

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

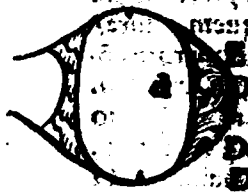
**Josephus de Anti
quitatibus ac de
bello Judaico.**

estabulae publicorum calceolarum capituli frugum in libro munera de Aquilariis q de bello
publico frugum numerum librorum & cartharum.

Incipit Liber primus.

Incipit Liber primus.

Excreationem illi & terra & de operibus sex dierum, & requie diei septimi. cap. I. par. I.

De plantatione protoplastorum: & de plantatione Paradisi: & de introductione Adam
& Eve in ipsum. cap. ii. cap. ii.

De transfiguratione protoplastorum: & de eiectione eorum de Paradiso. cap. iii. car. ii.

De interfectione Abel per Cain: et de poma que multatus est Cain: et de duabus colum-
nis istis et lapides: in quibus conscripserunt filii Adam omnem disciplinam rerum coelestium
quam per se edidicerunt. cap. iii. car. ii.

² De fundatione diluvii sup tetraē ubi Noe salvatus est cum generatiōe sua p arcā, cap. v. cal. ii.

¶ Noe postquam obstitit domino hostilis. orat nullam equatam inundationem ulterius indu
 ¶ super version: cap. vi. car. iij.

Deus anoxi p^{er} filios Noe arctum pluralem designans et in testimonium fœderis. cap. vii. car. iii.

De monitionibus de filiis eius. **cap. viii. cat. iii.**

De Nebrothilothanis: de edificatio turris: de discordia dinetia: lingua. cap. ix, car. iii.

De antiquitate gentium in universis terris: post edificationem turris. cap. x. car. ii.
De filiis Iaphet filii Noe: de gentibus quae per eos institutae sunt. cap. xi. car. iij.

De filiis Lapet filii Noe & de gentibus quae per eos institutae sunt. cap. xi. car. iiii.
de filiis Cham filii Noe : & de gentibus per eos institutis cap. xii. car. iiii.

de filiis Chanaan Nohi & de gentibus per eos habitantibus. cap. xii. car. iii.
Nōne trahitis in modum sistris viri fortem filium maledictioni subditis fratribus eius maledictum

cap. xiii. car. iiii.

De filiis Semi filii Noeseni de gentibus per ipsos institutis:& de ortu Abrah.

Abraam secundum praeceptum domini de Chaldaea migrat in Chananeam. cap. xv. cat. iiii.

**Abraam fame opprimentē Chanaan: aegyptum ingreditur: ubi dignus & claros habetundi-
sciplinam arithmetica: & astrologia: contradens Aegyptiis: a quibus iterum regressus in Chana-
naam: partitur terram cum Loth cognato suo.** cap. xvi. car. v.

Sodomitarum congressi cum Assyriis praelio vincuntur: multi captivi abducuntur: cum quibus Loth captivus abducitur.

Abraam irruens in Assyrios: Loth & captiuos Sodomitarum eripuit: cui regresso occurrit rex Sodo

mitatus: Melchisedech rex solymor: deinde accepto pmissio diuino de posteritate: genuit Ismael:
ipseque circumcisis est precipiente domino: & Ismael: totaq; domus eius. cap. xviii. car. v.

De Abraam quomodo tres angelos suscepit quibus audiuit & Saram filiū pituram:& Sodomi
tarum euersionem:& de Loth:qui & ipse suscepit angelos hospitio:& de euersione sodomorū simul
de euersione Loth cum lota domo eius:& quomodo uxor Loth conuersa est in statuam salis: cum
reipicit ciuitatem pereuntem:& de commixtione filiarum cum patre. cap.xix.car.v.

Quomodo Abraam migravit in Gerara:& Abimelech adamavit Saram uxorem Abræ:sed conceptus a domino reddidit eam ipsi intactam:& de natiuitate Ysaac. cap.xx.car.vi.

Quo abraá monente fara:& p̄cipiente domino emisit a se agar cum filio Ismaele. cap. xxi. car. vi.

Abraam accepit mandatum a domino de inmolatione Ysaac. cap.xxii.car.vi.

De morte farā & sepultura ipsius: post cuius mortē abraā accepit Ceturā uxore. cap. xxiii. car. vi.

Quomodo Ysaac quadragenarius duxit uxorem Rebecca. cap.xxiii.car.vii.
Athenem meritorum et fecunditatem in Ebron cum Sara coniuge sua

Abraam moritur: & sepelitur in Ebron cum Sara coniuge lua. cap. xxy. car. vii.
De conceptu uel partu Rebecce: & quō Ysaac peregrius est in Gerar: tunc famis: & quia cum sa-

De conceptu uel partu Rebecca: & quo Isaac peregrinatus est in Gerarim: & tamis: & quia cum le-
niffier: & caligarent oculi eius. benedixit Iacob cum mutaret se benedicere. Esau. cap. xxvi. car. vii.

Jacob timens fratrem fugit ad Laban in Mesopotamiam ubi filias Laban Lyam & Rachel accepit

pit uxores: cum ancillis earum Bala & Zelpha: ex quibus filios. xii. genuit: & unā filiam: quæ regref-

so Jacob de Mesopotamia ad Chananzam: uiolata est a Sichem filio Enimor regis Sicimorum: qua

re indignati fratres eius totam ciuitatem percusserunt in ore gladii. cap. xxvii. car. vii.

Mont Ysaac in Ebron:& sepultura filiis suis:Rebecca uxore prius defuncta. cap.xxviii.car.ix.

Incipit Liber secundus.

¶ Quomodo Esau & Jacob Ysaac filii habitacula diuiferunt: & Esau quidem Idumæam tenuit: Jacob autem Chananæam: cap.i.car.ix.

**Quomodo Ioseph junior filiorum Iacob somniis ei demonstrantibus foelicitatem futuram in
vidiam sustinuerit fratrum.**

Quomodo idem ipse in Aegyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebant in eum, factusque insignis & clarus, ubi fratres habuit subiectos. cap. iii. car. x.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Iacob audito quia Ioseph uiuere in Aegypto: & clausus ibi haberetur descendit ad eum cum tota domo sua. cap. iiii. car. xiii.

De morte Iacob & de sepultura qua sepultus est in Ebron a filiis: de morte quoque Ioseph & fratrum eius. cap. v. car. xiiii.

De oppressione filiorum Israel in Aegypto per Pharaonem: & de nativitate Moyse quem educavit filia Pharaonis: & adoptavit sibi in filium: & de sacrodotum scriba qui uoluit interficere puerum cōculcantem coronam regis: quam puero rex imposuerat. cap. vi. car. xiiii.

Postquam crevit Moyses in iunctum est ei bellum Aethiopicum: ubi copulata ē filia regis Aethiopum in matrimonio. Unde odium & inuidiam magnam contraxit Aegyptiorum. cap. vii. car. xv.

Moyse cognitis infidiis regis Aegypti latenter effugit & ueniens in Madiam habitauit cum Raquele sacerdote: cuius filiam accepit uxorem. cap. viii. car. xv.

De rubo qui uidebatur Moyse quasi arderet: qui tamen non comburebatur: ubi audiuit mandatū diuinū ut reuertens in Aegyptum: liberaret filios Israel de oppressione Aegyptiorum. cap. ix. car. xv.

Moyse regressus est in Aegyptum secundum mandatum domini: ubi faciens signa & prodigia maxima eduxit filios Israel de Aegypto in manu ualida. cap. x. car. xvi.

Quomodo Aegyptii poenitentia ducti quod dimisissent filios Israel insecuti sunt eos usque ad mare rubrum: quod diuisum uirga Moyse praecipiente domino: ingressi sunt filii Israel: & sicco uestigio transferunt illud: Aegyptii autem persequentes ingressi sunt post eos: sed reuertente mare in se: ipsi suffocati sunt fluctibus. cap. xi. car. xvii.

Incipit Liber tertius.

Quomodo Moyses populum ex Aegypto sumens duxit ad montem Syna: multo itinere fatigatum. cap. i. car. xvii.

Quomodo pugnares cum Hebraeis Amalechitis & qui cum eis erant deuicti sunt: & Israel praedam hostium perceperunt. cap. ii. car. xviii.

Quia socer suum Ietro Moyses ad se uenientem ad montē Syna libere excepit. cap. iii. car. xix.

Quomodo persuasit ei ut distribueret populum per millenarios & centenarios qui prius inordinatus erat. cap. iiii. car. xix.

Quomodo haec singula fecit Moyses socero monente. cap. v. car. xix.

Quomodo Moyses ascendit in Syna montē accepta: & a deo leges: Hebraeis dedit. cap. vi. car. xix.

De tabernaculo quod fecit Moyses in deserto ad honorē dei: ut templū esse uideretur. cap. vii. car. xx.

De arca qualiter facta sit: in qua tabulas legis collocauit. cap. viii. car. xxi.

De mensa propositionis: in qua oī septimana duodecim panes azimi ponebant. cap. ix. car. xxi.

De candelabro aureo: & altari interiori & exteriori. cap. x. car. xxi.

Quae sunt uestimenta sacerdotum & pontificis. cap. xi. car. xxi.

Quomodo Aaron eligitur in sacerdotem: & quomodo Moyses purificauit tabernaculum & sacerdotes: & quemadmodum de festiuitatibus: & singulis diebus fuerit cōstitutum. cap. xii. car. xxi.

Quia Moyses procedens a Monte Syna cum populo: eduxit eum ad locum qui dicitur Eserior: ubi murmurantibus filiis Israel pro desiderio carnum dominus immisit Coturnices: & de plaga quae secuta est esum carnum. cap. xiii. car. xxiii.

Quomodo exinde Moyses duxit populū ad fines Chanaan: & unde misit exploratores: xii. q. cōsiderarent eorū regiones & ciuitates: qui reuersi post quadraginta dies: terrorem & metum incusserunt filiis Israel: quasi non possent expugnare Chanaan: unde illi in desperationem adducti cōsilio intro decreuerūt redire in Aegyptū: Moyses & Aaron interēpto: & reitatus nō eos sed filios eorū: terrā repromissionis iteratos: ipsos autē p. xl. ānos in deserto praedixit esse morituros. cap. xiiii. car. xxiiii.

Incipit Liber quartus.

Bellum Hebraeorū absq. notitia Moyses cōtra Chanaan: & gestūq. atq. deuictū. cap. i. car. xxv.

Seditio Chore & plebis contra Moysen & fratrem eius de sacerdotio. cap. ii. car. xxv.

Quemadmodum Moyses instituit decimas dare leuitis & sacerdotibus: & de morte Mariae & Aaron primi sacerdotis domini: cui successit Eleazarus filius ipsius. cap. iii. car. xxvii.

Quemadmodum commiserunt Seon & og reges Amorreorum bellum: uicitque eos Moyses & filii Israel: terras eorum & ciuitates tenentes & hereditate possidentes. cap. iiii. car. xxvii.

De Balach Moabitarum rege: seu de Balaani propheta cuius asina humana loquela usa est: qui post benedictiones quibus benedixit filiis Israel cōsiliū dedit Balach qualiter seduceret populum per mulieres Madianitas: & de ultione quae secuta est: & seductos Hebraeos: et seductores Madianitas: et ubi Moyses Iosue successorem sibi constituit. cap. v. car. xxvii.

Moyse alloquitur populum ante mortem suam: et tradidit ei librum legis: et quemadmodum ab hominibus est ablatus. cap. vi. car. xxix.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Incipit Liber quintus.

Quod fecit dñs Hebræorū exercitū:& dñ pugnasset contra Chanaanæos:& dēdidisset terram
in portūculos ē prius:& de morte ipsius iofue:& pōtificis Eleazari. cap.i.car.xxiii.

Quid mirum doctissimi israel scilicet aliquanto tpe pugnauerunt contra Chanaan eos. c. ii. cap. xxxv.

Quod quidem tempore Israelitæ transcendentes patrias leges ad grandes ærûnas deducti sunt : & hoc accidit inuicem pugnaverunt huiusmodi causa pro qua delata est tribus Benjamin præ-
cap.iii.car.xxxvi.

Quibus tunc afflictione israelitarum sursum ipse agentes opprimunt a Chanaanais & a Cursato re
miserunt femierunt anis octo sed postea libertas eis restituta est p Zenizé belli filius principante
in quibusdamque apud Phoenicas dicitur iudex. cap. iiii. car. xxxvii.

Quod si populus nostro annis .x. & octo scruiertunt Moabitis & a quodā Aoth noīe scruiertunt
anno ē principatū annis .lxxx. tenente. cap. v. car. xxxvii.

**Quoniam Chananzis eos in seruitutē redigentibus p annos.xx. liberati sunt p Barachū & Del
tamque principes fuerunt. cap.vi.car.xxxvii.**

2. **Amalechitz cōtra israhelitas uicerūt: eorūq; provinciā affligerunt ānis septē quos**
israhel cōtra ē p Gedeonq; sup populū fuit annis quadraginta. cap.vii.car.xxxvii.

per Abimelech filius Gedeonis ex concubina mortuo patre attripuit principatum: interfectis cunctis
 iudicibus septuaginta annis: & de poena qua exoluit p fraterna caede. cap. viii. car. xxxviii.

inhabiles: reliquæ legē dei opprimunt ab Ammonitis: quos liberavit dominus p̄ iepte
aditum: cepit principatū per sex annos. cap. ix. car. xxxviii.

miraculo natiuitatis Samson : & fortitudo eius : & quantorū malorum auctor fuerit Pala-
cap. x. car. xxxix.

**Et uxorē Sālon p̄fuit Israhelitis Heli sacerdos & de Noemi uxore Elimelech: seu de Ruth Moa
uxorē dūit uxorē booz pat̄er Obed pat̄is Iesse pat̄is David.** cap. xi. car. xi.

om̃ Samuel ppheta: qui p̃dixit cladē israeliticā: filioꝝ Heli sacerdotis p̃ditionē. c. xii. ca. xl.

¶ filii israel pugnâtes cū Palæstinis celi sunt: filii Heli sacerdotis in bello pereunt: arca dei ca-
 dūciple sacerdos cōpto qđ factū est: de sella corruens: mortuus est: cū tenuisset principatum
 is. Continet hic liber tēpus annoꝝ quadringentoꝝ septuaginta sex, cap. xiii. car. xii.

Incipit Liber sextus.

restitus Palaſtinoꝝ & terræ eorꝝ per iram dei propter arcam quæ ab eis fuerat capta:& quem
~~hunc~~ eam remiferunt ad hebræos. cap.i. car.xli.

**Eodemum Palæstinorum exercitus super eos uenerit:& de uictoria Hebræorum: quā ducatu
is propheta adepti sunt.**
cap.ii.car.xli.

d Samuel pp senectutem esset infirmus: suis filiis res despensandas iniunxit. cap.iii.car.xlii.
d de illi principatū bene non regerent: populus per iram petiuit regem. cap.iiii.car.xlii.

um Saul sup. Ammonitarū gentem:& victoria hostiūq; uastatio. cap.v. car. xliii.
Imodum denuo Palæstini pugnantes deuicti sunt ab hebræis. cap.vi. car. xliii.

in victoria Saul cum Amalechitis. cap. vii. car. xliii.
prædicante Saul mandata prophetæ Samuel: alius rex David iubente deo latenter est

cap.viii.car.xly.
modum deuio pugnauerūt palæstini aduersus hebræos adhuc regnante Saul & mono.

David cū Goliath palæstinoꝝ erat eximi⁹ eiusq; pēptio & defectio palæstinorū.c.ix. car.xlv.
Imodū miratus Saul fortitudinem David:ei suā filiam copulauit. cap.x.car.xlyi.

Modum post hanc suspectum David sibi rex Saul perimere festinavit. cap. xi. car. xlii.
epius David per saul periculum mortis passus effugit; & secundo eum super se uenientem

cap. xii. car. xlvii.
Imodum castrametantibus palæstinis: iterū hebræi bello deuicti sunt: & rex eorū saul pu-

portus est una cum filiis. **cap. xiii. car. xlix.**

Incipit Liber septimus.

nodo dauid quidem super unam tribum in Ebron ciuitate regnauit:& super aliam mul-
tilius saul. cap.i. car.li.

Interfecto dolo amicoꝝ omne regnum david accepit. cap. ii. car. li.

videns hierosolimam dauid:& capiens ciuitatē:expulit quidem ex ea Chananzos:& in-
stituens:& de amicitia facta inter ipsum:& irā Tyri regem. cap.iii.car.III.

tundo pugnantes contra se palæstinos in hierosolymis uicit:& de arca dei de carithia.
a iii

DE BELLO IYDAICO TABVLA

rim in Hierosolymam deducta.

Pugna quā habuit dauid cōtra palæstinos & Moabitas: & Adrazarum regem: & damascenos: atq; uictoria: & de amicitia facta inter ipsum & Thou regem.

Quō cōtra Ammonitas: & Mesopotamēnos pugnauerit ac præualuerit.

Quoniā dauid concubuit cū Bersabæ uxore Uriæ: & ipsum Uriam fecit occidi gladio filiorum Animon: & de uerbo Nathan ad eū missi pro peccato quod cōmiserat.

Quoniam Ammon filius dauid mixtus est sorori suæ Thamar: pro qua re Absolon frater eius in terfecit eum: & de fuga Absolon: & reuocatione ipsius ad patrem.

Quō dauid domesticis contra eum seditionē facientibus a filio sit expulsus: dū uero pugnaret cōtra simul patrem Absolon cū exercitu suo deperit.

Quō post mortē absolon dauid reuersus est ad regnū: & ad sedem regni hierosolymani: & de seditione quā mouit contra eum seba filius bochri.

De expiatione sceleris: quod cōmisit saul in Gabaonitas: cuius cā facta est fames in prouincia: & de pñis aduersus palæstinos sceleriter gestis: seu de fortibus dauid.

Quomodo rex dauid iussit dinumerare populum contra mandatū domini: & de plaga: quæ secuta est transgressionem.

Rex dauid sceleriter uiuens in regno Salomoni filio mādauit de ædificatione tēpli & quantā materiā ei auri & argenti lapidūq; p̄ciosorū p̄parauerit ad tēpli ædificium.

Quomodo rex dauid senex factus & frigidus per adolescētulam uirginē noīe Abisag calefactus est & de adonia filio dauid qui usurpauit sibi imperium: & quoniā solomon unctus est in regem iubente dauid patre eius: cui rursus mandauit ædificationem templi: dāns ei descriptionem & constitutionem ædificii.

Rex dauid sciens se moriturū: & uocāns filiū suū solomonē: plenius instruxit eū de obseruatione mandatorū dei: & de his quos nouerat pœna dignos: post hoc mortuus est & sepultus a filio suo solomone: & multæ diuitiæ cum eo sunt reconditæ.

Incipit Liber octauus.

Quomodo solomon suscepit regnum: & peremit Adoniā ioab & semmel.

De sapientia eius & intellectu atq; diuitiis.

Quō primus in hierosolymis ædificauit templū: & de præuaricatione qua præuaricatus est circa senectutem: simul & de obitu ipsius.

Quō subiectorū quendam hieroboā fecerunt sibi regem decem tribus recedentes a domo dauid & in duabus tribubus regnauit filius salomonis Roboam.

Quia sesach ægyptiorum rex castrametatus est contra hierosolymam: & ciuitate deuicta: diuitias eius transmigravit in ægyptum.

Bellum hieroboā regis israhel cōtra filium Roboā abīæ: & triumphus abīæ.

Quia generationē oēm hieroboā qdam noīe Baasa pimens: ipse tenuit p̄cipatū.

Bellū æthiopū cōtra hierosolymitas: regnāte sup eos asa: & cædes æthiopū.

Quia gnatiōe Baasā pempta: regnauit sup israelitas amari: & post eū fili⁹ ei⁹ achab.

Quomodo regnante achab prophetauit Helyas: & de signis quæ fecit: & quia discipulum elegit Elisæum.

De morte Naboth & agri eius possessione iniusta: & quia Adath damasci & syriæ rex secundo Zabad pugnauit & uictus est: & de religiōe seu gloria iosaphat regis hierosolymorū.

Quō Achab cōtra syros pugnando deuictus est: & ipse disperit.

Incipit Liber nonus.

Quēadmodum castrametatus est iosaphat contra Moabitas: & domino pugnante mirabiliter sine prælio uicerit eos.

De Ochozia rege israhelitarū: seu de mirabilibus Heliæ prophetæ: & quod sublat⁹ ē ab hominibus relinquens discipulum Helisæum.

Rex iorā: rex iosaphat: & rex idumæ: castra mouentes contra Moabitas: depopulati sunt terram eorū: & de morte iosaphat: atq; mirabilibus helysei prophetæ.

Castra syrorū & damasci cōtra iorā regem israelitarū: & quō ipse obsessus in Samaria periculum famis & obsidionis inopinabiliter & mirabiliter euitauerit: & de morte Adezer regis damasci: cui successit Azahel seruus eius: qui multis malis affecit israel.

Quō equocus regis israel iorā rex hierosolymorum: rerum apice potitus post iosaphat & fratres & paternos amicos occiderit. q̄ faciente iniquitates idumæa recessit ab eo: & irruentibus sup eū arabis: domus eius uxores & filii p̄iter corruerūt: postquā calamitatem & ipse mortuus ē: cui successit fi

Quia rex israel mortuus est a principe equitum nomine Heli interfecit simul & hieroso-
lymorum rex Ochozias qui Heli mortuo locum regnavit in Samaria: & exterminavit domū Achab
et cum sacerdotibus eius quare accepit repromissionem filios eius esse regnatores usque
in generationem. cap. vi. car. lxxviii.
Quia regis filia nomine Athalia post mortem filii sui Ochozie hierosolymis imperavit: qua
tempore regis iudas filium Ochozie iohas constituit regem. cap. vii. car. lxxv.
Quia iohas rex damascenorum super israelitas: & quod admodum nasserat eorum provinciam &
eandem provinciam post breve tempus castrametatus contra hierosolymis: multaque pecunias
ab eorum regibus accipiens remeavit in Damascum: & de morte Helisai propheta: seu de virtute quae
ostendit post mortem in mortuo suscitato. cap. viii. car. lxxv.
Quia Amasias hierosolymorum rex castrametatus contra idumaeos & Amalechitas: devicit eos: &
de contemptu ipsius in dominum. cap. ix. car. lxxvi.
De iudicia quae secuta est cum per iohas regem israelitarum: qui pugnavit devicit eum: & captum
duxit hierosolymam: ubi destructa parte muri: & ablatis thesauris: regem a captivitate resoluit: & re-
giam esse Samariam. cap. x. car. lxxvi.
Bellum hierosolymae regis israelitarum contra Syriam: & historia ionae propheta: & de Ozia filio Ama-
sae regis hierosolymorum: quo gentes in circuitu positae subjugatae: & quam clarus fuerit: qui tamē
dicans sibi honorem pontificali lepra percussus est: & deficiens obiit. cap. xi. car. lxxvi.
De malis quae provenerunt israelitis sub diversis regibus: a diversis regibus Assyriorum: & de ioa-
cham filio Ozia regis hierosolymorum: & de prophetia Naam prophetae. cap. xii. car. lxxvii.
De malis quae passus est rex Achaz a Rasin rege Syria: & Phaceia rege israel: quare misit nuncios ad re-
gem Assyriorum: petens ab eo solatium: qui veniens Damascum cepit: rasin regem eius occidit: dama-
scenos transfudit: & assyrios in Damasco constituit israelitas quoque graviter afflixit. cap. xiii. car. lxxvii.
Quia rex Assyriorum Oziam regem israel fecit sibi tributarium: & de Ezechia filio Achaz regis hiero-
solymorum: qui iustus fuerit & religiosus: & quia spreuit regem Assyriorum. cap. xiiii. car. lxxviii.
Quomodo Salmanasar rex Assyriorum castrametatus contra Samariam: annis tribus eam obsidens
cepit: regem eius Oziam captum abduxit: decem tribus de terra israel transmigravit in Mediam & per
a gentes alienigenas posuit in Samaria. cap. xv. car. lxxviii.

Incipit Liber decimus.

[Bellum regis Assyriorum Sennacherib contra hierosolymam: & Ezechiae regis oppellio. ca. i. car. lxxix.
Quod admodum deperit assyriorum exercitus una nocte: & rex eorum domum reuersus. filiorum in si-
lis interemptus est. cap. ii. car. lxxix.
Quomodo Ezechias infirmatus usque ad mortem quindecim annis adiectis sibi a domo superuixit
in pace degens postea defunctus reliquit successorem regni Manassē. cap. iii. car. lxxix.
Quia castrametati contra eum Chaldei & Babylonii reges: & captiui agentes duxerunt in Babyloniam
multo tempore ibidem retinentes: miserunt rursus eum in regnum & de iosia rege: quam re-
ligiosus & iustus fuerit. cap. iiii. car. lxxx.
Quomodo aegyptiorum regem Nechaon agentem exercitum contra Babylonios: & per iudaeam iter
scientem prohibuit rex iosias: pugnaque commissa uulneratus reductus in hierosolymam defunctus ē:
filius eius ioacham regem hierosolymam fecerunt. cap. v. car. lxxxi.
Quod admodum congressus est Nechaon contra Babyloniam regem circa eufratem fluvium: & reuertens
in aegyptum vocatum ad se ioacham regem hierosolymorum filium. iosia uinctum duxit in aegyptum
patrem uero eius heliachim in Hierosolymis constituit regem: mutans ei nomen ioachim. ca. vi. car. lxxxi.
Bellum Nabuchodonosor regis babyloniorum contra Nechao regem aegypti quo devicto: & om-
ni Syria sibi subjugata: quae ante sub rege aegypti erat: uenit hierosolymam: & regem eius ioachim
ecit sibi tributarium. cap. vii. car. lxxxi.
Quomodo tertio anno post discessum regis Babylonis: ioachim denuo aegyptios ē secutus: cui ppheta
Hieremias de pditione sua & ciuitatis futura per regem Babylonis: quae & euenit: nam non post multum tempus
Nabuchodonosor castrametatus contra eum: & susceptus intra citatem ioachim quod pemit filium uero eius ioachim
constituit regem: & multos captiuos duxit in babylonem: inter quos erat ezechiel ppheta. c. viii. car. lxxxi.
Quod pnia ductus rex Babylonis: eo quod ioachim fecisset regem: misso exercitu: eum in hierosolymis obsē-
dit: & accepto iureiurando: ut nihil pateret mali: nec ipse: nec citas matrem & amicos tradidit obsides:
sed rex Babylonis rupit iuramentum: nam regem cum matre & amicis: simul et cum omni iuuentute ciuita-
tis uinctum precepit ad se adduci: patrum uero eius Sedechiam regem constituit in hierusalē. cap. ix. car. lxxxi.
Quomodo et hunc audiens aegyptiis prebere solatium: & amicitias cum eis habere castrametatus con-
tra hierosolymam: fori eam obsessione cepit: & incenso templo Sedechiam & populum migravit in Ba-
byloniam: in qua transmigratione fuerunt: Daniel: Ananias: Azarias: Misael: uasa quoque sancta: quae
erant in ministerio templi asportata sunt. cap. x. car. lxxxi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Godoliam præfecit prouinciarum rex Babylonis: quo percussio a quodam Ismaele: timētes reliquiae israel regem Babylonis intraverunt ægyptum quod nō cessit eis ī prosperum: nam rex Babylonis post tempus intrauit ægyptum cum manu ualida: & subuertit eam: iudeos uero qui illi fugerant: captiuos duxit in Babyloniam. cap. xi. car. lxxxii.

Visio somniorum Nabuchodonosori: & interpretatio eorum per Daniele: mirum quoq; puerorū in fornacem īmissio: sed nulla lesio. cap. xii. car. lxxxiii.

Regum babytonicorum inuicem successio: & per mortē ablatō regni Babytonici sub Baltazare per Cyrum & Dariū subuersio. cap. xiii. car. lxxxiiii.

Daniel sub Dario in lacum leonum īmissio: sed nulla lesio honor & claritas dan: el & prophete eius. cap. xiiii. car. lxxxv.

Incipit Liber. XI.

Qualiter Cyrus persarum rex iudeos a Babylonia ad propriam redire terram: & templum reedificare præcepit: dāns eis pecunias. cap. i. car. lxxxvi.

Quō prohibuerunt eos p̄sides regis: templum reedificare impediētes. cap. ii. car. lxxxvi.

Qualiter defuncto Cyro filius eius Cambytes accipiens regnū interdixit omnino iudeis tēplū reconstituere. cap. iii. car. lxxxvi.

Quia darius rex Persarum Hytaspis filius honorauit gentem Iudeorum: & templum eius ædificauit. cap. iiii. car. lxxxvi.

Quia post ipsum filius eius Xerxes familiariter iudeos tractauit. cap. v. car. lxxxviii.

Quomodo regnate Artaxerxes: gens iudaica pene cuncta delata est. cap. vi. car. lxxxix.

Qualiter Vagosus dux Artaxerxis iunioris multa in iudeos iniuriosa cōmisit. cap. vii. car. xcii.

Quanta iudeis rex Macedonū Alexāder bona fecit: postquā iudeam obtinuit. cap. viii. car. xcii.

Incipit Liber. XII.

Ut Ptolemæus filius Lagi fraude uel dolis capiens hierosolymam uel iudeam multos migravit ad ægyptum. cap. i. car. xciii.

Qualiter filius eiusdē Ptolemæi q̄ Philadelphus appellatus ē: leges iudeorū ī græcā trāstulit: linguā multosq; captiuos Eleazaro p̄cipi sacerdotū dōauit: & ornāmēta deo dēuouit. cap. ii. car. xciii.

Quēadmodum honorauerunt reges asie gentē iudeorum: ciuesq; multos ex ipsis in subiectis suis ciuitatibus statuerunt. cap. iii. car. xcvi.

De infelicitate iudeorum quam postea emendauit iosephus filius Tobie: componens amicitias cum Ptolemæo cognomine Epiphane. cap. iiii. car. xcvi.

De amicitis Lacedæmoniorū factis cum Onia p̄cipes sacerdotum iudeæ gētis. cap. v. car. xcvi.

Seditio potentium inuicem iudeorum: quorum quidam tranſierunt ad Antiochum Epiphane leges patrias relinquentes: ipse autem Antiochus exercitum ducens: & hierosolymam ciuitatem tēplumq; uastauit. cap. vi. car. xcvi.

Qualiter uetante Antiocho iudeos patriis uti legibus: Mathathias filius iohannis regem contempsit: & ducē Antiochi interemit. cap. vii. car. xcvi.

De morte Mathathie: qui ualde senex defunctus: filiis suis gubernationem reliquit: ex quibus iudas Machabeus principatum adeptus: adiuantibus fratribus inimicos a prouincia expulit: trāsgrefſores iudeos puniuit: terram suam ab omni malo purgauit. cap. viii. car. xcix.

Quēadmodum duces Antiochi apolonius & Seron congressi cum iuda: uicti interierūt: & quia Antiochus Lysie cuidam gubernationem regni relinquens: ipse abiit in Persida congregare pecunias. cap. ix. car. xcix.

Quēadmodum Gorgias uel Lysie exercitus contra Iudam ueniens uictus perit: post quem triumphum Iudas ingressus hierosolymam: tēplū purgauit: altare statuit: hostias deo immolauit: cum iam tres anni p̄terissent uiolationis templi sub antiocho. cap. x. car. xcix.

Ut Iudas bellū gerens cōtra idumæos & cōtra Ammonitas triūphās subiecit eos. cap. xi. car. c.

Qualiter Simon frater eius militās cōtra Tyron ac Ptolemaidē edomuit eos: & quia ipse Iudas bis congressus cū Timotheo duce antiochi fortiter triumphauit. cap. xii. car. c.

Qualiter Antiochus nomine Epiphane apud Persas defunctus est. cap. xiii. car. c.

Quēadmodū antiochus eupator successit patri in regnū: q̄ militiā cōtra iudeos cū Lysia p̄ducēs iudā in tēplo cōclusit. multosq; obsidionis tpe transactos: uelita fama inuasionis regni sui p̄ Philip-pum quēdam amicitias cum iuda fecit: & ita decenter ab iudæa discessit. cap. xiiii. car. c.

Demetrius Seleuci filius fugiens a Roma: & perueniēs Tyrum: imposuit sibi diadema: interfecto Antiocho Eupatore: cum duce suo Lysia: & de Bachide quem misit Demetrius cum exercitu com-præhendere iudam. cap. xv. car. ci.

Qualiter dux nicanor post Bachidē destinatus aduersus iudā: cum exercitu p̄iit. cap. xvi. car. ci.

Iudas mittēs Romā: rogabat p̄ nūcios: Romanos sibi auxiliores esse & amicos. cap. xvii. car. ci.

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Post mortem Nicanor ad iudæam Barchides transfusus triumphans: & quem ad
 cap. xviii. car. xii.

Incipit Liber XIII.

Jonathan frater Isidori defuncto eo ducatum suscepit. Et quemadmodum Barchides de
 cap. i. car. cxi.

Epiphanis antiochi filio veniente a Syria ducere bellum contra demetrium. Et quiter dème
 cap. ii. car. cxi.

ad Ionathā transmittit: & ponit cū eo amicitias: donaq; ei multa p̄buit. cap. iii. car. cxi.

Alexander hæc audiens: & vincens Demetrium principem sacerdotum Jonathan
 cap. iii. car. cxi.

Oniæ cum Philometore Ptolemæo per idem factis tempus: & ut ædificauit templū
 cap. iii. car. cxi.

secundum illud quod Hierosolymis erat. cap. iii. car. cxi.

Quemadmodum Alexander defuncto demetrio accepit regnum Syria: iuncta sibi in matrimo
 cap. v. car. cxi.

nia Ptolemæi: & quia amicitias cum Ionathā facies magnifice eum honorauit. cap. v. car. cxi.

Demetrii filius nanigans in Syriam a Creta cum exercitu conturbauit Alexandrū
 cap. vi. car. cxi.

ad eum. Et de Apollonio dūce alexandri qui bellum mouit aduersum Ionathan ipso ta
 cap. vi. car. cxi.

Jonathan triumphum obtinente. cap. vi. car. cxi.

Deinde quæ Alexander parauit ptolemæo: quas deprehendens ptolemæus: iratus ablata eius
 cap. vii. car. cxi.

demetrii filium suum iunxit demetrio filio demetrii cum quo etiam duxit exercitum contra ale
 cap. vii. car. cxi.

xiandrum: & de quo ipse quoque periit. Demetrio autē principatum obtinente: qui & amicitias fo
 cap. vii. car. cxi.

derat: confirmans ei principatum sacerdoti. cap. vii. car. cxi.

Tryphon apameno: qui bellans contra demetrium: antiocho filio alexandri tradidit princi
 cap. viii. car. cxi.

patum amicitias cum Ionathā. cap. viii. car. cxi.

Quemadmodum Tryphon demetrio a parthis captus: contra sœdus fraudibus Ionathan com
 cap. ix. car. cxi.

munis interfecit. Fratremque eius Simonem cui gens iudæorum principatum tradidit: frau
 cap. ix. car. cxi.

demetrii occiso Ionathā: perfidus existens antiocho alexandri filio: qui Theos no
 cap. x. car. cxi.

menis nuptias suas & ad imperium inuitabat. cap. x. car. cxi.

Quemadmodum antiochus cognomento pius: potius nuptiis Cleopatæ uxoris fratris sui demetrii: &
 cap. xi. car. cxi.

indies exercitum produxit aduersus Tryphonem: quem obsidens in dora castello: accepit
 cap. xi. car. cxi.

in & solarium a Simone principe sacerdotum: & de morte Tryphonis. cap. xi. car. cxi.

Quemadmodum Tryphone interempto: Antiochus oblitus beneficiorum Simonis Cedebeum
 cap. xii. car. cxi.

teritū misit ad expugnandū eum: quem tamē simon pugnās foriter deuicit. cap. xii. car. cxi.

Ad a genero Ptolemæi in conuiuio dolo peremptus est simon. Ptolemæus autem uinciens
 cap. xiii. car. cxi.

duos filios eius: principatum ipse tenere conatus est. cap. xiii. car. cxi.

Quissimus filiorum simonis Hyrcanus ducatum accipiens: obsedit multo tempore Ptolemæ
 cap. xiiii. car. cxi.

castello quod dagon uocatur. cap. xiiii. car. cxi.

Quemadmodum antiochus exercitum ducens contra Hyrcanum: castra soluit: accipiens ab Hyr
 cap. xv. car. cxi.

canis militia post mortem antiochi apud parthos defuncti contra Syriam: & q̄ multas po
 cap. xvi. car. cxi.

uirtates obtinuit. cap. xvi. car. cxi.

Uicitis alexandri Zabine cognomine cū Hyrcano: & quo deuictus ab Hyrcano antiochus Cy
 cap. xviii. car. cxi.

misit iudæā: & de sceleritate uel pace iudæorū Hyrcano principatū agente. cap. xviii. car. cxi.

Defuncto Hyrcano: filius eius aristobulus suscipiens principatū: primus sibi diadema impo
 cap. xix. car. cxi.

bus suis præter antigonum in uincula coniectis: qui etiam matrem suam uinculis & penu
 cap. xix. car. cxi.

mens ipsum quoq; antigonū fratrem suum quem consortem regni habebat accusationi
 cap. xix. car. cxi.

ore alienatus ab eo iussit interfici. cap. xix. car. cxi.

Quemadmodum defuncto aristobulo: frater eius alexander succedens in principatu: contra syriā
 cap. xix. car. cxi.

rem: & arabiam exercitum ducens: multas gentes subegit: & de ptolemæi Latini contra ale
 cap. xix. car. cxi.

pugna & uictoria. cap. xix. car. cxi.

Ignans demetrius Ceraunus contra alexandrū: uicit eum. cap. xx. car. cxi.

hi q̄ liber pater dicebat militiam contra iudæā: & q̄ plurimum arethæ regis contra alexandrū
 cap. xxi. car. cxi.

incens: cū pactis a iudæa discessit: & de morte alexandri. cap. xxi. car. cxi.

Quemadmodum post alexandri mortem uxor eius alexandra imperium per nouē annos rexit: &
 cap. xxii. car. cxi.

pace gloriæ defuncta est. cap. xxii. car. cxi.

Incipit Liber XIII.

Quemadmodum post mortem alexandræ nouissimus eius filius aristobulus: contra Hyrcanū
 cap. i. car. cxi.

regno bellauit. cap. i. car. cxi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

- De antipatro patre Herodis qui iuuabat patrē Hyrcani aduersus Aristobulū. cap. ii. car. cxi.
 Cum suscepisset Hyrcanus exercitū: & contra Aristobulū produxisset: & in pugna uicisset: ad Hierosolyma eū p̄secutus est: ubi cum exercitu obsidebat ciuitatē. cap. iii. car. cxi.
 Qualiter Scaur̄ ab Armenia Magnus Pompeius ad partes Syriæ transmisiit & q̄ legati uenientes Hyrcani & Aristobuli: auxilia petierunt. cap. iiii. car. cxii.
 Quēadmodū Aristobulus cū intellexisset Pompei cōsiliū: ad sua discessit: aduersus quē indignatus Pōpeius exercitū p̄duxit: & Aristobulū in alexandriū castellū fugauit. cap. v. car. cxii.
 Quēadmodū aristobolus grauiter ferēs q̄ p̄ter spem sibi a Pompeio euenisset: bellū pauit sed poſtea poenitens pacē postulauit: pecunias offerens: quas tamen minime soluit. cap. vi. car. cxii.
 Qualiter irritatus Pōpeius aristobulū ligauit: & ad ciuitatē obsidēdā accessit. cap. vii. car. cxii.
 De modestia Pōpei & religioſitate: q̄a nullatenus paſſus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam uictū cū filiis perduxit. cap. viii. car. cxii.
 De modestia Pōpei & religioſitate: q̄a nullatenus paſſus est tangere tēpli pecunias: licet multæ fuissent: & q̄a aristobulū romam uictū cū filiis perduxit. cap. ix. car. cxiii.
 De Scauro q̄ militiā cōtra petrā urbē tunc regnū arabū abſcentē produxit. cap. x. car. cxiii.
 Quēadmodū aristobuli filius alexander fugiens Pompeiū ad iudæā puenit: ubi multo exercitū congregato: bellū contra Hyrcanū & antipatrū produxit. cap. xi. car. cxiii.
 Quemadmodum cum flexisset alexandrum mater ſua tradere ſe cum caſtellis: Gabinius alexandrum dimiſit. cap. xii. car. cxiii.
 De aristobulo qui cum a Romana ciuitate ad iudæam fugiſſet: tentus a Gabinio: rursus captiuus tranſmiſſus eſt. cap. xiii. car. cxiii.
 De Crassi ſucceſſoris Gabini contra parthos expeditione & aſcenſus eius in iudæam: pecuniarūq̄ templi de populatione. cap. xiiii. car. cxiii.
 Vt Cæſar Aristobulum ſoluere cupiens: & cum duobus agminibus in iudæam tranſmittere a Pōpeianis ueneno necatus eſt. cap. xv. car. cxiii.
 Qualiter Scipio alexandrum aristobuli filium ſecuri percuffit. cap. xvi. car. cxiii.
 De expeditione Cæſaris ad ægyptum: & quemadmodum auxilium ei Hyrcanus & antipater de diſſentibus iudæoſq̄ auxiliatores ei feciſſent. cap. xvii. car. cxiii.
 Quemadmodum antipater cū bene pugnaſſet: amicitia Cæſaris acquiſiuit. cap. xviii. car. cxiii.
 Vt Cæſar antipatro tutelam iudææ credidit: & epiſtolæ cum ſenatuſcōſulto de amicitia iudæorum directe ſunt. cap. xix. car. cxiii.
 Qualiter antipater filiis ſuis Hyrcano & Herodi gubernationē habēdā p̄miſit. cap. xx. car. cxv.
 Quēadmodum Sextus Cæſar cognatus magni Cæſaris dona cōp̄iſſet ab Herode duce Galilææ & maximum eum inferioris Syriæ principem ordinauit. cap. xxi. car. cxv.
 Vt Caſſius deſuncto Cæſare cum contra iudæam aſcendiſſet: & prouinciā deuastaſſet ſep̄tingēta talenta ab eis exegit: & qualiter Herodes circa paſſionē pecuniæ: Caſſio ſtudioſus apparuiſſet: & mors Malchi: qui contra Herodem ſeditionem excitauit. cap. xxii. car. cxvii.
 De morte legatorum iudææ: qui cum ad Antoniū poſt uictoriā Macedonicā: in Syriā ueniſſent: indignantem inuenerunt: q̄ Herodem accuſarent. cap. xxiii. car. cxvii.
 De expeditione Parthorum contra Syriam: per quam Aristobuli filius Antigonus regno reſtituitur. cap. xxiiii. car. cxviii.
 Quemadmodum Herodes cum Romam ueniſſet: multasq̄ pecunias promiſiſſet: & a ſenatu uel Cæſare rex iudææ pronunciatus eſt. cap. xxv. car. cxix.
 De navigatione Herodis ab Italia in iudæam: pugnaque contra Antigonom: militiaque Romana: & Sylano duce. cap. xxvi. car. cxix.
 Quēadmodū Hieroſolymā Soſſio uel Herode obſidētibus: Antigonus interiit. cap. xxvi. car. cxxi.
 ¶ Incipit Liber. XV.
 ¶ Qualiter capta ciuitate per Soſſium & Herodem: Antonius quidem Antigonom in Antiochia interemerit: Herodes autē quadragintaquinque ex amicis illius primates Hieroſolymorum reuerſus extinxerit. cap. i. car. cxxi.
 Quomodo Hyrcanus primus rex iudæorum: & princeps ſacerdotum a Parthorum rege Arſace dimiſſus: ad Herodem reuerſus eſt. cap. ii. car. cxxi.
 Quemadmodum Herodes aristobulum uxoris ſuæ Mariannæ fratrem: principem ſacerdotum ordinauit: & paulo poſt occidit. cap. iii. car. cxxii.
 De Cleopatras ut iudæorum & arabum regnis inſidiata: partem eorum ab antonio poſtulauit: & ad iudæam peruenit. cap. iiii. car. cxxiii.
 Quemadmodum Herodes debellaſſet aretham tempore quo antonius a Cæſare in antiochia pugna deuictus eſt. cap. v. car. cxxiii.
 De terræmotu per iudæam factō: & internitione hominum uel iumentorum: & de ſermone Herodis quem ad iudæos de inſtauratione belli contra arabas fecit. cap. vi. car. cxxiii.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quammodum Herodes necessario pfecturus ad Cæsare uictorē hyrcanū extinxit. cap. vii. car. cccxii.
Quammodum Cæsare regnum accepisset cui per Syriam in ægyptum eunti aduersus Antoniam &
 iohannem baptismum parabat. cap. viii. car. cccxv.

Quammodum Herodes cū in ægyptum puenisset a Cæsare multipliciter honorat: & de inter-
 nationis israel alioq. de genere Hyrcani: & de miris constitutionibus: constructionibus ad
 iherosolimam more gentilitio: quibus corrupit legem iudaicam. cap. ix. car. cccxv.

Quammodum iudei & Syriam facti: & ut seruauit populos & ciuitates Herodes: & rursus intra & cla-
 uis in sollicitas: & de Esseno quodā qui diuinationis habuit notitiam. cap. x. car. cccxvii.

Quammodum post sexcentos annos deposita: & aliud duplum condidit. cap. xi. car. cccxviii.
 ¶ Incipit Liber. XVI.

Quammodum Herodes filios suos alexandri & aristobulū de Roma in domū suā reduxit: qui
 in iherosolima cogitabant mortē matris suæ in Salome & cæteris quoq. accusatione mater eorū
 in iherosolima quā pater eorū hoc dissimulans: uxores nobilissimas eis iunxit. cap. i. car. cccxix.

Quammodum Herodes ad Agrippam ueniens: inuitauit eum ad iudæam uenire: & profectio Agrippæ
 in iudæam. cap. ii. car. cccxix.

Quammodum Herodes multis navigationū circuituionibus secūdo uenit ad Agrippam. cap. iii. car. cccxix.

Quammodum iudeorū ad agrippā i. Ontia pñe herode: de quibus Græcos accusabāt. cap. iiii. car. cccxx.

Quammodum agrippa confirmauit eis leges: Herodesq. ad propria rediit. cap. v. car. cccxx.

Quammodum illocutus est herodes Hierosolymitarū: & quantum parrem eis fiscalium preteriti anni
 reddidit. cap. vi. car. cccxx.

Quammodum domus Herodis facta est: Alexander & aristobulus filii herodis indignationem
 matris aduersus Salomen sororem regis: & Ferorā fratrem eius: propter mortem matris suæ: & il-
 lorum malitiosis in eos accusationibus utentes. cap. vii. car. cccxx.

Quammodum Herodes indignatus filiis alexandro & Aristobulo: præposuit eis antipatrum
 uxore genitum: ipsos autem ad Cæsarem deducens accusauit. cap. viii. car. cccxx.

Quammodum satisfactione coram Cæsare: & reconciliatione cum patre. cap. ix. car. cccxxi.

Quammodum Herodes celebrauit quinquennale certamen in honorem Cæsaris: & mira uel
 opera eius. cap. x. car. cccxxi.

Quammodum iudeorum per asiam & Libyam: & legatio ipsorum pro hoc ad Cæsarem: exemplar quo-
 rum & agrippæ: quod pro ipsis ciuitatibus scripserunt. cap. xi. car. cccxxii.

Quammodum egens herodes pecuniis: descendit ad sepulchrum dauid: & terrore imaginum
 & tumulum desuper statuit: & rursus de perturbatione magna domus herodis: qua etiam alex-
 andrum filium suum iecit in uincula. cap. xii. car. cccxxii.

Quammodum chelaus rex Cappadociæ reconciliauit alexandrum patri: & ipse in Cappadociam: Herodes
 Romam profectus est. cap. xiii. car. cccxxiii.

Quammodum habitantium Traconem a regno herodis & uastatio p. duces eius: & de transfugis qui
 one puricia ad arabia recesserūt: quos recepit sylleus pcurator regis arabia: cap. xiiii. car. cccxxiii.
Quammodum herodes a Roma reuersus in arabiam transfugas postulabat: quos cum non obtinuis-
 set: tum contra eos produxit arabas quoque debellauit. cap. xv. car. cccxxiii.

Quammodum sylleus accusauit coram Cæsare herodem de incursione quam in arabia fece-
 rat: indignatus Cæsar dura uel grauiā rescripsit ei: quare herodes placare uolens Cæsarem: mi-
 n Nicolaum damascenum. cap. xvi. car. cccxxiiii.

Quammodum nationes Euryclis Lacædemonii contra filios ad patrem Herodem: & quia ligasset eos
 ad Cæsarem scripserat. cap. xvii. car. cccxxiiii.

Quammodum Nicolaum accusatione liberatus herodes est apud Cæsarem: Sylleus autem accusator he-
 rodi adiudicatus est. cap. xv. ii. car. cccxxv.

Quammodum Cæsare prætē p. bētē: cōcilio i Beryto habito accusauit filios herodes. cap. xix. car. cccxxv.
 uenium & sepultura corporum eorum in alexandrio. cap. xx. car. cccxxvi.

¶ Incipit Liber. XVII.

Quammodum Antipater odio hñtus est ab oī gēte pp. interfectionem fratrum suorum. cap. i. car. cccxxvi.

Quammodum Herodes rex filios Alexandri & Aristobuli filiorum suorum adoptans: filiam Feroræ il-
 li nupsit & antipatri: & qualiter antipater persuasit patri desponsationem in suos transferre fi-
 lio: Herodes aduersus Traconitas uolens munitus existeret: Zamarim iudæum qui de
 hiscefferat: & in antiochia debebat euocans ibi constituit: & utebatur illo opposito ad
 traconitas. cap. ii. car. cccxxvii.

Quammodum Antipater oblectabatur eos qui circa Ferorā erant: uolens per illos insidiari patri &
 iofcens soror regis Salome clam denunciauit fratri: & de interfectione Phariseorum re-
 citum. cap. iii. car. cccxxvii.

Quammodum rex Herodes præcepit fratri suo Feroræ: ut excluderet uxorem suam: aut eius regno

DE BELLO IYDAICO TABVLA

discederet: & qualiter antipater suspectus patri factus timens eū scribebat amicis in Roma: ut scriberent patri eius ac persuaderent: ut mitteret eum ad Cæsarem cum pecuniis quod persuasum est Herodi filiumq; transmisit: & de morte Feroræ fratris Herodis. cap. iiii. car. cxxxvii.

Accusatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ: q; ueneno perisset: & qualiter Herodes exquirens reperit contra se uenenū patris a filio antipatro: & pscrutatus antipatri cognouit insidias. cap. v. car. cxxxviii.

Nauigatio antipatri de Roma ad patrē: & qualiter a Nicolao Damasceno Herodis amico fuerit accusatus: p̄sidēribus in iudicio Varone q̄ntilio & ipso Herode cū amicis utrorūq; in quo iudicio antipater multifarie cōuincit de facta conspiratione in patrē intantū ut uenenū patri a filio p̄paratū in mediū p̄ferret qd ad expimētū iussu Varonis bibēs unus dānotogastatī morit. cap. vi. car. cxxxviii.

Herodes antipatrū filiū misit in uincula: & legatio missa ab herode ad Cæsare de filio. c. vii. car. cxli.
De ægritudine Herodis: & seditione iudæorū: & q̄a desperans oēs optimates iudæorū p̄cepit occidi in hora mortis suæ & quia tpe illo deportatæ sunt ei litteræ ab legatis ad Cæsare missis: habentes dānationem antipatri in arbitrio eius & uoluntate esse positam: & quia inualecente ægritudine malum purgans: cultro se interemisset si præuentus non fuisset. cap. viii. car. cxli.

Qualiter antipater putans Herodem defunctū locutus fuerit custodi corporis de dimissione suæ & propter hæc antipatri preemptio. cap. ix. car. cxlii.

Testamentum Herodis ad Cæsarem: & distributio inter eius filios: & qualiter archelaum præfecit deinde mors ipsius. cap. x. car. cxlii.

Epistola Herodis ad exercitum: & admonitio fidei seruandæ circa filium eius archelaum qui statim eleuatur in regnum. cap. xi. car. cxlii.

Sepultura Herodis in Herodio castello: & fauor archelai regis ad populum: & populi ad ipsam. cap. xii. car. cxlii.

Qualiter populus seditionem mouit aduersus archelaum in festiuitate azymorum: & qualiter archelaus tria milia ex eis interemit: ipse uero nauigauit ad Cæsarem: credens regnum Philippo fratri suo. cap. xiii. car. cxlii.

Qualiter archelao Romam ascendente: Sabinus qui erat in Syria Cæsaris curator ascendit in hierosolymam uiolenter expetens herodis pecunias & castella a curatoribus archelai. c. xiiii. car. cxlii.

Qualiter persuaserūt curatores populo arripere arma: & occidere Sabinum uel Romanum exercitum in antonia constitutum. cap. xv. car. cxlii.

Qualiter Cæsar testamentum Herodi confirmauit: seruans filii eius testamentum: & diuisio regni iudaici in Tetrarchias. cap. xvi. car. cxlv.

De eo qui se mentiebatur esse alexandrum Herodis filium: & qualiter fictio ista depræhensa sit: inuestigante Cæsare: & poena qua multatus est. cap. xvii. car. cxlv.

Qualiter archelaus accusatus est a iudæis apud Cæsare: quem Cæsar indignatus: regno priuauit & trussit in exiliū apud Viennā galliæ: & somniū uisum archelao & Glaphyræ. cap. xviii. car. cxlvi.

Incipit Liber. XVIII.

Qualiter Cyrinus a Cæsare destinatus ut Syriam iudæamq; censeret. cap. i. car. cxlvi.

Qualiter Copinius ex equestri ordine missus ē in iudæā: & quia Cyrinus uenit in iudæā uniuersorū dep̄daturus substantias: & archelai redditurus pecunias: & quia iudæi moleste ferētes: ad eū suadente lozaro pontifice passi sunt descriptionē fieri substantiarum suarū. cap. ii. car. cxlvi.

Qualiter iudas gaulonites: & quidam alter persuaserunt multitudinē suas describi substantias paterentur. cap. iii. car. cxlvi.

Qualiter populi eorū cōsecuti: seditiōes & bella ciuilia: seu latrocinia exercuerūt. c. iiii. car. cxlvi.

Quatē sint hæreses philosophorū apud iudæos: uel q̄libus teneant legibus. cap. v. car. cxlvii.

Qualiter herodes philippus ciuitates in honore Cæsaris fabricauerūt: & q̄liter Samaritæ ossa mortuorū in tēplo iactantes cū festis azymorū imineret populū reddidere pollutū. cap. vi. car. cxlvii.

Mors Salomæ sororis herodis quondā regis iudæorū: mors ē augusti: romanorū secūdi impatoris. Successio Tyberi Cæsaris sub quo potius pilatus mittit in iudæam. cap. vii. car. cxlvii.

Qualiter pontius Pilatus uoluit latenter intrmittere in Hierosolymam statuas Cæsaris cognoscens autem populus seditionem aduersus illum commouit: donec illas ab Hierosolymis in Cæsaream transmitteret. cap. viii. car. cxlviii.

DE IESV CHRISTO.

De facto quod contigit Romæ in templo Isis: & quæ iudæis per illud tempus Romæ prouenerint omnibus urbe expulsi per Tyberium: & de seductione samaritici populi: uel oppressione eius per pontium pilatum. cap. x. car. cxlviii.

Accusatio samaritarū aduersus pilatum apud Vitelliū: & qualiter Vitellius Romam eū ad Cæsare ire compulsi: ut ibi rationem eorū quæ contigerant redderet. cap. xi. car. cxlix.

Vitellius ascendens Hierosolymā: magnificus ac munificus extitit in populos: & q̄liter Tyberius Cæsar scripsit Vitellio: ut amicitias cōponeret cū artabano pthorū impatore. cap. xii. car. cxlix.

Mors Philippi fratris Herodis iunioris: & qualiter Tetrarchia eius dispensationi syriæ: regiminiq;

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Herodis filia que conuicta fuit archa petra & herodem quia electa herode filia
 uxore amore captus herodias qua subintrodixit loco uxoris & quia Tybe
 herodis mada Vitellio aduersus archa pugnare. cap. xlii. car. cclix.
 Herode petra & quia Vitellius ascendens hierosolymam innotabiliter suscipitur a populo
 de uniuersa maioris herodis prosapia. cap. xliii. car. cclix.
 Herodis filia & infelicitas que prouenit agrippa deo in appio liberto Romae accu
 satus in uincula a Tyberio sit iniectus mors Tyberis successio Cai: solutio agrippae de
 persequente imposuitio per Catum. cap. xlv. car. cl.
 Herodis Terracha ueniens Romam: accusatus fuit ab Agrippa & in exilium missus est
 Herodis & petra alexandria constituto: & legato utrorumq; ad Cai. cap. xvi. car. cliv.
 Herodis ab Appione legato patris alexandria notus propter quod statum Caesaris
 Herodis Petronium ducem ad Syria cu huiusmodi mandatis: congregata
 in iudaea iudeis: simul et eius suscipere simulachrum. cap. xix. car. cliv.
 Herodis conuicta iudeis in Babylonia constitutis p asineu & anileu fratres. cap. xx. car. clv.

Incipit Liber. XIX.

Claudius Caesar insidiis a Cassio Charea extinctus est. cap. i. car. clvi.
 Claudius patruus eius coactus a militibus suscepit imperium: & seditio senatus & popu
 li inuicta: inuicta partis. cap. ii. car. clx.
 Claudius regis agrippae ad senatum: & quiter consequentes milites q erat cu senatu ad claudiu trāsire: &
 iudeis seu aliorum Cai interfecto: ipsi quoq; Claudio repugnantium. cap. iii. car. clxi.
 Claudius Caesar reddit agrippae omne regnum patrum: adificantes etiam illi Lyfaniae
 libertas iudeorum: quae prouenit eis sub Claudio: cum prius amississent eam sub caio
 pio quoque Regis agrippae in iudaeam. cap. iiii. car. clxii.
 Publii Petronii rectoris Syriae ad doritas pro iudeis: & quiter rex agrippa hierosolymor
 locupletius construens studium suum Imperfectum dereliquit prohibente Caesare: qui opus
 suspectum habuit. cap. v. car. clxii.
 honore quo Berityos honorauit: & de aduētu regum ad ipsu i citate tiberiada. cap. vi. car. clxiii.
 aliter processit de ciuitate cum regibus in occursum Maris praedis Syriae uel quali modo ui
 lenti non dedisset honorem deo: populo sibi attribuyente honores diuinos & non huma
 theatro quare confestim sensit plagam dei. cap. vii. car. clxiii.
 Claudius agrippae Caesarienses uel Sebasteni indecenter blasphemabant defunctum: statuas
 e filiarum eius diripientes: contumeliose tractauerunt. cap. viii. car. clxiii.
 mortem Agrippae: Claudius Caesar Cuspium Fadum misit pfectu in iudaeam: cui et iungit
 erceda in Caesarienses: & Sebastenos pro defuncti Agrippae contumeliis. cap. ix. car. clxiii.

Incipit Liber. XX.

eademmodum Claudius post Agrippae mortem: in Syriam misit successorem Marso Cassi
 ginum: & quia Fadu missus procurator iudaeae indignatus iudeis qui transfluum erant
 ra praeter uoluntatem suam contra Philadelfenos arma sumpserunt: tres uiros priores ipso
 praehendens: unum occidit: duobus fugam immisit: & de Ptolemaeo principe latronum
 deducto & occiso. cap. i. car. clxiiii.
 Fadu procurator iudaeae: & Cassius longinus praeses Syriae praecerunt iudeorum primo
 marem tunicam & pontificalem uestem in Antonia constituerent sub potestate Romano.
 & prius. cap. ii. car. clxiiii.
 modo Claudius Caesar rogatus ab Agrippa senioris Agrippae filio: concessit iudeis petitio
 im: & Fadu rescipit. cap. iii. car. clxiiii.
 eademmodum Herodes frater Agrippae defuncti petiit a Claudio potestate templi & sacerdo
 rationem: & impetrauit. cap. iiii. car. clxiiii.
 eademmodum Helena Adiabenorum regina & eius filius Iazates solennitates & ritus zelati
 orum. cap. v. car. clxiiii.
 quae apprehendit ciuitatem Hierosolymorum: & mitigata per Helenam reginam Adia
 & eius filium Iazatem qui de paganismo conuersus fuerat in iudaismum: & de Artabano
 orum. cap. vi. car. clxv.
 pro quodam q prophetā se esse asserens plurimos iudeorum seduxit. cap. vii. car. clxvi.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quomodo Tyberius Alexander in Iudæam directus administrator filios Iudæ galilæi populum seducendo occidit. cap.viii.car.clxvi.

Quomodo Tyberio Alexandro Cumanus successit in Iudæa: & quæ defuncto herode fratre regis agrippæ defuncti: Agrippa iuuenis eius huius principatus. Cæsare sibi claudio cōcedere. cap.ix.car.clxvi.

Quia aduentu Cumani præsidis in Iudæam a Cæsare destinatis sub eo multi usque ad .xx. milia iudeorum perierunt quarta die azymorum. cap.x.car.clxvi.

Seditio iudeorum contra Samaritanas: & quia multi iudeorum extincti sunt per Cumanum adiuvantem Samaritanas. cap.xi.car.clxvi.

Quia Numidius quadratus Syriæ præses audiens hæc: & ascendens in Iudæam primates iudeorum atque Samaritanorum Romam iussit ascendere: pariter & Cumanum & Celerem: ut Claudio Cæsari deberent ex his quæ fuerant gesta reddere rationem: & quia quosdam iudeorum ipse puniuit. cap.xii.car.clxvi.

Quia Claudius audiens inter eos iudeos quidem absoluit a culpa: rogatus ab Agrippa rege: Cumanum uero exilio deportauit: Celerem autem millenarium & Samaritanorum primates morte multauit. cap.xiii.car.clxvi.

Felix mittitur procurator in Iudæam: & quæ præter adiecta sit agrippæ regi per Claudium. c.xlii.car.clxvi.

Moris Claudius cui successit Nero quæ matrem uxorem & alios multos gentis suæ interfecit. c.xv.c.clxvii.

Quia Felix missus in Iudæam: & inueniens provinciam a latronibus nimis afflictam: prospexit ut illis interemptis pacem tribueret regionis: principem uero latronum Eleazarum uinctum direxit ad Cæsarem: & de morte Ionathæ pontificis. cap.xvi.car.clxvii.

Quia ueniente ægyptio malefico: & multis iudeorum ab eo seductis: Felix aggressus eos multos occidit. cap.xvii.car.clxvii.

Quemadmodum iudeos & Syros pro æquitate ciuitatis in Cæsarea seditiose concertantes: Felix compescuit. cap.xviii.car.clxvii.

Quomodo Portio Festus in Iudæam missus pro successione Felicis: contigit provinciam sicariis commoueri. cap.xix.car.clxvii.

De porticu interiore templi: & quemadmodum eam exaltauerunt iudei: & quia Festus ob hoc indignatus iussit opus destrui: sed iudeis rogantibus: concedi sibi ob hoc legatos mittere ad Neronem: cōcessit miserunt nuntios: quos audiens Nero: ueniam gesti operis condonauit: & ædificiū manere permisit: & quia moriente in Iudæa Festo: successor uenit Albinus. cap.xx.car.clxviii.

Quia sub eo a nece provincialium sicarii cessauerunt. cap.xxi.car.clxviii.

Quia Florus ueniens Albino successor: tantis malis iudeos affecit: ut eos ad arma contra Romanos uenire compelleret. cap.xxii.car.clxviii.

¶ Iosephi Mathathie filii hebrei genere sacerdotis ex hierosolymis de antiquitate iudeorum contra Appionem grammaticum alexandrinum. liber.i.car.clxix.

¶ Phlauri Iosephi de antiquitate iudeorum ad Epaphroditum. liber.ii.car.clxx.

¶ Explicit Tabula Antiquitatis Iudaicæ.

¶ Rubricæ nuper editæ super libro Iudaico per magistrum Franciscum Macerata ordinis minorum.

¶ Incipit Liber primus.

Valiter Antiochus quæ cum Ptolemæo sexto in Syria bellum gerebat superauit ciuitatem magnam nitissimam: templum spoliavit: occidit omnes ex optimatibus: deinde superato Bachide perposito præsidio antiochi per Mathathiam: & occiso: exactisque ducibus Antiochi ex finibus iudeæ & mortuo antiocho: filius antiochus nomine congregatis militibus Iudæam ite: inadiit & superauit Iudæam primo natu ex filiis Mathathie & interfecit multis ex iudeis Hierosolymam est profectus: & reliquis præsidio in Syria reliquos milites ad hyemandum tradidit. cap.i.car.clxxxiii.

Post discessum antiochi Iudas cum ducibus eius cōgreditur & tandem superat & moritur. cap.ii.car.clxxxiii.

Ionathas frater Iudæ reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capitur: & itatus antiochus quia a Symone fratre Ionathæ fuisset superatus Ionathan interfecit. cap.iii.car.clxxxiii.

Simon frater Ionathæ ite: gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatur: sed insidiis Ptolemæi generi sui captus moritur: capta coniuge cum duobus filiis Simonis Hyrcanus tertius filius honorem patris defendens diu cum Ptolemæo bellum gessit & ob misericordiam matris: & fratrum tantum distulit ut annus feriatu ueniret: quo licebat dimitti bellum. cap.iiii.car.clxxxiii.

Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Simone irruit in Iudæam contra iohannem dictum hyrcanum quem trecentis talentis placauit. cap.v.car.clxxxiii.

Iohannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ quæ Antiochus bellum gerebat contra Medos: crexit contra ciuitates antiochi & multas occupauit. cap.vi.car.clxxxiii.

LIBRVS DE BELLO IYDAICO TABVLA

Antiochus in iherosolimis cepit agere seditionem qui tandem deuicti sunt & ipse rebus
 suis perdidit tres annos moritur relinquens filios post se hic princeps pontifex & pro-
 prius sub regibus filios duos maiores non regnatos: cap.vii.car.clxxxiii.

Antiochus in regnum patri conuenit: cū matre quia eam dominā rege reliquerat Iosia
 rex inuenit deceptus uerbis matris suae fratrem Antigoni interficere fecit: hoc audito
 Antiochus conuenit ut tandem moreretur: cap.viii.car.clxxxiiii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.ix.car.clxxxv.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.x.car.clxxxvi.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xi.car.clxxxvii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xii.car.clxxxviii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xiii.car.clxxxix.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xiiii.car.clxxxvi.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xv.car.clxxxvii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xvi.car.clxxxviii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xvii.car.clxxxix.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xviii.car.clxxxvi.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xix.car.clxxxvii.

Antiochus in iherosolimis rex constituit: occidit fratrem pugnat cum Ptolemæo: occupat bona
 eius: quos ea recuperant: & sepe decē milia Iudeos interficiunt: multas ciuitates occupant: &
 in iherosolima regē stabili a quo superato exercitum solus euasit Hierosolymam petit: nititur
 eam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. cap.xxi.car.clxxxviii.

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Compellitur Herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accersiri fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire: Concitatur Hyrcanus iterum contra Herodem sed Herodes declaratur a Sexto Cæsare dux militum in Syria: Herodes Hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur. cap.xxli.car.clxxxviii.

Oritur discordia inter romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor Sexti Cæsaris qui mortuus fuit a Cæcilio Basso fauore Pompei. cap.xxiii.car.clxxxviii.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari: Cassius Syriam petit exactiones imponit: nascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: præficitur procurator Syriæ: Cassio cedente a Syria oritur seditio Hierosolymis Felix qdam uolens uindicare necem Malli fratris congregatur cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes Antonio interfecto Cassio: pecunia cum pacauit ueniunt legati Antiochiæ centum uiri contra Herodē & Hyrcanum Messalla: defendente eos: terrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri cōpellit: maior tumultus fit Hierosolymis bellum gestū est cōtra alios legatos ab Antonio ita ut multos occidisset: Barzaphranes concilians iteꝝ Pacorum contra Hyrcanū: tandē ab Herode multi obtruncant die pentecostes in ciuitate ortū est bellum ita ut multi occisi ab Herode: multi fugati. cap.xxiiii.car.clxxxviii.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonom adiuuare: cognitis insidiis nulloq; ministro ad necem Herodis qui noluit admittre habens hmoi suspectos: audito q Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumæam nocte pgit: cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potitur uictoria: Iosepus frater Herodis obuiam Herodi uenienti ex Idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: partē Hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonus: Hyrcanū & Phaselū uerberantes: dentibus aures truncat Antigonus ne possit esse pontifex: Herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens Romā peruenit. Creas rex fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. cap.xxv.car.clxxxix.

Antigonus inclusos tenet Iosepum & alios qui etiam exeuntes quandoq; uincebant quandoq; aduerso casu reuertebantur: Ventidius iterum festinat Iosepo & aliis ferre auxilium: sed placatus muneribus Antigoni discedit: Herodes ex Italia reuertitur & contra Antigonom sumit exercitum: castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum: detegitur corruptio: Sylois ab Herode qui ipse nimum & oleum & omnia necessaria defferri scripsit in Hiericuntha: Herodes occupat ciuitatem & quingenta cacumina montium: committit bellum: uictor reuertitur: Herodes multos in speluncis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant scædus inire cum Herode: & septem etiam desuper occidit: reuertitur in Samariam contra Antigonom dimisso Ptolemæo præposito qui ab eis occiditur: occisis multis per herodem fertur q Iosepus eius frater in iudæa frangitur & moritur in Galilæa se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uenit aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam: sed propter hymis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & i Hierosolymam petit: iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscunq; posset occidit: Antigonus ad pedes Cassii prosternitur: Herodes quærit pacare ciuitatem: & studiosos suos facere amicos: Antigonianos neci tradere. cap.xxvi.car.cxc.

Cleopatra indignata q propinquus nullus ex sanguinitate esse: ad extraneos occupandos se conuertit: moliebatur ut herodes & Malichus interirent per Antonium qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreati Arabes pugnam repetunt: fugant militem herodis: ulciscuntur Arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitatur hoc magis arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregatur & potitur uictoria: desideratur patronus illius gentis adiit Cæsarem herodes conquerens de Antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in ægyptum proficiscitur Cæsari & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator Syriæ instituitur: constituit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & Agrippæ oritur discordia inter uxores herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde pœnituit irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariannes: conciliat filios Cæsar patris non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio noueræ illorum: illis nescientibus: Alexander corrumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus Alexandrum herodi: Eurycles accusat Alexandrum: uinciuntur filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum iudiis ad Cæsarem. Saturninus & Volamnius fiunt duces offocantur tandem iussu herodis: pœnitet herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irasci patri herodis oratur Antipater ab herode ut Romā reuertatur: cōuenit herodes antipatrū priuatur regno & nomine regio: incenduntur iuii sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro: iubet multos ex iudæis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione Antipatri occidit Antipatrum Herodes: moritur Herodes: legitur testamentum de institutione Archelai regis: fiunt exequiæ cū maximo apparatu ab Archelao: pelitur in castello quod Herodion dicitur. cap.xxvii.car.cxcii.

DE BELLO IUDÆICO TABULA

Incipit Liber secundus.

Propter turbationes novas cogitus proficisci Romanus miles occidit die festo qui
 Philippus procuratorem regni & curatorem familiarium rerum satibat
 reddit Cæsari Archelaus accusatur Archelaus apud Cæsarem q̄ nomine tantum
 regem non se ipsa defenditur a Nicolao Archelans: & ad pedes Cæsaris se pro-
 munitur: sed relidis ab Archelao congregantur: Varii res componit petunt iudæi ut per iur
 Caesar non annuens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte polli-
 donatur malis in medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit dona-
 ceteros filios & filias Herodis.

cap. i. car. ccj.

Interim simulat se esse Alexandrum ob similitudinem cum illo Romā uenit eo-
 Cæsari dolum & fraudem: his ridens Cæsar remigum numero iſe
 interfecit ponitur quædā secta philosophorū & eorū uita.

cap. ii. c. cclii.

Philo archelai Philippus & Herodes antipas regunt Tetrarchias suas defertur imper-
 post mortem augusti: Pilatus mittitur a Tyberio in iudæam: ob imagines Cæsa-
 in templo oritur discordia maxima: Caius cæsar uult deus appellari: eius imagines
 in templis adglurentibus illis minatur eis: moritur Caius: Claudius capitur in regnum:
 ad senatum ut placeat eum esse regem: non admittit curia: remittitur Agrippa ad
 pugnam aduersus eos.

cap. iii. car. ccliii.

Claudius offert uictimas deo: ipse donat Agrippam: regio patrimonio: moritur
 Claudius regnum i puincia redegit: & herodes q̄ regnabat i chalcide moriſ. c. ij. car. ccv.
 herodis qui in chalcide regnauit: Claudius Agrippam filium agrippæ regem insti-
 curam accipit alterius prouinciæ: unde inter iudæos oriuntur multi tumultus in die
 in fugam se conuertit: & propter egressum de constipatione. xxx. milia ho-
 consumpta sunt.

cap. v. car. ccvi.

latrocinantium: unde quidam per Cumanum capiuntur: libri legis per militē
 comburantur: accensi iudæi ex hoc conqueruntur apud Cumanum: adiudicatus est ille
 ex hoc populus quieuit.

cap. vi. car. ccvii.

Galilæos & Samaritanos: quidam Galilæus ad festiuitatem ascendens in
 Cumanus ad sedationem mittit p̄catores: Hierosolyma audito homicidio uulguſ in im-
 Samariam irruit: Cumanus accurrit cū ala militū: multos interfecit principes Hierosolymæ
 ut ab incepto desistant: iudæi tandē eorū p̄cibus acquiescunt.

cap. vii. car. ccviii.

his temporibus multa homicidia samaritarum primates accedunt ad Numidiū Quadratū
 de huiusmodi latronibus: conueniūt & nobiles iudæorū defendētes: distulit Numidi-
 cum yddā uenit: audiens iteꝝ querelas samaritanorū quosdam percutit securi: quosdā rele-
 uanus uidet Romā proficisci: de reddēda ratione administratæ puinciæ apud claudiū: ex
 tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere.

cap. viii. car. ccviii.

ſuccedit Claudio: fratrem matrem & uxorem interfecit: ad Hiſtrionum opera se conuer-
 cap. ix. car. ccviii.

buli filius regnat in Armenia: angetur regnum agrippæ residuū iudææ Felici creditur: hic
 im deprehendit mittitur Romā cū multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantiū. ſ. ſica.
 insurgūt qdā secta hoīum q̄ cōſiliis & hypocrisi hoīes decipiant.

cap. x. car. ccviii.

quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominum hierosolymam uult ascen-
 cum quibusdam armatis eos depellit & fugat: insurgunt quædam magi qui tentant reuo-
 lum a ſeruitute Romanorum: insurgunt tumultus in Cæsaria inter populum ſcilicet iudæ-
 cum: Felix nequiens pacare ex utroq̄ nobiles ad Neronem mittit: Succedit Festus felici q̄
 latronum interfecit.

cap. xi. car. ccviii.

ſit ſucceſſor Festo qui fauit latronibus: & poſtea Cæſtius Florus qui ita se geſſit ut multi
 relinquere patriam ob publica latrocinia: & rapinas suas.

cap. xii. car. ccviii.

ſtio in Cæsarea inter iudæos & Cæsarienses de Synagoga iudæorum quia impediēbātur
 ceſſum: Iocundus q̄ erat præfectus equitū pergebat sedare tumultum: recedūt iudæi i Nar-
 libris legis primates iudæorum ad floꝝ accedūt conquærentes: quos iubet uiciri propter
 m librorum legis: ex hoc oriunt iurgia maxia apud hierosolymas accusat Florus & eius ti-
 ulus effugit: Florus indignatus sedēs p̄ tribunali militibus præcepit ut floꝝ uenialium diri-
 le multi interfecit & ſpoliati & domus oīum dirute sunt.

cap. xiii. car. ccviii.

rippa alexandriam proficiscens inuenit germanam suam: Beronice: uidens iniquitatem
 iſit ad florū ut a cede deſineret: qui noluit immo peiora operatur uenit Hierosolymam
 exoluit: regina uero Florū precatur.

cap. xiiii. car. ccviii.

do clamat contra Florū: primates ſedant multitudinē Florus uidens multitudinem
 uam quærit insurgere discordiam: multi occidūtur per Romanos ſed deſperatione du-

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Itus populus irrumpit in Romanos: quos expulit ex urbe: idem Florus nihil posse agere ab urbe digreditur Caesariam venit. cap. xv. car. ccviii.

Florus non cessans: Iudaeos apud Caestium accusat de defectione dirigis tribunus Neapolitanus ad hanc inuestiganda suscipitur a Iudaeis benignissime: & conqueruntur de Floro cognita in humanitate Flori: uulgus uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. cap. xvi. car. ccviii.

Aduocat contionem Iudaeorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa quod omnes hortatur Iudaeos ad quietem & patientiam dicens haec non placere Caesari: neque eos posse Romanis obistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: nolensque persuadere ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit. cap. xvii. car. ccix.

Quidam eo tempore insurgunt & Romanos omnes interficiunt Eleazarus dux militum prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortantur ne id fiat: ad Forum destinantur legati & ad Agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobilium & pontificum confugerunt quidam in cloacis latuerunt. cap. xviii. car. ccx.

Quintadecima die mensis augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo praesidio capiti: post regem accedunt exurunt turre: precantur Manaimum ut liceat aufugere quibus concedit relictis solum Romanis intus: qui confugiunt in turre regias: illi uero qui cum Manaimo erant: ruentes illa loca diripiente stratopedum incenderunt. cap. xix. car. ccxi.

Capitur Ananias pontifex & cum fratre Ezechia occiditur & insurgunt quidam contra Manaimum: nolentes eum regem interficere Iosophita a populo interficitur Manaimus: per Romanos etiam multi ex Iudaeis occiduntur: ita ut Caesaria uacuata Iudaeis remaneat. cap. xx. car. ccxi.

Iudaei diuisi uicos & loca alia inflammauerunt: mensa caedes fit ex Iudaeis & aliis: Ciuitates etiam omnes plene cadaveribus scythopolitae cum Iudaeis dimicant: clā tamē nocte dormientes tertias eos inuadunt. xiii. milia interficiuntur ex Iudaeis & eorum substantiam diripiunt. cap. xxi. car. ccxi.

Circūfusus Scythopolitis a Iudaeis Simon quidam qui multos ex Iudaeis quotidie truncauerat educens gladium nullū hostium interfecit & patrem & matrē & filios & uxorem interfecit praeter indignatione hostiū quod gloriaretur: & seipsum: caedes maxima fit in Scythopoli urbes & populi cōuicini Iudaeos omnes interficiunt: multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione morae. cap. xxii. car. ccxii.

In regno Agrippae insurgit pulchritudo aduersus Iudaeos: Varus multos ciues quod ad Agrippam & Caestium uenerant poscendi praesidii gratia in itinere occidit: hūc Vag Agrippa punire nō audet summouit eum e regione qua procurabat. cap. xxiii. car. ccxii.

Iudaei persuadent romanis ut deferant castellum: tunc honoribus Iudaei in Alexandria quos Alexander concesserat confectus continuus cum Iudaeis & Graecis fit. cap. xxiiii. car. ccxii.

Alexandrini conueniunt ut largitionē ad herodem mittant: permiscetur Iudaei cum graecis in amphitheatro: fit discordia maxima inter eos: Tyberius Alexander cohercuit eos hortationibus qui irrumpentes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere. Zabulon ciuitas a Caestio occupata: diripit domos & loca incendit. cap. xxv. car. ccxii.

Caestius praemittit exercitū in Ioppē quod caput: itēdit eā & uiros omnes interfecit. cap. xxvi. car. ccxiii.

Caestius mittit Gallum in Galilaeam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant insequitur & trucidabat: progrediens multa loca inuadit Iudaei ad diem festum Hierosolymam petierunt: qui auditis militibus uenientibus: dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum multos occiderunt. cap. xxvii. car. ccxiii.

Quaerit Agrippa uerbis Iudaeos auertere ut disisteret: mittit Borcaum & Phœbum ad Iudaeos: pimis Phœbus: Caestius adducit exercitū in oppidū Iudaeorum: incenditque praeter ciuitatis. cap. xxviii. car. ccxiii.

Quidam uocabant Caestium patet facturi portas: quod cogniti proiecti sunt ex muris: Caestius tentat muros ascendere & inuadere templum: repugnatur a Iudaeis: recedit Caestius & Iudaei insequuntur dimittit quae erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset nocte aufugit: insequuntur Iudaei: ex Romanis mortui sunt quingenti milia & trecenti peditum: ex equitibus non ingenti & octuaginta. cap. xxix. car. ccxiii.

Post fugam Caestii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nuntiarios eius miseriam: Qui Caestium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam: ex Romanis qui supererant amici sibi sociant: Eleazarus persuadet populo ut sibi pareat constituuntur diuersi diuersis locis praefecti: Iosephus unus ex praefectis subditos sibi quaerit conciliare: multos ex illis praepōnit & praeficit regionibus galilaeae sibi subditae: munit loca omnia propter Romanos quos timet insurgit quidam insidiator cum multis qui galileam depopulantur congregat pecunias: cogitabatque diuersa in perniciem Iosephi. cap. xxx. car. ccxiii.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut rebus restituerentur illis: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eum esse proditorem irruunt in eius domum: quaerit placare illos uerbis: praevalet aduersus eos Iohannes quidam fraudē molis contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cum militibus ad Iohannem

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

iosephus iherosolymis inisset eū interficere: aufugit in iacū: seſumptis uiribus ioannes eogis aufugere
iosephus iherosolymis inisset eū interficere: aufugit in iacū: seſumptis uiribus ioannes eogis aufugere

cap. xxi. car. ccxv.

iosephus a suis: quos ipse punit: euocans oēs primates & astutia quadam, utens scaphis
iosephus a suis: quos ipse punit: euocans oēs primates & astutia quadam, utens scaphis

cap. xxii. car. ccxv.

Incipit Liber tertius.

iosephus res gestas non prospere indignatur: mittit Vespasianum in syriam ad regendos
iosephus res gestas non prospere indignatur: mittit Vespasianum in syriam ad regendos

cap. i. car. ccxvi.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit. fert opem Sephoris contra
Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit. fert opem Sephoris contra

cap. ii. car. ccxvi.

iosephus Galileæ opimæ abundantes hoies pugnaces sunt: continent hæc prouinciæ diuerſas
iosephus Galileæ opimæ abundantes hoies pugnaces sunt: continent hæc prouinciæ diuerſas

cap. iii. car. ccxvi.

iosephus quem dederat sephoris Vespasianus: diuiditur in duos assidue ciuitates & loca illa scur
iosephus quem dederat sephoris Vespasianus: diuiditur in duos assidue ciuitates & loca illa scur

cap. iiii. car. ccxvii.

iosephus Vespasiani patrē suū reperit ptolemaide qui multas legiones cōparauerat multosque
iosephus Vespasiani patrē suū reperit ptolemaide qui multas legiones cōparauerat multosque

cap. v. car. ccxvii.

iosephus Romanorū prudentia instruentiū seruos in militiæ disciplina: quāq; sunt edocti instruē
iosephus Romanorū prudentia instruentiū seruos in militiæ disciplina: quāq; sunt edocti instruē

cap. vi. car. ccxvii.

iosephus cū filio suo ordinat exercitum in ptolemaide Placidus interim maximā multitudi
iosephus cū filio suo ordinat exercitum in ptolemaide Placidus interim maximā multitudi

cap. vii. car. ccxviii.

iosephus cū armatis suis in Galilæam peruenit: inuenit oēs iosepus conspiciens non posse repu
iosephus cū armatis suis in Galilæam peruenit: inuenit oēs iosepus conspiciens non posse repu

cap. viii. car. ccxviii.

iosephus ciuitatē Gadarēsiū capit iosepus mittit hierosolymā litteras: si cupiāt sedus uel bellū
iosephus ciuitatē Gadarēsiū capit iosepus mittit hierosolymā litteras: si cupiāt sedus uel bellū

cap. ix. car. ccxviii.

iosephus aggrediēs recidere iotapata mōtē ubi iudæi plurimi cōfugerant: ciuitatē circunuala
iosephus aggrediēs recidere iotapata mōtē ubi iudæi plurimi cōfugerant: ciuitatē circunuala

cap. x. car. ccxviii.

iosephus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut co
iosephus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut co

cap. xi. car. ccxix.

iosephus cum suis: populus hortatur ne recedat: ipse dicit melius: quia parabit alium exercitum
iosephus cum suis: populus hortatur ne recedat: ipse dicit melius: quia parabit alium exercitum

cap. xii. car. ccxx.

iosephus Romanos egrediens: Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati decli
iosephus Romanos egrediens: Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati decli

cap. xiii. car. ccxx.

iosephus Vespasianus arietē muris: muri concutiunt machinis cogitat iosepus quō ictus arietis
iosephus Vespasianus arietē muris: muri concutiunt machinis cogitat iosepus quō ictus arietis

cap. xiv. car. ccxx.

iosephus acula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata.
iosephus acula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata.

cap. xv. car. ccxx.

iosephus uir iudæus saxo subleuato & demisso caput arietis fregit: hic fixus est quinque sagittarū
iosephus uir iudæus saxo subleuato & demisso caput arietis fregit: hic fixus est quinque sagittarū

cap. xvi. car. ccxx.

iosephus decidit tandē: alii duo uiri Romanorū aciem prupuerunt: iosepus uero & cætera multitu
iosephus decidit tandē: alii duo uiri Romanorū aciem prupuerunt: iosepus uero & cætera multitu

cap. xvii. car. ccxx.

iosephus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sauius
iosephus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sauius

cap. xviii. car. ccxx.

iosephus parat exercitus & machinas: ad inuadēdū urbē recreato prius exercitus: iosepus cogni
iosephus parat exercitus & machinas: ad inuadēdū urbē recreato prius exercitus: iosepus cogni

cap. xix. car. ccxx.

iosephus mensis iunij iudæi quasi defessi qā nō haberent ppugnatores quos mitterēt: cogitauerūt
iosephus mensis iunij iudæi quasi defessi qā nō haberent ppugnatores quos mitterēt: cogitauerūt

cap. xx. car. ccxx.

iosephus ut ex his q intra muros erant deferere defensionē muri cogantur.
iosephus ut ex his q intra muros erant deferere defensionē muri cogantur.

cap. xxi. car. ccxx.

iosephus mittit Traianū in Ephra ciuitatem congredit cum illis tandem superat ciuitatem om
iosephus mittit Traianū in Ephra ciuitatem congredit cum illis tandem superat ciuitatem om

cap. xxii. car. ccxx.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Ad Samaritas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultū uidebat: Inopiaq; quidam moriebantur: quidam ad Romanos confugiebant: reliquos uero oēs nequiens per uisione placare occididerant aut undecimi milia & sexcenti. cap. xix. car. ccxxi.

Ageres super altitudinē murorum iotapatenis efferuntur: quidam ad Vespasianum uenit profugus ex ciuitate muniens paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Vespasianus exercitiū parat nocte hora qua ille ducuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatem uniuersam. cap. xx. car. ccxxi.

Iosephus ne a Romanis inueniretur in puteū se demisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte exibat perscrutans si posset euadere: indicatur per quādam mulierē mittit ad eum Vespasianus cū fide de ueniantimebat uero Iosephus in somnis simulachra ei apparēt deprecatur deū. in manus Romanorum se cōmittit: habita prius oratione ad socios. cap. xxi. car. ccxxii.

Iosephus dehortatur suos a cādenequiens reuocare a proposito: oēs se ipsos interfecerunt: ducit Iosephus ad Vespasianū iubet Vespasianus eū custodiri ut ad Neronē mitteret: Iosephus alloquit Vespasianum seorsum cū filio Vespasiani eūq; dominum & regē orbis prādicat: Vespasianus eū liberat muneribusq; uariis eum donat. cap. xxii. car. ccxxii.

Vespasianus in ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio Iosephi ipse nihil respondebat: legiones duas mittit hyemari Cæsaream: quasdam scythopolim. cap. xxiii. car. ccxxiii.

Quidam ex iudæis qui fugerant collecti in Ioseph fabricatus piratis nauibus inuium faciebant pelagus illarum partium Vespasiano uero illuc applicantem per Romanos tū per uentos qui illorum naues in scopulos cōpellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt dimittitq; Vespasianus equites qui loca ruerentur. cap. xxiii. car. ccxxiii.

Audita captiuitate iotapate ab hierosolymis: maximus eos inuasit dolorem dicit qd Iosephus eēt cū Romanis ira in eum concitabant ita ut in Romanos seuius incirarent. cap. xxv. car. ccxxiii.

Vespasianus ad agrippam proficiscitur audit Tyberiadā & Tarichæas rebellare: iratus mittit filiū suum illuc appropinquantes ciuitati quidam ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter accedūt is uero eis indulget. cap. xxvi. car. ccxxiii.

Vespasianus prāmittit Traianum in arcem an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritū proclamant: post ad Tarichæas proficiscitur castra ponit: superatis illis ad nauale bellum se contulerunt. cap. xxvii. car. ccxxiii.

Congregata multitudo prope ciuitatem in planitie uidēs Vespasianus filiū suū mittit: ipse uero patri nunciavit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur. eorū genus & aium remittit: scens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentem aggrediuntur: oēs fugant oppidum occupant: cunctos occidunt prāter indigenas. cap. xxviii. car. ccxxiii.

Letatur Vespasianus audita uictoria filiū post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabri cari iussit. cap. xxix. car. ccxxiii.

Declaratur natura lacus: & ubertas & rerum uicinarū locorum. cap. xxx. car. ccxxiii.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terrā a mari compulsis insurrexit: ut non solum uicinis sed Romanis miserabilis fuerit: totūq; aerem corripit. cap. xxxi. car. ccxxv.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichæas quidq; de supstitibus fiendum sit deliberat: tandem quosdā occidit: quosdā donat: quosdā uendit. cap. xxxii. car. ccxxv.

Incipit Liber quartus.

Excisi iotapatis reliqui iudæi se dederunt Romanis pter quādam castella & ciuitates: quantū noīa ponuntur & earū conditio lacū quendam Gamala occupant intrantes Romani: domos hostium testa oīa circūdant: ex quo multi Romani mortui recedereq; coacti sunt. cap. i. car. ccxxv.

Vespasianus cū paucis relinquit: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius aium: quasi diuinū reputantes impetū remittunt ipse uero exiit castrum. cap. ii. car. ccxxv.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisus aduersis casibus Romanos consolatur: hortaturq; ad ulciscendos hostes Gamalenses quantum profunt resistunt. cap. iii. car. ccxxvi.

Vespasianus quosdā qui itabyriū montē occupauerant inuadit ad eos mittit. placidū qd eos hortetur ad pacē: sed illis renitentibus: placidus congreditur fingens fugā: aduersus illos reuertitur multos occidit: multi confugiunt hierosolymam: reliqui montē Placido tradunt. cap. iiii. car. ccxxvi.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno sonitu: oēs perturbati fugiebant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit occidit multos: multi in arcē confugiunt: ita ut cruor effusus totum oppidum diluat. cap. v. car. ccxxvi.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant: eos

DE BELLO IUDAEICO TABVLA

multa ex his de uertice se precipitarunt: per Romanos quatuor milia perempta: solum
profectum illud factum fuit.

cap. vi. car. cccxvi.

Abbas Ptolemæus Giscala oppidum galilee quod restabat indomitum: Vespasianus ad recreandos
hæc non negreditur quia restabat modo hierosolyma occupanda: Titus Giscalæ nos hortat
hæc non timens: appropinquant portis illi apertis famulis clamant ipsius liberatorem: munus
hæc non tota galilea liberata est.

cap. vii. car. cccxvii.

Abbas Ptolemæus in Hierosolymam totus populus effusus percutitur: quid agant Romani
paterfamilias Giscalionem: eos inuadit imensus: hortatur iohannes hierosolymis ad bellum:
hæc non percutitur: urbis ex hac re oriuntur multe prædationes & latrocinia in urbe contra
hæc non percutitur: in eorum perniciem phana conculcantur: maxima cōtrouersia aduer-
sus populum: inter hos inuadentes & populum: horum causa erat iohannes qui simulabat amō-
nem: consilia populi aliis nocte apperiebat hic iurat fidem amicitiam: fit legatus populi

cap. viii. car. cccxviii.

Idem ad idumæos p auxiliis petendiseo q ananus uellet Romanos introducere: le-
gatus iohannes & eos qui eos aduocant tanquā latrones q ciuitatē quorū de dissipant: hor-
um iohannes iudicet quantū sint factiosi hoies uel recedant.

cap. ix. car. cccxix.

Idem iohannes indignatus respondet iratus contra Iesum & pōtiferi: accensum eos pro-
prie iohannes q eos uocauerint: dicitq aduersus illos ituros.

cap. x. car. cccxx.

Idem iohannes zelo zelotarum apertis portis custodibus dormientibus intrant interficiuntur: cur
idem iohannes populus idumæi eadē nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiuntur pō-
tiferi iohannes cum Ananis qui interficiuntur oībus in sepultis.

cap. xi. car. cccxxi.

Incipit Liber quintus.

Quatuor idumæi per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accusant: u-
ero ferunt pro eo sententiam indignantur idumæi contra iudæos: interficitur Zacharias: ex
iudæis idumæi recedunt: crescit Zelotarum insolentia cunctosq uel falsis criminatiōibus
illis aliis occidunt.

cap. i. car. cccxxii.

Idem iohannes pferit ducem Vespasianū incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens
iudæos & ipsi inter se discordes paulatim cōsumuntur.

cap. ii. car. cccxxiii.

Idem iohannes oēs dūctis Vespasianis: multiq ad Romanos cōfugiunt & solum his licebat qui solue-
olentes fugere ad Romanos.

cap. iii. car. cccxxiv.

Idem iohannes alius pferre ducens sibi dedecus esse sibi parem: multiq eum metu multi gratia cō-
antur.

cap. iiii. car. cccxxv.

Idem iohannes oppidū quoddam munitissimū apud hierosolymam die azymorū quando iudæi
ut festa pro redemptione eorū ab ægyptiis: interficiunt quot inueniunt: uicos & oēs partes
inas depopulantur.

cap. v. car. cccxxvi.

Idem iohannes hæc Vespasiano a transfugis quibusdam clam. n. quidam ad Romanos confugiebant:
tabantur Vespasianū ut ferret opem ciuitati: accedit prope hierosolymā: ingreditur Gadarā
pati ad eum mittunt: occiditur Dolefus ab aliis inimicis.

cap. vi. car. cccxxvii.

Vespasianus Placido ut insequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quem illi cum qui
bi se receperint profiliunt qui capta oportunitate a Placido interimuntur eosq ad iordanem
incoacti autem congregari placidus omnes occidit: quidam in iordanem se proiciunt conui-
ricos inuadit.

cap. vii. car. cccxxviii.

Idem iohannes Vespasiano q Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum multa lo-
restaurat quæ destruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur q nobilis sit regio
tis.

cap. viii. car. cccxxix.

Idem iohannes natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere.

cap. ix. car. cccxxx.

Idem iohannes collocat p̄sidia apud Hiericūta: mittit quosdam hii ciuitatē capiunt: mille iuuenes in
nnia dabantur flāmis.

cap. x. car. cccxxxi.

Idem iohannes Vespasiano parati p̄fici hierosolymam q mortuus sit Nero: quō etiam Galba sit crea-
tor: & qdam alii post eum & de eorū discordia.

cap. xi. car. cccxxxii.

Idem iohannes expectat quid galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Ti-
gat rex agrippa ad Galbam: nunciatur in Achaia q galba sit interfectus & Otho sit creatus:
atque Romam pergere: Titus ad patrem nauigat Vespasianus cum Tito suspensi bellum ne

cap. xii. car. cccxxxiii.

Idem iohannes exoritur nouum bellum per Simonem Gioræ filium Simon cum Zelotis con-
nultos occidit cum idumæis etiam pugnat: Iacobus quidam perdere idumæos cogitat:
capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotis: perterriti ti-

more remittunt ei mulierem suam.

cap. xiii. car. cccxxviii.

Præter bellum in iudæa: in italia ciuile bellum fiebat: perempto Galba: Ortho imperator creatur: cum Vitellio pugnat: audita uictoria semetipsum Ortho occidit: qui biduum & tres menses imperium tenuit.

cap. xiiii. car. cccxxix.

Vespasianus partes duas idumæe capit alteram et ciuitatem capit oēs interim: Simon quoque idumæe reliquias prosequitur: iohannes intus multas p̄dationes permittebat galilæis: uescebantur libidine: certant adinuicem Zelotæ cum iohanne: & Simon cum illis.

cap. xv. car. cccxxx.

Deliberant Simonem introducere & iohannem expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: congruitur cum illis qui eum receperunt.

cap. xvi. car. cccxxxi.

Bella fiunt in italia p̄ Vitellium & suos milites: audiens hæc Vespasianus q̄ Vitellius princeps fit factus indignatur: milites Vespasianum hortantur ut Romam accedat: eo q̄ ipsum populus imperatorem constituit: renuit ipse: ipse cogit uelle imperium: cogitat quomodo rem efficere possit.

cap. xvii. car. cccxxxii.

Describitur qualitas portus alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut esset sibi adiumento fama est q̄ Vespasianus sit imperator: quasi omnes ad eum accedunt congratulantes & subicientes se eius imperio: recordatus Vespasianus quod iosephus prædixerat: liberari iubet esse uinculis.

cap. xviii. car. cccxxxiii.

Vespasianus mittit Mutianum in Italiam: geritur bellum cum Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitum Antonii cogitat de prodicione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Cæcilium: certatur superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino Capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit Vitellius iugulatur a populo.

cap. xix. car. cccxxxiv.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cum aliis subleuat: occidit multos qui cōfenserant cum Vitellio Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianum qui alexandriam iam applicauerat ueniunt legati: intendit animum Vespasianus in reliquias iudæe: Titum mittit ad Hierosolimam.

cap. xx. car. cccxxxv.

Incipit Liber sextus.

Titus existente adhuc apud alexandriam hierosolymis oritur trifaria seditio zelotarum Simonis & iohannis inter eos congregiuntur: ita ut templum uniuersum inundaretur sanguine.

cap. i. car. cccxxxvi.

Describitur discordia quæ inter eos fuit & scelera quæ inter eos committerentur: post qualiter oēs quasi Romanos expectabant: post quomodo Titus misit diuersas legiones in hierosolimam.

cap. ii. car. cccxxxvii.

Describitur ordo Titi & militum & omnium aliorum in eundo hierosolimam: peruenit Gophnam opidum quod Vespasianus ceperat: ciuitatem tentat adire: tandem coactus est si uoluit euadere intrare in hostes: ad suos saluum se recepit.

cap. iii. car. cccxxxviii.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarum dicto: exeunt iudæi: in legionem decimam irruunt fugantque Romanos: nunciatur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinque: Titus tandem legionem liberat.

cap. iiii. car. cccxxxix.

Remissio aliquoties bello oritur discordia inter eos: in duas partes seditio remanet: Titus ad ciuitatem electos milites mittit: explanare fecit omnia ita ut repletum sit quicquid cauum erat.

cap. v. car. cccxxxv.

Iudæi Romanos querunt decipere instituunt quosdam qui pacem simulant: Romanosque uelle introducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio.

cap. vi. car. cccxxxvi.

Quidam ex Romanis ad urbem usque accedentes eo quod crediderunt illis: interficiuntur: multi feruntur: unde irascitur multum Titus propter inobedientiam eorum eosque arguit.

cap. vii. car. cccxxxvii.

Intercedunt comilitones pro illis apud Titum: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos: castra ponit prope ciuitatem: ordinat legiones circa ciuitatem: describitur situs ciuitatis & templi pro Salomone ædificati: & quomodo distigebatur secundum loca sacerdotum & uirorum & mulierum.

cap. viii. car. cccxxxviii.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi: eorumque quæ continebantur in eo: quæ a diuersis fuerunt constituta.

cap. ix. car. cccxxxix.

Quomodo Simon & iohannes dissidebant: & eos diuisa ciuitas sequebatur: & quomodo unusquisque partem ciuitatis seorsum tenebat: Titus querit qua parte ciuitatem sit ingressurus: constituit agerem tripartitum exercitum circa ciuitatem: cogitant iudæi concordari aduersus Titum & Romanos coeuntque in unum corpus exeunt iudæi aduersus Romanos fugantur in ciuitatem quidam unus iudæorum capitur: sagitta demissa occiditur inde iudæis luctus maximus oritur.

cap. x. car. cccxl.

Concutitur timore exercitus Romanorum: eo quod turris quædam lapsa sit nocte: & propter maximum sonitum timuerunt Romani: credentes hostes castra inualisse: percutiunt muros illis machinis murumque uiciorum frangunt.

cap. xi. car. cccxli.

Ingrediuntur Romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant: Romani uero belli peritia uincebant.

cap. xii. car. cccxlii.

ALPHA DE BELLO IYDAICO TABVLA

Iudaei simulati Romani uictoriam inde ex iudeis quis fuisset promptior ad periculum
 Romanis uero qui forte se p̄sebant quia Titus semp̄aderat. cap. xiii. car. ccxli.
 Quibus sanguis in medios hostes irrui: duobusque interfectis ex mediis hostibus ad suos re-
 uertuntur. cap. xiii. car. ccxli.
 Quibus iudeis simulat uelle inire fedus cū Tito ut aliquantulum conquirentur Simō
 et Titus de rebus occurrentibus fingit quosdā socios uelle pacem quosdā non accensus
 Titus aduersus utebat iudeis diruptoq; muro cum militibus ingredit. cap. xv. car. ccxli.
 Ingreditur iudei circūcludunt Romāos multosq; ex eis occidunt & nisi Titus tulisset opem
 iudei ultimū mure sunt expulsi Titus iteq; aggredit: ad illum mure irrui totamq; partem
 in qua iudei ponit munit turres & loca alia parte ciuitatē aggredit: eosq; hortatur ut uel-
 lint se sub pace oratione patriasidem eos hortatur. cap. xv. car. ccxli.
 Iudei etiam ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudeosq; orare uelint Romanis resi-
 stentibus pluribus uerbis illi uero consiliis eū afficiunt. cap. xvii. car. ccxlii.
 Iudei etiam aduersus iudeos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint reddere deumq;
 aduersus esse propter amplius ne uelint resistere. cap. xvii. car. ccxlii.
 Iudei etiam cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditionis: sed diu persi-
 stunt cogentur fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum
 uenerunt illi domosq; irruebant ut cibum caperent summa miseria & summa crudelitas
 iudeis Simonis & iohannis. cap. xix. car. ccxliii.
 Iudei propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisis manibus ad Simonem
 mittuntur. Titō acclamante. ne tantam uellent pati miseriam ipsi conuictis Tito & pa-
 tris iudei dicebant. cap. xx. car. ccxliii.
 Iudei Epiphanes cum Macedonibus: amicitia Romanos q; muros non adeant: ipse cum suis
 de adiit multi ex his fugiūt & multi interficiuntur: post a Tito aggeres fiunt: ad motis ad muros
 in fossa intus facta submisso igne ageres diruit: & incēdunt: Simonq; cū multis aliis proficiscit
 iudeas illasq; incendunt: cū Romanis cōgrediunt: ita ut non diiudicari possit amicus ab
 eo quidq; ex Romanis corruptis machinis desperabāt ciuitatē captum iri. cap. xxi. car. ccxliii.
 Iudei duces Titus quid faciendū: an aggredi muros debeant an aggeres struendi: aut permit-
 ti q; ipsi fame coacti ciuitatē sint tradituri: an circūdanda sit ciuitas ne exitum habeāt: sicq; dicit
 opus non paruum sed inextricabile Romanos esse facturos. cap. xxii. car. ccxliii.
 Iudei Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribui: murumq; circa ciuitatem cum
 s. ii. per suos cōstrui fecit mira celeritatis: moxq; quilibet suo ordine ac uigilia explorabat: ut
 somnos inter se fortiebantur. cap. xxiii. car. ccxliii.
 Ita facilitate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur: nō erat facultas
 ad latrones: uero ex mortuis uestes risu expoliabant: multi ex muris in fossas proiciebantur:
 iudei Titus ingemuit. cap. xxiii. car. ccxliii.
 Iudei uidentes seditiones fame cruciari latantur: copiam maximam frumenti iudeis ostendē
 maiorem dolorem: Titus etiā aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miserat
 amicitiam: seditiones uero non placabantur. cap. xxv. car. ccxlv.
 In marthiam per quē ciuitatem obtinuerat peruenit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri p
 hos etiam nobiles occidi fecit. cap. xxvi. car. ccxlv.
 Iudei ex iudeis qui custodiebat turrin a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem hu-
 milio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditum turrin illi non credē
 ito hoc a Simone illū ex turri in fossas proiecit: uidens hęc Titus: & ioseph saxo capite p-
 rantur iudei credentes eum mortuum esse: respuit ioseph uulnere: quo cognito seditiones
 uadit: multi ad Romanos profugiunt: multi ex profugis ab Assyriis uentibus aper-
 untur: eo q; aurum ex uentre eorum per finem uentris exire cognouissent: Titus ue-
 iustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat mili-
 sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fu-
 cap. xxvii. car. ccxlv.
 s ad sacri legium se conuertit: Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerū mor-
 tui ex eo q; castra posuit: coactosq; stercore uti pro cibo. cap. xxviii. car. ccxlv.

¶ Incipit Liber septimus.

res struuntur a Romanis: quærunt iudei incendere: cum autē nequissent: ad mouent Ro-
 res certatur utrinq; murus labitur ea parte qua iohannes suffodierat pro incendendis ag-
 oxq; alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo q; qui prius tentasset certissi-
 am tentasset. cap. i. car. ccxvi.

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Hortatur Titus commilitones suos ad ascendendum murum: facta exhortatione Sabinius quidam Syrus se obtulit ascensurum: susceptaq; asta cum .xl. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse quo sagittis obrutus cecidit. cap. ii. car. ccxlii.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facta signo per buccinam ceteri fugiunt. Titus audito signo armat exercitum: pugnat ex utraq; parte ad septimam noctis horam: Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. cap. iii. car. ccxlii.

Iulianus quidam uidens Romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usq; fugauit cumq; non haberet auxilium multis interfectis diu resistens obiit. Iudaei Romanos in Antoniam recluserunt. cap. iiii. car. ccxlii.

Titus mittit ad Ioannem si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per electos Iudaeos: consulit Iosephum Titus: hebraico sermone scripsit mandata Iosephus pro Caesare ad Ioannem hortatur ut se dedat: exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quaerunt: multi ex Iudaeis ad Romanos fugiunt quos a Romanis occisos Iudaei dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romanis uero eos populo ostendebant propterea multi fugerunt. cap. v. car. ccxlii.

Increpat eos Titus quod templum polluerint: polliceturque non passum Romanos templum esse polluturos. cap. vi. car. ccxlii.

Iosephus referebat dicta principis Iudaeis qui magis eleuabantur in superbiam: statuit iterum Titus bellum gerere contra Iudaeos ipso remanente in Antonia. exercitum misit in Iudaeos: Certaturq; a nona noctis hora: usque ad quintam diei Tito spectante ab antonia: multi ex Iudaeis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt. cap. vii. car. ccxlii.

Septimo die reliqua manus Romanorum submersis antoniae fundamentis uiam fecerunt latam ad templum: admovent aggeres ad angulum templi: quidam congregati pro fame: impetum fecerunt contra Romanos: cognito impetu eorum pro Romanos dimicatum est undique fortiter: in ualle quadam caesi sunt Iudaei: capitis quidam ductus ad Titum interficere: curatq; Titus ut aggeres mature construant. c. viii. c. ccxlii.

Porticus templi incendit: abruptum Romanis ad uiginti fere cubitos ex muro: mittuntq; ignem sanctis: hisdem diebus quidam ex Iudaeis de Romanis inuitat si quis uelit certare: diuq; nemine uolente: quidam ex Romanis perosus illius audaciam cum illo certat & occidit: Romanos Iudaeus deridet ex Romanis quidam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus. cap. ix. car. ccxlii.

Iudaei implent lignis aridis summitatem templi. fingunt fugam ex Romanis multi ascendentes templum: submisso igne pro Iudaeos succensi sunt: Titus eos miseretur: morientibus satis erat remedium quod Titus dolebat: Iudaei uero quidam in porticu existentes obsessi omnes ceciderunt. cap. x. car. ccxlii.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendium: oratur a Iudaeis ut ad eos descendat: me militum Romanorum tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quae ad orientalem protendit: Moriebantur multi fame ita ut foenum calciamenta corrigias coacti sint comedere Iudaei. cap. xi. car. ccxlii.

Maxima multitudo erat eorum qui fame per ciuitatem peribant: qui inter se erant amicissimi propter cibum: si quem inuenissent: ad manus ueniebant: si quis moriebatur alii scrutabantur si quid cibi in sinu habebat: patiebantur ea comedere quae ne sordidissimum aliquod animalium comedisset: multaq; huiusmodi describuntur. cap. xii. car. ccxlii.

Mulier quaedam Maria nomine cum sublata fuissent sibi omnia per seditiosos filium suum fame comedit: cogitur ostendere latronibus quod parauerat pro cibo: cognito scelere tanto eos horror quidam inuasit uehementissimus: nunciatur Tito tanta calamitas: qui deum placare coepit dicens se uoluisse obliuisci iniurias eorum: sed illi noluerunt pollicetur quod tantum scelus non permitteret impunitum. cap. xiii. car. ccxlii.

Admovent iuber aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scallis tentant ascendere: unde multa caedes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consulit proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur iuber restringere ignem. interim pugnatur: uidens Titus cum militibus electis Iudaeos profugatos templum concludit omnes succendereq; templum parat. cap. xiiii. car. ccxlii.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extinguere sed pro nimio clamore & quia multi simulabant audire eius praecepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum. cap. xv. car. ccl.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis: in ipsa incensio ne etiam multae caedes fiebat de praehensorum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque aetatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendunt Romani diuersas porticus & loca ubi Iudaei res suas ac pecunias deposuerant quidam Pseudo prophetae persuaferat populo ut expectaret dei auxilium. cap. xvi. car. ccl.

Quaedam prodigia quae supervenerant Iudaeis describuntur: quae in eorum fortunam & auxilium interpretabantur: quidam uero sapientes haec esse ruinae prodigia iudicabant. cap. xvii. car. ccl.

ALIVE DE BELLO IYDAICO TABVLA

quodam tempore templum quidam redigetur q̄ ciuitas erat destruetur: hi vero in
 templum properant: dicitur propter dictum quoddam ambiguum inueniri scilicet q̄ eo tem-
 plo esset ex eorum sacris orbis terre habitus impetraret hoc dicto decepti sunt quasi
 indicantes dictum conuenire. cap. xviii. car. ccli.

Imperatores declarant in templo iudaei pronocant Titum ad colloquium ipse
 eos recipit alloquenturq̄ eos increpando tandem in diligendo eos si uelint in
 ciuitate manere: ipse cognita eorum nequitia eos militibus fieri praedam tradidit interim
 quidam supplicat ut eis fidem Caesar datus sit ipse in custodiaq̄ eos reclu-
 dit. cap. xix. car. ccli.

domum regiam confugiunt Romanos pellunt: multi occiduntur ex popularibus
 quendam quia unus captus est ad ipsum rediens ex acie pepulit: quod grauius
 cap. xx. car. cclii.

latronibus in fugam: omnia igni tradidit illi uero in superiorem ciuitatem
 confugiunt q̄ nil essent relinqui hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undique
 turbantur: mortisq̄ canibus proledebantur spes quibusdam erat in cloacis latere: &
 qui descendebant necabantur. cap. xxi. car. cclii.

clauis clauis superioris non posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus
 penitus legionem munit hisdem diebus idumaei mittunt ad Titum q̄ ad eum no-
 minis legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam
 tamen maxima fugit. cap. xxii. car. cclii.

promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multa q̄ uas-
 donaria dedit. cap. xxiii. car. cclii.

aggeribus machinas Romani admovent: multi desperantes in cloacas demittunt: qui-
 dam confugiunt quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni pri-
 us descenderunt de turribus: iudaei ad Siloam confugiunt: a custodibus recluduntur: Ro-
 mani signa ponunt: ingredit Titus admirat q̄ tantas munitiones tyranni deseruissent ad-
 altitudine & compagine lapidum praeficit Frontonem custodire illorum: multos in aegyptum
 multos uendit multos etiam bestiis deuorandos tradidit. cap. xxiiii. car. cclii.

numerum per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioan-
 nis uinculis seruatur. Simon uero seruatur triumpho. cap. xxv. car. cclii.

Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mensis septembris: prius
 capta fuerat: Conditor primus eius fuit Chananzor Rex: qui iustus fuit appellatus: Ca-
 it ut turres & pars quaedam ciuitatis pro custodibus remaneret: reliquum explanarunt: lau-
 sar exercitum suum ei q̄ gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona
 & coronas & premia multa singulis. cap. xxvi. car. ccliii.

donatis omnibus secundum eorum merita: ad sacrificia se conuenit deinde ad Caesaream
 nam descendit reponitq̄ in ea multitudinem manubiarum captiuosq̄ seruatis: quia Hyemis
 prohibebat in Italiam nauigare. cap. xxvii. car. ccliii.

tempore quo Titus Caesar Hierosolymis commoratur obsidionis causa Rhodum transmeat
 Caesarea maritima reuersus: aduenit in Caesaream Philippi celebrat ibi omnia spectaculo-
 ra. cap. xxviii. car. ccliii.

ut Caesar Simonem Giorae filium: & quomodo captus sit declaratur seruatur pro triumpho
 omne erat facturus Caesar. cap. xxix. car. ccliii.

inuenit multos iudaeos apud Antiochiam inuidus Antiochus irruit multiq̄ cremantur
 cap. xxx. car. ccliii.

noua calamitas qua accidit iudaeis: accusant iudaei ab Antiocho q̄ cremassent qua-
 & cum multis aliis: cognoscunt non fuisse in culpa p̄ legatum Vespasiani. cap. xxxi. car. ccliii.

Caesar litteras a patre quam desiderabilis ipse peruenit Romam & quo honore sit susce-
 ribitur. cap. xxxii. car. ccliii.

defectio Germanorum facta tempore quo Vespasianus erat in alexandria: qui crede-
 se liberari a ditione Romanorum: his auditis a Domitiano exercitus tendebat: tunc Ger-
 onte subdiderunt. cap. xxxiii. car. ccliii.

conueniunt cum Germanis in defectione: transgressi flumen Istru multos ex Romanis inter-
 iteu Agrippa occiderunt: Vespasianus hoc audito Rubru Gallu mittit q̄ multos occidit
 confugere: muniunt loca ne barbaris alius def locus talia faciendi. cap. xxxiiii. ca. cclv.

uersus ex beryto spectacula per ciuitates Syriae celebrat: Antiochenes expectant cum
 siderio: petunt iudaeos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt:
 Hierosolymam proficiscitur: miseraturq̄ calamitatem ciuitatis curatq̄ captiuos in Ital-
 riscipiens eos triumpho praeferre. cap. xxxv. car. cclv.

DE BELLO IUDAICO, TABVLA

Veniens Tito Romam patet cum tota ciuitate obulam proditiū ordinatur triumphus communis: & pompa triumphi declaratur: & modus exendi in triumphum: quo ordine quæcūq; sint distributa & ostensa parantur conuiuia ab omnibus per totam ciuitatem: diesq; gratulationis celebrantur: cum spe finis malorum ciuiliū: & foelicitatis principum. cap. xxxvi. car. cclvi.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq; templum muneribus pigmentorum operibus oīa quæ fuerant iudæorū in eodem templo reposuit. cap. xxxvii. car. cclvi.

Lutius bassus in iudæam legatus mittitur: statuit bellum inferre Macheruntis: describitur Herodæ dii fortitudo: & situs inaccessibilis: ac Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle herba quædam mirabilis uirtutis: sunt balnea amenissima: castellum Lutius accepit: multos occiditq; castellum tradiderunt dimisit. cap. xxxviii. car. cclvi.

Ad saltum qui appellatur Iarden ducit exercitum Lutius: militibus cingit bellum committitur nullus ex iudæis euasit: Iudas dux eorum cloacis latenter effugit. cap. xxxix. car. cclvi.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut iudæam uendat iussitq; singulis annis q; iudæi omnes binas dragmas in capitolium ferrent. cap. xl. car. cclvi.

Accusatur antiochus apud Cæsarem a Cessennio Peto: q; deficeret a Romanis: mittit Vespasianus ut quid uideatur Peto efficiat: Capitur antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur Romam uinctus: Audiens Cæsar ligatū antiochū iubet nincula auferri: filii cogitant conciliaturos patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre adueto ex Lacædemone ibi manserūt. cap. xli. car. cclvii.

Scythæ his tēpibus cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum hyrcanorum rege: adhibito aditu fines omnes populantur: ad armeniam usq; peruenere. cap. xlii. car. cclvii.

Mortuo Basso Flauius Siluius in administratione succedit: Castellum quoddam adhuc rebelle superesse uidens mouit militem aduersus illud: princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur: & sociorum eius. cap. xliii. car. cclvii.

Flauius Siluius aduersus Eleazarum uenit: castellum cingit licet difficillimus adeundi accessus fuerat: per duo loca poterant accedere homines: declaratur difficultas accessus: ad mouet machinas per unam uiam: fabricat arietem cum quo murū percutit: ignem ad muros ponit: letiq; Romani cursu stodiunt ne quis eorum ex castro fugeret. cap. xliiii. car. cclvii.

Eleazarus uidens nō posse euadere manus Romanorū hortatur ut omnes combusta urbe seipsos interficiant magis q; seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molieres lachrymabantur: reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ: pulchrius esse pulchre mori q; turpiter uiuere. cap. xlv. car. cclviii.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decernūtq; sibi mortem dare: omnes mortui sunt: unus ultimus incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cum quinq; pueris mulier latuit Romam mane per scalas muros ascendunt: neminem uidentes admirant mulier illa ex cloacis exiēs Romanis rem gestam aperuit. cap. xlv. car. cclix.

Peracto excidio Flauius siluius cum exercitu in Cæsaream proficiscitur: quidam ex iudæis in Alexandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: morteq; potius pati maluerunt: etiam pueri: q; Cæsarem dominum appellare. cap. xlvii. car. cclix.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat. cap. xlviii. car. cclx.

Onias unus ex pontificibus ex hierosolymis quodā fugatus alexandriam uenit: optinuitq; ut tēplū posset fabricare iuxta mortem patrum: hoc autem fuit prædictū per Esaiam q; in ægypto futura esset constructio templi. cap. xlix. car. cclx.

Lupus rector ad templum accedens ablatiis denariis tēplum claudit Paulinus eius successor. nihil reliquit: sacerdotibus cōmitatus ē: fecitq; ut ne uestigium qdē diuini cultus uideret. cap. l. car. cclx.

Ionathas quidam ex iudæis persuasit multis ut eum sequerentur: nunciatur Catullo rectori libyæ comprehensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non conscii tamen sceleris occiduntur: Curatque Catullus ut Ionathas omnes iudæos criminetur: etiam illos qui Romæ habitabant inter quos Iosepus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeretur. Catullus ob iniustitiam morbo grauissimo laborauit: ita ut ipse non moreretur. cap. li. car. cclx.

FINIS.

VITA IOSEPHI

Iosephus Sacerdos Alexandrinus. Raynaldo de Nouimaio impressoria artis. op. f. Vnde in grecia in Italiam traiecissem: Iosephiq; libros offendissem: quos antea quā hinc decederem librariis castigatissimos: & emendatissimos summa diligentia im-
pendendos esse demandaueram. Non ut quæstum consequeretur: sed ut aliqua ex parte de lingua latina bene meritus essem & cognitiones multarum rerum propa-
garentur. Vidi opus eruditissimum nūndum absolutum: & ut in annalibus uete-
rum facile de præbendi potest a Ruffino aquilignensi in linguam latinam transla-
tum. Quod inquam auctoris: qui sine titulo sine uita: & sine elogio erat i lucem proditurus:
non tam aduertissem hoc a me ferendum minime putavi. Obiter ipsius uitam ex iuratissi-
mi testimonio elicui subiecimus. Fuit enim Iosephus hierosolymitanus: Mathathiaz sacerdo-
s: & tempore Tyberii Cæsaris natus. Cum Iesus esset cruci affixus: & usq; ad traiani tempora
uixisset. Vespasiano cum Tito filio cum bellum in Hierosolymam gereretur: captus fuit quidem
multarum rerum peritus: sacerdotio insignitus: prophetarum ac somniorum inter-
pretator: futurorum non ignarus: prodigia & multa exposuit. Apud iudæos Nerone re-
natus: nulla fuit armata acies. s. cœlo curreret: atq; aëra subito nubium igne collucere: & plæ-
stis multis quæ in eius leguntur historia. Iosephus ad perniciem urbis futura affirmavit. Cui
iudei non assentiens ab imperio romano deffecere: occasione sibi oblata. Propterea q; præ-
sentem mihi essent contra iudaicam religionem ut aquilas templo inferrent. Iudæi romano
auxilio uexati corq; præfectos trucidarunt. Aquilas e templo deiecerunt: ipsamq; ciuitatem
Neronis leuauit: provincias munierunt: qui eis præessent creant: atq; ex tribus in qua est me-
dia Hierosolyma eiq; Samaria proxima. Tertia galilæa gētibus finitima Iosepho obuēit qui
iudeis belli impetum a româs missum primo exciperet. Et cum igni ferroq; omnis prouin-
cia restaretur in Iopathâ montanam ciuitatem obsideretur. Tandem Iosephus perquisitus a Ve-
spasiano in puteo latitaret mulieris indicio cognoscitur: eo Nicanorem tertium tribunum
in militem priores milites ab Iosepho non audirentur: qui factum incensarum metu per-
delusis sociis. Nam & permulti iudæorum cum eo erant impotestatem romanorum per-
ducem imperator diligēti custodia seruari iussit. Iste autem Vespasiano semotis arbitris al-
ter sibi & filio imperatores fore prædixit: quem Vespasianus non inuitus audiuit: quæ om-
nere Iosephū ab omni seruitute soluit: atq; summis laudibus tollit. Auguriis post euer-
ierosolymæ præfecit ciuitate donatus: cum Tito: & Vespasiano patre uixit annis. xxvi. atq;
nine flauiz familiæ donatus. Nec etiā prætermittenda duxi: quæ ex Hieronymo carptim
uidest sub epythomate collegi: quod ob ingentia eius illustria facinora: utpote uir singu-
litione præditus ut ex libris septem iudaicæ captiuitatis quos imperatoribus patri & fi-
liis exploratissimum fuit statuam Romæ meruerit: quodq; scripserit alios. xxiii. antiquita-
os ab exordio mundi usque ad quartumdecimum annum Domitiani cæsaris quodue ar-
uidest conflictus aduersus Appionem grammaticum alexandrinū. Aliaq; præclara ope-
rissime conscripta reliquerit: quæ in manus nostras præterq; .xx. uolumina antiquitarum:
olymæ captiuitatis septem: & in Appionem duo recideret. Non ad commemorandum
modum curiosi: sed a me hoc unum interpositum iri summo studio duxi in ignominiā
rauitatis: quando uir egregius optime de Christo sensisse uideatur cum inquit. Eodem
esus uir sapiens: si tamen uerum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum
et uera suscipiunt plurimos quoque tam de iudæis: quam de gentibus sui sectatores ha-
lebatur esse Christus cunq; iuidia nostrorum principum cruci eum Pilarus addidisset:
us qui eum dilexerant perseuerauerunt. 267

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

IOSEPHI MATHATHIAE FILII HEBRAEI GENERE SACERDOTIS EX HIERO/
SOLYMIS DE BELLO IVDAICO IN LIBROS SEPTEM PROLOGVS PER RVF/
FINVM AQ VILEIENSEM TRADVCTOS.

In hoc prologo assignatur causa scribendi operis & quid singulis partibus contineatur.

Voniam bellum quod cum Romanis gessere Iudaei omnium maximum quae nostra aetas uidit quaeque auditu percepimus: ciuitates cum ciuitatibus gentes. ue commisisse cum gentibus: quidam non quod rebus interfuerint: sed uana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes: oratorum more perscribunt: qui uero praesto fuerunt aut Romanorum obsequio aut odio Iudaeorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio: partim laudatio continetur: nusquam uero exacta fides reperitur historiae. Idcirco ego statui quae retro barbaris antea misi: patria lingua digesta. Graeca nunc his qui Romano reguntur imperio exponere. Iosephus Mathathiae filius Hebraeus genere: sacerdos ex Hierosolymis qui & in initio cum Romanis bello conflixi: posteaque gestis quae necessitas exigit interfui. Nam cum hic ut dixi motus exortus esset grauissimus Romanum populum domesticus morbus habebat: Iudaeorum autem qui aetate ualidi & ingenio turbulenti erant manu simul ac pecunia uigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt: ut pro tumultus magnitudine hos possidendarum spes: illos amittendarum partium orientis metus inuaderet. Quoniam Iudaei quidem cunctos qui trans Euphraten essent: gentes nostrae gentiles etiam suos secum rebellatores esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galathae irritabant: nec manus Celtica quiescebat: dissensionumque erant plena: omnia post Neronem: & multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucii autem cupidine pars militaris mutationem praesentium desiderabat. Itaque indignum esse dixi exstantem in tantis rebus dissimulare ueritatem: & Parthos quidem ac Babylonios Arabumque remotissimos: & ultra Euphraten gentis nostrae incolae: itemque Adiabenos mea diligentia uero cognoscere unde coepisset bellum quantisque cladibus constitisset: quo ne modo desisset. Graecos uero & Romanos qui miliciam secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atque historias audient eas inscribere qui praeter haec ut mihi quidem uidetur: quod nil sanum referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos ostendere Iudaeorum res extenuant & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo quoniam pacto magni esse uideantur qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum quam in ea militia labor exercuit: neque datum magnitudinis quorum profecto gloria minuetur: si cum multum pro Hierosolymis defudauerint rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumque sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam: dolori atque affectioni meae in deflenda patriae cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euerisa: & templum sacrosanctum innitas Romanorum manus atque ignem Iudaeorum tyranni traxerunt: testis est qui eam uastauit ipse Caesar Titus per omne bellum miseratus quidem populum quod a seditionis citodiretur: saepe autem consulto differri passus ciuitatis excidium: protrahendo obsidionis spatio: dum belli poeniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatorie putet loqui: uel patriae miseriis ingementem calumniari praeter legem historiae: dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim quae Romano imperio parent: solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis gradum procedere eamque ad ultimos casus deponi. Denique omnium post condita saecula res aduersas: si cum Iudaeorum calamitatibus conferantur superatum iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest: ut a quibus temperetur. Si quis autem durioris misericordiae sit iudex: res quidem tribuat historiae: lamenta uero scriptori: quamque merito Graecorum desertos increpauerim: qui tantis rebus sua memoria gestis: quarum comparatione praeterita olim bella exigua monstrantur. indices resident aliorum facundiae detrahentes. Quorum & si doctrina superant: uoluntate uincuntur. Ipsi uero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt ueluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum uiribus caedant: quantum sententiae. Erat enim unicuique studium quae uidisset scribere: quoniam interfuisset rebus gestis efficaci: ut quod promittebat impleat: mentiri quoque apud scientes inhonestum esse uidere. Eni uero noua quidem neque ante cognita memoriae tradere: sui quoque temporis res commendare posteris: laude ac testimonio dignum industrius autem habetur non qui alienam dispensationem atque ordinem transfert: sed qui non

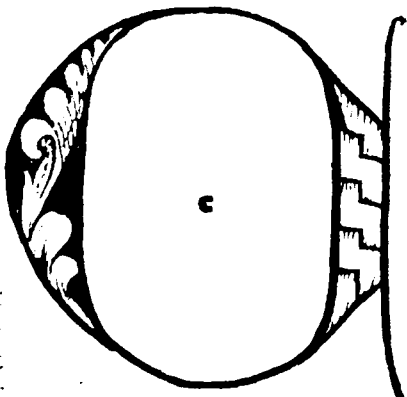
PROLOGVS

na dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo: qui cum essem alienigena Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis ad questum quidem ora patent ac lites: linguæque solutæ sunt. Ad historiam uero in qua uerum dicendum est: summaque ope negocia colligenda sunt obmutescunt: concessa infirmis: oribus neque scientibus licentia scribendi res a principibus gestas. Honoretur itaque apud nos historiæ ueritas: quæ a Græcis negligitur ab origine quidem Iudæos repetere: qui fuerint: quoque pacto ab Aegyptiis discesserint: quasque regiones errando peragruerint: & quas uel quoties incoluerint: & quemadmodum idem migrauerint: neque huius esse temporis: & præterea superuacuum existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt & nonnulli Græcorum quæ illi scripserant patria uoce prosecuti non multum a ueritate deuiarunt. Ex inde autem historiæ principium sumam quo scriptores eorum & nostri prophetæ deserunt: & bellum quidem meis temporibus gestum latius quaque potuero diligentia referam. Quæ uero ætate maiora sunt: summe breuiter percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes deuictis penitus Hierosolymis cum per triennium sexque menses eam tenuisset ab Asamonei filiis expulsus est. De inde quod eorum posterius de regno diffidentes ad res suas occupandas populum romanum Pompeiumque traxerunt: quodque Herodes Antipatri filius eorum potentiam deposuerit auxilio Sossii: quomodo Herode mortuo & Octauiano Cæsare plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperante romanis. Quintilio autem Varo in locis degente. Quodque bellum anno duodecimo post imperium Neronis erupit: quamque multa per Sossium accederint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi persuaserint quoque modo accolæ præmunierint: & quod Nero propter Cessii peccata summæ rei metuens bello Vespasianum præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitates quasdam uictoria coeperit alias deditione. Vnde etiam Romanorum in bello disciplinam curamque rerum & utriusque Galilææ spacia: & naturam finesque iudeæ. Necnon & peculiarem terræ æqualitatem: lacusque & fontes captarumque ciuitatum mala: cum fide sicut uidi: aut pertuli expediam. Nec etiam miseras meas cælauerim: cum scientibus eas relaturus sim. Deinde quod iam fessis rebus Iudæorum Nero quidem mortem obierit. Vespasianus autem in Hierosolymam properans imperii causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint: Romæque mutationes: & quod inuitus a militibus imperator: declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublice gratia in Aegypto digressus: Iudæorum status seditionibus agitato sit: quoque modo tyrannis succubuerint: eorumque inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus: bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum: & quo in loco congregauerit: uel qualiter: & quotiens ciuitatem affecerit ipso præsentem seditione aggressus numerosos & quantos erexerit aggeres triumque murorum ambitum & magnitudinem siue mensuram & munitionem ciuitatis & sani templique dispositionem. ad hæc aræ spacium mensuramque diligentissime dicam festorum quoque dierum mores aliquos septemque lustrationes & munera sacerdotum. Itemque pontificis uestes: sanctaque templi cuiusmodi fuerint sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem. Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus ciuitatem simul ac templum seruire cupiens ad concordie sædera dissidentes prouocauit. Discordiam uero populi & uulnera & calamitates quamque multa mala nunc bello nunc seditionibus: nunc fame perpeffi postea capti sunt. Nec nero aut perfugarum clades: aut captiuorum supplicia prætermittam uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit: quamque multa sacræ opes flamma raptæ sint ac totius quæ reliqua erat ciuitatis excidium & quæ præcesserant portenta atque prodigia uel tyrannorum captiuitatem: uel qui seruitio abducti sunt multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt uicorumque munimina funditus eruerunt. Titus uero peragato territorio cuncta restituit eiusdemque reuersionem in Italiam ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa perscripsi: ne quæ uituperationes rerum scientibus: & qui bello interfuerunt sustineam: uerum amantibus prout uerius potui cuncta explicari. Narrandi autem initium faciam hoc ordine quo capitula sunt digesta.

RVFFINI AQVILIENSIS TRADVCTIO IN IOSEPHVM HISTORIOGRAPHVM
CLARISSIMVM DE BELLO IYDAICO LIBER PRIMVS.

Qualiter Antiochus qui cum Ptolomæo sexto in Syria bellū gerebat superauit ciuitatem munitissimam:templa spoliat occidit oēs ex optimatibus: deinde superato Bachide p̄posito p̄sidiis antiochi per Mathathiam:& occiso:exactisq; ducibus Antiochi ex finibus iudeæ & mortuo Antiocho filius Odii Antiochus nocte congregatis militibus iudeam iterū inuadit & superato Iuda primo natu ex filiis Mathathia & interfectis multis ex Iudæis Hierosolymam est profectus: & ibi relictis p̄sidiis in Syriam reliquos milites ad hyemandum traducit.

CAP. I.

Um potentes Iudæorum inter se diffiderent: eo tempore quo de tota Syria cum Ptolomæo sexto Antiochus qui Epiphanes dictus est ambiebat. Erat autem illis contentio de potētia q̄ honoratus quisq; gra uiter ferret similibus subiugari Onias quidem de p̄tificibus postquā p̄ualuit: Tobia filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt petentes: ut semet cum ducibus in Iudæam irrum peret. Idq; rei persuasum est iam pridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus:& ciuitatem fortiter expugnatam capit:& maximam eorum multitudinem: quibus Ptolomæus carior erat interfecit. Dataq; passim militibus p̄dandi licentia: ipse & templum spoliavit: & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolomæum acce

ptoq; ab eo in Heliopolitana regione solo ibi oppidum condidit Hierosolymis simile: templumq; ædificauit: de quibus iterum oportune referemus. Verū tamen Antiocho neq; p̄ter spem uicta ciuitas: neq; populatio: neq; tantæ cædes satis fuere sed intemperantia uitiorum: eorumq; memoria quæ in obsidione pertulerat Iudæos cogere coepit: ut abrogato more patrio: nec infantes suos circumciderent: porcosq; super aram immolarent: quibus omnes quidem aduersabantur optimus uero quisque propterea trucidabatur. Et Bachides p̄sidiis ab Antiocho p̄positus ad naturalem crudelitatem suam p̄ceptis impiis obsecundans omnimodam iniquitatem excessit: cum & singillatim uiros honorabiles uerberaret:& communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum qui ea patiebantur ad uindictæ audaciam irritauit. Deniq; Mathathias Asamonei filius unus ex sacerdotibus ex uico cui nomen est Moneir cum manu domestica. Nam quinque filios hebebat: sic his armatis Bachidem occidit: & statim quidem p̄sidiarum multitudinem ueritas in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis recepta fiducia descendit. Cōmissosq; p̄lio superatos duces Antiochi ex iudeæ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam uastus suisq; uolentibus: ut ab alienigenis eos liberasset imperans moritur relicto iudæ principatu: qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem nec enim cessaturum existimabat antiochum: & indigenarū conflabat exercitum:& cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochum Epiphanemq; iterū fines suos ingredientem uehementissima percussam plaga repressit. Adhuc autem feruente uictoria in p̄sidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoq; cōsilio: milites de superio. ri ciuitate quæ pars sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem potitus & locum purgans omnem muroq; cinxit:& uasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intulit: ueluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit:& religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito moritur quidem antiochus. Regni autem eius in iudæos filius Odii antiochus hæres exigit. Quare congregatis peditum militibus quinquaginta: equitum autē prope ad quinq; milia octoginta uero elephantes montana iudeæ per partes aggreditur. Et Betheron quidem municipium capit. In loco uero cui Bergazzariæ nomen est: qua transitus erat angustior: Iuda cum suis copiis occurrit. Et priusquam congredierentur agmina: Eleazarus frater eius prospecto p̄ter alios excelso elephante turriq; maximæ:& munimentis aureis ornato illic antiochum esse ratus a suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad Elephantem usq; peruenit. Sed illum quidem quem regem esse opinabatur: contingere quod multum superemineret minime potuit. Beluam uero in aluo percussam super se deposuit & obrutus interit: nulla re alia gesta nisi q̄ magnum opus conatus aggredi post uitam gloriam habuit. Qui tamen regebat elephantum priuatus erat. Et si casu fuisset antiochus nihil plus Eleazaro p̄stitisset audacia: q̄ ut sola spe p̄clari facinoris mortem uideretur optasse. Hoc autem fratri eius totius p̄lii p̄sagium fuit. Nam fortiter quidem iudæi diuq; decertauerunt: sed a regis secunda fortuna uisus numeroq; p̄stantibus superati sunt: multisq; interfectis Iuda cum cæteris in Gnosniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus: ibique dies paucos commoratus utensilium penuria inde dirigitur: relicto quidem ibi p̄sidio quod satis esse arbi trabatur: cætera uero multitudine ad hiemandum ducta in Syriam.

Post discessum antiochi: Iudas cum ducibus eius congregatur & tandē supas & moris. CAP. II.

Disceffu autem regis Iuda non quiescebat: sed accensione multorum suae gentis animatus, aggregatis etiam quos ex praelio receperat apud uicum Adasa cum Antiochi ducibus congregatur. factisque fortibus in praelio cognitus: multis hostibus interfectis occubuit. Et in diebus paucis frater eius Ioānes occiditur: insidiis eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

Ionatha frater iudae reconciliatur antiocho: sed insidiis antiochi capitur: & iratus antiochus quia a Symone fratre ionathae fuisset superatus ionathā interfecit. CAP. III.

Quoniam autem successisset ei frater eius ionatha & in aliis quae ad indigenas pertinerent cautius sese aggeret: suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret: Antiochi quidem filio reconciliatur. Non tamen hoc ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus antiochi quidem filii tutor: sed insidiis eum captans: & praeter haec amicis nudare cupiens ionathā cum ad antiochum paucis comitatus Ptolomaida uenisset dolo comprehendit. Eoque uincto contra iudaeam mouit exercitum. Unde repulsus a Symone ionathae fratre quodque ab eo superatus esset iratus eundem ionathā interfecit.

Symon frater ionathae iterum gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatus: sed insidiis Ptolomaei generi sui captus moritur: capta coniuge cum duobus filiis Symonis hyrcanus tertius filius honorem patris defensus diu cum Ptolomaeo bellum gessit & ob misericordiam matris & fratrum tantum distulit ut annus seruius ueniret: quo licebat dimitti bellum. CAP. IIII.

Symon autem fortiter regendis rebus intentus Zachē & iopā & iamnā capit. Euerit autem & Acharā subactis praediis: aduersus Tryphonem antiocho auxilium praebuit. quem domus ante militiam quā in Melos habuit obsidebat. Sed regis auaritatem satiare non potuit quāquam nec Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo. n. post Antiochus Cendebeu ex ducibus suis ad uastandā iudaeam: opprimendūque seruitio Symonē cum exercitu misit. Ille autem quāquam senior erat bellum: tamen iuueniliter administrat. & filios quidem suos cum ualidissimis praemissis: parte uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam motana depositis in omnibus superat. Clarissimaque potius uictoria pontifex declaratur: &. cxxx. post annos iudaeos liberata dominatione Macedonum: & hic moritur in conuiuium captus insidiis Ptolomaei generi sui: qui eius coniuge duobusque filiis in custodia conclusis certos misit qui iohannē tertium cui et Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito autem impetu: qui parabatur adolescens ad ciuitatem properabat: multosque populo fretus & pro memoria patrum uirtutis & iniquitas Ptolomaei cunctis esse inuisa. Voluit autem Ptolomaeus et alia porta ingredi ciuitatem: sed a populo reiectus est: qui maturius Hyrcanum susceperunt. Et is quidem statim recessit in quoddam ultra hiericūta castellum quod Dagon uocat. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis affectus: postquam deo sacrificia reddidit uelociter Ptolomaeum petiit & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellumque aggressus: aliis quidem rebus superior erat: iusto autem dolori cederet. Ptolomaeus. n. quotiens praemitteretur matri eius fratresque in murum productos palam ut possent conspici flagellabat eosdemque precipitaturum: nisi quā primum recederet minabatur. Unde hyrcanum quidem plus timor ac misericordia quam iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece perterrita manus praetendens filium precabatur ne uel suis fractus iniuriis parceret impio. Sed quidem ipsa sibi mortem a Ptolomaeo propositam immortalitate duceret meliorem: dummodo ille poenas eorum quae in domum suam contrafas admisisset expendere. Ioānes autem nunc obstinationem matris cogitans ac praecipua eius audiens ad irruendum impellebat: modo uerberari eā lacerarique conspiciens effeminabat: totusque plenus doloris erat. Ob hoc autem diu tracta obsidione seruius annus aduenit. Quē septimo quoque orbe apud iudaeos cessare moris est: exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolomaeus obsidionis regem nactus fratribus iohannis una cum matre occisis ad Zenonē confugit: qui Cotila cognominatus est Philadelphiae tyrannum.

Antiochus iterum iratus propter ea quae passus est a Symone irruit in iudaeam contra iohannem dictum Hyrcanum quē trecentis talentis placuit. CAP. V.

Antiochus autem ob ea quae per Symonē passus fuerat iratus in iudaeam ducit exercitum: ibique affidens Hierosolymis Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro. Dauid qui regum diuissimus fuerat ablatique inde pecuniis plus quā tribus milibus talentorum: & antiocho persuasit: datis ei trecentis talentis ab obsidione recedere primumque iudaeorum priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia.

Ioannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictae quia antiochus bellum gerebat contra Medos: perrexit contra ciuitates Antiochi & multas occupauit. CAP. VI.

Rursusque tamen quando antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictae praebuit: confestim contra ciuitates perrexit: uacuas propugnatoribus esse ratus quod uerum erat. Medabam quidem & Samagā cum proximis necnon & Sicimā & Argarizi ipse coepit: & super his Cutheorum genus adiacentia sano loca incolentium: exemplo eius quod ē

Hierosolymis aedificato. Capſit autem Idumea non paucas alias ciuitates: & præterea Adoreon & Mareſam. Samariam uero uſq; progreſſus ubi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode Rege condita ex omni ea parte concludit: filioſq; ſuos Ariſtobulū & Antigonum obſidioni ꝑſecit. Quibus nihil renitentibus ad hoc ſamis qui erant intra ciuitatem uenerunt: ut etiam inſuetam carnem cogerent attingere. Igitur Antiochus adiutorē ſibi aduocauit Spondium ſibi cognominatū. Qui cū ei prompta uoluntate paruiffet ab Ariſtobulo & Antigono ſupatur. Et ille qdem ad Scitopolim uſq; ꝑſequētibus cōmemoratis fratribus effugit: hi uero ad Samariam reuerſi & multitudinē tantam intra muſe compellunt: & expugnata ciuitate ipſam quidem dirunt. Habitatores uero eius captos abducunt. Proſpere autē ita cædentibus rebus alacritatem refrigere non ſinebant: ſed cum exercitu Scitopolim uſq; progreſſi: & ipſam ꝑſuaſerunt: & agros intra Carmelum omnes intra ſe partiti ſunt.

Gentiles ob inuidiam in Ioānē cœperunt agere ſeditionē qui tandē deuicti ſunt: & ipſe rebus adminiſtratis per triginta tres annos moritur relinquens filios poſt ſebit princeps pontifex & propheta fuit: prædixit filios duos maiores non regnatuſos.

CAP. VII.

Secundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia ſeditionem gentilium concitauit: multiq; aduerſus eos collecti non quieſcebant: donec aperto bello deuicti ſunt. Reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatiſſime uiueret: & optime rebus per annos triginta & tres adminiſtratis: quinq; relictis filiis moritur. Vir plane beatiſſimus: & qui nullam dediſſet occaſionem: cur eius cauſa de fortuna quiſpiam quæreret. Deniq; tria uel maxime præcipua ſolus habebat. Nam & gentis princeps & pōtifex erat: & præterea propheta cum quo deus ita loquebatur: ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiam de duobus maioribus filiis ſuis q reſum domini permanſuri non eſſent: anteuidit atq; prædixit. Quorum uitæ qui fuerit exitus narrare non indignum uidetur: quantumcunq; a paterna ſcelicitate diuerterint.

Ariſtobulus ſuccedit in regnū patri: contendit cum matre quia eam dominam reſe reliquerat Ioannes: ipſam fame necauit: deceptus uerbis matris ſue fratrem Antigonum interficere fecit: hoc audiſo tanto merore conſectus ut tandem moreretur.

CAP. VIII.

Parte nanque mortuo nati maior Ariſtobulus tranſlato in regnum principatu diadema ſibi primus impoſuit quadringentiſ & lxxx. annis ac tribus menſibus poſtq; populus in eam terram deuenit: ſeruitio quod apud Babylonioſ ſuſtinuit liberatus. Fratrē uero a ſe ſecundū Antigonum nanq; illum diligere uidebatur: in honore pari producebat: alioſ uero uinctoſ cuſtodie tradidit. Matremq; itidem colligauit: auſam aliquid de poteſtate contendere. Nāq; hanc reſe dominam Ioannes reliquerat. Eaſq; crudelitas ꝑceſſit ut uinctam fame necaret. Hoſq; autē ſacinoſe ꝑenas antigonuſ nihil crudeliuſ ariſtobulo fratri morte ꝑſoluit: quem plurimum amabat: quēq; regni participem habebat. Nam & hunc interemit adductuſ criminationibuſ ꝑ maliuoluoſ regni compoſitiſ. Itaq; primo qdem Ariſtobuluſ diſtiſ fidem non habebat: quin ut fratrem ꝑderet plēraq; ſingi liuore arbitraretur. Sed cum antigonuſ ex militia claruſ rediſſet: feſtiuiſ diebuſ quos tabernaculiſ poſitiſ deo celebrare moſ patriuſ exigebat: euenit eodem tpe: ut aduerſa ualitudinē ariſtobuluſ corripere. Antigonuſ uero circa feſtoſ ſolennium finem armatiſ comitatuſ ad eū adorandum q maxime potuit: pluſq; in honorem ſtratiſ aſcendebat ornatuſ. Tūq; delatores nequiſſimi regem adēuteſ: & armatoſ ꝑompam & antigoni arrogantiam ꝑriuatā fortuna maioreſ eſſe criminabant. quodq; maxima multitudine ſtipatuſ ut illum interficeret eo ueniſſet. Nec enim ꝑꝑeti honorem ſolum & regnū habere: cui ipſum liceat regnum obtinere. Hiſ paulatim: quiſ inuituſ tamen credit ariſtobuluſ. Ac ne uel ſuſpicari quicq; uideretur ꝑſpiciens & ut incerta ꝑræcaueret: ſuoſq; ſatelliteſ in quendam ſubterraneum & tenebroſum locum trāſire iubet. Ipſe autem iacebat in caſtello Bari ante: poſt autē antonia cognominato ut & inermi quidem ꝑacerent: occiderent autē antigonū ꝑræcepit: ſi cum armis audirēt. Nec non & ipſi antigono qui ꝑciperent miſit: ut inermiſ ueniret. Ad hæc regina ſatiſ callidum cum inſidiatoribuſ conſiliuſ capit. Nanq; hiſ q ad eum miſſi ſue rant ꝑſuadebatur mandata quidem regia taceant dicant uero Antigono quod frater audiſſet: arma ſibi: q pulcherrima in Galilæa ornatuſq; bellicoſum fabricaſſe: quæ ne ſingillatim inſpiceret morbuſ impedimento fuiſſe: nunc autē ꝑſertim cum alio diſceſſuſ ſit: libenter eum uideret armatuſ. Hiſ autē antigonuſ (ne quid enim mali ſuſpicaret ſtratiſ ſuadebat affectuſ) cum armis uelut oſtenſuſ ſe neniens ꝑꝑerabat. Sed ubi ad obſcuruſ tranſituſ qui Stratonis turriſ uocabatur acceſſit a ſatelliſtibuſ interemptuſ eſt: cæteruſq; documentuſ ꝑræbuit. Omnem beniuolentiā inſq; nature criminationibuſ cædere: nullamq; optimarum reſe affectionem tantuſ ualere: ut inuidiæ ꝑꝑetuo poſſit obſiſtere. In hoc autē etiam Iudam quiſ non recte miretur? Eſſeſ erat genere qui nunq; diuina do ꝑeccauit neq; mentituſ eſt. Iſ Antigono tranſeunte ꝑ templuſ mox ut eum uidit ad notoſ qui aderant exclamauit. Non paucos autē diſcipuloſ ꝑapꝑ ſiue conſultatoſ habebat. Nūc mihi pulchrum ex mori quando ante me ueritaſ interit: mearuſq; ꝑrædiſtionum aliquod mendaciuſ ꝑꝑræhenſuſ eſt. Viuit enim iſte antigonuſ qui hodie debuiffet occidi. Locus autem neci eiꝑ apud Stratonis turrim ſato fuerat diſtributuſ: & ille qdem ſexcentoſ ab hinc ſtadioꝝ interuallo diſtat. Hoſe uero diei ſunt quatuor: ſed uaticinationem tempuſ effugit. Hæc locutuſ ſenior meſto uultu & men-

AA iii

te sollicita secū multa reputabat. Et paulo post interfectus Antigonus nunciabatur in loco subterraneo: qui eodem poie quo maritima Cæsarea Stratonis turris appellabatur: & hoc fuit quod uatē scellit. At uero aristobulo confestim sceleris poenitudine morbus ingrauescit semper facinoris cogitatione sollicitus: perturbato aīo tabescebat. Donec meroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomere. Hunc ergo unus e serualis eius ministerio destinatus foras efferens prouidētia diuinitatis errauit: & ubi antigonus erat: occisus sup extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit mire. Ululatu aut continuo sublato qui puer: tanquam de industria sanguinē libasse conspexerant: clamor regis ad aures puenit: causamq; requirebat: & cum eam prodere nullus auderet ad rescindendum magis ardebat. ad extremum autem minitanti uimq; adhibenti uerum quod erat indicauerunt. atq; ille cū lachrymis opplesset oculos quantūq; poterat ingemuisset hæc dixit. Sperandū certe non erat ut maximū dei lumen facta mea nefaria laterent. Nam cito me ultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quotenus o corpus improbum fratri matriq; damnatam animā detinebis? Quādiu paulatim illis libabo sanguinem meum. Simul torū accipiant neq; iam meorū uiscerum inferius fortunam derideant. His dictis illico moritur cum non plus anno regnasset.

Alexander frater aristobuli rex constituit: occidit fratrem pugnat cum ptolemæo: occupat bona Theodori a quo omnia recuperant: & fere decem milia iudæorū interficiuntur: multas ciuitates occupat: congregitur cū Obedio rege Arabū a quo supato exercitū uix solus euasit: Hierosolymam petit nitē redire in gratiam cum subditis quos nullo modo sedare potuit. CAP. IX.

AXOR uero fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit alexandrum qui ætate maior erat & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus fratrem quidem alterū regna appetentem occidit: atq; autem uita contentū ablatis rebus secū habebat. Præliū etiam cum Ptolemæo cognomēto Lathiro commisit qui oppidū achobin coeperat: & multos qdē peremit hostium: sed uictoria in Ptolemæi parte propensior fuit. Postea uero quam ipse pulsus a matre Cleopatra discessit in Aegyptū: & Gadara obsidione capit alexander: & castellum Amathūtis omniū maximū: quæ trans Iordanem sita erat: ubi preciosissima quæq; bonorū Theodori filii Zenonis habebant. Repente autem Theodorus aggressus & propria recepit: & sarcinas regis auferret: iudæorūq; fere decem milia interfecit. Vex hoc uulnere superior fit alexander. Conuersus namq; ad maritimas regiones Rafaim capit & Gazam itemq; anthedonem: quæ post a rege Herode agrippias nominata est. his aut seruitio domitus cōcitat in eum sexto die populus iudæorū. Nā plerūq; epulæ seditiones accendūt. Nec uidebat insidias posse comprimere: nisi pregrinos haberet auxilio pisidas & Cilicas. Syros mercenarios respuebat pp ingentā cum iudæorū gente discordiam. Cæsis autē supra quā octo milibus ex turba rebellium arabia manus posito attulit. Ibiq; Sadamitis subiugum missis: tributūq; his imposito ad amathunta regressus est. Cūq; Theodori metus secūdis eius successibus prulisset: castellum sine præsidio repente funditus eruit. Mox autem congressus cū Obedio rege arabū qui locum fraudi opportunum in galensi regione præuenerat captus insidiis totum amisit exercitū in ualle altissima cōpulsum atq; obtritū multitudine camelorū. Ipse uero elapsus in Hierosolymam olim sibi gentē insensam ad nouarū rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit aut etiam tunc superior crebrisq; psidiis non minus. I. milibus iudæorū per sex annos interfecit. Nequaquā tamen uictoriis lætabat: quoniam regni sui uires consumeret. Vnde armis omisiss sermo ne placido cum subiectis redire in gratiam conabat. Illi aut inconstantiam eius morūq; uarietatem tanto magis oderant: ut percontanti causam quoniam pacto eos sedare posset: dicerent si moreret. Nam uix etiam mortuo daturus ueniam qui multa scelera fecisset.

Iudæi petunt auxilium Demetrii qui superat prælio alexandrum: sed timore perterritus quia sex milia ex iudæis se contulerant ad alexandrum discessit Messalim ciuitatem deuastat: mulieres earūq; filios coram matribus necabat: quia impietates pterriti octo milia iudæorū profugiunt eadem nocte in iudæam. CAP. X.

SImul autem Demetrii auxilium cui cognomentum Acero fuit accersunt. Qui cum bis maior spe facile paruisset: uenissetq; cum exercitu: miscet cum auxiliis iudæi circa Sidmam. Utrosq; tunc alexander mille qdē equitibus: sex autem peditum mercenariorū milibus excepit: cum haberet ex iudæis quoque prope ad decem milia bene sibi cupientium: aduersæ aut partis essent equitum tria milia: peditūq; milia. xl. Et priusquam ueniretur ad manus intercedentibus nuntiis & præconibus regis transfugia tentabant. Demetrius quidem alexandri mercenarios: alexander autem iudæos: & Demetrium dum sequeretur obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque iudæi sacramenta neque fidem Græci contemnerent armis iam comminus decertabant. Superatq; prælio demetrius: quamuis alexandri mercenarii uirtutem suā multis & animi & manus operibus demonstrassent. Finis aut pugnae præter spem cædit utriq;. Nam neq; uincētem Demetrium qui eius auxilium petierant expectare uoluerunt: & immutatæ fortunæ misericordia sex iudæorū milia se ad alexandrum qui in montes effugerat contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneum esse ratus: omnem uero gentem ad eum cōmeare mox inde digressus est. Non tamen reliqua

multitudo abscessu auxiliorum simulates deposuit bello aut assiduo tādū cum Alexandro decertabat donec plerisque interfectis ceteras in Mesolim ciuitatem coegit atque uastata in Hierusalem capti uos abduxit. Verum immoderata eius fecit iracundia: ut crudelitas eius ad impietatem usque procederet. Otingentos enim captiuos in media ciuitate cruci suffixos: mulieres earumque filios in conspectu matrum necantibus hoc potās: & cum suis concubinis recubans prospectabar. Tantis autē populum terror inuasit: etiam diuersae partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam iudaeam profugerint. Quorum exulum mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem regemque regni otium quāsisset ab armis requieuit.

Bellum gerit Antiochus frater Demetrii cū Alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset: non potuit tamen Antiochum arcere: sed per regem arabum tandem deuictus est Alexander in iudaeam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum: haec declarat filium Hyrcanum pontificem Aristobulum uero regem. hic fraude multos sibi deuinciens matre morbo laborante castella multa occupat: mater uero miserata Hyrcanū coniugem & filios Aristoboli carcere conclusit interim moritur Alexander: reconciliantur Hyrcanus & Aristobolus. CAP. XI.

Rursus autem fit ei turbatum initium Antiochus: qui etiam Dionysius dictus Demetrii quidem frater: sed eorum nouissimus qui Seleucum generis auctorem habebant. Hunc enim timens Arabas paratum bellum pulsare: totum quidem super Antipatrida montibus proximum: & iter iopes littora spacium: fossa & altissima ualle diremit. Ante fossam uero murum aedificauit excelsum: turreseque ligneas: ut faciles aditus obstrueret fabri-

cavit nec tamen antiochum arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisque repletis cum suis copiis transgressus est. Vindictaque post habita qua deberet in eum a quo prohibitus erat ulcisci: protinus contredit in arabas. Horum autem rex in locis suae nationis comodioribus agens ad pugnam: deinde iopem cum equitatu reuersus: habebat autem numerum decem milium ex hinc imparatos: ex improviso antiochi milites inuadit. Forti autem praelio depugnato quādiu quidem superaret antiochus durabat eius exercitus: quāuis eum passim arabes trucidarent. Vbi uero procubuit succurrendo enim uictus semper in periculis erat. omnes terga uerterunt: maximaque pars eorum: tum in acie: tum in fuga consumitur. Reliquos autem in uicum anna delapsos alimentorum: penuria perire contigit praeter paucos. Hinc Damasceni Ptolomaeo Mene filio infensi arechea sibi sociant: Syriae Coeles regem constituunt. Qui bello illato inde postquam pugnaui alexandri pactione discessit. Alexander autē Pella capta Geras petiuit: rursus opum Theodori cupidus triplici ambitu circumdatis defensoribus locum pugnando coepit. nec non & Gaulem & Selenciam quae antiochi Pheranex dicitur sub iugum mittit. Ad haec autē Capto Gamala castello ualidissimo eiusque rectore Demetrio multis criminibus inuoluto in iudaeam regreditur: expleto in militia triennio. Latusque a gentilibus ob res prosperas excipitur. Belli autem requiem securum est morbi principium. Et quoniam quartanis febrium circuituionibus fatigabatur: depulsum iri ualitudinem credens si rursus animum negotiis occupasset in tempestiuis militiae laboribus sese dedit: & ultra uirum efficaciam corpus impellens iter ipsos tumultus trigesimo & septimo post regni anno moritur: idque alexander coniugi suae reliquit: iudeos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans & iniquitati resistens beniuolentiam sibi populi comparasset. Nec spes eum sefellit. Nanque opinione pietatis obrinuit muliercula principatum. Quippe morem gentis probe norat patrum: & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur: Hyrcanum alexandra mater regem constituit: cū autem duos filios alexandro generatos haberet natu quidem maximum Hyrcanum & propter aetatem declarat pontificem: & quod praeterea segnior esset quam ut potestate regia molestus cuiquam uideretur regem constituit. Minorem autem aristobulum priuatum uiuere maluit: quod feruentioris esset ingenii. Iungit autem se eiusdem mulieris ditioni quoddam iudeorum collegium: Pharisei qui praeter alios pietatem colere putarentur: & peritas leges exponere. ob eam causam proprius eos aspiciēbat. Alexandra diuinæ religioni superstitione deferuiens. Illi autem paulatim foeminae simplicitate decepti: omnes pro sua libidine sum mouendo: deponendo: itemque uinciendo ac soluendo quos uellent iam procuratores habebantur: Proxus ut ipsi quidem regis commodis fruerentur expensas uero ac difficultates alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta duplicem conflauit exercitum neque pauca peregrinorum parauit auxilia quibus non modo statum suae gentis roborauit: sed etiam metum reddidit externae potentiae. Imperabat autem aliis uerum Phariseis ipsa ultro parebat. Denique diogenem quendam insignem uirum qui alexandro fuerat amicissimus interficiunt eius factum consilio criminati: ut otingenti quos supra memorauimus regis iussu tollerentur in crucem. Nihilominus autem alexandrae suadebant ut & alios quibus auctoribus alexander in eos fuisset excitatus occideret: Canque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret: quos sibi libuisset ea spē trucidabant: donec optimatum quisque ad aristobolum confugerit: quorum periculum agebatur. Atque ille matri persuasit: ut his propter dignitatem parceret: ciuitate autem pellebat quos nocentes existimaret. Illi quidem data sibi copia per

agros dispersi sunt. Alexandra uero in damasco cōmisso exercitu quoniam Ptolomæus sine intermissione ciuitatem p̄mebat illam quidem nulla re memorabili gesta suscepit. Regem autem armenioꝝ Tygranem qui adnoto Ptolomaidi milite cleopatram circūsedebat passionibus donisq; sollicitabat. Sed illum domesticarum turbarum metus ingresso in armeniam Lucullo iādudum inde traxerat. Inter hæc. Alexandra morbo laborante minor eius filius Aristobulus cum seruis suis quos multos habebat omnesq; pro ætatis seruire fidissimos uniuersa castella obrinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hoc miserata querelas Hyrcani mater coniugem aristobuli cum filiis includit apud castellum quod a septētride sano adiacens Baris antea uocabatur ut diximus postea uero Antonia cognominata est impetrante Antonio quemadmodum Augusti & Agrippæ noīe Sebastæ & agrippas aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tamē alexandra mortuæquam in aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deiici regno curauerat quod ipsa nouem annos administrauit: & hæres quidem oīum sit Hyrcanus cui regnum etiam uina cōmiserat. Verum aristobulus uiribus atq; auctoritate p̄stabat. Habito aut̄ inter eos circa Hiericūta de rerum summa cōflictus: pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad aristobulum. Hyrcanus autem cū reliquis fugiens peruenit castellum antoniam: ibiq; salutis obfides nactus: erat aut̄ cōiunx aristoboli cum filiis: priusquam graue quid fieret ea lege in concordiam rediit: ut regnum quidem aristobulus haberet. Hyrcanus uero excederet quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in sano reconciliati cum in conspectu circūstantis populi benignissime alter alterū ualere iussissent. Domos permutant: & aristobulus qdem recedit in regiam: Hyrcanus aut̄ in aristobuli domo: Metus uero & alios eius inimicos præter spem dominationis occupat: & maxime Antipatrum iamdudum aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus & nobilitate ac diuitiis altiarumque rerum copia gentis suæ princeps.

Antipater hortat̄ Hyrcanum ut impium repetat ad regē arabiz accedunt pro auxiliis & in aristobulum uadūt & superant mortuusq; esset nisi dux romanorū soluisset obsidionē. CAP. XII.

Sigitur & Hyrcanum ut ad aretham regē arabiz confugeret eiusq; auxilio regnum peteret hortabatur: & ipse arethæ ut Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret sua debet: multa detrahens aristobuli moribus multisq; Hyrcanum laudibus prædicās. Simulq; admonebat quod eum decet regno clarissimo præsentem iniquitate oppressis manum porrigere. Hyrcanum aut̄ iniuriam pati qui principatu iure successionis sibi debito caruisset. Sic instructis & p̄paratis ambobus nocte cū Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque cursu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit. quod regni sedes esset arabiz. Ibi postquā Hyrcanum in manu regis arethæ tradidit multis dictis multisq; muneribus ut auxilium p̄beret quo in regnum deduceretur Efficit. Erant aut̄ peditum equitūq; milia. cl. quibus nequaquā restitit aristobulus. Sed primo impetu superatus in Hierusalem fugere cogitur atq; oīno captus esset: nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horū temporibus imminens soluisset obsidionē. Namq; is ex armenia qdem in Syriā missus erat a Pōpeio magno qui cum Tygrane bellum gerebat. Sed ubi damascum uenit recens a Metello & Lolio captam reperit: his inde summotis cognitoq; in Iudæa quid ageretur illuc uelut ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est legati ad eum ueniunt a fratribus utroq; sibi ut potius adiumento esset orātibus. Sed trecentis talētis quæ aristobulus ei miserat iustitia posthabita est. Tot. n. acceptis Scaurus ad Hyrcanū & arabas legatos dirigit. Romanorū eis & Pompeii nomen intentas: nisi obsidione desisterent. Itaq; & arethas ex iudæa in Philadelphiam recedit metu perculius & Scaurus damascum rediit.

Aristobulus prosequitur & refarcitis copiis congressus cum Hyrcano occidit supra sex milia eorū antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in damasco accedunt ut restituar hyrcanum: Pōpeius cum exercitu ad fines iudææ peruenit. Aristobulus alexandrium confugit: Pompeium alloquitur pacato Pompeio pollicitationibus: audita morte Mithridatis perrexit hierosolymā: decept̄ Pōpeium. eo q̄ ex promissis nihil est factum: iratus Pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euertat. CAP. XIII.

Aristobulus aut̄ quod captus non esset: satis sibi esse non credidit: sed oībus quas haberet copiis congregatis p̄sequebatur hostes: & circa locū quem Pāpirioma uocant prælio cōmisso supra sex eorū milia cædit in quibus erat phallion frater antipatri: hyrcanus uero & antipater arabum priuati auxilio spem in aduersarios contulerunt. Et cum Pōpeius Syriam transgressus damascum peruenisset ad ipsum confugiunt. Multisq; muneribus ei datis illa tantum quibus apud arethā usi fuerant allegātes magnopere p̄dicabantur ut aristoboli uolentiā odio dignam putaret: regnoq; hyrcanū restitueret: cui tā ætate quam moribus debere retur: sed nec aristobulus sibi desuit corruptiōe Scauri fretus. Venerat aut̄ quantum poterat ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis: neq; ferendū existimans abiectius quā regē deceret: utilitati deservire a diospoli segregat. Ob hoc iratus Pōpeius ēt hyrcano eiusq; sociis hoc p̄cantibus post aristobolū petiit & Romano simul exercitu & Syriorū instructus auxiliis. Cum uero pellam & Scitopo

Im præter gressus Coras uenisset unde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subean-
tibus. Cognito Aristobulum in alexandrium confugisse. Id autem castellum est in monte præcel-
so positum satisq; liberaliter accuratum mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem de
creuerat: quia pro imperio uocaretur periclitari potius quam parere. Sed populum uidebat perhor-
rescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret quam sustinere non posset. Itaq; horum
consiliis obediens descendit ad Pompeium quodq; iuste regnaret multis persecutis in castellum re-
diit. Et cum iterum descendisset prouocatus a fratre ac de suis institiis cum eo concertasset denuo re-
greditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & ueniebat quidem
uelut exoraturus Pompeium ut sibi cûcta permitteret. ad montem uero reuenebatur ne quid regie
dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat. Isq; præposi-
tos monere litteris ut absterent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtem-
perarent: iussus quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloq; iam congre-
di cum Pompeio cogitabat. Ille autem nec enim tempus aptum erat: nec initiandum putauit ita-
tim consequitur. Multum quippe alacritati eius addiderat circa Hiericunta Mithridatis mors nun-
tiata. Vbi pinguisima Idumæa regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidi-
bus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cuiq; illic pemoctasset mane in
Hierosolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus supplex occurrit: pecuniâ
pollicitus quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret. Pompeium mitigat sauientem. Nec ta-
men quicquam eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim q ad suscipiendam pecuniam mis-
sus fuerat: nec in oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompeius aristobu-
lum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus explorabat qua facilius esset accessus. Nam
& murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non uidebat. Vallemq; pro mœnibus horribi-
lem sanumq; illic cernebat proximum: adeo tutissima munitione circumdatum: ut et si ciuitas cape-
retur: secundum esset hostibus profugium.

Hæsitante Pompeio quò urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erant deniq; uicta
est pars aristobuli receptis Romanis initis consiliis cum Hyrcano quò aliam ptē quæ in locū tutissi-
mū cōfugerat caperet radē sine cōsilio & auxilio Pompei: nihil eēt factum. CAP. XIII.

Hoc autem diu quid faceret hæsitante: seditio intra ciuitatem orta est. Aristobuli quidē
sociis belligerari potius regemq; liberare dignum esse firmantibus: qui uero cū Hyrcano
sentirēt Pompeio portas aperire. Metus aut hōs plures faciebat Romanorū constan-
tiam respicientes. Deniq; uicta pars aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo
ciuitati iungebatur abscisso ut ad ultimum usq; resisteret instruebatur. Cum autem alii
Romanos recepissent in ciuitatem his quæ domum regiam tradidissent: ad hæc obtinenda Pompe-
ius unum ex ducibus sibi obedientibus. Pisonem cum militibus intromittit. Hisq; prædiis in ciuita-
te dispositis: quia nemini eorum qui in templum confugerant pacē persuadere potuit. Omnia quæ
circum erant expugnare parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda: & ad efficienda quæ
iuberet alacritēr animatis. Ipse uero partes secretionales fossamq; uallemq; replebat omni genere
materiarū per milites comportato: cum per se opus esset difficillimum propter immensam altitudinē:
& præterea Iudæi modis omnibus desuper obsterent. Mansissetq; opus imperfectū nisi Pompeius
obseruatis diebus septimis quibus religio Iudæos ab omni opere manus abstinere compellit: eos
aggerem cumulare præcepisset inhibitis a prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæos etiam p
sabbata pugnare licet.

Tentans Pompeius locū inuadere tertio mēse uix turrim unam euererat. CAP. XV.

Titur iam ualle repleta: & impositis agere turribus admotisq; machinis cito portatis
moliri tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebant. Cum diu turres obsidentū
magnitudine simul & polchritudine præstantes uim repugnantium sustinerent. Verū-
tamen Romanis tunc plurimum defatigatis Pompeius Iudæorum tolerantiam & in
aliis admiratus est: & præcipue q nihil de superstitionis suæ ritu inter media tela pereun-
tes derogari passi sunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret & quotidie sacrificia & uictimas omnēq;
dei cultum diligentissime celebrarunt: nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos truida-
rentur: legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense nanque obsidionis tertio uix una
turre deiecta sanum irruptum est.

Faustus Cornelius muros primus ascendit: multi occiduntur: multi ex muris se proiciunt: Pompe-
ius cum suis comitibus ingreditur: in templum ingressus neminem nisi pōtificem uidit præcepit
q nihil aufereretur: postero die solennia celebrauit: Hyrcanumq; pontificem declarauit: Pompeius
ueio cum Scauro ducens Aristobulum Romam profectus est. CAP. XVI.

Primus autem murū transcendere ausus est cum suis agminibus Syllæ filius Faustus Cor-
nelius & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis agminibus. Et circūsepro-
undiq; sano alios alio confugientes uel etiam paulisper repugnantes interficiūt. Vbi plu-
rimi sacerdotum quan q hostes strictis gladiis irruētes uidebant intrepidi tamē in pagē

dis rebus diuinis persenerabant & in ipso libandi templum adolendi ministerio mactabantur saluti quoque praeferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersae partis studiose trucidabant plurimi semetipsos in rupes praecipitabant. Nonnulli furibundi cunctis quae circa murum erant in desperatione & succensis pariter conflagrabant. Itaque Iudaeorum quidem milia. xii. occubuerunt Romanorum uero pauci sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudaeorum genti uisum est: quam sanctum illud arcanum neque cuiquam prius uisum alienis esse directum. Denique Pompeius una cum suis comitibus templum ingressus ubi neminem praeter pontificem adesse fas erat: quae intus erant candelabra cum lychnis & mensas & in quibus libare atque adolere moris erat uascula ex auro cuncta prospexit: congestamque pigmentorum molem sacraeque pecuniae prope ad duo milia talentorum. Nec tamen uel haec uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sine instrumentis attigit. Sed postero die post excidium curare templum ne quid haberet sordidum adiutos iussit: & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcano pontifice declarato. quod se & in aliis rebus alacrum obsidionis tempore praebuisset: promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quae sicut imperatorem bonum decuit beniuolentia potius quam timore plebem sibi reconciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus aristobuli socer idemque patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent securi percussit Faustum uero & qui una fortiter fecerant praclaris praemiis donat: & in hierosolymis tributum indicit ablatas autem genti etiam quas in Syria coeperat ciuitates Romanorum qui tunc erant militum ducibus parere iussit: propriisque tantum terminis circumclausit. Instaurat autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarenensis etiam am Gadara quam Iudaei subuerterant. Mediterraneas praeterea ciuitates eorum de potestate liberauit quas praesenti non exciderant Hyspion & Scitopolim & Pellam & Samariam & Marissam itemque Azotum & Iamnia: Aretusam: necnon & maritimas garam & Ioppem: & Doram & quae pridem Stratonis turris uocabatur. Post autem ab Herode clarissimis aedificiis transformata Caesarea nominata est easque omnes indigenis ciuibus redditas uiri prouinciae Syriae non iunxit. Huius autem & Iudaeae cum eorumque administratione ad aegyptos fines & flumen Euphratem cum duabus cohortibus Scauro permessa Romam ipse per Ciliciam properauit captiuum ducens aristobulum cum familia. Erant autem filiae duae totidemque filii quoque: unus alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

Scaurus in arabia proficiscitur: patitur multa ob asperitatem locorum: Alexander aristobuli filius interim iudaeam populatur: timet Gabinium: propterea loca arabiae munit: Gabinus praemisso Marco antonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro: coactus alexander congregi cum Gabinio: uictus effugit: Gabinus restaurat loca: perterritus alexander legatos ad eum misit pollicens sibi omnia castella quae ipse Gabinus eruit funditus.

CAP. XVII.

Interea Scaurus in arabiam ingressus ad petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quae autem circum erant omnia uastabat: multis & in hac malis afflictus. Nam exercitum fames comprimebat. Cui tamen Hyrcanus per antipatrum uictui suppeditabat necessaria. Quae uelut arethae familiare est Scaurus ad eum allegauit: ut bellum pacatione deponeret. Itaque persuasum est Arabis. cccc. talentis decedere: atque ita Scaurus ex arabia transduxit exercitum. Alexander autem aristobuli filius qui Pompeium fugerat: magna manu dilapso interea tempore congregata Hyrcano grauius iminebat Iudaeamque populabat. Quam quidem mature debellare posse credebatur: quoniam disturbatum quoque a Pompeio murum hierosolymis renouatum esse confidebat nisi Gabinus in Syriam missus qui Scauro succederet: cum in aliis sortem se praebuisset tunc et in alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum uentus: & ampliore militum manu congregabat: donec facta sunt decem millia peditum & mille quingenti equites: uillasque oportunas muris hoc est Alexandrium & Hyrcanum & Machaerunta non longe Arabiae montibus muniebat. Igitur Gabinus cum parte militum praemisso Marco antonio ipse cum toto exercitu sequebatur. Lectique autem antipatri comites: aliaque iudaeorum multitudo quoque Malichus & Pytholaus principes erant iunctis cum Marco antonio uiribus suis Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo post aderat cum suis copiis Gabinus. Alexander autem cum quidem in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat abcessit. Cumque Hierosolymis propinquasset coactus praelium suscepit. Amissisque sex milibus quoque tria uina capta sunt tria uero prostrata cum reliquis effugit. Gabinus autem ubi alexandrium uenit quia multos deseruisse castra cognouit promissa delictorum uenia conabatur sibi eos ante plurimum coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent: pluresque interfectis: reliquos in castellum concludit. In hoc bello dux Marcus antonius multa praclare gessit: & quamuis semper & ubique uir fortis apparuisset: tamen tunc etiam suum uicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent ipsi ciuitati subuenire: & intactas quidem confirmare: subuersas autem erigere curabat. Denique iussu eius Scitopolis habitari coepit: & Samaria & Anthedon: & Apollias: & Iamnia: & Arabia: & Marissa: & Dora: & Gadara: & Azotus: aliaque multae lectis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. Is autem recte dispositis regressus ad alexandrium uehementius urgebat obsidium. Quare perterritus alexander omnibus desperatis legatos ad eum misit: & ignosci delictis orans & quae

sibi paterent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans quin etiam Alexandriū eius potestati permisit. Quæ quidem Gabinus oīa cōsilio matris Alexātri funditus eruit ne rursus belli ulterius receptaculum fierent. Aderat tamen quo suis Gabinium palparet obsequiis viro suo cæterisq; captiuis metuens qui Romā fuerant abducti.

Gabinus Hierosolymam deducto Hircano reuertitur Aristobulus interim parato exercitu alexātrium occupat: sed tumultu Romanorū in Machærunta confugit sed tandem capitur & ad Gabinium perducitur: Alexāter interim Iudæam reduxit in dissensionem: Romanos multos trucidare decreuerat: Gabinus concordiam persuasit: sed certantibus ipsis alexander fugatus dispersit: Gabinus Hierosolymam reuertitur.

CAP. XVIII.

Ost hæc uero Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto eiq; sani cura mandata cæteris reipu. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis: altero Doris: itemq; tertio ut apud Amathunta respondeant destinatis quarto Hericus & quinto Sophoris Galileæ ciuitas attributa est. Singularem autem unius dominatione liberati: libenter ab optimatibus regebantur. Verum tamen non multo post euenit ut turbatum is qui fuerat initium elapsus Roma Aristobulus cum magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis partim quibus olim dilectus erat: primum occupat Alexandriam: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito qd Gabinus Sisennam & Antonium & Seruilium duces contra se cum exercitu misit in Machærunta cōcedit: uelque in bellis onere deposito solus armatus prope ad octo milia militum secum duxit inter quos erat Pitholaus secundarum partium rector cum mille uiris e Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur: habitoque conflictu aliquamdiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat: donec uir Romanorum subacti: cæsa sunt uirorum quinque milia. Prope uero ad duo milia in quendam tumultum confugerant. Cæterique mille cum Aristobulo perturbata Romanorum acie in Machærunta coacti sunt. Vbi Rex cum in ruinis prima uespera tetendisset: sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere: castellumque bene munire. Impetum autem Romanorum supra qd poterat per biduum remoratus postremo capitur & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus ad Gabinium atque inde Romam perductus. Sed illum quidem senatus custodia coercuit. Filios uero eius in Iudæam remisit quia Gabinus scripserat per Epistolas id pro traditione castellorum coniungi Aristobuli spondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre Ptholomæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate petebat ægyptum Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. Nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater auxilium adiunxit. Et Iudæis in ea parte uiarum quæ Pelusium ducerent obseruantibus transmittere Gabinium persuasit. Alia uero Syria discessu Gabinii commota & Iudæos iterum Alexāter Aristobuli filius ad discessionem reduxit: & maxima multitudine conflata Romanos omnes qui per omnem terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinus metuens iam enim ex ægypto redierat. Hoc tumultu instante nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia. xxx. remanserant: & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam cōgreditur. Occurrunt autem Iudæi & circa montem Itabirium congressi: decem milia sternuntur: cæteram uero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinus in Hierosolymam regressus. id enim antipater uoluit tempus eius composuit. deinde hinc pfectus Nabathæos pugna superat: & Mithridatē & Orphanem a Parthis perfugas clam dimittit. eosq; militibus aufugisse firmavit.

Crassus succedit Gabinio: suscipit Syriam: aufert aurū templi: perit transgresso Euphrate: Cassius Syriam defendit: occidit Pisilaum colligentē seditiosos aristobuli.

CAP. XIX.

Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. is in pte militiæ sumptum & omnē aliud aurum templi quod Hierosolymis erat abstulit: & a quibus Pompeius temperauerat duo milia talentorum. Euphratē uero transgressus & ipse periit & exercitus eius: de quo non est huius temporis cōmemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes Cassius inhibuit receptus. Prouincia autē fauore eius quæsitā in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis prope ad tria milia Iudæorum adducit in seruitium. Occidit autē etiam Pisilaum seditiosos aristobuli colligentem: cuius necis suasor erat antipater.

Antipater ex arabis coniugem suscipit: sociat sibi regem arabum per affinitatem: bellum uult gerere cum aristobulo: Cæsar mittit e Roma aristobulum solutum uinculis in Syriam: perit ueneno: & alexander filius occiditur: Ptholomæus aufert antigonum & eius sorores a coniuge aristobuli: & minorem sibi coniugio copulat: Antipater mortuo Pompeio contulit se in clientelam Cæsaris: & Mithridates cum antipatro uictores fiunt: & Pompeius tandem gratia antipatri pontificatum confirmat Hyrcano.

CAP. XX.

Vic autē nupta fuit ex arabia nobilis scemina noīe Cypris: unde filios quattuor: Phaselū & regē Herodē & Iosephū & Pherorā & Salomen filiā habebat. Cū autē omnium quibq; potētes essent amicitia hospitii familiaritates cōquireret: p̄cipue regē arabū p affinitatē sibi sociante: eiusq; fidei cōmēdās filios suos ad eū misit. quoniā bellū cū aristobulo gerē

dum susceperat. Cassius autem compulso ad osium per conditiones Alexandro ad Euphratē reuersus est parthos transitu prohibiturus de quibus alio loco referemus. Cæsar autem post senatus & Pompeii fugam transmare Ionium rebus omnibus Romaq; potitus solum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter in Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudeæ proxima per illum subiici posse ratus. Verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præcessit inuidia. Nam ueneno peremptus a Pompeii studiosis aliquādiu etiam sepultura in solo patrio carebat: corpusque mortui seruabatur melle conditum. Donec ab Antonio Iudæis iussu est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius a Scipione securi percussus Antiochiæ secus dum Pompeii litteras accusatione pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptholomæus autem Minnei filius qui apud Chalcida sub Libano morabatur captis eius fratribus filium suum Philippionem qui eos accerferet: mittit ascalonem atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum eiusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem minorem earum coniugio suo copulatio: eamq; postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptholomæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusq; affinitatis gratia fratris eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio iam mortuo in clientelam Cæsaris sese contulit: & Mithridates Pergamēnus ab accessu Pelusi prohibitus cum exercitu quem ducebat in Aegyptum apud ascalonem morabatur. Non solum arabas quamuis hospes esset auxilium ferre persuasit. Verum & ipse armata Iudæorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes & incolam Libani Ptolemæum & Iamblichum quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis Pelusiam proficiscitur. Et quia transire uetaretur ciuitatem obsidebat. Antipater uero & in hac oppugnatione claus enituit. Effracto enim ex parte sua muro primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit. & Pelusium quidem capta est: ulterius autem progredi non sinebant: Iudæi & Aegyptii terrarum incolæ quæ appellatur Onia. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent uerum etiam ut uictui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est ut nec Memphitæ in manus uenirent: ultroque se traderent Mithridati atque ille delato peragrato pugnam cum cæteris commisit Aegyptiis in loco cui nomen est Iudæon stratopedon: eumque in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem prosequerentur multos occidit: amdiuque reliquos fugientes angebat: donec etiam castris eorum potitus est. lxxx. tantum de suorum numero amissis. Occingentis autem fere Mithridates cum fugerat perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio uacui inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum petitis laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit præptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus cōprobat: multaq; pfectus uulnera toto corpore gerebat: signa uirtutis disertæ. Postq; autē rebus in Aegypto compositis ad Syriam rediit & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisq; rebus honorando amicissimeq; tractando dignū æmulatione constituit: eiusdemq; gratia etiam pontificatū confirmauit Hyrcano.

Antigonus corā Cæsare criminabatur Antipatrum: sed Cæsar cognitis meritis antipatri Hyrcanū confirmat & cuius uelit dignitatis proponit optionē: declaratur procurator Iudeæ: sedat Iudæa: Hyrcanū reddit in gratiam populus tandem phaselū filiū maiore pposuit territorio Hierosolymorū Herodem minore natu curatorē Galileæ: Herodiā deprehendit cum multis aliis ex hoc cognitis est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsaris.

CAP. XXI.

Eodemq; tempore Antigonus quoq; Aristobuli filius cum uenisset ad Cæsarem maioris præter opinionem foelicitatis causam præbuit Antipatro. nam qui de patris morte queri deberet propter inimicicias Pompeii: ueneno quantum putabatur perempti: & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem: nullūq; inuidiæ dolorem admiscere miseriis: ultro hoc Hyrcano & Antipatro criminabatur ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent: multisq; gentē iniuriis afficerent: dūmodo sociarent q; in ægyptum auxilia ipsi Cæsari nō beniuolētia: sed timore ueteris discordiæ miserint: & ut amorē Pompeii deprecarentur. Ad hæc Antipater uel pfecta multitudinē uulnere demonstrabat: & qua fide qdem Cæsare coluisset uerbis non esse opus dixit. Nam corpus etiam se tacente clamare: antigoni autē mirari audaciā: q cum hostis Romanoꝝ sit filius & fugitiui Romanoꝝ nouarūq; reꝝ studiū uotūq; seditiosum patris hēat apud Romanoꝝ principem alios accusare conetur: boniq; aliquid adipisci tentaret quem hoc solū oporteret amplecti: quod uiueret. Neq; eum tam nunc propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui se dedissent Iudæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit Hyrcanū quidem pontificatū digniorem esse pronunciauit. Antipatro autem cuius uelit potestatis detulit optionem. Qui permissa dignitatis mēsurā ipsi quidem daret Iudeæ procurator declaratus est. Et præter hoc impetravit subuersa patriæ mœnia renouare sibi licere. hos quidem honores Cæsar incidendos i capitolium misit: ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū Antipatri memoriæ traderet. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem prosecutus est in Iudæā reuersus ante omnia patriæ muros a Pompeio dirutos reparabat: omniaq;

Infrando ne quid in illis regionibus turbatum esset: nunc interminando: nunc etiam suadendo curabat unumquemque admonens: quod si cum Hyrcano sentirent in odio atque opulentia uicturi essent fortunis suis & omni pace potituris: in spe uana duceretur: eorum qui priuati quaestus gratia res nouas optarent: se quidem non procuratorem sed dominum omnium: Hyrcanum uero tyrannum pro regem: Romanos & Caesarem hostes pro amicis & rectoribus habiturum: neque enim passuros huius potestatem labefacturum: quem ipsi regem constituisent. Sed quamuis hoc diceret tamen etiam per se quoniam Hyrcanum segniorem uideret: nec tam efficacem sicut regni posceret sollicitudo: statum provinciae componebat. Et sic Phaselum quidem natu maximum filiorum suorum militiae praepositum Hierosolymis eiusque territorio praefecit. Herodem uero aetate posteriorem nimisque adolescentem Galilaeae destinatum similia curaturum: qui cum natura strenuus esset cito materiam ubi ad magnitudinem exerceret inuenit: captumque latronum principem Ezechiam quem praedari maximo agmine continentia Syriae deprehendit: ipsumque aliosque latrones multos interfecit. Eaque res adeo grata fuit Syris: ut per uicos & oppida caderetur herodes ueluti per eum pace reddita & possessionibus restitutus. Ex huius denique operis gloria sexto et Caesaris propinquo magni Caesaris & Syriam tunc administranti est cognitus.

Compellitur herodes ab Hyrcano qui eum tam gloriosum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accessit eum fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire. Concitatur Hyrcanus iterum contra herodem: sed herodes declaratur a sexto Caesare dux militum in Syria: herodes hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur.

CAP. XXII.

Quin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuolentiam hierosolymis habitantium atque illam quidem ciuitatem possidens nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc antipater & obsequiis regalibus ab ea gente colebatur: & honores ei tanquam rerum domino omnes habebatur. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verum fieri non potest ut liuorem quique in secundis rebus effugiat. Namque hyrcanus quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur Adolefcentium gloria maxime rebus ab herode bene gestis & crebris nuntiis laudes eius per singula facta praedicantibusangebatur. A multis tamen inuidis qui regnis adhærere solent: quibusque antipatri eiusque filiorum probitas officiebat instigabatur: dicentibus quod Antipatro & filiis eius rebus traditis solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit ut in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iam procuratorem: sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis praeter Iudaeorum legem tantam multitudinem peremisset herodes: illamque nisi regnasset adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere rationem tam ipsi regi quam patriis legibus redditurum: quae indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accedebatur hyrcanus. Ad extremum autem ad iracundiam prouocatus causam dicturum herodem iubet accessit: atque ille & patris monitis: & quod ei fiduciam res gestae darent munita prius Galilea praesidiis ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti caterua ne uel derogare uideretur hyrcano: si plures duceret uel inuidiae nudus pateret. Sextus autem Caesar adolefcenti metuens ne quid apud inimicos deprehensio mali fieret ad hyrcanum mittit: qui ei manifeste denuntiarent: ut homicidii crimine liberaret herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret: per se quoque id cupiens absolutionem decernit. Atque is inuito rege fugisse ratus Damascum recessit ad sextum: nequaquam paratus obedire si denuo fuisset accessus. Rursusque a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatum Herodem abiisse firmantibus: & ut se contra eum instrueret properasse. Haec autem rex uera esse existimans quid ageret nesciebat: quoniam potentio rem inimicum uidebat. Cum uero a sexto Caesare dux militum per syriam itemque samariam declaratus esset herodes: neque solum propter gentis fauorem: sed et uiribus suis terribilis putaretur: ad timorem ultimum decedit: iamque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum: neque opinione deceptus est. Namque herodes intentatae sibi occisionis iracundia: conflatam militum multitudinem hierosolymam ducebat: ut hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum deprecantes ut: & ipse ad uindictam ministrandam: solaque indignatione mitigaretur: regi autem parceret sub quo ad hoc potentiae processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset indignaretur quia tamen absolutus esset gratias ageret: neque tristibus quidem paria referret saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bello reputanda uiderentur iniquitatem militiae consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret qui cum rege congressus esset una secum educato: & saepe quidem benemerito: saepe autem nunquam nisi quod maliuolorum consiliis impulsus umbram ei tantum iniquitatis admonisset. Paruit his herodes qui speratis putauerat posse sufficere: suasque uires demonstrare nationi.

Oris discordia inter Romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor sexti Caesaris qui mortuus fuit a Cecilio basso fauore Pompeii.

CAP. XXIII.

Et inter haec discordia Romanorum circa apamiam bellumque domesticum oritur: quoniam Cecilius Bassus fauore Pompei Sextum Caesarem dolo necauerat: eiusque militem occupa-

nerat. illi uero Cæsaris duces mortis eius ulciscendæ gratia cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus cum tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa ambobus esset amicus antipater per filios suos misisset auxilia. Cum autem bellum traheretur ex Italia quod successor antedicti Sexti uenit Marcus.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari: Cassius Syriam petit: exactiones imponit: irascitur contra Malichum eius exactorem: Herodes fit carus Cassio: præfici procurator Syriæ: Cassio cedente e Syria oritur seditio Hierosolymis Felix quidam uolens uindicare necem Malli fratris congredivit cum Herode: Herodes potitur uictoria: Accusatur Herodes antonio interfecto cassio: pecunia eum pacauit: ueniunt legati antiochiæ ceterum uiri contra Herodem & Hyrcanum Messala defendente eos: tetrarchas ambos declarat Antonius: legatos carceri compellit: maior tumultus fit Hierosolymis bellum gestum est contra alios legatos ab antonio ita ut multos occidisset: Barzaphanes concitans iteque Pachos contra hyrcanum tandem ab Herode multi obtruncantur die petecostes in ciuitate ortum est bellum ita ut multi occisi ab Herode: multi fugati.

CAP. XXIII.

Eodem tempore bello inter Romanos conflato: dolo Bruti & Cassii Cæsare interfecto. Postquam triennium septemque menses tenuit principatum. maximo autem motu cædis eius gratia concitato: & optimatibus inter se dissidentibus propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. itaque Cassius Syriam petit occupaturus militem qui apamiam circumferebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Bassus conciliavit simulque obsidione liberauit apamiam ipse uero exercitum ducens stipedium ciuitatibus indicabat nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset inferre: minas eius ueritus antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit. & inter eos Malicho cuidam ex inimicis necessitas adeo urgebat. Primus autem herodes Cassii fauorem promeruit: qui ex Galilæa parte sua centum talenta portauit: proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At uero ceteros tarditatis arguens Cassius ipsis ciuitatibus irascebat. Eoque Gophnâ & Ammaum & duas alias ex uilioribus depopulatus: ibat quidem quasi Malichum interfecturus: quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit antipater centum illico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post obitum Cassii beneficiorum antipatri memor fuit. Sed illi ipsi quem sæpenumero seruatorem fuisse sui nouerat periculum molebatur iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans itaque antipater & uires eius & calliditatem metuens: flumen trans Iordanem abiit ad ulciscendas insidias congregaturus exercitum. De præhensos autem Malichus antipatri filios imprudentia superat. Nam & Phaselum apud Hierosolymam præsidii appositum: & Herodem qui custodias curabat ad murum multis accusationibus & sacramentis circumuentos impellit: ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro. atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco tunc in Syriam militem regente seruatus est: qui Malichum statuerat occidere. quod nouis rebus studuisset. Cæsare uero adolescente: & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus: Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato: quæ magna pars ubi usus poposcit Herodes fuisset: ipsum quidem toti Syriæ procuratorem præficiunt equitum illi manu perditumque attributa. Si autem bellum dedisset: regnum quoque Iudææ Cassius se eidem declaraturum esse pollicitus est: uenit autem ut Antipatro & spes & fortitudo & filii causa mortis fieret. Horum enim metum Malichus ministro quodam regio pecunia corrupto mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi palma fuit: post conuiuium mortuus uir ad strenuus rebusque administrandis idoneus: & qui regnum recuperatum conseruasset hyrcano: & Malichus insensum per suspicionem ueneni populum pernegando placabat: simulque ut ualidior esset: armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur: quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio qui eum palam minime persequendum esse dicebat: ne uulgi seditio concitaretur: & purgantem se tunc Malichum patienter admisit: & suspicionem liberum esse concedens clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam & ciuitatem composuit seditione turbatam: per quæ dies festos in hierosolymam remeabat præmissis comitibus armatis: nam timens impetum compellebat Hyrcanus. Malichus autem alienigenas introduci super indigenas quod dies festos agerent prohibebat. Herodes autem & ipso quique præcepit causisque contemptis nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueniens antipatrum flebat. Contra quod ille se falli cum uix dolore premeret simulabat & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas quaestus est. Cui præterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo ut mortem patris ulcisceretur ei scripsit: sed etiam chiliarchis quibus præceperat ut in causa iusta herodi opem ferent occulte præcepit. Et quoniam capta Laodicia undique ad Herodem conuenerant optimates cum mulieribus & coronis ipse quidem hoc ultioni res destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidione statuit subducere: & in iudæam fugam parabat. Salutaris autem de speratio stimulabat: ut etiam maiora cogitaret nam & iudæos gentem contra Romanos excitaturum se credidit: dum bello aduersus Antonium Cassius occupabat deiecto quoque hyrcano facillime regnatura. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quo intenderet animus suspicatus: Hero-

des & ipsam Hyrcanum prope astantem ad cenam uocat. Deinde senorum quendam instruendi consilii specie intromittit. Sed res erat ut chiliarchis prædiceret ad insidias aggredi: atque illi præceptorum Cassii memores ad litus ciuitati proximum armati gladiis exierunt. Ibiq; circumseptū Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uixque anima recepta Herodem percunctabatur quis Malichum occidisset. Et cū ex chiliarchis unus respondisset Cassii præceptum plane inquit & me & patriam meam Cassius seruabit incolumen: qui ambo rum insidiatorem peremit. Vtrum autem id inuidia dixerit: an q̄ timore factum probaret: incertum est. Sed enim in Malichum hoc est modo ultus Herodes. Postquam uero Cassius excessit e Syria iterum hierosolymis orta seditio est. Cum Foelix in phasellum mouisset exercitum & in herodem fratris poena uellet necem Malichi uidicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat. Et ne cupiens auxilio foret morbo impediabatur. Interea tamen Phaselus etiam sine cuiusquam præsidio superauit Foelicem probrumq; ingrati obiciebat hyrcāo: qui & Foelici stuidisset fratremq; Malichi castella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniumq; tutissimum Masadam. Nec tamen ei quicq; contra uim Herodis potuisset sufficere: qui mox ut conualuit alia recepit. Et illum ex Masada supplicem dimisit & Marionem Tyrionum Tyrannum ex Galilæa pepulit. Triennium castella possederat: tyriisq; quos coeperat uitam concessit omnibus: nōnullos etiam donatos abire permisiit: una & sibi ciuitatis beniuolentiam & tyranno comparans odium. Marion autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem qui tot Syriæ tyrānos præfecerat. Sed ob herodis inimicitias etiam Antigonom & Aristobulum secum ducebat & Ptolemæum propter Fabianum quem Antigonus pecunia sibi sociatum adiutorē incepti habebat. Cuncta uero socer ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus in aditu Iudææ commisso prælio uictoria potitur. Fugatoq; Antigono redit in hierosolymam: pro merito gestæ rei omnibus carus: ut etiam quibus antea despectus erat: tunc in eius familiaritatem sese dederint propter hyrcani affinitatem. Namq; is herodes iam pridem ex indigenis habebat uxorem non ignobilem quæ Doris uocabatur: & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri cuius pater fuit Aristobulus filiam Mariannem Hyrcani neptem ex filia atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa philippos interfecto Cæsar in italiam & Antonius in Syriam discesserunt: & legatis ab aliis ciuitatibus ad Antoniū missis in Bithyniam etiam iudæorum optimates accusatum ueniunt phaselum & herodem q̄ illis rerum summam ui possidentibus nomen tantum honorabile superesset hyrcano. Atq; herodes qui præsto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit: ut ne uerbum quidem inimicorum eius pateretur audire. & tunc quidem ita digressi sunt. Cum autem denuo iudæorum principes centum uiri Antiochiæ proximam Daphnem ad antonium uenissent iam amori Cleopatræ seruientem: delecti a cæteris qui eloquentia & dignitate præstabant aduersus fratres accusatorem proponunt. Respondebat autem Messala causæ defensor astante etiam propter affinitatē hyrcano. Auditis deinde utrisq; partibus antonius percontabatur hyrcanum: quinam essent regēdis rebus aptissimi. Cūq; is herodem eiusq; fratres aliis prætulisset uoluptate repletus. Nam & hospes eorum paternus erat: humanissimeq; ab Antipatro susceptus eo tempore quo in iudeam cum Gabinio uenerat tetrarchas ambos declarat: totius eis iudææ procuratore permisso. Legatis autem id ægre ferentibus. xv. eorum correptos carceri tradidit: quos etiam pene occidit. Cæteros autem reiecit cū iniuriarum de maior tumultus hierosolymis excitatus est. Deinde mille legati iterum Tyrum missi sunt ubi commorabatur Antonius in hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes magistratus Tyrionum directus: data ei licentia ut quos comprehendisset occideret: præceptoq; ut eorum potestatem confirmare curaret: qui tetrarchæ ipsius essent antonii suffragio cōstituti. Ante hoc autem herodes usq; ad litus cum hyrcāo progressus multis eos admonerat: ne & sibi interitus & patriæ belli causa fierent: dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus. Antonius missis armatis multos occidit: multos etiam uulnerauit. Quorum & saucios cura & mortuos sepultura hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem antonium irritabant: ut etiam quos in uinculis haberet occideret. Barzaphanes autem parthorum satrapa Syriam biennio post tamen cum regis filio pacoro detinenti Lysanias patris sui mortui successor ptolemæi Minnei filii mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas: ei persuadet ut antigonom in regnū induceret hyrcanumq; deponeret. Impulsus igitur ab eo pacorus: ipse quidem per maritima loca perrexit. Barzaphanem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii pacorum excluderunt. Cum ptolemæus eum & Sidonii receperunt. Ille autem quendam regium ministrum cognomine suum: equitatus ei parte attributa ad iudæos iussit accedere: & exploraturum hostium consilia: & ubi usus exegisset præsidio futurum Antigono. Plurimi autem eorum qui Carmelum populabantur iudæi: ultro ad antigonom currūt ad irruendum acriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur occupandum eos præmittit: ubi commissæ pugna depulsisq; hostibus & fugatis: hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine usq; ad regiā processerunt. Excepti autē ab hyrcano & phaselo: forti acie in foro confligunt. Ibiq; hostes in fugam uersos: pars Herodis in sanum concludit: custodesque his sexaginta uiros appo-

nit: per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem in sensus fratribus populus igni cōsumit. Herodes autem iracundia peremptor: congressus cum populo multos obtruncat: inq̃ dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus assidue cædes erant. Instante uero die festo qui Penthecoste uocatur: omnia circa templum totaq̃ ciuitas plebe rustica repleta ē: & plæraq̃ armata. Et Phaselus quidem muros: Herodes quidem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasitq̃ de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit: omnes autem in fugam conuertit. Et hos in ciuitate: alios in fanum: alios in extremum uallum concludit.

Admittitur arbiter pacis Pacorus: simulans Pacorus uolebat Antigonum adiungere: cognitis insidiis missoq̃ ministro ad necem Herodis qui noluit admittere habens huiusmodi suspectos: audito q̃ Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumeam nocte pergit: cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus: ad Masada properabat decertans cum illis potius uictoria: Iosephus frater Herodis obuam herodi ueniēti ex idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parthi hierosolymam ueniunt: constituunt regem Antigonum: hyrcanum & Phaselum uerberantes: de tibus auriculas truncat Antigonus ne possit esse pontifex: herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens romā puenit. Creas rex fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. CAP. XXV.

In tera pacis arbitrum Pacoꝝ: antigonus & petit & admittit. Exoratus aut Phaselus & ciuitate & hospitio cum equitibus quingentis Parthum recepit: sed ante q̃dem specie concordia uenientem: re aut uera ut adiunaret Antigonū. Deniq̃ phaselum dolo pepulit ad Barzaphanem legatos de compositione mittere: quamuis multa dissuadēte herode: atq̃ ut insidiatorem occideret. Ne ue se eius fallaciis dederet: admonēte enim natura barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum hyrcano quo minus suspectus esset: nonnullisq̃ relictis equitibus apud herodem: quos eleutheros uocant: cum cæteris Phaselum persequabatur. Sed ubi ad Galilæā uenerunt: indigenas quidem dissidentes atq̃ armatos offendunt. Satrapā uero conueniunt satis calide: & officiis amicitia dolos regentem. Deniq̃ postq̃ dona eis dedit redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimū quendam locum deducti cui nomen est Ecdippon: fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & q̃ Antigonus plærasq̃ mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas parthis deuouisset: quodq̃ sibi semper a barbaris perstruerentur insidia. Olim enim capti essent nisi mora fuisset: dum hierosolymis caperetur herodes: ne sibi præsciēs quæ de his agerentur caueret. Hæc iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspicebat. Et tamen Phaselus Hyrcanum deserere non passus est: quamquam eum sæpius moneret ut fugeret: cui Saramalla syriog: tūc ditissimus dixerat: quemadmodū essent oīa de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit atq̃ mox exprobrare: q̃ se insidiis appetiisset: ac maxie quia pecuniæ causa talis extitisset: cū plus ipse pro salute daturus esset: quā pro regno promississet antigonus. Ad hoc Parthus subdola satisfactione: uariisq̃ iurādī suspicionē deprecatus perrexit ad Pacoꝝ: statimq̃ a parthis qui remanserant: quibus iussum erat Phaselus atq̃ hyrcanus comprehenderētur per iniuriam simul ac per inuidiam execrantes. Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur. eumq̃ fallere ut extra murum procederet: sicut sibi mandatū fuerat conabatur. Ille autē suspectos habere solitus ab initio barbaros: & tunc minime dubitans in hostes incidisse litteras: quæ insidias proderent indicare nolebat: quāquam satis idoneam cām Pacorus prætenderet: epistolas portantibus obuam ire debere: nec enim aut ab hostibus esse captos: aut quicquā de insidiis: sed quæ Phaselus gessisset his contineri. Iam dudum autē ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselum esse corruptum: & hyrcanum filia Mariæne prudentissima sceminag: multis cum precibus ne proderet orabat: ne ue se crederet manifestis iam conatibus barbarog. Adhuc autem Pacoro cum sociis deliberante: quoniam modo clam pararet insidias: nec enim fieri posset ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur. Nocte herodes cū propinquissimis sibi personis ad Idumæam ignarīs hostibus proficiscitur. Eo cognito parthi eum persequabantur. Et ille matrem quidē fratresq̃ suos: despōsatamq̃ puellā cum matre: minimosq̃ fratres prætereire iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisq̃ p omnes conflictus interemptis: ad castellum Masada properabat. Grauiores autem in fuga parthis iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent: a sexagesimo tamē ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus cum multis interfecisset: ipsumq̃ locum in memoriam clari facinoris ædificatum locupletissima exornauit regia: arcemque in eo munitissimā condidit: ac de suo nomine Herodion uocauit. Et tunc quidem cū fugeret multi se applicabant. Postea uero quā de idumæa uenit occurrit ei frater Iosephus: turbāq̃ sequentium dimittiui persuadet: nec enim capacē esse multitudinis Masadam. Erat autē supra quā nouem milium multitudo. Itaq̃ paruit herodes eius consilio: & impares quidē necessitati per idumæam dimisit cū uaticis: lectissimos autē maximeq̃ necessarios tenuit: atq̃ ita in castellum receptus. Deinde ostingētos qui mulieres defenderēt: itēq̃ com meatu qui satis esset obsessis ipse in petram ciuitatē Arabiæ prexit. Parthi autē apud hierosolymam in prædam uersi: in fugiētium domos ac regiam irruēbāt: solis hyrcani pecuniis abstinentes: quæ. ccc. talenta superabant: aliorum uero spe minores inueniebant. Quoniam Herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicans: quicquid erat in opibus precio-

sum in Idumæam multo antè comportauerat: eiusque sociorum iidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda positi sunt Parthi ad hoc iniuriæ processerunt: ut omnem terram illam bello implicato replerent. Marisa tum quoque ciuitate uastata: nec solum antigonum regem constituerent: uerum etiam Phaselum & hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncatæ solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli uero uirtute præuentus est. Qui cum nec ferri copiam: nec manus liberas haberet ad saxum fracto capite interibatque ita probato quod uerus Herodis frater esset: Hyrcanusque degenerasset uiriliter uita functus: dignum operibus humanis obitum affectus. Fertur tamen & aliud quod ex illa quidem plaga respuerit: sed ueluti curandi eius causa missus ab Antigono medicus uenenis malis uulnus expleuerit: eoque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem uerum sit: præclarum habet initium. Denique aiunt eum priusquam efflaret animam: cognito ex quadam muliercula quod Herodes euasisset dixisse. Nunc bono animo decedam: qui ultorem inimicorum uiuum relinquetim. Ille quidem sic moritur. Parthi autem quamquam mulieribus caruerunt quas maxime cupiebant: rebus tamen Antigono apud Hierosolimam compositis: uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in arabiam uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet quibus solis exortâ in pro Phaselo sperabat auaritiâ barbarorum. Etenim reputabat si arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae: animoque liberali parci: onuel mutuum ab eo sumere: quod redemptionis causa præberet: pignori opposito ipsius filio quæ redimeret. Secum enim habens fratris filium septem annis natum. ccc. que talenta dare decreuerat interpositis precatione Tyrils. Sed profecto studium fortuna præuenerat: & Phaselo mortuo ne quicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen uel apud arabas saluam esse amicitiam repperit. Denique Malicus rex eorum præmissis qui hæc admonerent quamprimum reuerti eum a finibus suis iubensimulatione quidem Parthos per legatos petisse ut Herodem arabia pelleret. Certa uero causa fuit quod uicem Antipatro debitam negare proposuerat. Neque beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependeret consolatione egentibus. Impudentiæ uero suasores habebat qui antipatri uellent obuiare: deposita erant autem circa eum potentissima. Proinde Herodes quidem ubi arabas ex ea causa hostes esse depræhendit: unde amicissimos existimabat eaque respondit nuntiis quæ dolor imperabat: ægyptum uersus recedit. Et prima quidem uespere in quodam agresti sano dum post uenientes recipiebat tendit. Postero autem die cum Rhinocuram peruenisset: fratris ei mors nuntiatur. Acceptoque tanto luctu quanto curarum deposuerat ulterius. Itaque arabem sero facti penituit: & qui renocarent eum quæ contumeliose tractauerat uelociter misit. Herodes autem etiam hoc in Pelusium peruenerat: ibique transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus rectores adiit: & illi eum famam niri dignitatemque reueriti: alexandriam prosecuntur. Transgressus autem ad ciuitatē a Cleopatra honorifice susceptus est: ducem sibi militum fore: eum ad ea quæ parabat existimante. Deceptus autem reginæ precibus: neque hyemis asperitatem neque marina discrimina: quominus navigaret Romam extimuit. Circa Pamphiliam uero periclitatus maiore oneris parte relictam: uix in Rhodum uehementer bello Cassii sollicitante saluus euadit. Amicorum autem suorum Ptolemæi & Saphinte receptus hospitio: licet rei pecuniariæ premeretur inopia: maximam tamen ædificat nauem triremem: eaque cum amicis delatus Brundisium: atque inde continuo romam profectus: familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: ei que tam suas quam totius generis clades exponit: quodque affinibus suis in castello at obsequio derelictis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius: & memoria quidem iunctæ cum antipatro dextere: tunc uero ipsius qui erat contemplatione uirtutis: etiā tunc regem constituere proposuit Iudææ: quoniam ipse terrarcham ante fecerat. Non minus autem quā fauore Herodis odio ducebatur antigoni. Hunc enim & seditiosum & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo quam ipse paratius renouantē Antipatri expeditiones quas in ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beniuolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis efficaciam cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat: ubi messala: & post eum Attratinus astante Herode patris eius merita: & ipsius circa Populum Romanum fidem persequebantur: quo simul & hostem antigoni demonstrarent: non solum quod intra breue tempus bis dissidere coepisset: uerum etiam quod antea quoque populo Romano despecto Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu cum Antonius bello contra parthos gerendo: utile esse dicebat Herodem regem creari omnes assentiunt. Dimisso consilio Antonius quidem & Cæsar egrediebantur: medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecederent Cæsari hostias: decretumque senatus in capitolio depositum. Primo autem die regni Herodis apud Antonium cœnatum est.

Antigonus inclusos tenet Iosephum & alios qui etiā exeuntes quandoque uincebant quandoque aduerso casu reuertebantur: Venidius interim festinat Iosepho & aliis fere auxilium: sed placatus muneribus antigoni discedit: Herodes ex Italia reuertitur & contra antigonum summit exercitum: castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordaturus offensarum: detegitur corruptio Sydonis ab Herode quod ipse uinum & oleum & oia necessaria defferri scripserit in Hiericunt: He

herodes occupat ciuitatem: & quingenta cacumina montium: committit bellum: uictor reuertitur: herodes multos in spelūeis occidit: pater septem filios cum matre occidit qui uolebant foedus inire cum Herode & septem: etiam de super occidit: reuertitur in Samariam contra antigonum dimisso Ptolemaeo praeposito qui ab eis occidit: uocis multis per Herodem fertur q̄ Iosephus eius frater: in Iudaea frangitur & moritur in Galilaea se confert: uulneratur Herodes: municipia multa occupat: in fugam uertit: aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur: cladem fecit ex illis magnam: sed propter hyemis asperitatem non potuit Hierosolymam applicare: interim uxorem ducit & in Hierosolymam petit. Iterum oritur discensio in ciuitate: Herodes iratus quoscunque posset occidit: Antigonus ad pedes Cassii prosternitur: Herodes quaerit pacare ciuitatē: & studiosos suos facere amicos: Antigoniam neci tradere.

CAP. XXVI.

Eodem uero tempore Antigonus apud massada inclusos obsidebat: aliis quidē uictu necessariis abundantes: aqua autem inopes. Vnde Iosephus quoq; frater regis cum ducentis familiaribus suis ad araba confugere cogitabat: audito q̄ eorum quā in Herodem commiserat malichum poeniteret: castellumque reliquisset: nisi circa noctem qua egressurus erat plurimum imbrium contigisset effundi. Aqua enim repletis puteis fugiendi causa non erat ut iam ultro in antigoni militem eruptionis auderent: multosque cum aperto praetio: nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro noto cedebant: sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux romani militis Ventidius prohibitum missus Parthos a Syria post illos in Iudaeam uenit: uerbo quidem ut Iosepho: & qui una obsidebantur ferret auxilium: re autem uera ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset quaestu expletus: ipse quidem cum plurima exercitus parte discedit. Silonem uero cum paucis ne furto deprehenderetur si omnes abduxisset: reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumentum: Silonem interim placabat: ut pēdēte spe nihil inquietaret. Iam uero naui ex italia in Ptolomaidam uectus Herodes: non parua manu coacta extraneorum atq; gentilium per Galilaeam aduersus antigonum properabat Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab antonio missus ut herodem in regnum adducerent persuasit. Horum autem Ventidius quibusdā turbas in ciuitatibus quae propter Parthos euenerant componebat. Silonem uero antigonus in Iudaea mercede corruerat. Non tamen herodes opis egebat. In dies enim singulos quo magis iter promouebatur: augebantur eius copiae. Praeter paucos enim omnis in Galilaea cōsensit: & propositum habebat primū necessarium Masadam ut primum affines suos liberaret: sed impedimento fuit Ioppe. Hae enim prius q̄ hostilis esset eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret hierosolymam tutamen a tergo aliquod inimicis relinqueretur. Etiam Silo iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionem: q̄ eum persecuto premeret Iudaeorum. Hos at herodes paruae manus excusatione perterritos mature in fugam uenit: & Silonem male repugnantem periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos deliberaturus ad Masadam festinabat: cum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret: alios ipsius gloria: nonnullos utriusq; uicissitudo debita beneficiis: plurimos tamen spes ut a rege certissimo. Itaq; ualidissimas quaesierat militum copias: & antigonus iter eius impediēbat: loca insidiis oportuna praueuiens: unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimētum. Herodes autem facile receptis ex Masada pignoribus suis & rebus: castello in hierosolymam perrexit. Cui se tam Silonis milites: quā ceteri de ciuitate iunxerunt: uirum eius timore perculsi. Castris autem positis in occidua regione oppidi: cultodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant. Ab aliis uero per cuneos excurrentibus primae frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros preconaria uoce declarari iussit: populi se bono & ciuitatis aduenisse: poenasq; a nullo q̄ manifesto inimico repetiturum: sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cū allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret: quo minus aut precones exaudiret: aut uolūtatem mutare quispiam posset quod reliquum erat suis imperat murorū defensores aduolūci: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uertunt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis qui rebus egere se necessariis acclamarent: pecuniamq; alimentis poscerent. atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deserta erant. Ita omnibus ab antigono ante prouisus & incitabat exercitum: & ipse recedere conabatur. Herodes at non solum rectores qui Siloni parerent: sed etiam milites ubi essent plurimi conueniendo rogabat: ne se destituerent quem scirent a Caesare & Antonio & senatu deductum in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hoc precatus ipse in agros abiit: tantamq; his copiam commeatus exhibuit: ut Silonis omnes causationes perimeret: simulq; prospiciens ne uel in posterum ministrare desinerent: accolae Samariae per epistolas admonebat. Nam ciuitas eius se clientellae dederat: ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hiericunta deferrent. Hae ubi audiuit antigonus statim qui frumento hostes prohiberent atque insidias quibus opprimerentur per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt: & magna iam manus armatorum super hiericunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant: si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamen Herodes ociosus erat: sed decem cohortibus comitatus: quinque romanorum & quinque Iudaeorum: quibus permixti erant etiam mercede conducti: ac praeterea paucis equitibus Hiericun-

ta peruenit: & ciuitatem quidem nactam habitatoribus repperit: quingentos uero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina: & hos quidem captos dimittit. Romani autem in reliquam ciuitatē irruunt eamque diripuerunt: cum plenas domos offendissent omnigenum conditionum. Rex autem apud Hiericuntā praesidio collocato reuerſus eſt Romanique militem in his quae ſibi ceſſerant ciuitatibus hoc eſt Idumaea & Galilaea & Samaria hyematurum dimiſit. Antigonas quoque Silonis corruptione meruit ut exercitus partem Iydis ſuſciperet in antagoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura ſoluti rebus omnibus abundabant. Herodes non quieſcebat: ſed idumaea duobus milibus peditum & quadringentis equitibus: miſſo et ſpatre ſuo Iosepho comouit: ne quid noui cum antagono fieret. Ipſe autē matre cum aliis quos ex Maſada liberauerat affinis ſuis in Samaria transſata: ibique tutiſſime collocata: ut caeterae Galilaeae ſubueniret. Antagoni praesidium expelleret proſciſcitur. Cūque Semphorim licet uehementiſſime ningeret perueniſſet: ſacillime ciuitatem capit: caſtrodibus eius ante egreſſionem fuga dilapſis: ibique ſuis militibus quos hyems fatigauerat recreatis. Erat enim magna copia comeatus aduerſus latrones in ſpeluncis agentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incurſantes: non minoribus quam belli cladibus afficiebant. Praemiſſis autē tribus peditum cohortibus unaque ala equitum in uicem arbella ipſe diebus quadraginta poſt cum reliqua manu ſuperuenit. Nec tamen incurſum hoſtes extimuerat: ſed armati obuiam procedebant peritia bellatoris ſiſi & ferocitate latronis. Denique praelio commiſſo: dextro ipſorum cornu ſiniſtrum herodis in fugam pellitur. Ille autē de ſuo dextro circūgreſſus uelociter ſubuenit: & ſuos quidem a fuga retrahit. Irruendo autē in hoſtes impetum perſequentium reſrenabat: donec a fratre pugnantis uolentiae conceſſerunt: qui tamen eos uſque ad iordanem cecendo perſequebatur: & magna fugientium parte perempta. caeteri trans fluium diſceſti ſunt: & Galilaea metu eſt purgata: niſi quod in ſpeluncis latitantes reliquerant: eorumque cauſa diutius ibi morandū fuit. Quāobrem primum laboris fructum militibus rependebat. ei. nūmorum drachmas ſingulis diuidendo: eorumque rectoribus multiplicatā ſummam ad hiberna mittendo. Pherorae autem ſatri minimo ſcripſit: ut & ſoro uenaliū conſulere: muroque caſtellum alexandrium cingeret: quae ab illo curata ſunt. Itaque circum athenas uerſabatur antonius. Ventidius autē ad bellum contra Parthos Silonem atque herodem accerſit: mandato eis per epiſtolas: ut iudaeae ſtatum ante componerent. Sed herodes libenter ad Ventidium Silone dimiſſo: ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitantes mouet exercitum. Iſtae autem ſpeluncae in praeruptis montibus erant undique inaccessae: tranſuerſoſque tantum ac per anguſtos aſcenſus habebat: ſaxumque ab earum fronte uſque ad fauces altiſſimas pertinebat: rectum uallibus imminens: ut aliquā diu quidem rex incertus eſſet pro loci difficultate quid ageret. Poſtremo autem munimine utereſ ſatis incauto. Etenim ualentiffimus quiſque dimiſſis arcuſis exponebatur in hoſtia ſpeluncarum. Hiique cum familiis eos maſtabant: ignemque repugnantibus iniiciebant. Cūque aliquos ex his conſemare neller Herodes: ut ad ſe accederent uoce praconis edixit. Sed illorum neque uoluntarie ſe quiſquam ei tradidit. Sed quos uis cogerat: multi eorum mortem captiuitati praetulerunt. Vbi etiam ſenior quidam ſeptem filiorum pater orātes cum matre pueros ut egredi ſibi ad ſcedera pmitteret occidit hoc modo iuſſit ſingulis exire: ipſe ad hoſtium ſtabat: & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem e ſpelunca haec proſpiciens: & dolore conſciebat: & ut filiis parceret: ſeni dexteram cum ſcibus porrigebat. Ille autem diſtis eius nequaquam mitior factus: inſuper uelut humilis animi contempſit herodem. Et poſt filios occidit uxorem: deiectiſque de ſuper mortuis: poſtremo ſemetipſum precipitem miſit. Speluncis & qui in his erant ita ſubactis. Herodes reliſta exercitus parte quantum ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur: eiſque Ptolemaeo praepoſito in Samariam rediit: armatorum quidem tria milia: ſexcentos uero equites in Antigonom ducens. Tuncque propter eius abceſſum naſti licentiam quibus Galileam turbare mos erat. Ptolomaeum nero militum rectorē aggreſſi nec opinantem interficiunt. Agros autem uſtabant in paludes atque in abdiſſima loca refugientes. Quibus cognitis herodes mature ſuccurrit: & magnam quidem multitudinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis huius mutationis cauſa multam exigit a ciuitatibus centum talenta. Iam uero Parthis expulſis occiſo etiam Pacoro Ventidius Antonii litteris monitus equitum mille auxilia duarumque cohortum aduerſus Antigonom mittit herodi. Eorum autē ducem Macharam ut ſe adiutum ueniret per epiſtolas roganit Antigonus & de uita herodis multa conqueſtus: & pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius nec enim a quo miſſus erat negligendum putabat cum praerſertim plura daret herodes prodicione quidem ei non paruit ſimulata uero amicitia res antagoni exploratum perrexit non admiſſo herodis conſilio diſſuadentis id fieri. Antigonus autem quia praerſenſit quid cogitaret ciuitatem ei claſſit: & tanquam hoſtem ex moenibus ulciſcebat. Donec Macharam incepti puduit & in Amathunta ad herodem receſſit. Iratus autem quod res aliter ceſſerat quoscuque iudaeos offendiſſet interficiebat: nec uel herodianis parceret: ſed Antigonia niſi omnibus abutebatur. Haec cum agere ferret herodes in Macharam quidem uindicare uoluit: ſed quam in hoſtem iracundiam uero repreſſit: & ad Antonium approperebat: apud eum accuſaturus Macharae iniquitatem. Ille autem delicta ſua reputans uelociter regem conſequitur: utque in gratia

secum ualeat multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes a proposito reuocatus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam iuxta Eufraten ualidissimam ciuitatē acius festinabat. Opportunum hoc tps esse prospiciens demonstrandæ uirtutis: & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eū uenit finem detulit obsidiōi multis barbaris interfectis. Magnaq; p̄dæ parte destinata: ut Antonius quidē quanquam eius uirtutē ante mirabatur: tamen ēt tunc magis eandē opinionem haberet: multumq; ad honores eius sp̄q; regni adderet Antiochus uero tradere Samosata cogeretur. Dum hæc agerent: res Herodis in iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis hmōi: ut ne quid ante reuersionē suam aduersus Antigonum cōmoueret: quia non firmū esset auxilium Macharæ quantum delictis superioribus probaretur. Verum Iosephus ubi fratrem procul abesse cognouit immemor præceptorum Hiericunta cum quinque cohortibus a Machara secum missis petit: ut maturo messium tpe frumenta diripiat. In cursu aut̄ hostium per montana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit magnam uiri fortis in ea pugna gloriam consecutus: & oēs Romani milites pereunt. Decem enim leuī de Syria cohortes erant: nec ueterum militū quēquam permixtum habebant: qui belli posset ex operibus opitulari. Antigonus aut̄ uictoria minime contentus: sed eo processit iracundiæ ut mortuum quoq; Iosephumerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum etiam caput eius ante abscidit quam .l. talenta Pheroras frater eius p̄cium redemptionis offerret: tanta uero nouitas post Antigonī uictoriā Galilææ res occupauit: qui p̄tibus eius magis fauerent p̄ductos optimates Herodis studiosos lacu summergerent multaq; in idumæa mutarent: ubi Macharæ castelli cuiusdam instaurabat mœnia cuius nomen est Githa nec hōrum quidem quicquam Herodes audierat capitis enim samosatæ antonius & præposito Syriæ Sosio: iussu quoq; ut herodem aduersus Antigonum adiuuaret discessit in ægyptum. Sosius aut̄ duabus cohortibus in iudæam præmissis quarum herodes uteretur auxilio ipse cum cætera manu militū sequebatur. Herodi aut̄ prope degenti apud Daphnē Antiochiæ mortē fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus profluisset stratis ecce nūti claudis intrabant: quare pro dolore paululum quæstus maxima parte luctus delata in hostes properabat ultra uires iter accelerans. Et ubi ad Libanum uenit octingentos montis accolæ assumit auxiliomā que his iungit Romanorū cohortem. Cum quibus non expectata luce in Galilæam ingressus est: hostesq; obuios in eum quē reliquerant locum auertit: & assidue quidē castellum oppugnare tētabat. Sed priusquam id caperet: asperima hyeme coactus in uicos proximos recepit exercitum. Paucis autem diebus post auctus etiam alterius p̄sidio cohortis: quam antonius miserat: tanto hostibus terrore fuit: ut castellum nocte desererent. Iamq; per Hiericunta properans ibat: ut quāprimum interfecto res: fratris sui posset ulcisci. Vbi etiam mirabilis ei monstroq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus: & opinionem q̄ deo carus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa cenauissent: postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt: confestim coenaculum concidit. Id autem cōmune sibi tam periculorum quam salutis indicium quantum ad futurum bellū pertineret esse coniciens: mane primo castra commouit: hostiumque sex milia circiter de montibus decurrentes prima tentabant agmina: & manum quidem cum romanis consedere non satis fidebant. Lapidibus autem ac telis eos dummodo plurimos fauciarent eminus appetebant. Vbi herodes quoque ipse præterens: iaculo uulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum: sed etiam multitudine superiorem uideri cupiens: Pappum quēdam ex contubernaliis suis: cum manu militum in Samariam mittit. Quibus quidem Macharæ erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatur hostilem: & municipia capit. Duoque habitatorum milia consumit. Exustisque domibus ad exercitum redit circa uicum qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum: uel ex ipsa hiericunte: uel ex aliis regionibus accedebat: Cum hos odium moueret antigonis: alios ipsius herodis præclara facinora. Enim uero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregati festinate Pappi milites neque multitudine hostium neque impetu perterriti: acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt: cæteri quidem paulisper restituerunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans: dummodo ulcisceretur auctores: aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo uniuersos in fugam uertit. Erat enim plurima occumbentium strages: cum alii quidem in uicum unde uenerant compellerentur. Nouissimus autem ipse instaret: atque infinitos occideret. Postremo ruens inter fugientes hostes: in ciuitatem incidit: cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ: plenaque propugnatorum de super tectis: & quoniam foris deprehensos facillime superabat: disturbando ædes intus abditos extrahebant: alios conuulsis obrutos fastigiis multos simul necabat. Si quis autem subterfugisset ruinam cū gladiis armati milites excipiebant. Tantaq; cadauerū per omnes uias multitudo congregata est: ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt: ut confluentium turba conspectis q̄ in uico perissent: fuga discederent. Statimq; successu fretus herodes ad hierosolymā perrexisset: nisi eum hyemis asperitas phibuisset. Hæc enim perficiendæ uictoriæ fuit impedimentum: & ne penitus opprimeretur Antigonus ob-

stittinqui ciuitatem iam deferere cogitabat. Herodes autem ad uesperam cum lassos amicos reficiens corporis gratia dimississet ipse adhuc ab armis calidus: more militis lauatum ibat. Siquidē unus tantum puer cum sequebatur. Et priusquam in balneum perueniret: obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures. Hi confugerant armati ex acie in balneum sed perculsi etiam tum metu ac latitantes ut regem uiderunt: illum quidem stupore debilitati ac trementes: cum inermis esset pretereunt. Exitus uero qua fugerant cursu petebant. Itaque cum alius casu quod eos comprehenderet nullus adesset. Herodi autē nihil pati satis fuisset: omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem Antigoni militum ducē abscisso capite obtruncat. Id Pherorē magistro exercitus fratri suo mittit in perēpti fratris ultionem. Namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autē rigor hyemis cessit in hierosolymā profectus est: multisque ad moto milite annus autē tertius agebatur ex quo Romae rex fuerat declaratus: pro templo castra posuit: qua facilior erat expugnatio & antea Pompeius coeperat ciuitatem. Exercitu autē in opera distributo suburbanis diuisis tres quidē leuare aggeres: & super eos turres aedificare iuber. Relictis autē qui operibus instarent efficacissimis amicorum ipse in Samariam uadit uxorem accepturus alexandri filii aristobuli filiam sibi desponsatam: ut diximus: & domum obsidet qui subcissua opa nuptias curaturus quippe iam hostem despiciebat. Igitur ubi eam duxit ad Hierosolymam rediit auctus militū copiis ei que Sossius cum magna manu equitū peditūque sociaturusque mediterraneo itinere premissa per Phoenicem ipse remeauit. Vniuerso autem exercitu congregato ad peditum legiones undecim equitumque sex milia propter auxilia Syriorum non pro minima parte ducenda: prope a septentrionali muro castra collocarunt. Ipse quidem Herodes se natus consulto fretus: quibus rex fuerat declaratus. Sossius uero antonio a quo milites quibus perat sciret missos Herodis auxilio. Iudaeorum autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multaque ueluti diuinitus de temporibus dicebatur: & qui audaciores essent in collegio cōglobati multis modis latrocinabantur: maxime & locis oppido proximis uictui necessaria diripientes: neque aut equis aut uiris alimēta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi e muris opus aggerum prohibebant & contra instrumenta oppugnantium semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla autem re sicut in cuniculis superabant. Rex autē aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus. inopiam uero alimentorum longinquis transfectionibus adiuuare disposuit: ac pugnae intenti quauis omnem modum audaciae supergrederentur Romanorum: tamen peritia uincebantur. Nihilominus aperte cum his certa morte proposita confligebant. Ex improviso autem Romanis per medios emergentibus in cuniculis priusquam muri aliqua pars dirueretur alteram eius uicem muniebant. Proorsus neque manibus neque machinis deficiebant: quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto exercitu circūsedente per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat herodes ausi murum transgredi ciuitatem irruerent: & post eos Sossii centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat. Romanis quidem propter obsidionis moras iratis. Herodes uero manu iudaica summo intentu studio ne quis penitus ex aduersariis resideret. Maestabatur autem quā plurimi: & per angustiores nicos oppidi: & in domos compulsi: uel si ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet Rex ubique dimicans rogaret ut parcerent: nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes omnem persequebantur iracundiam. Ibi tunc etiam Antigonus neque priorem neque praesentem fortunam cogitans domino descendit: & ad pedes Sossii prosternitur. Ille autem nihil eum tantae mutationis causa miseratus: & intemperanter derisit & antigonam appellauit. neque tamē etiam custodia liberum dimisit ut feminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem quoniam hostes uicisset: ut externa quoque auxilia sub iugum mitteret prouidebat. Visendi enim templi sanctorumque eius studio omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem hos minis alios precibus non nullos armis etiam refrenabat: acerbiorē quā si uictus fuisset existimans fore uictoriam si quod uideri nephas esset: culpa sua uisum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus in Sossium si uacuo uisum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus in Sossium. namque militum quaeque liberaliter & pro merito duces: ipsumque Sossium regia largitate donauit: ut nemo egenus pecuniis abiret. Post haec Sossius aureā corona deo dedicata ex hierosolymis remeauit: Antonio uinctum Antigonum ducens. Et illum quidem uana spe cupidum usque ad ultimum diem ignominia digna securis excepit. Rex autem Herodes discretā multitudine ciuitatis: suarum quidem partium studiosos quo magis beniuolos faceret sibi honorifice tractabat. Antigonianos autem neci tradebat. Et cum pecuniae defecissent: quicquid ornamentorum haberet diuisum. Antonio eiusque comitibus misit. Non tamen omnino nequid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatrae amo

re corruptus in omni re cupidini cesserat.

Cleopatra indignata quod propinquus nullus ex sanguinitate esset: ad extraneos occupandos se conuenit: moliebatur ut Herodes & Malichus interirent per Antonium: qui noluit: insidiis periclitatur Herodes: ex hoc recreati arabes pugnam repetunt: fugant militem Herodis: ulciscuntur arabes: interim alia calamitas occurrit herodi scilicet terremotus infiniti ut triginta milia hominum interirent: incitantur hoc magis Arabes: Herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregitur & potitur victoria: desideratur patronus illius gentis: adiit Cæsarem Herodes conquerens de antonio: Herodem regem instituit & diadema imposuit in Aegyptum proficiscitur Cæsar: & mortua Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator Syriae instituitur: construit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & agrippæ: oritur discordia inter uxores Herodis: ira concitatus Mariannem fecit occidere quem ualde poenituit: irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsarem: Antipater interim succedit in regnum: curat mortem fratrum ex parte Mariænes: conciliat filios Cæsaris: non cessat Antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio noueræ illorum: illis ne scientibus: alexander corrumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus alexandrum herodi: Eurichides accusat alexandrum: in ciuitatibus filii & separatim custodiuntur: Mittit herodes litteras cum iudiciis ad Cæsarem. Saturninus & Volunnius sunt iudices: offocantur tandem iussu Herodis: poenitet Herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur: & antipater irascitur patri Herodi: oratur antipater ab herode ut romam reuertatur: conuenit herodes antipatrum: priuatur regno & nomine regio: incenduntur uiui sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro: iubet multos ex iudeis occidere: feruntur litteræ a Cæsare de damnatione antipatri occidit antipatrum herodes: mortis herodes legitur testamentum de institutione archelai regis: fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab Archelao: sepelitur in castello quod herodion dicitur.

CAP. XXVII.

Etenim Cleopatra ubi totam cognationem suā sœuitia persecuta ē: ut neque propinquus ei sanguine superesset: cædis rabiem contulit in extraneos: Syriorumque optimates apud antonium criminando suadebat interfici: ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facile quæreretur. Postea uero quod in iudeos atque arabas usque extendit auaritiam ut reges eorum herodes & Malichus interirent occulte moliebatur. Denique cum uel in parte præceptorum resipuisset antonius: occidere quidem bonos uiros tantosque reges iniustum esse dixit: quod autem his morte propius erat: inter amicos ultra non habuit: sed multa terra & horum præcisa finibus: & quod erat in Hiericunte palmetum quo balsamum gignitur: ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratē usque parthis bellum inferentem: secuta Antonium per Apamiam & Damascum in iudeam uenit. Atque hic herodes licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset: tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari. Ipsamque omnibus obsequiis placans: in Pelusium usque duxit. Nec multum interea tempus & antigonus ex Parthis aderat: captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda Parthus illi statim condonatus est. Concitato autem bello Asiatice herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat. Et aliis per iudeam turbis liberatus: & Hyrcanio potius quem uicum antigoni soror tenebat. Verum tamen Cleopatra callide ne periculorum antigoni particeps fieret: interclusus est. Regibus enim ut diximus insidias tendens bellum in arabas ut herodi committeret persuadet Antonio. Quos si uicisset: arabiarum domus in autem uictus esset: iudearum domina constitueretur: alterumque potentatum per alterum destrueret. Sed hæc eius uoluntas ad herodis cessit arbitrium. Namque primum pignoribus hostium captis maximum quem conflauerat equitarum: circa Diospolim in eos immittit: & quamuis fortiter resistentes superauit. Cum autem iam uicti essent maiore motu Arabes suscitantur: & infinita manus in uicum Syriae Coeles canatha congregata expectabat iudeos. Vbi rex eos herodes cum exercitu aggressus: bellum consultius administrare tentabat: castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo: sed priore uictoria freti arabas imperunt. Et prima coitione in fugam uersos urgebant. In persecutione uero insidiis periclitatur Herodes: uici Canathon indigenis ab athenione dimissis: qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursum recreati arabes pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia Herodis militem fugant: plurimis cæde prostratis. Qui uero ex prælio seruari sunt: in uicum Ormiza confugiunt. Vbi etiam castra eorum cum hominibus circumgressi arabes sicut erant plenā coeperunt. Neque multo post accepta clade Herodes aderat cum auxiliis serius quam usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit præpositorum militibus contumacia: quod iussis obedire noluerint. Non enim repentino commisso prælio ullum athenion insidiandi tempus habuisset. Rursus tamen ultus est arabas: assiduus eorum fines incursionibus inquietans: quodque semel uictus est: saepe reuocauit. Sed dum inimicos persequitur: incurrit ei diuinitus alia calamitas: septimo regni anno & asiatico bello feruente. Namque ueris initio terramota infinita quidem pecora: triginta uero hominum milia peremit: cum exercitus mansisset incolumis: quoniam sub diuo tēdebat: ibique

tamen arabas in maiorem ferociam fama suffulsa iustis nuntiis gratius semper aliquid affliges, unde uelut omni subuersa iudea terre obtinenda spe quia neminem superesse credebant: in eam tunc legatis prius interfectis qui ad se uenerant a iudeis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem tamque magnitudine quam assiduitate calamitatum fractam ad repugnandum in ciuitate tentabat. Hæc dicens. Rationem habere non uidetur: cur uos præsens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas merori uobis esse non minor. Ignauum est autem perpeti idem: cum incurtus hominum impellendi sunt. Ego autem tantum æstimo ut hostes post terremotum pertimescam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimisisse ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisque freti quantum nostris calamitatibus ueniunt. Fallax autem spes est quæ non suis uiribus nititur sed alienis aduersis. Neque uero uel secundæ res uel contrariæ apud homines certæ sunt sed in utraque partem uideas fortunam mutare uicissim: & exempla nobis propria demonstrabunt. Nam per prælia superiora uictores: post ab hostibus uicti sumus & nunc ergo quantum existimauerit licet illi capientur uictores se fore credentes. Nimis enim confidēs lacrimis estis: metus autem prudentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis fiducia suggerit. Nam cum ferociotes quam opus erat fuistis: & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis: attentioni insidiandi tempus inuenit. Nunc autem uestra cunctatio & minus alacer animus uidetur: certam mihi uictoriam sponder. Conuenit autem ante prælium sic esse affectos in ipso autem opere uirtutem erigere: consecratisque hostibus planum facere quod neque humanum aliquod malum neque in celestibus unquam deprimat fortitudinem iudeorum: donec spiritus uite ducat: uel eorum quisquam in bonis suis arabas dominari patietur: quos aliquies pene captiuos abduxit. Nihil autem hos terreat: erorum anima extentioni metus neque arbitramini terræ concussionem aliquis fortunæ esse se uel cladis potentum. Naturalia namque sunt elementorum: quocumque uia nullumque damnum inferunt nisi quod ex ipsis tænerit. Nam pestilentia quidem uel famis uel terremotus signum aliquod tantum fortasse præcesserit. Ipsa uero cum extiterint sui magnitudine finiuntur. Ceterum quod nobis amplius quam terræ concussio bellum dicere poterit etiam uictis: immo enim uero maximum imminetis exitii monstrum non sponte sua neque alienis manibus inimicis accedit: qui legatos nostros: præter omnium hominum legis crudelitatem inuolauerunt: talesque deo pro belli auctu hostias ceciderunt. Non enim effugit maximum eius lumen inuictamque dexteram: sed continuo poenas dabunt: si primo repleti spiritu uindictam uiolati sceleris animos excitemus. Pergite: quisque non pro coniugibus neque pro libetis aut pro patris periculis pugnaturus sed legatorum cadis ultores. Illi melius quam nos quærimus: docit enim: regem nobisque mihi obediens periclitabor: ipse præ cæteris. Pro certo enim sciatis fortitudinem uestram sustineri non posse nisi meritate lædatur. His adhortatus milites ubi eos alacer uidit sacra deo celebrauit. Deinde cum exercitu iordanem fluvium transgressus est. Castris autem Philadelphie: postea in eandem procul ab hostibus quasi de interioribus castello ceciderat pugnam eminens irritabat: quam primum cupiens congregi. Nam & hostes permiserant qui castellum occuparent. Sed illos quidem regii facile repulerunt: collemque tenuerunt. Ipse uero quotidie producto ad prælium milite instructus: quæque arabas lacebaret. Cum autem nimio corpore procederet: quadam enim eos uehemens formido tenebat: & ante multitudinem dux Elagabalus timore obligatus: nullum eorum disturbat: ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam: confusis ordinibus: mixteque cum peditibus equites egrediuntur: & si multitudine superiores a iudeis: tamen alacritate impares: quasi audaciores: eos faceret uictoriæ desperatio. Et quæ diu quidem steterunt: magna eorum caedes facta est. Vbi uero terga nudauerunt: multi a iudeis: multi a semetipsis contumaciter perierunt. Denique milia quinque in fuga ceciderunt: cæteraque multitudo in uallum compulsa: eosque statim circumspectos obsidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidium: tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos despiceret & talenta quingenta pro redemptione offerentibus magis instaret. Denique ardente siti: cæteruatim exeuntes ultra se in dæis tradebant: adeo ut quinque diebus quattuor milia uincerentur: sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus herodes iterum septem milia circiter sternit: tam magna plaga ultus Arabiam extincto uirorum eius spiritu tantum profecit: ut etiam patronus ab ea gente optaretur. Mox autem illum excepit præsumpta rerum sollicitudo: propter amicitiam Antonii post uictoriam Cæsaris apud actium. Verum tamen plus timoris habebat quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium: donec herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus ubi Cæsar eo tempore morebatur: adit eum si ne diademate: ueste quidem cultuque priuato: sed fastu regio: neque dissimulata ueritate coram hæc dixit. Ego cæsar Rex factus ab antonio: fateor utilem me fuisse regem antonio. Neque dubitaui uerum dicere quod omnimodo armis quoque me grati expertus esset: nisi arabes prohibuissent. Verum tamen & auxilia ei pro uiribus meis nisi: & multa frumenti milia: sed nec accepta apud actium plaga: bene de me meritum deferri. Nam cum auxilii minus commodarem: optimum ei consilium unum esse dicens Cleopatram mortem aduersorum correctionem: Quam si occidisset: & pecunias

ei & muros ad tuitionem exercitus & metum bellum contrarie socium pollicebat. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores: & deus qui tibi uictoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio uictus sumi: & regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni: spem salutis de uirtute praesumens: & ne in examen adducerer properans: qualis amicus alicuius fuerim. Ad haec Caesar: Immo uero saluus esto inquit: & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem ut etiam foeliciores fidus permaneat. Siquidem ego praeclearissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius: qui magis Cleopatrae quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius dementiam. Prior ab officis autem coepisti quantum appareat: cum ad me uentidius te illi idonea auxilia misisse scribas. Quare interim tibi decreto firmitatem regni praebeco. Experiat autem ipse quoque bene tibi aliquid faceret: non queras antonium: huius sermonis humanitate regem ne quid penitus de amicitia sua dubitaret hortatus: & diadema illi imposuit: & indulgentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat: ut Alexandrum quendam supplicem ex amicis antonii inheret absolui. Sed uicit iracundia Caesaris: multum & grauius pro quo rogabatur admisisse dicentis: quibus rebus repulit deprecantem. Postea uero ad Aegyptum euntem per Syriam Caesarem Herodes cunctis acceptis regni diuitiis: primum cum eo militem inspicientem circa Ptolomaida equo uectus est: & cenamque illi cum omnibus amicis exhibuit: atque insuper exercitui epulis cuncta distribuit. Prospexit enim ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium atque inde redeuntibus aquarum copia non deeret. Nec defuit quicquam utensilium quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodis regnum tam Caesar quam milites aestimabant. Ideoque postquam uenit in Aegyptum iam Cleopatra & Antonio mortuis: non solum ceteros eius honores auxilium etiam regno patrem finium addidit: quam Cleopatra desiderat. Et praeterea Gadaram Hippon Samariam maritimarumque insuper ciuitates Gazam & Anthedoniam: & ioppen & turrim Stratonis: & ad haec satellites quadringentos Galathas ei donauit: quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem Caesaris indicat: quam magnus animus accipientis. Post primam uero ad iadadem etiam regionem quam Tracon uocatur eius ditioni subdidit: eique continentem Bataniam itemque parauit idem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniae conductor erat non cessauit unquam ex regione quam Tracon dicitur: latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriae confugerunt: eumque deprecati sunt: quo suas miseras Caesari declararet. Caesar autem his cognitis ei rescripsit: ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem cum milite aggressus loca suspecta expurgauit: latronibus terram ipsam Zenodoro abstulit. Quam Caesar ne latronum deuotio contra Damascum receptaculum foret: Herodi dedit: eumque praeterea totius Syriae procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in provinciam: ne quid eo in consilio procuratoribus liceret administrare praecipit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quam inter Traconem & Galilaeam erat eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes a Caesare quidem post agrippam amabatur: ab agrippa autem post Caesarem. Hinc ad summum foelicitatis effectus: & ad maiorem subleuatus animum: maximam prouidentiae parte obsequio pietatis impendit. Itaque anno regni sui quindécimo & templum instaurauit: & duplum terrae spacium quam fuerat circa templum muro amplexus est: ingenti sumptu & munificencia singulari. Augumento erant in ambitu fani magnae porticae: eique iunctum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus: quam regni splendens esset largis opibus renouatum. Antoniam uocauit in honore antonii. Quae etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas: quibus ne templum quidem usquam conferri posset aedificauit: easque amicorum uoculis unam Caesariam Agrippium alteram nominauit. Nec uero solis testis memoriam eorum & cognomina circumscripsit: sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum Sebasten appellauit: deductis eo sex milibus colonorum terraque secundissima his attributa. Vbi templum quoque maximum inter aedificia collocauit: & circum id aream trium semis stadiorum Caesari dedicauit eiusque oppidi habitatoribus praecipua legum beneficia praestitit. Insuper his alterius terrae adiectione donatus a Caesare aliud templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit: qui locus appellatur Pannium. Vbi montis quidam uertex in praecellsum editus propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosus: qua profunda altitudinis rupes ad immensum liquoris guttae receptaculum concauatur & stagnantis aquae copia dimittentibus aliquid donec terram: inueniat longitudo nulla sufficiat. Fortis autem de spelunca radicibus oriuntur fontes: & ut quidam putant: hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hiericunta inter castellum Cyprium & priores domos regiae: meliores alias: & quae commodiorem usum praebere aduenientibus fabricatas eorundem amicorum nominibus uocauit. Prorsus non est idoneus regni locus: quem honore Caesaris nudum reliquerit. Postea uero quam fines suos templis repleuit in provincia quoque ho-

vires suos effudit & multis ciuitatibus templa quæ Casaria vocantur instituit. Cum autem inter
 maritimas ciuitates uidisset unam uetustate sessam quæ Stratonis Turris uocabatur & pro loci na-
 tura munificentie suæ capacem. Totam eam candidissimo saxo reparatam clarissima regia decora-
 uit & in ea maximam in natura sui animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Iop-
 pen. quarum media ciuitas sita est. Omnis ora maritima adeo fuit importuosa: ut omnes qui ad
 Aegyptum ex Phoenice nauigarent in solo fluctuare cogerentur minas Aphrici metuentes. Cuius
 etiam mediocris aura tantas undarum moles ad scopulos erigit. Ut remeante æstu gurgitis per ali-
 quantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura. Pireo
 maiorem portum fabricauit & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quæ
 quam omnis ei locus aduersabatur: tamen ita cum difficultate certauit ut firmitas quædam structu-
 re nequaquam mari cederet. Pulchritudo uero tanta esset quam nulla res ardua præpedisset omni-
 tum. Metitus enim quantum diximus portui spatium. per uiginti ultas in profundum saxa demisit.
 Quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis & altitudinis nouem: & latitudinis decem.
 Nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spacio quod unda celabat in ducentos pe-
 des murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi unde etiam Pro-
 cynthia dicebatur. Ceteri autem saxo quo portus cingitur muro subiecti sunt magnis turribus inter
 positis: quarum maxima atque pulcherrima ex parente Casaris Drusium cognominata est. Crebri au-
 tem fornices adducti quæ portus haberet proque fornibus: & circum eos pila saxea & lata quæ na-
 ues egredientes exciperet ambulat. Aditus autem a septentrionali erat. Ventorum enim pro situ
 Toci placidissimus est Boreas. Ad hostium uero statuas sue colossi tres utrinque sulti colomnis: quæ
 uelut quidem intrantibus stans solida turris sustinet. Dextra uero duo proceri lapides iuncti: &
 partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexa candido itidem
 lapides parique mensura spatiorum ciuitatis uite tendentis in portum. Contra hostium uero portus
 in colle Casaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: statuaque in eo Casaris si-
 ne colossus non minor quam Iouis apud Olympiam: cuius ad exemplar factus. Romano autem pas-
 & Iunoni quæ argis est. Oppidum autem provincie dedicauit rebusque aduersitiis portum. Casari-
 quo conditoris honorem: unde ciuitati Casariæ nomen imposuit. Quin etiam & cetera opera Fo-
 rum Theatrum amphitheatrum digna uocabulo collocauit: & quinquenniali certamine instituto no-
 men ei Casaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda olympiade maxima præ-
 mia proposuit: ut non solum uictores sed & proximi & tertii successores eorum regalibus diuitiis po-
 titentur. Anthedona quoque reparatam: quam bella subuerterant agrippam uocauit: nimisq; beni-
 uolentia nomen amici etiam portæ inscripsit quam ipsi in templo ædificauit. Sed nec parentes suos
 tra quisquam dilexit: nam & patris monumento optimo regni campo ciuitatem condidit: fluminis
 arborumque ditissimam: eamque antipatrida nuncupauit. Et super hiericunta castellum naturæ tutum
 & pulchritudine præcipuum muro circumtexit in honorem matris Cyprum uocauit. Fratrique Pha-
 selo turrim cognomine Hierosolymis dedicauit: cuius habitus & in magnitudine claritas postea
 declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione qua de Hiericunte in Boream itur Phaselû nominauit.
 Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis: nec sui quidem fuit immemor sed castellum con-
 tra montem arabiel lateris propugnaculo perimunitum de suo nomine Herodium uocauit: tumu-
 lumque Mastoidem qui manu factus stadiorum sexaginta spatio ab hierosolymis aberat: similiter no-
 minatum munificentius accurauit. Et enim rotundis quidem turribus tædumen eius amplexus est
 ambitum autem eompleuit adibus regis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum
 facies clarior esset: uerum etiam foris parietes ac maternæ tectæque largis infusa diuitiis elucerent.
 Aquam enim plurimam ingenti sumptu ac labore ex longo intervallo induxit: perque ducentos
 gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat autem totus collis manufactus & clemen-
 ter excelsus. Qui & aliam circum radices eius regiam ac diuersoria quæ sarcinas & amicos reci-
 pere possent ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur. Castellum
 uero domus regalis circumscriptione: tantis autem constructis ædificiis animi sui magnitudi-
 nem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nam apud Tripolim & Damascum
 & Ptolomaida publicas balneas quæ Gymnasia dicunt. Bybli autem murum: exedras uero &
 porticus fora: quæ & templa Beryti ac Tyri: necnon & Sidonem apud & Damascum Thea-
 tra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uero Nympha siue
 lacus ornatissimos & balneas. Itemque peristyla tam opera quam magnitudine miranda constituit.
 Sunt quibus etiam lucos portusque præbuit. Multæ ciuitates ab eo tanquam regni sociæ agris quo-
 que donatæ sunt. Ad exhibitionem uero Thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit
 quemadmodum Cois ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit
 egentibus: & insulis Rhodiorum ad instruendam classem pecunias sæpe: multisque in locis præ-
 buit incensumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycos &

Samios liberalitatem: penam omnem fontium eorum quæ desiderasset quisque largitus. Nonne athenienses & Lacedæmonii & Nicopolitani: & in Myſia Pergamum Herodis sunt plena donaria. Nonne antiochenſium ſyriæ plateam cum plena coeni eſſet ab omnibus uitæ ætate per uiginti & dies prolixam ſtatuit: polito Marmore declinandisq; imbribus potuicquam longa eſſet ornamit. Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum quibus ea detulit populorum. Quod autem Helidenſibus præſtitit: non ſolum Achaia: communes ſed etiam totius orbis terræ munus eſſe uidetur: per quod Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos dedicare ſumptum uideret inopia: quodq; ſolum ex ueteri græcia reſtabat eſſuere: non ſolum agonotheſta ipſe factus eſt: eo luſtro q; cum Roma nauigare: offendit: ſed perpetuos pecuniarum quaeritus inſtituit: nunquam eius memoria agonotheſta munere ſungi deſineret: inextricabile opus erit debitorum remiſſiones exponere: ſicut Phælitæ & balneo. Alia quæ circa Ciliciam municipia ſenauit annuis penſionibus: ſicet multum eius animi magnitudinem timor fregerit: ne quam generaret inuidiam: melius maius aliquid uacaret: uſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates: quam qui ea haberent. Quin & eo ipſo uſus eſt quod animo conueniret. Cunque ſummus uenator eſſet: in hoc munusculo equitandi petitiæ quæ cuperet aſſequabatur. Denique uno die quondam quadraginta ſenas ſubegit. Eſt autem apromus alixilla regio: ſed magis tenuis & onagnis frequentatur. Bellator autem erat qui ſuſtinere non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione trebat: quibus & torquendo iaculo: directiſſimus: & ſagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi uirum corporiſque uirtutem: fortuna quoq; ſecunda uſus eſt. Raro autem contra uotum eius belli ceſſit euentus. Et ſi quando id accidit: non ipſius culpa ſed aut proditiōe quorundam: aut reuerſa militum ſeſuſus eſt. Ut uero publicam ei felicitatem memores inuidere domeſtici: & aduerſus eum ex muliere corporant: quam maxime diligebat. Nam quia regis memie poteſtatem repudiata: quam priuſtus acceperat uxor ex hieroſolymis genus doctæ quæ Doria uocabatur. Mariannem ſibi coniunxit Alexandri filiam. Ariſtor bulli filii: unde domus eius in diſcordiam uenit. Et ante quidem maxime uero: poſtquam Roma egreſſus eſt. Nam primum antipatrum ex Doride filium: cauſa: quos de Marianne ſuſceperat: expulit: ciuitateſolis feſtis diebus eo comemandi ſaculato conſecra. Deinde ſuam coniugis Hyrcanum ex Parthis ad ſe actum: propter inſidiarum ſuſpitionem petemit. Quam captam quidem occupata Syria: Barzaphanes adduxerat: miſerati uero gentiles liberauerunt: qui ultra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiffet: ne ad Herodem aram ſerrenon intermiſſet. Verum moris eius ſuit ille cæbra neptis matrimonium. Hoc enim ſexus multoque amplius patriam deſiderans uenit. Herodem autem commouit non q; regnū affectaret: ſed q; ipſi iure deberetur. Quin aut aliorum quos ex Marianne ſuſceperat: duo ſerrenon carere mares erant. Horum minimo roma in ſtudiis innotu: duos maiores & propter matris nobilitatem: & q; iam regnauit ſibi fuiſſent geniti regie prodecebat. Sed enim fortior amor his Mariannes ſuffragabatur: quæ in dies ſingulos proficiens ſuccendebat: adeo herodem ut eorum nihil ſentiret: quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariannes erat odium: quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas: ex amore uero fiduciam palam ei quæ Hyrcano ayo ſuo ſeciſſet obiciebat: quæque in fratrem Ionathen egreſſet. Nec enim uel huic quicquam qui puer erat: parebat: quem pontificem in decimoſexto ætatis anno creatum: poſt honorem ſuum occidit. Atq; ille quidem cum ſacra ueste amictus ad aram acceſſiſſet: feſto die populus omnis illachrymavit: & tamē noctu miſſus in Hiericum: ubi ſicut mandatum fuerat: lacu ſubmerſus a Galathis interiit. Hæc igitur Herodi Marianne probro dabat: ſororemque eius & fratrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulier ſenebat: & quo maxime commoueretur Herodes inſimulabat eum adulterem. Præter alia multa quæ uerſimilia fingentur: hæc accuſantis: q; in ægyptum imaginem ſuam miſiſſet antonio: proq; immoderata libidine abſentem ſe properaſſet offendere uiro mulierum cupidine inſaniens: & qui uim poſſet afferre. Id ueluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodem maxime quidem amoris cauſa æmulatione ſuccēſum. Deinde etiam cogitante Cleopatra ſenitiam: cuius gratia & Lyſanias rex: & Malichus arabs erant perempti. Non enim coniugis amiſſionem ſed moris ſua periculum metiebat. Itaq; profecturus Roma: Iſoppo Salomæ ſororis ſuæ uiro: quæ fidum habebat: & pro affinitate benignum commēdabat uxorē: mandator ei clam: ut eam interſiceret: ſi etiam ſe occidiſſet antonius. Vex Iſoppus non maligne ſed regis amorem mulieri cupiens: deſtare: q; ab ea neq; mortuus patereſ diuelli: ſecretum ei ſermonē aperit. Et illa reuerſo Herode: multaq; inter fabulas de affectu iurante quodq; nūquam eſſet alterius mulieris amore captus: ualde inquit amor noſ tuus mādatis. Iſoppo rōprobatuſ eſt: quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat amēs erat herodes ilico: nec unq; Iſoppū mādata ſua pditurp: fuiſſe ratus: niſi eā corrupiſſet p dolore iſaniebat. Cūq; ſtratis exiuiſſet in regia ſpaciabatur: ubiq; tūc Salome ſoror eius accepto tpe criminadi ſuſpitionē de Iſoppo confirmauit. Vnde herodes imoderato æmuli dolore ſuſes conſeſti utrūq; iuſſit interfici.

Deinde poenitudo sequebatur infaniam: & postquam iracundia condescendit amor iterum calecebat. Tanta uis autem cupidinis erat: ut ne mortuam quidem putaret eam: sed ægritudine quasi uiuam alloqueretur. Donec processu temporis funere cognito meroris magnitudine quam superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii: & immanitatem sceleris reputantes: non aliter suspectum patrem quam si hostis esset habebant. Idque & antea quandiu Romæ in studiis erant: & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoque roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio unus amicitia suæ Salomes quæ matrem amborum accusauerat filiam duxit: alter archelaus Cappadocum regis. Unde accessit etiam libertas odii: & occasiones ex eorum confidentia delatoribus datæ sunt. Itaque apertius quidam cum rege loquebaturque ei per utrumque filium instruerentur insidiæ. Alter quidem ultices materni exitii simul cum fratre armaret manus. Alter uero hoc est archelaus generi socero fretus etiam fugam pararet: ipsum apud Cæsarem accusaturus herodem. His igitur criminationibus repletus herodes ueluti propugnaulo sibi futurum aduersus filios adducit antipatrum ex Doride susceptum. Hisque illum proponere modis omnibus coepit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent: ac priuata matre editum proficientem uiderent indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur itam prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat: & uarias inter fratres suos calumnias conferebat: quædam ipse dictas amicos uero suos ad alia uulganda submittens: donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse quoque aperte iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est: cultusque regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autem sequenti ualuit suam matrem in cubile Mariannes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus: blanditiis & opinationibus regi obrepit: ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter alexandrum quidem secum Romam pater abstractum: ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus: & licet imperitissimum iudicem: tamen Herode & antipatro prudentiorem: delicta quidem patris uerecunde repressit: in se uero delata crimina diluit: periculorumque socio fratre purgato: mox de antipatri calliditate & de suis iniuriis quæstus est: cum præter innocentia constantiam eloquentia iuuaretur. Erat autem acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret: auxit facinus & lachrymas quidem cunctis excussit. Verum Cæsarem sic affectum eorum accusationibus spretis. Herodem statim reuocauit in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est: ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent: ille autem relinqueret regnum cui uellet. Postea rex Roma reuersus: licet soluisse criminibus filios uideretur: nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odii sequebatur antipater: & si uerecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum uero Ciliciam præter nauigans Eleusam uenisset: suscepit eum benignissime Archelaus: pro salute generi gratiam referens: & reintegratæ concordia causa lætus: quippe nihil moratus amicis. Romæ scripserat: ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrum deduxit talentis triginta donatum. Postea uero quam Hierosolymam peruenit Herodes: populo conuocato tribusque filiis prope se stantibus causam reddit professionis multasque deo gratias agens: multas etiam Cæsari qui domus suæ perturbationem sedasset: quod regno maturus esset: concordiam filiis præstitisset: quam ego inquit arctius compilabo. Nam ille quidem me regni dominum & successoris iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate gratias refero: reliquosque filios meos reges designo: huiusque sententiæ me socium primum dominum fieri præcondeinde uos. Namque huic ætati illis nobilitas successionem regni conciliat: quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar uinxit: & pater constituit obseruare. Non iniuris eos neque disparibus: sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet cum læticia quod præter ætatem obsequitur: quantum ei quem despiciet doloris infliget. Quos autem similes coniunctos esse oporteat: propinquos atque amicos eos distinguam: & concordia sponsores illos constituam: pro certo sciens seditionem contentionumque causas ex contubernaliis nasci malitia. Hosque si boni fuerint affectiones mereri. Rogo autem ut non solum isti: sed etiam primates ordinum exercitus in me solum spem habeant in præsentia. Non enim regnum: sed regni honorem filiis meis tradido: & iocunditatem quidem quasi rectores patientur: pondus autem rerum tamen nolum meum esse. Consideret autem quisque uestrum ætatem meam: uitæque institutum: nec non etiam pietatem. Nam neque senex adeo sum ut de me cito desperetur: neque uoluptatibus assuetus: quæ adolescentium quoque uitam spacio breuiter concludunt. Diuinitatem uero ita colimus: ut in longum nos æuam progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit: etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim non quod inuidiam de me genitis honorifice eos haberi uero: sed quia noui hæc adolescentibus studia ferocia nutrimenta suggerere. Itaque sic cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse premium: seditiosis uero apud ipsos quibus lenocinabuntur in fructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum hoc est

eum filiis meis sentient. Namq; his expedit me regnante neq; his esse concordem. Vos autem o boni filii sacram primum retinentes mente figuram: cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt. De inde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam meq; tertium qui eaquæ iuberet liceat rogem fratres permanere. Iam nunc autem uobis: & uestimenta & obsequia dabo regalia. Deumque oro consensu iudicium meum si concordēs eritis. Hæc locutus singulos benigne consalutauit: populumque dimisit alia conuenientia dictis eius optantes. Qui uero mutationis erant cupidi nec audisse quidem se quicquam simulantes: fratres autem dissensio non reliquit: sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse antipatro meritum. Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarietate morum & reticere secreta nouerat: & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant: plus res autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum statim apud antipatrum erat: & ab antipatro ad Herodem cum adiectione deferabatur. Nec uel similiter aliquid prolocutus: adolescens innoxius habebatur: sed cuncta eius uerba in crimina uentebant: maximaque minimis affingebantur: sic ubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat antipater: ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falso uulgatis unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quique aut natura taciturnus erat: aut muneribus parabatur: ne quid occultum expromeret negasset aliquis si antipatri uitam malitiæ dixisset arcanum: Alexandri uero familiares aut pecunia corruptos aut impulsos blanditiis quibus expugnauit omnia: proditores ac fures eorum quæ contra se dicerentur: siue agerentur effecerat. Cum caute uniuersa committeret: astutus etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis de latoribus utebatur. Si quid in alexandrum nuntlassent fauore simulato id quidem primo reprehendisset: mox otiose adstruendo regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referebat: & ut necem patris alexander optare uideretur. Nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat quam si eum purgaret antipater. His accensus Herodes quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat: tantum adiciebat antipatro. In eandem uero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi uolentes alii pro imperio sicut Ptolemæus amicorum carissimus: regisque fratres ac tota progenies: omnia namque in antipatro sita erant: & quod alexandro fuit acerbissimum cuncta in eorum perniciem matris antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim seuior erat: multoque plus q̃ priuignos oderat: quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes ut antipatro magis obsequerentur spes inducebat non minus tamen præcepta regis quenquam ab adolescentibus se parabant: qui carissimis dixerat: ne quis ad aristobulum uel eius fratrem accederet: aut se ad eos applicaret: non solis enim regalibus erat formidini: uerum etiam externis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat: ut fugiti nos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant: hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam: inculabatur a patre: affectu refrigescens paulatim intelligentes dolorem alperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum & Salomen amitam contra illos commouit antipater: assidue uelut cum uxore sermocinando: quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitii conspiciat alexandri quoque uxor Glaphyra multa de sua nobilitate commemorans: cunctarumque se quæ in regno uiderent dominam esse distitans: patrum enim genus a Temene matrem a Dario Hytaspis filio ducere: multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxoris Herodis: quarum quæque propter formam non propter nobilitatem esset electa. Nam multas ei fuisse diximus uxores: quod licet & iudæis more primo plures habere: quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat alexander. Salomen autem aristobulus: & si socrus eius erat: ipse inimicam sibi reddidit: & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sauiens: & frequenter ei humilitatem generis obiciebat uxori quodque ipse plebeiam: reginam uero frater suus duxisset alexander: hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem q̃ aliorum quoque fratrum matres idem alexander & aristobulus si regnum obtinuissent: textrices cū ancillis facere minitareretur ipsos quoque nicorum scribas scilicet irridetes q̃ litterarū studiis operam darēt. His commota Salome q̃ iracundiam cohibere non posset Herodi cuncta iudicauit. Satis autē idonea uidebantur contra generū dicēs. Et præter hæc alia quædam criminationis diuulgata est: quæ succendit animū regis. Audiuit enim Alexandrū & aristobulum crebro matrem implorare: casumq; eius cū gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illum quædam ex Mariannes uestimentis posterioribus diuidentem coniugibus minitari solitos esse quod cito pro regalibus delitiis eas factis uestibus induerent. His de causis Herodes licet præstantem animum adolescentium formidaret: tamen ne spem correctionis eis absunderet: ad se eos uocauit. Romam enim nauigaturus erat: & quasi rex pauca interminatus pluribus quasi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerent promissa priorū peccatorū uenia si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationū inuidiam deprecādo fidas eas esse

dicebant: purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerum quoq; ipsum debere omnia facili-
tate credēdi aditum maledictis obstruere. Nunquam enim calumniatores desore: dum cui persuasus
deatur extabit. Cum his eum mature placuissent: qui ut patrem præsentī metu reiecto: de post futu-
ris merere coeperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse insensam: & patrum Pheroram: utriq;
autem seui & graues erant: sed amplius pheroras qui totius quidem regni præter diadema socius
erat: proprios autem redditus habuit. c. talenta totiusque trans Iordanem fructus ipse caperet a fra-
tre sibi dono data. Quin etiam Tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris idem Herodes impetra-
uerat: regalique coniugio dignatus erat: sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mor-
tem desponderat ei filiarum suarum maximam. ccc. talentis in dotem datis. Sed regale coniugi-
um pheroras ancillæ amore captus refugerat. Quamobrem iratus Herodes filiam quidem nur-
ptum dedit fratri filio: qui post a parthis occisus est. Mox autem morbo pherore uenia data indi-
gnationem remisit. De hoc etiam erat opinio q̃ uina regina herodem opprimere uoluisset uene-
no. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat: ut quamuis amantissimus frater esset herodis: fide ta-
men eorum quæ audisset adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita questio-
ne: postremo ad pheroræ amicos uenit: quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio:
sed q̃ amita suspecta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt. Huius autem consilii & fugæ con-
scium esse Castobarum Salomes maritum cum rex eam tradidit. Postquam superior adulterii causa p-
emptus est: sed nec Salome criminatione libera manserat. Nam & hanc pheroras accusabat q̃ cum
Sillæo procuratore obedire regi Arabum de nuptiis constituisset quem inimicissimum Herodes
haberet: conuicta autem & in hoc & in omnibus quæ pheroras detulerat indulgentiam meruit: atq;
ipsum etiam pheroram criminibus soluit. Domus uero tempestas in Alexandrum transiit: toraq;
capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regi carissimi: & ex genere famulatus neminem id latebat.
Vni enim uinum ministrare fuit cura: alteri cœnam apponere: tertius autem dormitum eum collo-
cabat: & cum ipso cubabat hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque
postquam regi hæc sunt indicata ut tormentorum coacti & stuprum confessi sunt: & quibus essent
ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelleret Alexander nullam in Herode spem
habendam esse: improbo sene commemorans: & qui capillos inficeret: nisi ob hoc solum ut eum eti-
am adolescentem putarent: uerum se coli oportere: qui etiam inuito eo regni esset futurus successor.
Neque multo post ab inimicis poenas repeteret: fortunatosque amicos suos beatosq; faceret ac præ-
ceteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parare: militumq; rectores. Itemq; or-
dinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc herodes adeo pertimuit: ut non auderet
statim delata proferre: sed exploratores die noctuque submittens dicta factaq; singula scrutabatur: &
de quibus suspitio esset illico trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est.
Nam pro suo quisque odio uel inimicitias calūnias fingere: multique regis iracundia cædis cupida
contra aduersarios abutebantur: & mendacio quidem confestim fides habebatur. Erant autem cri-
minationibus ipsis uelociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusauerat: & cum eo qui
ante iustus esset ducebatur ad poenam. De uita nanque periculum regis quæstiones breuiora com-
pendio terminabat. Ad hoc autem fauitia processerat: ut nec eorum quæquam humanitas aspice-
ret: qui accusati non essent: uerum etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaq; multis etiam re-
gno interdixit: & in quos potestatem non haberet in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis An-
tipater collectaq; amicorum caterua nullum criminationis genus omisit. Tantus etiam ineptia sua
regem commentisq; delatorum timor inuasit: ut stricto instare sibi gladio uideret Alexandrum. De-
niq; subito & ipsum correptum in uincula coniecit: & in amicorum eius tormenta perrexit: multi
autem taciti moriebantur: nulla uitæ supra conscientiam proditi. Alii uero quibus mendacium
impotentia doloris extorsit: de patris eum insidiis cum fratre aristobulo cogitasse dixerunt tempus-
que obseruare: ut illo dum ueniretur occiso Romam profugeret. His tamen uerisimilia non erant:
sed necessitate cruciatus ex tempore fingeantur: libenti tamen animo rex credebatur pro consolati-
one accipiens uincti filii ne id fecisse uideretur iniuste. Verum alexander suspicionem patris nul-
lo modo aboleri posse arbitrabatur: ultro malis assentiendum putauit ac digestis aduersus inimi-
cos. iiii. libris fatetur insidias: eorumque se plurimos socios habere proscribit: ante omnes autem
Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam: cum nim noctu ad-
hibuisset inuito. Iamque libri in manibus erant herodis: multa & graua de optimatibus fere cla-
mantes cum mature in Iudæam Archelaus uenit metuens genero simul ac filia quibus etiam pro-
uidentissimo consilio succurrat: regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus ubi
nam est: clamat exitialis gener meus: aut ubi patriciale caput aspiciam? quod meis manibus
ipse lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo. Nam & si consilii particeps non est: quia
tamen eiusmodi uiri coniunx fuit inquinata est. Miror autem patiētiā tuā cuius periculum agi-
tur q̃ adhuc uiuit alexander: ego nanq; ita ex Cappadocia properans ueniebam: ut qui & illum
olim reperirem dedisse supplicium: & de filia quæstionem tecum haberem: quam uitæ atq; dignita-
tis contēplatione illi desponderam. At nūc de utroq; nobis cōsulēdū est: licet nimīū pater sis: & ad

penulendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās: & alter alterius iracundiā ut carie succedamus. Talibus increpans quamvis pertinacem fallit Herodem. Itaq; quos Alexander p. scripserat libros legendos ei præbet singulisq; capitulis insistent cum eo deliberabat. Vnde occasio nem sui consilii nactus Archelaus paulatim causas in eos qui scriptis continebantur: & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret: considerandum est inquit ne forte adolescentulus tot nequissimorū insidiis circumueniatur: non tu ab adolescentulo: nec enim apparere cām cur in tātum ruerit scelus: qui & nunc regno potiret: & successionem regni speraret nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad sinistram partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hoībus non solum adolescentulos falli: uerum etiam senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subueri. Conscētiebat dictis Herodes: itaq; paulatim remittebat in alexandro: & in Pheroram ex citabatur. Namq; hoc erat libroꝝ quatuor argumentum: qui ubi propensiorē esse regis aīum sensit: & in oībus apud eum amicitiam Archelai præualere: quam honeste non possit ex impudētia salutē quæsiuit. Relictorq; alexandro confugit ad archelaum. Et ille non inquit uidet quo se pacto eximat tantis criminibus inuolutum: quibus manifeste convinceret regem insidiis uoluisse decipere omniumq; malorum præsentium adolescenti cā fuisse: nisi malit omīssis artibus callidis & negandi peritinaia quibus insimulare oīa consiteris: & a fratre p̄sertim cum dilectus esset ueniam perere. Namq; ad hoc ei modis oībus se quoq; opem laturū: paruit archelao Pherorā: itaq; nescit cum lachrymis: ut quam miserabilis appareret instructus ad pedes Herodis accessit: sicque meruit ueniam postulans: & se quidē sceleratum esse fatebatur. Nāq; oīa quæ sibi oblicerent fecisse. Horum autem causam esse dicebat diminutionem mentis atq; insaniam ex mulieris amore conceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras semetipsē accusator ac testis tunc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat propriis uisus exēplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpeffum. Naturale ius dicebat anteposuisse uindictā: quippe in regnis uelut in magnis corporibus semp aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidē non oportet: leuius uero curari. Multa in hūc modum locutus archelaus. Herodem quidē Pherore placidū reddidit: ipse autē alexandro tādiu manebat iratus: filiamq; ab eo distractam secum abductaq; esse firmabat: donec Herodem compulit ultro pro adolescentulo deprecari: iterum ei filiam desponderet. Satis autē cum grauitate archelaus cui uellet eam præter alexandro collocari promisit: maxime enim impendere quæ iura inter se affinitatis inuiolata permaneant: regem autem sibi filium ab eo donatum infirmante nisi matrimonium diremisset: & liberos iam haberent: uxor quoq; ab adolescēte diligeretur: quæ si remaneret: peccatorq; foret obliuio: si uero discederet cā de oībus desperandi molliorem namq; fieri audaciam: si domesticis affectio nibus distraheretur. Vix tandem cessit: unaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiam & patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum Romam missi deberent: cū Cæsare collocaturū: de oībus enī sese litteras ad eum fecisse. Consilium quidem archelai quo generū periculo liberauit peractum erat: & reintegrata gratia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabantur. Abeuntē autem mulieribus talentorum septuaginta: solio quoq; aureo gēmis ornato. Et eunuchis & cōcubina donat Herodes quæ pannychis uocabatur. Itemq; amicorū eius quicq; pro merito: qui & cognati regis oēs iussu eius Archelao dono dederunt: eumq; tam ipse quā optimates eius antiochiam usq; profecti sunt. Non multo autē post qdam in iudæam uenit archelai consiliis multo potentior: qui non solū recōciliationē gratiæ Alexandro quæsitam fecit: irritam ueruerunt: causa fuit ut periret. Laco erat genere noīe Eurycles ad regni desiderium amore pecūiæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tollerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati: uelut eorum quæ aucuparetur illecebra: cū statim multiplicata recepisset immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat: nisi regnum sanguine comparasset. Itaq; regem adulatione falsiq; de ipso laudibus: & sermonis calliditate circumuenit: matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis ne illi placerent inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter cinē spartæ patriæ causa præcipuo dignum honore ducebant. Ille autē postq; fragilitatem domus animaduertit: fratrumq; inimicitias & quēadmodū pater in singulos esset aīatus: Antipatri quæ quidem hospitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrum olim se & archelai socium esse mentitus: quo etiā citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobuli commendatus est. Pertentatis autē personis oībus aliam alio modo subibat: ac primum sit antipatri mercenarius & alexandri proditor: illum exprobrando castigans q̄ cum fratrum sit maximus spei suæ negligit insidiatores. Alexandrū uero q̄ regina creatus & regis coniugis uir filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere. Præsertim cum habebat magnam occasionem Archelaum quæ quidem adolescenti uera fide suadere uidebatur q̄ amicitiam simulasset archelai. Vnde nec alexander quicquam metuens: & de antipatro quæ se mouerent apud eum quærebatur: & q̄ nihil mirum faceret Herodes si cum matrem illorum interemerit: ipsi quoq; regnum auferret: quorū causæ Eurycles & misereri eos & dolere pariter simulans etiā aristobulum ad ea dicenda pellexit: itaq; querelis in patrem utroq; deuictis referens ad antipatrum secreto discedit: affictio insidiarum quoq; mendacio quas ei fratres firmasse parabat: ac pene iam stris gladiis in eum ignere. Ob hoc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat

apud patrem: & ad extremum necis Alexandri: & Aristobuli redempta opera ipse accusatoris partibusungebat. Cumq; adiisset Herodem nitam ei se rependere beneficiis sibi pro delatis: & lumen referre dixit hospitio. Namq; olim alexandru exacuisse gladium & confirmasse dexterâ: uerum sceler tanto fuisse impedimento q; societate facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere non bene se cum Herode actum putare: & regnum obrinuisset alienum & post matris eor; necem principatum eius dilacerasset: nisi eam degenerē coaptaret herodē: aurūq; ipsorum regnū antipatro spurio propinaret. Proinde semet Hyrcani manes & Mariannes ultum iri. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis enim rebus ad hoc excitari quotidie: quia nihil oīno loqui sine calūnia liceret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio sine ratione se contumeliis affici patre dicente solus generosus alexander: & cui pater sit pro ignobilitate decori inuentionibus quoque offendere si taceat. Si uero laudet cauillatorem appellari prorsus ubique imitem sibi patrem offenderet: solique Antipatro indulgētē: ob quæ uelle mori non recusare: nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eum occidisset: primū salutis occasionem fore archelaum soceꝝ suum ad quē facile possit effugere. Deinde Cæsarem qui nunc usq; ignoraret mores Herodis: nec enim sic ei astatur; ut antea patris præsentiam formidando: nec de suis tantum criminibus locuturum: sed primū totius gentis ærinas: & quos ad necē usq; tributis opprimeret uulgaturum. Deinde in quibus delictis quibusque actibus partē sanguine pecuniæ consumptæ sint: & qui uel equales ex illis fuerint locupletati: quæ causa ciuitates plagatæ: ibi autē quæsiturū: & aui & matris necem: & omnia scelera regis retexturū: quibus cognitis nemo se iudicauerit parricidam. His Eurycles in alexandrum falso delatis antipatri laudes prosequabatur illum solum qui patrē diligeret esse confirmans: quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autē nondum præteritæ suspicionis dolore cōpresso intolerabilis iracundiæ feritate turbatur: in hoc tempus nactus Antipater alios accusatores fratribus subornauit: qui eos dicerēt cum Iocundo & tyranno clam colloqui solitos eē equitum regis olim principibus: tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac deniq; prædignatione succensus: confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorum se quæ crimini darentur scire confessi sunt: sed oblata ē quædam uelut ad præpositum castelli Alexandri ab Alexandro scripta epistola depræcante: ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet: si patrem interfecissent: tam armis quā aliis subsidiis eos uti pmitteret: hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat: qui regis erat notarius homo audacissimus: & cuiuslibet manus litteras imitari pcallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis ad hoc postremo occisus est. Toto autē castelli quoq; præposito: nec eius indicio quicquā Herodes eorum: quæ delata erant uera esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur: filios tamen interim absolutos asseruari præcepit. Euryclea uero domus suæ pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritum datoremq; salutis appellans: talentis quinquaginta donauit. Ille autē priusquam certum fama nunciaret ad Archelaum properat: aususq; dicere: quod Herodem reconciliasset Alexandro: ab illo quoque pecunias capit. Deinde in Achaiam transgressus ad similia facinorosa male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus quot dissensionibus repleuisset achaiam & ciuitates spoliaret: inde fugaturusque hoc enim modo pœnæ Alexandri & Aristobuli perlecutæ sunt: hoc loco dignum est Coum Euaristū huic Spartiatæ conferre. Namq; is cum amicissimus esset Alexandro: eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset percontanti regi super his quæ ille insimularetur: iuratus nihil se ab adolescentibus audisse firmavit. Nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem solis maledictis aures paratissimas aperientem eumq; gratiosissimum si bi iudicantem: qui secum eadem crederet: hisdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Namque hanc Aristobulus quo periculis inuolueret: quam & socrum habebat: & amitam monitum miserat: ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere iterum insimulatam: quorum ante fuerat accusata: quot enim Syllæo Arabi nubere cupiens: quem sciret eius inimicum: occulta illi secreta regis nuntiaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tēpestare oppressi adolescentes: non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem eiꝝ monita Aristobuli proditæ: atque ille ulterius durare non passus: utrunque filium uinxit: & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum: & ex amicis suis Olympum descripta ferentes indicia proficisci iussit ad Cæsarem: qui postq; Romā naui delati sunt: regisq; litteras reddiderunt: vehementer quidē Cæsar in adolescentes exarsit: uerum etiam potestati in filios a patre auferendam esse non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicēs: si in communi consensu propinquorum suorum prouinciæq; rectoꝝ de insidiis quæterer: eosq; si delato crimini reperiret astrictos occideret. Si uero fugam tantum esse meditados mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq; Berytum quo Cæsar iusserat peruenisset cogit iudicium. Præfederunt autem iudicio rectores: quibus a Cæsare scriptum fuerat: Saturninus & Pedanii legati: & cum his Volumnius procurator. Itemq; propinqui regis & amici: necnon & Salome & Pheroras: & post hos optimates Syriæ præter Archelaum regē. Namq; hunc Herodes q; Alexandri focer esset suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxi: sciebat enim q; si tantum uisi fuissent omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si uero

etiam dicendi copiam nacti essent facillime alexandrum obiecta diluere. Igitur illi quoque custo-
diebantur in Platane uico Sidoniorum. Exorsus autē rex ueluti cum presentibus ageret commoue-
batur: & insidias quidem timide obiciebat. Nam probationibus deficiebat maledicta uero & pro-
bra & iniurias: & peccata plurima in se admissa prosequeretur eaque morte grauiora esse confesso-
ribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret semetipsum argui miserabiliter quæstus:
acerbamque uictoriam uincere singulos sententiam rogat in filios: & primus Saturninus condēnan-
dos esse adolescentulos: sed non morte pronunciauit: nec enim fas esse cum tres ipse astantes habet
filios mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est: eosq; nonnulli alii secuti sūt.
Tristem uero sententiam primus Volumnius dixit cunctiq; post eum Herodis æmulatione uel odio:
neq; indignatione quisq; necandos esse adolescentes indicauit. Tunc autem uniuersa iudæa & Syria
suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo æstimabat Herodis crudelitatem ad
parricidium usque processuram. Ille tātum filios Tyrum traxit: atque inde nauī Cæsaream: deuectos
quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidam regis miles Tyro nomine: qui & fili-
um habebat Alexandro assuetum atq; amicum: & ipse diligebat adolescentulos: præ nimia indigna-
tione mentis in postremo hos circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam ueritatem periisse:
naturam esse confusam: uitamq; hominū iniquitatis esse plenam: & omnia quæ dolor contemptori
nitæ distasset: deinde ipsum etiam regem ausus adire: mihi uero inquit omnium uideris esse infelici-
simus: qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te ad-
uersus filios habent: quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduersus hoc eos
ageres ut iustis successoribus destitutus cum solo remaneas Antipatro capi facile regem optantes.
Verum tamē cogita ne ille quoq; militibus odiosus sit propter cædem omnium fratꝝ. Nullus enim
est qui non adolescentium misereatur. Principum autē plurimi etiam palam grauius ferunt. Hæc di-
cens simul eos: quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cum filio cō-
prehendi iubet. Ibiq; cum aliis quidam regalis tonsor nomine Trypho: nescio qua exagitatus insa-
nia semetipsum indicans profiliat: ac mihi quoq; Tyro inquit iste persuasit ut occasione tondendi no-
uacula te occiderem: magnaq; alexandrum daturum munera pollicebat. His auditis Herodes: & Ty-
ronem eiusq; filium: & tonsorem subdidit quæstioni. Cūq; illi pnegarent: tonsor autem amplius ni-
hil diceret Tyronem uehementius torqueri iussit: tum quæ filius eius patris miseratione commotus
cuncta se regisi eum sibi condemnasset indicaturum promisit. Eoq; relaxato ipsius occidendi patrē
suum habuisse uoluntatem: dixit impulsus ab Alexandro. Hoc autē quibusdam factū ab adolescen-
te uidebatur: quo tormentis eriperet patrem. Nonnulli uerū esse firmabant. Herodes tamen & mi-
litum principibus & Tyrone pro contione accusatis: ita in eos armauit populū: ut ibidem cum ton-
sore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uero in Sebasten missos: quod non longo a Cæ-
sarea intervallo distaret: offocari præcepit eaque re mature perfecta in castellum Alexandrium mor-
tuos asportari cum Alexandro materno uo sepeliendos. Hic finis quidem Aristobulo & Alexan-
dro uitæ fuit. Antipatrum cum iam sine controuersia successorem regni speraret: intolerabile gentis
excepit odium cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus
timor eum non mediocriter sollicitabat crescente sobole peremptorū. Erant enim Alexandro ex
Glaphyra filii duo Tygranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Beronice Salomes filia Herodes &
Agrippa & Aristobulus: filiaque Herodias & Marianne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum do-
te sua in Cappadociam dimisit postquam Alexandrum interfecit. Beronicē autē Aristobuli coniu-
gē auunculo antipatri nuptū dedit: qui ut Salomen quam offensam habebant sibi reconciliare istas
nuptias excogitauit. Idem uero etiam Pheroram muneribus aliisq; obsequiis atq; amicos præterea
Cæsaris ambiebat: magnas Romam mittēdo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud
Syriam donis expleuerat: hoc autē magis inuisus erat cunctis q; plura donabat: uelut opes tantas nō
munificentia largiretur: sed metu consumeret. Itaque eueniebat ut nec accipientium beniuolentia
quicq; profecerit: quibusq; nihil dedisset acerbiores inimicos haberet. Indistributionibus munerum
quotidie largior erat: cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari quantumque illum
peremptorum cædis pœniteret prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis
ac amicis suis: & pupillis astantibus cum lachrymis opplesset oculos dixit: horum quidem mihi pa-
tres fortuna quædam tristis eripuit: ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Ex-
periat itaq; ut si pater infortunatissimus fui: auus tamen sim providentior: & a quibus post me regan-
tur amantissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Ale-
xandri ut ei curator sis necessarius. Tuo uero antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo
pater orbata. Sororem uero eius meus Herodes accipiet: & pontifice uo materno prognatus. Et de
his quidem sic iudicium meum: neq; quisquam dirimet quin me amabit. Precor autē deum etiam
bono regni mei: meorumq; nepotum copulare nuptias: atq; hos pueros placidioribus: quam patres
eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus effleuit & puerorum dexteris iūxit: benignissime cō-
saluatis singulis dimisit consilium: statim dirigit antipater quantumq; dolore affectus esset nemi-
nem latuit pupillorum. Namq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq;

de rebus cunctis periculum fore: si Alexandri filius præter Archelæum etiam Pheroram adiutorem haberet: ad hoc reputabat odium suum & orbitatis miserationem qua tota gens flectebatur quanto iuuentium puerorum studio: & quanta memoria mortuorum scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia studuit: & callide quidem patri surripere timuit sæuienti: acriterque uigilanti ad suspicandum. Palam uero cum supplex adire ausus est coramque deposcere: ne se honore priuari quo dignum esset iudicasset: nudumque regis nomen habere uellet: regni autem substantiam penes alios esse: nec enim posse rerum obtinere dominatum: si præter auum Archelaum etiam Pheroras alexandri filio focer esset adiunctus. Instantissime uero præcabatur: quia numerosa esset regia progenies nuptias permolari. Nouem namque regi uxores erant: sed harum septem unde filios susceperat ipsum antipatrum ex Doride herodem autem ex Mariâne pontificis filia: itemque antipatram & Archelaum ex Malthace Samaritide filiamque Olympiadem: quam frater eius Iosephus habuerat: ex hierosolymiti de uero Cleopatra herodé & Philippum: necnon ex Pallade Phaselum. Habebat autem filias quoque alias Rhaxoen & Salomen: unam ex phædra: & alteram ex Elpide: duasque uxores sine filiis consobrinam & sororem ac præter has Alexandri & aristobuli sorores duas ex Mariâne. Cum igitur tanta prolis copia superesset aliter nuptias iungi postulabat antipater. Rex autem perspecto eius animo quid de pupillis cogitaret uehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans formidabat: ne etiam hi quandoque criminationum antipatri præmium fierent: sed tunc quidem senioribus dictis protelat. Postea uero blanditiis eius abductus sponsalia reformauit ac primum ipsi antipatro aristobuli filiam collocat: filium uero eius iungit filie Pheroræ. Hinc licebit aduertere quantum antipatri ualuerit adulatio: quod ipsi in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim quauis soror esset: atque hoc sæpe intercedente. Iulia uxore Cæsaris postulasset Arabum regi nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit: nisi ab hoc studio destitisset. Posteaque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque filiarum unam alexandri filio: alteram antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariânes una sororis filium habebat antipatrum: Altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorum se antipater & pro sua commoditate affinitatibus iunctis expectatione certa necebat: radie: itaque malignitati fiducia nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium ultare non potuit: securitatem sibi extorquere querebat. Cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret: quin & mulierum conflata in aula conflatio nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua: necnon & matre antipatri multa in regno insolenter agebat: ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab antipatro erat abiecta. Itaque cum illi inuissæ essentialis quidem morigeras habebant: sola uero Salome aduersabatur eorum concordia: quodque non bono regis coirent apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione mulieres quodque herodes ægre tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt: contra uero etiam discordare inter se rege audiente simulabant. Cum his colluderet antipater: ut palam Pheroræ minimæ dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes habebant: earumque confessionem fecit obseruatio firmitior: cum horum nihil ignoraret Salome: sed herodi cuncta nuntiaret. Ille autem ardens iracundia maximeque contra Pheroræ coniugem quod eam præ cæteris accusaret Salome conuocato cognatorum amicorumque consilio: & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit: quodque Pharisæis mercedem contra præbuisset: fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram: utrum ait se fratrem an uxorem uellet optare. Cumque ille se citius uita dixisset quam coniuge cariturum in certus quid ageret ad antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora: uel eius coniuge: aut quouis alio qui ad eam pertineret unquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens in occulto cum his pernoctabat. Metuensque obseruationem Salomes per amicos in italia degentes ut Romam proficisceretur effecit: ipsorum perlatis litteris ubi antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere prescriberet. Igitur Herodes nihil moratus eum misit cunctis quæ usui forent magnaque pecunia liberaliter instructum. Testamentumque una portandum ei dedit in quo. Rex ipse antipater inscriptus erat. Et antipatri successor herodes ex Mariâne pontificis filia procreatus. Quin & Sillæus arabs itidem Romam neglecto Cæsaris præcepto nauigauit. De his cum antipatro certaturus: de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autem cum areta rege suo certamen habebat: cuius & alios amicos interfecerat: & Soenum in Petra oppido potentissimum: redemptumque Fabato dispensatore Cæsaris fautore utebatur etiam in herodé. Sed maiore pecunia data herodes Fabatum a Sillæo remouit: ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset: accusabat apud Cæsarem Fabatum dispensatorem esse dicens: non quæ ipsius sed quæ herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud herodem maximus habebatur: secretorum Sillæi proditor factus est: regique indicauit quod Sillæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset: eumque asseruari oporteret: neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste licet in aula regis esset educatus ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripuit: sed etiam duos alios Arabas iussit eum apud repertos unum Sillæi amicum: alterum Phylarchum. Qui subditi quæstione magna pecunia Corinthum aut herodé occideret persuasisse cōfessi

sunt illi quidem etiam a Saturnino rege Syriae interrogati Romam transmissi sunt. Herodes autem Pherorae uehementius iminebat: ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret ex cogitabat quia multas in eam odii causas haberet: donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem aequo animo accepta iniuria in tetrarchiam suam recessit iurans unum sui exilii finem sibi fore mortem herodis. Neque se ad eum reuersurum esse dum uixerit. Denique nec aegrorum quauis saepe accitus fratrem uisere uoluit: cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet intruere. Sed ille quidem praeter spem conualuit. Postmodum autem pheroras in morbum incidit: tumque herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum & humanissime curatum uoluit. Sed morbum superare non quinit diebus. non paucis est mortuus. Quem licet ad ultimum uitae diem dilexisset Herodes: tamen quod illum quoque ueneno peremerit fama uulgata est. Verum eius corpore in hierosolymam portato luctum maximum cunctae genti denunciauit: clarissimaque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector alexandri & aristobuli hunc exitum uitae sortitus est. Transiit autem in antipatrum auctorem poena sceleris ex interitu Pherorae nata principium. Quidam enim ex eius libertis cum rege tristes adiiissent fratrem ipsius pheroram ueneno interemptum esse dicebant. Nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse corruptum uenisse autem ante biduum matris ac sororis eius accessu quandam ueneficam mulierculam ex arabia: ut uenenum Pherorae conficeret amatorium & pro amatorio dedisse mortiferum Sillae consilio. Namque illi notum fuisse percussus igitur plurimis suspicionibus rex ancillas & nonnullas libertinas quaestioni subiicit. Ibi quoque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus coeli terraeque rector in matrem Antipatri quae horum nobis malorum causa est iudicet. Hoc rex indicium nactus persequeretur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris antipatri familiaritatem cum pherora eiusque uxoribus & occultos eorum conuentus: aperuit quodque Pheroras & antipater redeuntes a rege: tota cum illis nocte potare soliti essent seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hoc indicauit. Cum autem ancillae separatim: singulae torquerentur: patuit omnium dicta congruere: qua de causa Romam quidem antipater ex composito Pheroras autem trans flumen recedere curauisset. Nam saepe illos in sermone dixisse quod post alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transiret herodes. Nec alicui posse parere: qui Marianne eiusque filis minime pepercisset: ideoque melius esse ab hac bestia: quam longissime fugere. Saepe autem dixisse matri antipatrum conquerentem quod cum ipse iam canus esset pater in dies singulos iuuenesceret seque fortasse antequam regnare incipiat moriturum: aut nunquam ille decesserit quando autem istud fiet: uoluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare praeterea hydrae capita hoc est alexandri & aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quaequam post mortem suam regni successorem: sed Mariannes filium scripsisset herodem. Qua quidem in re proorsus eum senectute delirare: si testamentum suum standum arbitraretur. Se namque ut ex eius progenie nemo superesset: curaturum. quinetiam cum omnes patres quibus inuisi unquam filii fuerunt nomen odio uincat. Plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur. c. talenta donasse atque cum Pheroras diceret quid enim per nos ledebat: respondisse antipatrum: utinam cunctis ablati nudos se dummodo uiuos relinqueret. uerum hoc ne quaquam fieri potest ut tam pestiferam bestiam: quisquam effugiat: sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte inquit conuenimus: licebit autem aperte si uirorum spiritum manusque habeamus. Haec in tormentis ancillae prodiderunt: & quod pheroras cum illis petram fugere cogitasset: ut omnibus autem dictis herodes crederet. c. talentis effectum est. De his enim soli antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem antipatri matrem furor eius erupit: eamque omni ornatu quem illi donauerat spoliata multis comparato talentis expellit. Deinde ita deposita Pherorae mulieres a tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat & ad omnes suspensiones excitabatur multosque innocentes metu ne quem nocentium praetermitteret in tormenta ducebat. Hinc ad samaritam se conuertit antipatrum qui procurator erat antipatri: & ex illius commentis comperit necandi sui causa ex aegypto antipatrum uenenum malum petiisse per quendam antiphili collegam idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem ac Pherorae tradidisse. cui mandasset Antipater ut Herodem occideret: dum ipse Romae abesset: ac suspicionem careret: pheroram uero uenenum uxori suae dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa de templo se praecipitem dedit: ut eo modo exprobrationis & regis uerbera praerent. sed dei prouidentia sicut apparet quae ab antipatro poenas repeteret non in caput: sed in alteram delata partem periculum mortis euasit. Portataque ad regem ubi respicere potuit. Nam casus eam perturbauerat: & quamobrem se praecipitasset interrogata iurante rege: quod uera dicenti remitteret omne supplicium: si non falsa promere maluisset: corpus eius tormentis absumeret. Neque sepulturae quicquam relinqueret: paulisper tacuit. Deinde quid inquit secreta custodio cum Pheroras obierit Antipatrum qui nos omnes perdidit seruaturus? Audi rex & tecum deus testis ueritatis qui falli non potest. Cum Pherorae morituro lachrymas affiderem: tunc ille me ad se uocauit & multum inquit mulier de

fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret inuisum habuit & necare cogitauit: quod tanto nunc melius nec dum mortui dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietate precium sero: tu uero quod in eum seruas relictum nobis ab antipatro uenenum huc affer propere: meque uidente consumere ad inferos quoque ultricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut inuisi attulit & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudit: modicum uero mihi per dubios casus & quae te metuerem referuari. His dictis illa quidem oīno paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert. Rex quidem in matrem fratremque Antiphili contulit questionem. Verum hic quoque antiphilum ex Aegypto attulisse pyxidem fatebatur: illumque uenenum a fratre apud Alexandriam exercente medicina accepisse dicebant. Totum autem regnum circueuntes alexandri & aristobuli manes ipsi erant incertarum rerum exploratores atque iudices: & a suspicionibus remotissimi as approbationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariānem consciam esse malefactorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque penuria coercuit. Nam quem illa pepererat herodē Antipatri successorem scriptum ex testamento deiecit. Post haec etiam Bathyllus nouissima consiliorum antipatri fides documentis accessit. Naque is erat quidam libertus eius aliud autem uenenum ferens: hoc est aspidem uirus aduenerat aliorumque serpentum succos: si prius fuisset inualidum hoc se pheroras cum coninge in regem armaret. Idem uero praeter susceptam contra salutem patris audaciam uelut operam subciliuam habebat epistolas ad uersum fratres compositas ab antipatro. Erant autem Romae in studiis archelaus & philippus iam adulescentuli magnique animi regis filii quos antipater uelut imminētes spei suae remouere festinans quasdam in eos litteras ipse finxit amicorum nomine Romae degentium. Nonnulli autem corruptis scribere persuasit quod multis patrem maledictis carperet. Ac de alexandri & aristobuli nece manifeste quererentur: seque accitos esse grauitatem enim pater eos redire praeeperat: idque maxime sollicitabat antipatrum. Quin etiam priusquam proficisceretur in iudaea constitutus. Antipatrum eiusdem modi contra eos Romae litteras mercabatur: patrem aduendo nitendae suspicionis causa fratres purgare simulabat: quaedam falsa scripta: quaedam uero adolescentiae peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum quas in fratrum perniciem simulabat: plurimis pecuniis datis sumptuum confundere tentabat idicia. uestem preciosam: uariaque stragula: poculaque argentea: necnon & aurea comparanda: aliaque plurima instrumenta: ut preciorum magnitudine mercedes fabulariis erogatas caeret. Denique. cc. talenta retulit expensa & maxima fuit occasio causa Sillae. Vniuersis autem malis eius tunc minoribus maiore conceptis: cum omnia quidem tormenta de patricidio epistolae uero de iteratis fratricidiis conclamarent. Nemo tamen ex iudaea uenientium: quo in loco fortunae domus essent nunciauit: quauis inter scelus probatum & eius reditum septem mensium in temella fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescabant. Denique Romae litteras militi continuo se conuētum esse: quodque honorifice dimissus esset a Caesare nunciatus: Rex autem insidiarum manus tenere desiderans: timensque ne si quid praescissent forte canerent ipse quoque litteris benivolentiam simulans & alia familiarissime scripsit: & ut reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suae quoque offensionem posset componere: quam expulsam esse non ignorauit antipater. Priusquam quidem de morte pherorae acceperat epistolam apud Tarentum eumque uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur causa doloris erat quod insidiae pro uoto non cesserant. Neque tam pheroram siebat quam malefactorum ministrum. Praeterea metu eum quidam ob ea quae consecerat occupabat: ne quando forte deprehenderetur uenenum: Tum autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memorari: statim quidem festinas batus: sed postquam in Celenderim delatus ē: subit eum quaedam materni casus cogitatio: animam iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant: ne prius patrem conueniret: quod pro certo cognosceret. quibus ex causis matrem suam repudiasset. Nanque timere ne forte criminationes eius auctae fuissent. Minus autem prudentes & uisendae patriae cupidi magis quam quod Antipatro esse utile considerantes ut properaret monebant: ne ex ipsa mora & patri causam prauae suspicionis & calumniam praerberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est in absente esse factum nec enim praesente illo quenkum id ausurum fuisse. Absurdum enim uideri propter suspensiones incertas certis bonis carere. Neque enim mature se patri reddere ab eoque regnum accipere quo solo ipse niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna transmissusque in Sebastum Caesariae portum deferatur. Occurrit autem illi praeter opinionem maxima solitudo: cum omnes eum deuitarent nullusque auderet accedere. Nam & si semper aequo inuisus erat odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem auerteat ex rege formido: quoniam cunctas iam ciuitates de antipatro fama repleuerat: solusque de se quid ageretur antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est: cum Romam nauigaret: uel ignobilis inde susceptus est. Enim uero clades ille domesticas intelligens calliditate celabat: metuque poenae mortuus uultu confidentiam simulabat. Et neque fugae spes ulla erat: neque ex circumstantibus malis emergere poterat: certumque ni-

Nil ei de domo ne tibi quidem nunciabatur id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde etiam spes cum pertendebat hilarior aut nihil esse deprehensum aut si quid esset hoc sese impudenter sua diluitorum ac dolis quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus sine amicis in regiam uenit quæ a prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressas inde ad patrem confirmatusque audacia uelut eius salutandi causa propius accedebat. Cum ille obiecta manu & capite declinato exclamabat. Et hoc parricidæ est ut me amplexari uelis: quod tot maleficiis inuolutus corruptum habes impium caput: neque me attingas priusquam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem qui opportune præsto est uarum. Vbi & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescens antipater quia respondere nihil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor cunctas enim probationes exposuerant. Tumque recepta mente quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die rex exhibito propinquorum atque amicorum consilio antipater quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens cunctos iudices iussit adduci in quibus erant semel matris antipatri quidam pridem comprehensi qui ab ea litteras ad eum portauerunt huiusmodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum uenias: nisi aliquod auxilium a Cæsare impetraueris. Itaque is una cum aliis introductis ingreditur antipater. Cunque pronus ante pedes patris cecidisset: oro inquit pater ne quid de me præiudices: sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium si tu uelis. Ille autem magna ei uoce imperato silentio ad Varum locutus est quod & tu Vare & quilibet iustus iudex antipatrum morte dignum iudicauerit certe scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna omnique calamitate dignum deputes qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserandus uideri debeo: quod erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram. Sed quod aliis inuidendos Regibus æmulandosque constituti meæ salutis hostes inueni quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quod adolescenti & successor meus futurus esset maxime securitas quærebatur. At uero hic adolescentulus belua patientia mea plusquam necesse expletus in me facietatem suam profudit: eique diu uiuere sum uisus. meamque senectutem grauitertulit rexque fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidem non profecto iniqua ratione cogitauit: quod ex agro abiectum reduxerim: & ex elosis quos mihi regina perpererat filiis regni mei uicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantum de illis quantum de isto bene sum meritus: cui uiuus etiam potestatem meam pene concessi aperte autem regni successionem testamento reliquis & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum sumptum passim mea pecunia subministraui: cunctis per Romam quoque nauigaturo dedi. ccc. talenta quæque solum ex omni familia mea tanquam patris seruatore Cæsari commendandi. Aut quid illi tantum sceleris quantum antipater admiserunt: quod ne de his haberi tale iudicium quales demonstraui huius insidias: at etiam probaui qui ausus est aliquid parricida rursusque ueritatem dolis quærat obtegere: quod tibi Vare cauendam sit. Nam ego istam beluam noui: & quam sit uerisimilia dicturus: iam non prospicio fletusque simulationes. Hic est qui me quondam monebat ut uicium Alexandrum cauere: neque meum corpus omnibus credere. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi & circûspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos erat: & securitatis dator qui consolaretur somnium peremptorum & uiuentium fratrum beniuolentiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum eius calliditas Vare in mentem uenerit: & quemadmodum singula simulasset nix me credo uiuere tanquam grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Verumamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam mihi que amicissimi semper inuensi sunt: ego quidem factorum iniquitatem flebo: & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit ebibet: etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao autem uni ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite: cum prostratus ante patris pedes maneret exclamat. Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras: Aut si ficta ut dicis simulataque mea pietas fuit. Cur in aliis tam callidus in hoc adeo demens fui: ut non intelligerem quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio: cælestem latere iudicem omnino non posset qui ubique præsto esset: & cuncta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob ea deus ultus est: quæ de te male tractauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderit? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspitio? Sed diligebat. An ex te metus aliquis? An quin tui seruans aliis timendus etiam? Sed egestas causa fuit: multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem: immanisque bestię animum gererem: certe manus facti patris beneficiis uinceret: quem sicut tu dixisti reduxeris: totque filiis anteposueris uiuusque Regem declaraueris: aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. Omne miserum acerbissimamque peregrinationem meam: quam longum laboris tempus: magnumque insidiantibus

spatium praeberi. Sed tantum tibi pateat, ut siq̃ tēbus aberamane Sillae tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis: & princeps orbis terrarū Cēsari qui me patris amatorē saepe uocabat. Accipe p̃f. has eius litteras fictis in me criminatiōibus ueriores: hisq̃ me defendo. Hæc affectus erga te mei argumenta certissima recordare: quam igrate hinc nauigantē scis latentes in regno contra me inimicitias non ignorantē. Tu pater inuitus me perdidisti: tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum terra mariq̃ nihil usquam parricida p̃p̃el- sus. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te pater condemnatum me esse scio. Condēnatus deprecor ne aliorum tormentis fidē habeas in me feratur ignis: per uiscera mea pergant instrumenta poenarum: me parcas scelesto corpori. Nam si parricida sunt tormento: expers mori non debeo. Talia cum lachrymis atq̃ ululatu uociferans: & omnes alios & Varum ad misericordiam prouocans: solum autem Herodē quo minus flet iracundia continebat documen- tis ueris intentum. Ibi autē Nicolaus iussu regis multa de antipatri calliditate præfatus & misericor- diæ spem sustulit: & accuratissimam accusationem instituit: cuncta quidem regni maleficia illi ascri- bens: maxime uero fratrum interitū: quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans etiam super stitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset multo minus a fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationes uenisset: per ordinē profere- bat indicia: etiam de p̃herora crimen exaggerans: uelut illum quoq̃ antipater fratricidam fecisset: corruptisq̃ regis amicissimis scelere omnē domum repleuisset. Atq̃ ita multis aliis dictis expro- bratisq̃ perorauit. Varus autē cum respondere iussisset antipatrum & ille nihil aliud elocutus: quam deus testis est innocentiae meae: silens iaceret: uenenum petidq̃ alicui damnatorum capitis ex custo- diendis bibendum dedit: eoq̃ statim mortuo quædam in secreto cum Herode sermocinatus gesta i concilio Cēsari scripsit. Posteroq̃ die inde discessit: nihilq̃ minus Rex antipatro uinculis tradito cladis suæ nuntios ad Cēsarem misit. Post hæc etiam Salomen appetisse insidiis arguebatur antipa- ter. Quidam enim de seruis Antiphili Romā uenerat epistolas ferens alicuius Acme nomine ancil- læ Iuliae: quibus ad regem scriptis indicauerat Salomes epistolas inter litteras Iuliae repertas: clam ei beniuolentiæ causa missas. Ipsius autē Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima: & accusa- tio maxima continebatur. Sed omnes Antipatro erant fictæ. Isque Acmen pecunia corruptam ad Herodē eas mittere persuaerat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit: cu- ius uerba hæc sunt. Sicut nolui patri tuo scripsi. & illas epistolas misi: certo sciens regem sorori suæ minime posse parcere: si eas recitauerit. Bene autē facies si consumatis omnibus pollicitationum tua- rum memor fueris. Hæc epistola & quæ in Salomen sunt composita depræhensis regem subiit cogi- tatio. ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter An- tipatrum occidisset anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus: quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satiffaceret graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla & in Salomen factione conflata & dedit litteras ad Cēsarem: ac propterea testamento mutato ex- mit nomen Antipatri regē scripsit Antipan Archelaum Philippumq̃ negligens natu maiores. Nā & hos Antipater in simulauerat. Cēsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta: & uxori eius ac filiis itemq̃ amicis ex libertis prope. l. cæteris omnibus agrorum: & pecuniarum non parum di- stribuit: ac sororem Salomen clarissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxerat. Mor- bus autem ingrauescebat q̃ eum senectus pariter ac metor urgebat: & annos iam. lxx. natus: & filio- rum cladibus animum adeo habebat afflictum. ut nec in bona ualitudine quicquam iucunditatis ad- mitteret. Acriorē autem faciebat ægritudinem q̃ antipater uiueret. Hunc enim non opere superua- cuo: sed cum ipse conualuisset cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidā tumultus. Erant in ciuitate Sophistæ duo qui summe scire leges patrias uidebantur. Et propterea p̃ omnem gentē maxima gloria prædicabantur: undas filius Sephorei: & alter Margali Mathias. Hos non pauci adolescentium sectabantur: cum leges exponerent: & in dies singulos puberum exerci- tus congregabant. Qui cum regem audissent merore ac morbo tabescere: apud notos loquebantur oportū iam tempus esse ut deus uindicaretur: fabricataque aduersus leges patrias opera destrue- rentur. Siquidem in templo nefas sit: imagines aut uultus aut cuiuslibet animalis cognomine simu- lachrum haberi. Hoc propterea dicebatur q̃ supra maximam portam templi rex aquilam collocare- rat auream. Eamque tunc monebant sophistæ ut tollerent pulchrum esse dicentes: etiam si quod in de periculum immineret: pro legibus patriis mori non recusare. Sic enim decedentibus & animam immortalē & bonarum rerum sensum manere perpetuo: minus autem fortes: & sapientiæ suæ ne scios amare animam: imperitia magisque morbo cupere quam uirtute defungi. Dum hoc illi disse- rerent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Unde etiam confidentius adolescentes cona- men adorti sunt: ipsoque meridie: cum plurima multitudo uersaretur in templo: crassis dimissi funi- bus aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nuntiata: non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuuenes comprehensos regi ex- hibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream concidere ausi essent: fecisse confessi sunt.

Deinde quo iubente lege patriæ responderunt. Cum uero quid exultarent tantum: quibus mori immineret ab his quaereretur: quia post mortem bonis plurimum frui sperarent asseruerunt. His itaq; rex commotus magnitudine morbum superat: atq; in contionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus: & q; occasione legis patriæ quædam maiora tētaſſent ueluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metu ne per multos quaestio iret præcabatur ut primum facinoris suasionibus deinde in eo comprehensus pene subditis cæteris indignationē remitteret. Tandē igitur exoratus: & ipsos rex qui funibus demiserant cum Sophistis uiuos incendit. Et reliquos qui una comprehensi sunt: obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum corpus morbo occupatum naſſis doloribus afficiebatur. Nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus enim nexabatur coli tormentis: pedesq; tanquam ex intercutis uitio timuerant. Quin & inflatio uentriculi putredoq; testiculorum uermiculos generans ac præterea creber anhelitus: & irrupta eum suspiria: membrorumq; omnium contractio fatigabat ut qui hæc ad diuinitatem referrent poenas eas esse dicerent sophistarum. Ille autē quamuis cum tot uitiorum cruciatibus luctaretur: tātum cupidus erat: & remedijs excogitatis salutem sperabat. Denique iordanem transgressus apud Callirhon aquis calidis utebatur: quæ in lacum feracem bituminis quæ Asphaltidis uocatur affluentes pro dulcedine potui sunt. Vbi autem corpus eius q; medicis oleo calidiori foueri placuerat in arcam plenam demersum ita dissolutum est: ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant ad clamorem quidem illorum respicere iussus est. Desperata uero salute militibus quinquagenas dragmas multamq; pecuniâ restoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autē rediens & ad hiericunta uenisset. atra iam bili correptus & pene ipsi morti minitabatur: factum nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni iudæa nobiliores in locum cui nomen est Hyppodromo concludi præcepit. Deinde Salome sorore & alexandro marito eius ad se uocatis: scio inquit mortē meam festis gaudijs celebraturos esse iudæos. Verum per alios ingeri potero & præclarissimos honores sepulturæ cōsequi si quæ præcipio feceritis: Hos uiros qui habentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circumdatos occideret etiam in uita omnis mihi iudæa: omnisq; domus illachrymet. Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolæ sunt allatae: quibus Acmen ancillam iussu Cæsaris interemptam. & antipatrum morte damnatum esse iudicabatur. Qui & si pater eum in exilium dare mallet id quoque permisisse Cæsarem scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuntio recreatus doloribusque rursus uictus. Nam inedia tussiq; pariter uolentia distendebatur fatum præuenire conatus est: sumptoque malo etiam cutellum poposcit: lectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspicito ne quis arbiter impediret: tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achabius consobrinis eius adcurrisset: manumq; continuisset: ululatus maximus in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est. Eoque propere audito Antipater fiduciam repetit: Lætusque iam custodes promissa etiam pecunia rogabat ut se soluerēt atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret obstitit: sed etiam regi uelociter nuntiavit. Ille autem fortius exclamans q; uires ægroantis ualebant. continuo satellitibus missis occidit antipatrum: mortuumq; sepeliri præcepit i Hyrcanio. Deinde rursus corrigit testamentum: & successorem quidem archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis mortui: annos quidem trigintaquatuor ex quo interfecit antigonum regno potitus triginta & septem postquam rex a Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus secunda fortuna usus est ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quaesierat tanto conseruato tempore filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicitissimus fuit. Salome autem antequam recitaret mortem regis exercitus cum marito progressa uinctos absoluit: quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium & unumquemque iussisse domum dimitti. Atque ita his abeuntibus militibus indicatur. Quibus in contionem cum alia turba in Amphitheatrum apud hiericunta collectis. Ptolomæus annuli regis custos: quo signare solitus erat: & fortunatum illum esse cœpit dicere: & multum dinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam: recitauit in qua multum rogabat. ut beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat: in quo Philippum quidem heredem Trachonitidis proximarumque regionum: Tetrarcham uero sicut su prædiximus Antipam Regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat: ob signatamque regi administrati notitiam. Omniūque nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit: cætera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populos adeuntes suamque promittebant denique beniuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus: sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quidem totus erat gemmis auroq; distinctus: thorax autem purpura uariatus: corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autē diadema erat impositum. Corona uero desuper aurea: iaceptrūq; ad dexteram: & circa lectum filii

cum propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium: Germanumq; & Galathæ uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera uero militum manus armata duces suos ordinumq; principes sequebantur. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant corpus autem per. cc. stadia portatum est in castellum Herodion ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem hic finis fuit.

¶ De bello Iudaico. Liber secundus incipit.

¶ Archelatus propter turbationes novas cogitur proficisci Romam: multos occidit die festo qui Pasca appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium regis rationem administrationis reddit Cæsari archelaus: accusatur archelaus: apud Cæsarem: quod non tantum Cæsarem ostendisset regem non re ipsa: defenditur a Nicolao Archelaus: & ad pedes Cæsaris se prostermit: Iudæi cum relictis ab archelao congregiuntur. Varus res componit petunt Iudæi ut per iudices res admitterentur: Cæsar non auens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte: pollicens regia dignitate donaturum: aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit: donauit Cæsar aliis muneribus cæteros filios & filias Herodis.

CAP. I.

Urbatum autem notiarum principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis: sepulisque feralibus prolixè populo exhibitis. Hic autem, mos apud Iudæos necessarios multos ad inopiam redegit. Nam qui eum neglexerit impius æstimabitur: candida ueste indutus procedit ad templum. Ibique uariis fauoribus exceptus a plebe ipse quoque in excelsa tribunali solioque aureo residens humanissime uulgius admisit: eisque & quod sepulturam patris sedulo curauissent gratias egit: & quod sibi quasi certo iam regi magnos honores adhibuissent. Verum se tamen ait

non potestate solum interim: sed etiam ipso regis nomine temperare: donec a Cæsare sibi fuerit confirmata successio: qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hiericunta uoluntati exercitus restitisse cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum alacritate ac beniuolentia æque militibus etiam populo plenam se uicissitudinem relaturum si ab his quorum etiam imperium certus rex declaratus esset: studiumque sibi essent erga illos rebus omnibus parte melior appareret. His gauisa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus coepit. Nanque alii tributa lenari: alii uestigia tolli: quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi: ubi cõmunis luctus de rege cessauit: propria lamenta suscipiunt flentes eorum casum quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat: sed clarissimis quæstibus fletuque iusto & planctu ciuitas personabat uirorum causa uidelicet: quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant. Eorum autem mortis poenas ab illis quos Herodes pecuniis donasset repetendas esse clamitabant: ac primum quem his constituerat pontificem reiiciendum: aliūque pietate præstantem: magisque purum coaptari debere. Quibus & si mouebatur Archelaus ad ultionem: tamen eum uelut per professionis metum continebat festinatione si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impendiretur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum ut quiescerent rogabat. Sed illum seditionis auctores ubi ad templum uenit: priusquam uerbum faceret: lapidibus perturbauerunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis: multos enim allegabat Archelaus iracundie omnia responderunt. Neque si numero aucti fuissent: occisi fore uidebantur. Itaque instante azymorum die festo qui apud Iudæos Pascha uocatur: plurima uictimarum copia plenus: infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant: in templo consisterent nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus antequam omnem populum morbus iste corrumperet: cohortem militum & chiliarchum qui etiam seditionis principes comprehenderent eo dirigit: contra quos omne uulgius excitatum multos lapidum ictibus interfici sauius uero Chiliarchus uix elabatur. Et illi quidem statim ueluti nihil mali actum esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed archelao sine cæde iam multitudo comprimi posse non uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum pedites per ciuitatem simul omnes equitesque per campum qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent: prope ad. iiii. milia hominum occidunt: reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt. Precones autem sequebantur Archelaum iussu eius unūquemque ut domū rediret admonendo. Itaque cuncti neglecta dei festiuitate abiit. Ipse autem cum matre necnon & Popla & Ptolemæo & Nicolao amicis ad mare descendit reli-

CC iiii

sto Philippo regni procuratore: itemque rerum familiarum curatore. Vna uero egressa est cum filiis suis Salome fratrisque regis filii genere: specie quidem uelut Archelao ad successionem firmandam adiumento futuri: certa uero causa quæ contra leges in templum dimissa fuerant delatum. Interea fuit illis Cæsare obuiam Sabinus Syriæ procurator ad Iudæam ueniens ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi uarus inhibuit multis accitis Archelai precibus intercedente Ptoleleo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari neque ad arces uenire properauit neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum manere pollicitus apud Cæsarem commorabatur. Postea uero quam sibi obstantium unus Antiochia peritraliter hoc est Archelaus romam nauigauit: mature profectus in Hierosolymam regiam tenet custodiaque principibus idemque dispensatoribus euocatis: rationes pecuniarum discutere conabarunt & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant sed in obseruando singula quæque perseverabant: causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Cum hoc autem antipas quoque de regno certabat: posteriore superius herodis testamentum firmitus esse defendens in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: ei tam Salome quam multi alii cognati qui cum archelao nauigarent suffragio esse promiserant. Ducebant autem secum matrem fratremque Nicolai Ptolemæi in quo pro fide apud herodem probata non nihil uidebatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat unde etiam qui se monerent ut archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntati cederet audiendos esse non censuit. Romæ uero migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum quibus inuisus erat archelaus: quique præcipue liberi omnes sui que iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu administrari aut si hoc non impetrarent Antipam regem habere ad hoc etiam Sabino petebatur Antipas qui archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem: Antipam uero multum laudauerat itaque digesta crimina Salome & ceteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula patrisque anulum per Ptolemæum rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem præmeditatis eis quæ ab utraque parte dicerentur ubi & regni magnitudinem multitudinemque reddituum animaduertit: atque insuper per Herodis familiam numerosam prælestis etiam Vari ac Sabini litteris optimates romanorum ad consilium uocat. In quo tunc primum ex agrippa quoque ac filia sua natum Gaium sedere iussit filium adoptiuum: atque ita partibus persequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius antipater. Namque is erat orator acrimosus corpeque aduersabant archelao: accusationem populiuit simulacrum archelao quasi uerbis quod nunc de regno uidere contedete: ut uera iam dudum rex esset effectus: & apud aures modo Cæsaris cauillaretur: quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem quibusdam ut diadema sibi imponerent subornatis regis eum morte in solio aureo residentem partim ordines militiæ permittasse partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo: quæ uelut a rege imperanda petiissent maximorumque reos criminum quos pater suus uinxerat absoluisse quique ista fecisset: modo regni umbram a domino postulaturus uenisset: cuius sibi corpus ipse rapuisset: ut non rerum: sed uocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei quod etiam luctum patris assimulasset obieciat: tum interdu quidem personam componeret in mœrorem: noctu uero ad comessationes usque potaret. Denique seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat: totius autem orationis suæ uires eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant adstruebat: Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uero quas ipsi mactauerant crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum quantum nullum ab externis illatum bellum implicabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode preffo ne spe quidem regi nunquam eum dignum esse uisum nisi cum sanæ mentis inops erat: anima deterius ægrotante quam corpore: & quem in secundo testamento scriberet ignorabat: præsertim qui priore testamento scriptum incusare nihil posset: sed incolumi corpore omni uitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate: multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet a Cæsare principatum: qui antequam acciperet tantum populum peremisset? Occulta in hunc modum persecutus Antipater multis ex numero circumstantium propinquoque in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor archelai & ante omnia cædem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quorum necis augeretur: non regni solum sed etiam ipsius iudicis idest Cæsaris hostes fuisset aliorum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum iccirco ratum manere postulabatque Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisse. Nam qui tantum saperet in rege domino potestas succederet. Nec unquam in Herodis errasse iudicio: sed sano corde quem constitueret elegisse qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis etiam Nicolaus perorasset in medium progressus Archelaus ad genua Cæsaris accedit otiose. Quo benigne a Cæsare erecto eo quod paterna quidem successione dignus esset ostendit certum uero nihil pronuntiauit. Sed illo die dimisso consilio: se cum ipse de cognatis deliberabat utrum ex his qui testamento contineretur aliquem regni opor-

teret constitui successorem: non toti familie distribui principatum. Multitudo enim personarum egeret subsidio uidebatur. Sed antequam de his quicquam statueretur a Cæsare mater archelai Malthace morbo corrupta moritur. Et Vari litteræ de Syria prolatae sunt iudæos defecisse nuntiantes quæ uarus fere prospiciens Hierosolymam postquam Archelaus nauigaret ascendit ut incensores seditionis cohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur ex tribus quas e Syria duxerat secum cohortibus unam in ciuitate reliquit: atque ita in antiochiam ipse remeauit. At sabinus cum postea in Hierosolymam uenisset causas nouarum rerum iudæis præbuit: modo uim custodibus ut arces sibi traderent adhibendo: nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiam seruorum suorum multitudine: quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesima die quæ pentecoste a iudæis uocatur: septies septem diebus ex actis rediens ex eorum numero uocabulum nacta non religionis solennitas populum sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa idemque Idumæa & Hiericunte trans iordanemque positis regionibus factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudæorum ex numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terra collocauerunt: una in septentrionali regione templi altera in meridionali Hippodromum uersus: tertiaque in occiduo prope regiam tractu circumfessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter eorumque spiritu perterritus: crebris quidem Varum nuntiis precabatur: ut quam mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissimam castelli turrim quæ Phaselus uocabatur euadit fratris Herodis cognomine: quem parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis: ut in hostes irruerent signum dabat. Nam præ timore quibus ipse præerat descendere nullus audebat. Eius autem præceptis milites obedientes in templum uolant: uehementique cum iudæis pugna confligit: in qua dum nemo desuper adiuuaret imperitos belli peritia superabant. Postea uero quam multi iudæi porticibus occupatis a uertice sagittis eos appetebant: plurimi contrebantur & neque ex alto iaculantes ulcisci facile poterant: neque communius dimicantes ferebant. Ab utrisque tamen afflictis succendunt porticus: opere magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibi cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur: aut in hostes desilientes: ab ipsis occidebantur alii introrsum cedentes præcipitantur ex muro. Nonnulli desperata salute incendii periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepando in Romanos fecissent impetum metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: & quadringenta ex eo talenta diripuerunt. Quorum quæ furto sublata non sunt congregauit Sabinus. At iudæos multo plures: magisque pugnares tam uirore quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque regia minitabantur exitium: nisi quamprimum inde secederent: Sabino si uellet una cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regaliū plurimi qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior. Erat Sebastenorum tria milia. Hisque Rufus & gratus præpositi unus peditum rector: at uero equitum Rufus. Quorum uterque ui corporis atque prudentia: etiam si nullam manum obedientem haberent: magnum tantum momentum belli Romanis addidissent. Itaque iudæi quidem instare obsidioni simul: & castelli moenia tentantes & ad Sabinum clamantes: ut nullo impediante discederent: habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quanquam optaret euadere: fidem tamen pollicitationibus non habebat sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per iudæam plurimis locis tumultus erat multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum qui sub Herode militauerunt congregati armis instructi cum regalibus decertabant. Quibus Achiabus regis consobrinus ex uicis munitissimis repugnabat campestre prælium declinando. Inferiori autem Galilææ Iuda filius Ezechiae latronum principis ab Herode quondam rege capti: qui tunc illas regiones uastauerat: non parua multitudine collecta raptisque regis armentariis: & omnibus quos circa se habebat armatis contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regalibus seruis pulchritudine simul & uastitate corporis fretus imposito sibi diademate cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hiericunta regiam: & multa alia magnifica diuersoria igni corripit: facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes in quibus aliquid decoris erat concremasset nisi Gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios: itemque Sebastenorum pugnatissimos ducens properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit atque ad ualle fugientem: & ex transuerso percussam in uertice deiecit. Incensæ sunt autem & quæ cunque Iordani proxima fuerunt sedes regiae apud Betharamathem quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus: tunc etiam pastor quidam cui nomen erat Gaius regnum affectare ausus est: quod ut speraret ui corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est. Ac præterea fratrum sibi similium robore quorum singulis tanquam ducibus & Sattapis

attributa manu armatorum ad scurfus utebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem sibi etiam coronam imposuit: non paruo autem post tempore cum fratribus suis nando territoria & occidendo præcipue Romanos itemque regios perseuerauit: cum nec Iudæorū quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt autem apud Amathum ta compertum Romanorum agmen obsidere: qui frumenta cohorti atque arma portabant. Vbi autem quidem centurionem: & .xl. fortissimos iaculis confecerunt. Cæteri uero in periculo constituti singula sustinendi auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas itemque alienigenas per omne bellum gestis post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt natu quidem maximus ab Archelao. Duo uero qui ætate sequebantur in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello custam inflammabant Iudæam. Varus autem acceptis Sabini & principum litteris toti cohorti metuens opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis cohortibus & quatuor alis equitum in Ptolomaida profectus eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc a Berytiis etiam cum per eorum transiret oppidum: mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum quam propter Herodis inimicitias Aretas rex arabum non cum exiguo numero equitum peditumque peruenit. statim exercitus partem in Galilæam quæ Ptolemaidis propinquior erat dirigit amico suo Caio his rectoris præposito. Qui mox & aduersus quos ierat omnes in fugam uertit: & Sephorim ciuitatem captam ipsam quidem incendit: incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni Samaria potius ciuitate quidem abstinuit: quod inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit. castris autem ad uicem positus qui appellatur aron ptolemæi possessionem propterea direptam a barbaris: & ab amicis Herodis qui ptolemæo infensi erant. Inde Sapho progreditur alterum uicem tutissimum: quem similiter omnesque redditus ibi repertos fuerant depopulati. Cædis autem ignisque plena erant omnia: nec prædæ Barbarorum quicquam obstabat. Exusta est autem Emaus iussu Vari necessarii cæterorumque indigne ferentis habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad hierosolymam cum exercitu solo uisus Iudæorum castra disiecit: & alii quidem per agros abiire fugientes. Qui uero intra ciuitatem debebant suscepto eo seditionis causas in alios conferebant: nihil quidem se penitus nouisse dicentes sed propter diem festum receptam necessario multitudinem in ciuitate obseffos esse potius cum Romanis quam cum seditiosis conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosephus archelai consobrinus: & cum Grato Rufus agentes exercitum & Sebastenos: & ex Romana cohorte milites ornatos ornatu consueto. Sabinus enim nec in eos Vari uenire passus iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis: quos minus turbulentos inuenisset custodiæ tradidit: maxime uero nocentium prope ad duo milia crucifixit. Adhuc autem super Idumæam superesse decem armatorum milia nuntiato. Confectum arabas domum redire iubet: quia eos non auxiliantium more uti militias: sed pro sua libidine & ultra quam ipse uellet agros vastare perpexit: suis autem conuocatis agminibus in aduersarios properabat. Verum illi se Varo antequam in manus uenirent Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data duces eos interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris: nonnullos regis cognatos: erant enim quidam inter eos Herodis propinqui: supplicio subiugari præcepit quia omnino contra regem suum arma coepissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolymam compositis eademque cohorte quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat ibi relicta antiochiam abiit. Romæ autem archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari legati exierant: natus genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant astantibus una cum populo qui Romæ degerent octo milibus Iudæorum. Itaque conuocato a Cæsare optimatum romanorum amicorum concilio in palatini Apollinis templo quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum: multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis contraque archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti aderant. Nam & cum archelao stare propter odium atque inuidiam recusabant: & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater beniuolo animo duabus ex causis præmissus a Varo ut & archelao subueniret: & si regnum Herodis nepotibus distribui placuisset: partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem sed omnium qui usquam fuissent: tyrannum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse superstitibus ut beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum: sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exterius ornauisse: populisque alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero sceleritate ac patriis legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam: prorsus ut plures ex Herode clades paucis annis sustinuerint quam omni æuo maiores sui postquam ex Babylone discessere perpeffi sunt. Xerse tunc regnante ad discordiam concitati. Verum se tamen ad hanc mediocritatem & aduersæ fortunæ consuetudinem

processisse ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ feritatis subirent qui & Archelaum tanti tyranni filium patre mortuo regem appellassent: nihil morati: & una cum eo luxissent mortem herodis: ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autem quasi metneret: ne non certus eius filius uideretur ex cæde trium milium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruit tot immolasse deo hominum uictimas: tot festo die templum cadaveribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis superessent: aliquando respexisse calamitates suas: & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque a Romanis præcari: ut Iudeæ reliquias misericordia dignas existimarent: ne quod ex ea natione restaret his obicerent: a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus ac per iudices Romanos administrari decernerent. Hoc enim modo probatum in Iudæos: qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur: moderatis rectoribus obedire. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus primum criminibus quæ in reges erant proposita dissolutis: nationem cepit arguere: quia neque gubernari facilis esset natura quæ regibus uix pareret. Vna uero etiam propinquos Archelai qui se accusatores contulerant insimulabat. Sed tunc quidem partibus Cæsar auditis conuenitum dicitur. Paucis autem diebus post mediam regni partem sub Tetrarchæ nomine dedit Archelao: etiam regem si se dignum præbuisset facturum esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit: duobusque aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo: alteram illi qui cum Archelao de regno certauerat. Huius autem parti cesserat trans flumē regio quarum ducēta talenta redditus erant. Bathanea uero & Trachon & Auranitis: & quædam pars domus Zenonis circa Iamuiā uicini cum Philippo destinata sunt quæ talentorum .c. redditus ministrabant. Archelai uero Ethnarchia Iudeam omnemque Iudæam & Samariam habebat: quarta tributorum parte leuata pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret & ei traditæ sunt Stratonis Turris & Sebaste & Ioppe & Hierosolyma. Græcas uero Gazam & Gadarā & Hippion regno auulsas Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai. cccc. talenta. quin & Salomæ præter illa quæ testamento regis ei relicta erant Iamniæ dominam & Azoti & Phaselidis idem Cæsar constituit: regionemque apud Ascalonam largitus est ex quibus omnibus talentorum .lx. redditus colligebantur. Domum uero eius Ethnarchiæ subiugauit Archelai. Cum autem cæteris Herodis propinquis testamento relicto soluisset: duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis milibus pecuniæ donauit: easque nuptū Phæroræ filii collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talentum: hisdem distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

Iudæus quidam interim simulat se esse Alexandrū ob similitudinē cū illo Romā uenit cognoscere a Cæsare: patet facit ipse Cæsari dolū & fraudē: his ridens Cæsar remigum numero inseruit. suasorem illius fraudis interficere: ponuntur quædam sectæ philosophorum & eorum uita. CAP. II.

Nunc iterea quidam iuuenis natione Iudæus apud quendam libertinū Romanorum in Sidonio rū oppido educatus illū se format similitudine quæ Herodes necauerat. Alexandrū esse mētibus fallēdi spe Romā uenit. Huius autem facinoris habebat sociū quendam gētilem suū oēs regni actus optime scientē: a quo instructus affirmabat eorum semiseruicia quæ sui atque Aristobuli occidēdi causa missi fuerant similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos sefellat in creta degētes: ac liberaliter illic acceptus Meliūque inde transmissus ibique ampliore quæstu cumulatus ēt hospites suos magna uerisimilitudine Romā se cū nauigare pellexerat. Postremo delatus Distarchiā multisque muneribus a Iudæis eius loci donatus quasi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo: ut qui alexandrū illū uiderant: planeque non erant hūc eū esse iurare: tunc igitur oēs etiam Romæ uisendi eius studio circūfusi properabant: & infinita multitudo per uicorum angustias quocūque referebat conueniebant. Tanta namque dementia multos cœperat ut illū sella portaret: ac regale obsequiū propriis eius sumptibus exhiberent. Sed Cæsar alexandri uultū optime sciēs: accusatus enim fuerat ad eū ab Herode: & si prius uideret hominem fallaciam similitudinis adauerterat: hilariori tamen animi spe non nihil indulgēdum putauit: & Celadū quendam qui alexandrū bene cognosceret misit: ut ad se adolescentē adduceret. Quo ille conspecto statim personæ differētiā coniectura deprehendit. Maxime autem ubi corporis eius duritiā & seruilē formam considerauit: intellexit omne cōmētū. Satis autem cōmotus est dictorum eius audacia aristobulū pcontatibus saluū quod illū esse memorabat consulto uero non ad es: quia apud Cyprū degeret: canēdo insidias: minus enim se circunueniri posse disiectos. Itaque Celadus ei ab aliis separato uitam dixit a Cæsare primū fore tantæ fraudis si prodidisset auctore. Id autem se facturum pollicitus ad Cæsare sequi: & Iudæū indicat: quæ formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstū. Tanta enim dona ex ciuitatibus eū singulis abstulisse docuit: quanta uicinus alexander accepisset. Risit his Cæsar & falsum quod alexandrū propter habitudinē corporis remigū numero inseruit: suasore uero eius interficere iussit. Melius autem sumptū detrimētū pro amētiæ priore satis esse indicauit. Ethnarchia uero suscepta memor discordiæ superioris archelaus non solū Iudæis: sed etiam samaris crudeliter abusus est. Nonque principatus sui anno legatis contra se ab utroque ad Cæsare missis: ipse quoque

fracundia moderators iusti sunt: indignationem cohibent: fide tuentur patri obsecundant: & omne quod dixerunt iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius uitant. Iam enim mendacio condemnatum arbitrantur cui sine deo non creditur. Summum autem statum uetere scriptis adhibent ea maxime indeque quae animae & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia stirpes medicas quaque uim propriam singuli lapides habeant rimantibus conquiruntur. Sectae uero suae studiosis non statim cum eius una collectio: sed per annum integrum extrinsecus comoranti culque eundem uictus ordinem tribuunt. Dolabram quoque & quod praedictum est perizoma & albam uestem tradentes. Cum uero processu temporis experimetur continetiae de dit: accedit etiam ad communem cibum: & purioribus ob castificationem. s. aquis participat neque tamen in conuictum assumitur. Post ostentionem quippe continetiae duobus annis alios mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit tunc de mam in consortium assumitur. Prius uero quam incipiat communem habere cibum magnis execrationibus abiurat se primum quidem colere deum: deinceps quoque erga homines seruare iustitiam: & neque propria sponte nocere cuiquam: neque ex precepto obesse: quinimmo iniquos omnes odisse: & cum labore semper iustitiae sectatoribus fidem omnibus seruare. maxime uero principibus. Neque enim aliquid uoluntate dei cuiquam consentire posse ad principatus potentiam accedere. Si uero ipse ceteris praesit nunquam abuti nunquam se abuturum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorum sed neque ueste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere: ueritatem semper diligere: & habere propositum conuincere metientes. Manus uero a furto & animam puram seruare ab iniustis compediis: & neque aliquid de misteris consecratis caere. Neque profanis eorum quippiam publicare: etiam si intentata quispiam morte compellat. Super haec autem addunt nihil se de dogmatibus aliquid quam ipsi susceperint tradere. Fugere autem laetitia: & conseruatum iri similiter dogmatis sui liberos angelorumque nominari: his quidem execrationibus explorant: & quasi praemuniri accedentes. Depraeheos uero in peccatis a sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus miserabili plerumque morte consumitur illis quidem sacramentis sacris obligatus: neque capere ab aliis oblatum cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens: & fame exarsa membra corrumpunt. Ob quam etiam plurimos plerumque miserati: & extremum spiritum agentes receperunt sufficientem pro peccatis eorum quae usque ad mortem adduxerat poenam fuisse censentes: in iudiciis uero sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quam centum in unum coacti: quod autem ab his decretum fuerit immobile manet. Veneratio quoque apud eos post deum magna legis est: ita ut si quis blasphemauerit morte damnetur. Senibus uero obedire: & plurimum quorumque deprobabile arbitratur officium: cum simul denique sederint. x. nullus unus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum uel in dexteram sui partem quisque deul tat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse omnibus Iudaeis diligentius cauere neque cibum sibi solum pridie praeparant: ne uidelicet illo die ignem accendant: sed neque uas aliquod transponere praesumunt immo nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam uno uerbi gratia per de altam dolabra illa quam tradi nuper accedentibus diximus demissa ueste sese diligentissime con tegentes: ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant: in eadem fouea ab onere uestris leuantur: ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsam faciunt in locis secretissimis: & nempe cum naturalis sit ista purgatio: nihilominus tamen solennem habet ut quasi ab immunditia diluantur: decernunt autem inter se secundum susceptae abstinetiae tempora in ordines. iiii. tantumque hi qui minores sunt inferiores praecedentibus aestimantur ut si aliquos eorum contigerit quasi a contactu alienigenae diluantur uiuunt autem quam longissime: ita ut plerique eorum usque ad centenariam perferantur aetatem propter simplicitatem. s. uictus: quod eis uimur accedere puto propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt autem aduersorum cruciatus: quidem uincunt firmitate consilii. Mortem uero si cum decore obeunda sit iudicant et immortalitate meliorem: prodit autem eorum in omnibus negociis animos bellum gestum cum Romanis. Tunc siquidem per artuum con fractiones & ignes ac per tormenta omnigena transeunt: ut uidelicet in legistatores aliquid loquerentur iniuriam: uel ciborum quippiam quos non solent ederent: ad neutrum horum potuerunt impelli: sed neque deprecari suos tortores: aut in ipsis flere suppliciis quinimmo in mediis cruciatibus subridentes: & eis qui tormenta admo. uerant illudentes constantes animos cum quadam hilaritate reddebant. s. quasi qui eos essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata constitit: corruptibilia quidem esse corpora: materiaque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere: & de aethere subtilissimo comneantes quasi carceribus ita corporibus implicari: uelut quas illecebra carnalis attraxerat. Cum ne ro fuerint a carnalibus releuatae uinculis quasi de seruitute longissima liberatas ita ilico laetari eas sublimemque ferri. Et quidem bonis continentes in hoc graecorum sententiis pronunciant ultra Oceanum degere: ubi eis sit imposita perfructio: illic quippe esse regionem: quae neque imbris: neque niuib: neque aestibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus & leuiter aspirans amaret. Malis autem animabus pcellosa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercedarum si ne sine pena: uidetur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam graeci quoque fortibus suis quos.

Heroas. & Senideos uocant beatorum insulas sequestrasse: Improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sunt: Sisyphos uidelicet & Tantalos & Ixiones & Tityos Principio quidem imortales esse animantes: ob adhortationem utiq; uirtutis dehortationemq; nequitiae bonos quippe fieri in huius uitae conuersationem meliores per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari aestimantius: quoniam & si huius uitae spatio latuerint: post obitum tamen sint imortalia tormenta passuri. Haec sunt ergo: quae Essae de diuinitate animae philosophantur. Plane illecebram is qui semel deorum sapientiam gustauerint reponētes. Sunt autē in eis qui etiam futura nosse promittant. factis uidelicet libris & uariis sanctificationibus: Prophetarumq; dictis a primis aetatibus adhaerentes: raro autē accidunt praedictiones eorum frustratio consequatur. Est autē aliud etiam Essaeorum collegium: cibos quidem & mores legumq; similia cum prioribus habens. Distat autē opinione coniugium maximā siquidem uitae hominum partem successione. s. amputare eos: qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem uelint ire sententiam: defectoq; confestim genus humanum fore. Nihilominus tantum ipsi tanta moderatione conueniunt ut per triennium explorent ualitudinem foeminarum. Et si constanti purgatione apparuerint idoneae: partui ita eas in matrimonia adsciscunt. Nemo tamē eorum cum praegnanate concumbit: ostendunt quia non uoluptatis nuptias: sed causa inierint liberorum. Lauatibus autē foeminis ita ut uiris perizomarū inest amictus: tales mores huius collectionis: duo autem priorum quasi ordines sunt. Ex quibus Pharisei dicuntur qui certiore legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent: ut Imarmene fato. s. & deo uniuersa deputent: & quidem uel agere quae iusta sunt uel negligere secundum maiorem partem esse beniuolentiae in hominibus profitentur adiuuante tantum in singulis: & Imarmene animam autem quidem omnē incorruptam esse transire autē in alia corpora solas bonorum: improborum autem interminabili supplicio cruciari. Saducei porro. i. Secunda collectio Imarmenē omnifariam negant: & deū extra omnē mali patrationem inspectionemq; constituunt. Aiunt autem electioni hominum uel bonum uel malum esse propositum: & secundum uoluntatem propriam alterutrum unumquēq; coniūgi. Animarum autem generaliter uel supplicia denegant uel honores: & Pharisei quidem sociabiles: & qui studeant se mutua dilectione complecti. Saducei uero & inter se seris moribus discrepantes: & conuersatio eorum ita circa participes ut erga exteros inhumana haec sunt quae de Iudaeorū philosophis dicenda repperi: nunc ad inceptum reuertor.

Decedente regno Archelao Philippus & Herodes Antipas regūt Tetrarchias suas: deferitur imperium ad Tyberium post mortem Augusti: Pilatus mittitur a Tyberio in Iudaeā: ob imagines Caesaris quas intulit in tēpla oritur discordia maxima: Caius Caesar uult deus appellari: eius imagines & statuas pcepit erigi: renitētibz illis minatur eis: moritur Caius: Claudius rapitur in regnum: mittit Agrippam aduenatum ut placeat eum esse regē: non admittit curia: remittitur Agrippa ad senatum nuntians pugnam: aduersus eos.

CAP. III.

Archelai regno in ordine provinciae iam decedēte reliqui idest Philippus & Herodes qu cognominabatur Antipas tetrarchias suas regebant. Salome autē moriēs Liviae Augusti coniugi regionē quā rexerat: & Iamniā & in phaseli de palmeta testamēto reliquit. Delato autē ad Tyberium Liviae filium romano imperio post mortē. s. Augusti qui p̄fuit rebus annis septē & quinquaginta mēsis sex diebus duobus manētes in tetrarchiis suis: Herodes. s. ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos: de quibus Iordanis flumen exoritur in Paneade condidit ciuitatē: quam Caesariam uocitauit: aliamq; inferiori Gaulanite: q̄ Iuliadē nominauit. Herodes uero in Galilaea Tyberiadem in Perza autē cognomine Iuliae. Missus autē a Tyberio in Iudaeam Pilatus qui curandā acceperat regionem nocte intēpesta opertas in hierosolymam intulit imagines Caesaris: quae res postridie grandem inter Iudaeos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt: quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse dicūt collocari in urbe simulachrum. Ad quārelam autē eorum qui in ciuitate erant: subito etiam de agris multitudo confluxit. Euntes autē illico Caesariam ad Pilatum intentissime deprecabantur: ut ab Hierosolymis auferretur imagines: & eis iura patria seruarentur. Pilato autē supplicantibus abnuente circa domum eius proni corruerant: & immobiles quinque diebus continuis noctibusq; mansere. Post autē Pilatus tribunal ascendēs in studio magno conuocat multitudinem Iudaeorum quasi qui eis uelles dare respōsum: cum subito milites accepto signo sic enim fuerat praeparatum: armati circumsteterūt Iudaeos: circumdataq; triplici acie. Iudaei quidem stuporis erant pleni uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuntians trucidaturum se omnes nisi imagines Caesaris suscepissent: annuit militibus ut educerent gladios. Iudaei autem quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt: & ceruices nudatas ad excipiendos ictus parauerunt uociferantes uniuersi magis se interfici uelle quam legem. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri: deinde uero conturbationem alteram commouebat: erat apud eos sacer thesaurus quem Chorboman dicunt: hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem indu-

renda aqua & stadiis. cccc. ad hoc itaque vulgi oriebantur querelæ ita ut etiam pilati qui Hierosolymam uenerat cum clamore circumdarent tribunal: ille autem prouiderat: si quidem tumultum eorum populo permisit armatos milites: qui tunc essent priuatorum uestibus induti. præcepitque gladiis quodam ne uterentur: sustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus dat ex tribunali signum confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem perierunt plagis: multi uero se inuicem trucidantes in fugam misera contritione uersi sunt tunc ad calamitatem intersectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis Tetrarchæ Agrippas fuit filius Aristobuli: quæ pater Herodes interfecit: ad Tyberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem residens Roma ad aliquorum quidem potentium notitias ambiebat. Maximis autem colebat officiis germanici filium Caium cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus qui bus eum demerebatur: ad ultimum extensis manibus aperte deum cœpit precari: celeriter illum mortuo Tyberio dominum cunctorum uidere. Hoc cum quidam de familiaribus eius Tyberio nuntiasset statim concludi iussit Agrippam qui & sub grandi ærumna usque ad mortem Tyberii in carcere per menses sex tenebatur. sed defuncto eo post regnum annorum duorum & uiginti dierum trium succedens imperium. C. Cæsar absoluit Agrippam uinculis & Tetrarchiam Philippiam enim iste decesserat ei tradidit: regemque appellauit. Cum uenisset autem in regnum Agrippas: Herodis Tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat autem eum maxime in spei regni Herodias uxore exprobris ei secordiam & dicens: quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare careret potestate maiorem nam cum Agrippam ex priuato regem fecit: quomodo dubitaret illum ex Tetrarcha eodem honore. His adductus Herodes uenit ad Caium: quo ob avaritiam uehementer increpatus ad hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat acusator Agrippas: cui etiam Tetrarchiam illius. C. Cæsar adiecit. Atque ita Herodes quidem in hispania peregrinante secum etiam uxor decessit. Caius uero Cæsar in tantum contumeliose abusus est fortuna ut etiam & deum se putaret: & uellet uocari. Patriam quoque suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in iudæam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymas direxit: precipiens ut in templo statuas eius leuaret: quod nisi susciperent Iudæi contradicentes quidem ex his interficeret: reliquam uero multitudinem captiuaret: permonebat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidem cum tribus cohortibus multisque de Syria habitatoribus properabat in Iudæam de Antiochia. Iudæorum uero quidam non credebant famæ prælium nuntianti. Qui uero credebant nihil de resistentibus poterant comminisci. Celeriter autem in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaida peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galylæ littore in magno composita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disseperatis: sed ad Galylæam pertinetibus: Meridiano autem Carmelo quæ abest stadiis centum uiginti a septentrionali quoque monte qui est altissimus: quæ uocant etiam incolæ scalam tyriorum: & hic autem distat stadiis. c. ab ea autem urbe quasi a duobus stadiis præterlabitur fluuiolus quem uocant beleum exiguus prorsus: cui prope est sepulchrum mænonis habens iuxta se. c. fere cubitorum spatium continet: sed admiratione dignissimum: est autem species uallis rotundæ uitream emittens harenam: quam cum exhauerint multæ naues pariter accedentes: locus hiscæ rursus impletur: uenti siquidem quasi dedita opera conuehunt de circumstantibus superciliis harenam istam utique cœm. Locus autem metalli statim metalla in uitrum quæ susceperit mutat. Mirabile quoque mihi illud uidetur: quoniam conuersæ iam harenæ in uitrum quæcunque pars super margines loci ipsius fuerit iacta in cœmunem harenam denuo conuertitur. Igitur loci eius natura talis est. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum in quo est sita Ptolemais Petronio supplicabant principio ob patrias leges: deinceps uero etiam pro suo statu ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in galylæam & conuocans in tyberiadem tam populum iudæorum quam omnes eorum nobiles: & uim romani exercitus cœpit exponere eis minas Cæsaris. His addēs: quoniam & contumeliosa esset supplicatio iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ paret imperio romano in suis urbibus inter reliquos deos: imagines quoque Cæsaris locauissent soli iudæi istud abnuerent. Si quidem quasi ab imperio deficere esset etiam cum iniuriæ præsidetis. Illis uero contra legem moresque patrios allegantibus: & quia ne dei quidem simulachrum ne dum hominis: neque solum in templo: sed neque in prophano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripens dictum Petronius respondit. Sed & mihi domini mei lex seruanda est. Si eam quippe transgrediar uobisque precam iuste animaduersionem subibo impugnabit sane uos: non petronius: sed ille a quo sum directus: siquidem ita & ego uos cogam implere quæ iussa sunt. Ad hoc omnis multitudo succubauit ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorum clamore petronius ait. Pugnare ergo inquit aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt iudæi pro Cæsare quidem & populo romano nobis semper per dies singulos usus est offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstimer collocandas debere eum totam iudæorum gentem primitus inuolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei qui interficere uoluisset. Ad hæc admiratio Petronium miseratioque peruasit intuentem & insuperabilem religionem iudæorum: & tantum uulgas ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus

recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim uirumq; compellans: populum quoq; publice alloquens: tunc quasi consulens admonebat. Inrer dum etiam minabatur extollens & uirtutem romanam & indignationem Cæsaris inter hæc etiam suam necessitatem cui essent exequenda præcepta: sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus: cum uideret etiam sementem regionis intercipi ipsum quippe anni tempus erat: & quinquaginta pene diebus multitudo in urbe otiose morabatur ad ultimū conuocatis omnibus ait se etiam periculosam rem uelle aggredi. Aut enim deo cooperante placabo Cæsarem: ac uobiscum saluabor libenter: aut illum in ultionem irritabo: pro tanta multitudine impendo animam meam. Atque ita dimissis turbis multa pro eo nota facientibus Antiochiam ad Ptolemaida reuocauit exercitum: atq; illinc confestim missis ad Cæsarem referens: & quo apparatu in iudæam irruisset: & q̄ tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret: nosset cum uiris etiam provinciam perdēdam. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis uehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodice comminans Petronio mortem: quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum taliū nestores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri. Alii aut exitum. C. Cæsaris nuntiantes prospere nauigauerunt: deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit finem Cæsaris indicantes quam illi peruenirent: qui comminantia scripta portabant. Caio per dolum interēpto: qui regnauerat annis tribus mēsis sex Raptus in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat Claudius. Senatus aut referētib; consulibus Sergio Saturnillo & Pomponio secundo mandat tribus legionibus ut essent p̄sidio ciuitati: & ipse frequēs in capitolium deuenit. Quia propter imanitatem Caii bellum agi cum Claudio decernebat: uolens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim fuerat ad regēdum dignissimi eligerētur. Accidit aut ut agrippas adueniret: quem cum & senatus in consiliū & in castra Claudius euocasset. s. eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret: uidēs Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsare ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad senatum misit in dicantē suum propositum: quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit iniquum esse se militum erga se studium tam religiosum deferere iam tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis esse q̄ in regnum uocatus sit. Deinde administratum ire paratum esse in rempub. non ut aliquis tyrannus sed ut p̄sul benignus sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negociis cōem omnium stare sentētiā. Nam & si non natura esset modestus: locuples tamē moderandæ potestatis exemplū Caii morte esse propositum. quæ cum detulisset Agrippas respondit curia: quasi quæ exercitui & bonis consiliis fideret nolle se subire uoluntariam seruitutem: sed accepro patrū responso Claudius rursus misit Agrippam nunciare eis: quoniam non posset adduci ut eos proderet: quoq; concessu in imperium esset accitus inuitum autē se initurū esse pugnam aduersus eos cum quibus configere minime uellet: proinde eligēdum esse locum extra ciuitatem in quo configerēt: neq; enim sanctum esse propter illorū peruersitatē patriam ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista senatui nuncianit.

Senatus uadit ad Claudium: offert uictimas deo: ipse donat Agrippæ regio patrimonio: moris agrippæ: Claudius regnū in prouinciā redegit: & Herodes q̄ regnabat in chalcide moris. CAP. III.

Nec hæc autem unus de his militibus qui cum patribus erant educens gladium. Com miliones inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus imperatorem aduersus propinquos nostros Claudium secutos maxime cum habeamus imperatorem quem in nullo culpāre possimus: & ad quem cum iustis magnis allegationibus: quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens per mediam egressus est curiam: omnibus se militibus consecutis: hoc exemplo optimates deserti in magno metu esse coeperunt: ac deinceps uidētes sibi aduersionem tutam non esse iter secuti militum ad Claudium transferunt: occurrebant autē eis pro muris nudatos gladios ferētes hi qui fortunæ regis ambiciosius adulabant: & pene accidit ut progressi quinque interficerētur: ante scilicet quam militū impetum Cæsar agnosceret: nisi præcurrens Agrippas imminētis ei facinoris periculum nunciasset: dicēs quoniam nisi cohercuisset exercitum iam in sanguine ciuiliū furētem confestim missurus esset omnes per quos conspicuū esset imperium: fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiēs Claudius continuit militum impetum. Suscepit autem in castris adueniētem senatum: & indulgēti honore complexus: egressus cum patribus confestim obtulit deo uictimas: ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus muneratur regio patrimonio: omnia adiiciens ei: etiam illa quæ augustus Herodi donauerat: traconitiden scilicet & aurantiden. Præter hæc autem aliud quoque regnum quod Lysaniæ uocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum uindicaui. Patribus autem præcepit: ut incisæ æris tabule in capitolio collocarentur. Donat autem ei etiam fratrem suum Herodem qui gener eiusdem erat Beronici iūctus regione Chalcidis. O pinione autem celerius agrippe dati regni census maximus effluebat: qua sane pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur: sed talem murum hierosolymis circumdare coepit: qualem si potuisset absolui inefficacem prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleteret opus decessit in Cæsaria. Regnauit autē annis tribus. Ante quoq; cū Tetrarchiam regeret: aliis tribus annis tenuerat potestātē. Reliquit uero filias

quidem tres de Cypri natus: Beronicen, Mariannem atq; Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge nomine Agrippam: qui non nimis paruulus erat. Tunc claudius regnum eius in prouinciā adiegit in cuius procuratore missus est Cuspius Fadus. Post hunc autem Tyberium Alexandrum: qui nihil de consuetudine patriā immutantes gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herodes qui regnabat in Chalcide decessit. Relinquens de sorore sua Beronice filios duos: Beronicianū Hyrcanum: de priore autem Mariannē Aristobulum: cuius frater mortuus fuerat Aristobulus priuatus relicta filia Iotapata: hi quidem erant sicut supra dixi liberi Aristobuli: qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi de Mariannē: quos ipse patres interfecit. Alexandri autē posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Post obitum Herodis qui in Chalcide regnauit: Claudius agrippam filium agrippæ regem instituit. Cumanus curam accepit alterius prouinciæ: unde inter Iudæos oritur multi tumultus in die festi azymorum: populus in fugam se conuertit: & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominum consumpta sunt.

CAP. V.

Post obitum autem Herodis qui regnauit in Chalcide Claudius agrippam filium agrippæ in auunculi sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus: sub quo oriri cœperunt tumultus: & denique Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymā stante legione romana super porticulum templi armati quippe milites semper custodiebant festos dies: ne quid conuenientes populi nouare auderent. Vnus ergo e militibus reductis turpiter uestimenti inclinans posteriora sua obuerrit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum uocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conquerita ut circumstarent Cumanum ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes: & quasi natura apti ad seditiones mouendas in litem grauissimā prosiliebant: hi continuo quippe saxa lapides percutiebant milites. Tunc ueritus Cumanus ne totius in eum uulgi impetus fieret plures euocauit armatos: qui cum essent porticibus immissi metus grauis incidit Iudæis. Statimque in fugam uersi relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressum de constipatione obrutio facta est: ut concussione mutua super. xxx. milia hominum consumpta sint. Facta est autem uniuersæ genti luctuosa festiuitas & plangens per domos singulas personabat.

Insurgunt tumultus latrocinantium: unde quidam per Cumanū capiuntur: libri legis per militem quædam comburantur: accensi Iudæi ex hoc conqueruntur apud Cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit.

CAP. VI.

Secessit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoro quippe circa assensum publicum Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellectilem quādam uehebat: quæ ab irruentibus direpta latronibus est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis uicis essent: uinctos ad se adduci iussit: denuntians: ut conquisitos latrones in uincula conicerent. qua occasione quidam militum in uico aliquo libros sacræ legis offensos discidit atque cōbussit. Iudæi autē quasi totā religionem inflammatam uiderit undique confluerunt: & uelut machinam æto aliquosita ut superstitionis attracti omnes ad unam euocationē ad Cumanū Cæsariam cōcurrunt precantes ut militem qui tantam cōtumeliā deo legique eius intulisset: non relinqueret impunitū. Ad hæc enim ille uidebat multitudinē nequē quieturā: nisi aliquid esset satisfactione sedata. adiudicatum militem per mediū populū: ad supplicium iussit adduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt.

Confliktus oritur inter Galilæos & Samaritanos: quidam Galilæus ad festiuitatem ascendens iter facit: Cumanus ad sedationē mittit precatore: Hierosolyma audito homicidio uulgi in impetum in Samariam irruit: Cumanus accurrit cum ala militum: multos interfecit princeps Hierosolymæ precatur ut ab incepto desistant: Iudæi tandem eorum precibus acquiescunt.

CAP. VII.

Denno autē Galilæos & Samaritanos conflictus exoritur. In uico enim quæ Gemam uocant qui est in magno Samariæ agro positus: quidam Galilæus de numero Iudæorum: ad festiuitatem ascendens interficit. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cōuenerunt ut cum Samaritis cōfligeret. Hic autē nobiliores cōuenerunt in Cumanū rogantes: ut antequam grauis calamitas oriret transiret in Galilæam: & in eos qui auctores essent homicidii uindicaret. Cumanus his negotiis quæ habebat in manibus postponens illos petitiones sine affectu precatore emisit. Nunciatum igitur homicidio hierosolyma omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate in Samariam uulgi impetum fecit sine duce: ne cuiquam principum suorum retinēti acquiescentes: latrocinio autem eorum & tumultu quidam Dinei filius Eleazarus & Alexander præerat: qui in Acrabatene regione conterminos irruentes promiscuam dedere cædē a nullius ætatis exitio reperiētes: uicos autē inflamauerunt. Cumanus autē hæc audiens adduxit secum unam equitū alā quæ uocatur Sebastenorum ut auxilio his qui uastabantur esset: sicque eorum multos qui Eleazarus erant secuti cōprehendit: plures quoque interfecit. Ad reliquam autē multitudinē quæ in uastandos Samaritanorum fines irruerunt: principes gentis de Hierosolyma cōcurrerunt: optique ciliciis: & aspersis cinere capitibus precabantur: ut ab incepto desinerent: nec per exercendā in Samaritanos ultionē ad hierosolymæ perniciem Romāos commouerent: mil-

D D

fererent at patriæ suæ atq; templi filiorū & cōlugiū p̄prias: neq; oīa piter ī discimēn adducētē. Neq; ob unius Galilæi uindictā cuncta disperderent. His acquiescētē Iudæi a negotio recesserunt.

Fiunt his temporibus multa latrocinia Samaritanæ primates accedunt ad Numidium Quadratū. cōquerentes de huiusmodi latronibus: cōueniunt & nobiles Iudæorū deferentes: distulit Domitius iudiciū: Liddam uenit audiens iteꝝ querelas Samaritanorū quosdā percutit securis: quosdam dele gauit: Cumanus uidetur Romam p̄ficisci: de reddenda ratione administratā puīcia apud Claudiū ex Samaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe discedere. CAP. VIII.

Illi at per idē tempus in latrocinia conspirabant: sicut uere solet insolentia crescere reb⁹ quietis: per quā oēm regionem agebant rapinæ: & audaces quiq; reliquis uim afferebāt. tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum qui Syriam puīciam pcurabat Tyrum uenerunt uindicari de his qui regionem eorū deprædati fuerāt postulantes. Præsto at fuerant et Iudæorū nobiles: & Ionathas filius Ananiæ princeps sacerdotum obiecta diluens al legabat: initium quidem tumultus samaritanis fuisse: qui primi homicidiū ppetrassent: cām tamē calamitatum postea secuta: præbuisse Cumanū: qui inter principia in auctores cædis noluisse ulcisci: tunc Quadratus utrāq; partem interi distulit dicēs. Quoniā cū ad ipsas regiones uenisset diligēter singula īgreret: deinceps uero pcedens Cæsariam oēs quos Cumanus uinctos reliquerat ī crucē sustulit. Inde cū Liddam uenisset denuo auduit Samaritanorū q̄relas & Iudæorū decem & octo uiros quos cognouit pugna fuisse p̄cipes securi percussit: duos at ex Sūmatium pontificum sacerdotem Ionathan & ananiam eiusq; filium Ananū: & nōnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsare destinauit similiter antē & Samaritanæ nobilissimos quosq;. Præcepit quoq; Cumano & Celeri tribuno Romā nauigare reddituros Claudio rationem p̄ his quæ in regno gesserant. His ita cōpositis a Lidda ascēbat Hierosolymam & inueniens multitudinē festiuitatē azymorū celebrantem sine ulla cōturbatione Antiochiam rediit. Romæ autē Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorū aderat autem agrippas Iudæorū causam magna intentione defendēs: siquidē & Cumanū multi potentium oderant pronanciās aduersus Samaritanas tres eorū nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem iussit urbe discedere. Celerem uero tribunum quīctū Hierosolymam mittens Iudæis ad supplicium deditur per urbem tractus capite caderetur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem destinauit ad Iudæos qui & eorum puīciam cū Samaria & Galilæam & Peræam curaret. Agrippam uero de Chalcide in regnū magnū trāstulit: tradēs ei illā quoq; puīciam q̄ felicitis fuisset. Erat at ista Trachonitis & Bateana & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lysaniæ & Tetrarchiam quam Varus rexerat.

Nero succedit Claudio: fratrem matrē & uxore interfecit: ad Histriōnū opera se cōuertit. CAP. IX.

Ipsē autem per annos tredecim: menses octo: dies triginta administratio imperio decessit: successorem regni Neronem relinquens: quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium coartauerat: & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum priore scilicet coniuge: & Octauiam filiam: quam ipse priuigno collocarat. Nero. in. Sulteperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinē felicitatis: & opus abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum atq; uxorem matremq; interfecerit. Post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit: atq; ut ad ultimum per amentiam ad histriōnum opera scenamq; perueniret: quoniam scio esse & narrationem molestam tacitus præterire melius puto. Conuertar autem ad narranda: quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt.

Aristobuli filius regnat in armenia: augetur regnum agrippæ residuum Iudææ felici creditur: hic Eleazarum depræhēdit mittitur Romam cum multis aliis: insurgit nouum genus latrocinantium. sicariorū: insurgunt quædam sectæ hoīum q̄ cōsiliis & Hypocritū hoīes deciperēt. CAP. X.

Inorem igitur armeniam regnandā Aristobulo dedit Herodis filio. Regno at agrippæ quattuor urbes addit cum agris ad singulas pertinentibus In Peræa scilicet regione Abilam & Iuliadam: in Galilæa autem Taricheam & Tiberiadam. Reliqua autem Iudææ felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum: qui per uiginti annos regionem deprædatus: aliosq; multos cœpit: uinctosq; Romam direxit: aliorumq; quos ī crucem sustulit latronum: uel in cōmuniōne sceleris depræhensorū popularium: fuit pene immunerabilis multitudo. Sic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii uocabantur. Die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus festiuis immiscebantur uulgo: & sicas sub ueste gestantes. His diuersos quosque interficiebant ac deinceps collapsis hominibus illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant: diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebātur: atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circūspiciebant autem eminus quosq; appropinquantēs: & neq; amicis suis fidere poterant: dum tantum in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinantium temeritas & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est cæde quidem

abstinentium : sed consiliis magis impiorum quæ pars non minus q̄ sicariorum felicem urbem statim corruptis seductores quoq; homines & circumuentores sub spem religionis nouandis rebus uulgus in sanire fecerunt : nam in solitudines egrediebantur p̄mittentes deū signa eis ostensæ libertatis. Cōtra quos Felix uidebatur quippe semina defectionis esse : mittens equites atq; pedites armatos magnam multitudinem interfecit.

Aegyptius quidam pseudo propheta congregat .xxx. milia hominū Hierosolymam uult ascendere : Felix cum quibusdam armatis eos depellit & fugati insurgunt quidem magni qui tentant reuocare populum a seruitute Romanorum : insurgunt tumultus in Cæsaria inter populum scilicet Iudæum & Græcum : Felix nequies pacare ex utroq; nobiles ad Neronem mittit. Succedit Festus Felici qui plurimos latronum interfecit.

CAP. XI.

Maiore autē plaga Iudæos afflixit aegyptius quidam pseudo propheta : adueniens quippe in provinciam magus cum esset prophetæ opinionem sibi arrogans .xxx. ferme milia hominum congregauit quos uana seductione deceperat & circūducens eos de solitudine in montem qui uocatur oliuæ : inde Hierosolymam nitebatur ascendere : depulsoq; Romanorum præsidio in populares exercere dominationem : utebatur sane stipatoribus qui ad facinus conuenerant : præuidit autem eius impetum Felix : & occurrēs cum ipsis Romanis armatis quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iauabat in init conflictum. Et aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cū ipso fuerant cōprehensi : atq; uiculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis porro his etiam sicut in agro corpore : rursum pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti multis afflictionem inducebant : & quasi ad libertatem uocabant : mortem aptissimam cōminātes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent : ut uel reluctantes auerterent eos qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo bipartitam regionem diripiebant quorumq; potentium domos : eosque insuper trucidabant : in flammam abant etiam agros : ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hæc quidem pugna indies grauius augebatur. Alter autem tumultus ortus circa Cæsariam inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant : & Syrios commotione facta. Hi siquidem poscebant ut eorum fieret ciuitas Iudæam eius fuisse conditorem dicentes : erat autem rex Herodes. Aemuli uero conditorem quidem cōsistentur Iudæam : ipsam uero ciuitatem fuisse gentilium uindicabant. Neq; enim illic statuas & sacra potuisse constitui si ad Iudæos eam cōditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq; iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio : & quotidie ad confligendum audaces quicq; partis alterutæ profliebat. Neq; enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant : & Græcis turpissimum uidebatur Iudæis inferiores uideri. Præstabant autē hi quidem diuitiis & corporum uiribus. Græci uero auxilio militum : magna siquidem pars Romanæ manus de Syria illo fuerat congregata. Et quasi cognati ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autē militem curabant comprimere tumultum : & pugnaces quosq; comprehēdentes tauris ulciscēbātur ac uinculis. Neq; tunc supplicia comprehēditorum impedimētum aut timorem reliquis inferrebāt : immo magis hoc ipso seditionis irritabatur argumentum : tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosq; urbe discedere : non parentium autem immixtis militibus interfecit non paucos quorum etiam substantiæ direptæ sunt. Post hæc quoq; cum uideret seditionem manere : nobiles utriusq; partis elegit : & suscepta legatione misit ad Neronem pro his quæ sibi competere arbitrantur acturos. Successit autem ei Festus : & hos qui maxime infestabant provinciam sollicitè persecutus : latronum plurimos comprehēdit atq; interfecit.

Albinus fit successor Festo qui fauit latronibus : & postea Cestius Florus qui ita se gessit ut multi coacti sint relinquere patriā ob publica latrocinia : & rapinas suas.

CAP. XII.

Erum successor huius Albinus non eodem more negotiis præfuit. Neq; enim fuit aliqua malignitatis species quam ille præterierit. Deniq; non solum ciuib; furabatur : & diripiebat substantiam singulorū : neq; solum tributoꝝ additamentis in cōmune gētem grāuabat : sed etiam quos ob latrocinia uel decuriones ciuitatū cōprehēderūt : uel quia prioribus iudiciis in custodiis erāt : relictis accepta a cognatis eorum pecunia liberauit. Et his solum qui nō dedisset in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idē tempus eorum quoq; qui res nouare cupiebant in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sane qui erant opulenti Albinum largitione redimebant : ut eis tumultum mouētibus nō indignaret. Pars autē popularis q̄ non satis gaudebat : quæ te Albini participibus lungebat. Vnusquisq; improboꝝ cohorte ppria circūdatus ipse q̄dem quasi princeps latronum : & tyrannus eminebat. Stipatoribus uero suis ad direptionem mediocriū abutebatur. Ita fiebat : ut hi quidem quoꝝ uastabātur domus tacerent. Illi autem qui extra incommodum steterant metu ne similia paterentur querelis deterrebantur : imo & officiis ambiebāt eos quos cōstabat dignos esse supplicii. In cōmune autē oīum fuit intercepta fiducia. Et erat tunc multiplex dominatio : & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane eiusmodi morum fuisset Albinus : tamen succedēs ei Cestius Florus optimum eum p̄ comparisonem sui fecit uideri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat Cestius uero iniquitates suas i uniuersam gentē

tam palam quam si gloriaretur exercuit. ac uelut non ad regendam provinciam sed ad damnatorum poenas carnifex missus neque rapinarum ullum morem nec afflictionum prætermisit. in miseriis autem crudelissimus erat in turpibus uero impudentissimus neque enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem neque commentus est callidiores nocendi uias. Hinc siquidem uirum illatis dispendiis lucra quaerere exiguum uisum est: sed totas simul dispoliauit urbes & labes populis inferebat solum non uoce per totam regionem edicens liberum esse omnibus latrocinari dum ipse prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam pene deferi regionem ita ut plurimi sedes patrias relinquentes ad externas provincias commigrarent donec at in Syria Cestius Gallus puiciam regebat neque ausus quispiam Iudæorum est aduersum Florum ad eum mittere legatos. Cum uero in stante azymorum solennitate ipse Hierosolymam uenisset occurrens multitudo quæ facile tricies centum milium fuit precabatur ut gentis suæ calamitatibus subueniret: & pestem illam provinciae Florum: ut eliceret clamitabat. Qui tantum cum sub populi ore esset & Gallo assisteret non solum nihil mouebatur sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tantum compescens impetum populi: & edicens quod deinceps placatiorem esse Florum redderet regressus est antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsarem Florus illudens mædaciis & Iudæorum genti bellum sedulo cōminiscens: quo scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidem permanere habiturum se apud Cæsarem accusatores. Iudæis uero defectionem negotiatus fuisset maiorem ut quæ malo abducendam a se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens a Romano abrupteretur imperio sedulo in diem agebat calamitates.

Fit questio in Cæsarea inter Iudæos & Cæsarienses de Synagoga Iudæorum quia impediabant ad illuc accensum: Iocundus qui erat præfectus equitum pergebat sedare tumultum: recedunt Iudæi in Nabata cum libris legis primates Iudæorum ad Florum accedunt conquerentes: quos iubet uinciri propter ablationem librorum legis: ex hoc oriuntur iurgia maxima apud Hierosolymas accusatur Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus sedens pro tribunali militibus præcepit ut Forum uenialium diriperent: unde multi interfecti & spoliati & domus omnium dirutæ sunt.

CAP. XIII.

P Er idem tempus apud Neronem Cæsarienses uictores extitere. Decretumque istud cōtestantes litteras attulerunt: per quæ hoc bello iudaico dabatur exordium. Duodecimo scilicet anno regni Neronis: septimo decimo autem regni Agrippæ mense maio. Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorum: nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsaria siquidem habitantes Iudæi habebant Synagogam: prope agrum cuius erat dominus gentilis quidem Cæsariensis & frequenter quidam egerant: ut ad illorum ius illa possessio iungeretur: multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes. Dominus autem loci non solum preces eorum despexisse contentus. Sed ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas ita ut angustum eis transitum relinqueret. Primum igitur seruentiores aliqui iuuenum profluentes ædificationem uetabant. cum uero Florus hos a prohibendo cohiberet: non habentes Iudæorum nobiles quid agerent inter quos erat Ioannes Telones insecuntur Florum oblatione octo talentorum: ut ædificationem uetaret. Ille at ob capiendam tantummodo rem promittens se cuncta facturæ accepta pecunia statim de Cæsaria egressus est: abiitque in Sebastem: seditioni tribuens facultatem quasi qui pugnae spacium Iudæorum primatibus uendidisset. Sequenti autem die quæ apud Iudæos Sabbatum est cum plebs ad Synagogam coisset seditiosus quidam Cæsariensis uas samium ante ingressum eorum ponens alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit & legem suam quippe contumeliam pertulisse locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars at Iudæorum quæ erat cōstantior atque moderatior denuo iudicibus esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentibus Iudæi effundebantur in litem. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat qui pro Synagoga foribus immolaret. Sicque continuo ex pugna commissa. Interueniens autem Iocundus: qui ad prohibendum erat relictus præfectus equitum. nam illud quidem quod positum fuerat iussit auferri & tumultum sedare pergebat. cum uero superatus esset præ Cæsariensium uiolentia Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata (regio quædam eorum hoc nomine appellatur dirempta cæsaria stadiis sexaginta) Primates at eorum duodecim cum Ioanne in Sebaste ad Florum uenerunt: de his quæ acciderant conquerentes: & ut auxilio esset rogabant: quamuis reuerenter tunc eum de octo talentis admonentes. Ille uero illico comprehensos eos uinciri iussit: arguens cur leges de Cæsaria auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur apud Hierosolymas grauissima iurgia nascebantur. Verumtamen adhuc indignationem suam frenabant. Florus uero quasi ad hoc operam suam locasset: ut bellum inflamaret militum ad sacrum thesaurum ut inde decem & septem talenta auferrentur: quasi eam pecuniam ipse Cæsaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant: ut a tyrânide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Floro maledicta iacebant ultimas: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant: quoniam inops & miserrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est a cupiditate deterritus: sed multo-

magis ad depredandum irritatus est. Deniq; cum debuerat Cæsariam ueniens ignē bellī illic nascē
tis extinguere: causāq; tumultum submouere: pro quo ēt pecuniam acceperat pactus: tantum cum
exercitu equitum atq; peditū Hierusalem contendit ut Romanis ad quæ uolebat uteretur: ac timore
& minis urbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens obuiam militibus processit: cū
solitis utiq; fauoribus & Florum honorare officiis paratus. Ille uero præmittens cū equitibus. L. cē.
turionem noīe Capitonem discedere eos iussit. Neq; eum in quē tam grauiā maledicta iecissent: fal
so denuo honore deluderent. Oportere quippe eos si uiri sunt fortes animisq; constantes etiam in
p̄sentem effundere contumelias: nec solum eos in uerbis sed ēt in armis amorem libertatis ostende
re. His dictis exterrita multitudo simul etiam equitibus: q; cum Capitone uenerant in medium uul
gus irruentibus diffugerūt: antequā Florum salutarē: aut militibus officia cōsueta redderent. Di
scedentes igitur in domos cū metu atq; humilitate paugilem duxere noctem. Florus aut tunc qdem
degit in regia. Postridie aut aduersum eos extructo tribunali sublimis refedit: cōuenientesq; sacer
dotum principes & ciuitatis uniuersa nobilitas astiterunt tribunali. His præcepit Florus: ut oēs q; ma
ledicta in eum succlamassent protinus dederent edicens in ipsos essent nisi eos produxerint uindican
dum. Ad hæc respondent iudei: populū quidem pacifica quæq; sentire: illis uero qui errauissent in
uerbis ueniam conferendā postulabant. In tanta liquidē multitudine nihil esse mirandū offendi ali
quos temerarios: & per ætatem insipientes: esse aut impossibile eorū qui deliquerūt discriminē agitari:
cum & singulos nimirum poeniteat: & per timorem ad negandū sint parati. Debere tantū illum si
confuleret gentis quieti: & uellet Romano imperio seruare urbē. Magis pp multos innoxios dare
ueniam ēt paucis delinquentibus: quapropter paucos delinquentes improbos perturbare multitu
dinem tantū bonorū. Ad hæc uero ille magna indignatione inflāmatu militibus exclamauit: ut fo
rum uenaliū quod erat in superiori parte diriperent: ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lu
cri sui cupiditatem addita auctoritate rectoris: non solum illū diripuerūt locū in quem fuerant imis
si: sed in uniuersas insilētes domos interfeciebant habitatores. Fuga aut erat per angiporta oīa & cæ
des eorū qui comprehendebantur: direptionis quoq; nulla species p̄termittebatur. Multos autem etiā
nobiliū comprehendentes adduxerunt ad florem: quos ille uerberibus laniatos ī crucē sustulit. Deniq;
oīs numerus illo interfectorū die cum paruulis: & mulieribus neq; n. lactantibus pepercerant fuit du
centi & .xxx. grauiorem aut faciebat calamitatem uideri nouitas Romanæ calamitatis: q; n. nemo
nquam prius tunc Florus ausus ēt: ut uiros. s. equestris ordinis pro tribunali flagellis caderet ac pa
tibulis affigeret. Quorū & si origo Iudæa tamen romana dignitas erat.

Rex quidam Agrippa alexandrum proficiscens inuenit germanam suā Beronicem: uidens iniqui
tatem militum misit ad Florū ut a sede desineret: qui uoluit imo peiora operatur uenit Hierosoly
mam & uota deo exoluit: regina uero Florum precatur.

CAP. XIII.

IDem tps rex quidam agrippa alexandriam profectus: ut alexandrum qui Aegyptū
procurabat: missus a Nerone iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Beroni
cem Hierosolymis inuentam & iniquitatem militum uidentem grauis pro hac angor
inuaserat: & frequenter quidem p̄fectos equitum suorū: custodes corporis mittens ad
Florū precabatur: ut a sede desineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectorū: neq;
in nobilitatē p̄catis: sed tantum in lucra sua: quæ de rapinis congregarentur aspiciens contem
psit annuere. impetus autē militum in reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius ob
uios quoq; multabant: sed etiam ipsam nisi confugisset in aulam interfecissent. ibi autem peruigilē
noctem cum intenta custodia egit: uerens utiq; irruptionem militum. Venerat autē Hierosolymam
ut uota deo solueret. His enim qui morbo uel aliis necessitatibus implicantur: mos est orare p̄ trigin
ta dies antequam imolent hostias abstinere quoq; uino & capillos radere. Quem morē Beronice
Regina exercuit diebus: Nudipes ēt ante tribunal & cū deprecis Florum: & præter quod nullo ho
nori habita est & etiam de uita sua periclitata est.

Multitudo clamat contra Florum: primates sedant multitudinem Florus uidens multitudinem
sedatam nouam querit insurgere discordiam: multi occiduntur per Romanos sed desperatione du
ctus populus irruit in Romanos: quos expulit ex urbe uidens Florus nihil posse agere ab urbe digre
ditur Cæsariam uenit.

CAP. XV.

Inc enim facta sunt sextodecimo die mensis Maii. Postridie autem conueniēs multi
tudo in forum quod erat in superiori parte ciuitatis confluens magnis clamoribus de
his qui interfecti fuerant querebantur. Potissimum autem inuidiosæ in Florum uoces
erant q; ueniti primates quiq; & p̄tices disruptis uestibus & uinitim singulos compræ
hendentes postulabant: ut ab his uerbis quorū causa mala tanta pertulerant desinerent
neq; in maiore indignationem Florem mouerent. Sicq; sedata est multitudo: tam reuerentia precanti
um quā spe q; nequaquam Florus ultra in eos satiret. ille aut uidens multitudinē esse sedatam: an
gebatur: & denuo eam inflāmare cupiens p̄tix cū nobilibus aduocauit. itaq; unum ait argumētū
fore q; nihil ulterius denouandis rebus populus cogitaret. si obuiam procederet militibus de Cæsa.

DD iii

ria uenientibus. ueniebāt autē duæ cohortes qui cum uocasset populum ad occurrendum mandat centurionibus: ut nullam salutationē redderent obuiantribus iudæis: Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti statim in eos uteretur armis. Pontifices ergo collectam multitudinem in templo precabantur ut occurrerent romanis & ante grane incōmodum cohortes solēniter salutabant. His hortationibus seditiosi quique annuebant: & ob interfectoꝝ dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero & oīs sacerdos omnesq; leuitæ sacra uasa proferentes: ornatūq; templi: citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procedebant ante multitudinem: & obnixissime precabantur ut illum templi honorem custoditū esse uellent: neq; ad direptionem uasorum sacrorū Romanos contumeliis incitarent. Erat autem uidere ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus & pectora diruptis uestibus nuda monstrantes nominatim singulos quosq; nobilium compellere: ac denuo in cōmune multitudinem precari: ne ob modicum peccatum patriam suam proderet his qui direptioni eius inhiarent. Quam. n. utilitatem uel militibus esse de iudæoꝝ salutatione tribuendam: uel illis quæ acciderant correptionem si in præsentī prodire cessassent. Ac contra si officiose susceperint solenniterq; uenientes auferri Floro occasionem pugnae: ipsos uero saluare patriam suam & providere. Ne quid ultra quam pertulerāt experirentur. His addunt quoniam paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur quo magis ad pacificum consilium sua debuerint auctoritate trāferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes etiam ipsos seditionis auctores: quosdam quidem minis: quosdam autē sui reuerentia mitrigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo: sequente militibus obuiam prodierunt. Iamq; cōminis factos salutauerunt. Illis autem nihil respondentibus seditiosi iudæoꝝ aduersum Florū cuius hæc fierent consiliis succlamauerunt. Cōfestimq; milites compræhendentes eos cedere sustibus adhorti sunt: atq; in fugam uersos persequentes equites proculcabant. Corruiebant autē multi quidem cū a Romanis caderentur: plures autem cū se mutuo propellerent. In ipsis autē portis grauis facta est compressio: & unoquoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium uero erat durus interitus. Suffocati enim atq; confecti miseri disperibant: & neq; ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebant. irruiebant autē pariter milites imoderate eos quos compræhendissent cædentes: & per ingressum quæ Bezetham uocatur detrudebant multitudinem transire cupientes: ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus eduxit de regia eos qui secum erant: & in arcem transire nitebatur. Frustratus tunc est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit & per teſta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cū superne sagittis uincerentur uenientibus: nec possent defendere multitudinem quæ per angustos aestuabat ingressus: ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autē uerentes ne superueniens denuo Floꝝ templum occuparet: per Antoniam ex templo ascendentes porticus ad templum per Antoniam continentes interciderunt: quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cū diuinis inhiaret thesauris proq; hoc in Antoniam transgredi niteretur: ubi intercisas porticus uidit: ab impetu conqueuit. Et conuocās sacerdotum principes: atq; curiam se quidem ait urbe digredi: præsidium tunc apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent: Ad hæc illis respondentibus nihil nouandum fore si unam tantū relinqueret apud eos cohortē. Dum tantum non illam quæ cum ciuibus pauloante conflixerat ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus intensum: cohorte sicut precabantur mutata cum reliqua manu Cæsariam regressus est.

Florus non cessans iudæos apud Cestium accusat de defectione dirigitur tribunus Neapolitanus ad hæc inuestiganda suscipitur a iudæis benignissime: & conquerantur de Floro cognita in humanitate Flori: uulgi uult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. CAP. XVI.

Haud autem denuo pugnae consilium comminiscēs rettulit ad Cestium: & iudæos defectionis criminatus impudenti mendacio illos perpetrasse dicens quæcūq; eos pertulisse constabat. Nec sane principes hierosolymorū tacuerunt: sed & ipsi & Beronice ad Cestium de his quæ iniquè in urbe egerat retulerunt. Ille autē susceptis litteris partis utriusq; qd facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam qdem uidebatur cū exercitū in iudæam Cestium ire debere: & aut uindicare defectionē si fuisset admissa: aut magis fidos reddere iudæis: eorūq; accolis. Ipsi tamē magis placuit aliquē de suis p̄iresqui & negocia & consilia iudæorum possit ei fideliter nūciare. Direxit eo tribunū Neapolitanū q ab alexandria reuertēti agrippæ circa samniam occurrens: uel a quo fuisset directus uel ob quas causas indicat. Quo loci iudæoꝝ et pontifices reliquiq; nobiles eorūq; curia adesse curauerant: ut regem circa. s. officia nouarent. Postea uero quā congrua humanitate coluerant cōquesti sunt quam potuerūt flebiliter de calamitatibus propriis: & in humanitatē Flori explicauerunt. Quā licet argueret agrippas tamē ut ducis auctoritati competeat inuestigationē suam in iudæos transfudit: quoq; maxime miserebat uolens. s. frenare eorū motus: ut p hoc ipsum quod uiderent nihil passi iniuriæ ab ultio desineret appetitu. Ad hæc ergo quicūq; egregii erant: & p sua p̄da desiderabant quietem: intelligebant regis redactionem.

esse plenam benignitatis. Populus aut Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus officiose Agrippam & Neapolitanum suscepit. Lamentabatur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Neapolitanos ut ingrederetur urbem uideretque quae essent a Floro gestae: & ita ostendebant forum quidem desertum domosque uastatas. Deiceps uero per Agrippam suaserunt Neapolitano ut is cum uno tantum famulo usque ad Siloam totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis iudeos quidem omnibus aliis parere romanis: soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneretur ascendit in templum quo etiam multitudinem conuocauit: & plurimis uerbis fide eorum cum circa Romanos collaudasset: multa etiam ad conseruationem pacis hortatus adorauit eum eiusque sancta in eo tamen consistens loco in quo licebat per religionem atque regressus ad Cestium est. Vulgus autem iudeorum ad regem pontificesque conuersus petebat: ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur neque de tanta caede tacentes suspicionem suae defectionis praebarent: nisi quippe eos principes capiendorum armorum fuisse nisi praeuinentes ostendissent illum esse qui dedisset exordium constabat autem multitudinem non esse quieturam si legationem aliquis impedisset. Ad haec Agrippa ordinari quidem legatos qui Florum accusarent inuidiosum putabat: despicere autem iudeos in bella commotos neque sibi expedire cernebat.

Aduocat contionem iudeorum & constituit in suggestu Beronicem germanam rex Agrippa qui omnes hortatur iudeos ad quietem & patientiam dicens haec non placere Caesari: neque eos posse Romanis obsistere: qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: subleuansque persuadeat ut Floro obediant. quousque successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit.

CAP. XVII.

Aduocata igitur contione in xystrum: & in suggestu constituens germanam suam Beronicem in Asamoneorum domo ea siquidem xystro imminabat contra superiorem partem urbis. Nam xystro templum erat ponte coniunctum eiusmodi orationem habuit. Siquidem non uiderem uos omnes ad pugnam cum Romanis esse coactos. Neque populi puriore sincerissimamque pacem uelle seruare. Neque processissem ad uos neque consulere confisus essem: superuacua quippe de utilibus oratio quando omnium habitatorum conspirat ad deteriorationem consensus. Quomodo uero aliquos quidem aetas: malorum belli nescios facit: quosdam uero in considerata spes libertatis nonnullos uero auaritia succedit & in confusione rerum capiendum de minoribus lucrum quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur: & non per paucorum improba consilia et boni dispareant existimant oportere ut omnibus uobis in unum coactis ea exponerem quae arbitror expedire. Perstrepere autem nemo si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrenocabiliter incitati: licebit etiam post meos monitus manere in pristina uoluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur orationis: nisi ab omnibus uobis silentium praebeat. Noui quidem quam multi & iniurias procurantium provincias & praemia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem antequam discutiam qui sitis & contra quos pugnam suscipere tentetis: primum separabo causas quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci: cur libertatem magna laude sustollitis? Si uero istud ipsum ferire intolerabile ducitis: superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidem uel moderatissime agentibus: nihilominus turpe erit ferire. Considerate autem singillatim & uidete quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officii non exasperare oportet iurgis potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis: aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quae ante Claudio: & cum quadam uerecundia nocebant: palam uos confidenterque populantur. Nihil autem ita plagas coherceret: ut patientia & uiolatorum quies quae uigilantibus indicit pudorem. Fac autem eos qui a romanis in provincias dirigantur esse grauiter molestos. Non tamen etiam romani omnes uiolant uos: neque ipse Caesar aduersum quem pugnam uultis. Neque enim ex praecepto illorum improbus ad uos quisquam uenit: neque possunt illi quae in oriente geruntur positi in occidente conspiciere. Sed neque facile ea quae hic fiunt: illis audiuntur. Est autem importunissimum & propter exiguas causas tantis: & ea de quibus querimur nescitis uelle configere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. Neque enim unus idem provinciae semper curam tenebit & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum neque deponere facile est absque magnis calamitatibus neque sustinere. Libertatis uero gloria sitientibus prouidendum atque certandum est: ut principio non ea careant. Molesta enim est nouitas seruitutis quam ne utique subeas iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est & deinceps deficit contumax magis seruus quam amator libertatis ostendit. Tunc igitur oportuit omnia agere ne susciperetur Romani cum in provinciam Pompeius intraret. Maiores uero uestri eorumque reges pecunia corporibus a multis uobis meliores exiguae parti uirtutis Romanae obsistere nequerunt. Vos autem qui haereditariam obedientia suscepistis rebus autem omnibus ab illis qui primi paruere quam longis

DD iiii

sine inferiores estis: contra omne Romanum regnum obsistere arbitramini. Et Athenienses quidē qui ob græcorū libertatem patriam suam quondam ignibus tradiderunt: qui superbissimum illū Xerxem per terram nauigantē: per mare uero ambulantē & cuius classem non caperet amplitudo pelagii latiore aūt Europa duceret exercitū. hunc inquam cum una naue fugientē gloriosissime persecuti sunt. Circa paruiam autem Salaminam qui tantas opes Asiæ confregerunt: nunc tamen seruiunt Romanis: & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonii quoque post Thermophylas & platæas. & Agesiāum Asiam perscutatū eisdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc pene libertatem imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium: serant tamen rerū mutationem & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ: & multo maiores cesserunt tamen & obediunt. Vos autē soli seruire dedignamini his quibus uideatis uniuersa esse subiecta? Cui militiæ? quibus confiditis armis? Vbi classis uestra quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possunt sufficere thesauri? Contra Aegyptios fore aut arabas existimatis uos bellum mouere? Non circūspicitis Romanorum imperium? Non metimini uestram imbecillitatē? Nōne scitis uestram ciuitatē a contemnis gentibus frequenter esse superatam? Illos autē uirtus per totum orbem inuicta percurrit: etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates: ad septentrionem uero Ister neque meridiem solitudine Libya perscutata: neque in occidente Gades: sed ultra Oceanum alium quæsierunt orbem. Usque ad Britannias inaccessas prius arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vos ne ditiores Gallis: fortiores Germanis: prudentiores Græcis? Postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersus Romanos erigit? Sed dicit aliquis seruire molestissimum est. Ac quanto magis id Græcis: qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: tunc bis tenuis fascibus Romanorū obediunt. Paribus autē macedones obsequuntur: qui certe multo nobis iustius deberent libertatē tueri. Quid autē quingentæ Asiæ ciuitates? Nunquid non absque ullo præsidio uni tantūmodo rectori parent? & fascibus consulis obsequuntur. Quid autē pergam enumerare Heniochos: & Colchos: & Taurorum gentē: Bosphoranos quoque & habitantes circa ponti litora nationes Mazoticasque gentes? Apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur. Nunc uero militū subiiciuntur tantum tribus milibus: & quadraginta naues longæ innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta Bithynia & Cappadocia & Pamphiliorum gēs Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere ualerent. Tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autē Traches quingentis quidem diebus in latum: septē autem in longum cōmeabilem prouinciam possidentes asperioresque multo quam uestra est: ac multis partibus fortiores altissimoque gelu eos qui intruerint retardantem duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrii usque ad dalmatiam: & Istro tenus incolentes duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorū. Ipsi quoque Dalmatæ qui tam multa de libertate conati sunt: sæpiusque capti: rursum cum maioribus opibus rebellauerunt. Nunc sub una Romanorū legione agunt quietem. Verū tamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberēt: Gallos potissimum oporteret assurgere: quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset. Ab orientali quippe plaga alpiū montibus a septentrionali Rheno flumine: a meridie Pyreneis montibus ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes trecentis & uiginti quinque gentibus numerosi fontes autem: ut ita dixerim: felicitatis domesticæ habentes: omnibusque bonis totum pene orbem irrigantes fuerunt: nihilominus uestigiales esse Romanorum: ac felicitatem suam in eorū felicitate reponere. Idque sane ipsum: non per animorū molliem: nec propter ignobilitatem parentum quippe octoginta annos pro libertate pugnaverunt: sed Romanorum admirati sunt horrueruntque cum uirtute fortunam: qua illi plura sæpe obtinuerunt quam bellis. Denique sub mille & .cc. militibus seruunt: quibus pene plures habuerant ciuitates. Neque Iberis nascens in agris aurum ad gerenda pro libertate bella sufficit. Neque tantum terrarum marisque spacia. Romanis diremptæ gentes Lusitani: scilicet & cantabrorū arimania: nec uicinus Oceanus: etiam accolis suis fragore terribilis satis fuit uincensibus Romanis: sed ultra columnas Herculis protulerunt arma: & ipsas nubes Pyreneorum montium egressi uertices ditioni suæ subdiderunt. Romani atque ita pugnacibus gentibus tantoque ut prædixi spacio diremptis legio in præsidio una satis est. Quis uestrum non audiuit multitudinem Germanorum uirtutem quoque & magnitudines corporum ut arbitror sæpe uidistis. Siquidem ubique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem ita ingentem spaciis regionem incolentes spiritus autem maiores corporibus gerentes & animam quidem contemtricem mortis: indignationes autem uehementiores feris: nunc autem limitem Rhenum habent: & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt: reliqua autem eorum gens uniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate etiam Britannorū muros qui Hierosolymorum confiditis muris. Illos siquidem circūdatos Oceano: & pene nō minorem quā noster orbis ē habitantes Romani nauigantes redegerunt in ditionē suā: quatuorque legiones tantæ magnitudinis

insulam tuerentur. & quid opus est plura dicere? cum etiam Parthi bellicosissimum genus tantis prius populis imperantes & tam magnis opibus circumdati obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere sub spem pacis seruientem in Italia præcipuam orientis libertatem. Vniuersis quippe qui sub sole incolunt Romanorum arma uenerantibus uos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitur finem: qui magno illo Hannibale gloriantes & ex nobilitate Phœnicum stirpe uenientes tamen sub Scipionis dextera corruerunt. Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi: neque Marmandarum genus usque ad Dapsidem protentum neque terribiles etiam audiētibus Syrtis: Nasamones quoque & mari & innumerabilis multitudo nomadum uirtutes impedire Romanos. Sed tertiam partem orbis terrarum: cuius neque numerare quidem nationes facile est quæ. scilicet ab Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrum mare infinitos numero & locis æthiopes continet: totam tamen susceperunt armis & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt alia quoque uestigia pendunt. Expensas quoque deuotissimi imperio ministrant. Nihil de his quæ iubentur sicut uos contumeliosum putantes. Equidem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? Quomodo eam possitis deuicina uobis ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum usque ad æthiopas portigatur: opulentiamque Arabiam: contigua quoque sit Indiæ quinquaginta & septingenta centena millia incolarum habens præter Alexandrinorum plebem tamen uestigia quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet deuotissime penditis: Romanum non dedignatur imperium. Et certe quam magnam stimulum defectionis habens: Alexandriam scilicet multitudine & diuitiis abundantem: magnitudine quoque non imparē. Habet siquidem in longitudine stadia. xxx. in latitudine uero non minus quam decem: tributorum uero multo amplius per menses singulos infert: quam uos toto anno penditis: & præter pecuniam illi mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem undique: aut incommeabili solitudine aut importuoso mari: aut fluminibus aut syluosis paludibus: quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuitati insidentes profundam Aegyptum cum illa macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt Romani sunt. nisi forte quis uestrum spes suas ultra Euphraten porriget: & Adiabænorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum dabunt Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiae & arbitrabitur foedus esse temeratum si quis de his qui subiecti sunt eius imperio aduersum Romanos in bello procedat. Super est ad diuinum confugiantur auxilium. Verum & hoc apud Romanos. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio: etiam si cum longe inferioribus bellum geratis: tamen ad dispensandum sit uobis difficillima atque eadem transgrediendo offendatis deum: per quæ cum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis Sabbathorum consuetudinem: & ad nullum actum moneamini facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores uestri experti sunt hos dies Pompeo ad bellum destinante in quibus scilicet hi qui oppugnabantur otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est: ne quid de patria institutione soluat. Quemadmodum autem aduocabitis ad adiutorium deum si cultum indebitum sperare uoletis? Assumunt autem singuli quique bellum uel diuinæ uirtuti: uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraq; hæc quantum ad ipsam pertinet consequentiam deseruntur: in manifestam utique captiuitatem uolentes pugnare profiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios uestros coniugesque laniare: & pulcherrimam inflammare patriam. Erupentes siquidem in furorem lucrabimini uel ignominiam superatorum. bonum est o amice bonum est: cum adhuc stat nauis in portu præcauere tempestatem futuram: & non eo tempore quo in medias irrueris procellas ne quicquam trepidare. His siquidem qui in improuisa mala inciderint superest: ut non indigni uel miseratioe uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint etiam exprobrationibus onerentur: nisi forte aliquis uestrum æstimet secundum peccata confisum ire: Romanos autem postquam uicerint mediocriter uobiscum acturos: & non in exemplo aliarum gentium sacræ hanc urbem inflammaturus interfekturos autem uniuersum uestrum. Neque enim qui superfuertis armis usquam locum fugæ habebitis: uniuersis: scilicet gentibus: uel iam habentibus Romanos dominos: uel habere metuentibus. Periculum autem non solum in uos manebit: sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes iudeos. Neque enim est in toto orbe populus in quo non uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus eade crudelissima diuersi quique conficient: & propter paucorum uirosum praua consilia uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerunt: quod sint nimirum uestro uitio congregati. Si uero eadē exequi supersederint considerate quam impiū sit aduersum tam benignos arma nouisse. Subeat autem uos miseratio: & si non filiorum uestrorum atque coniungū saltem istius ciuitatis: quæ mater urbiū uestre regiōis uocatur. Partite moenibus sacris: pœte uenerabilibus adytis: templumque uobis & sancta sanctoque seruare. Neque enim ultra uictores Romani his abstinebunt

quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Protestor autem ego quidem sancta uestra sacrosq; angelos dei patriamq; communem quando nihil eorum consiliorum quæ uobis uiderim expedire subtraxerim nos autem decernentes: quæ oportet mecum in pace degetis. Si uero promeritis iras absq; me periculis subdemi. His dictis astante etiam sorore lachrymans: & multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succubabant autem non se aduersum Romanos sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera uestra inquit talia sunt qualia aduersum Romanos pugnandum. Neq; enim Cæsari uestigial dedistis: & Antonianas porticus incendiistis. Sopiæis autem causam defectionis. Si & porticus denuo construatis & tributa reddere maturætis. Neq; enim Flori hoc præsidium est aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit: & cum rege ac Beronice ascendentes in templum porticus ædificare adorsunt. Per uicos & regiones principes decurionesq; dispersi uestigial colligebant: celeriterq; quadraginta talenta. tantum enim erat reliquum redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc tempore agrippas compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat ut parerent Floro: donec successor ei a Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa nec a uerborum in rege contumeliis temperauit: sed protinus cum urbe pepulerunt: ausque sunt nonnulli seditionis etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irremocabilem impetum & conquerentem q; contumeliis esset affectus. Princeps quidem eorum una cum aliis potētibus misit ad Florum Cæsariam: ut ipse ex eis eligeret qui de tota regione uestigial exigerant. Ipse uero discessit in regnū.

Quidam eo tpe insurgunt & romanos oēs interficiunt Eleazarus dux militum prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidam hortant ne id fiat ad Flore destinant legati & ad agrippam ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobiliū & pontificum confugerunt: quidam in cloacis latuerunt.

CAP. XVIII.

Per idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant congregati irruerunt in quoddam præsidium: quod uocabat Masada: & occulte eo peruasos Romanos omnes interfecerant. Alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananiæ pontificis iuuenis audacissimus dux illo tempore militum persuasit his qui sacrificiis ministrabant nullius munus aut hostia qui non esset de iudeorum gente susciperetur. Id aut erat Romani belli semen atq; materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus aliisq; nobilibus deprecatis ut non præterirent eum morem quo supplicabat pro regibus: Nihil tamen acquieuerunt non parum quidem & suæ multitudini confidētes: robur siquidem omne res nouare cupientium eorum uoluntates inuabat: maxime autem aspiciebant ad Eleazarum: q; per idem tempus ut dixi princeps erat. Conueniētes igitur potentes quinq; cum pontificibus & pharisæorum nobilissimis: & uidentes q; grauib; malis pergerent subiicere ciuitatem: decreuerunt seditionis animos experiri: & ante portam quæ area uocatur contionem aduocantes: erat autem in interiori parte templi posita quæ respicit ad solis exortum: ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti: & q; tam breuiter bellum patriæ commouerent. Deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant dicentes: maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium: semperq; eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solū prohibuisse aliquorum hostias id siquidem esse impiissimum: sed etiam eas quæ uicerentur permanerent quæ ad præsens usq; tempus oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos q; Romana arma irritarent: & despōderent eorum bella nouum statuere morem religionis atq; tunc in periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis: uideri siquidem ea sit in qua præter solos iudeos nullus alter immolet externus. Neque ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius alii cuius prinati personam lex ferretur eiusmodi possit nimirum iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autem despiciuntur Romani: & iudicatur Cæsar prophanus. Vnde uerendum est: ne qui immolandas pro illis hostias repellunt ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre. Fiatq; uere extra principatū ciuitas nisi celerius resipiscētes reddiderint hostias: ac priusquam ad eos in quorum contumelia idem tentatum est huius ausus fama pueniat. simul autem ista dicentes producebant in medio scientissimos morum patrumque sacerdotes quosq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur: sed neq; procedebant in medio altaris ministri ut belli materiam præpararent. Videntes igitur nobiles quiq; seditionem eo iam processissent eorum non possit auctoritate compesci: & Romanorum armorum periculum se primos esse mansuros in quantum poterant consulentes amoliri causas parabant & legatos quidem ad Florum miserunt quorum erat princeps filius Ananiæ Symō: alios aut ad Agrippam inter quos nobilissimi Saulus & antippas & Costobarus erant qui etiam regē p;inquit tangebant. Precabant aut utrūq; ut cū exercitu ascenderet in ciuitatē & seditionē opprimeret priusq; ea intolerabilis fieret. Et Floro q;dem malum istud quasi bonus

nundus fuit uolensque inflammare bellum nihil respondit legatis. Agrippas autem pariter utrisque parcens. s. deficientibus uel iis aduersum quos bellum mouebatur: uolensque & Romanis conferre iudæos: & iudæis templum atque patriam ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens misit in auxilium populo equitum tria milia Auranitas Baranæos Trachonitas. Cum his autem erat præfectus equitum Darius: dux uero agminis Philippus iocimi filius. His uero uenientibus optimates quique cum pontificibus: & omni multitudine quæ optabat quietem superiorem occupabant ciuitatem inferiorem siquidem & templum seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter utebantur & continuâ erat emissio sagittarum ex utraque parte. Erat autem quando ex infidiis procurrerent eorum dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditio: sibi belli uero scientia regii pollebant. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere: phanatoresque eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant ut præter ea quæ obtinebant etiam superiorem innaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat: & neutri de eo loco quem tenuerant depellebant. Deinceps uero adueniente ea festiuitate quæ Xylophoria dicitur in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum: quatenus nunquam igni deficiat escas: semper enim inextinguibilis perseverat: quosdam quidem causa religionis exclusit. inter infirmiore uero uulgum multi irruentes sic enim uocant latrones gladios in sinibus gerentes audacissime utebantur opere quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine uincebatur. Ita superiore ciuitate cesserunt: cum isti protinus irruentes Ananiæ pontificis domum: & Agrippæ ac Beronices palacium inflammauerunt. Postquam ignem archiuo intulerunt uolentes omnia creditorum documenta disperdere: nec etiam unde ratio creditæ pecuniæ pateret atque omnis ad eos debitorum se iugeret multitudo: & aduersum locupletes quasi metu libertatis haberent insurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicæ custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita succensis ciuitatis uerbis hostibus irruerant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt: quidam uero cum regii in superiorem regionem confugerunt: portas celeriter obstruentes. Inter quos Ananias pontifex: & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam uos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti cessauerunt.

Quintadecima die mensis Augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo præsidio capiunt: post regem accedunt exiunt turre: scantur Manaimum ut liceat aufugere quibus concedit relictis solium Romanis intus: & confugiunt in turre regias: illi uero qui cum Manaimo erant irruentes illa loca diripientes stratopedum incenderunt.

CAP. XIX.

I Ostidie autem. xv. scilicet die augusti mensis fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes per biduum obsessos ceperunt atque interfecerunt: præsidiumque incenderunt. Postea uero transierunt in regiam ad quam confugere Agrippæ milites: & in. liii. partes agmen suum diuidentes muros molebantur. Eorum uero qui intus erant erumpere nullus audebat propter multitudinem oppugnantium. Distributi autem propugnacula: & turre subeuntes interficiebant: & frequenter quidam latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus: nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet æstimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant propter inopiam uictus: regii uero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. In his autem erat Manaimus unus de filiis iudæ Galilæi callidissimus rhëtor qui etiam quondam sub Cyrino exprobrauerat iudæis quoniam post deum subiicerentur romanis. Is ergo assumptis quibusdam nobilibus perterritis in Masada ubi armamentarium Herodis erat. Eoque perterritos populares aliosque latrones diligenter armauit. Hisque utres stipatoribus ueluti rex Hierosolymam tenuerit: factusque princeps seditiosis oppugnationem disponebat. Machinamentorum autem inopia erat: & nec poterant palam suffodere muros: superne hostibus tela iacētibus. Funiculum igitur longe coëptum sub una turrim agentes suspenderunt cum materia subiecta ac postea in sustinentia ligna ignem immittentes aggressi sunt. Sicque subiectis exustis turris quidem ex templo emota est. Alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes fore etiam de concussionem turris alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hoc autem hi quidam qui oppugnabant & statim se uictores credebant cum uidissent alium murum stupore defecti sunt: regii tamen ad Manaimum aliosque seditiosis principes mittebant: precantes ut eis descendere liceret: id est regii eiusque reliquis. Quod cum Manaimus annuisset protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictis erant grandis animi occupauit defectus. Neque enim ut contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret ignominiam iudicabant: quamque & si tribueretur nequaquam putabant. Dereliquentes igitur inferiorem locum qui Stratopedon uocabatur quippe quasi capi faciles in turre regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos: alia Phaselus: tertia Maniannes. Hi uero qui cum Manaimo erant protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant si quos eorum comprehenderunt trucidantes omnem reliquum apparatus diripientes Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Capitur Ananias pontifex & cū fratre Ezechia occidit & insurgūt qdam contra Manaimū molē-
tes cum regem interficitur Sophista a populo interficitur Manaimus per Romanos etiam multi ex
Iudæis occiduntur ita ut Cæsaria uacuata Iudæis remaneat. CAP. XX.

Sequenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regis domus latens capitur &
a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumledētes autem turres seditiosi custo-
diebant ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorum locorum
destructio & pontificis Ananiae mors in crudelitatem erexit & neminem parem sibi in
negociis arbitrans intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Elea-
zari & mutuo collocuti quia non deceret a Romanis desiderio libertatis recedentes eandem popu-
lari suo proderet dominamq; ferre & si non uolentum tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat
cunctis aliquem præesse quēuis magis alium quam illum deceret. Atq; ita pacti adoriuntur eum in
templo. arroganter enim adoraturus accesserat regali habitu indutus & studiosos sui in armis has-
tebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant in illum profuissent reliquus uero populus rapiēs
saxa interfecit Sophistam æstimantes quo modo illo perempto tota seditio solueretur. Paululum
autem stipatores Manaimi resistentes postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere
quiq; quo potuit diffugere & cædes quidem eorum qui compræhensi sunt perscrutatio autem latē-
tium sequebatur pauci ex eis latentes in Masadam perfugerunt cum quibus & Eleazarus filius Iai-
ri propinquus genere Manaimo. Qui postea etiam in Masadam tyrannidem egit. Ipsum autem
Manaimum cum confugisset in locum qui Ophlan uocatur atq; illic humiliter delitesceret capien-
tes extraxerunt in publicum multisq; suppliciis affligentes interfecerunt. Similiter autem sub eo agē-
tes principes præcipuumq; tyrannidis adiutorem eius Absalomon nomine. Et populus quidem sic
cut dixi in his adiutor fuit suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non
ad comprimendam pugnam sed ut cum maiori licentia bellum agerent interfecerunt Manaimum.
Deniq; cum populus multum precaretur ut oppugnationem militum relaxarent uehementius infi-
stebant donec ulterius resistere non ualentes Metilius. s. Hic enim erat Romanorum præfectus & re-
liqui mittunt ad Eleazarum dicētes ut solas eorum pacisceretur animas arma autem & reliqua quæ
haberent ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem illico rapientes remittunt ad eos Gotionē
Nicomedis filium & Ananiam Saduci & Iudam Ionathæ eis dexteras & sacramentum daturus.
Quibus actis deducebat milites Metilius sed quandiu Romani arma retinebant nemo aduersus
eos seditionum fraudis aliquid molitus est. Postea uero quam secundum passionem omnes scuta
gladiosq; posuerunt neq; quicquam ulterius suspicantes descendunt facto in eos impetu stipato-
res Eleazari compræhensos trucidabant neq; resistentes neq; supplicantes solas autem passionem
& iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecit sunt præter Metiliū.
Hunc enim deprecantem & usq; ad circuncisionem Iudaizare se promittentem tantūmodo serua-
uerunt. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue de potetia siquidem amplissima panis fue-
runt interempti Iudæorum autem captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam
stare causas bello urbem tamen tali facinore fuisse repressam ex quo nimirum diuina indignatio
iminebat etiā si a Romanis nulla ultio timeretur iugebant publice & iustitia ciuitatis præmebatur
unusquisq; autē mediocrium quasi pro seditionis causis redditurus turbabatur. Siquidē Sabbato il-
lam cæde contigerat perpetrari in quo. s. die propter religionē a sanctis quoq; operibus agunt quie-
tem. Eodem autē die eademq; hora quasi ex aliqua celesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos
apud se habitantes trucidauerunt ita ut uno tempore super. xx. milia hominum caderentur & cum
his Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. nam & eos qui effugerant compræhendens Florus uinctos
in arenam deduxit.

Iudæi diuisi uicos & loca alia inflāmauerunt imensa cædes fit ex Iudæis & aliis: Ciuitates oēs ple-
ne cadaueribus Scythopolitæ cū Iudæis dimicanti clā tamen nocte dormientes tercia eos inuadunt
xiii. milia interficiunt ex Iudæis & eorū substantiā diripiunt. CAP. XXI.

Post Cæsariensium uero plagam tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæis Syrorum uicos
eisq; continentes rurales protinus uastauerunt: idest Philadelphiam & Gebonitū &
Gerasam & Pellam & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadara & Ioppem &
Gaulanitiden. Et alia quidem subruentes loca alia uero inflāmantēs etiā in Cædasam
& Tyrum & Ptolemaidam Gabam quoq; Cæsariamq; tendebant. Obstitit autem eo-
rum incursum neq; Sebastem neque Ascolon sed his quoque inflammatis Anthedona & Gazam ener-
tebant. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur: uici scilicet & agri eorum qui
capiebantur uiuorum imensa cædes fiebat: neq; tamen Syrii minorem numero multitudinem
Iudæorum uastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant compræhensos disperdebant: non
solum ob uetus odium: sed ut & discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturba-
tio totam Syriam peruascerat & omnis ciuitas in binos dauebatur exercitus: unaq; alterutris sa-
lus erat: si anticipassent alteros cædes faciendo. & dies quidem ducebantur in sanguine. noctes au-
tē molestiores formido faciebat. nam licet uiderentur ampliori Iudæos: tamen etiā de aliis gentibus

Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & per hoc ipsum quod in eis uidebatur ambiguum atque temere eos placebat interfici & rursus per ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant: pronocabant autem ad cedes aduersorum etiam illos qui prius fuerant mansueti auaritia siquidem substantias caesorum passim diripiebant & quasi uictores eorum praedam quos rursus clauerunt in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset: quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis & inhumatos passim iacere cum paruulis fenes. foeminas autem neque uesecundia contestas & omnis quidem provincia plena erat inerrabilium calamitatum maior autem his metus audendorum malorum ipsis quae acta erant facinoribus imminebat: & haec quidem iudaeis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines etiam iudaeos qui illic habitabant experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirassent: & consanguinitatem utilitati propriae postponentes aduersum iudaeos cum gentilibus dimicabant: suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auditas. Denique Scythopolitae ueriti ne ciuitatem noctu adirent: & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectio nem. Dixerunt eis ut si uelint in eos firmare consensum & circa alienigenas ostendere fidem: transirent cum omnibus familiaribus suis in proximam locum paludis. Quibus quae fuerant iussa sine suspitione facientibus diebus quidem secutis duobus quicuerunt Scythopolitae. Tertia uero nocte explorantes alios incautos alios uero dormientes inuadunt: subitoque omnes interfecerunt qui fuerant xlii. milia. Postque eorum substantiam cunctam diripuerunt.

Circumsus Scythopolitis a iudaeis Symon quidam qui multos ex iudaeis quotidie truncaverat educens gladium nullam hostium interfecit & patrem & matrem & filios & uxorem interfecit praedignatione me hostium quae gloriaretur: & seipsum: cedes maxima fit in scythopoli urbes & populi cum uicini iudaeos omnes interficiunt: multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione morae. CAP. XXII.

Dignum autem etiam uidetur symonis interitum enarrare. Hic enim sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat. Fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisque ad incommoda suae gentis abusus multos siquidem iudaeorum appropinquantes Scythopolim quotidie obtruncabat: & frequenter integros cuneos fudit fugauitque ut totius aciei mora & momentum solus existeret. Compræhendit autem eum digna ciuili interfectione poena. Nam cum scythopolitae circumsusi essent iudaeis: & in paludem praecipites agerent educes symon gladium in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil siquidem in tanta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter digna inquit Scythopolitani his quae gessi patior: quippe qui tam multa cede ciuium meorum benignitati erga uos nostrae fidei feci. Digne enim nobis externa gens infida est: qui in nostrum genus tanta impietate delinquimus. Mortor ergo quasi prophanus propriis manibus: neque enim dignum est hostibus subiacere. Iste autem ipse finis: & mihi sceleris digna poena: & aut uirtutis idoneum decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur: neque insultet cadenti. Haec dicens miserantibus simul ac sustentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erant autem & uxor & filii & prouesti in senectutem parentes. Ille quidem patrem trahens Caesarie & eam superstitans ense penetrans post quem non sane inuitam matrem interfecit. Super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum singulis sane horum pene currentibus gladio & hostes praenire cupientibus. Cum uero omnem suam necessitudinem trucidasset caesis superstitans extendit dexteram: ut neminem posset latere: & totum in ulcera sua ense demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem. Ceterum quantum ad fidem quam alienigenis praestitit digno fine consumptus. Ad eadem autem quae in Scythopoli facta est: reliquae quoque urbes iudaeis apud se habitantibus irruebant: & duo milia quingentos Acalonitae: Ptolemaitae autem duo milia interfecerunt. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multos quidem trucidauerunt: plures autem uinctos custodibus tradidere. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur: terribiles autem sollicitè obseruabant. Reliquae quoque urbes aduersum iudaeos singulae: & prout habebant uel timore uel odio mouebantur: soli autem Antiocheni & Sidonii & Apamei suis cohabitatoribus pepercerunt: & neque interfecere quemque iudaeorum neque uinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem suam despexerunt: eorum si qui motus fuissent: mihi autem uidentur magis erga eos miseratione moti quos unquam nihil moliri uidebant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt quae quam gesserunt mali: & egredientes usque ad fines suos deduxerunt.

In regno Agrippae insurgit perniciēs aduersus iudaeos: Noarum multos ciues qui ad agrippam & Cestium uenerant poscendi praesidii gratia initinere occidit: hunc Varum agrippa punire non audet: summouit eum e regione qua procurabat. CAP. XXIII.

Citata est autem etiam in regno agrippae aduersum iudaeos perniciēs. Ipse siquidem per Caesariam exierat ad Cestium Gallum antiochiam: relicto super negotia sua quodam ex sociis nomine Noaro qui Soemo regi genere erat propinquus. Venerunt ad eum de Batanea regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum praestantissimi poscendi praesidii gratia: ut si qui. apud eos quoque motus fierent haberent idoneam custodiam per quam possent

insurgentes quoque comprimere. Hos Noarus quosdam armatos de regis permittens interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus propter consilium Agrippæ & propter nimiam auaritiā imple in gentiles suos agere non recusans regnum omne corruptis persequens. s. post talem principatum in totum genus exercere iniquitatem. Donec discussus agrippa rebus animaduertente quidem in Noarum uentus est propter propinquitatem Soemi. Procuranda tamen eum regione summonit. Seditiosi autem comprehendentes præsidium: quod appellatur Cyprus imminens finibus hiericuntis custodes quidem interfecerunt munimenta autem destruxerunt.

Iudæi persuadent Romanis ut deferant castellum: utantur honoribus iudæi in alexandria quos Alexander concesserat conflictus continuus cum iudæis & Græcis fit. CAP. XXIII.

P Er eisdem dies etiam in Machæarunte multitudo iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis deferere castellum eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes pacti sunt cum eis discessionem suam & accipientes fidem tradunt præsidium quod diligenter ceperunt Machæaruntæ custodiis optinere. In alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum iudæos seditio. Iam ab illo tempore: ex quo strenuus alexander contra Aegyptios usus iudæis præmium societatis tradidit eis: & habitandi apud Alexandriam facultatem & ius orbis æquale cum gentibus. permanebant autem eis honoris: apud successores quoque alexandri. Denique & in parte ciuitatis locum eis propriam deputauerunt: quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorum a commotione scilicet gentium sequestratam præstiteruntque et ut etiam Macedones appellaretur. Deinceps uero cum in possessionem Romanorum Aegyptus uenisset: neque Cæsar primus: neque post eum quispiam honores quos alexander iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus Græcos pene continuus erat: & iudiciis multis quotidie ab utraque parte lucrum reuehenti bus seditio accendebatur.

Alexandrini conueniunt ut largitionem ad Herodem mittant: permiscetur iudæi cum Græcis in amphitheatro: sit discordia maxima inter eos: Tyberius alexander cohercuit eos: hortationibusque irruentes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere: domos diripere. Zambulon ciuitas a Cestio occupatur: diripit domos & loca incendit. CAP. XXV.

Q Vnc uero cum apud alios turbata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam cum alexandrini in contionem uenissent ut ordinarent pro certis negociis largitionem ad Neronem ferendam concurrere in amphitheatrum permixti Græcis plurimi iudæorum. Quos cum uidissent æmuli extemplo clamare ceperunt: iudæos hostes: & exploratores esse ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus & reliqui quidem fugientes dissipati sunt tres ex his viros comprehendentes trahebant quasi uiuos incensuri. Commota est autem omnis terra iudæorum ad ultionem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant. Postea etiam uerosa cibis raptis in amphitheatrum impetum fecerunt: comminantes quot in ipso loco tantum simul populum concremarent & pene minas implessent rebus: nisi iras eorum compressisset Tyberius Alexander princeps ciuitatis. Nec tamen ipse cohercendi principium ab armis sumpsit: sed nobiles eorum quosque summittens hortabatur ut desinerent: neque aduersum se militiam Romanam commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes Tyberium contumeliis appetebant. Qui postquam uidit absque calamitate tumultuosos non posse compesci immisit in eos duas Romanorum legiones: quæ in ciuitate erant. Cum his alios quinque milia equites casu ad iudæorum interitum de Libya uenientes præcepitque ut non solum interficerent: sed etiam substantias eorum diriperent domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Delta: illo quippe erat iudæorum multitudo collecta exequiebantur strenue iussiones nec sane sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum iudæi & eos qui de suis optime armati erant ante reliquam multitudinem stantes aliquandiu restiterunt. Postquam uero in fugam inclinati sunt: passim trucidabantur: & erat eorum grandis interitus. Tum quæ sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim iudæi his quos melius armatos habebant in fronte positos aliquandiu quidem restiterunt. Semel in fugam uersi mactabantur: nec unius exitii modus cum alii sub diuo atque in campo deprehenderentur: in ædes autem alii concluderentur: & eas quoque incenderent Romani una etiam diripiendo quæ in his reperissent: neque illos aut infantium misericordia aut reuerentia senectutis moueret: sed in omnes ætates pari cæde sæuient. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinque uero congesta sunt milia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent: nisi ad preces se contulissent eorumque misertus alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat conuersum obedire præceptis primo eius nutu discedunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur: uixque a corporibus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit. Cestio uero iam quiescendum esse non uidebatur infensis ubique iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens: & ex reliquis bina milia lecta peditum: & .iiii. alas equitum insuper regum auxilia: hoc est Antiochi duo milia equitum & peditum tria milia sagittarios omnes agrippæ uero tantundem peditum & equitum mille: cum & Cestius sequeretur. .iiii. milibus cõitatis: quorum tertia pars equitum erat: pluresque sagittarii: Pro-

lemaida progressus est plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenire: peritia quidem militibus inferiores: quot uero scientiæ de erat in Iudæos odio indemque alacritate supplētes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestius: & eorum quæ conducerent simul & itineris principes: ibi tum adducta ex exercitus parte Cestius in ualidissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon quæ appellatur andrō. & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cunque offendisset eam ciuibz destitutam in montes enim multitudo refugerat omnigenum autem rerum plenam: illas quidem militibus diripiendz concessit: ipsum uero oppidum quamuis admiratus eēt eius pulchritudinem quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sydonā & Berytum ædificatas incendit. Deinde cursu territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus inflammatis etiam circum eam positis uicis in Ptolemaida regressus est. Syris autem adhuc prædæ inherentibus: & præcipue Berytiis recepta Iudæi fiducia: Cestium enim recessisse cognouerant repente in eos qui remanserant irruunt: & prope duo milia morte consumunt.

Cestius præmittit exercitū in ioppē q̄ capis: incēdit eā & uiros oēs interficit. CAP. XXVI.

Cestius autem ex Ptolemaide reuersus ipse quidem Cæsaream peruenit in ioppen uero partem præmisit exercitus: cum præceptis huiusmodi ut oppidum custodirent si eo potiri potuissent: aut si oppidani impetum præsensissent: tam suum quam cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alii mari alii terra profecti utrinque ioppem facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent: nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis direptamq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & infinitam Cæsaream Nabartenen Eparchiam non paucos direxit equites: qui & partem finium uendicauerunt: magnāq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis etiam uicos igni dederunt.

Cestius mittit Gallum in Galilæam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant insequitur & trucidabat: progrediens multa loca inuadit: Iudæi ad diem festum Hierosolymam perierunt: qui auditis militibus uenientibus: diuissis solennitatibus in Romanos irruerunt: quorum multos occiderunt.

CAP. XXVII.

In Galilæam quoque misit Cestius Gallum ductorem duodecimæ legionis eiq; tantam militum manum attribuit: quantam genti expugnandæ sufficere posse credebatur: & eum ualidissima Galilææ ciuitas Sephoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium: secutæ ciuitates aliæ quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinii operam dabant in Galilææ montem undique recessere: qui est cōtra Sephorim & uocatur asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quandiu superiores erant facile Romanos ad se ascendentes ulciscabantur: & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos mature uictoriam concesserunt: & neque pugna cominus armorum ferebant. Neque si terga dedissent equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent: amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallis quidem cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret Cæsariam cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni multitudine reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci uocabatur esse collectam: qui & his congregarentur præmisit. Sed prius quam in manus uenirent Iudæi metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata nilites adorti cum uicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in lyddam profectus uacnam uiris ciuitatem offendit. Nam propter Scenopegiorum dies festos cum in Hierosolymam populus omnis ascenderat. Quinquaginta uero quos ibi comprehendit occisis exustoque oppido ulterius procebat per quæ Bethoron profectus in quodam loco cui nomen est Gabao castra ponit distante a Hierosolymis stadiis quinquaginta: Iudæi uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderēt: omissis dierum festorum solennibus ad arma properabant: satisque freti multitudine incompoti ad pugnam & cum clamore profiliebant: Ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum erat enim sabbatum quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat in prælio quoque superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt ut eorum & aciem perumperent uiaque aperta cædibus in medio ruerent: ac nisi ei militum parti quæ nec dum locum amiserat equites ex circuitu subuenissent: quique non satis defecerunt pedites in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites ex quibus quadringenti pedites: cæteri equites erant: Iudæi uero uiginti duo: quorum fortissimi uidebantur Monobazis regis Adiabene propinqui: Monobazus & Cenedæus: & post hos peraites Niger & Sila Babylonius qui ad Iudæos: ab Agrippa rege transfugerant cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi Iudæi ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gloræ filius Symon inuadit: multosque postremi agminis coactores lanauit: ac multa carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante Iudæi locis superioribus occupatis obseruabant eius transitum neque cessaturos eos certum erat: si romani proficisci cœpissent.

Quærit agrippa uerbis iudæos auertere ut desisterent: mittit Borcæum & Phœbum ad iudæos: perimit phœbus: Cestius iducit exercitū in opidū iudæorū: icēditq; pte ciuitatis. CAP. XXVIII.

Itaq; dum Agrippa cū infinita hostiū multitudine montes amplexa ne Romanos quē a periculo tutos esse pspiceret uerbis iudæos experiri decreuit: uel omnes sibi parituros existimans: ut bello desisterent uel si qui aduersarentur seuocandos esse: qui ab eorum sententia discrepant. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum quos illis sciebat esse notissimos: & a Cestio fœdus amicitia: certamq; a peccatis populo Ro. ueniam pollicerentur: si proiectis armis secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidē priusquam uerbū faceret peremerunt. Nam Borcæus uulneratus effugit: populares autē id indigne ferentes factū cadendo sustibus atq; lapidibus in oppidum cōpulerunt. Cestius uero quia intestinā eorū discordiam opportunū ad irruendū tēpus iuenit: totū in eos duxit exercitū: inq; fugā uersus usq; Hierosolymā profectus est. Castris autem in loco positis qui appellatur Scopos interuallo septē studiorum a ciuitate discedens: nihil per triduum aduersus oppidū conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem non paruā militum manū ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autē die qui trigessimus mensis erat Octobris ordinatū in oppidum introduxit exercitum. Populus quidē a seditiosis custodiebatur: ipsi autē Romanorum disciplina terri exterioribus cessare partibus ciuitatis & in partem interiorē templum quæ refugerunt. Cestius uero transgressus Bethethā: quæ sic uocatur & Cenopolim: & forum quod appellatur Dacon incendit. Deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uolenter irrumpere ciuitatem ilico possedisset: belloq; finem dedisset. Sed Tyrannius Priscus præpositus castris & plures equitum magistri a Floro pecunia corrupti conatum eius auertere & iudæos intolerandis malis repleti cladibusq; contigit.

Quidam uocabant Cestium patefacturi portas qui cogniti proiecti sunt ex muris. Cestius tentat muros ascendere & inuadere templum: repugnatur a iudæis: recedit Cestius & iudæi insequuntur: dimittit quæ erant impedimento ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus perisset: nocte au fugit: insequuntur iudæi: ex Romanis mortui sunt quinque millia & trecenti peditum: ex equitibus noningenti & octuaginta. CAP. XXIX.

Interea plurimi popularium notissimi ab Anano Ionathæ filio psuasi Cestium quasi portas ei patefacturi uocabant. Ille autē & ira fastidiens & quod non satis ei credendū putaret: ita diu id neglexit donec proditiōe cōperta seditiosi Ananū quidē cū cæteris de muro delatis lapidibus in domos suas fugere cōpulerunt. Ipsi uero per turre depositi murum tantibus repugnabant: per dies quidē quinque Romanis undiq; conantibus inexplicabilis erat impetus. Sexto autē die Cestius cū plurimis eisdēq; sagittariis a septentrionali tractu templū aggreditur: iudæis ex porticu resistentibus. Qui repente quidē Romanos ad murū adeuntes auertere. Postremo autē repulsi telorū multitudine recesserunt. Itaq; Romanorū qui anteibant scutis suis muro nixi: & qui eos sequebantur aliis ac per ordinem aliis similiter adiunctis: quæ sic appellatur: testudinem conrexerunt. Vnde sagittæ in eam delatæ irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant: templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat: & multi ex ciuitate diffugiebant: ueluti continuo caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quantū nequissimi cædebant: tantū ut ipsi portas aperirent Cestiumq; tanquā de se optime meritū reciperent appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseuerasset: statim ciuitatem obtinuisset. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Cestius neq; animis populi neq; obfessorū desperatione perspecta militē reuocauit: & sine ulla spei repulsa inconsulte nimis ac iniuste discessit. Iopinata uero eius fuga latronum fiducia recreauit: insecuti nouissimos aliquos equitum peditumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in castris quæ apud Scopon munierat tendit: altero autem die ulterius recedendo magis hostes propinquit: tanquā postremis appositos multos necabant: quoq; utraq; itineris parte ualiata in transuersos tela iacebant: & neque in eos se retorqueret: a quibus a tergo sauciabantur nouissimi audebant quandam infinitam multitudinē insequi existimantes. Et a lateribus instantis uim repellere minime sufficiebant: cum ipsi quidē graues eēnt: ordinēq; interrompere formidarent: uiderēt autē iudæos leues & ad excurrendum faciles esse. Vnde eueniebat ut multa mala perpetenterentur: cum nihil etiā inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi deiectiq; agmine stenebantur: donec multis occisis in quibus erat priscus sextæ legionis dux: & Longinus Chiliarchus: & Aemilius iocundus alæ præfectus uix in Gabao puenerunt: ubi castra prius posuerant: multis instrumentis amissis. Hic autē Cestius biduo commoratus inops consilii quid ageret: cū tertio die maiore hostiū uidisset nume: & omnia circū loca plena iudæis tarditatē sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret pluribus se inimicis usurum. Itaq; pro compendio fugæ cuncta quæ militibus impedimento erant amputari præcepit. Occisq; tunc mulis atque asinis aliisq; iumentis: præter illa quæ sagittas & machinas ferrent. Hæc enim uelut usui futura seruabat maxime quia timebat ne iudæis contra se capta prodesse. Bethoron uer-

ius antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atque descensus qui discessissent ab exitu prohibebant. Alii postremo super agmen impingeres: resusque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operuit. Vbi etiam peditibus quo pacto sibi subuenirent hæsitantibus equitum periculum promptius erat. Nec enim ordinate uiam prosequi poterant obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equantibus inuis. Lateribus autem rupes ac ualles in quas deiectiones qui aberrassent consumebantur. Nullusque locus aut fugendi aut ulciscendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent ad ululatus quos desperati solent: fleruntque conuersi sunt. Quibus resonabat Iudæorum cohortatio cum clamore lætantium pariter ac læmentium. Totusque pene qui cum Cestio fuerat perisset exercitus nisi nox aduenisset. Qua Romani quidem in Bethoron confugerunt: Iudæi uero obsessis circum omnibus locis eorum transiis custodiebant. Denique ibi cum Cestius aperto itinere desperato iam de fuga cogitabat. Lætosque ad quadringentos omnium fortissimos milites rectorum fastigiis imposuit. Hisque precepit uigilum qui in castris excubant signa clamarent eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris oriose usque ad triginta stadia progreditur. Unde mane cum Iudæi locum in quo Romani tetenderant desolatam uidissent in quadringentos a quibus decepti fuerant concurrerunt: & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset: diu uehementius quoque fugiebat: adeo ut metu perculsi milites machinas sine tormenta muralis atque balistas: multaque alia instrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant nati sunt. Insequendo autem Romanos antipatridam usque uenerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent inde redeuntes: & machinas secum asportantes: mortuosque spoliarunt: & prædam que remanserat collegerunt: & præea canentes in metropolim remeant. suis quidem paucis amissis. Romanorum autem auxiliorum quinque milibus peditum ac trecentis itemque noningentis & octuaginta equitibus interemptis. Hæc quidem nouembris mensis octauo die gesta sunt anno duodecimo Neronis principatus.

Post fugam Cestii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nuntiaturus eius miseriam: Qui Cestium fugauerant reuersi sunt in Hierosolimam: ex Romanis qui supererant amicos sibi sociant. Eleazarus persuadet populo ut sibi peat constituerent diuersi diuersis locis præfecti: Iosephus unus ex præfectis subditos sibi querit conciliare: multos ex illis præponit & præficit regionibus Galilææ sibi subdere: munit loca omnia propter Romanos quos timet infurgit quidem insidiator cum multisque Galilæam depopulans congregat pecunias: cogitabatque diuersa in prouidentiam Iosephi. CAP. XXX.

Post Cestii uero casus aduersos nobilium multi tanquam e nauis periculum itura ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus una cum Philippo Iocimi filio qui princeps erat exercitus regis Agrippæ: inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obsessus antipatridam fuga despecta quemadmodum a seditionis peremptus sit alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achalam ad Neronem misit: & propriam necessitatem indicaturos: & belli causas deriuaturos in Florum. Sperant enim & iram in illum excitari: & sua pericula summonenda. Tunc autem Damasceni eade Romanorum cognita: Iudæos apud se degentes perimere studuerunt: & cum eos in publicis terminis collectos haberent: namque id olim propter suspitiones meditabatur. Facile quidem sui conatus exitum fore putabat. Verebantur autem mulieres suas fere omnes præter paucas Iudaizantes: & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Iudæorum autem decem milia quippe in angusto loco atque omnes inermes aggressi: una hora sine metu iugularunt. Qui uero Cestii fugauerant in Hierosolimam reuersi: quos adhuc Romanorum studiosos inuenissent parum uel partim blanditiis sibi etiam sotiabant. Et in templum congregati plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus Gorionis filius & pontifex Ananus omnia quæ in ciuitate gerenda esset imperatorum: maximeque ut ciuitatis muros erigerent. Filium namque Symonis Eleazarum Romanorum quauis prædam & ereptas Cestio pecunias: & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet: tamen nullis necessitatibus præposueruntque & ipsum tyrannidis superbia uiderent ferreusque studiofos sine imitatores satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniarum itemque astutia persuasit populo ut in omnibus sibi pareretur. In idumæam uero quos mitterent alios militum duces optarunt Iesum filium Sappha unum ex pontificibus: Eleazarum pontificis filium: Nigro autem mandauerunt qui tunc idumæam regebat: ex regione trans Iordanem posita genus ducens unde Peraites cognominabatur ducibus obreperare. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. Namque in hiericunta Iosephus filius Symonis: & trans flumen quidem Manasses Thapnæ uero Ioannes effusus Topchias administraturi directi sunt. Huic autem Lydda & Ioppe & Ammaus erant adite. Gophnitice autem & Acrabatene regionibus Ioannes filius Ananiæ rector erat designatus: & utriusque Galilææ Iosephus Matthiæ filius: hulus administrationi iuncta erat & Gamala munitissima ciuitas: quæ ibi fuerat quidem rectorum pro alacritate ac prudentia sua quæque res sibi creditas administrabat. Iosephus autem cum in Ga-

illam uenisset primū curā habuit indigenarum sibi conciliare benivolentiā: multa sciens ea consi-
 ci posse licet in aliis peccauisset. Deinde considerato q̄ potentissimos quidem amicos habebit si eos
 participes potestatis fecisset: oēm uero multitudinem si pleraq; p̄ indigenas & consuetos fieri p̄cipe-
 ret. Lxx. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit eosq; rectores totius Galilæe constituit. Se-
 p̄tē uero per singulas ciuitates: minorē litium iudices ordinat maiora negocia causasq; capitales ad
 se referre iubēs atq; lxx. dispositos igit p̄ ciuitates: quo iure inter se uterentur: etiā quē admodum ex-
 trinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse uenturos opportuna loca mu-
 ro cingebant: hoc est Iotapata & Bersabæ & Selamin necnon & Petticho & Iapha & Sigoph: mon-
 temq; cui nomen est Itabyrio & Tarichæas & Tyberida: ad hæc ēt circa Generaseth lacum spelūcas
 in ea quæ inferior Galilæa uocabatur muniuit. Superioris autem Galilæe achabarō petram quæ sic
 dicitur & Seph. & Iamnith & Mero in gaulanitude uero selenciam: & soganē & Gamala munitione
 circumdedit. Solis autē Sephoritis permisit ut murum sibi metip̄s fabricarent: quia eos pecuniosos
 esse: & ad bellum p̄ptos ēt sine p̄cepto uideret. Similiter autem etiam Giscalam iosepi iussis su-
 per se muro cinxit iohannes Leui filius: ceteris autē castellis oībus ipse iosepus intererat iubēdo simul
 atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa supra centum milia uirorum comparauit: quos
 omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputans hoc maximam Romanorum ī-
 nictam esse uirtutem q̄ edicto essent audientes rectoribus suis & exercitationi operam darent. Do-
 ctinam quidē urgente necessitate despexit: parendi autē facultatem ratus regentium multitudine
 posse contingere ita ut Romani solent diuisit exercitum: pluresq; fecit agminum principes. Diuersis
 que militū generibus ordinatis alios decacharchis: alios Chiliarchis subdidit: & insuper his rectores
 maiorum rerū administratores. Docebat autem signorum disciplinās & prouocationes reuocatio-
 nesq; buccinarum: & principia comuum & circūdationes: & quemadmodū oporteret laborantibus
 succurrere fortiores: & circum defatigatis partiri pericula quæq; ad fortitudinem animi corporisq;
 tolerantiam pertinerēt instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum: usquequaq; Romanorū
 referens disciplinam: & q̄ cum uiris essent p̄liaturi qui & uiribus corporis & animi obstinatione to-
 tum pene orbem superarent. His addidit quo pacto belli tempore suis essent parituri p̄ceptis: iā nunc
 periculum fore nisi consuetis delictis hoc est furtis & latrocinis & rapinis abstinuissent: sed neq; aut
 gentilibus fraudem facerent aut consuetissimorū damna proprium quæstum putarent. Illa enim bel-
 la optime administrari: quoq; milites bonam conscientiam gererent. Qui uero per se prauī fuissent:
 his non solum inimicos sed etiam deū hostes futurū. Multa in hunc modum admonendo perseue-
 rabat: & iam quidem quantū p̄lium paratum esset conflatum erat. Nam septuaginta peditum mi-
 lia & cc. xl. equites ac p̄ter hos etiam mercenarios quibus maxime fretus erat habebat quatuor mi-
 lia. d. necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercena-
 riis facile ceteri milites a ciuitatibus alebantur. Namq; singulæ quas enumerauimus cum mediā sui
 multitudinem mitterent in militiam: reliquos ad comparandum eis uictum tenebant ut pars armis
 pars faciendi operis dirimeretur: & armati securitatem rependerent suggerentibus cōmeatum iose-
 po aut hoc modo administranti Galilæam insurrexit quidam insidiator patriæ Giscala ortus Leui
 filius noīe ioānes callidissimus ac dolis plenus & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea ue-
 ro parumper & aliquantum militiæ suæ impedimentum passus inopia: facile mentiri paratus mirus
 que ad fidem adhibere mendacior: & qui fallaciam uirtutem putaret: neq; aduersus amicissimos ute-
 retur simulator humanitatis & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem imoderata cō-
 cupisset spem uero leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat sui moris ac solitarius: deinde co-
 mitatum inuenit audaciæ: primo quidem paruum ampliores aut proficiens. Curæ autē habebat ne-
 minem ignarū asciscere: sed qui & habitudine corporis & animi magnitudine bellorumq; peritia p̄-
 staret hos eligebandonec quadringentorū uirorum cateruam congregauit: quorum plures ex Ty-
 riorum finibus & uicis erant. Isq; omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu su-
 spensos lacerabat. Hunc igitur iā dudum regendi milites cupientem & maiora desiderantem diu pe-
 cuniæ retardabat inopia. Cum autē uideret iosepum sua uiuacitate letari: persuadet ei primum fabri-
 candi muri patriæ sollicitudinem sibi cōmitteret. In qua re questus magnos a locupletibus fecit. De-
 inde callidissima fraude composita oleo quod non a gentilibus suis tractatum esset uti cauere oēs
 apud Syriam iudæi: ut ad confinia oleū mitteret deposcit. Nummoq; Tyro qui. iiii. Atticos faceret
 emptis. iiii. amphoris eodem p̄cio amphoræ dimidium uenundabat. Cūq; Galilæa ferax esset olei
 maximeq; illo tempore magna ubertate redundaret: in ea loca ubi erat penuria solus multumque
 mittendo infinitam summam pecuniæ congregauit. Qua mox in eum usus est: qui hoc sibi benefi-
 cium p̄stitisset. Deniq; existimans iosepum disposuisse rectorem se eē Galilæe futurum quibus præ-
 erat latronibus imperant: prædas uehementius exercere q̄ multis rebus nouis per regiones excita-
 tis aut insidiis alicubi rectorem perimeret si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret ob hoc
 eum apud indigenas accusarent. Iam dudum autem rumorem dissipauerat: q̄ res Galilæe iosepus p̄-
 dere cogitaret: multaq; in hunc modum ad eius perniciem comparabat.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt: quia Iosephus iussit ut regibus restituerentur illa: contra eum tumultus maximos parant: accusantes eum esse proditorem irruunt in eius domum: querit placare illos uerbis: praeualet aduersus eos: Ioanes quidem fraude molitur contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria vendicaret. accedit cum militibus ad Ioanem hic autem emissis armatis iussit eum interfici: aufugit in lacum: resumptis uiribus Ioanes cogitur aufugere tentat aliud genus insidiarum aduersus Iosephum.

CAP. XXXI.

Taq; illa tpe cum quidam ex uico Dabaritarum in magno campo custodias agētes Prolemæum Agrippæ & Beronicis procuratorem aggressi: oēs quas ferebat sarcinas abstulissent: in quibus erant non parua uestes preciosæ: plurimæq; argenti pœcula: & sexcenti aurei: neq; hanc p̄dam occulte administrare possent: oīa Tarichæas ad Iosephum comportarunt. Ille autē rep̄hensa uiolentia quam regis intulissent: reponi res ablatas apud alium quem eius ciuitatis potentissimum iubet paratus eas dominis oportune remittere. Vnde maximū eius periculum comparatū est. Namq; raptōnes earum & quia p̄dæ nullam partem accepissent: & aggreferentes & prospicientes quod Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare: per uicos nocte discurrent: omnibusq; indicant Iosephum prodidisse: eodemq; tumultu ciuitatis proximas repleuerunt: adeo ut centum armatorū milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo in circo apud Tarichæas congregata plurima per iracundiam conclamabat: partim deponi partim concremari uociferans proditorem. Pluresq; incitabat Ioanes: & cum eo filius Samphæ Iesus q tūc magistratui Tiberiadis p̄erat Iosephi quidem amici & satellites tantæ multitudinis incurso perterriti omnes p̄ter paucos diffugerunt. Ipse uero dormiens prope eum iam ignis admoueretur exurgēs: & monentibus eum. iiii. qui remanserant: neq; solitudine sua: neq; illorū qui contra se uenerant copiis perturbatus: in conspectu eorū profiliit ueste discissa: isusq; capite puluere: auersusq; post tergum manibus suisq; ceruici gladio admixto. Hæc at amiciores ei maxime tarichæatas ad misericordiam cōmouerant. Rustica uero plebs & finitimorū quibus molestior uidebatur: non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias: & facta proditiōis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio penitus negaturū: & impetrādæ ueniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consiliū perstruebat: & contra se indignātes arte circūueniens: ut super his undē irascerentur inter se ipsi discordarent: omnia confessus est. Deinde sibi facultate concessa: ego inquit has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabam neque in propria lucra conuertere: absit enim ut amicum putem unquam qui uobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam quæ nos communiter læderet. Sed quia uidebam o Tarichæatæ maximam ciuitatē uestram munitionis egere: & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ: Timebamq; Tyberiensem populum & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes: pedetentimq; eas retinere decreui ut uos muro circundarem. Si hoc non uidetur profecto q oblata sunt & diripienda propono. Si recte consului: bene de uobis meritum coercetis: hæc Tarichæatæ quidem ab eo dicta cum fauore receperunt. Tyberienenses uero cum aliis deprauando insuper etiam minitabantur: utrique autem relicto Iosepho iter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus: erant enim prope ad quadraginta milia Tarichæatæ: cū multitudine liberius loquebatur: multum in eorū temeritatem inuectus: ex præsentī q dēm pecunia Tarichæam ait esse muniendam. Curæ autē sibi fore similiter ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates. Nec enim pecunias de fore si concordare uelint in eos unde parandæ sunt: & non in eum moueantur qui parat. itaque cum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat quāuis irata recederet duo uero armatorum milia impetum in eum fecere. Cūq; se ille tecto ante recepisset instabāt ei minitantes. Iterum autē Iosephus in hos altera fraude nititur. Cūq; ad fastigium culminis euasisset cōpresso dextra strepitu: nescite ait se quid peterent sibi prestari: uoces enim se non exaudire confusas. Omnia uero quæ iuberent esse facturum si aliquos intromisissent: qui secum otiose colloquerētur. His auditis illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. Quos ille in ædium partes in ductos clausa ianua tam diu uerberauit: donec eorum intestina nudata sunt. Circūstabat autem int̄rim populus existimans eos prolixis allegationibus concertare. Cum subito Iosephus foribus patefactis: cruentos eos dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt: ut protectis armis aufugerent. Ob hoc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia: aliaque nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit: ut sibi medicinæ gratia Tyberienensibus aquis calidis uti permitteret. Iosephus autem nondum enim suspectus erat insidiator ad præfectos ciuitatis litteras fecit: ut hospitium & utensilia Ioanni præberent. Quibus ille positus biduo post cuius rei causa uenerat agebat. & his fraude circūuentis: aliis uero pecunia corruptis ut Iosephum desererent persuasit. His cognitis Silla quem Iosephus custodiæ præposuerat: prope de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola noctūque itinere maturato matutinus ad Tyberiadam peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei præcessit. Ioannes autem quamuis eum contra se uenisse suspicaretur: tamen direpto quodam ex notis infirmitate simulata q lectulo detineretur obsequio se de fuisse mandauit. Tyberienensibus autem a Iosepho in Amphitheatri stadium congregatis ut eos quæ

sibi scripta fuerant alloqueretur missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset populus exclamauit atq; ita conuersus ad eius uocē iosephus ubi ferrum prope iugulo suo imminere prospexit in litus disiluit e tumulo excelso cubitis sex: in quo uerba faciens cū populo steterat: ascensaq; nautica cum duobus satellitibus suis quæ illic applicuerat in medium lacum refugit. Milites uero eius ilico raptis armis contra insidiatores irruerant. Mox aut uertus iosephus ne bello intestino suscitato propter paucos inuidiam ciuitas consumeretur nuntium suis misit qui eos moueretur propriæ tantum saluti consulere. Neq; uero quæquam occiderent uel arguerent noxiarum. Et illi quidem dicto parentes conquieuerunt. Qui uero circum ciuitatem per agros habitabant auditis insidiis & quis earum fabricator fuisset contra ioannem ueniebant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad iosephum confluxerant. Et cum multa essent armatorum milia congregata: qui se aduersus ioannem cōmunem insidiatores adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset ignibus tradituros: ad ea iosephus probare quidem se eorum beniuolentiam impetum aut cohibendum esse dicebat prudentia magis inimicos uincere cupiens quam perimere. His uero qui de singulis ciuitatibus cum ioanne rebellarent nominatim exceptis quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat præconum uoce denuntiabat intra quinque dies eos qui ioannem non reliquissent patrimonialia diripienda: domosq; eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem milia statim ab eo reuocauit: qui p̄fugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut ioannes prope mille uiris Syris fugitiuis transiulit se iturum in occultas insidias ex apertis ac per nuntios in Hierosolymam clam directos iosephum accusabat q̄ magnum exercitum collegisset: iamq; nisi pueniatur ut tyrannus Metropoleos uenturus esset. Verum ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes nonnulliq; magistratuum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere ioanni: ut per eos bellum cum iosepho gereret. Decretum quæ inter se conceperunt: quo idem iosephus militum administratione decederet. non tamen id satis esse credebant: ideoq; duo milia & quingentos armatos & quatuor nobiles uiros iuris periti filium iosephum & Ananiam sadduci & Symonem & Pudē ionathæ filios omnes eloquentia ualidissimos: ut eorum scilicet monitu auerteretur ab iosepho beniuolentia multitudinis. Et siquidē ipse sponte sua ueniret paterentur eum rationem reddere. Sin remanere cōtenderet: uelut hoste uterentur. Amici aut iosephi militem quidē ad eum uenturum esse perscripserant: causam uero non indicauerunt quō secretum fuit inimicorum eius consilium. Vnde factum est ut quod p̄cauere non potuit: quatuor statim ciuitates ad inimicos postquam uenire deficerent. Hoc est sephoris & Gamala & Giscala & Tyberias: quas tamen continuo sine armis recepit. Captos aut quatuor duces consilii armatorumq; fortissimos remisit ad hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione cōmotus: ipsos & a quibus permissi fuerant occidisset: nisi ante fugissent.

Deseritur iosephus a suis: quos ipse punit: uocās dēs primates & astutia quadam utens scaphis ducens secum in Tarichæas cuidam clamanti clicus nomine iubet manus abscidi ipseq; sibimet dextram truncauit timore perterritus.

CAP. XXXII.

Ioannem uero iam intra muros Giscalon iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tyberias: habitatoribus eius agrippam regē implorantibus. Et cū ille constituto die ad eos non uenisset: pauciq; Romani equites ibi tum comparuissent: iosepho alienati sunt. Hisq; apud Tarichæas cognitis statim: desertio consecuta ē. Cū uero cunctos iosephus milites misisset frumentarūq; solus egredi contra destitutus: neq; se continere patiebatur: metuens nedum ipse tardaret: ante in ciuitatem regii transgrediretur. Nec. n. postero die obstante sabbato quicquā facere poterat. Dolo aut qui se deseruerant circū uenire cogitabat. Et portas quidem Tarichæarum claudi iussit: ne quis consilium suum illis proderet contra quos suscipiebat. Oibus autem scaphis quas in lacu repperit congregatis: ducentæ autem & triginta fuerunt: quaterniq; nautæ nō amplius singulis inerāt: mature ad Tyberiadā nauigat. Cūq; tanto ab ea distaret spatio unde facile uideri non posset: inanes scaphas in salo relictas septē ipse solus inermes satellites secū habens propius ut cōspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent: metu perterriti: & scaphas armatorum esse plenas existimantes: arma proiciunt: manusq; supplices agitant: ut ciuitati p̄ceret p̄cabantur. Iosippus aut postquā multis eos minis & castigationibus exprobrauit: primū q̄ bello contra populum romanū suscepto: intestinis dissensionibus uires suas ante consumerent inimicorū uota compelerent. Deinde q̄ securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent ciuitatēq; non erubescerent sibi claudere: qui eā muro cinxisset non repudiaturū se ait: si qui sibi satisfacerent: quibusq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decē Tyberiensū potentissimi descenderūt. His aut in unam receptis nauiculā piscatoriā: & p̄cul abductis alios quinquaginta curiales uenire iussit maxie notissimos uelut illi quoq; fidē sibi p̄bere deberēt. Deinde nouas causationes excogitās: alios insup atq; alios obrectu foederis euocabat: ut mature Tarichæas recurrerēt gubernatoribus nauū impletarum impera

bar: quoque an excissent in carcerem collocarent. Donec omnem curiam quæ sexcentos haberet uirorum duoque milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Relictis autem uociferantibus Clitum quendam esse maxime defectionis auctorem: aramque ipsius poena illius præcantibus sarrari: illum quidem Iosepus nolebat occidere. suorum uero satellitum quendam Lenim egredi iussit: qui Cliti manus abscinderet. Cum uero is præ timore solum globo inimicorum commissurum negassent: eaque causa indignari Iosepum stantem in scapha elitus cerneret: ipsumque uelle descendere ac de se supplicium sumere: ut saltem unam manum sibi concederet orabat. Neque hoc abnuente Iosepo: dummodo alteram sibi met Clitus præscideret: uincto ille dextera gladio leuam sibi truncant: tantus enim timor Iosepi inuaserat. Ita tunc Iosepus uacuis scaphis & satellitibus septem populo capto rursus Tyberiadam sibi sociauit. Paucisque diebus post: cum etiam Saphorim defecisse inter alias reperisset militibus eam depredari permisit: omniaque inde lecta populatibus dedit eam Sephoritis. Nam & captus rapinarum damna corrigere noluit: redditione rerum rursus eos ad beniuolentiam renocare. Hactenus apud Galilæam motus iamque ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus Romanos instruebantur: Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores qui non cum Romanorum parte sentirent muros instaurabant: multaque bellica instrumenta perque omne oppidum sagittæ aliæque arma fabricabantur. Exercitationibus autem omnis manus iuuenum operam dabat. Erantque uniuersa plena tumultus: magnaque tristitia: mediocres occupauerat: multique fumus clades prospicientes fletum cohibere non poterant: infestaque pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autem incensoribus quæ illis placerent ex templo resingebantur: statisque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat: antequam Romani uenirent. Anano autem apparatum belli negligere causa fuit: & studioforum quos armulatores uocabant: amentiam ad ulteriora conuertere. Vi tamen uisus est: & quis illius finis fuerit posterioribus explanabimus. In Acrabarena Toparchia Gioræ filius Symon multis nouarum rege: cupidus congregatis ad rapinas conuersus non solum domos locupletum perturbabat: uerum etiam corpora uerberibus conficiebat. Iamque tunc certus erat incipiens Tyrannidem. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratum ad latrones qui erant Masada cum his quos habebat effugit: ibique mansit donec Ananus & alii eius inimici perempti sunt. Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis propter cædium multitudine & prædamm assiduitatem collecto milite uicos prædiis tuerentur: Idumææ quidem res in se habebant.

De bello iudaico. Liber. iii. incipit.

¶ Sentiens Nero res gestas non prospere indignatus: mittit Vespasianum in Syriam ad regendos exercitus & ulciscendos Iudæos rebellantes: tandem ex Iudæis .x. milia perimunt: non cessant inde uerum Ascalonem petunt: sed Antonius positis insidiis quæ erant transituri super octo milia interficit: cæteri aufugiunt. Niger unus ex ducibus Iudæorum in tuam se recipit: quem Antonius succendit: ille uero saltu demissus euadit: uidentes Iudæi illum gaudent: & dei prouidentis dux eorum in posterum sit seruatus.

¶ Et nonem autem ubi res apud Iudæam non prospere gestas accepit. Latens quidem quod necesse fuit cum stupore timor inuadit: aperte autem superbiam simulans: ultro etiam indignabatur: magisque ducis negligentiam quam uirtute hostium quæ contigerant esse dicebat. Dicere se putans propter pondus imperii tristiora contemnere uideri quam nulli omnibus superiorem animum gerere. Verumtamen curis arguebatur: mentis eius perturbatio. cum deliberaret cui nam motum crederet orientem qui una & Iudæos rebellantes ulcisceretur: proximasque his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem & qui tanti belli magnitudinem sustinere posset: uirum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum: & qui populo Roma iam pridem pacasset Hesperiam Germanorum tumultu concussam: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam uindicasset. Vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterant sine proprio sudore triumpharet. Itaque his uelut omnibus fretus Nero: ætatemque illius cum peritia stabilem certetis: obsequioque fidei liberorumque filiorum uigorem manus esse paternæ prudentiæ: iam tum fortasse de tota republica deo aliquid ordinante. mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos: multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animum qualia necessitas imperare consecuit. Ille autem protinus ex Achaia ubi cum Nerone fuerat: Titum quidem filium suum dirigit Alexandriam: ut inde quintam decimam legiones moueret. Ipse uero transmissus ad Hellespontum: terreo itinere sic Syriam peruenit: ibique Romanas uires multaque a uicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cæstii pugnam inasperata foelicitate sublati: animorum impetus cohibere non poterant. Sed

tanquam fortuna eorum gloriante perdit bellum ultreius prodicebant: Denique omni quantalibet manu pugnacissima congregata ascalonem perierunt. Ea ciuitas antiqua est septingentorum & xx. stadiorum spatio ab hierosolyma distans: & iudeis semper inuisa: quae res fecit ut etiam tunc prius eorum incursum proprio uideretur. Tres autem uiros aggressionis duces habebant: & corporis uiribus & prudentia praestantissimos ibi legimus: Peraiam: & Silam Babylonium: & Ioanem Esseni. Ascalon enim ualidissimo quidem muro cincta erat: sed uacua pene praesidiis. Vna enim cohors eam pedatum & una equitum ala tuebatur: quibus praefectus erat Antonius. Illi quidem ira multa uelocius itinere peracto: quoniam ex propinquo uenirent praesto erant: Antonius uero nec enim coram fore imperum ne sciebat equites iam de ciuitate duxerat & neque multitudinem aeris uel audaciam primas hostium coitiones fortiter sustinuit: uirumque properantes aggredi reseruit. Itaque iudei quantum peritionibus imperii: & pedes cum equitibus constipatis: aut inordinati leuiterque armati: instructis plusque indignationi quam consilio tribuentes: cum morigeris & nota rationis omnia faciētibz dimicantibus: facilis erat aduersariis labor. Nam ut semel eorum prima ab equitibus turbata: acies fugam petiuit: & murum uersus se a tergo urgentibus incedentes suimetipsi hostes: etiam donec omnes incursum equitum uicti per totum campum dispersi sunt: qui fuit plurimus totisque habilis equitancibus: quod quidem Romanos imitatur magna quidē strage iudeos prosternentem. Nam & fugientes praenestando conquebant: & quos occupassent curriculo transfigendo infirmos peremere. Alii uero alios quocunque se uertissent circumdatos exagitant: facile iaculis opprimebant. Et iudeis quidem propria multitudo per desperationem salutis solitudo uidebatur. Romani uero licet in bello pauci essent: uiribus tamen secundis animati etiam superflui residui uidebantur. Et illi quidem res aduersas superire certabant dum cito posset fugere: mutarique fortunam sperant. Romanis autem in his quae prospere agerent minime laborantibus: ad maiorem usque diu partem pugna protracta est: donec iudeorum quidem perempta sint. x. milia: duoque duces Ioannes & Sila. Ceteri uero & plerique sancti cum Nigro qui unus restabat ex ducebus: in ciuitatem idemque quae Sallis dicitur confugerunt. Nonnulli tunc etiam Romanorum in illo praelio uulnerati sunt. Sed non iudeorum spiritus clade tanta sedatus est: multoque magis eorum dolor incitauit audaciam & conciliētes quantum ante pedes mortuorum iaceret praestitis rebus feliciter gestis ad plagam alteram silicebantur. Denique paulo tempore intermisso quod ne curandis quidem uulneribus satis essent: etisque aggregatis uiribus maiore cum indignatione: multoque plures Ascalonem recurrebant: eadem se praeter imperitia: aliaque belli uicia comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transituri fuerant posuisset insidias ex improviso in eas dilapsi: & ab equitibus circumdati: priusquam se ad pugnam componerent: iterum super octo milia procubuerunt: ceteri uero omnes aufugerunt. Cunque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent in tantum quandam tutissimam compelluntur cuiusdam uicini qui nomen est Bezael. Antonius uero cum suis ne uel mox a circumdatis tueretur quae inexpugnabilis esset diu teneretur: uel decem hostium fortissimum uirum relinqueret: uigilantem muro supponunt: turris inflammata Romani quidem etiam tantes recedunt: quasi etiam nigro consumpto. Ille autem in castelli specus intimum ex turre saluatus: missus est: ad triduum post sociis cum fletu eum ad sepulchram inuestigantibus: se se ostendit: gaudiumque in sperato repleuit omnes iudeos: tanquam dei prouidentia dux eis in posterum reueruatur.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit: Agrippam offendit sententiam Sephoris: totiusque iudeorum. CAP.

Et Vespasianus Antiochiam exercitum ducens quae Syriae Metropolis est: magnitudinem simul aliaque felicitate suo dubio terram inter omnes quae in Romano orbe sunt locum obtinentes: ubi etiam ad idem suo regem Agrippam cum omni manu propria offenderat praestolari ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrenti ei Sephoris cines epipidum Galileae colentes: sol mente patata: qui tam suae salutis prouidentia quam Romanorum uirum gnari etiam priusquam Vespasianus ueniret: Caesio Gallo fidem dederant: dextraeque iunxerat & praesidium militare susceperant. Itaque benignissime a duce suscepti: alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserant. Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus equitum peditumque tantum numerum tradidit: quantum ob stare posse arbitrabatur incursum: siquid iudei commouere tentassent. Non enim minimum esse uidebatur futuri belli periculum: auferri ciuitatem Sephorim Galileae maximam & in loco tutissimo conditam: totiusque gentis futuram praesidio.

Dux sunt galileae opinae abundantes: homines pugnae sunt continent: haec prouinciae diuersae ciuitates quae irrigant diuersis fluminibus quibus finibus terminant. CAP. III.

Vespasianus autem Galileam quae superior & inferior appellantur: easque Phoenice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidentis Ptolemais territorie sui finibus quondam & Galileorum. Nunc autem mons Tyriorum Carmelus cui coniuncta est Gamala ciuitas hippeon hoc est equitum quae sic appellatur ex eo quod equites ab Hero de rege dimissi coloni deducebantur a meridie autem Samaris & Scythopolis usque ad flumen Iordanem: ab oriente uero Hippene & Ga-

Amisfed & Gaulanide diffinitur quæ etiam regi Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro itemque Tyrionum finibus terminatur. Inferiores quoque Galilææ fines quam longi sunt ex Tyberiade ad chabulon cui uicina est in locis maritimis Ptolomænsium ciuitas propagatur. Latitudine autem pater ex uico Zalloth qui in magno campo situs est usque ad Bersabem : unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usque ad Beca uicum qui terram dirimit Tyrionum. Longitudo uero eius a Thella uico Iordanis proximo usque ad Meroth tenditur. Sed cum tanta sine utraq; magnitudine tantisque gentibus alienigenis cinctæ : semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. Næ & pugnaces sunt ab infantia Galilæi & omni tempore plurimique aut formido unque uires aut eorum penuria regiones illas occupauit : quoniam totæ optimæ & fertiles sunt omniumque generum arboribus confitæ : ut etiam minime agri colendi studiosos ubertate sui pronocent. Denique excultæ sunt ab incolis totæ nec pars ulla est otiosa : quin & ciuitates ibi crebæ sunt ubique multitudo uicorum propter opulentiam populosa : ut qui sit beatissimus supra .xv. milia colonorum habeat profusus : ut etiam si quis magnitudine minorem Galilæam direxit quam trans fluminem regionem uiribus tamen eam prætulit. hæc enim omnis est in opere assidue fructuum ferax : ut illa quæ trans flumen est licet multo maior sit pleraque tamen aspera atque deserta est : & nutriendis fructibus mæ suetis inhabilis. Galilææ uero mollicies & ingenium fructuosum campos cum uariis arboribus confitos : tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis excultos. Irrigatas autem abunde montanis torrentibus a fontibus aquæ perennis : quotiens illis Syrio aestuante defecerint. Et longitudo quidem eius est a Machæmme in pella. Latitudo uero a Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem quam supradiximus septentrionalis eius est tractus. Occidens uero Iordanis : meridianus autem Moabitæ regio terminat. Ab oriente autem Arabia & Silbonitide necnon & Philadelphia itemque Geraris clauditur. Samaritanis autem regio inter Iudæam quidem & Galilæam sita est : incipiens enim a uico in planicie posito : cui nomen Genea in Acrabatenam desinit Toparchiam sed natura nihil ab Iudæa discrepat. Nam utraq; montuosa sunt & campestres agroque colendo molles atque optimæ necnon & arboribus plenæ pomisque tam siluestribus quam mansuetis abundant eo quod nunquam natura sint arida imbriumque satis habent. Dulces autem per eas multumodis aquæ sunt bonique graminis copia. præter alias earum pecora lactis abundans quodque maximum uirtutis atque opulentiae specimen est utraq; uiris repleta est. His autem finitimis Anuath niscus qui etiam Borci appellatur iudææ limes a septentrione. Meridiana uero pars eius si in longitudine metiare adiacenti uico arabum finibus terminatur cui nomen est Iardan. At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usque ad Iopen explicatur : media uero ciuitas eius est Hierosolyma. Vnde quidam non sine ratione umbilicum eius terræ id oppidum uocauerunt. Sed nec marinis quidem delictis caret a Ptolomaida usque locis extensa maritimis. in .xl. autem sortes diuisa est. quarum prima est regnum quod optinet Hierosolymorum ciuitas præ ceteris inter omnes accolæ aminens uelut caput in corpore. Aliis uero post hæc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda : & post eam Acrabattæ est. Deinde Thamna & Lydda itemque Ammaus & Pelle & Idumea & Engadde & Herodiam & Hiericus post quas iamnia & Iope finitimis præsumt : & præter hanc Gamalitica & Gaulanitis & Bathania & Traconitisque etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis : usque ad Tyberiadis proximum lacum latitudine pandit. Ex uico autem qui appellatur Arphas qui ad Iasiada oppidum tendit latitudinem & habitat ab incolis Iudæis una Syrisque permixtus.

Exercitus quem dederat Sephoris Vespasianus diuiditur in duo : assidue ciuitates & loca illa incursant depredando Iosepus in Sephorim impetum facit sed nihil effecit totam Galilæam igne & sanguine replevit.

CAP. III.

DE Iudæa quidem & quibus esset cincta regionibus : quam maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sephoritis : hoc est equites mille sexque milia pedum : Placido eos regente Chiliarcho, castris in magno campo positis bisariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causâ : equitatus uero in castello degebant. Vtrinque autem assidue prodeundo & circum eas regiones loca omnia incursandis magnis incommodis Iosepum eiusque locos quamuis quietos afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus depredabantur eorumque conatus si quando excurrendi habuissent fiduciam repellebant. Sed Iosepus quidem aduersus ciuitatem impetum fecit sperans eam ita capere quam ipse antequam a Galilæis desisteret ita muris cinxerat : ut Romanis quoque esset inuisa. Vnde etiam de spe decidit : cum & ui & suauis infirmior Sephoritis fuisset inuentus : magnumque in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent. Qui tamen cum moriem pugnacibus semper inferrent uimbelles ad semitiam capiebant. Ignis uero & sanguis Galilæam totam replerant : nec quisquam expertus eius acerbioris aut cladis erat unam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus quas muronum ambitu Iosepus communierat.

EE IIII

Titus filius Vespasiani patrem suum reperit Ptolemaide qui multas legiones comparauerat multisque cuiuscunque generis ad militiam viros congregauerat. CAP. V.

Quitus autem Alexandria transmissus ex achais citius quam per hyemen sperabatur numerum quidem militum cuius causa directus fuerat suscepit: compendio quoque usus itinere mature ad Ptolemaidam peruenit. Cunque ibi patrem suum reperisset duobus quæ illi secum habebat agminibus erant autem nobilissimæ quinta & decima legiones iunxit etiam quam ipse adduxit quintam decimam. Eas autem sequebatur etiam decem & octo cohortes quibus accessere ex Cæsaria quinque cum una ala equitum: & ala quinque Syriorum: item equum. Decem autem cohortum singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti pedites: & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam a regibus congregatum est. Antiochus & Agrippa & Soemus bina milia peditum & sagittarios equites mille misisset: quorum pars maior erant sagittarii: tota manus computata cum regis: decem milia circiter peditum equitumque colligeret præter calones qui plurimi sequebantur: & meditationem bellicæ assueti nihil a pugnacissimis aberant: & tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent: belli autem pericula cum ipsis experirent: & neque peritiam neque uiribus a quoquam nisi a dominis uincerentur.

Laudatur Romanorum prudentiam instruendam seruos in militiæ disciplinamque: sunt edocti instruendis castris & quem ordinem seruant in bellicis rebus describitur. CAP. VI.

Qua quidem in re nimis admirandam qui existimauerit Romanorum prouidentiam ita seruos instituendum: non solum utz ministerio: sed etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam: profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere: sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti non ex bello coeperunt: neque solum si necesse sit manus moueri: cum in pacis ocio cessauerint: sed armis ueluti natura coherentes nullas capiunt exercitationis inducias: nec temporis præstolantur. Meditationes eorum nihil a uera contentione discrepat: sed in dies singulos militum quisque omnibus animis tanquam in præcinctu positus exercetur: quo etiam facile prælia tolerant. Nec enim uel ordo neglectis eos a consueta dispositione dispergit: neque metus ab assumptis dimouet aut lassitudo. Unde sequitur ut semper superent quos non itidem confirmatos inuenierint. Nec erant erant si quis eorum meditationes conflictus esse dixit sine sanguine: contraque prælia meditationes esse cum sanguine. Neo enim cursu capi faciles sint hostibus: sed quocunque in hostilem terram intruperint ante castrorum munitionem nunquam prælium sumunt. Quæ quidem non leui opere neque iniquo loco erigunt: nec omnes inordinate describunt: sed liquidem inæquale solum fuerint complanatur. iiii. angulis: eorum dimensio designatur. Nam & fabricarum multitudo & ferramentorum copia quæ usus extructionis poscit: sequitur exercitum: & interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur: ambitus autem eorum extrinsecus muni faciem præter: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla tælis atque ballistis aliisque machinis laxa iacentibus omnibus instrumentis missilium completæ: ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. Ex omni autem muri parte. iiii. portas ædificant: tam iumentis aditu: faciles quam ipsis si quid urgeat intro eurrentibus: latas: intus autem castra uici spaciis interpositis: dirimunt: mediaque rectorum tabernacula collocant: & inter hæc ducis maximi medium templo similitudinem præstitus ut quasi repentina quædam ciuitas existat: forumque & opificum stationes & sedes militum præmatibus ordinumque principibus ubi si quæ sint inter alios ambiguitates iudicent. Ipse uero ambitus & omnia quæ in eo sunt multitudine simul & scientia fabricarum: uia: opulentiæ citius communitur. Quasi res urgeat fossa extrinsecus cingitur depressa cubitis. iiii. parti: spatio lata. Armis autem septi per contubernia cum decore atque ocio in tætoris agunt: hominesque ab his ordinate etiam alia caute quæ per contubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit aut frumeto. Nec. n. cœna uel prædiu cum uoluerit in potestate cuiusque est. Simul autem omnibus somnus & excubiæ & uigilandi tpa buccina significant. Neque enim est oino quicquid sine edicto gerat. Mane autem milites quidam ad cæturiones: illi uero ad chiliarchos conueniunt: salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem uniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaque dat ex more præcepta perferenda subiectis: quæ quidem et cum acie sunt agentes citius parentur si res exigat incursum eius itemque reuocationibus uniuersi pariter obsecundent. Cum autem castris egrediendum est tuba indicium facit: nemoque ociosus est. Sed uel solo nutu moniti tabernacula colligunt: omniaque ad perfectionem instruunt. Deinde ite: tuba ut sint parati significat. Illi autem cum multis & iumenta sarcinis onerauerint uelut in curruli certamine signum expectant. Castra uero incendunt & quæ sibi alia munere facile sint: & ne quando hostibus eadē usui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant: ut exeat: nurgendo alique ex causa morantes ne quis ordinem deserat. Dextraque duci præcio affans ter si ad bellum parati sunt: uoce patria percontat. Illique rotiens alacri & magna uoce paratos esse se respondent: interrogantemque pueniunt: & martio quidem spiritu repleti cum clamore dexteram erigunt. Deinde ociose: & cum omni decore progredientes ambu-

Iant suum quisq; ordinem uelut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septis: & ex utroque latere sicas ferentes. Leuius autē gladius multo est longior cū dexter mēsurā palmæ non excedat. Qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas portant: cetera manus hastas & clypeos longos seramq; & corbem & ferculū & securim & habenam & falcem & catenam triduiq; uaticū ut parum intersit inter onusta animalia & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior: & contus in manu transuersusque ad æquilatera clypeus ternaq; super pharetram uel amplius dependent lata cuspide iacula nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoracas pedibus habent similes: nulloque armorum genere discrepant: & in his equitum lecti qui circum ducem morantur. Agmen autem semper cui sorte id obtigerit antecedit. Talia quidem sunt Romano rum itinera & mansiones: itemq; armorum uarietas. Nihil uero nec in præliis inconsultum aut subitum agunt sed omnia semper sequuntur facta sententia opusque adhibetur ante decretis. Unde aut minime peccant: aut si peccauerint facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter cesserit arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum illiciat: ut diuina providentia non esse credatur. quæ uero ante cogitata fuerint etiam si aduersus casus exceperit bene iam meditados exhibeant ad cauēdum ne idem rursus eueniat & bonorum quidem fortuitorum non is auctor sit cui contigerint: totum uero quæ innoxii acciderint: saltem quot rectum consilium coeperint uideatur esse solatio. Armorum quidem exercitatio comparant: ut non modo corporas sed animi quoque militum fortiores sint. Maior tamen illis est ex timore diligentia. Namq; leges apud eos non desertionis solum: uerum etiam minimæ negligentiæ sunt capitalis: ducisque magis quam ipse leges terribiles. Nāq; bonos honorando redimunt: ne in coercendis noxiis sint crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parenti: ut & in pace ornamento sint: & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines: ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta: oculisque ad signa: & ad opera manibus unde facere quidem semper strenui sunt: patiti uero tradissimi. Nec est ubi præliantes aut multitudinem hostium ut consilia sentire ducum: aut difficultatē regionum: sed ne fortunæ quidem succubere. Nam & eam certio rem putant esse uictoriam. Quorum igitur actus ex consiliis incipiunt deliberantibus: adeo strenuus patet exercitus: quid mirum si Euphrates ab oriente & oceanus ab occidente: itemq; a meridiano tractu Libyæ fertilissima regio: & septentrione Rhenus atque Ister sunt imperii limitis: cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit: hæc ego profecutus sum non tamen proposito laudandi Romanos: quam solatio deuictorum: & ut nouarum rerum cupidos detererem: fortasse autem ad experientiam proderit bonarum artium studiosis Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Vespasianus cum filio suo ordinat exercitum in Ptolomaide Placidus interim maximam multitudinem in Galilæa peruenit: Iotapatē qui receptus cum suis. a Iudæis illico sunt interfecti: ex iudæis uero tres ceciderunt Placidus aufugit.

CAP. VII.

Vespasianus quidē una cum Tito filio suo in ptolemaide interim degens ordinabat exercitum. At uero qui Galilæā persuaserat placidus ubi maximā eorū quos comprehendisset multitudinē interemit: hæc autē fuit Galilæorū imbecillior turba animisq; deficiens pugnacissimos autē uidit semper in ciuitates confugeret: quas Iosephus cōmunierat in Iotapata quæ omnium tutissima erat impetū uertit: existimans eam repentino aggressu facillime captū iri magnāq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā comparandam: & illis cōmodum ad reliqua maturius explicanda: quasi metu cessuris aliis ciuitatibus: si quæ ualidissima esset occupatam uidissent. Multum tunc opinione deceptus est: Iotapatē enim cum eius impetum præfensissent prope: ciuitatem adueniētem excipiunt: regressiq; cū Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati: nec non & alacres quippe ut pro salute patriæ: item coniugum liberorumq; dimicantes: in fugam eos uertunt multosq; sauriatis: septē solum interfectis: quia neq; solum inordinate pugna discesserit: septisq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi magis quoq; eminens iaculari quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. Ex ipsis autem iudæis tres ceciderunt: paucis præterea sauriatis. Placidus quidem q; impetu suo languidior inuentus esset aufugit.

Vespasianus cum armatis suis in Galilæam peruenit: timent omnes Iosephus conspiciens non posse repugnare in Tyberiade confugit.

CAP. VIII.

Vespasianus uero ipse Galilæam cupiens inuadere: ex Ptolemaide proficiscitur ordinato militum itinere: sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores uero qui lenius armati essent: itemq; sagittarios præire iussit ad repentinos incursus hostium cohibendos: & ut suspectas atque oportunas siluas insidiis scrutarentur: cum quibus etiam erat Romanorum armata portio equites peditesq;. Eos autem sequebantur de singulis hecatontas chiliis decem armaturam suam ferentes mensurasque castrorum. Post hos stratores uiarum ibant qui aggeris maligna corrigerent: ac deuiā complanarent: siluasque obstantes præciderent: ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas atemque subiectorum sibi rectorum sarcinas: & tui tionis causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat: lectos pedites equitesque

necnon & lancearios secum ducens. Equitumq; præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti eqtes deputatos habebat. Hos sequebantur qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores iteq; præfecti cohortibus Chiliarchi stipati lectis militibus. Et post hos circum aquilam signa aliasque omnibus apud Romanos agminibus præfata quod & uniuersarum auium regnum habeat & sit ualidissima. Itaq; illam & principatus insigne putantomenq; uictoriae quodcumq; bello petierint. Sacras uero signorum effigies: itidem sequebantur cornicines: & post eas acies in latitudinem senis digesta militibus. Hisque adhaerebat ex more quidam hecatontarchus: disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autem singulorum agminum cincti cum peditibus erant: mulis aliisq; iumentis aduehentes militum sarcinas. Omnium uero agminum postrema erat mercenaria multitudo: eamq; armorum coactores sequebantur armati pedites equitesq; non pauci. Itaq; peracto itinere Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilee peruenit: ubiq; positis castris quamuis promptos ad bellum milites continebat: una & ostendendo exercitum quo hostes metu percelleret: spatiumq; indulgendo peritiam: si quis ante prælium uoluntatem mutaret. Nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebellionis fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephus enim eiusq; socii qui non longe a Sephorim castra posuerunt: ubi bellum appropinquare cognouerunt: & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros non modo ante pugnam: sed anteq; hostes omnino conspicerent fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictis Iosephus ubi se animaduertit neq; ad excipiendos hostes sufficentem manum habere: iudeorumq; animos concidisse ac si fides his haberetur: plerumq; libèter ad hostes defectum ire. iam tum quidem bello omni quiescebat quam longissime autem periculis abesse decreuit abductisq; qui secum remanserant in Tiberiada confugit.

Vespasianus ciuitatē Gadareſium capit Iosephus mittit hierosolymam litteras: si cupiant sedes uel bellū cū romanis: si bellū mittāt condignū exercitū ut possint repugnare Romanis. CAP. IX.

Vespasianus autem Gadareſium ciuitatem aggressus primo impetu capitq; eam pugna: ciuitudine uacua repperisset. Deinde hinc transgressus interius cunctos etiam pauperes interfecit: cum Romanos odio gētis & cladis memoria quam pertulerat Cestius nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solum ciuitatē: sed et oēs circū uicos & municipia quædā penitus desolata. Nonnulla uero quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autē quā tuitionis causā optauerat ciuitatē ipse metu repleuit. Nam Tyberienſes nunquā cum nisi de cōi bello desperasset in fugam uersum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorum euaderēt: namq; illis niam salutis esse si propositū mutauissent. Ipse uero quamuis adhuc speraret a Romanis ueniam tribuendam moti potius uoluisset quā prodita patria cum dedecore administrationis sibi creditæ apud illos scilicet agere contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus quæadmodum sese res haberent cum fide perſcribere: ne uel nimis extollendo uires hostium timiditatis postmodū attingeretur. Vel minus aliquid nunciando fortasse cepti etiam pœnitētes ad ferociam renocarent: atq; si fœdus eis placeret cito rescriberent aut si bellandum esset dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. ille quidem hac epistola scripta mature dirigit qui in Hierosolymam litteras ferret.

Vespasianus agrediēſ rescindere Iotapata montē ubi iudæi plurimi cōfugerāt: ciuitatē circūualare iubet p milites ipse pſificis sponit castra: aggeres facit ad oppugnandum ciuitatē Iosephus curat ut muri ciuitatis alius p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū pterrui. CAP. X.

Vespasianus autem Iotapata excindere cupiens: nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat: & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent saxis asperum ac peditibus quoque difficile: omnino uero equitibus inuium. Et hoc quidem quatrinduo fecere quod insum est latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die Iosephus qui mensis maii uigesimus & primus erat: prior in Iotapata ex Tyberia de uenit: abiectosque Iudæorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset: utq; mox ciuitatem peteret incitaret: ueluti cum ea totam Iudæam capere posset. si Iosephum subiungasset. Hoc ille nuncio proxima sollicitate percepto dei prouidentia factum ratus: ut qui hostium prudentissimus uideretur: ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum præmittit: unaque decurionem Ebutium tam manu quam prudentia uiræ insignem circūualare ciuitatem iussos: ne clam in de Iosephus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse consequitur. & post meridiem usq; ad itine ad Iotapata peruenit. Abductosq; in septentrionalem eius partē exercitū in quodam tumulo castra ponit distante ab urbe stadiis .vii. consulto autē quam maxime conspici ab hostibus assectabant: nisi attoniti mirarentur. Quod etiā factum est: eosque tanto continuo stupor inuasit: ut mutis egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatē statim aggredi piguit ob eandē cām duplici acie circumdato oppido: tertiū extrinsecus agmen equitū posuere: oēs Iudæis exitus obstruentes: sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto Iudæi primo quidem locis

his manentes Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea uero quam Vespasianus & sagittarios & fundibulatores omnemque iaculorum multitudinem adhibita missilibus in eos permisit uti : atque ipse cum peditibus in aduersum collem unde murus expugnabilis erat niti coepit tunc ciuitati metuens Iosephus & cum eo cuncta Iudaeorum profuit multitudo : omnesque in Romanos pariter irruentes : procul a muris eos deterrere multa manu simul & audacia patrando facinora : neque minora patiebantur tunc quam faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio tantum pudor incendebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudines illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum toto die pugnatum fuisset : praelium nox diremit in quo Romanorum plurimis sauciatis tresdecim interfecti sunt Iudaeorum autem cum sexcenti essent uulnerati septem & decem ceciderunt. Nihil quoque minus Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt : multosque fortius resisterunt : ex eo scilicet fiduciam nati : quod eos pridie praeter spem sustinuerunt. Sed eos quoque pugnaciores experti sunt : quod eorum iracundiam pudor incenderat : uinci credentium nisi cito uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggressionibus cessantibus Iotapatenorum excessusangebantur : murisque fortius oppugnabantur. Et neque Iudaei nires hostium formidabant : neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Et enim Iotapata paulominus tota rupes est : ex aliis quidem partibus undique uallibus immensis praecipit : ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum boreae parte adiri potest ubi per transversum latus desinentis montis edificata est. Quod quidem ipsam muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus : quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis uero circum montibus tecta priusquam in eam perueniretura nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans : & cum audacia Iudaeorum incipere obsidionem acriter statuit : aduocatisque sibi subditis de aggressu deliberabat. Cunque aggerem fieri placuisset : qua parte murus facilis erat accessui : totum ad comparandam materiam misit exercitum : oppidoque propinquis montibus excisis : magnaue ui lignorum & lapidum congregata : scutisque minoribus siue ancylibus ad euitanda iacula desuper missa per ualles dispositis : sub eorum defensione aggerem construebant. Nulla autem noxa uel minima telorum erat quae de muro lacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumultibus eruentes sine intermissione suppedicabant : cunctis trifariam distributis : nullus erat ociosus. At Iudaei super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus immittebant : quae licet minime penetrarent : magnos quidem crepitus dabant & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis iterum autem omnes : ceterosque in eos qui super murum astarent iussit tela contendere simili que ex balistis lanceae percurrerent : saxaque tormentis ingentia mittebantur : ignisque & sagittarum frequentissima multitudo : quae non solum murum : sed etiam tutum intra iactum earum spatium Iudaeis inaccessum fecere. Arabum uero sagittariorum manus & iaculatores : itemque fundibulatores & omnes machinae telis operabantur. Neque tamen his Iudaei prohibiti ne desuper nescirentur quieti erant : sed excurrendo per cuneos more latronum tegmina operantium dissipabant : adatosque seriebantur si quando illi cessissent aggerem dissipabant : uallorumque munimenta cum ancylibus igni tradebant : donec Vespasianus cognito huius incommodi causam ex distributione operum contigisset : interiecta spatia Iudaeis locum aggrediendi praebere : adunatis tegmina coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium praepeditae sunt. Erecto autem prope aggerem pauloque minus a quanto propugnaculo : indignum esse ratus Iosephus nihil contra moliri quod oppido salutem fore conuocat fabros niorumque altius iubet extolli. Cum illi iam multis obstantibus iaculis minime aedificare posse firmare hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria extendi praecipit : quae missos tormentis lapides sinuata susciperent : quibusque repulsa tela caetera dilaberentur : & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis illi murum die noctuque operando ad uiginti cubitorum altitudinem exerunt crebris etiam turribus in eo constructis pinnisque ualidissimis aptatis : quae quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus magnum somnium comparauit : tam Iosephi molitione quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut cogerentur inopia regere : uidens nolle eos redere : iterum ad eandem se conuertit Iosephus cogitat de fuga cum suis : populus hortatur ne recedat ipse dicit melius : qui parabit altum exercitum : quo renocabit Vespasianus ab eis : statuit remanere : se parat ad praelium : egreditur multis orationibus Romanos egrediens Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati declinent impetum.

CAP. XL.

A T Vespasianus & calliditate consilii & hostium audacia magis irritabatur : quoniam recepta ex munitione fiducia Romanos ultra incurfabant : quique dies singulos plia cateruatim & cuiuscumque modi latrocinale doli & eorum quae casus obtulisset rapinae aliorumque incedia fiebat : donec Vespasianus retento milite a pugna statuit obsidere ciuitatem : ut eam usui necessariumque penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos : aut si ad finem usque in eadem pertinacia

durauissent fame consumendos eius habitatores putabat multoque seditiosis pugnae fore: si post id, uerullum rursus auxiliis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum assensu precepit illi autem frumenti quidem aliarumque omnium rerum intus habebant copiam salem praeter aquae uero penuriam quia neque fons erat intra ciuitatem & imbre contentis eius habitatoribus rara est in illo tractu aestiuis mensibus pluuia. Quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur quod arcendae firi fuerat excogitatum quodque fieri ac uelut omnis aqua iam defecisset aegre ferebant. Iosephus enim & cum ciuitatem uideret abundare aliis rebus fortesque animo nicos esse quo longiorem Romanis obsidionem faceret quam sperabant iam tunc potius mensuram ciuibus ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur amplioreque cupiditatem mouebat quod ius bibendi liberum non haberent ac uelut ad extremam sitim peruentum essent labori cedebant. Hoc autem modo affecti Romanos latere non poterant qui eos ex aduerso colle trans murum in unum conflueret locum: & aquae mensuram accipere prospectabant. Quo etiam ballistarum peruenientibus talis plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post exhaustis puteis ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem ut hanc eius spem frangeret iussit quamplurimos per murorum pinnas dimissa undis atque humida uestimenta suspendere: ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor eraticum tantam aquae uiderent eos ludibrio consumere quos potius indigere credebant. Denique dux belli etiam cum ipse quia penuria ciuitatem posse capere desperasset iterum consilium ad uini atque arma conuertit. Iudaeis id quoque maxime cupientibus. Namque nec se nec ciuitatem saluam fore credebant priusquam fame uel siti perirent mortem bello optabant. Iosephus tamen praeter hoc aliud consilium quo sibi copia pararetur per quamdam uallem deuiam: propterea quia minus curiose habitam a custodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad quos uellet iudeos extra ciuitatem degentes ab his omnia usui necessaria & quae in ciuitate desecerant accipiebat mandato com meatibus ut plerumque ad excubias repararent terga uelleribus testinque si eos nocte uidissent canum similitudinem mentirentur. Idque factitatum est donec eius fraudem uigiles persenserunt: uallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens suamque pariter salutem si uellet remanere desperans cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit: & circumfusus ne sese negligeret precabatur in quo solo recumberent. Ipsum enim salui esse ciuitatis manentem: uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capiantur eundem solatio esse. Decere autem illum nec inimicos fugere nec amicos deferere: aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demeritum esse ciuitatem cum iam nemo audebit hostibus repugnare si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi caueret occultans illorum conuiuo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo neque seruatis grande aliquid se esse profuturum: & si caperentur una cum his esse frustra peritum. Obsidio ne uero liberatus extrinsecus maximo eius emolumento fore. Matruen. congregatis ex territorio Galilaeis alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. tunc autem non uidere quod apud eos residens utilitatis afferret nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret: ut se caperent magnipendentes. Quem si fugisse cognouissent multum esse de obsidionis impetu remissuros. Non flexit his populum Iosephus: sed hoc cunctis se magis incendit. Denique pueri & senes itemque mulierculae cum infantibus flentes ad pedes eius accedebant: eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunae socius sibi remaneret cum ululatu supplicabant. Non inuidia salutis eius quantum ego arbitror sed propria spe. Nihil enim se mali remanente Iosepho existimabant esse passuros. Ille autem si quidem paruisset haec preces esse ratus: custodiam uero si per quid cogeretur multum enim ex intentione discessus etiam querelarum misericordia fregerat remanere statuit. Communi quoque desperatione ciuitatis armatus: & nunc tempus est dicens pugnam incipere cum spes nulla salutis est: pulchrumque uitam pacisci pro laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis ocumbere ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis egressus disiectis custodibus usque ad Romanorum castra excurrerat: & nunc pelles aggeribus impositas sub quibus tentabant discerpere nunc operibus ignem immittere. Postero namque die similiter ac tertio per aliquod dies ac noctes bellando non laborabat. Sed Vespasianus Romanos his incuris male affectatos aspiciens. Nam & terga dare Iudaeis pudebat: & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudaei semper aliquid agentes priusquam paterentur in ciuitatem refugerent armatis imperat ut eorum impetum declinarent: ne uel eum hominibus mortis anidis manum conferrent. Nihil esse fortius de speratis. Restingui autem illorum impetus si proposito careant quasi flamma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quaerere uictoriam augendae possessionis causa: non ex necessitate bellantes: per sagittarios autem Arabum & Syriae & fundibularum perque saxa tormentis emissa plerumque repellebat Iudaeos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant uerum eminens missa inter iactum subeuntes saeuis Romanis instabant: cum neque corporis: neque animae parcerent sed per uicem utrinque pugnarent suorumque quisque laboribus subuenientes.

Admouet Vespasianus arietē muris: muri concutuntur machinis: cogitat Iosephus quō ictus arietis resellat: Romani e contra aliud genus machinant: Iosephus cū focus igne concremarūt Romano-rū propugnacula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata. CAP. XII.

Igitur Vespasianus ultro se existimāns longitudine temporis hostiumq; incurfibus obfideri: cum prope iam muris aggeres æquarentur: arietem admoueri præcepit: est autē aries immensa materia malo nauiſſimæ: cuius summū graui ferro solidatum est in arietis effigie fabricatū: unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia uelut ex trutina palis utrinq; fultus bene fundatis. Retrorsum autem magna virorum multitudine repulſus: hisdemq; simul rursus impellentibus missus in fronte prominēte ferro moenia percutit: nec est ulla tam ualida turtis aut muroꝝ ambitus adeo latus: ut etſi priores ictus fortiter sustinuerit: assiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit: ui capere oppidum properanti quoniam pernicioſa uidebatur obſidio Iudæis minime quieſcētibus. Itaq; Romani quidem balistis cæterisq; missilium machinis ut facilius ferirent qui de muris obſtare tentaſſent: adhibitis utebantur: neq; sagittarii aut fonsibulatores longius aberant. Cum uero ea causa minus nemo auderet ascendere ipsi arietem applicabant gradibus deſuper itemq; pellibus septum tam pro ſui deſenſione quam machinæ. Et primo quidem impetu moenia concuſſa ſunt clamorq; oppidanorum uelut iam capti eſſent maximus factus eſt. Iosephus autem eūdem locum ferire neq; multo poſt murum diſturbatum iri proſpiciēs: quo cōmento nim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis reſertos qua ſemper impetum arietis feriri uiderent demitti iuſſit ex muro: ut eo modo ſecundi ictus errarent: aut etiam excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuerſiſſent: contra illi qui ſuper murū ſtabant palearum tradūcentes ſaccos ictibus ſupponebant: nihilq; murus percuffione lædebaturo nec etiam Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt. Proceris enim contis exhibitis: in his ſummis ſalces quibus ſaccos inciderent alligarunt. Cum autē hoc modo efficax eſſet opus arietis ac murus quia recens ædificatus erat ictibus cederet: quod reliquum erat Iosephus: eiufq; ſocii ad ignis auxilium ſe conſulerunt accenſumq; totum quod aridæ ſunt materiæ: tribus ex locis pariter inflammare unaq; machinas & propugnacula Romanorū & aggeres concremarūt. Illi uero non ſine malo ſubue niebant audacia ſimul eoꝝ territi: & ne adiumento eſſent flammis præuertentibus impeditis: quæ aridum naſcæ fomitem & præterea bitumen ac picem: nec non etiam ſulphur opinione citius uolitant operaq; Romanorum multo labore curata unius horæ ſpatio poſſederant.

Quidā uir Iudæus ſaxo ſublenato & demifſo caput arietis fregit: hic fixus eſt quinq; ſagittarū uulneribus decedit tandē: alii duo uiri Romanoꝝ aciem præperunt: Iosephus uero & cætera multitudo incendit machinas Romanis lugentibus. CAP. XIII.

Ite etiam uir quædam Iudæus prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt Samæi filius Eleazarus: cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim ſaxū ingens alte ſublatus tanta ui ſuper arietem ex muro dimiſit: ut machinæ caput obrumperet: idq; ex mediis hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret: nulloq; metu reportaret ad murum. Poſtremo tanquā ſigno quo tela mitterent hoſtibus poſitus nudo corpore quinq; ſagittarū uulneribus fixus eſt: earūq; nulla reſpectu ubi murum aſcendit unde uideri ab oībus poterat eius audacia ibi cōſtitit: compunctuſq; dolore plagarum cū ariete decedit. Poſt hunc fortiffimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi. Qui cum ſuper milites decimæ legionis proſiliſſent tātō impetu uiq; trāſgreſſi ſunt ut & aciem Romanoꝝ perumperent quonſque aduerſum ierant oēs inſugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & refugia cum opibus quinque itemq; decimæ & eius quæ terga dederat legionis incendunt. Cæteri autē qui mox cōſecuti ſunt & inſtrumenta & omne genus materiæ obruere.

Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur ſuperato dolore uulneris ſæuius bellum in Iudæos incitauit: pugnatur fortiter utrinq; cedit murus ictibus machinarum ad matutinas uigilias illi uero munire partem illam. CAP. XIII.

Rurſus autē Romani poſt meridiem erectū arietem ad eā muri partē quæ pridem quaſſata fuerat appulerunt: ubiq; deſenſorem eius quidam Veſpaſiani plātā ſagitta percuffam leuiter uulnerat: quāuis tæli ſpatio deſeciſſet. Maximam tunc id Romanis perturbationē fecit. His. n. qui prope aderant uiſo ſanguine perterritis per oēm fama cucurrit ex ecitū relictāq; obſidione pleriq; cū ſtupore atq; formidine ad ducē belli concurrebāt: & ante oēs. Titus aderat metuens patri. Vnde cōtiguit ut & beniuolentia circa rectorem & filii trepidatio confunderet multitudinē. Facile tunc pater & timore filiū & perturbatione liberauit exercitū. Superato. n. dolore uulneris & ab oībus qui ſui cauſa pertimuerunt cōſpici ſtudens bellū in Iudæos ſæuius incitauit. Nā uelut ultor ducis quiſq; oē periculum adire cupiebat: & clamore alius alium ad hortantes murū petebant. Iosephus autē cum ſuis ſociis licet aſſiduus balistarū itemq; tormentorū ictibus caderent nequaquam tamen deterrebat a muro: ſed flāmis & ferro & ſaxis eos aſpere q arietē

protecti palmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant cum sine intermissione prostrarent in conspectu hostium positis quos ipsi contra videre non possent. Namque & suis ignibus collucantes tanquam si dies esset & certum erat hostibus signum quo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus missilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam balistarum quam iaculorum ut simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum pininas auferbant & frangebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant: non usque ad extremam aciem saxi magnitudine ac uolentia sterneretur. Sciet autem aliquis huius machinae uis quantum ualet ex his quae illa nocte contingere in muro cuidam ex circumstantibus. Iosepo caput auulsum est: eiusque ad tertium stadium ueluti funda excusa caluaria. Interdum quoque praegnantis foeminae secto utero ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui cum ad mortuos delicerentur sonabant & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum tumultus extrinsecus autem occumbentium gemitus concitabat: totusque ambitus muri ad quem pugnabatur sanguine confluebat: iamque ascendere poterat congestione cadaverum. Montibus autem resonantibus multo amplius horror his ex clamoribus accedebat: nec quicquam illi nocti defuit uel quod auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes fortiter ceciderunt plurimi etiam sauciati: & tamen uis circa matutinas uigilias murus assiduus machinarum ictibus cessit. Cumque illi quidem corporibus atque armis septi eam partem quae delecta fuerat priusque Romani pontes apponerent munire.

Vespasianus parat exercitus & machinas ad inuadendum urbem recreato prius exercitus: Iosepus cognito consilio Vespasiani ordinat milites ad resistendum: praefat crudelissimo certamine. CAP. XV.

In Aene autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum ex nocturno labore paululum recreatum. Idemque cupiens de conuulsi muri parte alio propugnatores adducere equitum quod fortissimum equis dispositis trifariam collocat ut recti armis dirutum latius undique obsiderent: cunctosque praeter manibus ferrent: quod si pontes admoueri coepissent ipsi plures introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit: ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios paratos sagittas habere iussos. Fundibulatores quoque similiter & appositos machinis. Alios autem integris muri partibus scalas applicare praecipit: qui hos prohibere tentassent deiectione partis defensionem relinquerent: ceterique omnibus simul talis oppressi uolentia irrumpentium cederent. Iosepus autem hoc consilio cognito per murum quod integrum labore fatigatos: itemque senes posuit quasi ledi non possent. In parte uero collapsa ualidum & potentissimum quoque senosque ante omnes uiros in quibus & ipse fuit ad pericula subeunda: fortitus est: hisque praecipit ut agminum ululatus ne metu quaterent aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem communiti protegerent: desuper scutis paulatimque recederent donec sagittarii pharetras exinanirent. Si uero pontes a Romanis apponerentur ipsos praesilire mandauit: hostibus atque persuasit & eorum instrumentis resistere: unumque uero ita certare debere non quasi conseruandam tueretur: sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos coniugesque suas propemodum ab hostibus capiamque futurae cladis iram tunc collectam in auctores eius effuderent: ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus otiosum mulieres ac pueri postquam oppidum triplici acie uidere circumdatum: nullus enim ad pugnam translatus fuerat a custodiis strictisque gladiis ad partem muri deiectionem hostes instare: armisque montana omnia desuper collucere: atque arabam quendam sagittariis tela suggerere: tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerant: non ut impendere mala sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres ne misericordia suorum animos effoeminarent intra domos cum interminatione concludit silere iussas: ipse uero ad partem muri quae sibi obtigerat transit: & pontes quidem applicantibus animo non intendit: sed tantum speculabatur impetum sagittarum: simul autem ac tubicines uniuersorum agminum congregati sunt pariter & grauiter infremuit exercitus: signoque dato missis undique sagittis lux obscurari coepit. Iosephi socii memores praecceptorum: & aduersus clamorem obstructis auribus & contra sagittarum uulnera corporibus communitis cum admouerent pontium machinae ipsi eas cursus: & antequam hostes pedem in his ponerent occupantes: eosque ascendere nitentes praelio deterrebant: uaria manu itaque animi facinora demonstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur: hi qui sine periculo fortes contra illos etiam curabant. Nec prius a Romanis diuellebant quam uel caderent uel occiderent. Qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi facillime tela dirigebant.

Die. xx. mensis Iulii Iudaei quasi defessi quia non haberent propugnatores quos mitterent: cogitauerunt oleo feruenti super infuso Romanos oppugnare: ac foeno graeco super sparso ut inde Romani caderent: uidentem dux Vespasianus tot male milites praeter: eos a bello reuocat & a poena. CAP. XVI.

In Iaque Iudaeis perpetuo dimicantibus cum nec unde mutarent propugnatores haberent defessis autem assidue substitueretur proque his quos uolentia repulissent alii succederent inuicem se adhortati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis in expugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudaeos in muro iam

pedem ponebant: cum Iosephus his rerum angustis consilio necessitatis adhibito mira est enim machinis excogitandis cum desperatione stimulat. Feruenti oleo profundi milites iubet scutorum coniunctione defensos. Id autem Iudæi multi qui & paratum haberent: & plurimum cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eis lacunis missis calore bullientibus hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit: & cum dolore scæuissimo denoluebantur a muro. Siquidem facile a uertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat: carnemque non secus ac flamma depalcebatur: & natura facile calefceret: seroque pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galleis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes nunc incuruati dolore de pontibus decidebant. Ad suos autem tuto recedere contra nitentes non poterant: quoniam facile ab insequentibus capiebantur. Sed neque Romanis uirtus in rebus aduersis: nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfuncti mirabilia pati uiderent: tamen in eos qui perfuderant ferebantur præcedentem quisque incurfando tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt: cum sceno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur: & neque fugientium quisquam neque aggredientium firmo posset eniti uestigio. Sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur: multi uero super aggeres deicerentur: & qui cecidissent a Iudæis feriebantur: qui Romanis desiliatibus conficti iam liberti facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hoc perpeti prælio dux uideret: post meridianas eos horas a pugna reuocat: quorum non paucis obruncatis plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortui: plures quam trecenti sauii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est iunii mensis die uigesimo.

Vespasianus tres turres ferro circumdatis erigi fecit: plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis: ita ut ex his quæ intra muros erant deferere defensionem muri cogerent. CAP. XVII.

T Vespasianus eorum causa qui occiderant consolatus exercitum: postquam ita uidet accensum neque tam exortationem quam opus deposceret: aggeres quidem alius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi: ferro undique testas: & ut pondere stabiles essent: neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat iaculatoribus & sagittariis: itemque leuiorum missilium machinis plenas fundibulariorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas: ipsi eos qui super murum astarent facillime cernerent: telisque appeterent: cum illi neque a uertice uenientes sagittas facile declinarent: neque ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante ferro aut quo erant se præ flammis obstante. Ob hoc igitur defensionem muri deleuerunt: magisque aggredi tentantibus occurrebant. Ex Iotapateni quidem ita resistebant: quamuis multi in dies singulos occumberent: neque contra mali quicquam hostibus facerent: quod eos sine periculo lædere non poterant.

Vespasianus mittit Traianum in Ephra ciuitatem congregatis cum illis tandem superat ciuitatem omnemque præter infantes occidit. CAP. XVIII.

Idem autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus cui nomen est Ephra nouas res affectantem: & propterea quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat insolentem: mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem: dantes ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum repperisset: nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur: habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse: prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos in fugam uertit: quos uestigiis consecuti Romani exterioris muri ambitum quo confugerant cum ipsis irrumpunt. Secundum autem murum petentibus ciues sui claudere ciuitatem metu. scilicet ne cum his rursus hostes intrarent: profecto autem deus Galilæorum clades Romanis dabat: qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersam populum exclusum manibus propriis ad interitum hostibus dedit: audissimis cædium: multi enim simul ruentes ad portas multumque nominatim præpositos inclamantes inter ipsas præces immoriebantur: quibus hostes unum murum alterum ciues clauderant & inter medios coacti murorum ambitus: multi quidem sociorum suis gladiis transfigebantur: infiniti uero a Romanis interficiebantur: ne uel adolescentium quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur non Romanos sed Iudæos execrantes: quoad omnes interiere numero hominum. xii. milia. unde Traianus uacuum esse ciuitatem pugnantibus reputans: & si qui adhuc intus essent: nihil eos ausuros esse existimans præ timore imperatori excidium reseruauit. Missisque nutius ad Vespasianum petiuit filium Titum dirigeret finem uictoriæ impositus: ille autem laboris aliquid superesse ratus cum milite filium misit: hoc est quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum: ut in læuo quod latere Traianum constitueret: ipse uero in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris undique applicatibus: cum paulisper de super Galilæi obstiterent continuo moenia reliquerunt. Titus uero comitesque salta denique mature ciuitatem obtinuerunt: tuncque uæhemens cum his qui se intus congregauere pugna commissa est. Nunc p

angustiarum irruentibus validissimis tunc formidinis ex tectorum culminibus quæ forte inuenissent tela iactantibus. Et hoc quidem modo usq; ad sextam horam sustinere conflictum. Assumptis autem bellatoribus cætera multitudo & sub dino & per domos senes pariter ac iuvenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus præter infantes nullus remansit: qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate & in primo congressu numerus fuit quindecim milium: captiuorum autem duo milia. c. xxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die iunii mensis.

Ad Samaritanas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultum uidebat inopia q; dam moriebantur: quidam ad Romanos confugiebant: reliquos uero omnes nequies persuasione placare occidit: erant autem undecim milia & sexcenti.

CAP. XIX.

Sed ne Samaritanæ quidem alieni a calamitatibus remanere: hi namq; in monte Garizin qui est illis sanctissimus congregati locis suis expectabant: belli autem minas eorum cõuentus ac spem habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corripiebantur: sed incõsulta suarum uirium infirmitate secundis Romanorum rebus exterriti: prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere: eorumq; impetus præuenire: nam & si præsidii tota Samaritica regio cincta erat: tamen eorum multitudo q; coierant: & conspiratio timebatur. Ea q; causa Cerealem quintæ legionis rectorem cum sexcentis equitibus tribusq; peditum milibus mittit. Ille autem ad mortem quidẽ accedere prælioq; congressi nequaquam tutum esse duxit: quoniam hostes plurimi desuper essent: milites uero circũallatis undiq; montibus radicibus tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritanis etiam graues accendi æstus: erat enim tempus æstatis: neq; se rebus necessariis uulgus instruxerat: adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur: multi uero eiusmodi morti semidium præferentes ad Romanos transfugere: ex quibus cognito Cerealis illos etiam qui adhuc perseuerarent malis infractos montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto primum eos a dextera parte hortabatur: atq; ut salui esse mallent rogabat si arma proiecissent tutos fore promittens. Deniq; quia persuadere non posset aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc iunii mensis uigesimo & septimo die gesta sunt atq; his calamitatibus Samaritanæ usi sunt.

Aggeres super altitudinem murorum Iotapatenis efferuntur: quidam ad Vespasianum uenit profugus ex ciuitate: nuncians paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Vespasianus exercitum parat nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingrediuntur: quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatem uniuersam.

CAP. XX.

Iotapatenis autem diu duranti: & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidẽ ac septimo die Romanorum aggeres super muros altitudinem sunt elati. Quidã uero ad Vespasianũ eodẽ die profugus uenit paucitatem ciuium & infirmitatem enuncians: simul quotq; diuturnis uigiliis præliis assiduè consumpti minime quidem ulterius uim ferre possent: uerum dolo etiam caperent si quis instaret. Circa extremam namq; uigiliam quãdo & malorũ requiem habere uiderentur: & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat dormire eos dicebat eademq; hora inuadendos esse dicebat. Vespasiano at qui fidem noscet inter se Iudeorum quantaq; superbia poenas contemnerent transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus omne tormentorum genus fortiter pertulit: & tum ne flammis quidem coactus quid intus ageretur hostibus exquirentibus prodidisset mortem deridens cruci suffixus est. Fidere tunc proditori coniectura faciebat. Et fortasse quidem illũ uerã dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendi asseruari hominem iussit: & ad occupandam ciuitatem parabat exercitũ. Hora igitur quæ fuerat indicata ocio se ibat ad muros: primusque incedebat Titus cum uno ex Chiliarchis Domitio Sabino: paucis ex quintadecima legione comitatus: interfectis autem uigiliis in ciuitatem ingrediuntur: & post eos sexus quidam Cerealis chiliarchus & Placidus subiectos milites introducendo. Arce uero occupata cũ hostes in medio oppido uersarentur: iamq; plane dies esset: nec tunc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebãt multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis cui gillasset: nebula uisus eius heberante: quæ casu tunc plurima se circum oppidum funderet: donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo ex suscitati morientesque demum se perisse crediderunt: Romanos autem memores quæ obsidionis tempore pertulissent: neq; parcendi cuiquam neque miserendi quẽquam tangebatur cura. Sed ex arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant: ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiam resistendi. Circũiarum namq; angustis pressi ac per decliua dilabentes fluente desuper bello obtegebantur: id multos etiam qui circa iosephum lecti erant ut manibus propriis liberarentur inuenerunt: nam cũ se uiderent Romanorum neminẽ posse occidere ne romanorũ manibus oppeteret puererũ: & in extrema parte ciuitatis congregati semet interfecerunt. Quicũq; tamen uigilum primi captã ciuitatem fenserunt in quadã turri septentrionali fuga recepti aliquãdiu quidẽ resisterunt. Deinde circuncussi hostium multitudine sero dexteras dedere: hisq; instatibus mortẽ suam æquo aio præbuerũt. Potuissent autẽ incrementa Romani: obsidionis sine gloriari: nisi unus ex ipsis occidisset Hecatonarchus

Antonius peremptus infidissimam quidam ex his qui ad speluncas confugerant: erant autē plurimi rogabant Antonium dextram sibi porrigere ad fidem salutis ac p̄sidium quo tutus ascenderet. Cūq; his manum porrexisset icante super ille hasta praeuentum in inguine perculit statimq; confecit: illo die quid inmanissimam multitudinem petemere Romani. Postea vero secutis diebus scrutando latebras per cuniculos & speluncas omnem ulciscabantur aetatem praeter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uero milia cōnumerata sunt excidii tēpore pugnifq; superioribus mortuorū. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet: castellaq; eius omnia adhuc exurit. Iotapata quidem ita demissa est tertio decimo imperii. Neronis anno calendarum Iuliarum die.

Iosephus ne a Romanis inueniretur in puteū se dimisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte exibat perscrutans si posset enadere: indicatur per quandam mulierem mittit ad eum cum fide ueritas timebat uero Iosephus in somnis simulachra ei apparent deprecatur deum. in manus Romanorū se cōmittit habita prius oratione ad socios.

CAP. XXI.

Romani uero Iosephum requirerentes & propriae indignationis cā: & quod imperatori opae precium uidebatur: captus. n. maxima pars belli esset: mortuos itaq; abditos rimabant: ille autē in exitio ciuitatis fortunae quodam usus auxilio per medios se hostes surripuit & in quēdam profundum puteū saltu demissus est: cui amplum specus adinsum erat latere quod supra scrutantes uidere non possent. Vbi. xl. quidem insignes uitos latitant: res offendit: rerumq; utilium apparatus: qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autē oīa complexis interdū quidem se occultauit. Nocte uero ascendens uigilias explosabat ut fugeret. Cūq; oīa undiq; ipsius causa maxime custodirentur. neq; fallendi spes esset in speluncā iterum descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia uero quadam die capta quadam muliere quae cū ipis fuerat indicatus est. Tumq; Vespasianus propere duos chiliarchos Paulinum & Gallicanum iussos pacē dare Iosepho & bene hortari eū ut ascenderet mittit. Quibus tamen ille rogantibus postquā ad eum uenerunt fidē quae pro salute dantibus minime paruit. Ex his autē magis quae pati meritis esset qui plurima cōmississet: quam ex naturali mansuetudine rogantiū suspicionem colligens uelut ad poenam euocaretur timebat: donec Vespasianus tertium quoq; chiliarchum Nicanorem Iosephi notū atq; olim cōsuetum direxit: is autē quā dulce ī eos Romanorū eēt ingeniu: quos semel subiugasset referens quodq; ipse Iosephus uirtutis cā magis admirabilis quam inuisus ducibus haberetur essetq; imperatori studiū nō eum ad suppliciu ducere quod ēt sine deditioe sibi liceret exigere: sed cōseruare potius uirum fortem. His addebat q; ne Vespasianus si quid dolo moliretur amicū ad id mitteret ut in re optima pessimam hoc est perfidiam p̄tuleret amicitia: neq; semetipsum illi ut amicū. falleret obtemperaturū fore. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta haesitante milites quidē irati speluncae ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor uinum Iosephum capere plurimipendens. Nicanore autē uē hēmenter instāte ubi etiam hostilis multitudinis minas compeit Iosephus. nocturna somnia meminī scitur quibus ei deus & futuras iudaeorū clades: & quae Romanis essent euentura principibus ostendit. Erat autē interpretandis quoq; somniis idoneus & cōlectare quae ambigendi uinitas diceretur sciebat. Qui & sacros prophetarū libros nonerat q; & ipse sacerdos esset & parentibus sacerdotibus procreatus: illa igitur hora quasi deo plenus & recentium somniorū quae uiderat horrenda simulachra mente complexus occultas preces deo offert. Et quia iudaeorum inquit labefactari tibi rē placuit. Fortuna uero ad Romanos tota migravit: animamq; meam quae futura praediceret elegisti. Do quidem manus sponte Romanis & uino. Testor autē q; non proditor: sed tuus minister ad eos ibo. Simul his dictis Nicanori consentiebat. Verū qui una confugerant iudaeorū postquam intellexerūt Iosephum rogantibus cedere uniuersi circūstantes clamabant. Certe plurimum ingemiscere leges patriae ubi sunt quae iudaeis deus annuit: quibus mortem contēnentes aīas induit: uita Iosepe captus es: lucēq; pateris intueri seruientem q; cito tui oblitus est: q; multos pro libertate mori persuasisti? Falsam profecto opinionē fortitudinis habebas: falsamq; prudentiae si salutē apud eos speras cum quibus ita dimicasti: aut si haec etiam certa sunt ab illis tamen te seruari cupis. Sed quāuis te Romanorū fortuna tui obliuione perfuderis: & nos tamen patriae gloriā cōsulentes & dextrā tibi & gladium cōmodabimus: Tu uero si quidem spōte moriare dux iudaeorū: sin uero inuitus: proditor morieris. Vix haec elocuti sunt: & intentatis ei gladiis occidendū illum cōminabantur si Romanis pareret. Timēs igitur imperū Iosephus & se dei p̄ceptorum proditorē esse ratus: si ea non enūciaisset morte prauectus argumentis eos philosophiae necessario tractare incipit. Et quid. n. tantopere inquit o soti propriae caedis auidi sumus: aut cur amicissimas inter se res corpus & aīam in dissensionem uocamus: mutatum me esse quispiam diceret? Sed Romani hoc sciunt optimū esse in bello mori: sed lege belli hoc est a uictoribus trucidari: proinde si quidem Romanorū ferrū deprecor uere meo gladio meaq; manu sim dignus. Sin illi hosti parcendū putant: quam iniustus nos ipsi nobis pepercimus? Quippe stolidū est eadem circa nos admittere: pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum. n. eē p̄ libertate mori: & ipse facit: conpugnando tamē & illoꝝ manibus qui eam p̄ripuerat: nunc autē neq; p̄alio nobis ob

stant neque nos interficiunt. Iudæ autem timidus est habendus quæ mori non vult cum opus est & quæ cum non oportet. Præterea quis nam metus prohibet ad Romanos ascendere? neque mortis. Ergo eam quæ ab hostibus dubiæ suspecta formidinis est eam certe ipsi nobis irrogabimus. Verum seruitutem dicit aliquis? Valde quidem nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere: immo uero ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto: qui tempestatem metuens ante uim turbinis nauem sponte submergit. Quin et propria manu pennis a communi omnium animalium natura discrepat: eoque modo in creatorem nostrum summum scelus admittitur. Nullum est animal quod ex industria uel per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima ut uelint uiuere in omnibus sita est: circo & quod nobis adimentum id putant hostes ducimus & insidiatores poena prosequimur. Deum uero indigne ferre non arbitramur: cum domum eius homo despiciat? Ab illo. n. accepimus ut essemus: rursumque ut esse desineremus illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt ex caduca materia fabricata. Anima uero semper immortalis est: denique pericula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit: pessimus statim ac perfidiosus habetur. Sic dei depositum ex proprio corpore qui elegerit cum se latuisse quæ læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes ulcisci iustum creditur: quantum nequaquam dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes: & optimum deum impie facere non uidebimur. An ignoratis quod eorum qui lege naturæ uita exeunt acceptumque deo debentur soluunt cum id qui dedit recuperare uoluerit perpetua laus domusque ac familia stabiles sunt? putamus autem & quæ inuocantes exaudiatur animæ retinet locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum uolentibus sæculis eadem corpora inuentur incoleres: quorum uero manus in seipsos iniunxerunt eorum animas tenebrosior orchus suscipiet. Pater autem illarum deus auctores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Nunc & deo iniustum est: & a sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint apud nos quidem usque ad solis occasum insepultos abiici decretum est: cum etiam hostes sepeliri fas esse ducemus apud alios etiam dextre inuentur abscindi eiusmodi mortuorum quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam ut corpus ab anima ita matrem esse a corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur o socii iusta sentire: neque humanis cladibus addere ut creatorem omnium impietate lædamus: si salui esse uolumus salui simus. Nec. n. salus apud eos ignobilis est: quibus tantis uirtutem operibus demonstrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrum est qui nos coeperint. Non mirabor ego in hostium locum: ut ipse mei proditor fiam. Multo. n. stolidior sum: quam qui ad hostes ultro profugit. Siquidem illi salutis causa id faciunt: ego uero interitus & quidem mei Romanorum: tamē insidias expeto. Nam si me post uinctas dexteratas perimant magno animo paratoque moriar: mediæ perfidiam pro uictoriæ solatio mecum auferens.

Iosephus dehinc suos a cædemequens reuocare a proposito: omnes se ipsos interfecerunt: dicitur Iosephus ad Vespasianum inbet. Vespasianus cum custodiri ad Neronem mitteret: Iosephus alloquitur Vespasianum seorsum cum filio Vespasiani eumque dominum & regem orbis prædicit: Vespasianus eum liberat muneribusque uariis eum donat.

CAP. XXII.

Ita quidem in hunc modum Iosephus ut a cæde propria socios dehortaretur dicebat. Illi autem obstinatis auribus desperatione qua se iam dudum morti deuouerant concitantur: & alius aliunde cum gladiis accurrentes ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus quisque adoriebatur. Ille autem cum alium nominatim uocaret alium uultu imperiosius intueretur alterius dexteram præhenderet alium precibus exoraret uaria mentis affectione: in tali necessitate potuit distractos: ferrum omnium a cæde sua prohibebat: non secus ut feræ bestię circūclusæ ad eum semper: qui se contingeret ora conuertens. Illos autem qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putarent debilitabant dextres: gladiique de manibus labebatur: multi ipso te cum manus ei afferrent frameas dimittebant: Iosepho autem non defuit in ea desperatione consilium: sed fretus dei prouidentia salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est inquit: agite: cades multas fortiamur & cui obtigerit: manus sequentis occumbat: atque ita omnium fortuna perambulet: neque sua dextera quisque subiaceat. Iniustum est. n. cæteris interemptis ex aliis nequaquam si poenituerit saluum esse. Visus est uera dicere: & quod persuasit agitur sors cuique obtigit paratam eius sequeretur necem suam præbeat quasi mox etiam duce perituro. Cum Iosepho. n. perire uita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero siue fortuna dici poterat siue dei prouidentia. Consultoque prospiciens ne uel forte graua retur uel si nouissimus recessisset gentilis cæde pollueret illi quidem fide interposita ut uiueret persuasit: ille quidem hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani uiuendi eius gratia accurrebant & cum se circa ducem premeret multumque uariis tumultus erat. His exultantibus quod captus esset aliis minitantibus: nonnullis autem propius eum uidere certantibus. Et quod longius erant hostes interficiendum esse clamabant. Qui uero propius erant: facta eius reputantes mutatione stupecebant. Rectores autem nemo fuit: licet ante irascere non eius uiri aspectu non mitior factus sit. Titum uero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus & ætatis eius misericordia capiebat: quilibet pridem fuisset in propriis reminiscens: & quis nunc sic in hostium manibus itueretur. Iubebat intelligere quanta esset fortunæ potentia: quaque uelox belli momentum humanarum autem rerum nihil firmum

atq; perpetuum:quam multos etiam tunc ita ut sentiebat ipse ut Iosepum miserarentur affectu:plurimaq; salutis eius pars Titus extitit apud patrē. Vespasianus tamen quasi missurus eum Cæsari ut cautissime custodiretur pcepit. Quo audito Iosepus aliquid soli se dicere uelle ait. Sūmotisq; ab illo oībus aliis pter filium Titū aliosq; duos amicos. Tu qdem inquit Vespasiane tantū hoc putas Iosepum te habere captiuum. Ego aut maiore ad te nuntius uenio pmissus a deo Nisi. n. ita esset. Nūquid ego iudæorū legē ignorabam quo ne pacto duces exercitū mori deceret. ad Neronē me mittis. Quid ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sint maneant. Tu & Cæsar & Vespasiane & imperator atq; hic filius tuus nunc me aut colligatū arctius tibi asseruato: nā dominus quidē nō mei solū es tu Cæsaretū etiam terræ marisq; ac totius hōiū generis. Me aut ad maiore pœnam custodiri oportet si ex tempore aut subito in dominū ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidē fidem non habere uidebatur: nea quæ & Iosepum existimabat salutis gratia cōminisci. Paulatim uero ad credendū impellebatur: iam pridē illum excitante ad imperiū deo sceptraq; multi prēmōstrante portētis: sed & in aliis ueracē esse Iosepum deprehenderat. Altero nāq; amico: qui secretis intererat admirari dicente quēadmodum nisi hæc deliramenta sint: neq; iotapatenis de excidio: neq; sibi de captiuitate quicquam diuinasset ut a se itam depelleret. Iosepus iotapatenis ait se prædixisse q; post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitum: quodque ipsum Romani uiuum essent in custodia rētenturi. Hæc in secreto quæsitā Vespasianus ubi uera esse comperit a captiuis: etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neq; custodiam Iosepo nec uincula remittebat: uestimentis autem aliisq; muneribus eum donare benignissimeque fauore non desinebat etiam Tito magnam honori eius operam cōmodante.

Vespasianus in Ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio Iosepi ipse nihil respondebat: legiones duas mittit hyematum Cæsaream: quasdam Scythopolim. CAP. XXIII.

Quarto aut die mensis Iulii Vespasianus in Ptolemaida reuersus: inde in loca maritima Cæsaream peruenit: iudææ maximā ciuitatem & quæ maiore incolarum partē Græcos haberet: ligitur & exercitū & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt affectu quidē quo Romanos diligenter plus autē illo: qui excisi fuerant odio: unde et multi quidē simul ut de Iosepo supplicium sumeret cū clamore pcebantur. Vespasianus aut de ista quidē petitione uelut ab inconsulta multitudine oblata nihil respondendo dissoluit. Legionū uero duas quidem hyematū apud Cæsaream posuit: q; opportunam uideret esse ciuitatē. Decimam uero & quintā Scythopolim misisse totius exercitus molestia Cæsaream pmeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemē quantum æstatis caloribus æstiosa ut in planitie sita atq; maritima.

Quidam ex iudæis qui fugerant collectis in iope: fabricatis piraticis nauibus inuiū faciebant pelagus illarū partium: Vespasianus uero illuc applicans: tum per Romanos tū per uēros qui illorum naues in scopulos compellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatē incendunt dimittitq; Vespasianus equites qui loca tuerentur. CAP. XXIII.

Um hæc aut aguntur collecta nō exigua multitudo q; uel ab hostibus seditione defece- rant: uel ex ciuitatibus eneris effugerant Iopē sibi receptaculo renouauit quam ante uastauerat Cestius. Et quia terra quā uastauerat arcebat: migrandum in mare censuerūt ac piraticis nauibus fabricatis in Syriā & Phœnicē: iteq; in ægyptum cōmeantes plurimos latrociniiis pdebant: uoibusq; nauigiis inuium faciebant illarū partium pelagus.

Sed Vespasianus cognito quid cōstituisent equites in Iopē necnō & pedites mittit. Hiq; nocte in ciuitatē q; incustodita erat ingressi sunt. Eius aut habitatores postquā irruptio p̄sens erat ne tunc Romanos arcerent: metu deteriti naues fuga petierūt: & in his ultra contiguum sagittæ spatium permostrauere. Cū uero iopes natura esset importuosa: nāq; in asperū: cœteraq; arduum litus desinit: ac summis utrinq; cornibus leniter incuruū quæ uastæ supersunt & iugentibus pcellis pelagus turbant. Vbi et nunc Andromedæ catenarū signis extantibus fabulæ ueteris fides ostenditur. Aduersus autē aquilo feriens littora summos in obiectas cautes fluctus affligit: eo q; solitudine intiorē efficit stationē: in eo salo fluctuantibus iopenis prima luce uolētus: quē illac nauigantes Melaboriō uocant flatus incumbit: & alias quidē naues inter se alias uero collidit in scopulos. Multæ autē cum magna in aduerso æstu niterentur ad pelagus. Nā & litus saxis insectum: & hostes in eo constitutos timebāt sublatae in sublimi gurgite mergebant. Et neq; fugæ uspiam locus erat neq; manentibus spes salutis cū & mari uentorū & ciuitate Romanorū uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nauibus audiebantur: & multi crepitus fractissiorū aut fluctibus pars obruti: pars naufragiis iplicati moriebantur. Nōnulli aut ferro se interficientes ueluti satius esset mori pueniebant: plurimi aut euecti fluctibus scopulis carpebātur: & pelagus sanguine redūdaret: oīsq; ora maritima cadaueribus opleretur cū et ad litus apullos in eo stante Romani milites trucidarent. Eiectorū aut corporum quatuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo p̄lio ciuitatem Romani funditus erunt. Et Iope quidem hoc modo breui tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem ne rursus eo pirate confluere castis in arce munitis: ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis

manentes eadem castra defenderent: equites uero omne circum territorium peragentes ad fines ipe uicos & municipia simul eximerent. Illi quidem præceptis obediētes in dies singulos incurſando excindebant totas regiones atq; uastabant.

Audita captiuitate iotapatæ ab hierosolymis: maximus eos inuasit dolor: audito q̃ iosephus eſſet cum Romanis ira in eū concitabatur ita ut in Romanos ſæuius incitarentur. CAP. XXV.

Ubi uero iotapatæ apud Hierosolymam caſus nunciatus eſt. Primo quidē plerimi & p magnitudine calamitatis: & quod nemo qui ſe uidiſſe diceret quæ iactabantur aduen- rat non credebant. Nec. n. uel nuntius aliquis ſuperfuerat: ſed ipſa p ſe fama excidium p̃ dicabat. natura uelox triſtium nuntia inde paulatim per finitimos ueritas ambulabat & apud oēs ambiguitate certior habebatur. Quin etiam rēbus geſtis pluraq; facta nō erāt effingebant: & excidio ciuitatis interemptus dicebatur eſſe iosephus. Quæ res maximo luctu reple- uit hierosolymam. Et per ſingulas domos itēq; cognatiōes amiſſo: quiſq; lugebatur a ſuis. Luctus uero ducis publicus erat. Et hī qdē hospites alii p̃prinquos amicos: alii nōnulli ēt fratres flebant. iosephum autē uniuerſi adeo ut per dies triginta nunquā lamenta in ciuitate ceſſarent: magnaue mer- cede conducerentur tibicines nēnariū. Tempore autē ueritate reſenatambi de iotapata quidem ut res habebant: ſcītum uero quod de iosepi morte uulgabatur: eumq; uiuere & cum Romanis eſſe com- pertum cōprobatum eſt: ac ſupra captiui fortunam a ducibus honorarī tantam in eum uiuium iracū- diam quantā prius cum mortuum crederent beniuolentiam conceperūt. Et ab aliis quidē ignariæ apud alios proditiōis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; conuiſciis. Vi- tro at his uulneribus excitabantur magiſq; accendebantur rebus aduerſis & offenſio quæ prudenti- bus ne ſimilia perferant: cauſionis & cuſtodie cām p̃bet ad alias calamitates tanquā ſtimulus incita- bat: & malorū q̃ ſemp accipiebāt ex ſine principiū. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur. uelut i iosephū pariter uindicturi Hierosolymorū qdē habitatores eiſcemodi turbis agitabantur.

Vespasianus ad agrippā proficiſcitur: audit Tyberiada & Tarichæas rebellare: iratus mittit filiū ſu- um illuc: appropinquantes ciuitati quidā ex ſenioribus ad Vespasiani pedes ſuppliciter accedunt is uero eis indulſit. CAP. XXVI.

Vespasianus autē ſtudio uiſendi regnū Agrippæ. Nam & ipſe rex inuitabat rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticis diuitiis ac per eos ægras partes regni compe- ſcere: motis ex Cæſarea maritima caſtris in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demi- grauit: ibiq; per dies. xx. milite recreato. Ipſe quoq; rerū geſtarum gratias deo referētes in epulis erat. Poſtquam uero Tyberiada quidē nouas res cupere ac rebellare Tarichæ- as audiuit ad regnū at agrippæ utraq; pertinebat decreto apud eos undiq; iudæos excidere: oportu- num eſſe credidit aduerſus eos exercitū ducere: ſimul ut agrippæ hoſpicio uicē rependeret poteſtatē eiſ ciuitatibus creditis. Igitur filiū ſuum Titum in Cæſaream ut inde militē Scythopolim traduce- ret mittit. Hæc autē ciuitas decem ciuitatum maxima & Tyberiadi oīum uicina eſt. Quo cum ipſe ue- niſſet: ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progreſſus ad trigēſimum a Ty- beriade ſtadium in quadam manſione conſpicua rebellantibus cui nomē eſt Sennabris caſtra pōit atq; hinc Decadarchum Valerianū cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico ſermone oppi- danos alloqueretur & ad finē inuitaret. Audierat. n. q̃ pacem populus deſideraret a nonnullis autē ad bellū eum cogentibus ſeditionē pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit & ipſe de equo deſiluit: & ſuos comites idē facere iuſſit: ne laceſſendi prælii cā potius ueniſſe uideretur. Sed pri- uſquā uerbum faceret armati excurrere in eum: ſeditioſi qui erant ualidiores rectore quodam nomi- ne Ieſu Saphati filio latrocinialis agminis principe. Valerianus autē neq; p̃p mādata ducis prælio cō- gredi tutum ratus ēt ſi de uictoria certus pugnaq; periculofam eſſe: ſi cum multis pauci & inſtructis imperiti confligerent. Inopinata p̃terea iudæorū ſtupefaſtus audacia: & ipſe pedes reſugit: & quinq; aliis ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiſq; ſocii ueluti pugna non inſidiis capros læti in oppidum adduxerunt. Id autē ueriti ſeniores & qui p̃ſtare populis uidebant in Romanorū caſtra profugiūt: ad hibitoq; ſibi rege ad Vespasiani genua ſuppliciter accedunt: ne ſe deſpiceret obſecrantes: neue q̃ pau- corum eſſet totius ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſq; ultum iret deſectionis auctores: a quibus ipſi olim ad ſœdus uenire properantes nūc uſq; ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorū precibus quāquam toti ciuitati p̃p equorum rapinam inſenſus eſſet indulſit. Nam & Agrippā uidebat eiſ oppidi cā trepidare. Fide autē per eos populo da- ta Ieſus eiſq; ſocii tutum ſibi non eſſe rati apud Tyberiada conſiſtere: ad Tarichæas effugiunt.

Vespasianus præmittit Traianū in arcē an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum libera- torem ac benemeritum proclamant: poſt ad Tarichæas proficiſcitur: caſtra ponit: ſuperatis illis: ad nauale bellum ſe contulerunt. CAP. XXVII.

Poſteroq; die Vespasianus in arcem præmittit: cum equitibus Traianum: qui multitu- nem an oēs pacem cuperent experiretur. Cognito autem populum eadem ſentire: ſim- pliciter ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis cū laudatiōibus

obtinā prodent: salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum uerō militem angustī aditus remorarent: murorū partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit: eoq; pacto dilatauit īgres- sum ut praeda tamen & iniuriis abstinerent in gratiā regis edixit: eiusdēq; causa muris pepercit: spon- dentibus habitatoribus eius post hēc cum reliquis fore concordēs: aliisq; modis malis affectam ci- uitatem ex dissensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus: inter ipsam & Tarichēas castra posuit: mu- roq; firmauit: belli sibi moras illic fore prospiciens: quod oīs barbarum cupiens multitudo ad Tari- chēas conflueret: munitione cōfisa ciuitatis: & lacu Gēnesar qui ab indigenis sic appellabatur. Ete- nim ciuitatem ita ut Tyberias sub monte positam qua lacu nō alluebatur undiq; muro ualidissimo: sed minore quā Tyberiadam iosephus cixerat. Nam illam qdem in principio defectionis pecuniāq; itemq; uirium copia cōmunierat. Taricheis uero largitatis eius reliquiā profecerunt. Scaphas autē plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet si terrestri praelio uincerent: refugerent: simulq; ad nauale bellū si opus esset instructas. Romanis autē castra munientibus Iesus eiusq; socii neq; multi- tudinem hostium neq; disciplinā militiā perterriti: cursu in eos irruunt: primoq; impetu disiectis mu- ri fabricatoribus ac parte aliqua aedificiū dissipata: ubi armatos congregati uiderūt: antequā aliquid paterentur ad suos refugiant: eosq; insecti Romani ad nauigia cōpulere. Et illi quidem tantū pue- ri unde Romanos contingere missilibus possent anchoras iaciunt: & sicut acies assolent densatis in- ter se nauib; hostes aduersus in terra constitutos nauali p̄lio decertabant.

Congregata multitudine prope ciuitatem in planitie uidens Vespasianus filium suum mittit: ipse uero patri nunciavit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur. eoq; genus & aīum re- miniscens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianus mittit auxilia: gentē aggrediuntur: omnes fugant oppidum occupant: cunctos occidunt prāter indigenas.

CAP. XXVIII.

Auidito autē Vespasianus magnā multitudinem in proxima ciuitate planitie congregatā filiū suum cum sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cū infinitū hostium numerum reperisset patri quidē maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse uero equitū pluresq; etiam priusquā subsidia uenirent alacres esse uidens: cū nonnulli eoq; multitudinem iu- dæorū formidarent: unde exaudiri posset constitit: & o Romani ait pulchrum est nāq; in principio sermōis admonere uos generis uestri: ut qui cū quibus pugnaturi sumus sciatis: nostras enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: iudæi uero ut ēt pro his dicamus aliquid ad hoc usq; tps̄ uicti nō defatigantur. Itaq; oportet illos in aduersis rebus constanter dimicātes: ēt nos ī secundis p̄seuerantius laborare. Aperta quidē fronte uobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens gau- deo: Vereor autē ne cui uestrū tanta timorē multitudo hostiū latenter incutiat. Igitur quisq; iterū co- gitet qualis cū quibus decertabit: quodq; iudæi licet satis sint audaces mortēq; contēnant: ī compo- siti tamē bellorūq; imperiti sunt & uulgus recte potius q̄ exercitus appellandi. De uestra uero peri- tia atq; ordinatiōe referre qd opus est. Nempe iccirco soli armis exercemur pacis etiam tpe: ut ne in bello nos cū hostibus numero cōseramus: nam quod erat p̄petuā militiā cōmodum si parēs cum rudibus cōgrediamur: quin reputate q̄ armati cū inermibus & equites cū peditibus & ducis tuti cō- silio cū uagis neq; rectorē habētibus decertabitis: quodq; nos hęc uirtutes multo plures efficiāt. Mul- tum autē uitia de hostiū numero detrahant: nec sola hoīum multitudo quāuis pugnacissimi fuerit in bello obtinet: sed ēt si uel in paucis sit fortitudo: hi enim & ordinari faciles sunt & sibi met subuenire numerosā ēt copię plus incōmodi ex semetipsis q̄ ex hostibus capiunt: itaq; iudæos audacia & fero- citas ac desperatio mentis uitia ducunt. Quæ rebus secūdis aliquantū ualent minimis offensionib; extinguuntur. Nos autē uirtus regis & morigera uoluntas itemq; fortitudo: q̄ & in prospera for- tuna uiget nec ad finē usq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores sunt q̄ iudæis causæ certaminis: nam si illi libertate patria belli pericula sustinent: quid est nobis inclita fama p̄stantius? Et ne post or- bis terræ imperium uideamus hostium aduersariorū loco iudæos habere. Præterea considerate q̄ pa- tiendi quidē alicuius itolerabilis mali metus est. Multos. n. nos ī proximo adiutores habemus. Ra- pere at uictoriam possumus & quos a patre mitti nobis speramus auxilio conuenit antecapere ut & maior sit: & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo uobisq; pari- ter iudicium fieri. Siquidē ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius: uosq; milites mei: nam illi uincere cōsuerū est. Ego uero reuerti ad eū non perpetiar uictus. Quo pacto at uos non puduerit: duce uestro periculis occurrente nō superare? Appetā. n. pericula mihi crēdite: pri- musq; in hostes irrūpam. Nemo autē uestrū a me discefferit persuasum habens imperū meū sustenta- ri opere diuino: & manifestissime p̄sumite q̄ multo plus mixti hostibus efficiemus q̄ si extrinsecus pugnaremus. Postquā hęc locutus est Titus diuina qdam alacritas militibus incidit. Et quia Traia- num aduenire cū quadringentis equitibus ante p̄lium contigit: ægre ferebant tanquā si minueret ui- ctoria societate. Misit at Vespasianus Antoniū Silonē cū duobus milibus sagittariorū: ut occupato monte: q̄ ex aduerso erat oppido muroq; p̄pugnatores repellerent. Et ab his qdem ita ut p̄ceptū fue- rat circūuenti sunt ex ea pte subuenire tentantes. Titus at primus prexit citato equo ī hostes & post eū cæteri cū clamore pro tanto spatio fusi quantū aduersa acies occupauerat. Vnde multo ēt plures

quam erant apparuerūt. Iudaei uero licet in cursu eorū & disciplina conterriti paulisper quidem pri-
mos sustinere congressus. Perculsi autē cōctis equorūq; impetu deturbati conculcabant atq; ita mul-
tis passim perēptis dispergunt; & in ciuitatē ut quisq; uelocitatis habebat effugiunt. Titus autem alii
quos tergo instans alios per transitū occidebat. nōnullos cursu antecapiens ictu ora trāfuerberabat.
Multos at alium super lapsos inuoluens conficiebat. oēsq; ad moenia confugientes pueniens detor-
quebat ad campū; donec suae multitudinis elapsu in oppidū cofugerunt. Excepit autē illos acerba dis-
fensio. Nāq; indigenis & fortunarū suarum & ciuitatis gratia; & ab initio bellum gestū maxime q;
male pugnātū fuerat non placebat. Sed populus aduenarū qui plurimus esset uim adhibebat; & iter
se discordantiū clamor erat; quasi iam arma caperent. Quibus auditis nec procul a muris aberat Ti-
tus exclamans hoc tempus est. Quid moramur cōmilitones? Deo nobis dedēte indaeos. Suscipite ui-
ctoriam. Non auditis clamores qui manus nostras euadere discordant; habemus ciuitatem si modo
properamus. Verū tamen cum uelocitate animis opus est. Nihil. n. magnum effici sine periculo con-
suevit. non solum autem hostium concordiam quos cito necessitas in gratiam reuocabit; sed etiam
nostrorum auxilia puenire debemus; ut praeter uictoriam quantas copias pauci superamus etiam ci-
uitate soli potiamur. Simul his dictis incendit equum atq; ad lacum decurrit; & per eum propere ci-
uitatē ingreditur quem ceteri consecuti sunt. Pauor autē eius audaciae murorū defensores inuasit; &
pugnare quidem uel prohibere uahementē nemo sustinuit. Relictis autē excubiis Iesus quidem cū
sociis in agros effugit; alii uero decurrentes ad lacum; in manus hostium contra uenientium incide-
bant. Maetabantur alii cū scaphas scanderent itemq; alii cum iam prouectas assequi natando conar-
rentur; plurimaq; per ciuitatē agebatur hominū caedes; aduenarum quidē resistentium qui non effu-
gissent; indigenarum uero sine pugna; quoniam spes eos scēderis & conscientia; quod belli consiliū
non habuerant praelio deterrebat; donec Titus nocentibus interemptis miseratus indigenas ab in-
termissione requieuit. At qui in lacum confugerant ac ciuitatem captam uiderunt quam longissime
ab hostibus recesserunt.

Letatur Vespasianus audita uictoria filii; post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabri-
cari iussit.

CAP. XXIX.

Quitus uero missis equitibus res gestas patri nuntiat. Quibus ille cōptis q; necesse fuit & fi-
lii uirtute admodū laetus & facinoris claritudine. Maxima. n. belli ps uidebatur exēptas
tū quidē statim circūdari ciuitatē custodibus iussit; ne quis ex eadē subterfugeret; neq; a
caedibus tēparet. Postero at die cū descendisset ad lacū rates aduersus illos q; eo refuge-
rāt fabricari iussit. Quae tā materiā copia quā artificū multitudīe mature cōtextae sūt.

Declaratur natura lacus; & aeris & ubertas rerum uicinoꝝ locorum.

CAP. XXX.

Lacus autē Genesar quidem a terra appellat. Quadraginta uero stadiis i latitudine patēs
centūq; in longitudine aquae dulcis ē atq; potabilis. Palustris. n. crassitudine tenuioris
habet latices & undiq; in litora & arenas desinens purus ē ac pter hoc tēperatus ad hau-
riēdū & fluuiū qdem siue fonte leuior. Semp. n. frigidior quā lacus diffusio patitur ma-
net; aestiuisq; noctibus eius aquae sub diuo pflat; nequaquā niuib; cedunt; id. n. face-
re indigenis moris est. Variāq; sunt in eo pisciū genera; ab alterius loci piscibus tā sapore q; specie di-
scriti; mediusq; secatur flumio iordanae cuius fons esse uidetur Paniū fertur at in hūc terra conditus
ex eo lacu q; uocatur phiala. Hic at est qua in Traconitida ascendit ad centesimū uigesimum stadiū
Caesariae; nō longius in dextro itineris latere & pprie ex rotunditate Phiala dicitur lacus rotae specie
pferens. Semp autē inter eius labia cohibet unda unquā deficiēs uel exuberans. Cūq; interim hoc ef-
se iordanis principiū nesciretur a Tetrarcha quodam Traconitidis philippo dephēsum. Is nāq; mis-
sis in Phialē paleis inuenit eas apud Paniū redditas unde ante fluuius nasci credebatur. Naturalis q;
dem pulchritudo Panii regis opibus & agrippae diuitiis magnificentissq; accurata est. Manifestum
at flumē iordanis ex hoc antro incipiens semeconitidis qdem lacus paludes secat & margines; cen-
tum aut. xx. aliis pteritis stadiis post oppidū iuliada Gēnesar lacum medium transmensus. Deinde
multam per solitudinem in Asphaltidē lacum exit. ad Gēnesar uero lacum eiusdem nominis terra
praetenditur natura simul & pulchritudine admirabilis; nullum enim ipsa pro ubertate sui negat ar-
bustum totaq; plantis conseruere cultores. Caeli uero temperies etiam diuersis aptissima est. Nuces
enim quae arborū maxime frigoribus gaudent infinitae florescunt; ubi etiam palmae quis nutrit. ca-
lor aestiuus; has iuxta ficus & oleae quibus aura mollior destinata est ut naturae magnificentia hanc
esse qui dixerit uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia annique temporum cō-
tentione bona uelut singula peculiari studio terrae fouerent. Non enim solum nutrit praeter opinio-
nem poma uaria; sed et seruat egregia; quidem & quodāmodo regnantia. Vuae & carices sine inter-
missioe. x. mēibus suggerit; ceterosq; uero fructus āni spatio senescētes. Nā pter aeris lenitatem &
fonte quoq; irrigat uberrimosq; Capharnaū ab indigenis appellat. Eū nōnulli uenā esse. Nili flumī-
nis opinant q; similes coracino sicut Alexandrinorū lacus generat pisces. Lōgitudo at regiois quae
ac littora cognominis lacus. xxx. stadiis extenditur & latitudo. xx. Horū qdem natura eiusmodi est.

Fabricatis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terram a mari compulsis insurrexit: non solum uti-
tis sed Romanis Misericordis fuerit: totumque aerem corripit.

CAP. XXXI.

Espasianus autem perfectis ratibus imposita manu militum quanta in eo quod lacu effugerant sa-
tis esset una prouehit. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant: in se-
stis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scapharum parua atque pi-
ratice aduersus rates infirmae erant & cum paucis singuli ueheretur cunctis astantibus Ro-
manis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando nonnunquam etiam prope acce-
dendo lapidibus Romanos eminus appetebant: aut cominus etiam irritando seriebant plus aut ipsi
utroque modo nocebat. Nec enim saxis quod praeter crebros sonitus agebat: quoniam contra septos
armis lacebant: conuictique sagittis eorum afficiebant. Et si accedere propius ausi fuissent priusquam sa-
cerent aliquid patiebant: cum his nauigiis mergebant. Multos autem uulnera inferre retantibus qui plus
contingi possent alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant. Nonnullos concurrenti-
bus inter se ratibus in medio deprehensos cum nauiculis capiebant. Submersorum autem quod capita su-
stulissent aut sagittis praenuebantur aut ratibus occupabant: & si desperatione compulsi inimicis
adnare tentassent: uel manus uel capita truncabant: plurimisque passim ac uariis erat interitus eo-
rum: donec in fugam uersi ceteri terrae appulsi sunt: circumclusis nauiculis suis. Effusi autem multi quidem
in ipso lacu talis congebant: multos uero in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem san-
guine plentique cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit. Aeribus autem secutis
diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam litora quidem naufragiis simul plena erant &
corporibus tumidis. Calescentes autem ac tabefacti mortui caeli tractu corrumpebantur non Iudaeis
solum ille casus miserabilis uideretur: uerum etiam factoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius pluri-
mum exitus fuit. Perierunt cum his quod pridem in ciuitate cecidere sex milia & quingenti.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichaeas quidque de supstitibus fiedum sit deliberantem
dem quosdam occidit: quosdam donat: quosdam uendit.

CAP. XXXII.

In Vespasianus pugna pacta pro tribunali apud Tarichaeas residens aduenam populum ab in-
digenis secernebat: auctor belli extitisse uidebat: & an hi quoque seruandi essent cum re-
storibus deliberabat. Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram. nec
enim dimissos quiescere posse homines: qui & patris careret uimque adhibere ac bellum infer-
re possent ad quos confugissent Vespasianus salute quidem indignos esse eos contraque seruatores suos
nouerat euasuros: sed de eorum mortis qualitate cogitabat. Nam si ibi occiderent non propeuros sup-
plicabat indigenas tot apud se supplices obtruncari fideque interposita deditis uim pigebat afferre.
Verum ab amicis superabat: nihil in Iudaeos committi posse dicentibus. quodque utile esset honesto de-
bere praeporere: cum utrumque obtinere non posset. Indubitata igitur concessa licentia solo eos ita-
nere quod Tyberiada duceret exire permisit. Cumque illi facile his quae cuperent credidissent: & quia in sa-
sum fuerat comitatusque pecuniis suis quicquam metuentes abirent totam quidque a Tyberiada usque
uiam Romani ne quis euaderet occupauerunt: eosque in ciuitatem conclusos mox inscutos Vespasia-
nus omnes in amphitheatri stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus quod mille ducenti
erant iussit occidi: iuuenum autem ualidissimos sex milia lectos ad Isthmon Neroni transmisit. Ceteram
uero multitudinem xxx. milia & quadringentos uendidit: praeter alios quos Agrippae donauerat. Nam
his qui ex eius regno essent facere quod uellet ipse permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum ta-
men uulgus quod erat Traconitidae & Gaulanitae & Hippeni: phuresque & Gadaritae seditiosi & fugitiui: &
quibus pro pacis bello conciliarent. Capti sunt autem sexto idus septembris.

¶ De bello Iudaico. Liber. iiii. incipit.

¶ Excisis Iotapatidis reliqui Iudaei se dederunt Romanis praeter quaedam castella & ciuitates: quarum
nomina ponunt & earum conditio lacum quaedam Gamala occupant intrantes Romani: domos ho-
stium tecta omnia circumdant: ex quo multi Romani mortui recedereque coacti sunt.

CAP. I.

Vicique autem Iudaei Iotapatidis excisis a Romanis defecerant: hi se ad eos postquam
Tarichaeae superati sunt applicabant: omniaque Romani castella & ciuitates coe-
perant: praeter Giscala & qui montem Itabyrium occupant. Cum his autem
rebellaret Gamala ciuitas contra Tarichaeas posita supra lacum quae ad fines pri-
nebant Agrippae: itemque Sogane & Seleucia. Et haec quidem Gaulanitidis regio
nes erant ambae. Sogane superioris partis cui nomen est Gaulana & inferioris
Gamala. Seleucia uero ad lacum Semechonitidem. xxx. latum & lx. stadiis lo-
gum. paludesque suas ad daphnem usque tendentem. Quae regio cum alias sit de-
litiosa: tamen fontes habet qui minorem quem sic appellant Iordanem halantes sub aureo Bonis tem-
plo in maiorem deducunt. Soganem quidem ac Seleuciam colentes in principio defecit: Agrippae

FF iiii

pa sibi foedere sociauerat. Gamala uero ei non cederat. freta locorum difficultate amplius quam Iotapata iugum naq; asperum ex alto monte deductum mediam ceruicem erigit & ubi supereminet in longitudinem tendit: tantum contra decliue quantum a tergo ut cameli similitudinem praeferat: ut nomen etiam duxit nisi qd expressam uocabuli significationem indigenae seruare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus in ualles inuias scinditur. Post uero quam de monte pender paululum difficultate refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa indigenae deuiam fecerant. Domus autem crebrae & uicissim per prona erant aedificatae: & nimio praecipitio casuro similes. Ciuitas intra se decurrebat in meridiemurgens Australis uero collis imensa aeditus altitudine usum arcis sine muro ciuitati praebebat: rupesq; superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat in quem oppidum definebat. Quamuis autem natura non expugnabilis esse ciuitas: tamen etiam Iosepus cum murorum eam ambitu cingeret fossis & cuniculis reddidit fortiozem. Eius autem habitatores natura quidem loci confidentiores erant quam Iotapateni sed multo pauciores minusq; pugnatores sitisq; freti difficultate plures esse hostibus putabant. Nam plena erat ciuitas multisque in eam qd esset tutissima confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque praemissis ad obsidionem per menses septem resistere. Vespasianus autem profectus ex amathunte ubi pro Tyberiadeposuerat castra: Amathus autem si quis nomen interpretatur aquae calidae uocantur ibi enim eiusmodi fons est sanandis corporum uitiiis idoneus: Gamala peruenit & totam quidem ciuitatem ita: ut diximus: positam custodia circumsuallare nequibat. Qua uero fieri posset excubias collocauit monteq; occupat superiorem. In quo milites castris ita ut assolet & muro circundatis opus aggerum postremo aggrediuntur. Et aperte quidem orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quinta decima legio necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabantur: fossas autem decima repleuit & ualles: & inter haec Agrippam regem cum accessisset ad muros eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret: fundibulorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumspectus est Romanos autem ira simul ob regem suiq; metus ad obsidionem protinus incitauit nullum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes: qui circa gentile suum & eorum quae ipsis conducerent suamorem tam imanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine operisq; consuetudine cito perfectis machinas applicauit. Chares autem & Iosepus: naq; ipsi erant oppidanorum potentissimi: armatos quidem licet metu pullos ordinaueret & quam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur quibus aquae iteq; alia usui necessaria non sufficerent: adhortati tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. Balistis autem tormentisq; perculsi in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatit & qua deiectus fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu ipsi quoq; insuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanis ne ultra progredierentur obstabant. Caeterum ui multitudinis superati undiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes instantib; sibi hostibus incumbunt: eosq; impingendo per decliua locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neq; a uertice imminetibus repugnare: neq; in partem aliquam euadere possent pronos eos urgentibus sociis in domos hostium plano contiguas refugiebant. Sed repletae labeant qd pondus sustinere non poterant. Vnaq; deiecta multa inferiores: item ille alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. Incerti enim quid facerent quamuis subsidere testa uiderent: tamen eo conuolabant atq; ita multi quidem ruinis opprimebantur. Non pauci uero subterfugientes parte corporis occupabant: Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses per se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes magis instabant: hostesq; interfecta sua labentes sustentando compellebant. Qui uero per angustos uiarum cliuos cecidissent: eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinae quidem lapidum copiam ferrum uero mortui hostes eis dabant. Cesorum enim gladios auferentes his contra semineces utebantur: multis iam percumbentibus testis semet proiciendo moriebantur: tergaq; dantibus ne fuga quidem facilis erat. Vltimum namque ignorantia & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant & circa se sternebantur. Sed illi quidem uis reperto exitu ab oppido recesserunt.

Vespasianus cum paucis reliquit: his uero oppugnantibus resistit uidentes eius animu: quasi diuinum reputantes impetum remittunt ipse uero exiit castrum. CAP. II.

Vespasianus autem qui laborantibus semper iterfuit: se uisimo dolore perculsus cum super militem ruere ciuitatem uideret: propriae tuitionis oblitus clam paulatim superiorem oppidum locum prendit: ibiq; inter media picula cum paucis oino reliquit. Nec enim aderat tunc ei filius Titus ad Mutianum pridem in Syria missus. Et dare quidem terga neq; tutum neq; honestum sibi putabat. Regem at quas ab adolescentia gesserat ac propriae uirtutis memoria quasi deo repletus. Socios qui cum ipso erant condensari iubet affluentemq; hostium uim tam diu in uertice sustinuit nec hominum nec telorum multitudinem reformidans donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes impetum remiserunt. Illis autem iam infirmius oppugnantibus ipse pedem referens non prius terga ostendit quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna

ceciderunt & inter eos Ebutius decadarchus non eo tamen praelio quo perisus ubique antea fortissimus comprobatus quique plurimis malis Iudaeos affecisset. In ea pugna Gallus quidam nomine Tagchus cum .x. militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cenarent quod in Romanos fuisset consilium populi inter se fabulantibus & ipse Syrus erat. & hi quos secum habebat: non de illos aggreditur omnibusque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisus aduersis casibus Romanos consolatur hortaturque ad uiscendos hostes Gamalenses quantum profunt resistent.

CAP. III.

Vespasianus autem moerere exercitum aduersis casibus uidens: quod nulla interim tantam expecti fuerant cladē huiusque rei magis eos pudere quam solū ducē in periculis reliquissent consolandos putabat. De se quidē nihil dicēs ne quē uel initio culpasse uideretur. Oportere autē inquiens quae cōmunia essent fortiter ferre naturam belli cogitantes: quod nūquā eueniat si ne cruore uictoria: iterumque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudaeorum milibus interfectis exiguam per his stipē se pependisse fortunae. Atque ut iactantū esset nimis secundis rebus irsolescere ita esse ignauorum in offensionibus trepidare. Velox .n. esset in utroque mutatio: & ille uir fortis. s. maneat cuius sobrius erit & animus in rebus quoque infelicitate gestis ut idem habeatur rectis consiliis peccata restituens: quāquā ea quae nunc acciderunt neque mollitia uestra neque Iudaeorum uirtus effecit. Nam & illis pugnae melioris & nobis deterioris causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimis quae reprehenderit alacritatis uestrae temeritate. Nam cum hostes in excelsiori loco refugissent manus contrinere debuistis: neque summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate: paulatim eos qui refugerant ad tutiorem uobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uicendi quā id incaute fieret non curastis. Incōsultus autem & furibundus impetus belli a Romanis alienus ē: qui cūcta ordine pietateque perficimus: barbarisque cōueniēs & quo Iudaei maxime possident. Oportet igitur nos ad propriam uirtutē accurrere atque indignitati offensionis irasci potiusquam moerere. Optimū autem quicquid de sua manu solatiū quaerat. Ita enim fiet ut & amissos ulciscamur & in eos a quibus perempti sunt uindictam. Ipse autem ita ut nunc feci experiamur: atque nos pugnandi prius ad bella pergere & nouissimus inde discedere. Ille quidē his dictis recreauit exercitū. At Gamalenses bene gesta re paulisper animos erexerunt: quae nulla ratione magnificeque puenerat. Mox autem reputantes ablata sibi esse foederis spem: quodque minime posset effugere: iam .n. uictus eos defecerat: uehementer dolebant animosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri qui erat fortissimū quam integras caeteri amplexi custodiebant. Romanis autem construētibz aggeres iterumque tētantibus irruptione multi ex ciuitate per ualles deuias quā nulli custodes erāt & per cloacas diffugiebāt. Eos qui metu ne caperentur ibi remanerēt inopia cōsumebat. Solū autem undique alimenta qui pugnare possent congregabant. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

Vespasianus quosdam qui Itabyrium montem occupauerāt inuadit ad eos mittit Placidū qui eos hortetur ad pacem: sed illis remittentibus Placidus congregatur: fingēs fugam: aduersus illos reuertit multos occidit: multi confugiunt Hierosolymā: reliqui montē placido tradunt.

CAP. IIII.

Vespasianus autem inter curas obsidionis subsidium opus aggreditur aduersus eos qui montē Itabyrium occupauerant inter campum magnū & Scythopoli sitū cuius altitudo quidē xxx. stadiis confurgēs septentrionali tractu inaccessa est. In uertice autem uiginti stadiorum planities patet tota muro circūdata. Hunc autem totū ambitū quadraginta diebus edificauerat Iosephus: & alias ei materias & aedificandi suggerētibz locis inferioribz. Solā .n. incolae pluuiā habebant. Magnam igitur in eo multitudine congregata Vespasianus Placidū cum sexcentis equitibus dirigit. Huic autem subeundi quidē montis ratio nulla erat. Multos autem foederis ac ueniae spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum: ipsi quoque insidias molientes. Nam & Placidus eo studio mitissime cum his loquebatur ut eos in planitie caperet: illi tanquam dictis obediētes ad eum ueniebant ut incautum aggredierentur. Vicit autem astutia Placidi. Cōcepto enim a Iudaeis praelio assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi bellum exiit: reflectit in eos equitum manus plurimisque in terga uersis aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem caeteram ab ascensu coercet. Itaque alii Itabyrio relicto in Hierosolymam refugiebāt. indigenae autem fide accepta quod eis aqua defecerat & se & montem Placido tradiderunt.

In Gamala tres milites nocte turrem effodiunt: decidit turris magno sonitu: omnes perturbati fugiebant quos Romani trucidabant: Titus urbem inuadit: occidit multos: multi in arcem confugiunt: ita ut cruor effusus totum oppidum diluat.

CAP. V.

In Gamala uero degentiū audacissimi quique dispersi latebant. Imbelles autem fame corrumpebātur. At uero pugnantium manus obsidionē sustinebat donec euenit secūdo & uigesimo die mēsis octobris: ut tres ex quinta legione milites circa matutinas uigilias aeditis sumā per caeteris turri quae in sua parte fuerat subiret: eaque occulte suffoderent cum apppositi ei custodes neque adeūtes eos: nox .n. erat: nec postquam adiere sensissent: idē milites cauēdo ne strepitus fieret quique saxis durissimis euolutis resiliunt. Subitoque cum magno sonitu decidit: unaque custodes precipi

tant. At uero qui pallas custodias erant perturbati fugebant multos euadere ansos pemere Romanis. Inter quos et Iosephum super dirutam muri partem quidam iaculo percussum interfecit. Intus autem ciuitatem degentibus sono concussis multus erat paupor atque discursus tanquam omnes essent hostes ingressi. Tunc Chares agrotus & iacens defecit; cum timoris magnitudo morborum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani autem tunc temporis peccati memores usque ad uigessimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem aderat indignatione uulneris quod Romanos se absente perculerat ducentes equitibus praeter pedites lectis ociose ciuitatem introiuit. Eoque praetergresso uigiles quidem tibi senserunt ad arma properabant. Cognito autem intus confutatio eius ingressualii raptis liberis trahentes etiam coniuges cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant; alii Tito occurrentes sine intermissione trucidabantur. Qui uero prohibiti essent in arcem recurrere: nescii quid facerent Romanorum praesidiis incidebant. Vbiq; autem infinitis morientium gemitus; perque prona loca effusus cruor totum oppidum diluebat.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant eos caput: sed quinq; milia ex his de uertice se praecipitauerunt per Romanos quattuor milia perempta; solae duae mulieres saluae factae sunt.

CAP. VI.

In eos qui arcem occupauerant omnem Vespasianus inducit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficillimus uertex in immensam aeditus: & undique circum hostium multitudine praecipuus. Vnde Romanos ad se adeuntes: alios talis & praeterea saxis deuolutis uelisciebantur. Iudaei cum ipsos excelso loco positos nullae sagittae contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quidam turbo exoritur Romanorum quidem tela in eos ferens ipsorum autem a Romanis pellens & obliqua traducens ut neque in praeruptis consistere propter uolentiam flatus possent cum nihil esset immobile neque hostes ad se accedentes uidere. Itaque supergressi Romani eos circumueniunt: & alios quidem repugantes ante capiebant. In omnes autem uehementius saeuiebant illorum memoria: quos in primo congressu perdiderant. Multi autem undique circumclusi desperatione salutis filios & coniuges & semetipsos in uallem praecipites dabant quae sub arce in profundum patebat. Euenit autem ut ipsorum in se qui capti fuerant immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quattuor milia perempta sunt. Qui uero se praecipitauerunt quinq; milia sunt reperti. Neque quisquam praeter duas mulieres saluus euasit: quae sororis erant Philippi filiae: qui Philippus Ioacimo genitus esset insigni uiro & qui sub Agrippa rege Syrtarches fuerat. Sernatae sunt autem quae excidii tempore Romanorum impetum latuere. Nec enim uel infantibus peccare quosque multos singuli raptos ex arce praecipiebant. Gamala quidem hoc modo excisa est tertio & uigesimo die mensis octobris: quae .xx. & primo die mensis septembris coeperat rebellare.

Mittit Titus ad Giscala oppidum Galilaeae quod restabat indomitum: Vespasianus ad recreandos alios Caesarea regreditur: quia restabat modo Hierosolymis occupanda. Titus Giscalaeos hortatur ut se dedant sine armis: appropinquat portis illi aptis ianuis clamant ipsi libatores: mittit oppidum sicque tota Galilaea liberata est. CA. VII.

Antequam solum Giscala municipium Galilaeae restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur: quod erat praeterea agricolae species suam semper in fructibus collocauerat. Non paruae autem manus latrociniali permixtione corrupti erant quo morbo et nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat Levi cuiusdam filius Ioannes homo ueneficus & fallax: uariisq; moribus & immoderata sparge proptus: miroque modo quod spasset efficiens atque omnibus iam cognitus quod affectandae sibi potentiae causa bellum armaret. Huic apud Giscala seditiosae turba pebat: quorum causa populus et legatos fortasse de traditione missurus Romanorum tamen congressum in parte belli praestolabatur. Et Vespasianus contra hos quod Titum cum equitibus mille decima uero legionem circa Sythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Caesaream ipse ingreditur: danda his ex labore continuo regem putans ex ciuitatum copiis eorumque corpora: itaque animos ad futura certamina existimans esse resouendos. Nec enim exiguum sibi laborem superasse de Hierosolymis prouidebat quod & regalis esset ciuitas: & cunctae nationi praestaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus et naturalis munitio: itemque muro eius constructio non minima ei sollicitudinem comparabat: cum uiroque spiritu & audacia & sine muris inexpugnabile esse cogitaret: ob eaque milites uelut Athletas ante certamina oportere curari. Tito autem Giscala: equitando. n. ad eam accesserat aggressionem capi facilis uidebatur. Sciens tamen quod ea uel capta passim a militibus populus absumeret. Namque satiatus erat ipse iam caedibus miserans multitudinem etiam sine ullo discrimine cum nocentibus intereunte: pacem magis subigere ciuitatem uolebat. Itaque plenis hominum muris: quorum praeterea praedictae factionis erat mirari se ait quoniam freti consilio cunctis iam ciuitatibus capitis illi soli Romanorum arma operirentur: cum uideret multo quidem munitione oppida uno impetu fuisse submersa: securos autem fortunae suis potiri qui Romanorum dextris credidissent. Quas quidem et nunc illis ait se porrigere. neque ob insolentiam succensere: quia specie libertatis ignoscendam putaret. Non tamen est si quis impossibilia uellet perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruisset fide dextris habuissent expertum iri arma crudelia iam cognituros esse moenia sua ludum fore machinis Romanorumque confidentes soli sese ostentarent arrogantes esse capturos. His dictis popularium quidem neminem non

quidem respondere: sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones praeuenerant & custodes erant portis apppositi ne quis uel ad foedus prodiret: uel equitū quēquam in ciuitate reciperet. Ioannes autē & ipsi complecti conditiones ait ita aut persuasus: aut necessitatem belli renitētibz adhibiturum. Illum tunc diē iudaeorū legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere: ita et de pace conuenire nephas esse putaretur. Nam & Romanos scire qd ab omni cessarent opere diez septem circuitu. Quam si temerassent non minus coetus quā qui agerent piaculū cōmissuros: ipsūq Titū nullum sibi ex mora stipendiū formidandum. quod enim unius noctis spaciū prater fugae cōfiliū coeperit praesertim cū id obseruare circūsedenti nemo prohibeat. sibi autē magnum esse lucrum nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere qui pacem non sperantibus indulgent: legē quoq seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur: non tantum pro septimi diei religione quā tum pro sua salute sollicitus. Verebatur ne statim capta ciuitate solus destitueretur: qui totam in nocte ac fuga uitae spem collocasset. Verum profecto dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis factum est: ut non solum indutiarum causationem Titus admitteret: uerum etiam in superiori parte ab oppido castra poneret ad Cydissa qui mediteraneus est Tyrriorum uicus ualidissimus Galilaeis semper exosus. Nocte autem Ioannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret arrepto tempore non solum his quos circa se habebat armatos: sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebantur: ut mulieres ac pueros aliamque multitudinem secum duceret homo quem captiuitatis itemque salutis metus urgeret. Ultra uero procedente eo relinquebatur & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque procul a suis aberat: tanto propriorem se hostibus credebatur. Iamque affore qui se caperent existimantes necessario pauitabant: & ad crepitum quem ipsorū cursus faciebat assidue respectabant: uelut instantibus quos fugissent: multiq simul ruebant & circa uiam plurimos certamen praecedentium conterebat. Miserabile autem foeminarum & infantium erat excidium. Aut si quam iactare uocem: nonnullae uiros aut propinquos ut se operirentur orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat ut seipsos seruarent in clamantis eoq confugerent. unde remanentibus etiam si raperentur poenas a Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant ut cuique uirium fuit cito dispersa est. Luce uero Titus ad muros aderat foederis causa. populus autem portis ei patefactis cum coniugibus adeuntes tanquam benemeritos: & qui custodia ciuitatem liberasset laudibus praedicabant. Simulq Ioannis fugam significantes ut & sibi parceret obsecrabant & eos qui nouarum rerum cupidi reliqui superessent ulcisceretur: ille autē precibus populi postulatus equitum partem ut Ioannem persequeretur dirigit. Sed cum quidem occupare nequiuere: quod antequam uenerant in Hierosolymam sese receperat. Vna uero fugientes prope ad duo milia perimunt: mulieres ac pueros paulominus quam tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat non statim a Ioanne poenas fraudis exactas. Iratos uero animo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem in oppidum cum fauore ingreditur: iussiq militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere minitendo magisquā puniendo reprimebat perturbatae ciuitatis auctores. multos enim propter odia domestica uel proprias inimicicias delatores innocentiae fore credebatur: si dignos poena discerneret: melius noxium relinqueret metu suspensum: quam immeritum quenquam cum eo perdere gratius existimabat. illum enim fortassis modestiorem futurum: uel metu supplicii: uel quod erubesceret praeteritorum criminū uenia: sine causa uero morientium poena nullo modo corrigi posse. Praesidiis tunc ciuitatem circūdedit: quae tam nouarum rerū studiosos compescerent quā pro pace sentientes quod sibi relicturus erat maiore fiducia firmarent. Galilaea quidem tota postquam multo sudore Romanos exercuit hoc modo subacta est.

Ex aduentu Ioannis in Hierosolymam totus populus effusus percunctatur quid agant Romani: significato excidio Giscalon: timor eos inuadit immensus: horratur Ioannes Hierosolymas ad bellū senes timebant excidium urbis ex hac re: oriuntur multae praedationes & latrocinia in urbe contra multos fingebantur uaria in eorū perniciem: phana conculcantur: fitq maxima controuersia aduersus istos: fit bellum inter hos inuasores & populū: horum causa erat Ioannes qui simulabat amorem: res tamen & consilia populi aliis nocte aperiebat hic iurat fidem amicitiam: fit legatus populi ad Zelotas.

CAP. VIII.

APRUD Hierosolymam uero ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus: & circa singulos qui una confugerent numerosa turba collecti: quos fines cladis experti essent percontabantur: illorum autem feruens anhelitus necessitatem significabat. Verum tunc in malis quoque sibi arrogabant. Non Romanorum uim fuisse dicentes sed sponte uenisse: ut cum his ex cautiore loco pugnarent. Inconsultorum enim atq inutilium esse hominum incaute pro Giscalis & inualidis municipiis periclitari: cum arma uigoremque oporteat pro metropoli suscipere atque seruare: significando tamen excidium Giscalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam ut primi fugam esse intelligerent prodiderunt. Auditis autem quae captiui pertulere non mediocris populū perturbatio tenuit: magnumque id esse argumentum

propriū reputabant excidii. At Ioānes qui eorum quos reliquerat causa minus erubescerebat singulos aut circumiens spe ad bellum incitabat: infirmitatē Romanorū afferens: propriamq; uirtutem extol-
lens: & imperatorum ea cauillatione inscitiam decipiensq; etiam si pœnas sumerent: nunq̃ Hiero-
solymorū: mūq; transgredere: Romanisq; pro Galilæorū uicis tanta mala ptulissent atq; in eorū
muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidē corrūpebat iuuenū manus. Prudēti-
orū atq; seniorū nemo erat qui non futura prospiciens uelut iam perditam ciuitatē lugeret. Et popu-
lus quidē in ea confusione tūc erat. At uero p̃ territoriū manus agrestiu ante seditionē quæ Hieroso-
lymis orta ē discordare iam cœperat. Titus. n. a Giscalis Cæsarea. Vespasianus at a Cæsarea Iamniā
& Azorū p̃fectus utrūq; subegit: impositisq; illic p̃sidiis reuertebat: maximā ducēs eorū multitudinē
qui se sociare sociauerant. Singulas aut ciuitates tumultus bellūq; intestinu exagitabat quantū a
Romanis respirassent in ipsos manus uertebant: cū inter amatores belli ac pacis cupidos eēt scæua
contētio dudūq; concordiu p̃tinacia primo intra domos accēdere. Deinde inter se amicissimi po-
puli diffiderent: & ad similia uolētes quisq; conueniēs aperte iam coacto multitudine rebellaret. Ita-
q; diffensiones quidē apud oēs erant. nouitatis aut armorūq; copiēs senibus ac sobriis iunēteat
q; audacia p̃stabant. Primo aut indigenarū singuli p̃dari cœperūt. Deinde ex composito cōfatis ci-
uibus per territoriū latrocinebant: ut qd ad crudelitātē atq; iniustitiā spectat nihil a Romanis genti-
les abessent: atq; ab ipsis qui uastabant illarū a Romanis excidiū leuius uideret. Ciuitatū uero custo-
des p̃tim quia defatigare pigerent: partim odio nationis aut nulli aut minimi erant male affectos au-
xiliorū: donec rapinarū societate undiq; congregati collegiorū latrocinaliū principes atq; in agmen
conflati Hierosolymas irrūpunt. Quæ ciuitas a nullo regebat: & more primo gentiles oēs sine ob-
seruatione recipiebat: tūc p̃cipue existimantibus uniuersos qui superinfluere ad iumētō & beniuo-
lētia uenire. Quæ qdē res ēt sine diffensione ciuitatē postea pessum dedit: eo q̃ iners & inutilis mul-
tudo quæ pugnacibus sufficere potuissent alimēta consumpsit. Hisq; p̃ter bellū etiam seditionē sa-
mēq; comparauit: aliiq; latrones ex agris eo transgressi ac multo scæuiores quos intus inuenere so-
ciati nullum atrox facinus intermittebant. Nec. n. rapinis & expoliationibus metiebant audaciam:
sed usq; ad cædes ruinæ fiebant non clam neq; p noctē aut quoslibet hoīes ueq; luce palam nobilis-
simos quosq; ad oriendo. Nam primū Antipat̃ regii generis uirū & adeo potentissimū ciuium ut ēt
publicos thesauros fidei suæ p̃missos haberet cōphēsū custodiæ tradiderūt. Post hunc ēt Leniā
quēdā insignē uirum & Sophan filium Ragueli regalis similiter utrūq; familiæ omnesq; p̃terea qui
p̃teritorum p̃stare aliis uidebantur. Grauis autem metus populū possidebat: & uelut occupata ciuita-
te salutē propriam quisq; curabat. illi aut clausorum uinculis non fuere contenti: neq; tutum arbitra-
bantur e potentia uiros diutius custodire. Nam & ipsos & domos eorum non paucos uiros frequen-
tare ac p hoc ad ulciscendū esse idoneos & p̃terea rebellatūq; fortasse populum iniquitate cōmōtū.
Decreto igitur eos occidi mittunt quēdam de suo numero Ioannē ad cædes promptissimū: qui lin-
gua patria Dorcadis filius dicebat: eūq; alli decē armati gladiis secuti ad carcerē sibi quos reperissent
interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris cām cum Romanis eos de traditione ciui-
tatis collocutos fuisse: cōisq; libertatis p̃ditores interemisse dicebant: p̃sus ut audacia sua tanq̃ sema-
tores ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarent. Euenit autem populum quidē ad hæc humilitatis ac
formidinis illos uero insolentiæ p̃gredi: ut in eorū esset arbitrio etiam pontificū designatio. Deniq;
familiis abrogatis unde p̃ successionē pontifices creabant: incognitos atq; ignobiles cōstituēbant
ut impiorū facinorū socios haberent. Nam qui supra meritū sūmos honores adepti erant his obedi-
bant necessario qui sibi eos p̃stiterant quoniam & dignitate p̃ditos uariis machinis fictisq; sermoni-
bus cōmittebant oportunitatē ex eorum qui se phibere poterant contentione captantes: donec ho-
minū p̃secutione faciat indiuitiatē contumelias transfulerunt: pedibusq; pollutis in sanctū locum
introire cœperunt. Iamq; populo contra eos concitato nanq; auctor erat Ananus æuo maximus pō-
tificum itemq; sapientissimus & qui fortassis ciuitatē conseruasset si insidiatorū manus potuisset effu-
gere illi templū dei aduersus populi turbam castellum ac pfugiū sibi fecere: quod p domicilio habe-
bant tyrānidis. Acerbis autem admiscebat etiam cauillatio: quæ p̃æ cæteris eorū factis erat dolori.
Tentando. n. quanto metu populus teneretur suasq; uires explorando sorte pontifices creare cona-
ti sunt: cū his: ut diximus: ex familiis successio deberetur. Huic aut fraudi mos antiquitus obtende-
tur. Nam & solum sorte pontificatum deferri solitū fuisse dicebant. re autē uera lege de genere erat
abrogatiō firmatus atq; his ad potentiam quæ sibi designandorū magistratuū licentiam cōpararet.
Itaq; una sacrataq; tribuū accita quæ Eniacin appellatur pontificem sortiebant: casusq; locus exitus ho-
mini p̃ quem maxime eorū iniquitas demonstrata est Phānias quidā filius Samueli ex uico Aphtha
non solum non ex pontificibus orto: sed aperte quid esset pontificatus pp rusticitatē penitus nesciē-
te. Deniq; inuitū eum rure abstractū ut in scēna fieri solet: aliena ornauere p̃sona: indutumq; sacra-
ueste quid facere deberet subito instituebant: ludūq; & locū esse tantum nefas arbitrabantur. Cæter-
ri quidē sacerdotes procul spectante ludibrio legē haberi lachrymas uix tenebant: honoresq; sacro-
rum solui grauius ingemebant. Populus tamē hanc eorū audaciam non tulit sed oēs quasi ad depo-
nendam tyrannidē animos intenderant. Nam qui p̃stare cæteris uidebantur Gorion Iosepi filius

& Symeon Gamalieli tam singulos circueuntes quam simul uniuersos in cōtionibus hortabantur quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent: sanctumq; locum hoibus sceleratis purgare pperarent. Pontifices etiam probatissimi Gamala quidē filius Iesus aut ananus Anani populū frequēter in cōtionibus exprobrando eius segnitie contra Zelotas excitauerunt. Ita. n. seipsi uocabant: uti bonarū professionum aemuli: ac nō qui pessimam facinorum immanitate superassent. Itaq; in cōtionē populo congregato: cunctisq; indignantibus occupationes sanctoꝝ itemq; rapinas & cades: nondū autem promptis ad ulciscendum propterea q̄ inexpugnabiles. id enim ueꝝ erat Zelotæ putabantur: stans inter eos medius Ananus & ad legem crebro respectans cū lachrymis opplesset oculos. Magis ait mihi mori satis est anteq̄ dei domicilium uideam tantis refertū doloribus atq; in accessis & sancta loca sceleratoꝝ pedibus frequentari. Veꝝ sacerdotali ueste amictus & sanctissimū uenerabilem nosum ferens uiuor: atq; animæ amore teneor ne pro senectute quidē mea mortem sustinens gloriosam uigitem solus ibo: & tanquā in solitudine aīam meam solam dabo pro deo. Nūquid opus est uiuere in populo clades suas minime sentiente: & apud quos malorum presentiiū defensio interemptos. O acerbam cōmationē. Quid de tyrannis q̄rar? Nūquid non a nobis nostra potentia nutriti sunt? Nūquid non despectis qui mecū ierant cū adhuc pauci essent. nos dū tacetis plures eos fecistis atq; illis armatis quiescentes in uosmetipsos arma uertistis: cū primos eorum conatus oportuisset infringi: quando cognatos cū uultis appetebant. Vos autem negligēdo ad depdationē noxios irritastis: quia uastatis domibus nulla rō ducebat. Itaq; iam dominus ipse rapiebat: eiꝝ cum per mediam ciuitatē traheret nemo erat auxilio. Illi atq; a nobis p̄ditos etiam uinculis affecere. Nō dico q̄les & quātas sed q̄ accusatos indēnatos nemo audiuit. Restabat eosdē uidere trucidare. Hoc etiam uidimus uelut e grege brutoꝝ aīalium: quæ p̄cipua ducit hostia ne uocem quidē quisquam emisit: medū dexteram moueret. Patiemi ergo patiemi etiā sancta conculcari uidētes. Cūq; oēs audaciæ gratos nephariis hoibus subieceritis eoꝝ p̄stantiam reueremini? Nūc. n. p̄fecto ad maiora pcederētū quid malus q̄ euerterēt inueniret. Tenetur quidē munitissimus ciuitatis locus: nūc aut phanū appellat arcis arx quædā siue castellū. Tanta igitur contra uos tyrānide munita & inimicis sup̄ uerticē positis. ut uidetis. qd cogitatis? aut qbus sententias applicatis? An Romanos expectatis ut sanctis nostris opitulent? Ita quidē se nostræ ciuitatis habēt res: eoꝝ iam calamitatū uentū est: ut misereat nostri ēt hostis. Non exurgetis o laboriosi respectisq; uulneribus uestris quod etiam feras bestias facere uidimus ultū ibitis in hoc qui hos p̄cussere. Nō suas qsq; recordabit clades: & ante oculos positis quæ p̄tulerit ultionē aīos acuetis. Perit apud uos nisi fallor affectionū oīum carissima & maxime naturalis cupiditas libertatis. Seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus tanq̄ subiugari a maioribus didicerimus. At illi quidem multa & maxima bella ut in libertate uiuerent p̄tulerunt. Nec aut ægyptiorum aut Medoꝝ potentia cessere: idūmodo ne facerent quæ iuberētur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus utꝝ cōmode an contra incōmode non palam: qd habet causæ nisi libertatē? Ergo q̄ dominis totius orbis seruire non patimur: gentiles nostros ferimus tyrānos. Quāq; externis obediētes ad fortunam semel adire fecerunt: cuius iniuria uicti sunt. At uero pessimis suorū cedere ignauoꝝ est & cupientiū seruiendi. Ad hæc aut quia Romanoꝝ mentio facta est: nō uos celabo quid dū loquor irruerint mētemq; retraxerit. Quod ēt si ab his capti fuerimus: absit autem dicti huius p̄culum nihil acerbius experiemur quam isti nos affecere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit illoꝝ quidē in templo donaria cernere? Gētiliū uero spolia qui nobilitatē huius: maxime oīum ciuitatis cōpilaauerunt eosq; uiros trucidatos uidetis: quibus ēt illi post uictoriā obtemperassent. Et Romanos quidē nunq̄ transgredi ausos esse limitē p̄phanorū aut sacratæ quicq; consuetudinis p̄terire. Sanctoꝝ autē ābitū quis procul aspectū phorrescere. quosdā uero in his locis natos ac sub nostris moribus educatos: & qui iudæi uocarentur inter media sancta deambulare manibus adhuc sui gentilis cæde calentibus. Quis igitur externū bellū metuat ex comparatione domesticū: multo nobis æquiores inimicos. nā si proprie rebus sunt aptanda uocabula repetiretur legū quidē conseruatores nobis fuisse Romanos: hostes uero intus habere. Verum hos infidiatores libertatis exitio debere neq; facinorū eorū dignū ex cogitari posse supplicii. Certū est idēq; oībus uobis & ante orationē meā eē p̄uasum atq; ipsis uos rebus q̄ p̄tulistis in eos esse cōmotus. Plēriq; aut fortasse multitudinē eoꝝ atq; audaciam reformatidant: & p̄terea q̄ in loco superiore consistūt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt ita nunc magis p̄ficiunt si morabimur. Nā & numerus illoꝝ in dies singulos alitur eo q̄ nequissimus quisq; ad similes p̄fugiat: & audaciā plus accēdinq; nullū adhuc eius ipedimētū interuenit locoꝝ superiore utunt: & quidem cū apparatus his t̄ps demus. Quod si aduersus eos ire cōperimus: humiliores erūt mihi credite: conscientia celsionis loci beneficiū ratio perdet. Fortasse at dei sp̄reta maiestas in ipsos t̄la retorserit suiꝝ missilibus consumant imperii. Videant nos tantūmō & deiecti sunt quāq; pulchrū est ut etiam si quod p̄culū imminet pro sacris ianuis moriamur: ac si non pro liberis & cōiugibus: pro deo tamen eiusq; sanctis aīas p̄fundamus. Præbebo at manū atq; inīam: & neq; cōtilū nobis ullum deerit ad cautionem: neq; me corpori meo parcere uideritis. His Ananus contra Zelo-

tas populum hortabatur non quidem nesciens iam expugnari uix posse per multitudinem ac ionē
tutem animorumq; pertinaciam multoq; magis propter conscientiam cōmissorum. Nec. n. conces-
suros extremam ueniam his quæ perpetrauerant sperabant. Verū tamen quid uis perpeti præstabili-
us existimans quam in tanta rerum perturbatione tumultum cohibere. Populus autem duci se cla-
mabat in eos contra quos rogabatur: & ad subeunda quicq; pericula promptus erat. Sed dum ananus
magis idoneos discerneret atq; ordinaret ad plū Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis: certos. n.
qui oīa sibi nuntiarent habebant in pontificē cōmouent ac modo p. cuneos simul uniuersi profili-
unt neq; obuiō cuiq; parcebat. Cito at & Ananus populū cōgregauit: multitudine qdem superiore.
Armis uero confitatis non erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero quod deerat in utrisq; compler-
bat. Nam & ciues armis iram conceperant fortiores: & qui de tēplo exierant quam multitudine ma-
iorem audaciam. Quippe illi qdē habitare se in ciuitate minime posse arbitrabant nisi Zelotæ exi-
rent: hi uero nisi uicissent nullum se non subituros esse supplicium. Manus at conferere pro ducibus
obedientes moribus aīorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus
semet inuicē appeteabant. Si uero aliqua pars terga uertisset uictores gladiis utebant. Cūq; plurimi
sauciarentur multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidē in domos referabantur a suis zelota-
rum autem quicūq; uulneratus fuisset in templum ascendebat: sacram humum cmore pfundens: ut
solo eorū sanguine uiolatam religionē recte quis dixerit. Semp quidē latrones excurrēdo ingressi-
bus puaiebant. Irati uero populares pficiente quotidie numero suo cum desides increparent quicq;
a tergo sequebant non aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare cōpellerent: uniuersos
quidē suos in hostes conuertunt. Illis autem qui uim ferre non poterant paulatim ad tēplū receden-
tibus irrumpit una cū sociis Ananus. Vnde factum est ut eos q; anibitu extenori caruissent metus
inuaderet: deoq; in murum interiorē fuga recepti mature ianuas occluderent. Verum Anano por-
tis quidē sacris manus asferre non placebat: hostibus quoq; desuper tela torquentibus nephas esse
existimans ēt si uicisset non lustratū prius populum introducere. Ex omni aut sua multitudine sex se-
re armatorū milia sortitus custodes eos in porticibus collocat. His aut qui succederent in excubiis
alios per ordinem ponit. Multi autē honestorū ab optimatibus ad id electi mercede conductos pau-
peres uice sua pfidiis destinabant. Fit aut his omnibus exitii causa Ioannes: quem ex Giscalis effu-
gisse pdiximus. Is enim dolis plenus & acerbissimā dominationis cupiditatē mēte circūferēs iādu-
dū rebus cōibus moliebat in insidias. Itaq; tunc eadem quæ populus sentire se simulans aderat Ana-
no tam diebus cum proceribus capiētī consiliū quam noctibus pagranti custodias: oīaq; secreta Ze-
lotis renuntiabat: nullūq; populi consiliū non priusq; caperetur inimici sciebant eius indicio. Im-
moderatis uero & Ananum & populi principes placabat obsequiis ne in aliqua suspitione ueniret af-
fectus. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationū uarietate su-
spērior eoq; ipso q; etiā non accitus assiduus erat arcanorū proditor hebebatur. Etenim prospicie-
bat Ananus omnes qui ad se concurrerent intelligere quæ Ioānes faceret suspitionē nūciationis ha-
beant. Submouere autē illū non erat facile neq; possibile q; malitia pualet ac præter hoc multo-
rum non ignobilium qui summis rebus adhibebantur patrociniū succinctus erat. Visum est igitur
ab eo sacramentum beniuolentiæ causa petis nihilq; dubitans & fidē populo se seruaturum iurauit
& neq; factum eius inimicis ullum neq; cōsiliū proditorū: unaq; deponēdis rebellibus & manu &
uoluntate operam collatorū. Itaq; Ananus eiusq; socii quoniam iurato crediderūt nulla iam suspi-
tione suis eum consiliis adhibebant: moxq; ab eis concordia cā legatus intromittitur ad Zelotas: cu-
ræ nāq; habebant ne phanum culpa sua pollueretur: ne ue quisquam in eo procliberet iudæorū. Ille
aut quasi Zelotis ac non contra pro beniuolentia iurauisset egressus ad eos medius constitit: & sæpe
quidem se illoꝝ causa in magno periculo fuisse dixit: ne quid secretorū ignorarent: quæ in eos Ana-
nus cum sociis cogitasset. Nunc aut ingens cum ipsis oībus subituum esse discrimen nisi diuinum
quoddam psto fuerit adiumentū nihil enim iam morari Ananum sed persuasisse quidē populo ad
Veipasianum legatos mitterent ad capiendam ciuitatē quāprimum uenire properaret. indixisse aut
lustrationem postero die ut religione simulata intromissi uel ēt in prælio manus confererent. Se at
non uidere quādiu aut custodias sustinebunt: aut cum tanta manu acie congregiantur. Ad hæc ad-
debat q; ipse dei prouidentia transactionis esset causa legatus. Hac. n. spe ananum his proponere: q;
nihil suspicantes eos subito aggredieretur. itaq; oportere si quis habendam uitæ rationem duceret
aut custodibus supplicare aut foris quidem pfidium petere. Quos aut si uicti essent ueniaz spes foue-
ret: in memores esse audaciæ suæ credere: aut simul ac factores poenituerint admissorum: in gratiam
statim eos qui perpeffi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem
fieri. Læsis aut iram in licentiam sæuiorem imminere autem illis ait interfectorum amicos atq; cogna-
tos tantumq; populū pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagitantem. Vbi etiam si qua
pars misericordiæ fuerit maior eam irascentium turba celabit. Talia quidem uariabat Ioannes terro-
rem incutiens multitudinis. Externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret nō au-
debat idumæos autē significabat. ut autem principes Zelotarum priuatim etiam cōmoueret: crude-
litatis Ananum arguebat ipsis cum minitari confirmans.

Mittuntur nuncii ad Idumæos pro auxiliis petendis: eo quod Ananus uellet Romanos introducere: Iesus increpat idumæos & eos qui eos aduocarunt tanquam latrones qui ciuitatem quotidie dissipant: hortatusque eos ut nil acturi sint uel iudicent quantum sint factiosi homines uel recedant. CAP. IX.

Rat autem Eleazarus Simonis filius: qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & recte consulere: & quæ consulisset efficere: itemque Zacharias filius Phaleci uterque sacerdotibus genus ducens. Hi præter ceteros etiam priuatis in terminationibus cognitis: quodque Anani factio potentia sibi comparanda cum Romanos accerseret. Nam & hoc Ioannes affinxerat diu: quod ageretur dubitabant angusti temporis festinatione conclusi: populi. n. haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant. Externi uero subsidii facultatem inlidisse sibi celeritate præreptam prius fore ut omnia paterentur: ut auxiliatorum quisque ista cognosceret ad uocari placuit idumæos scriptaque breuiter epistola quod circumuento populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere. Ipsi autem pro libertate dissidentes in templo custodiretur: minimique temporis spem salutis sibi promittere. Ac nisi mature subuenirent ipsos quidem Anano atque inimicis: at uero ciuitatem Romanis ilico subiugandam. Et plerique nuntiis ad rectores idumæorum referenda mandabat. Ad hoc etiam lecti sunt uiri strenui & dicendi peritissimi: & ad persuadendum satis idonei quodque his rebus esset utilius impetum uelocitate præstantes. Nam idumæos confestim perituros certum erat quod turbæ cupiens & indomita esset natio: semperque ad motus facilis atque suspensa & reze mutationibus læta: minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima & uelut ad festos quædam sollemnitas sic ad prælia properans. Celeritatem autem nuntii exigebant: ad quam istis nihil deerat alacritatis. Uterque autem Ananias uocabantur. Iamque rectores aderant idumæorum: illi autem simul epistola mandatisque attoniti quasi furibundi circumcurrere gentem militiamque denunciare coeperunt. itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat: omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope ad uiginti milia cum ducibus quatuor Hierosolymam ueniunt: hoc est Ioanne & Iocobo Sossæ filiis: & præterea Simone Thecui & Phineas Clusoth filiis. Ananum autem profectio legatorum itemque & uigiles eius non latuit: neque & impetus idumæorum. Hoc. n. ante cognito portas eis clausit & muris custodes apposuit. Non tamen uisum est bello cum his congregari: sed uerbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri post Ananum Iesus æuo pontificum longissimus. Cum multæ inquit & uariæ turbæ tenuere ciuitatem in nulla re sic miranda fortuna est: ut in eo quod pessimis etiam inopinata conspiciant. Etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio uenistis tanta cum alacritate: quanta nec in barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset. Et siquidem uiderem consensionem uestram similem esse horum hominum qui uos rogauerunt: non existimarem impetum capere rationem. Nihil. n. æque ac more cognatio concordiam firmat. Nunc uero illi si quis eorum singulos explorauerit mille mortibus digni reperirentur. Nam ludibria & purgamenta totius rusticie plebis luxu absumptis patrimoniis suis postquam in uicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere. Postremo in sancta ciuitate clam influxere uelut trones: solumque religiosum imanitate polluerunt scelex: eosque uideas sine metu inter sancta ebrios: & auditate uentris peremptorum spolia consumens. Vestra uero multitudo armatorumque talis apparatus est: qualem deceret esset publico uos consilio metropolis inuicaret: in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit: nisi pro fortitudine iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse integre nationis uestræ arma uideantur conspirare. iam dudum quidem reperire nequeo quidnam fuerit quod uos tam cito commouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset: ut arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis quod Romanos audistis & prodicionem. His. n. quidam uestrum obstrepebant nunc liberande metropoleos causam uenisse dicentes. Unde mirati sumus præter alia noxiorum tale commentum. Viros. n. naturalis libertatis amatores aliter contra nos efferare non poterant: eoque cum externis hostibus pugnare paratissimos quam si uastatae libertatis prodicione mentita. Sed. n. uos considerare oportet qui uos insimulauerint: siquidem in nos ueritatis ex rebus cõibus: non ex ficto sermone colligere. Quid enim posse nunc demum nos dederimus Romanis cum ab initio licuerit aut ab his non deficere: aut quia defecimus cito uenire in gratiam: priusque circa nos omnia uastarentur. Namque iam ne uolentibus quidem nobis transactio facilis est: cum & super eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteque grauiore afferat turpitudinem appropinquantes placere quidem quod in me est: pacem morti antepono. Semel autem bello appetitus postquam pugna commissa est: gloriosam mortem uita captiui existimo potiore. Sed utrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquam ad Romanos: an est totum populum communi suffragio. Si quidem nobis dicant quos amicos miserimus: qui serui fuerint prodicionis ministri. Cum iret aliquis depræhensus est. Rediens captus est: litteras nacti sunt. Quemadmodum autem ciuium multitudinem latuerimus: cum quibus omni hora uersaremur. Paucis etiam atque his inclusis qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent quo pacto sunt cognita quæ occulte extra ciuitatem fierent? An uero nunc cognouere: quando aulorum poenæ reddendæ sunt. Donec autem sine metu fuere neminem nostram proditorem suspicabantur. Sin ad populum causam referunt: publicum habuit nempe consilium. Nemo aberat contioni: ideoque manifestior ad uos nuncia huius fama perperasset. Quid autem opus erat legatos mittere cum certa nobis esset de transactione sententia. Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidem male periturorum & instantes poenas

enitare copientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem manentem prodi fors affretitideoque ipsos qui nos criminantur aufuros quoque audaciae unum malum uideretur esse proditio. Vos autem oportet quia semel cum armis adestis. Primam id quod est iustissimum adiungere Metropolim: & una nobiscum tyrannos eximere per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permiscere. Denique nobiles uiros non incusatos ex medio raptos foro primum uinculis cruciarunt. De inde non uoce neque prece eorum morati neci tradiderunt. Licet autem uobis non belli lege ingressis horum uidere argumentum quae dixi. Desolatas domos rapinis coniuges in ueste lugubri ac familias peremptorum: & per totam ciuitatem ululatus & fletus. Nullus. n. non persecutionem expertus est impius. Qui ad hoc insaniam prorupere ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc quae & caput & facies est: sed & phanum et ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad profugium elegerunt: & fiscus illos est quae in nos comparant & locus toti orbi terrae uenerabilis quique ab uniuersis alienigenis ab extremo limite mundi uenientibus honoratur per has quae apud nos praeter naturae sunt bestiae conculcatur. Exutis autem rebus desperatis populo comite populis & ciuitatibus ciuitates gentesque in sua uiscera delectum habere: cum debuissent quod factum esset optimum ac deceret nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam ultimum ire quod auxilio nos aduocare ausi sunt: quos metuere iudices debuissent. Quod si eiusmodi hominum praecipue reuerendas putatis: attamen licet uobis armis depositis cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine de nostris discordiis indicare: quaque reputare quid habebunt commodum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt: quod hominibus non accusatis ne uerbum quidam facere possint. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiam. Si uero neque nobiscum indignari neque iudicare multis tertium restat: relinquitur utriusque partibus nec nostris cladibus insultetis. nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam & si maxime quae nostrum suspicamini Romanis collocutum: obseruare uobis itinera licet: tumque demum rueri Metropolim cum factum aliquid homini patuerit: quale delatum est & in auctores eius si conuicti fuerint uindicare. non enim uos prouenerint hostes iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur ne portarum claustra miremini quatenus arma portabitis.

Simon unus ex idumaeis indignatus respondet iratus contra Iesum & pontifices: accusans eos proditores contra alios qui eos uocauerint: dicitque aduersus illos ituros. CAP. X.

Haec quidem Iesus loquebatur. Idumaeorum autem neque multitudo animum appendebat ardens iracundia quae non paratum habuisset introitum proque armis inter se duces in dignabantur captiuitatem esse existimantes si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Unus autem Simon filius Cathla placato suorum tumultu stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset non iam mirari se ait: si libertatis propugnatores in templo custodirentur inclusi: cum illi cunctae genti comem clauserint ciuitatem. Et Romanos quidem fortasse coronatis et portis recipere sint parati. Idumaeos autem ex turribus alloquantur: captique iubeant pro libertate arma proferre: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis iudices eos discordiarum fieri uellent & alios accusarent quod indignatos ciues occiderint: ipsi totam damnant ignominia nationem. Denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem: nunc domesticis praecclusistis. Valde enim contra uos festinabimus & ad gerendum cum gentilibus bellum qui ob hoc adesse praeparauimus ut uos seruaremus liberos. Nempe talia uos etiam his quos obsidetis laesere tanquam uerisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores intus in custodia tenentes genere coniunctissimis gentibus simul uniuersis ciuitatem praecclusam tyrannidem praeferre dicitis: cum tam contumeliosis nos in beatissimis obtemperare praecipismomenque potentiae aliis qui uos tyrannos patiuntur annectitis. Quis cauillationem uestri sermonis tulerit cum res repugnantium uideatur? Etenim uobis etiam nunc idumaeos excludentibus ciuitate namque ipsi nos patriis sacris arcetis: recte quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo? Quod cum ausi essent plectere proditores quos uiros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis: non a nobis inciperet summaque proditoris membra praeciderint. Sed licet illi molliores quam res poscebat inuenti sunt: nos tamen domicilium dei seruabimus idumaei & pro communi patria propugnabimus tanquam foris irruentes quam intus insidiantes hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati donec aut uos Romani aspiciendo laborent aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

Idumaei nocte dolo zelotae apertis portis custodibus dormientibus intrant interficiuntur: custo des: insurgit populus idumaei eadem nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiuntur pontifices: quaeritur Iesus cum Anano qui interficiuntur omnibus in sepultis. CAP. XI.

His dictis idumaeorum quidem multitudo clamore consensit. Iesus autem tristis recessit cum nec idumaeos quicquam sentire moderatu & duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe ne idumaeos tumor & spiritus quiescebat indigne feretrium quod essent ciuitate phibiti & Zelotae uires esse infirmas crediderant erubescerent postquam nihil auxiliari posse uidere iam uenisse poeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi poenitudinem superabat. Itaque ibidem prope mox temere tabernaculis positus manendum esse statuere. Infinita uero hyems nocte illa uenit

& uolentia cum imbris oris & crebra fulgura horrendaq; tonitrua concussaq; terræ uasti mugitus: certumq; erat apud omnes hominum exitio mûdi statum esse turbatum neq; paruum quid rege hæc signa protédere. Vna uero Idumæis & oppidanis erat opinio. His quidem irasci deum militiæ causa existimantibus neq; se posse euadere si aduersus Metropolim arma mouissent. Anano autem eiusq; sociis etiã sine prælio uicisse: deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed pfecto falsi erant interpretes futuroꝝ & quæ sui passuri essent contra hostes fore diuinabant. Vex Idumæi cæternatim ante densatis corporibus inuicem se defendebant: scutis contextis pfecti capita minus pluuia lædebant. Zelotæ autem magis illoꝝ q̃ suo periculo cruciabant. Collectiq; deliberabant: si quã reperire subsidii machinam illis potuissent. Hoꝝ aut ardentioribus uidebat ut armos custodes innadere: atq; ita in ciuitatem impetu facto palam portas auxillatoribus aperire. Nam & custodes ex improviso: & q̃ plures inermes ac belli expertes essent facile turbatum iri & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemẽ contineret. Quin & si periculum aliquid interuenerit quibus subire q̃ negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At q̃ prudentiores erant: uim quidem adhiberi dissuadebant. Non. n. sui tantum custodes ampliores: sed etiam ciuitatis murum uidebant: ppter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum omnibus hostis inuisere custodias existimabant: sed hoc aliis noctibus ita habuerat. Ille uero non sua desidia regeuerat: sed ut & ipse & custodum fata interirent. Namq; iam nocte pfecta & gliscente hyeme custodes in porticum dispositos opprimit somnus. Accedit Zelotis cõsiliu subito: ut seris templo sacratas portas uestes secarent. Affuit aut illis ne exaudiret crepitus uentoꝝ sonus & crebra tonitrua: phanog; egressi ad mure clanculo ueniunt secretam quæ portam quæ ad idumæos erat aperiant. Illi aut primum Ananum conari aliquid suspicati unusquisq; Idumæos ad gladium quasi rebellaturi se applicant: mature deinde his qui ad se uenerant agnitis introibant. Qui quidem si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent nihil obstat quin totus populus interisset tanta ira ferebantur. Vex Zelotæ primo eximere custodias festinabant: illis quoq; multum precantibus q̃ eos reciperent ne despicerent malis obsessos: quos gratia uenerant: neq; his acerbius piculum importarent. Captis. n. custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitasset iam illos contineri non posse: cum si senserint congregarent. & p ascensus nitentibus se opposerent. Idem igit Idumæis uisum est: iamq; in templum p ciuitatem subibant: cum suspensi Zelotæ aduentum eorū præstolarent. Deniq; his ingressis etiam ipsi confideter ex interiori phanog; gressi sunt: mixtiq; Idumæis iq custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis quos somnus oppræsserat: omnis multitudo ad clamorem uigilantium suscitata est: raptisq; armis ad ulciscendum non sine stupore pcedebat. At primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes quasi eos supaturi numero confidebant. Vbi uero foris alios circumfundi uidere Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorū armis pariter scutisq; depositis in questibus erant. Pauci uero iuuenum fortiter communiti occurrendo Idumæis aliquãdiu segniorum multitudinem ptegebant: alii cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illoꝝ autem auxilio uenire nullus audebat: cognito Idumæos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferantes cum fletibus respondabant: plurimiq; mulierū ululatus suscitabat: si quando custodum quisq; in piculum aliquod incidisset. Quin & zelotæ Idumæos clamorem geminabat magisq; horribiles tempestas faciebat oïum uoces. Nemini aut Idumæi pcre q̃ natura crudelissimi ad cædes erant & hyeme grauitè afficiebant: ppter eaq; his qui se excluderant ut inimicis utebant tamq; supplicantibus q̃ repugnantibus insensi. Multos etiam cognationem recordantes ut quæ cõe phanum reuererentur orantes gladiis transfigebant. Nullus autẽ fugiendi locus neq; spes salutis erat. Compulsi autem circa se magisq; ui oppressi laniabant: cum recedendi spacium non daret nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti aut quid agerent in ciuitatem se præcipitabant: miseri. ut mihi uidet. eo q̃ fugiebant uoluntarium subeuntes exitium: donec templum exterius sanguine redundauit. Octo aut milia quingetos dies mortuos inuenit. Nec tamen his Idumæos ira faciata est: sed uersis in ciuitatẽ manibus omnes domos diripiebant: quosq; fortuito inuenissent morti dabant. Et certe qdem multitudinis mortem superuacuum esse ducebant. Pontifices aut puestigabant & in illos pleriq; ferebant: statimq; comprehensos obtruncant: astantesq; super eorū cadauera nunc Anano populi beniuolentiam nunc lesu quæ de muro dixerat exprobrabant. In hoc autẽ impietatis pgressi sunt: ut in sepultos eos abicerent: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit: ut etiam iudicio cruci suffixos post occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim si Anani mortem dixero excidii ciuitatis fuisse principium: & ex illo die muros euersos: remq; publicam iudæorū perisse: quo pontificẽ rectorẽq; suum iugulatum in media ciuitate uiderunt. Erat aut & alias uir laudabilis atq; iustissimus: & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat præditus amplitudinem infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat & qui populi affectaret impemum. Commodis aut ppris cões semper utilitates anteponere: sup oïa pacis studens. Sciebat. n. Romanos non expugnatum iri ac pspiciebat ut si pacisci utiliter nequiuissent: iudæi uel inimici superassent ut breuiter dicam cum Anano ad transactionem uenissent. Mirus. n. dicerem: mirus persuadere quæ uellet. Iam uero impediētes belantesq; subegerat. Plurimum. n. moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic uictus erat ab utraq;

Iesus illo quidem comparatione inferior sed præstans cæteris utpote qui tantam uolantem ciuitatem perire flammis purgariq; sancta uellet: consulto defensores eorū & qui ea carissima duceret amputaret. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos hoc toto orbe celeberrimæ regionis auctores quique undiq; ciuitatem comitantibus uenerabiles habebant iacere nudos prædam canibus ac fenis uideres. Quos quidem uiros ipsam puto genuisse uirtutem tantum licuisse uitæ silentem.

¶ De bello Iudaico. Liber. 7. incipit.

¶ Querunt Idumæi p ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accosant indies uero fuerunt pro eo sententiam indignantur Idumæi contra iudeos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: Idumæi recedunt: crescit Zelotarū insolentia cunctosq; uel falsis criminationibus uel dolis aliis occidunt. Hoc in græcis exemplaribus non est. 7. principium si quarto cōtinuū ē. CAP. I.

Nano quidē & Iesu eiusmodi finis uenit. Post illos tam Zelotæ q Idumæi passim plebē quasi nefandæ aialium gregem irruendo mactabāt. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabat. correptos autem nobiles & adulescentes uinctos in carcerē concludebant spei nōnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Vex hæc nullum mouebant sed cūcti mortem postauerant dummodo ne aduersus patriam cōem nequissime conspirarent: scæuissima tamen ante cedem uerbera sustinebant exulcerati plagis atq; tormentis. Cūq; iam corpus non sufficeret cruciatibus tādē gladium merebant. Quos autē die cœpissent eos in custodiam nocte ducebant extractosq; inde si quos mori cōtigisset abiciebant ut uinctis aliis locus esset. Tantis autem paup occupauerat atq; formido ut ne flere quidē palam quisq; suæ se pelire proprium funus auderet. Sed erant occultæ clausorū etiam lachrymæ & ne quis inimicorū audiret circumspectantes gemebant. Paria nāq; hæc quæ lugebant et q luxissent illico patiebant. Exiguā uero nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant. & nonnunquā die si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobilium perire. illi autē iam cædis exosi nullo pudore iudiciū uim & cognitiōis cauillando imitabant. itaq; cū illustriū quēdā zachariā Baruchi filium interficere decreuissent. irritabantur. n. q; nequissimis inimicus nimis erat & pbris amicus. itēq; locuples non solum fortunæ eius direptionem spe optarent sed et remotum ire uix ad se adiiciendos potentes septuaginta plebeiōrū honestissimos ex præcepto conuocant iudiciū spem populi pferētes & apud eos Zachariam quasi res proderet Romanis accusant: q; ad Vespasianum pditionis causa misisset. Sed neq; argumentum: neq; ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt & hoc haberi pro si de ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullā spem salutis relictā esse uidit p insidias non in iudiciū sed in carcerem ducto uitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obiectorū derisit: & illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores autē ratione conuersa oēs eorū iniquitates prosecutus est: multa q; de perturbatione rege querebatur. Zelotæ uero obstrepentes uix a gladiis temperabant: speciem cauillationēq; iudiciū sui usq; ad finem permanere cupientes & pter hoc iudices expectari an periculi sui tempore iustitiæ memores forēt. igit omnes. lxx. pro eo sententiam ferunt. & p eo mori quā sibi ascribi eius interitū maluerunt. illo uero absoluto zelotarum clamor tollitur & uniuersi quidem iudicibus irascebant: q simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi zachariam in medio templo interficiunt: & illudendo habes inquit & a nobis de absolutione sententiam certiore: eumq; statim in subiectā uallem de templo proiciunt. Iudices uero contumeliæ causa uersis gladiis ferientes templi ambitu pepulere. Cædi enim eorū pepercerant ut disiecti p ciuitatem nuntii fierent apud omnes seruitutis. Idumæos iam uenisse pœnitebat: neq; his gesta placebāt. Quibus collectis zelotæ quidam secreto indicabat uniuersa: & quæcūq; hi q eos aduocauerāt scelerate fecissent omnia demonstrabat arma quidem cœpisse eos quasi Romanis a pontificibus Metropolis pderetur: reperisse autē nullum proditiōis inditium. Illos uero q tutari eam simularent: & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio quidē phibendos fuisse. Vex quia semel in societatem intestinæ cædis incedissent finē delictis adhibendum neq; uires omnibus suggerendas morem patrum destruētibus. Nam & si q portas grauitate ferrēt: sibi atq; in oppidum aditū ē pclusum pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidē pemptum una uero nocte populum totum pene consumptum. Quæ rege multos quidē suorū pœnitere sentirēt: eorū autē uiderēt a quibus rogati eēt crudelitatem immensam: ne ipsos quidē p quos salui erant erubescētium: in oculis. n. auxiliatorum pessima facinora committere: illorumq; iniuria Idumæis imputari quatenus ea nō prohibeant neq; ab his separent. Debere igit quoniam p deditiōe q dicta sunt calumnia fuisse paruissent: nullusq; Romanorū impetus timeatur: aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia cortoborata: illos domū recedere: malorūq; societatem uitando cuncta diluere flagitia: quorum non sponte sed decepti participes extitissent: periculosum est Idumæis. Et primum eos qui erant i custodiis solutū prope ad duo milia populariū: statimq; relictā

ciuitate ad Symonem neniunt de quo paulo post commemorabimus. Deinde domum ex Hierosolymis abiere. Euenit aut eorum discessum utrisque pariter inopinatum uidere. Nam & populus nescius poenitudinis paulum fiducia recreatus est uelut inimicis leuatus & Zelotarum creuit insolentia quasi non auxiliis caruissent sed ex ipsis esse liberati quos pudore ac reuerentia criminibus temperabat. Deinde nulla iam erat facinorosa mora neque cunctatio sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis utebantur. Quae uero placuissent ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in uiros fortes atque insignes caedibus saeuiebant cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unaque cautionem putarent nullum optimatum superesse. Itaque occisus est & cum multis aliis Goriion dignitate simul & genere praestans & plus posse populum gaudens: plenius isque libertatis amator ut nullus alius iudeorum quem tamen libertas praeter alias uirtutes perdidit. Sed ne per abdita quidem Niger eorum manus effugit bellis cum Romanis gestis uir strenuus comprobatus qui etiam saepe uociferans & cicatrices ostendens per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas desperata iam salute ne sepultura caret supplicabat. Illi aut prius interminati quam humum ei quam desiderabat concessuri non essent: mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occiderent Romanos eis ultores imprecatus est: famemque praeter bellum ac pestilentiam & ad haec omnia ipsorum mutuas manus eaque uniuersa confirmauit apud impios deus: & quod iustissimum esset effectit: ut audaciam suam quam primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus quod habebant de oppressione sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii quam iam dudum aliis restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant subitas pacis tempore excipiebant causas: & qui omnino libere eos non adissent pro contemptoribus. qui uero obsequentes pro infidiatoribus habebantur unaque maximorum criminum & mediocrium pene mors erat. Neque enasit quisquam nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Romani omnes praesertim duces Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens esse melius quam sic ipsi inter se discordes paulatim consumerentur. CAP. II.

Romani aut omnes quidem alii duces ad ciuitatem animos intendebant hostium dissensionem luctum sibi esse censentes. At Vespasianum penes quem summam rei potestatem erat incitabat diuinae prouidentiae firmantem auxilio in semet hostes esse conuersos. Verumtamen uelox esse momentum & Iudeos cito in concordiam redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait. Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare tanquam in Theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius quam piculo quam secum ipsi quod esset utile reputantes. Nam si statim ciuitatem aggredierent ipsos cum hostibus fore concordiam ac uires eorum et nunc nigentes in sepeliaturos. Sin opirentur paucioribus ac moderationibus his usus domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsi disponere qui sine labore Iudeos Romanis traderet: nulloque piculo exercitui uictoriam condonaret. Proinde manibus propriis interuentibus inimicis maximoque malo hoc est seditione turbatis oportere se magis piculoque spectatores esse debere quam cum hostibus morte appetentibus atque intestina rabie insipientibus manu colligere. Si quis autem putauerit uictoriae gloriam sine periculo fieri uiliorem. Sciat inquit armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu periculosius esse minus laudabiles quam parua gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuent etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Praeterea non id esse tempus ut mature occupanda uideatur uictoriae claritudo. Nec enim armis constituendis aut muris uel auxiliis congregandis Iudeos operam dare: atque ideo moras differrentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos miserabiliora pati quotidie quam ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde siue qui studiose consideret sinendos esse qui semet assumant siue facti ad gloriam clariorem nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas. Siquidem ratione recta dicetur non ipsorum sed discordiae fuisse uictoriam.

Acquiescunt omnes dictis Vespasiani: multique ad Romanos confugiunt & solum his licebat qui soluebant: nolentes fugere ad Romanos. CAP. III.

Haec Vespasianus eisque dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuerit eius consilium. namque dies singulos multi ad eum ueniebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis quam omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa dephensus fuisset uelut ad Romanos ire cuperet interficiebatur. Qui tamen eis de dissepconiam saluus abibat: & qui non dabat solus proditor habebatur. Restabat igitur pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes ingulari. Mortui uero per omnes uias congregabantur innumeri: multique etiam transfugere cupientium rursus in ciuitate perire praecipiebant. nam spe sepulturae in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant: ut neque intus neque per itinera occisus humum concederent: sed ueluti cum patriis legibus etiam naturae iura disturbare pepigissent: suaque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluerent. ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepeliendis autem suorum funera idem quod transfugis imminerebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat qui hanc alteri praestitisset. Et ut breuiter dicam nulla tam bona quam misericordia perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii quae miseranda uidissent a ui-

nis in mortuos: a mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum aut excedente metu suppositi-
bus mortui uelut adepti requiē beatiores uidebant: & qui erant in custodiis cōparatione sui crucia-
tus in sepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidē ab illis ius hoīum calcabat. Rī
debatur etiam diuinitas pphetarū qui responsis tanq; uulgaribus fabulis illudebant. Cū uero multa
contempsissent de uirtute ac uiliis statuta maiore etiam quā in patria olim prādicta fuerāt uero exi-
tupbauere. Verus enim quidam sermo ferebat tunc demum ciuitatem captum iri sancta quoq; flām
mis exurēda esse cum lege belli seditio fuisset exorta: phanumq; dei propriā manus ante uiolassent.
Quibus zelotæ nihil de eorum fide dubitantes ministros se prābuerant.

Ioannes quærīt aliis prāfesse: ducens sibi dedecus esse sibi parem: multiq; eum metu multi gratia
sequebantur.

CAP. IIII.

ET Ioannes iam dudū tyrannidē affectans parem cū similibus honorem habere dedecus
existimabat: paulatimq; sibi neq;ores adiungens ab eorū affectiōe sepaſ. Semp aut aliorū
decretis nō obediendo: suaq; iubendo impioſius: q; solus dominari cupet non latebat
q; lociabant nōnulli metus alii gratia. Muri⁹. n. erat oratiōe atq; fallacia pſuadere q; uel
let. Multi uero ppter ea q; sibi tutum eſſet ducebant priore delictorū cās uni potius aſcribi q; oībus.
Ad hæc q; manu strenuus erat & bonus cōſiliōſus: ſatellites non paucos hēbat: & ſi magna pars uim
contrariæ factionis reliquerat. Apud quos etiā liuor non nihil ualebat graue putantes non pauloāt
pari ſuccumberent. Plus aut metus eos ne ſub unius poteſtate tūnerēt exagitabat. nec. n. facile ſpera-
bant eum ſi ſemel obtinuiffet deiici poſſe: occaſionemq; in ſe habiturum timebant q; in principio re-
ſtitiffent. Proinde quiſq; bello quid uis pati decreuerat: quam ſponte ſeruens mancipii loco perire.
His quidē ſeditio diuidit & Ioannes in contraria diſſentientibus pte regnabat. Sed inter ipſos mur-
rita oīa erant cuſtodibus: nihil aut parū agebat: ſi quando armis plium laceſſebant. In populam
uero uel maxime contentiōē ſuſceperūt & quis maiore prādam caperet utrinq; certabant. Cum ta-
men ciuitas trium malorū ingementiū tempeſtate laboraret: hoc eſt belli dominationis: itemq; ſedi-
tionis eorū cōparatiōe bellū popularib⁹ mediocrius uididebat. Deniq; relictis ſedibus patriis ad alie
nigenas profugiebant: & Romanoꝝ beneficio ſalutē quā inter ſuos deſperauerant aſſequebantur.

Inuadunt ſicarii oppidum quoddam munitiſſimum apud Hieroſolymam die azymorum quan-
do iudæi celebrant feſta pro redemptione eorum ab Aegyptiis: interficiunt quot inueniunt: uicos
& omnes partes conuicinas depopulantur.

CAP. V.

Quatum pterea bellum cōmotū eſt gentis exitio. Haud pcul ab Hieroſolymis caſtellum
erat ualidiſſimū reponēdis opibus ad momēta belli turādīſq; corporibus ab antiquis re-
gibus ædificatū: quod Maſada dicebat. Id occupauerant qui uocantur ſicarii q; a rapinis
amplioriſus timore continebant. Hi cū Romanoꝝ exercitū ocioſum eſſe uiderēt: apud
Hieroſolyma uero iudæos dominatione atq; diſcordia ſeceſſiſſe in maiora facinora aggrediuntur.
Dieq; feſto azymorū q; apud Hebræos ad memoriā ſalutis quo ex Aegyptioꝝ ſeruitio liberati in ter-
ram patriam deuenerunt ſolēniter celebraſ. Noſte deceptis q; ibi erant oppoſiti municipiū quoddā
Galaadin puaſere: ubi pugna quidē iudæos ante puentos atq; diſpoſos quā arma caperēt ſiue concur-
rerent ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga deſecerunt: mulieres uidelicet ac pueros ſupra quāſe
ptingentos interfecerūt. Aedibusq; deſide compilatis fructus quoq; iam maturos depopulati in Ma-
lada portauerūt. Et illi q; dem oēs circū caſtellū uicos totaq; regionē populabant: non paruo undiq;
pdiſtorū ad eos numero in dies ſingulos conſuente. Simul aut cōcitati ſunt et p ſingulos iudæz tra-
ctus in latrociniaſq; interim quieſcebant. Ac uelut in corpore: ſi quando principale membrum timor
afficit oīa pariter ægrotare neceſſe eſt: ita ppter ciuitatis tumultū atq; diſcordiā etiam q; ſoris erāt ne-
q;ſſimi prādaſ inuenire licentiā. Singulis uero uicis ppris dilaceratis deinde in ſolitudinē recede-
bant. Congregati autē & collegia coniurantes exercitu quidē pauciores: plures uero q; latrocinialis
conſpiratio in templa & oppida ferebantur. Et ſequebat quidem ut in bello fieri ſolent: ab his eos ma-
le affici quos petiſſent. Veꝝ prāueniebat ultio mox cum latrones a prāda reſugerent: nulla q; pars
erat iudæz quæ non una cum Hieroſolymis prācellentiſſima ciuitate interiret.

Nunciant hæc Veſpaſiano a tranſ fugis q; buſdam clam. n. q; dam ad Romanos cōfugiebant q; hor-
tabantur Veſpaſianū ut fertet opē ciuitati: accedit prope Hieroſolymam: ingreditur Gadaram clam
legati ad eum mittuntur: occiditur Doleſus ab aliis inimicis.

CAP. VI.

Hæc Veſpaſiano a tranſ fugis indicabant. Nam licet oēs exitus a ſeditioſis cuſtodirent: &
quomodo q; ad eos acceſſiſſet interficerent: tamen erāt qui ad Romanos clāpſugerent
ducemq; Romanoꝝ opem ferre ciuitati & reſeruare populi reliq;as hortarent: multos. n.
q; bene Romanis uellent piſſe multos adhuc in piculo dicebant eſſe ſupſtites. Ille autē
lā tum miſerās eorū calamitates ppius ad eos uelut Hieroſolymā obſeſſurus accedit: æ aut uera ut ci-
uitatē obſidiōe liberaret: ſpe aut ante reliqua ſubgēdi nullūq; ipedimētū extrinſecus obſidiōni re-
linquēdi. Cū igit ueniſſet in Gadara tranſamniēſis regionis Metropolim ualidiſſimā mēſis Martii
q; tra die ciuitatē ingredit. Iam. n. optimates ignorātibus ſeditioſis legatos ad eum de traditione mi-
ſerant tam pacis deſiderio q; ſuis patrimoniis metuentes. Multi. n. apud Gadara locupletes habita-

bant quoque legationē inimici nesciebant nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerūt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabantque intestinis inimicis numero inferiores erant neque procul abesse uidebant a ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent sine sanguine id facere nullaque a noxiis poena repetita non honestum sibi putabant. itaque Dolesum comprehensum namque is non dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur sed et legationis auctor erat interficiunt inimicique iracundia mortuo nerberato extra ciuitatem dilapsi sunt. iam uero propius accedente Romano exercitu Gadarensum populus. Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto fidei dextrās ab eo accepit equitūque & peditū subsidia contra fugitiuorum excursus. Muros. n. priusque Romani peterent ipsi destruxerant ut eo sibi fides esset quod pacē diligerent si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderentur.

Iubet Vespasianus Placido ut insequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quē illi cum quibusdam ubi se receperit persequitur quod capta oportunitate a Placido iterimunt: eosque a iordanē insequitur coacti atque congregati Placidus eos occidit quidā in iordanē se precipiunt conuicinosque uicos inuadit. CAP. VII.

Vespasianus autē misso Placido cum equibus ac tribus milibus peditū aduersus eos qui ex Gadaris fugerant ipse cum ceteris militū copiis. Caesaream regreditur. At fugitiui postquam equites repetē a tergo insequētes uidere priusquam in manus uenirent in uicū quēdā cui nomen est Bertheanabrin se recepere. Vbi repta non paucorum iuuenū multitudine his qui partim uolentibus partim ui armatis specietenus contra Placidū eiusque milites persequuntur. illi autē primo impetu paululum recesserunt ea simul arte ut eos a muro longius prouocarent. Deinde loco opportuno circumdatos talis agentes eminus sautiant. itaque fugientes quidē ab equitibus perueniebant iudaei. Qui uero manus cōseruissent a peditibus cornebant nihil plus audacia demonstrantes cōdensos. n. aggrediendo Romanos armis non secus ac muro septos. Qui ipsi quidem talis auditū non inueniebant neque sufficiebant acie rumpere. illorum autē transigebant sagittis immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrū & decidebant: alii gladiis ora percussali ab equitibus dissipati. quoniam cura erat Placido cursum eorum a uico intercludere assidueque percurrentes ea praecedentesque reflectens una et libratis sagittarū ictibus utebatur hisque proximos interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabant donec uim lapsi qui fortiores erant ad muros effugere. Eius autē custodes quid agerent nesciebant. Nec. n. excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent una cum his perituros esse uidebant quod et contigit. illis. n. cōpulsis ad murū pene eū his Romanorum equites irrupere. portis autē ante praesentis admoto milite Placidus post meridiē usque acerrimo certamine muro pariter ac uico peritus est. ibique tunc uulgus quidem inerts occidebatur fortiores uero fugā petebant. Domus uero a militibus diripiebantur & uicus igni traditus est. Qui uero inde euaserant totā secum illam regionem ad fugam incitarunt & extollendo proprias calamitates in maius totumque Romanorum exercitū aduentare dicendo metu omnes undique commouerunt: plurimi autē numero aucti in hiericunta secesserunt. Hae enim et tunc eorum spe salutis fouebantur esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus rebusque ante prospere gestis fretus eos insequabatur & usque ad iordanē quidem semper quos occupabat morti dabat. Omnē uero ad flumē coactam multitudinē fluminis impetu phibitam quod auctum imbris uadum transire non poterat aperto flumine congregatur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulsi quod fugae locum non haberent: praeterea ad ripae longitudinem tela equitū & incursus excipiebant. A quibus multi percussis in flumine ceciderunt. Nam qui manibus eorum iteriere tresdecim milia fuerunt. Alii cum uim sustinere non possent: in iordanē sponte desilierunt. Erat autē numerus infinitus. Et praeterea capti sunt prope ad duo milia ducenti uiri cum praeda maxima ouium & asinorum: itemque camelorum & bouum. Iudaeis quidem hoc uulnus inflatum quauis parum superioribus maius tamen seipso uisum est & non solum quod eam totā regionem quam fugerant caedes repleuerant: sed quod erat repletus mortuis iordanis peritus non erat. Et Asphaltidis quoque lacus repletus erat cadaveribus quae per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus in uicos proximos & municipia cōtendit. Captisque Abila & Inliade & Besemoth omnibusque ad lacum Asphaltidē idueos ex transfugis ubique collocat. Deinde milite scaphis imposito eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuiū quidem tota regio Romanis cessit ubique omnia usque ad Machaerunta deuicta sunt.

Nunciatur Vespasiano quod Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum: multa loca capit: restantur quae destruxerat bello: munia loca omnia militibus: narratur quod nobilis sit regio Hiericuntis. CAP. VIII.

Um haec autem aguntur motus circa Galatiam nunciat: & quod Vindex una cum optimis indigenarum a Nerone defecisset de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetū belli quae nunciata sunt incitarunt: iam tunc futura bella ciuilia toti usque imperii pericula prospicient: eū se partes orientis ante pacasset minus Italiae metuendū existimaret. Obstante autē hyeme per subactos interim uicos atque oppida subsidia collocabat: & decadarchos ciuitatibus apponēs multa et quae uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū copiis quas Caesarea adduxerat in antipatridē uenit: ubique per biduum ciuitate cōposita tertia die uastando inflāmando: omēque subuertendo circū Thamnā toparchia in Lydda & Iam.

niam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset constitutis illuc habitatoribus idoneis in Amathrētā puenit occupatisq; ad Metropolim eorū oībus uicis castra muro circūdat. Quinta q; in his relicta legione cū cætera manu in Bethseptephō toparchiam p̄fiscitur: ea q; ex uicina regione. itēq; circum Idumæam igne consumptis castella quidē locis opportunis munuit. Captis aut̄ duobus uicis in medio idumææ positis: hoc ē Batari & Caraphartobā pluſq; decē milia hoīum peremit ppe aut̄ ad milē cœpit. Exactaq; inde cætera multitudine non paruam militū suorū partem ibi constituit: qui oīa montana loca incurſando uastabant. Ipse aut̄ cum reliquo exercitu in iamniā rediit: unde per Samaritidam ac per Neapolim: quæ dicebatur ab indigenis Nabarthad secundo Iunii mensis die i Coreā descendit: ubiq; positis castris postridie Hiericunta peruenit. In qua unus ei reſtor: Traianus quē locis ulterioribus ducebat militē iungit cunctis sub iordanē deuictis. Sed ex Hiericunte quidem multitudo ante Romanorū aduentū in aduersam Hierosolymis montanā regionem diffugerat: nū pauci autē qui remansere perimunt. Desolatam uero offenderat ciuitatē: cui in planicie sitæ nudus mōs ac sterilis iminet: idēq; lōgissimus. A septentrionali. n. regiōe usq; ad Scythopolitanos agros. A meridiana uero usq; ad terrā sodomiticā & Asphaltidē lacū terminus extendit. Non totus aut̄ in equalis est: & q; nihil gignit nō habitatur. Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiens a Iulide a leprētionali regiōe p̄lixius at̄ in meridie usq; ad Bacca q; petrā differt: terminat arabicā ciuitatē. In hoc ē Ferreus mons appellatus ad moabitidē usq; paludē longus. Inter duos at̄ montes regio q; magnus cāpus uocabatur a Gēnabra uico ad lacū Asphaltidē usq; patens habet ducentorū & triginta stadiorum lōgitudinem: latitudinē uero centū & uiginti: mediūsq; ab iordane diuiditur. Sūt aut̄ illic duo lacus asphaltides & Tyberienſis natura cōtraria. Nanq; alter salſus ē sterilis est. Tyberienſis uero dulcis & fecundus: ætatisq; tpe illa planicies ardore solis incendit & uitiis opprimis: aeris tractu oībus circū aridis p̄ter iordanē. Vnde euenit ut palmarū q; in ripis sunt magis floreat & fertiliores sint. Minus aut̄ q; longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericunta largissimus fons est: rigandisq; aruis uberrimus: iuxta ueterē scaturiēs ciuitatē: quā Iesus Naue filius hebræorū ductor primā in cananæorum terra bello possederat. Hunc fontē ferūt nō solū terræ atq; lignorū fructus: sed et̄ fœminarū p̄tum obtundere solitū: cū itaq; p̄ter morbo ac peste corrūpere. Postea mansuēnisse contra saluberrimū ac fecacissimum esse factū ab Heliseo quodam Propheta: qui Helicæ notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab Hiericuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat: ipsos & oēm illā regionē p̄petua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontē Lagenam fictilē salis plenam in p̄fluētē aquam misit. Iustam deinde ad cœlū dexteram tendens: fontiq; inuergens blanda h̄bamina ipsū quidem p̄cabantur ut fluenta leniret: ac dulciores aquarū uenas aperiret. Deum uero ut fœcundioribus auris flumina temperet orabat: tanquam ubertatē fructuū quam successionē plis daret indigenis. Nec eorū genitricēs filiorū aqua deficeret: quoad iusti manerēt. Ad has p̄ces ex disciplina manibus multa operatus fontē imutauit: & q; antea cā erat his orbitatis ac famis: idē uictus ac fœcunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est: ut si attigerit modo terram sapidior sit aq; diu pseueratibus. Vnde eo q; largius abutunt̄ exiguum emolumentū habēt: q; uero parcius plurimū. Amplius tamē quā cæteri fontes spatū rigat. Et septuaginta qdem stadiis longā. xx. autē latā planitiē permeat. Optimos at̄ in ea paradisos ac densissimos educat palmarūq; irriguarū genera tā sapore quā noībus uaria. Quarū p̄guissimæ calcibus pressæ plurimū mellis emittunt: nō multū alio melle deterius: quāquam & mellis alitrix est illa regio & oppobalsami ferax: qui oīum carissimus est fructus: ubi nascētium. itēq; Cyprū Myrobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit non errabit: ubi & largæ & optimæ generant̄ q; sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliq; facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatū quod factum ē reddit. Cuius rei cā mihi uidetur esse aquarū uis læta. Aeris caloricū hic puocet q; nata fuerint atq; diffundat. Liquor at̄ firmis singuladicibus stringat uiresq; suggerat: æstiuo tpe quo sic perusta est illa regio: ut nihil facile procedat ac pululet: aqua tamen si ante solis ortū hauriat: uianæ spiritu refrigerescit: naturamq; contrariā aeri sumit. Hyeme uero cōrepescit: neaq; merſis mitissima efficitur. Tanta ē aut̄ cœli tēperies: ut quo tempore in alia iudææ regiōe ningit: lino illic tamen indigenæ uestiunt. Distat at̄ ab Hierosolymis. cl. stadiis: & ab iordanis stadiis sexaginta: torūq; habet ab Hierosolyma spatium desertū atq; saxorum: ad iordanem uero & lacū Asphaltidē licet humilior: æque tamen incultum ac sterilem.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere.

CAP. IX.

Sed de hiericunte quā sit fortunatissima satis dictum est. Cōmemoratione autem dignū puto Asphaltidis quoque naturā exponere lacus. Is enim sterilis est: nimia uero leuitate etiam quæ grauissima sunt in eum lacta referuntur. Demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus qui eius uisendi causa illuc uenerat iussit quosdam natandi inscios uinctis post terga manibus in altum proici: & euenit omnibus tanquam uī spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris atque mutatio terræ: quæ in singulos dies superficiem uertit & solis radiis uariata resplēdet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas: q; super undā & habitu & magnitudine tauris sine capiti-

bus affimiles natant. Ad eas aut cum lacus exercitatores accesserint: nacti quod aggestum est ad naues trahunt: & quia lentū est repletas eas abrūpere nequeunt: sed quasi replicata scapha pendet a cumulo: donec menstruo mulieris atq; urina soluat. Est aut utile non modo ad compagines nauū: sed ad corporum etiam curationē multis remediis admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadiorū: quia a Zobaris usq; ad Arabiam tenditur. Latitudo aut. cl. stadiis patet quæ Sodomiticæ terræ uicina est. Olim qdem tam fructibus q̄ substantia ciuitatum fortunata. Nūc autē oīs exusta utiq; habitatorū impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc i ea reliquias ignis & oppidorum quinq; uidere licet imagines: & renascentes in fructibus cineres: q̄ colore quidem sunt & aliis similes: carpentiū uero manibus in fumum dissoluntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Vespasianus collocat præsidia apud Hiericuntā: mittit quosdam Gerasa hii ciuitatem capiūt: mille iuuenes interficit: omnia dantur flāmis.

CAP. X.

ET Vespasianus Hierosolymorum habitatores muniri undiq; cupiens: apud Hiericūta & Addida castellis erectis utrobq; auxiliatorū pariter ac Romanorū p̄sidia collocat. Mittit aut Gerasautium Annium: equitatus ei parte multisq; peditibus attributis. Qui primo aggestu ciuitate capta mille iuuenes: qui ne fugerent præuenti erāt interficit familias captiuas ducit bona militibus prædari p̄mittit. Incensis deinde domibus p̄ximos petiit: erat aut fuga potentū & interitus infirmorū: quodq; occupatū fuisset flāmis dabatur: oīb; q; tam montanis locis q̄ tota planicie bello oppressis apud Hierosolymam degentes exēdi copiā nō habent cū transfugere quidam cupientes a Zelotis asseruantur. Eos uero qui etiam tunc a Romanis dissidebant undiq; ciuitate nallata cohiberet exercitus.

Nunciatur Vespasiano paranti proficisci Hierosolymam q̄ mortuus sit Nero: quō etiam Galba sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia.

CAP. XI.

O Espasiano aut Cæsaream reuerso & cū oīb; copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero perēptus cū per annos tresdecim & octo dies imperasset. De quo referre quēadmodū de honestatē imperiū: nequissimis hoīb; Nymphidio & Tigillino & indignissimis libertorū promissa repu. quodq; horū captus insidiis ab oīb; suis seruatoribus destitutus cū quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit ibique semet occiderit. & q̄ multo post tpe qui eum deposuerant p̄enas dederint: bellumq; per Galatiam quo pacto deseruit: & q̄ Galba creatus imperator Romā redierit ab Hispania. & quēadmodum incusatus a militibus tanquā humilioris esset animi in medio foro necatus sit: & Otho declaratus sit imperator eiusq; militiam i Vitellii duxisset exercitū necnō & Vitellii turbas & circū capitolium pugnā: & quēadmodū uel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint uel Germanorū agmina bellum civile sedauerint. Hæc oīa recusari narrare cū fide: & a multis Græcorū itemq; Romanorū & a cunctis copiose præscripta sunt. Ordines aut rerum continuandi gratia ac ne inter cisa pendeat historia summatim singula designabo.

Vespasianus expectat qd Galba ad eū de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suū Titū: nauigat rex agrippa ad Galbā: nunciatur i Achaia q̄ Galba sit interfectus & Otho sit creatus: agrippa statuit Romā p̄gere: Titus ad patrē nauigat Vespasianus cū Tito suspēsi bellū negligūt.

CAP. XII.

Citur Vespasianus primo qdem in Hierosolymam militiā differebat expectans quo nā uergeret imperiū post Neronē. Deinde ubi Galbā impare cognouit nihil conari decreuerat priusquā ille quoq; ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit aut ad eum Titū filiū suū & salutatū simul: & ut de iudæis mandata acciperet. Ob easdem cās & rex Agrippa nauigauit ad Galbā. Sed dum Achaia q̄ hyems erat longis nauibus p̄teruehant iter fici Galbā contigit septē mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperiū: ac tres menses rempublicā gubernauit Agrippa uero nihil mutatione deterritus Romā p̄gere statuit. Titus uero diuino quodā impulsu ex Achaia ad Syriā nauigat: & mature inde Cæsaream uenit ad patrē. Suspēsi aut de omnibus quasi nutante Romano imperio iudæorū militiam negligebāt. Patriæ quoq; metuentes aggredi alienigenas importunum esse arbitrabantur.

In Hierosolyma exoritur nouum bellū per Simonem Gioræ filium: Simon cū Zelotis congregatis multos occidit: cū idumæis etiā pugnat: iacobus quidam perdere idumeos cogitat: idumæam capit Simon totam regionē depopulat: capitur uxor Simōis a Zelotis: perterriti timore remittūt ei mulierem suam.

CAP. XIII.

Interea tamen bellum aliud in Hierosolymam excitatur. Erat Simō Gioræ filius patria Gerasenus ætate iuuenis: sed calliditate posterior Ioāne: a quo iā pridem ciuitas possidebatur: uiribus aut corporis audaciāq; p̄stantior. Ob quam ex Acrabatena quoq; Toparchia: cuius rector erat pulsus ab Anano pontifice ad latrones puenerat: q̄ Masadā occupauerat. Is at primo qdem ita suspectus erat: ut eū ad iherus castellum cū mulieribus q̄s secū adduxerat transire p̄mitterent ipsi excelsius incolentes. Rursus at pp necessitudinē morum fide

GG iiii

his esse uidebatur. Nam & ductor erat p̄darum exentibus & cū ipsis territorii Masada populabatur nec tamen eos ad maiora exortanda metuebat. Dominandi. n. cupidus magnorūq; appetens quia mortem Anani comperit in montana discessit ac uoce p̄conum seruis libertate promissa: itēq; libris primo cunctosq; q; ubiq; fuerant nequissimos congregauit. Iam ualido conflato collegio montanos uicos diripiebat. Semp̄ autē accedentibus pluribus eius sociis audebat ēt in humiliora loca descendere: & ciuitatibus quoq; iā terribilis erat multosq; potentiū uis leius & prospera facta sollicitabant. Nec iam seruorū tantū sine latronū exercitus erat sed multosq; etiam popularium tanquā regi patebat obsequio. Excursus at agebatur in Acrabatenā Toparchiā & i maiorem usq; idumzā. Vicum. n. cui nomen est Aim muro amplexus ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle. n. quæ appellat Pharan occultas qdem dilatauit speluncas: multas uero patas inuenit atq; is conditor p̄tē dē receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat: multaq; collegia diuersabantur neq; dubitabatur q; in Hierosolymis copiis & apparatu pluderet. Vnde insidias ueriti zelotæ ac p̄uenire eū qui cōtra se cresceret cupientes plerūq; cū armis egrediunt. His autē Simon occurrat cōmissosq; p̄lio multos occidit & reliquos cōpellit in oppidū. Nondum autē uiribus fretus ab obsidione deterritur. Prius autē idumzā subjugare conatus est. Itaq; cū uiginti milibus armatorū ad fines eius properabat. Idumzōrū autē princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnantū ciuiū congregatis pluribus at qui sua seruarent domi dimissis p̄p Sicatorū qui Masadæ uersabantur incursum. Simonem in finibus p̄stolabantur ubi conspectu habito ac p̄ totū diem detracto p̄lio: neq; uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidem in Aiam nicum idumzæ uero domū egressi sunt. Non multo autē post Simon cū maioribus copiis eorū fines petebat: castrisq; in quodam uico cui nomen est Thecue positus ad custodes Herodii quod nō longe aberat de sociis suis Eleazarū misit: ut castellum sibi traderent persuasurū quē quidem sine mora suscipere custodes causæ nescii cur uenisset. Mox autē de traditione prolocurū strictis gladiis persequerentur donec fugæ locum nō reperiens de muro in subiectam uallem se proiecit: & ille qdem hoc modo statim mori. Idumzæ autē uires Simonis formidantibus placuit priusquā bello congredere explorare hostium copias. Huic autē se in ministrū obtulit parato aio Iacobus quidā e rectoribus cogitans p̄ditionē. Deniq; profectus ab Aluro: in hoc enī uico tunc idumzōrū collectus erat exercitus: ad Simonē uenit: primūq; se patriā suam traditurū esse paciscitur accepta fide q; semp̄ ei carissimus foret. Mox ēt de tota idumzā operā pollicet. Ob quas res humanissime apud Simonē cœnatus clarissimiq; p̄missionibus aiatus ubi ad suos rediit: primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat esse maiore. Deinde rectoribus ēt paulatimq; multitudine uniuersa prertitis ut Simonē reciperent suadebat: eiūq; sine pugna rerū oīum permitterent p̄cipit. Simul autē & hoc agens & Simonē per nuncios euocabat disiecturū se pollicitus idumzōs quod & p̄stitit. Nam cū iam appropinquaret exercitus: equum primus incendit & cū sociis corruptionis effugit. Pauor autē occupat uniuersam multitudinē: ac priusq; ad manus ueniretur domū quisq; suam soluti ordine recesserūt. Simon p̄ter opinionem sine sanguine idumzā introiit: primūq; aggressus ex improuiso Chebrō municipiū capitū quo maxima p̄da potitus est: multosque fructus diripuit. Chebron at indigenæ ferunt nō eiusmodi terræ ciuitatū uerū etiam ægyptia Memphis antiquiorē. Deniq; duo milia & trecenti eius cōnumerant āni: hæc autē fabula est. Abraham quoque parenti iudzōrū fuisse domiciliū: posteaq; Mesopotamiæ sedes reliquit eiūq; posteros hinc ad ægyptum esse profecturos. Quoq; ēt nunc monimenta extant in eadē ciuitate per optimo marmore liberaliter fabricata. Cernit autē sexto ab oppido stadio arbor maxia Therebintus: eamq; memorant ab initio mūdi creati nūc usq; durare. Hinc totā Simō peruasit idumzā: nō modo uicos eius & ciuitates depopulando: sed excitando ēt territoria. Nam p̄ter armatos quadraginta eum milia sequebantur ut his nec uictui quidē necessaria satis essent. Ad has autē necessitates accedebat eius crudelitas insup̄ iracundia quo magis uastari contingit idumzā ut quē admodum post locustas filua cerni solet & frondibus ipoliata: sic ēt qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinem relinquebat: & aliqua quidē cōburendo: alia diruendo: & quicqd in ciuitate uel in agris natū est conterēdo calcibus aut depascendo delebant perq; quā terram cultā iter agendo faciebāt eam steriliore. Propterea ut ne signum quidē uastitatis relinqueret quod aliquando fuisset. Hæc oīa rursus zelotas incitauerunt: & aperto qdem bello configere p̄timere: insidiis uero per itinera collocatis uxore Simōis rapiunt: eorūq; p̄terea quos hēbat in obsequio plurimos. Deinde tanquā Simonē ipsum cœpissent in ciuitatem exultantes recedunt. Continuo nāq; sperabant armis eū depositis p̄ uxore sibi supplicaturū. Illum autē nō misericordia sed ira cōiugis rapinæ peruaserat. Cūq; ad muros Hierosolymorum uenisset uersa sauitia q; percussores prendere nequisset. ita in quos reperisset effundebat insanā. Deniq; olerū sarmentorūq; cā p̄gressos ad murū iberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē ut ai indignatiōe id solū abesse uideret: q; nō ēt uesceret corpibus mortuorū. Multos at abscessis manibus dimittebat i ciuitatē una p̄terrelaciēs inimicos & populū reuocare cupiēs a nocētib. Hisq; mādabat ut diceret q; iuraret Simō p̄ deū q; cuncta regeret: nisi cito redderent cōiugem suam muro p̄rupto oībus qui in ciuitate essent similiter uterent: neq; cuiquam ætati p̄ceret: aut ab innocen-

tibus discerneret noxios: donec his eius mandatis non modo populus sed etiam Zelotæ metu percussi remiserunt ei mulierē atq; ita delinitus paulisper ab assidua cæde requieuit.

Præter bellum in iudæa: in Italia ciuile bellum fiebat: perempto Galba: Otho imperator creatum cum Vitellio pugnatū audita uictoria semetipsum Otho occidit: qui biduum & tres menses imperiū tenuit.

CAP. XIII.

Non solum autem per Iudæam erat seditio bellumq; ciuile: uerum etiam per Italiā. In medio namq; Romanorum foro Galba perempto: creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnatū quem Germanorum tunc manus elegerat. Habito autē apud Bebrinacū Galliæ prælio cū Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho superauit: altero Vitellii milites: multisque trucidatis & aduersæ partis audita uictoria. Otho apud Brixellū semet occidit: postq; biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserūt autem Vitellii ducibus Othonis milites & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat.

Vespasianus partes duas Idumææ capit alteram etiam ciuitatem capit omnes interimit: Simon quoq; idumææ reliquias prosequitur: Ioannes intus multas p̄dationes permittebat Galilæis: uescebat tur libidine: certant adinuicem Zelotæ cū Ioannes & Simon cum illis.

CAP. XV.

Vm interea Vespasianus quinto die iunii mensis Cæsaream profectus est: eas quas nondum subuerterat idumææ partes petiuit & in montana regione quo primum ascendit Toparchias duas Cophniticā & Acrabatenā subegit. Deinde post has Bethelā & Ephrē municipia: sibiq; præsidis collocatis usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc depræhensos necabat: multosq; capiebat. Rectorq; autem unus Cerealis cū equitū parte ac peditū superiorem quæ dicitur uastabat idumæam & Chaphetranū quidē pseudo municipium aggressionē captū incendit. Alterum uero quod Charabin dicit admoto milite obsidebat muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moratur: speranti subito portas aperuere: & cū p̄cibus adorantes ei se tradidere. Quibus subiugatis Cerealis in Chebron alteram ciuitatē antiquissimā tendit sita: ut dīxi in montanis locis haud procul ab Hierosolymis. Vi autē intromissus in eam reliquam multitudinem quam ibi offendit cum puberibus interemit: oppidū uero ipsum exurit. Omnibusq; iam captis p̄ter castella Herodium & Masada & Machæruna quæ a latronibus tenebant sola iam Hierosolyma romanis ante oculos erat: quæ expugnanda restabat. Simon autē ubi uxorem suam a Zelotis recepit ad reliquias iudææ regreditur persequendas: & undiq; circumacta natione Hierosolymam compulit pluresq; fugere: cū ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde cum muro eius obsessio operatorum ex agris ad euntē multitudinem cœpisset interficiebat. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiore: quos etiam Galilæi nouis inuētis & audacia factionū corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioannes ob potentiam quam sibi comparauerant: uicem referens oīa quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autē rapinarum cupiditas erat: idomorumq; locupletum p̄scrutatio. Cædes autem uiroꝝ & scæminarū & iniuriarū pro ludo habebant: prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu: post satietatē muliebri libidine tabescebant: comptiq; crines ac scæminarū ueste induti lotiq; unguentis: & ut forma placeret oculos illiti non solū ornatum: sed impudētiā quoq; mulierū imitabant: & obscenitate nimia nepharios coitus exigentes ut in lupanari uersabant: & ciuitatēq; totam impuris facinoribus prophanebant. Effœminantes autē uultum dextras ad cædem pronipras habebant: delicatoq; incestu enernari subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamētis uesticulisq; eductis gladiis: caesa obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannē fugissent excipiebat sæuior in cædibus Simon: quiq; intestinū euasisset tyrannum: ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ uia tranti re cupientibus ad Romanos abscissa spes erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat idumæorū: diffidebant: separatiq; ab aliis aduersum tyrannū tam liuore potentia quam crudelitatis eius odio armanur. Deinde pugna congressi multos zelotæ: perimunt: ceterosq; in aulam regiam compellūt quam Grapte ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Sizzæ regis Adiabenoꝝ. Vna uero irrupere Iudæi atq; inde zelotæ in phanū pulsi Ioannis pecunias prædabant. In aula enim supradicta & ipse degebat: tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autē zelotæ qui per ciuitatē dispersi ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: neosq; Ioannes aduersus populum & idumæos educere cogitabat. Istitis autem non tam impetus eorum metuendus erat: cum pugna plus possent quam confidētia: ne de templo nocte subreperent: seq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent.

Deliberant Simonem introducere & Ioannem expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: cōgreditur cum illis qui eum receperunt.

CAP. XVI.

Itaq; collecti cū pontificibus deliberabant: quoniam pacto imperiū præcauerūt. Sed profecto deus sententias eorum in deterius uertit: & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deiicerent: Simonem recipere statuerunt: & cum præcis bus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur: missosq; Mathia pōtifice rogant Simonē ut ad se introiret: quem sæpe timuerat. Cū his autē p̄catores erāt: et qui zelotas ex Hierosolymis fugerant. Domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nū-

mis superbe se dominum fore pollicitus uelut ciuitatem liberaturus ingreditur: cum salutis eum datorem ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi uero cum suis copiis introiit: mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat quam eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioānes autem cum multitudine Zelotarum in tēplo exire prohibitus amissis etiam quæ in ciuitate habebat. Nam statim rex eorum Simon cum sociis diripuerat: salutem iam desperabat. Templum tamen adiunante populo Simon aggreditur. Illi aut in porticibus perque propugnacula stantes impetum repellebant: multiq; a Simonis parte oppetebant: multi sauii referebatur: quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant: eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent: turres tamen quatuor maximas fabricauerant: ut ex alto uidelicet missilia torquerent. Vnam ad orientalem angulum: & septentrionalem alteram: super xystrum tertiā in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiē quod septimus quisq; inciperet tuba significare: rursusq; uesperis quod defineret nunc seras populo: nunc ut opus faciat denunciantē. Per turres aut disposuerunt balistas saxorumq; tormenta & sagittarios & fundarum scientes: itaq; tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur: cum pleriq; mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus propius accedebat. Machinarum enim missilia delata longius multos pugnantium perimebant.

Bella fiunt in Italia p Vitelliū & suos milites: audiens hæc Vespasianus q; Vitellius princeps sit factus indignat: milites Vespasianū hortant ut Romā accedat: eo q; ipm populus iperatore cōstituet: tenuit ipse ipsi cogunt uelle imperium: cogitat quō rem efficere possit.

CAP. XVII.

P Er idem tempus Romanos quoq; scēuolera mala circūueniunt. Aderat. n. ex Germania Vitellius cū exercitu: aliam p̄terea ingentē multitudinē secum trahens. Et cum eum de stinata militi spacia non caperēt totam urbē pro castris habebat oēmque domū repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorū diuitijs oculis infuetis & auri argētique stupore perfusi uix cupidinē continebant: adeo ut in rapinas se conuerterēt & eos qui obstatē conarentur occiderent. & in Italia quidē ira res erant. Vespasianus aut postq; Hierosolymis proxima depopulatus Cæsareā reuertebatur audiit Romanorum tumultus & Vitellium principem. Hoc aut licet ipse imperium pati sicut bene imperare nosset ad indignationē perductus est: dominū dedit gnabatur eum qui uelut desertū inuasisset imperium. Dolore aut saucius cruciatum ferre non poterat: neq; aliis nacare bellis cum patria uastaretur. Verū tamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum tantum longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa. n. fortunam posse nona facere priusq; ad Italiam p̄fertim hyemis tpe ipse transiret: plusq; crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conueniētes aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes incurfabant Romæ constitutos milites & in delitiis agētes: qui ne famam quidem belli sustineantq; bus libuerit dīcēmere principatum: & spe quæstus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis subigaleis senescentes alijs condonare potestatem: cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si hanc amiserint quam iustiore uel quando rescierēt erga se beniuolentiæ gratiam. Tanto at Vespasianum quam uitellium dignius esse principem fieri: quanto illis qui eum declarassent ipsi præstaret. Non. n. se minora pertulisse bella: quam qui ex germania uenissent: neq; illis qui tyrānum ide ducebant in armis deteriores esse. Nullum autē in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatū populū ue Romanū Vitelliti libidines pro Vespasiani pudicia perpeffuros: nec pro bono imperatore crudelissimū tyrannū: aut filiū pro patre optaturos principē. Maximum. n. pacis tutamen uerū in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeat imperium: habere se Vespasianum: si ue adolescentiæ uiribus Titum: ex amborum ætate quod erit cōmodum temperabitur. Non solum autem se ministraturos declarati imperii uires: qui tres legiones regumq; habētes auxilia conseruassent oīa ad orientem atq; ad Europam Vitellii timoribus sepata: sed etiam qui essent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atq; aliū filium: quorū alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri spectarent: alteri uero etiam urbis esset cōmissa custodia. Quæ pars ad imperii principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent senatum fortasse declaraturum eum principem quē conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. Deinde adhortati se in uicem Vespasianum imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conseruarent orabant. Illi autem olim quidem rerū omnium cura fuit: nequaquam uero imperare uolebant. Dignū quidem se factis existimās: priuata autē uitæ securitatem clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti aut rectores magis instabant: & circūfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus quod renebat imperium postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset: acceperat Mutiano autem cæterisq; qui eum ad imperium inuitauerant: & exercitu alio uociferante ut se in hostes omnes duceret: prius res Alexandri nas procurandas putantis: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperii propter frumētariam functionem: eaque si potitus esset ui quoque si præstaret Vitellium deliciendum sperabat. Nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones: quæ apud Alexandriam degerent sibi cupiebat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo sibi fore illam regionē

aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu marique importuosa est: & ab occidente quidam aridam Libyam habet obiectam: a meridie uero limitem qui Sienē ab æthiopia dirimit: nauibusque inuias Nili fluminis cataractas. Itemque ab oriente mare rubrum ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usque ad Syriam: & quod dicitur Aegyptium pelagus totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Sienē per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelosium nauigio stadiorum trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē usque nauibus ascendit. Namque ulterius progredi ut supra diximus cataractæ non sinunt.

Describitur qualitas portus Alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut essent sibi adiumento fama ē quod Vespasianus sit impator: quasi omnes ad eum accedunt congratulantes & subiectes se eius imperio: recordatus Vespasianus quod Iosephus prædixerat: liberari iubet eum & uinculis. CAP. XVIII.

Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & hostium perangustum habet: saxisque latentibus a directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachiis cingitur. A dextera uero Pharus obiecta insula turrim maximam sustinet: ad trecenta usque stadia nauigantibus igne lucentem: ut quam longissime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflicto pelagus & a uersis obiectibus fractum asperiores facit meatum: eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est: & triginta stadiis magnus. In quem tam quæ defunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione Vespasianus Alexandriam rumore cupidus occupauit: ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tyberium Alexandrum litteras dedit: qui ægyptum & alexandriam regebat: indicans militum alacritatem: quodque ipsi necesse fuit suscepto munere principatus operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem simul ut Vespasiani legit epistolam prompto animo: & legiones eius sacramento rogauit & populum: uiri autem libentissime paruere uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate: omnia quæ imperii usus exigeret aduentui quoque principis necessaria iam parabat. Opinione uero citius declaratum in oriente Vespasianum imperatorem ubique fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant: nuntiique læti pro eo simul & sacrificia celebrabant. Agmina uero apud Mesiam Pannoniamque degentia: quæ propter Vitelli audaciam paulo ante fuerant concitata: iussuradum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus iam Berytum uenerat: ubi multæ quidem e Syria: multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderant: obuiam ei coronas & gratulatoria decreta a singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus: populorum alacritatem iurataque per ipsum principi sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna: rebusque ad eum plurima ex parte inclinatis cogitare cœpit: & quod non sine prouidentia sumpsisset imperium. Sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circunduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa & alia: multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia: & Iosephi dicta quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem. Admirabatur autem uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis: primo quam strenuus fuisset Iosephus: quantumque in iotapatis expugnandis propter eum laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipse quidem timoris causa suspicaret esse figmentas: tæpus autem diuinum fuisse ut rerum exitus probauisset. Tumque inhonestum esse ait: ut qui sibi augurasset imperium uocisque dei minister ac nuncius extitisset adhuc captiui loco haberetur: fortunamque sustineret aduersam. Vocatumque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset: præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero qui cum patre aderat: iustum est inquit pater una cum ferro etiam probro Iosephum soluit. Erit autem tanquam nec initio uinctus si non dissoluerimus: sed inciderimus catenas. Namque id agi solet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant: & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat præmio famæ donatus: & de futuris iam dignus cui iam credendum esset habebatur.

Vespasianus mittit Mutianum in Italiam: geritur bellum cum Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitum Antonii cogitat de prodicione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Cecilium: certat: superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus inuadit: Vitellius iugulatur a populo. CAP. XIX.

Vespasianus autem responso legationibus reddito: iusteque & pro meritis administrationibus ordinatis Antiochiam uenit. Et quo primum tenderet cogitans Alexandrino itinere per stabilis esse duxit quæ Romæ agerent curare. Alexandriam namque stabilem esse: Romanas autem res a Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis egrum pedibus: copiis. Qui tamen per hyemis asperitatem ueritus nauigare per Cappadocias & Phrygias

ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus aduocata legione tertia ex his quæ apud Mesiam morabantur illam enim regebat prouinciam bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cecilium Alienum obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus quæprimum circa Cremonam Galliarum Antonium consequitur: quæ confinis Italiae ciuitas est: sibiq; confecta hostium ordinatione ac multitudine plio quidem congregari non audebat. Discessum autem periculosum reputans de pditione deliberabat. Conuocatis autem Hecatontarchis & Chiliarchis sibi subditis ut trāsirent ad Antonium suadebat. Vitellii quidem rebus detrahens. Vespasiani autem vires extollens: & alteri nomen imperii tantum alterum uirtutem habere cōmemorans: ipsis quoq; melius eēt si id gratum faciant: quod necesse est. Cūq; se multitudine superatū iri sciant uoluntate piculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliq; uindicandā: Vitelliū uero nec cū ipsis quidem p̄sentia posse semare. Multa in hunc modum quod uoluit persuasit: & cum milite trās fugit ad Antoniū. Eadē uero nocte milites p̄enitudo simul ac metus eius si uicisset a quo missi fuerant occupant: ductisq; gladiis Cecilium obtruncare uoluerunt. Fecissentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt: uinctum autem quasi p̄ditorem Vitellio transmittendū habebant. His auditis Primus continuo Antonius suos monet: eosq; armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad plium paulisper quidem restiterunt. Mox autem loco pulsi Romani Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorū præuertitur: & per ciuitatē circūclusam plerāq; multitudinem peremit. Aggressus autem reliquos oppidū militibus prædari pmisit. In quo multi quidē hospites mercatores: multi uero indigenæ pereunt. Totus Vitellii exercitus uirorum triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mesia adduxerat quatuor milia & quingentos amittit. Solutū autē uinculis Ceciliū rege gestarum nuncium ad Vespasianū dirigit. Qui ad eū intromissus & collaudatus est: & p̄ditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autē Sabinus ubi Antoniū appropinquare cognouit fiducia recreatus est: collectisq; uiginti milium agminibus nocte occupat capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei: & Domitianus fratris filius pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de primo quidē minus curabat. His autem iratus qui cū Sabino defecerant & nobilium sanguinē p̄ ingenita crudelitate sitis immittere capitolio quam secū adduxerat militū manū. Vbi multa ab his itemq; aliis qui templum tenebant pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo autē Germani q; multitudine superabant collē obtinuerūt. Et Domitianus quidē cū multis Romanorū uiris insignibus diuina qdā ratione saluus euasit. Reliqua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidē ad Vitellium ductus occiditur. Milites autē direptis donariis templum incendunt. Tumq; postero die cum exercitu uenit Antonius: cūq; Vitellii milites excipiunt: & trifario cōmisso intra urbem prælio oēs interiire. Proceedit autem eburnus de palatio Vitellius: & ut affolet in extremis longiore luxu p̄digæ mensæ refertus. Tractus autē per populū narioq; uerborum genere dehonestatus in media urbe iugulatur. Octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si uiuere diutius contigissent opinor: neius luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis octobris.

Murianus urbem ingreditur cum exercitu Antoniū cū aliis subleuati occidit multos qui consenserant cū Vitellio Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianū qui Alexandria iam applicauerat ueniunt legati: intendit autem Vespasianus in reliquis iudeæ: Titum mittit ad Hierosolymam. CAP. XX.

Postero autem die Murianus cū exercitu Romā ingreditur: & Antonii militibus a cæde repressis adhuc. n. hospitibus p̄scrutando: & Vitellii milites & ex populo plurimos q; cū illo senserant occidebat: examinationis diligentiā iracūdia p̄uenientes. Domitianū p̄ditū populo rectorem insinuatusq; ad patris aduentū. Populus autē iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianū: simulq; & illū confirmatū: & Vitelliū esse deiectū festa lætitia celebrabat. Cū autē Vespasianus Alexandria uenisset: gesta ei Romæ nūciata sūt: & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. Cūq; maxima post Romam ciuitas esset angustior multitudini p̄batur. Firmato autē iam totius orbis imperio rebusq; populo præter spem cōseruatis Vespasianus in iudeæ reliquis intendit autem. Et ipse quidē exacta hyeme Romā proficisci parabat: resq; apud Alexandria mature componere p̄ponebat. Filiū uero Titū cū externis copiis ad liberandā Hierosolymā dirigit. Qui terreno itinere Nicopolin usq; progressus ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorū intervallo distantē inde militē longis nauibus imponit. Isq; Nilo flumine post Mædesiū tractus Thmūin usq; uehit. Hinc autē egressus in terrā apud Tanin ciuitatē diuertit. Vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea: & Pelusiū tertia. Hinc autē milite p̄ biduū recreato tertio die Pelusiū fines trāsit unāq; mansionē p̄fectus p̄ solitudines ad Cassii iouis replū castra posuit. Posteroq; die apud Ostracinem: quæ mansio aquæ inops est: ob quā causam aduentitia utunt indigenæ. Hinc apud Rhinocuria requieuit: & inde progressus in quartam mansionē Raphiam uenit: quæ prima occurrit Syriæ ciuitatē. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonē atq; hinc Iamniā: deinde Iopet & ex Iope Cæsaream peruenit. Decreto apud se alias militum copias congregare.

De bello Iudaico. Liber. vi. incipit.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriam Hierosolymis orit trisaria seditio Zelotarum Simonis & Ioannis inter eos congregiunfita ut templū uniuersum inundaretur sanguine. CAP. I.

Hic in græcis codicibus non. vi. si quintus incipit liber.

Itus quidem ad eum modum quem prædiximus emensa ultra Aegyptum ad Syriam usque solitudine Cæsaream uenerat. Ibiq̃ue enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium quod nuper eis deus permiserat disponente: cōtiguit etiam seditionē quæ apud Hierosolymam erat aucta trisariam diuidi: & aliorum partem in alteram uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit factumque iustitiæ. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio quæ auctor erat excidii ciuitatis: unde coeperit & per quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non exrauerit quisquam dicens seditionem in seditione esse factam: ac ueluti rabida fera exterminatum penuria in uiscera sua scæuire solet. Sic Eleazarus Simonis filius qui & ab initio Zelotas in templum a populo separauerat: uelut indignati simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet. Cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret. Re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summæ rei desiderio propriæ potentiæ cupiditate ab aliis defecit. A scitis etiam Iuda Chelica & Simone Ezronis filio potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius non ignobilis. Horum singulos zelotæ non exigui sequebantur. Occupatoque interiore templi ambitu super eius portas in sacris foribus arma ponunt: & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat nihil impium existimâtibus pauciatu uero suorum timentes plærunque in locis suis ociosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine tanto loco superabatur: hostesque habens a uertice: neque sine metu conabatur incursum: & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens quam Eleazari partem afficiens tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus & missilium iactus totumque polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon quem rebus desperatis inuitatum ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem ciuitatis retinens partem & inferioris plurimam partem animosius iam Ioanem eiusque socios adoriebatur: quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium præferentem lædi pariter ac lædere: quantoque uincebatur eo q̃ Eleazaro esset humilior: tanto plus habebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet. Desuper uero ex phano iaculantes machinis deterrent. Quippe balistis & non paucis lanceis urebantur saxorumque tormentis: quibus non solum bellantes ulciscabantur: sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quamquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur: tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant eum suspitione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem post exituri subsidia seditionis opera conseruabant. Missilia nanque machinarum ui ad aram usque: templumque peruenientia in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum uenissent ante ipsas hostias procubuerunt: aramq̃ uniuersis græcis & barbaris adorandam suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ ac sacerdotes cum prophanis miscebantur per quæ atria diuina stâgnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es miserrima ciuitas a Romanis: qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere. Iam enim dei locus nō eras neq̃ manere poteras domesticorum facinorum facta sepulchrum: & quæ phanum ciuili bello tumultum constitueras poteris autem denuo fieri: poteris si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent lege scribendi: q̃ non domestici luctus sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera.

Describit discordia quæ iter eos fuit & scelera q̃ iter eos comittebant: post q̃liter oēs quasi Romanos expectabant: post quō Titus misit diuersas legiones i Hierosolymā. CAP. II.

¶ Rgo diuisis trisariæ insidiatoribus Eleazarus quidem eiusque socii qui sacras primitias conseruabant in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent plebem diripientes in Simonem rebellabant cum ipsi quoq̃ Simon contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur utraq̃ parte patiebatur Ioannes obuertebat socios & de ciuitate quidem subeuntes missis ex porticibus talis de templo uero iaculantes machinis ulciscabatur. Quotiens autem desuper instantium molestia caruisset: frequenter enim ebrietate & labore cessabant libentius in Simonem eiusq̃ socios quâ pluribus iruebat. Semper aut quantum i ciuitate pepulisset in fugam uersos ædes frumenti plenas oīumq̃ utēsilium incendebat: idemq̃ hoc illo egrediente Simon infecutus agebat: ueluti pro Romanis omnia consilio corruperet quæ ad ob

sditionem ciuitatis erant preparata: suarumq; uirū uentos abscederent. Deniq; contigit una exni oīa circum templum & inter pprias acies solitudinem atq; aream pugnae fieri ciuitatē conc remari aut paulominus omne frumentum quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis. Deniq; fame capti sunt q; minime quiuissent nisi eam sibimet comparauissent. Vndiq; autē insidiatoribus & confinis oppugnantib; ciuitatē medius populus quasi aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae pro Romanis uota faciebant: externūq; bellum quo domesticis malis liberarentur expetebant: grauis autem metus ac terror sordissimus occupauerat: & ne q; consilii capiendi tempus erat ut uoluntatem mutaret neq; passionis aut fugae spes cupietibus. Etenim custodiebantur oīa: dissidentesq; latronū principes quoscūq; Romanis paccatos esse uel trāsfigere ad eos uelle sentirent quasi cōes hostes interficiebant: solumq; in occidendis uita dignis cōcor des erant. Et pugnatium quidem nocte dieq; clamor perpetuus oriebatur: sed metu acerbiores erat lugentium quātus. Et assiduas quidem lamentationes causas calamitates praebebant: timor atq; includebant ululatus: atq; obmutescente dolore praefortitudine tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat: neq; mortuis cura sepulturae habebatur. Quorum ambo rum haec causa erat q; quisq; de se sperabat. In omni enim re amicos remiserant: qui cū seditionis nō erant: quasi continuo modis oībus morituri. At uero seditionis congesta in tumultum cadauera conculcantes dimittebant: & ex mortuis haurientes audaciam quos sub pedibus cernerent immanius seueiebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes: & quod uisum fuisset sine miseratione facientes: nullam cedis aut crudelitatis uiam praetermiserunt: adeo ut etiam sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset: idque uiginti cubitis altius aedificaret: rex quidem Agrippa ex mōte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est ligna & magnitudine simul directā proceritate spectabilia. Internenti autē belli opere interrupto Ioannes his sectis q; sufficere longum diem credidit: turres aedificauit & aduersus eos constituit qui desuper a templo pugnarent. Post muri ambitum contra exedram occidentalem admotis qua solum poterat q; aliae partes ratibus ex longinquo fuerunt occupatae. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uero laborem eius inutilem demonstrauit: & priusquam in his quicquā poneret Romanos adduxit. Etenim Titus postquam partem ad se collegit exercit; alius uero ut ad Hierosolymam occurrerent scribit: Caesaream profectus est. Erant autem tres legiones quae pridem sub eius parte Iudaeam uastauerant: & duodecima quae olim cum Cestio male pugnauerat: quaeq; licet per id fortitudine esset insignis: tunc tamen eorum etiam memoria quae: pertulerat alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaus occurrere. Decimam uero alcomdere per hiericunta. Ipse quidem cum caeteris regressus est: quo regum quoq; subsidia plurima quā dūm multiq; Syri auxiliores comitabantur. Suppletum est autem quattuor legionum quantū Vespasianus electum cum Mutiano miserat in Italiam: ex his qui cum Tito accesserant. Duo nāque milia de Alexandrino exercitu lecta: tria milia uero ex Euphrate eum sequebantur & amicorum spectatissimis beniuolentia simulq; prudentia Tyberius Alexander: qui antea quidem Aegyptū administrauerant: tunc autem dignus qui exercitum regeret: propterea iudicatus q; primus incipienti fuit hospes imperio: & cum fide clarissima incertae fortunae sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos arare ac peritia praecipuus aderat.

Descrbitur ordo Titi & militum & oīum aliorum in eundo Hierosolymam: peruenit Gophnam oppidum quod Vespasianus coeperat: ciuitatē tentat adire: tandē coactus est si uoluit euadere intrare in hostes: ad suos saluum se recepit.

CAP. III.

Progredientem uero in hostilem terram Titum antecede bāt regia oīaq; auxilia post eos uiarum stratores castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcinae atq; armati. Post hos ipse Titus & alios lectos habens & signiferos: quoq; agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant: & secundum illos una cum lectis Chiliarchi & praefecti cum cohortibus. Post at circum aquilam signa: & ante signa tubicines: deinde acies senum uiroq; ordinibus dilatata. Seruile autē uulgus a tergo cuiusq; agminis: & ante hos sarcinae. Oīum uero nouissimi mercenarii eorūq; custodes coactores armorum. Procedens autem decenter exercitus: ita ut mos est Romanis in Gophnam per Samaritiden uenit: quae & prius ab eius parte fuerat occupata: & tunc praediis tenebatur. Ibi autem unam moratus est uesperam: mane inde profiscitur: peractaq; in die mansione: castra ponit in loco quem iudaei sermone patrio Ruborum uallem uocitant: iuxta uicū quendam Gabathsaule nomine: quod significat uallem Saul: distantem ab Hierosolymis stadils fere triginta. Hinc sexcentis prope lectis equibus comitatus perrexit in ciuitatem q; tuta esse: Iudaeorumq; animos exploraturus: si forte conspecto priusquā ad manus ueniretur metuerent. Audierat enim quod erat uerum: a seditionis & latronibus oppressum populum desiderat quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset nihil conari. Quandiu quidem mane per uiam quae ad murum duceret equitabat. Nemo autem portas aperuit. Vbi uero itinere ad turrim saxeam declinato transuersum agmen equitum duxit: infiniti subito profiliunt: qua muliebres turres uocantur: & per eam quae

contra monumentum Helenæ porta est egressi equitatum intercedunt : atque alios etiam tunc uacantes ne cum his qui deuerterent sese iungerent a fronte oppositi prohibuerunt. Titum uero cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat muro. n. cuncta fossis patebant. & transuersi erant hostes: multisq; materiis impedita. Ad suos autem in aggere constitutos recursus intercedente hostili manu desperabantur. Quorum plerique impatoris periculum nesciebant: sed existimantes cum secum reuerti ipsi et fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse perspicuens spem salutis flectit equum: & ut sequerentur cum clamore comites adoratus in medios hostes irruit ut ad eos transire festinans. Quo quidem tpe maxime intelligi potuit & belli momenta & imperatoris pericula deum curare. Tot. n. aduersus Titum missilibus quom. neq; galea neq; thorace sepius esset non bellator. n. sed explorator ut dixi: pcefferat: nullum in eius corpus delatum est: sed tanq; ne eum ferirent ex industria mitterentur oia præteruolabant. Gladio uero semper a lateribus instantes dirimēs multosq; ante ora subuertens sup cadētes agebat equū. Illosq; at clamor erat pp audaciam Cæsaris ut eum aggredierentur cohortatio. Fugamq; & discessio repentina quocūq; diuerteret cursū. Huic at se periculo participes cum a tergo & a lateribus foderent adiunxerant. una enim erat cuiq; spes salutis uiam cito patefacere priusq; circūuetus opprimeretur. Deniq; duo ex minus pertinacibus alter cum equo percussus est: altero uero deiecto & occiso equus eius abductus est. Titus uero iam cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem q; aggressionem prima superiores fuerant inconsulta spes aios extollit: magnamq; his posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Titus ciuitati nocte appropinquat: castra ponit in monte oliuarum dicto: exeunt Iudæi: legionē decimam irruunt fugantq; Romanos: munitur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinq; Titus tandem legionem liberat.

CAP. IIII.

Cæsar aut postq; ex Ammaus agmen sibi solatiū est nocte luce inde digressus ad locum q; Scopos appellatur accedit. Vnde iam & ciuitas & clari tēpli magnitudo cōspici poterat: qua pte septentrionalē regionem cōtinens ciuitas humilior proprie Scopos notatus est: distans a ciuitate stadiis septem: ubique duabus legionibus simul quinq; retrosum stadiis tribus castra muniri iubet. Labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est ut sine fortitudine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio decima quoq; legio p Hiericunta aderat a Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum i præsidio fuerat collocata. His aut præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere qua in pte mons q; appellatur oliuarum contra ciuitatem ab oriente situs est atq; interiacente ualle discernit: cui nomen est Cedrō. Intra ciuitatem uero sine requie confugientium dissensionē tum primum ingens subito bellū foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes trifariā distributa malam inter se iniere concordia: rationemq; inuicē regrebat quidnā expectarent: qd ue perpeffi tres muros contra uitam suam paterent opponi: bellaq; tanta se fundente licentia tanq; spectato res bonorum opere sibiq; utilium residerent moenibus clausis remissisq; armis ac manibus nosmetipsos profecto exclamat aliquis tantummodo sortes sumus: Romanosq; at lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cederet. His alios atq; alios congregantes exortabantur: raptisq; armis subito in legionē decimā ruunt: perq; uallem facto impetu cum ingenti clamore muræ ædificantes Romanos aggrediunt. Illi at in opere distributi armis ob eā causam pleriq; depositis: nec. n. excursus Iudæos ausuros esse credent: & si maxime uellent aios eorum seditione distractum in arbitrabant. Præter opinionem pcurbati sunt: atq; opere quisq; derelicto confestim alii recedere. Multi autem ad arma pperantes priusq; se in hostes corrigerent seriebantur. Plures at Iudæis sp adiciebantur eorū freti uictoria qui præcesserant: & q; cum pauci essent multiplex numerus & sibi & hostibus uidebantq; secunda fortuna uterentur. Romani autem maxime ordinari consueti cum decore atq; præceptis bellum gerere sciētes ex perturbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; præuenti aggressionem cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati & a cursu reprimebant Iudæos & ob impetum minus cautos seriebant. Semper uero excursionem gliscente magisq; turbati postremo castris pulsi sunt: totaq; legio in periculum uentura fuisse uidebatur: nisi hoc mature sibi nunciato Titus eis tulisset auxilium: multisq; increpans ignauiam & suos a fuga reuocasset. Iudæosq; a latere ipse cum his intruēs quos circa se habebat electos: multos quidem occidisset: plures uero sauiasset. Omnes autem in fugam uertisset: atq; in uallē præcipientes compulisset. Illi autem in prono loco multa mala perpeffi postquā in aduersam partem euasere. Flectunt se iterum & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem bellatum est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant in subidio collocatis: aliisq; cohortibus aduersus excurrentes oppositis: reliquum agmen ad murum i summo ædificandum remisit. Iudæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cūq; speculator quem in muro posuerant amictu agitato signum dedisset: frequentissima multitudo tanto impetu piliit: ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo impetū sustinuit: sed tanq; machina percussū agmen cōtinuo dissipatū est: pulsiq; in montē refugiūt. In ascensu at medio Titus cum paucis relictus: multūq; monentibus amicis q; pro impatoris reuerentia cōtēpto piculo perdisce ut mortem appetētib; Iudæis cederet. Neq; p his i discrimē uēire: quos ante ipm saluos eē nō

oportere: sed potius fortunam suam reputaret q̄ non militis officio fungeret: uex. & belli & orbis terræ dominus esse: ne in fugam uerti uideret in quo oīa miterent. Hæc autē ne audiret simulans & ad se recurrentibus obstabat: eosq; in ora feriens cum ui obniterent occidebat: & in galeam repente incubens multitudinem repellebat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione p̄territi: ne tū quidem in ciuitatem fugere: sed in utrūq; latus ab eo declinantes rursus fugientes insequerant. Quos tamē aggressus a latere ipsoꝝ quoq; impetum præpediebat. Dum hæc agunt etiam illos q̄ superiora castra muniabant ubi fugere inferiores uidere metus ac turba occupatorūq; agmen dispergitur suspicantium: excursus q̄dem Iudæoꝝ ferre non posse. Titum uero in fugam reuersum. Nec. n. unq̄ illo manente alios fugitivos fuisse: & tanq̄ laruali terrore circumdati alius alio ferebant: donec q̄dam cum in medio bello uersari imperatorem uidisset: plurimū metuentes uniuerso agmini suoꝝ eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati & fuga maius aliqd sibi exprobrantes q̄ Cæsarem deseruissent: totis uiribus in Iudæos utebant: & semel ad descensum transuersi urgebant eos i decliuiā. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cūq; Romani plus possent: eo q̄ superiores erant in uallem omnes coacti sunt. Titus autē contra se positus imminerebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si menihil addentem obsequio neq; inuidia detrahentem uerum dicere oportet: ipse Cæsar his totam legionē periculo liberauit: atq; ipse castra muniendi copiam militibus præbuit.

Remisso aliquantisper bello oritur discordia inter eos in duas ptes seditio remanet: Titus ad ciuitatem electos milites mittit: explanare fecit oīa ita ut repletum sit quicquid caui erat. CAP. V.

Remisso at paulisper bello externo: iteq; intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; inſtate die qui est aprilis mensis q̄rtusdecimus. Hoc. n. se primū tpe opinantur Iudæi ab ægyptiis esse liberatos. Eleazarus quidem cū sociis portā subaperiens introire cupiebat: ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autē die sexto ad protegendas insidias ausus est: & suorum quosdam ignotiores armis sub ueste latentibus instructus. Quoꝝ pleriq; de industria aggressi erant occulte: inter alios phari occupandi gratia submittit. Illi autē postq̄ intrauere uerſimentis abiectis: subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat: cum alienis quidē a seditione populus oībus discrimen imputaret. Zelotæ uero sibi met solum insidias comparatas. Vex. hi quidem relicta portæ custodia & alii expugnaculis disilientes priusq; manus consererent in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati & circum templū appulsi conculcabantur: cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos ociososq; inimici priuato odio quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et qui unque ante hæc insidiatorem aliquem offenderat tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficeret inducias concessere nocentibus: progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes confidentius oppugnabant Simonem. Seditio q̄dem hoc modo q̄ tripartita fuerat in duas partes diuisa est. Titus autem castra proprius ciuitatem transſerre cupiens de Scopo contra excursus quidem lectos equites ac pedites quos satis esse arbitrabatur: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; ad muros spacium complanare. Cunctis igitur materiis ac sepibus dirutis quibus hortos ac lucos incolæ præmunierant: omniq; opposita: quibus in anſueta situ exſa repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxoꝝ autem eminentissimis ferro trācatis humiliorem totum illum tractum a Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt: serpentū stagnum continentia quæ Colymbethra uocatur.

Iudæi Romanos quæruno decipere instituunt quosdam qui pacem simulant: Romanosque uelle introducere: Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. CAP. VI.

His deniq; diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditioforum audacissimi extra muliebres quæ sic appellantur progressi turres simulato q̄ pacis eos studiosos pepulissent: eo q̄ timerent impetum Romanorum: ibidem uersabantur & alter sub altero uitabundi latebant. Alii uero per muros dispositi populumq; se esse simulantes clamore pacem implorabant: scelusq; poscebant portasq; se patefacturos esse pollicentes inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes una etiam contra illos ueluti portis eos ambigeret lapides iaciebant. Illique se ui petrumperē aditus uelle simulabant & ciuibus supplicare. Cunque ad Romanos sepiſſime ire conarentur: reuersiq; perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium. Illos uero ciuitatem sibi aperturos sperabant: opusq; aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio: quia rationem non haberet.

Quidā ex Romanis ad urbē usq; accedentes eo q̄ crediderunt illis: interficiuntur: multi feriant: unde irascitur multum Titus pp inobedientiam eorum eisq; arguit. CAP. VII.

Pridie nanq; prouocatos eos ad pactionem per Iosephum: nihil mediocriter sentire cognouerat. Etiam nunc milites mane loco suo præcepit. Iam uero q̄dam opibus oppositis armis ad portas excurrere cœperat. Hi autem qui expulsi uidebantur: primo quidem cedebant: deinde ubi ad turreſ portæ propinquabant cursu eos circūueniunt & a tergo

persequabantur. Qui uero in muro stabant lapidū his multitudinem oigentē telorum simul ifundunt: adeo ut multos quidē necarent plurimos aut sautiant. Nec. n. facile erat a muro diffugere: aliis retro uiolenter instantibus. Et pter hoc pudor q̄ rectores peccauerant: itemq̄ metus in delicto p̄seuerare suadebat. Quāobrem hostes diu decemētes multis uulneribus acceptis neq̄ paucioribus redditis. Postremo eos a quibus circūuenti fuerant repulere. Quos tamē recedentes usq̄ ad Helenæ monumentū iudæi urgendo iaculis sequebantur. Deinde insolēter fortunæ maledicentes & Romanos uituperabant fraude p̄fectos: scutaq̄ alta sublata crispantes tripudiabant & cū læticia uociferabantur. Milites at̄ interminatio principū & Cæsar iratus hmōi oratiōe corripuit. Iudæi quidē quos sola regit desperatio oīa cū deliberatione faciūt atq̄ prudentia: fraudes & insidias cōponendo: eorū que dolos fortuna p̄sequit q̄ sunt morigeris: sibiq̄ inuicem beniuoli ac fideles. Romani uero qbus ad disciplinam & cōsuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur. Nunc contrario peccant & intēperantia manuum debellantur: quia oīum est pessimū p̄sente Cæsare sine rectore dimicantes. Certe inquit plurimū ingemiscunt: militiæ leges: plurimum pater cū hoc uulnus audierit. Ille q̄ dem cū bellando sennērit nunquā isto modo peccauit. Leges aut̄ si cū in eos qui minimū aliqd̄ p̄ter ordinem mouerint mortē iudicēt: nunc totū deseruisse exercitū uideant. Modo at̄ scituros esse qui arroganter egeret q̄ apud Romanos ēt uincere sine p̄cepto ducis infamiae est

Intercedunt cōmilitones pro illis apud Titum: admonens eos indulget illis: cogitat ulcisci iudæos: castra ponit prope ciuitatem: ordinat legiones circa ciuitatem: describitur situs ciuitatis & templi per Solomonem ædificati: & quomodo distinguebatur secundum loca sacerdotum & uiroꝝ & mulierum.

CAP. VIII.

In hac Titus ad rectores locutus cū indignatione: certū erat quia lege in oēs erat usus. Et hi quidem abierunt aīs quasi iam iamq̄ iuste morituri. Circūfusa uero agmina Titū pro cōmilitonibus obsecrabant: paucorū temeritatem condonari cunctosq̄ obedientiæ precabantur emēdaturus: peccatū. n. p̄sens futuræ cōpensatione uirtutis. Placatus ē Cæsar utilitate simul ac p̄ciis. Nāq̄ unius hoīs aīaduersione usq̄ ad factum promouendū putabat: multitudinis uero ad ueniā. Militibus quidē reconciliatus est multū monens: ut post hæc prudentius agerent. Ipse uero quēadmodum iudæos ulcisceretur insidias cogitabat. Interuallo qd̄ usq̄ ad muros ciuitatis erat per quadriduum coæquato sarcinas aliamq̄ multitudinē cupiens tuto traducere militū ualidissimos a septētrionali tractu in occidentum septenos p̄ ordinē cōtra murū p̄tendit altius ualle depressa. Peditibus aut̄ in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis: cū singuli ordines septenos haberent: semoti sagitarii stabant. Excursibus at̄ iudæos tanto agmine circūclusis impedimenta trium legionū itēq̄ alia multitudo sine timore transit. Ipse qd̄em Titus cū p̄pe duo / bus stadiis adesset muro: ad anguli eius partē contra turrim quæ appellatur p̄sephina castra ponit. Ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens flectitur ad occidentē. Altera uero p̄s exercitus eam turrim uersus quæ appellatur Hippicos muro circumdat. Dum stadiorū spatio similiter a ciuitate descendens. Decima tamē legio in oliuarū monte ubi erat manebat. Ciuitas at̄ trino muro circūdata erat: nisi qua uallibus inuilibus cingebatur. Ex ea nāq̄ pte unius muri habebat ambitū: & ipsa quidē super duos colles erat cōdita contrariis fontibus semet inspicientes interueniente ualle discretos: in quā domus creberrime desinebant. Colliū uero alter quo superior ciuitas sedet: multo est excelsior & in p̄lixitate directior: adeo ut quoniā turū erat castellum quondā a Dauid rege uocaretur. Is p̄ter Solomonis fuerat qui primus templū ædificauerat. A nobis at̄ for̄ superius ædificatū est. Alter aut̄ qui appellatur Acras inferiorē sustinet ciuitatē: & undiq̄ decliuis est. Contra hunc aut̄ tertius collis erat natura humilior quā Acras: & alia lata ualle ante diuisus. Verū postea qua tēpestas Asamonæi regnabat: & uallē aggeribus repleuerūt. ut tēplo coniungerent ciuitatē: & Acras altitudinem cæsam humiliorē fecerant: ut ex ea quoq̄ phanū supeminens cerneretur. Vallis aut̄ q̄ Tyropœon appellatur qua parte diximus superioris ciuitatis collem dirimis: ab inferiori usq̄ ad Siloā pertinet. Ita. n. fontē qui dulcis est ac plurimus uocabamus. Foris aut̄ ciuitatis duo colles p̄fundis uallibus cingebantur: & utrinq̄ obstantibus rupibus nulla ex pte adiri poterāt. Trium uero muroꝝ uetustissimus quidem p̄p ualles iminentemq̄ his desup collem quo erat cōditus: facile capi nō poterat. Ad hoc at̄ quod loco p̄stabat etiam firmissime structus erat Dauid & Solomonis aliorūq̄ interea regum largissimis impensis operis sumptibus decore. Hac uero parte incipiens a turri cui nomen est Hippicæ: & ad locum qui dicitur Xystus pertinens. Deinde curiæ coniunctus in occidentem tēpli porticū desinebat. Parte aut̄ altera ad occidentē ex eodē loco ductus: per eum q̄ uocatur Bethso descendens i Esenæ portā. Deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus: atq̄ inde rursus in orientē uersus qua stagnum Solomonis est & usq̄ ad locū pertinens quē Ophlan uocant: cum orientali porticu templi coniungit. Secundus aut̄ murus ex porta quidē habebat initium quā Genath appellabant. Hæc aut̄ fuerant muri prioris. Septētrionalem uero tantūmodo tractum ambiens usq̄ Antoniam ascendebat. Tercio muro turris Hippicos principiū dabat unde ab Beroe tractum pertinens. Deinde ad P̄sephinam turrim ueniens contra monumentū Helenæ quæ Adiabenæ regina fuerat Iza regis filia: &

HH

per speluncas regias in longum ductusa turri quidē in angulo posita flectebat contrā sullōis quod dicitur monumentū. Cū uetere autē ambitu iunctus in Cedron uallē quā sic dicitur desinebat. Hoc muro eam partē ciuitatis quā ipse addiderat Agrippa cinxerat: cū esset oīs ante nuda. Exuberans. n. multitudine paulatim extra moenia serpebat: templiq; septētrionali regione colli p̄xima ciuitate ad iuncta non paululum processerant: quin & quartus collis incolebat cui nomē est Bezetha: situs qui dem ex aduersum Antonia fossis aut altissimis separatus quā de industria ducta sunt ne Antonia fundamentis colli adherentibus & accessui facilis sit & minus aeditus: unde ēt fossa altitudo pluri/mum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata ē pars addita ciuitati uoce idigena Bezetha: quod graeco sermone dicit noua. Eius aut partes incolis p̄regi desiderantibus pater huius regis eodē nomine agrippa murū quidē ita ut p̄diximus: inchoarat. Veritus aut Claudiū cēsa rem ne magnificē tiam constructionis ad nouarū rerū ac discordiaē suspicionem traheret: fundamentis tantūmodo iactis ab opere desistit. Nec. n. expugnabilis esset ciuitas si p̄fecisset muros ut cōeperat. Saxa. n. uiginti cubitis longa. & decē lata contexebant: quā neq; ferro facile suffodi possent: neq; machinis demoueri. Hisq; murus dilatabat: profecto aut tantum altitudinis quoq; plus habuisset: si eius magnificē tia q̄ aedificium aggressus erat minime fuisset inhibita. Rursus at idem murus ēt iudeorū studio fabricatus ad uiginti cubitos creuit & murus q̄dem binis cubitis: p̄pugnacula uero trinis habebat: totaq; multitudo eius ad uiginti quinque cubitos erigebat. Murū autē supereminebant turres: uiginti q̄dem cubitis in altitudinē: uiginti uero in lōgitudinē quadratis angulis structaē sicut ipse murus plene ac solide. Præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē uero turriū solidum uiginti cubitis elatam: cellaē desuper ac coenacula erant: aquarūq; pluuiarū receptacula ex tortuoso latique singulorum ascēsus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat. A turris autem interuallo cubitos ducentos. Medius uero murus in quatuordecim turres: & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spatium trigintatribus stadiis finiebat. Cum aut totus admirabilis esset tertius murus admirabilior p̄sephina turris ad septētrionē occidentēq; surgebat in angulo: qua parte Titus castra posuerat. Ex ea nāq; per septuaginta cubitos aedita sole orto Arabia prospici poterat: usq; ad mare itēq; ad ultima finiu hebræorū. Erat at octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos & iuxta duā: quas Herodes rex in antiquo muro aedificauerat: quāq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate uniuersis quā toto orbē essent præstabat. Nam p̄ter naturalem aī libertatē rex pro amore ciuitatis operū excellentiā propriis affectibus indulgebat personisq; tribus carissimis: quarū noībus turres appellauit fratri & amico & coniugi memoriam dedicādo. Illi quidē ut dixi amoris cā perēptæ. His aut bello amissis cū fortiter decertassent. Hippicos quidē turris amici uocabulo dicta quatuor angulis erat. Latitudinēq; & longitudinē uiginti quinque cubitorū & celsitudinē triginta nusquā inanis. Supra soliditatē aut saxisq; adunatā cōpaginē: puteus uiginti cubitis altus erat imbribus excipiendis. Sup̄ hunc aut duplici tecto domus uiginti quinque cubitis alta: in quā uaria mēbra diuisa: & desuper eam minā q̄dem binis propugnacula uero temis cubitis amiebant: & oīs altitudo ad septuaginta quinque cubitos numerat. Secūda uero turris quā fratris noīe Phaselon appellauerat: quāq; lata fuerat ac longa cubitis quadragenis. Per totidē aut cubitos in pilæ modū facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decē cubitis aedita porticus erat instructa brachiis itēq; propugnaculis septa. In media uero porticu sup̄eminens alia turris stabat in mēbra magnifica & balneas: nequid regalis ei usus uideret deesse. In sūmo autem p̄pugnaculis minisq; erat ornata: cum oīs eius celsitudo p̄pe ad nonaginta cubitos tolleret: & specie quidem uidebat assimilis Phariæ turris: q̄ alexandriā nauigantibus ignē procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabat. Tunc aut tyrannicū domiciliū existerat Simonis. Tertia uero turris Mariānes: sic. n. regina uocabat usq; ad uiginti cubitos facta: per uiginti alios patebat in latitudinē tendebat & magnificentiora ceterisq; ornatiores diuersoria sustinebat: cū id p̄prium seq; dignū esse rex putauisset ut uxoris noīe appellata turris plus haberet pulchritudinis q̄ q̄ uiro: noībus uocitate sunt sicut illaē munitiores erantq; cui foemina nomen dederat: & cuius oīs altitudo per. ly. cubitos erigebat. Sed quāquam tres turres tantā magnitudinis erant: ex loco tamen quo erant sitaē multo uidebant esse maiores: nā ipse antiquus murus in quo erat excelsio loco fuerat cōditus: & ipsius collis uelut q̄dam uertex altius p̄pe ad. xxx. cubitos eminebat: supra quē turres positæ multū sublimitatis asumpserant. Mirabilis ēt fuit lapidū magnitudo: nec. n. ex uulgaribus saxis: aut quā hoīes ferre possent: uerū secto marmore candido & singulis p. xx. cubitos longis latiq; .x. ac per quinque altis erant aedificatae: quā ita inter se copulata erant: ut singulae turres singula saxa niderent. Sic aut manibus artificū in faciē angulosq; formata ut nusquā iunctura cōpaginis appareret. His aut in septētrionali parte positis itus aula regia cōiungebat narratione omni p̄stantior: nec. n. uel magnificētia uel structura operis aliqua ex p̄te superabat: sed tota quidē muro p̄ triginta cubitos aedita cincta erat. Aequali aut ambitu turribus ordinatissimis amiebant: itemq; muros receptaculis & coenaculis lectisq; centū capacibus. Inenarrabilis aut fuit saxorū uarietas: collectisq; ibi plurimis q̄ ubiq; rara uidebant: & fastigia simul p̄ceritate trabiū & ornamentorū claritudine mirabilia. Membrosq; autē altitudo & in

numerosæ spēs ædificiū plenæq; oīa suppellectilis cū plætæq; in singulis ex auro essent atq; argento. Ad hæc multæ porticus alia per aliam in circulū flexæ colūnæq; in singulis: & quæ inter eas sub di-
no patebant spatia cū essent utiq; uiridi siluisq; uariatasq; prolixas ambulationes habebat altis euri-
pis cinctas: & cisternis ubiq; signor; æneor; plenisque uibus aqua effundebatur multæq; turres man-
suetarum circū latice colūbarum. Sed. n. neq; p merito expōi regia qualis fuerit pōt. Habet memo-
ria cruciatū referens quantas res latrocinialis flāma consumpserit nec. n. hæc a Romanis incēsa sunt
sed ab insidiatoribus intestinis: ut supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab antonia qdē
corripuit ignis: transiit at in regiam triūq; turrium testa corripuit. Phanium autē conditū erat ut dixi
supra durissimū collē. Et initio quidem uix tēplo atq; aræ sufficiebatur in summo planities: q; un-
diq; pceptus erat atq; decliuus. Cum autē rex Solomō qui ēt templum ædificauerat: muro eius partem
ab oriēte cinxisset: una porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum q; a sæculis
posterioribus semper aliquid aggeris accumulante populo cōequatus collis effectus est. Perrupto
autē septētrionali quoq; muro tantū assumpere spatū quantū postea totius phani ambitus incluse-
rat. Triplici autē muro colle circūdato sæpe maius opus extructū: in quo longa sæcula cōsumpta sunt
oēsq; thesauri sacri quos toto orbe missa deo munera repleuerant tā in superiore ambitu q; inferiore
tēplo ædificatis: cuius quod humillimū fuit trecentenis cubitis munierant. In quibusdā uero locis
pluribus non tamē oīs altitudo fundamentor; uideri poterat multum uallibus obrutis: ut angustas
uias oppidi cōequarent. Saxa uero quadragenū cubitor; magnitudinis erant. Nam & pecuniarum
copia & populi largitas maiora dictū conabant: quodq; nunquā posse perfici sperabat: diuturnitate
ac perseverantia explicabile uidebat. Tantis at fundamentis digna erant opa imposita duplicis por-
ticus. Omnes quas colūnæ sustinebant qnis & uicenis cubitis altæ. de singuli saxis marmore candi-
do & laqaria cedrina protegebāt. Quor; naturali magnificentia quodq; ligno rasili erat apteq; co-
hærebant opæpretium spectantibus exhibebant: nullog; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus
ornabant. Latæ autē pro. xxx. cubitis erant: omnisq; gyrus earum sex mēsuræ stadior; cū antonia cō-
cludebatur. Torū autē sub diuo spatium uariabat oīum quidem generū lapidibus stratū: qua uero
ad secundum templū ibat cancellis: septem saxeis ad tres cubitos altis: nimiumq; grato opere factis.
ubiq; æquis depositæ interuallis colūnæ stabant: legem castimonie pmonentes aliæ græcis aliæ la-
tinis in sanctum locū transire alienigenas nō debere. Sanctum. n. uocabat alterū phanium & quatuor-
decim gradibus ascendebat a primo: quadratūq; sursum erat & proprio muro circūdatum. Cuius
exterior celsitudo quāuis quadraginta cubitis surgeret tamen gradibus tegebatur. Interior uiginti-
quinq; cubitis erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata nō tota pars interior cernebat col-
le oblecta. Post quatuordecim aut gradus spatū erat usq; ad murū. ccc. cubitis planum. Hic rursus
alii quinq; gradus & scalæ ad portas ducebant: a septētrione quidem ac meridie octo quaternæ utri-
que uidelicet: duæ uero ex oriente. Necessario nāq; proprius locus religionis causa mulieribus desti-
natus muro discernebat: altera quoq; parte opus esse uidebat. Contra primæ uero secreta erat ex aliis
regionibus una porta meridiana & una septētrionalis: quibus ad mulieres introiebatur: per alias. n.
transire ad mulieres nō licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat. n.
locus ille pariter indigenis & hospitibus foemini religionis cā uenientibus. Occidua uero pars nul-
lam portam habebat: sed ppetuus ibi murus erat extructus. Inter portas at porticus a muro intro ppe
ad thesauros aduersæ magnis ac pulcherrimis columnis sustinebant. Erant autem simplices ac pter
magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autē aliæ quidem auro & argēto undiq;
tectæ erant itemq; postes ac frōtes. Vna uero extra templū ære corynthio quæ multum argento iclu-
sas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianulis erant tricenis cubitis al-
tæ: quinifdenis etiam latæ. Post introitum uero ubi latiores fiebant tricenis utrinq; cubitis exedras
habebant exemplo quidem turrium longas: & latas: supraq; uero quadraginta cubitis celsas. Singu-
las autē binæ colūnæ duodecim cubitor; crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum ma-
gnitudo par fuit. Quæ uero supra corynthia posita erant quo mulieres conueniebant ab oriente ape-
nebatur. Porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens quadraginta cubi-
torum fores habebat: ornatūq; magnificentiozem: quoniam crassiori argento atq; auro uestiebatur
quod quidē nomē portis infuderat Tyberii pater Alexander. Gradus autem quidēdecim a muro qui
mulieres segregabant ad maiorem portam ducebant. Nāq; illis qui ad alias portas iter dirigerent
quinq; gradibus erant breuiiores. Ipsum uero templum in medio positum hoc est phanium sacrosan-
ctum duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubi-
tos habebat: pene autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim ueluti quibusdā hume-
ris utrinq; uicenum cubitor; producebantur. Prima uero eius porta septuaginta cubitis alta erat: &
uiginti quinq; lata: neq; fores habebat: cœli enim secreta q; interclusa erat significabant. Erantq; totæ
frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus auro: quæ circū phani portam splen-
dida cūcta cœmentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret: adiacens
ei prima porta patebat in altitudinem perpetuam perq; nonaginta cubitos tollebat cū longa qua

draginta cubitis esset ac uirginit transuersa. Ipsius uero aedes tota inhaerens erat : ut dixi : & circum eas saxus paries. Desuper aut habebat aureos pampinos unde racemi statura hominis dependebant : & quod duplex testum erat templi exteriori humilior uidebatur : & fores habebat aureas quinquaginta & quinque cubitis altas : sexdecim uero latas. Et ad hanc aula est longitudine pari : hoc est uelum Babylonium Hyacintho & bysso & cocco & purpura uariatum mirabili opere factum : neque rationis inopia colorum permixtionem sed uelut omnium rerum imaginem praeferebat. Cocco enim uidebatur ignem imitari : & bysso terram : & Hyacintho aerem ac mare purpura. His quidem coloribus Byssus aut ac purpura naturam : quoniam byssum quidem terra : mare aut purpuram gignit. Eratque in eo perscripta omnis caeli ratio propter signa. Introgressos aut in templum planities excipiebat : cuius altitudo habet quidem sexaginta cubitos & longitudo totidem : ac latitudo uiginti. Rursus autem quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aequalis. Haec tria mirabilia & praedicanda opera cunctis hominibus habebat. Candelabrum & mensam & thuribulum. Septem uero lucernae stellas errantes significabant. tot. n. ab ipso candelabro diuidebantur. Duodecim uero panes in mensa positi signorum circulum atque annum. Thuribulum autem per xlii. odores quibus replebatur ex mari & in hospito & inhabitabili designabant omnia dei esse deoque seruire. Intima uero templi pars uiginti cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelo ab exteriori nihil quae prorsus in ea erat positum in accessu uero & in uoluta & inuisibilis omnibus habebatur sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi multa erant membra per uia triplici testis suspensa : & ad utrumque latum ad eam introitus a porta patebat. Desuper autem pars eadem membra non habebat : quo minus erat angustior : celsior autem .xl. cubitis nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim ad .xl. cubitos omnis celsitudo : cum in solo centum cubitos habeat. Exterior autem facies nihil quod animus aut oculi mirarentur non habebat. Crustis. n. aureis grauissimis undique testis ultra primos ortus igneo splendore lucebat : ut cum intuerentur contenti dentium oculi quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus procul monti niueo similis uidebatur. Nam ubi deauratum non erat templum candidissimum erat. In summo autem aureis ueribus horrebat acutissimis : ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius longitudo .xli. cubitis erat : altitudo quinque & latitudo sex. Ara uero pro templo quindecim cubitis alta : lata uero & longa cubitis quadragenis quadrataque stans ueluti cornutis angulis eminebat : & a meridie ascensus in eam elementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat : nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima usque ad cubitum surgens : quae populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhoeos hoc est semine fluentes itaque leprolos tota ciuitas arcebat : & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. Praedictum autem limitem ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem qui non per omnia casti fuissent : ab interiori aula & qui essent a sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes caecitatis causa munere non fungebantur cum incolumibus intra limitem aderant partesque generis consequebantur uestibus tantum utebantur plebeis : quoniam sacerdotali solus quae sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templumque accedebant carentes omni uitio sacerdotes ueste quidem amicti bisbyna : maxime uero mero abstinentes ac sobrii religionis causa ne quid res diuinas faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat : sed diebus quibusque septimis & per singulos menses calendis : uel si quando prima festiuitas : atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine praecinctus eoque testis femora usque ad genitalia : lintheum uero habens intrinsecus demissum usque ad pedes : hyacinthinum desuper indumentum rotundum ex quo simbriae penderant aurea tintinabula malaque granata sustinentes tintinabulis quidem tonitrua : malis uero fulgura designantibus. Pectoris autem tegmentum uittae cingebant. v. uariatae coloribus hoc est auri & purpureae cocci byssi & hyacinthi : quibus etiam uela templi diximus esse contexta. Habebat autem chlamydem temperatam : in qua plus auri erat habito quidem : indumento thoraci similis uidebatur. Duabus autem fibulis aureis aspidum specie uinciebatur : quibus inclusi erant optimi maximique sardonices scripta tribuum gentis iudeae nomina praeferentes. Ex altera uero parte .xii. pedebant alii lapides in quatuor partes terni diuisi : hoc est Sardiū : Topacion : Smaragdus : Anthrax : iaspis : Sapphirus : Achaten : Amethystus : Ligurius : Onyx : Berillus : Chrysolithus : quorum singulis singula iterum cognomina erant scripta. Caput autem byssinus tias tegebat hyacinthis coronatis & circa eam alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras : quae sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem ueste post tempus minus autem ambitiosa utebatur : si quando adyta introibat. Solus autem atque semel in anno intrabat quo die cunctos ieiunare deo mos erat.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi eorum quae continebantur in eo : quae a diuersis fuerunt constituta.

CAP. IX.

DE ciuitate quidem ac templo iterum & moribus & legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed antonia quidem in angulo duarum portarum cum sita erat prioris templi quae ad occidentem septentrionemque spectarent. In saxo autem fuerat extructa .l. cubitis alto & undique praerupto : quod opus Herodis fuit : ubi

maxie ingenii sui magnificentiam demonstrauit. Primum. n. a radicibus saxumq; ipsum leuatis cru-
stis obtegebatur: quo & decus aderat operi & facile dilaberentur qui nel ascendere uel descendere
tentauissent. Deinde ante priores turres aedificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spaci-
um Antoniae in. xl. cubitis erigebatur. Intus at regiae latitudinē ac descriptionē habebat diuisam i
omnem usum habitationem & genera & species: idest atria & balnea & aulas castris aptissimas ut
quantum ad usum necessariam pertinet ciuitas uideretur magnificentia uero palatium: istar uero tur-
ris toto habitu formata quattuor aliis per angulos turribus cingebatur. Quarū ceterae. i. cubitis erāt
altae: quae uero ad meridianum orientalemq; angulum sita erat. lxx. cubitis eminebatur ex ea tātum
templum uideri potuisset. Qua uero porticibus iungebatur in utriusq; descensus habebat unde custo-
des commeabant. Semper namq; in ea Romani milites residebant: & cum armis circa custodes posi-
tis ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. Castrum. n. erat impositum oppi-
do & oppidum quidem tēplo: templū uero Antoniae. In hac autem porticu custodes erant: & supio-
ris ciuitatis aliud castellum regia Herodis erat. Bezetha autē collisita ut dixi: ab Antōia separabat: q
cū oīum esset altissimus & parti nouae ciuitatis cōiungebatur: tēploq; septentrionali solus obstabat.
De ciuitate quidem ac muris eius iterum scribere plenius cupiens in praesentia satis dixi.

Quomodo Simon & Ioannes diffidebant: & eos diuisa ciuitas sequebatur: & quomodo unusq;
q; partem ciuitatis seorsum tenebant: Titus querit qua parte ciuitatem sit ingressurus: constituit ag-
gerem tripartitum exercitū circa ciuitatem: cogitant Iudaei cōcordari aduersus Titum & Romanos
coeuntq; in unum corpus exeunt Iudaei aduersus Romanos fugantur in ciuitatem quidam unus Iu-
daeus: capitis sagitta demissa occiditur inde Iudaeis luctus maximus oritur. CAP. . X.

I Vgnacissima quidem maximeq; dissentiens multitudo circa Simonē erat hominū decē
milia praeter Idumaeos. i. uero. x. milium duces quibus ipse quasi dominus oīum praerat
Idumaei autem qui erant eius partium cū essent numero quinq; milia duces habebāt. Ho-
rum autem principes uidebantur Sosae Iacobus & Cathlae filius Simon. Ioannes autē qui
templum occupauerat: sexq; armatorum milia habebat: quos. xx. duces regebant. Tunc autē illi ac-
cesserant etiam Zelotarum depositis discordiis duo milia trecēti qui Elezaro quem ante habuerāt
& Simone lairi filio utebantur ducibus. His autem: ut diximus: bellum inter se gerentibus populus
erat praemium & plebis pars quae non eadem quae ille committeret ab utrisq; diripiebatur. Tenebat
at Simon quidem superiorem ciuitatem murūq; maiorem usq; ad Cedron: & antiquioris muri quā
tum a Siloa flectitur ad orientalem & usq; ad Monobazi aulam descendit. Is autē rex est Adiabene
gentis ultra Euphraten habitantis. Tenebat autē etiam frontē Acras: quae inferior est ciuitas usq; ad
Helenae regiamq; Monobazi fuerat mater. Ioannes autē templo & circum templum aliquatenus incē-
sis oībus itemq; Olpha & ualle quae Cedron appellat & aliis quae interiacebant mediū bello quod
inter se gerebant spatiū aperuere. Nec. n. castris Romanorum prope murum positis intra ciuitatem
seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta mox ad morbum pri-
stinum rediere. Rursusq; discreti pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo quae obsidentes
optarent. Nihil. n. impius a Romanis passi sunt: quam ipsi se tractarūt: neq; post illos ciuitas aliquid
hūc calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores casus pertulit antequā subuerteretur. Qui
uero eam debellarāt maus aliquid p̄fecere. Dico. n. q; sedino ciuitatem Romani uero seditionem
coeperē. quia multo erat moenibus tutior. & res quidem aduersas suis iustitiam uero recte quis Ro-
manis ascribit. Intelligit autem quod dies cuique suggererit. Verumtamen his intra ciuitatem ita
se habentibus. Titus cum lectis equitibus foris circuiens quam muros aggredieretur explorabat:
Hesitanti autem quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua ualles erant & ab illo latere prior
murus instrumentis siue machinis firmior uidebatur placuit ad Ioannis pontificis monumentum.
Hac. n. tantummodo & prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur inuadere. Neglecta
enim munitio propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis
aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem & per atoniam templum capi posse cogitabat. Hoc
eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor nomine ad humerum laeuum sagitta percutitur:
cum propius una cum Iosepo accessisset: pacemque in muro stantibus: dicendi enim peritus erat:
suadere tentaret. Vnde cognitus eorum conatibus Caesar ex eo q; nec ad salutem se hortantibus ab-
stinere excitatur in obsidionem simulque suburbana militibus uastare permittit. Collectaque om-
ni materia iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera medios in aggeribus iacula
saxes & sagittarios constituit: & ante eos balistas aliasque machinas atq; tormenta: quibus & ex-
cursus hostium in opera prohiberet: & qui ex muris obstare tentarent. Caesis autem arboribus mo-
mento suburbana spoliata sunt. Collectis autem lignis in aggeres cum totus operi intentus esset ex-
ercitus nec Iudaei segnes erant: populum quidem in rapinis & caedibus constitutum fiducia tunc ha-
bebat q; respiraturus esset. Illorum aduersus hostes distractis existimantem poenas se ab noxiis res-
petiturum si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socii sui re uera properat
sentimetu tamen Simonis manebat. Verum Simon quiescebat. Proximus enim erat obsidioni mis-
silibus per murum dispositis: quae pridem Romanis abstulerat: cum praesidium quod apud Antonia

fuerat cepit. Sed horum possessio propter imperfectam plerisque non erat utilis. Pauci autem a trans fugis docti male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militibus imminebant: perque cuneos excurrentes manus etiam conferebant. Operantes autem minora scuta super uallum exposita protegebant: omnibusque agminibus excursus contra erant machinæ comparatæ mirabiles. Precipue uero decimæ legionis ballistæ uehementiores & tormenta saxorum quibus non solum irruentes: sed etiam super murum stantes euertebantur. Nam & singula saxa tali leni pondus æquabant & ultra stadii modum torquebantur. Ictus autem non solum primis quos offenderet: sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi primo quidem caneabant a lapidibus quæ erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur: sed etiam clauditudo prospiciebantur. Denique speculatores in turribus præsidentes prædicabant quando impelleretur machina saxumque ferretur: patria lingua clamantes filius uenit: itaque præsciebant in quos ueniret atque ante uitabant: & hinc eueniebat ut illis declinantibus lapis irruens intercideret. Proinde Romani cogitabant atramento decolorare lapides. Tunc. n. missi non similiter incertos ictus habebant multosque simul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi aggeris instruendi copiam dabant. Omni uero molitione atque audacia die noctue prohibebant. Perfectis autem operibus plumbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. Nec iam aliquid fieri poterat quoniam desuper talis petebantur. Cuique pares intervallo arietes inuenissent eos applicant propiusque dispositis machinis. Titus ne ex muro arietes prohiberentur ex tribus partibus muri pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sublatus est: itaque seditiosos paucior inuasit. Et quia periculum commune utrisque uidebatur: communiter iam repugnare cogitabant. Vociferantibus inter se discordibus quia omnia pro commoditate hostium facerent cum non si perpetuam concordiam deus illis præbeat saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso uolentibus ex templo ad murem aggrediendi copiam fecit: idemque & Ioannes ne minus crederet misit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum in unum corpus coeunt: murumque amplexi faces inde quam plurimas iacebant contra machinas Romanorum: contraque impulsore arietum: eosque sine intermissione talis petebant. Audacissimi uero cateruati prosiliētes machinas: tegmina dissipabant. Hisque apposisis irruentes peritiam quidem paucos: plura uero audacia perficiebant. Semp̄ autem erat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta eas machinas equitibus ac sagittariis ordinatis ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes uero a turribus reprimebat nocendi tempus arietibus faciens & tamen murus ictibus non cedebat: nisi quæ quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. Nec. n. statim cum turri periculum sensit quæ multo altius eminebat: nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paulatim quieuisset obseruato Romanos per opera & castra dispersos: quia labore & formidine iudæos discessisse arbitrarentur excurrunt omnes qua turris erat Hippicus porta latentes ignemque operibus iniiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature & qui erant propius excitati sunt: & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina uicebat audaciam iudæorum: & quos prius offenderant in fugam uersis aliis qui colligerentur istabant. Grauis autem circa machinas pugna commissa est illis incendere his incendium prohibere certantibus. Incertusque clamor utriusque tollebat: & multi qui in fronte steterant ceciderunt. Sed iudæi confidentia superiores erant ignisque opera tetigerat. Incensaque omnia cum instrumentis penitus essent nisi lecti de Alexandria restitisset plerique præter opinionem sui uiriliter dimicantes. Nam gloriosissime in hoc bello prælati sunt: donec imperator equitum potentissimis comitatus in hostes irruit: & ipse quidem. xii. repugnatores peremit. Metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam uersa omnes compulsi in ciuitatem: eoque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna unum ex iudæis uinum capi contigit: eumque Titus crucifigi pro muro iussit. Si forte reliqui uel hoc spectaculo territi considerent. Post cuius uero discessum etiam dux idumæorum Ioannes: dum ante muros cum noto milite loquitur a quodam arabe pectus sagitta percussus continuo periit: magnumque iudæis luctum & seditiosis moerorem reliquit. Nam & manu promptus erat & sapientia nobilis.

Concutitur timore exercitus Romanorum eo quod turris quædam lapsa sit nocte: & propter maximum sonitum timuerunt Romani: credentes hostes castra inuasisse: percutiunt muros illis machinis murumque uicinorum frangunt.

CAP. XI.

Nocte uero quæ secuta est incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres imperator Titus quinquagenum cubitorum construi præcepisset ut his per aggeres singulos positis: hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret: una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. Ingenti uero sonitu facto metus occupauit exercitum. Cognati autem aliquid iudæos suspicari ad arma currebant: eaque res turba in legionibus ac tumultus erat. Cunque nemo quid accedisset referre posset: diu queruli alius aliud opinabantur: nullisque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli a proximis requirebant tanquam Idumæi castra iam possiderent: larualique terrore capti uidebantur donec Titus cognitis quæ res erant uerum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo nuntio conuenit. Iudæi

quidem cetera fortiter sustinentes male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus & iaculato-
ribus ac sagittariis saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant
cellitudinem & turres excidendi spes non erat. Cunque eueriti propter granitatem neque incēdi pro-
pterea quod ferro tegebantur facile possent ultra iactum tæli fugientes arietum impetum non uita-
bant: qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente ma-
gno arieti Romanorum: quem iudæi Nicona uocabant q̄ omnia uinceret quamuis & antea defessi
erant pugna & uigiliis cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia uel quod ma-
le consulerent murum sibi superuacuum esse credentes: quibus alia duo munimenta superessent lassa
tiq̄ plurimi recessere.

Ingrediuntur Romani ea porta quā murus fractus erat: dimicatur postea unde Iudæi audacia resi-
stebant: Romani uero belli peritia uincebant.

CAP. XII.

Cum autem Romani qua primum murum Nicon peruerat ascendissent ad secundum
omnes Iudæi relictis custodibus refugerunt. Portis autem Romani qui transierunt pate-
factis exercitum recipere. Et hi quidem hoc modo potiti muro die .xv. mēsis mali & par-
tem ei⁹ maximam diruunt: ad septentrionalem ciuitatis regionem quam ante Cestius ua-
stauerat. Tit⁹ autē notato qua Assyriorum castrum est militem transfert: occupato enim quod inter
Cedrona fuerat spatio & ultra sagittæ iactum a secūdo muro separat⁹ expugnationem statim ingres-
sus est. Tunc igit partiti murum Iudæi fortiter resisterunt. Et Ioannes quidem eiusque socii ex An-
tonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnant. Simonis autem ma-
nus iuxta monumentum Ioānis aditum clauferant usque ad portam qua in Hippicum turrim aqua
inducebat. Sæpe autē psillentes e portis cōminus dimicabant: fugatiq̄ a muris in conflictu q̄dem ro-
manorū disciplina pp impitiā uincebant: sin murali aut certamine supabant. Eos autem fortuna atq̄
scia iudæos uero etiam audacia quā timor aleret sustentabat q̄ natura erat in calamitatibus duri.

Iudæi sperant salutem: Romani uictoriam: unde ex iudæis quis fuisset promptior ad periculum is
prim⁹ erat: ex romanis ueroq̄ fortem se præferbat: quia Titus semper aderat.

CAP. XIII.

Hæc autem & istis suberat spes salutis & romanis citæ uictoriæ. Neutros autem lassitu-
do fatigabat: sed aggressiones murorumq̄ oppugnationes & excursus crebri per cuneos
dieb⁹ totis agebant: nullaq̄ præliorum species aberat cum a prima luce incipiētia utrisq̄
in somnis & die grauior nox dirimeret. His quidem occupatum iri murum cōtinuo me-
tuentib⁹ illis uero ne iudæi castra puaderent: itaque in armis pnoctantes prima luce utrique pugnae
parati erant. Et iudæi quidem certabāt quis esset promptior ad periculum eoq̄ modo gratia emine-
ret a ducib⁹ suis. Maxime uero Simōis eos metus ac reuerentia commouebat: illam singuli subiecto
rum colebant: ut ad semet quoq̄ interficiendos parati essent: si hoc ille iussisset. Romanos autem ad
uirtutem hortabatur consuetudo uincendi: & quia uinci non asseuerant crebraq̄ militiæ exercita-
tionesq̄ perpetuæ & imperii magnitudo. Ante omnia uero Titus semper ubiq̄ præsens. Nam & in-
eriam spectante atq̄ opitulante Cæsare grauiissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset te-
stis aderat qui rependeret præmium. Præterea fructus erat uel cognosci solum principi uirum for-
tem: siccirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est.

Quidam Longinus in medios hostes irruit: duobusque interfecit ex mediis hostibus ad suos re-
uertitur.

CAP. XIII.

Deniq̄ istis ipsis dieb⁹ ualidissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus tælisq̄ utrinque
missis quidam Longinus de numero equitum ex acie Romana progressus in mediam
aciem Iudæorum irruit: hisq̄ deiectis hoc impetu duos fortissimos perimit uni⁹ obuiam
tendentis ore percussio: alterius eodem tælo: quod priori extraxerat transfixo latere resus-
glentis & ex mediis hostibus ad suos primos occurrit. Ille quidem ob uirtutem insignis erat: æmuli
autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et iudæi quidem negligenter quid paterentur tantummo-
do qualiter afficerent considerabant: morsq̄ his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidis-
sent. Titus autem non minus saluti militis quā uictoriæ consulebat: & temerarios impetus despera-
tionem dicens: solam uero esse uirtutem si quis prudenter & cante sine proprio incommodo fortiter
faceret in ea re potius quæ periculum non haberet uiros esse præcipiebat.

Castor quidā ex iudæis simulat uelle inire fœdus cū ut Tito aliquātulum cōquiescat: ut Simon in-
terim consulat de reb⁹ occurrentib⁹: fingitq̄ quosdam socios uelle pacem: quosdā non: accensus his
Tit⁹ uehementi⁹ utebat arietib⁹: diruptoq̄ muro cum militibus ingredit.

CAP. XV.

Itaq̄ septentrionali pte mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam uersutus ac
subdolos Castor nomine cum .x. aliis militibus suis delituerat fugatis ceteris formidine
sagittarum. Hi cum pauidi sub Thoracibus aliquādiu quiescent concussa turri surgūt.
Extentisq̄ manibus castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili ut si hi
parceret obrestabat. Cui Titus p simplicitate sua credulus iamq̄ iudæos existimans belli poenitere:
arietes quidem impulsioē cessare iubet ac sagittarios a supplicibus prohibet. Castori autem quid uel
let eloqui permittit. Cūq̄ ille respondisset ad fœdus uelle descēdere: Titus gratulari se ait si omnes

HH iii

eadem sentire doluissent paratq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis X. Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent ceteri nunquam se Romanis seruituros clamant dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per interuentios admonebat ut dum uacuum esset tempus de rebus urgentibus consiliū caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul aut hoc agens ad pacē rogare cōtradicientes socios uidebatur. Illi autem uelut hęc referentes in thorācas nudos fixere gladios hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uero eiusq; socii obstupere tanta eorum pertinaciā cum ex inferiori loco quod factum erat uere uidere non potuissent mirabanturq; simul audaciā & calamitati miserabant. Interea Castorem ad natem sagitta percutit. Tumq; ille tælum extractum imperatori ostendens iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat astantem iosephum dirigit ut Castori dextram porrigeret. Verum is neq; se iturum nihil enim sanum supplices cogitare respondit: & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas iturum sese dixisset ad eum & inuitante Castore ut etiam q̄ secum ferret argentum aliquid susciperet. Ad hęc cum ille studiose aperto sinu cucurrisset ille super eum saxū demisit. Et ipsum quidem quomodo pręcauerat ferire non potuit: atq; uero militem qui aderat uulnerauit. Cæsar uero fallaciam reputans intellexit misericordiā in bello nocere: minusq; decipi calliditate scruitiā: arietis impulsio nib; iracundia fraudis uehementi; utebat. Castor autem eiusq; socii turrim ictibus iam cedente. incēdunt: perq; flāmas in eiusdem missi cuniculis iteq; magni animi opinionem apud Romanos habere tanq̄ se ignib; tradidissent. Capit aut hac pte muꝝ Titus die quinto postq̄ primum coeperat fugatisq; inde Iudæis intro cum lectis mille transiit: quos circa se habebat armatis ubi noua ciuitas & lazareuenditores erant: fabriq; æranis uestimq; mercatus: & ad muꝝ angustæ uiæ trāsuerſæ tendebat. Enim uero si uel statim muri disturbasset maximā ptem uel quæ coeperat lege belli uastasset nullum credo damnu uictoriæ fuisset admixtum. Nunc aut Iudæos male tractando exoratum iri sperans cū liceret cape facile discessioni aditum non dilatauit. Nec. n. qbus cōsulebat insidiatores sibi putabat.

Ingresso Titus Iudæi circūcludunt Romanos: multosq; ex eis occidūt & nisi Titus tulisset opē: uix euasissent ad ultimum muꝝ sunt expulsi. Titus iteq; aggredit: ad illum muꝝ irruit: totamq; partem illam dirimit præſidia ponit munit turres & localia parte ciuitatem aggredit: eosq; hortat ut uel lent saluari & Iosephus oratione patriādem eos hortabat. CAP. XVI.

DEniq; postq̄ ingressus est: neq; occidi quēq; pmisit eos qui comprehendebant neq; domus incendi sed tam seditiosis si pugnare uellent siue populi detrimento copiam dabat q̄ ipsi populo fortunas pprias se reddituꝝ pollicebat. Plurimi nanq; petebant sibi ciuitatem seruari: templum uero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabat & antea paratam habebat bellicosi aut pro inertia ducebant humanitatem. Tituq; in belli aio q̄ ceteram ciuitatē tenere non posset has pponere conditiones putabant: mortem populo denūciantes: & si uerbum quisq; de traditione fecisset pacem uel nominasset mox interficiendum eum esse minitantes. Romanis qui introire alii p uiarum angustias obstabant alii ex ædibus alii muꝝ per superiores partes egressi pugnare coeperunt. Quibus rebus perturbati custodes de muro sese demiserant relictis turrib; in castra recessere. Clamor autem audiebat militum intra ciuitatē q̄ ab hostib; cingerent: foris aut degentium clausis contubernaliibus metuentiū crescente numero Iudæoꝝ: & ppter locorū peritiā uiariūq; scientiā præualente multiq; Romanorū trucidabantur: & ab incumbētib; pellebantur cū magis necessitate resisterent. Nec. n. multi simul fugiendū copia per angustias muri patebat: omnesq; pene qui transierant perempti fuissent nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa uiarum sagittariis: & ubi plus erat multitudinis astans missilibus hostes abigebat: & cum eo Domitius Sabinus uir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitque tandiu sagittis eos prohibens irruere: donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti ad extremum pulsi sunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant spiritus creuit & secundis rebus amentes erant: neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes: neque uinci se posse si ad prælium processissent. Nam quia iniqui erant officiebat eorum sententiis deus: & neq; Romanorum multo maiore illa quæ pulsa fuerat superesse cernebant: neq; famem iam iam serpētem. Adhuc enim malis publicis alebantur: & sanguinem ciuitatis bibebant: pp bonos autem continebatur exitium & penuria uictus iam multi defecerant: populi tamen interitum seditiosis uelamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non pbarent saluos esse cupiebant quicq; uiuere contra Romanos optaret. Contrariā uero multitudinē uelut onus quoddam cōsumi gratulabant: & ita quidē circa suos affecti erant. Romanos aut q̄ ciuitatem iteq; ingredi conabant armati prohibuerunt disiectis muri partibus obiectum corporum præmunitis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto autē die Titum uehementius aggressum nequaquē ferre potuerunt: sed ui coacti rursus quo antea refugerunt: ille aut interim muro potitus totam eius septentrionalem partem statim deposuit. In meridiana uero p turres præſidia collocauit: iamq; tertium murum aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidiorū spatiumque consilii seditiosis esse dandum si quid disturbance secundi muri aut famis metu dimitterent nec enim diutius eis prædas posse sufficere: & ipse otio commode utebatur.

nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in conspicuo hostibus loco iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis & inuolucris & uaginis septiq; procedunt equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana p multum spatium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iocundius suis aut horribilius hostibus uidebatur. Spectantibus. n. & uetera plena erant moenia & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret: nullaq; ciuitatis partē non infusa multitudo regebat. Metus autē quāuis audacissimos coeperat oēm simul exercitum armorumq; pulchritudinem cōspicientes: & ordinatiōem uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi aīos mutauissent nisi malorū immanitate quā in populum commiserant dandam sibi ueniam a Romanis desperassent imminēte si destitisset morte supplicii bello mori praeftabilius esse ducebant. Praualebat etiam fatum quod nocētes cum innocentibus: & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat: quadriduo p singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die cum oīa faciens Titus nihil iudaeos peccatū cogitare sensisset: bifariam diuiso exercitu Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiore ciuitatem captum iri cogitans & per Antoniam templū. Nāq; hoc nisi coepisset: nec oppidū quidem tutum erat obtinere: in utraq; aut parte duo aggeres erigebant: a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumētū quidem opantes a iudaeis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum non solum quia de superiore loco pugnabant: uerum etiam quia machinis iam uti didicerant. Paulatim enim usus quotidianis aluit peritiam: habebant autem balistas trecentas: & quadraginta tormenta saxorum: quibus difficiliore aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciēs & peritū tam esse ciuitatem una & obsidioni uehementer instabat: nec poenitudinem iudaeis suadere cessabat consiliūq; factis admiscens & orationem saepe armis efficaciorē cognoscens tam ipsos ut saluari uellent rogabat: tradita sibi ciuitate quā iam capta uideretur: quam & Iosepum allegabat patria lingua uerba facturū: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros.

Iosepus circuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudaeosq; orat ne uelint Romanis resistere: persuadetq; pluribus uerbis: illi uero conuictis eum afficiunt. CAP. XVII.

Itaq; Iosepus murum circuiens simulq; extra tēli iactum stans unde exaudiri facilius posset multis orabat: ut sibi ac populo parcerent templo ac patriā neue contra hāc ferent alienigenis duriores Romanos. n. sancta reuereri cum quibus nulla sibi societas esset: manusq; suas ad hoc usq; cohibere. Ipsos uero in his edoctos conseruare possent sponte ad eorum interitum ruere quin potius uidere muros cōcidisse firmiores: excisis uero infirmiores superesse Romanorumq; uires cognoscerent sustinere non posse. hisq; seruire non esse nouum: neq; inexpertum iudaeis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditam & qui multo tempore paruisset imperio iugum excutientem: malae mortis cupidum non libertatis amatorem uideri. Debere at dedignari dominos humiliores nō quoq; in potestate sunt oīa. Nam quid Romanos effugissemus q; pp aētus aut frigora esset inutile: imo uero trāsisse ad eos undiq; fortunam: deūq; per singulas nationes ducētem imperium tum esse in italia. Hāc aut ualidissimam legem tā feris bestis quā hoībus esse p̄finitā potentioribus cedere: apud eosq; esse uictoriā apud quos robur fuerit armorū. Iccirco ēt maiores eorū q̄q; multū & aīs & corporib; & aliis subsidiis meliores cessissent Romanis q; nisi deū scissent illis fauere nūq; p̄fessi fuissent: ipsos uero cōfidentes adhuc resistere: cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autē ēt si muros integros haberent ex cidio pariter affecti sint. Nec. n. latere Romanos quā fames teneat ciuitatem & modo quidem consumi populum continuo uero etiam bellatore interituros: nam & si Romani deserint & ab obsidio ne cessauerint neq; ciuitatem strictis gladiis iruerint: iudaeis tamen expugnabile bellum intus assidere q; hortis singulis aleretur: nisi forte quoq; contra famē arma caperent ac dimicarēt: soli q; possent etiam clades superare. His addebant optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam dumq; liceret salutare consilium sequi: nec enim antea gestorum causa succensere Romanos nisi ad finem usque insolentes fuissent: natura eos esse in imperio mansuetos atq; iracundiae praefere: quod utile est. Vtile at putare neq; ciuitatem uacuā uiris neq; desertam habere puinciam: iccirco uelle imperatorem cū his dexteram iungere: nec. n. cuiq; salutē datur: si coeperit ciuitatē p̄ferri qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerunt. Breui at mūrū quoq; tertium captū iri priores qui capti sunt fidem facere. Et quis perrūpi tutamina non possint famem p Romanis pugnaturā. His monentem Iosepum multi in muro stantes uituperabant multi uero conuictis: nonnulli etiam iaculis appelebant. Ille at cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret ad gentiles transiit historias.

Iosepus clamat aduersus iudaeos a dducens diuersa exempla maiorum: ut uelint redere: deumq; eis aduersum esse propterea amplius ne uelint resistere. CAP. XVIII.

O Miseri uociferās uirorūq; auxiliatorū immemores armis & manibus cū Romanis bellū geritis: q̄si quem alium sic uicerimus. Quando autē nō deus oīum cōditor iudaeorūq; de tensor esset: si laedantur non respicietis. Vnde progressi pugnatis quantumq; auxiliatorem uiolastis? Non recordamini opera diuina parentum: atque hunc sanctum locum quanta

bella nobis aliquando pergit. Ego autem facta dei narrare auribus indignis hominesco: sed tamen audite ut cognoscatis non solum uos Romanis sed etiam deo resistere. Nechaus qui tunc erat rex Aegyptiorum eademq; Pharaon uocabatur cum infinita manu descendit reginamq; Saram nostri generis rapuit. Quid igitur nix eius Abraam proauus noster? Armis credo ultus est iniuriam. At quin ccc. & xviii. praefectos habebat: quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidē quiescere maluit absente deo? Puras autē manus ad hunc locum tendens: quem uos polluitis inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit. Nōne secūda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autē quem uos gentili cāde cruentastis: ac tremēs nocturnis somniis Aegyptius exagitatus au fugit: auroq; & argento amantissimos deo donauit Hebræos dicā translata in Aegyptum maiorum nostrorū domicilia. Qui cum annos. cccc. tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent armis ac manibus ulcisci possent semetipsos deo potius pmiscere. Quis nescit Aegyptū repletam omni genere serpentium: omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionē & continuas decē plagas? & ob hoc parētes nostros cū praesidio incruentos & sine piculo deduci: quos deus sibi sacerdotes ducebat. Sed ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam Palæstina & Dagon simul ægrum genuit: & iam tota gens quæ rapuerat: corruptis uero occultis corporib; ac per ea cum cibo uiscerib; exaustis Cymbalorum ac Tympanorū sono manib; noxiis reportarunt sanctum placationib; expiātes deus erat qui hæc parentib; administrabat: propterea q̄ omissis armis ac manib; eius se iudicio pmiscere. Rex Assyriorum Sennacherib cum totam ducens Asiam ad hanc urbem castra posuisset manibus non humanis cecidit: nam ab armis quiescentes in uotis erant: & angelus dei una nocte ininitum deleuit exercitum. Posteroq; die excitatus Assyrius. clxxxv. milia reperit mortuorū: atq; ita cū reliquis Hebræos inermes nec persequentes fugebat. Scitis etiā in Babylone seruitium: ubi per annos. lxx. populus exultans non ante libertatem respexit quam eam dominus donaret qui eos etiam est persecutus: iterumq; auxiliatori suo sacerdotum morte seruiebant. Breuiter dicam: nullum est opere precium quod armis parentes nostri perfecere: aut non sine armis deo permissa potestate imperii. Domini autē manentes ut placebat iudici superabant. Pugnantes uero semper de spe ceciderūt. Nā ubi rege Babyloniorum oppidum obsidēre contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cū eo congressus esset: iam ipse captus est quam cum templo ciuitatem uidit excindi. At quin uidete quanto ille rex uestris ducibus: cuiusq; populus uobis erat mediocrior. Deniq; Hieremiam uociferantem inuiolos esse deo propter delicta quæ in eum cōmiserant captā iri: aut nisi traderent ciuitatē neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos ut intus gesta prætermittam: neque digne possum iniquitates uestras exponere: me qui uobis salutem suadeam querimini: telisque appetitis irati: q̄ uos uestrorū commone facio peccatorum nec dici ea toleratis quorū quotidie facta committitis. Idem tūc fuit cum antiocho qui dictus est Epiphanes: obsidente ciuitatem multis modis offensa diuinitate maiores nostri cum armis progressi: ipsi quidem in pugna perempti: oppidum uero ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est. Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit. Nonne indigenarum impietas unde scire cœpimus. Nonne a seditione maiorum quando Aristobuli & Hyrcani furor & inter eos contentio Pompeium intulit ciuitati: & Romanis deus indignos libertate subiecit. Deniq; tres menses obsessi quanquam nihil quale uos in sanctum legesque deliquerant: & maioribus ad bellum subsidii utebantur sese tradiderunt. Antigoni autem filii Aristobuli nescimus exitum. Quo regnum obtinente: deus iterū captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidē Antipatri filius Sossium & Romanum adduxit exercitum. Circundati uero per sex menses obsidebantur donec capti peccatorum suorum supplicia pependissent: direptaq; est ab hostibus ciuitas: ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo ut opinor sacri loci possessiones iudicium deo de omnibus promittere manusq; tunc humanas contemnere: cum a superno sibi duce non recedant. Vos autem quid ex his quæ legis conditor bene dixit egistis? Quid quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos: qui cito periire impietate superastis: nam occulta dedignantur peccata: hoc est furta: insidias atq; adulteria: rapinis: cædibus certatis: nouisq; maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uero templum factum est omnium receptaculum & indigenarum manibus pollutus est locus: quem Romani ex tam longinquo adorabant: multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impii hunc auxiliatorem sperastis? Valde q̄dem iusti estis supplices priusq; manibus adiutorem uestrū rogastis? Talibus rex uester ꝑcibus aduersum Assyriū supplicauit: cū magnū illū exercitū deus una nocte prostrauit? Similia uero Assyriis Romani cōmittūt ut etiā similem ultionem spretis: nam ille q̄dem ab rege nostro accepta pecunia ut uastitati parceret ciuitatis neglecto iure iurando ad incendium templi descendit. Romani autē solenne poscunt tributum: quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint neq; populantes ciuitatem neq; sancta omnino tangūt. Cōcedunt autem nobis familias liberas & possessiones tenere: sacrasq; leges saluas manere patiuntur. In sania est profecto sperare deum talem circa iustos fore: qualis iniustis appuit: præsertim q̄ statim ulcisci nouerit cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte q̄ castra ciuitati admouerant: regit q̄ si etiā

uestram progeniem liberaret. Romanos uero dignos poena iudicaret: confestim eis illo tpe sicut assy-
riis irascere: quo genti manus Pompeius attulit: quo post illum Sosius ascendit: quo Galilaeam Ve-
spasianus excidit. Postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus neq; Sossi-
us passi sunt: & ciuitatem uictoria coeperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit etiā
Imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiā fontes uberiores profluunt: qui prius uobis aruerant.
Deniq; ante huius aduentum. scitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defecisse ut ad
utrumq; aqua mercaretur. Nunc autem ita hostibus nostris largi sunt ut non modo ipsis & iumentis
eorum sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigii: & ante periculum factum est in excidio ciui-
tatis quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu uenit: qui & captam ciuitatem incendit
& templum quousq; ut opinor nihil tunc illi quantū uos impie nunc commisisset. Itaq; sanctis relictis
deum fugisse putauerim. Hisq; nunc adesse quibus cum bellū geritis. An bonus quidem uir domū
flagitiorem fugiet & domesticos oderit? Deum uero malis uestris inhære arbitramini qui etiā oc-
cultā conspicit & audit oīa quæ tacentur. Quid autē apud nos taceat? quid celatur quid non etiam
planum inimicis factū est? iniquitates enim uestre uelut in promptu neminem latent: inq; dies sin-
gulos quis peior sit certamen habetis atq; ita nequitiam ut uirtutem demonstrare contenditis. Ver-
umtamen reliqua salutis uia est si uelitis & diuinitas confectis ac poenitentibus solet sese placabilis
offerre. Arma proiicite: pudeat uos patriæ iam dirutæ: conuertite oculos & aspiciate eius quam pro-
ditis pulchritudinem: quale oppidū: quale templum: quā multæ gentiū munera. Quis in hoc flam-
mas adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? o la-
pidibus diutiores. Si hæc non ueris luminibus cernitis saltem familiæ uestrarum misere mini. Ver-
sent in conspectu cuiusq; filii coniuges: & parentes: quos paulo post aut bellum aut fames absump-
sit. Scio quia una cū his periclitabit mihi mater & coniunx: & familia non ignobilis domusq; olim
clarissima: & fortasse propterea me quisq; hæc suadere crediderit. Interficate illos: accipite mercedem
salutis uestre sanguinem meum. Ipse quoq; mori paratus sum si post me respiscitis.

Clamante Iosepo cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditiosi: sed diu persi-
stunt ita ut cogerent fame perire: Tantam famem perpeffi sunt ut matres ex filiorum ore cibum rape-
rent: seditiosi illi domos ui irruerant ut cibum caperent: summa miseria & summa crudelitas descri-
bitur Simonis & Ioannis.

CAP. XIX.

Aec Iosepo uociferante cū lachrymis seditiosi qdem: neq; animos flexerunt: neq; tutā sibi
mutationem fore iudicauerunt. Populus uero ad pfugiendum commotus est: & alii quidē
possessionibus suis aliisq; rebus carissimis exiguo p̄cio uenundatis solidos quidem ne la-
trones eos depræhēderent transgluriebāt. Qui uero ad Romanos elapsi fuissent exone-
rato uentre habebant usui necessaria. Titus autem plerōsq; pagros quo uellet quisq; pergere dimit-
tebat: idq; magis eos ad pfugium hortabatur: q̄ intestinis malis carebant Romanis conseruire: Ioānes
autē & Simon cum sociis ne his magis pateret exitus quā ne Romanis aditus obstruebant: & qui uel
umbram suspicionis dedisset continuo necabat. Ditionib; quidem manere ēt sicut profugere par cā-
erat pereundis: nam quasi transfugere uoluisset p̄p matrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autē
 crescebat desperatio seditiosorum: & in dies singulos uirūq; malum amplius accendebatur. Et palam
quidem nulla erant frumenta: irumpentes autē scrutabant domos. Et si quidem inuenissent aliquid
eos qui negauerunt uerberabant: si uero nihil inuenissent quasi diligentē celauissent tormentis itidē
afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum cum ea quæ solidis uirib; starent
abundare cibo putarentur. Tabidi autem transigebantur: nec rationis esse uidebat statim fame mor-
ituros occidere: multi uero clam substantiam suam uno frumenti modio: qui ditiores essent: itēq;
pauperes ordeī pmutarunt. Inelosi deinde intimis aediū tectis quidam summa penuria insectū tritū
cum comedebant. Panem alii conficiebant ut necessitas metusq; monuisset. Et mensa qdem nusquā
apponebat: sed incoctū subtrahentes igni cibum diripiebant: miserabilis autē erat uictus dignumq;
lachrymis spectaculum: cum potentiores quidē plus haberent: infirmiores autē iniuriam deploraret
quippe fames super oēs clades habere: nihil sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia di-
gnum est in fame negligitur. Deniq; uxores uiris & filii parentibus: & quod miserrimum matres ci-
bum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus iter manus carissimis nemo parebat quin
uitæ guttas auferret. Edentes uero talia non latebant: sed ubique aderant qui ista diriperent: nam si-
bi cubi clausam domum uidissent: eos qui intus erant cibum capere hoc suspicabantur: iudicio statim
que ruptis foribus irruerant: nictumque iam contusum dentib; ex gutture pene reuocabant ipso sa-
cibus strangulantes. Pulsabant autem senes ne cibum defenderent: lacerabant mulieres ea quæ ha-
berent in manibus occultantes: nullaque miseratio uel cani capitis uel infantie sed abstractos pueros
& ex buccello pendentes humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset quodque raptū
fuerant deuorasset: tanquam si lesi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant
cum modo alimenta reperirent: nunc extruentes genitalium uias: nunc uirgis acutis podices trans-
figiendo. Horrendaq; etiam auditu quis patiebatur in unius panis cōfessione & ut unum pugnum
farinæ additum indicaret. Tortores autem nec esuriebant: minus enim crudele uideretur quod ne-

cessitas speraret. Exercentes autē dementiā suā sexq; sibi dies: uicticia preparantes hisq; occurrentes qui per Romanorū custodias agrestis oleris herbarūq; gratia colligendāq; nocte repperissent: cum iam se hostes euasisse credebāt: quā attulissent eripiebāt: multūq; supplicatibus & horribile dei nomen implorantibus ut aliquam ptem sibi concederēt: eoq; quā cū piculo sibi collegissent nihil penitus dabant: gratūq; uidebatur si spoliati nō perirent. Hāc qdem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrānos pducebant: quoq; alii insidiāq; falso accusati occidebantur: alii quia Romanis pderent ciuitatem. Et plerūq; delator subornatus agebat q; pfugere uoluissent. Sic uero quē Simon expoliasset eū ad Ioannē remittebat: & quē Ioānes expoliasset eum Simon excipiebant: sibiq; inuicē propinabāt sanguinē popularium miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem erat cā in utrūq; dissensio: scelex uero concordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri sibi totū uendicans non dedisset nequissimus uidebat. Et qui non accepisset uelut boni alicuius dāno dolebat: qui crudelitatis pte doluisset. Sigillatim quidē iniquitates eoq; explanare nō ptereo: ut aut breuiter dicam neq; aliā ciuitatem unq; talia perpessam puto: neq; ullam nationem post hominum memoriā malitia ferociorem fuisse. Postremo etiam gentibus Hebrorūq; maledicebāt ut minus imperii uiderent in alienos. Verū tamen q; erat & seruos se & degeneris gētis abortiones esse cōfessi sunt. Deniq; ciuitatem ipsi enertere: & Romanos inuitos hanc tristē admittere uictoriā coege: retardiusq; uenientē in templum ignem pene traxere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatē uidissent: neq; doluere neq; illachrymauerūt: sed apud Romanos qui hāc paterentur inueniunt. Verum quā per territorium gesta sunt postea cum rerum documentis dicemus.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisus manibus ad Simonem & Ioannem mittebantur. Tito acclamante. ne tantam uellent pati miseriam: ipsi conuictis Tito & patri eius maledicebant.

CAP. XX.

Tito autē aggeres proficiebant quāuis a muro milites male afficerentur: parte uero equitatus directā iussit p ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidiā tendi. Erant autē in his nōnulli etiā pugnatores: quibus iam minime praeda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes: quos pfugere deterrebat pro affectibus suis metus: nec clam enim seditionis fieri posse sperabant: ut cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere nō patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames: restabatq; iam latitantes egredi & ab omnibus capi. Deprahensi autem necessitate repugnabant: metu supplicii: incōgruumq; uidebant supplicare post pugnam uerberari itaq; & ante mortē modis omnibus excruciatī contra mugē crucib; affigebant. Tito quidem miserabilis uidebat ista calamitas cum ipdē in dies singulos quingenti nonnunq; etiam plures caperentur: sed neq; captos dimittere tutum erat tantamq; asseruare multitudinem custodum uidebant esse custodiā: maxime uero propterea non prohibuit citius eos existimans ea facie remissuros: tanq; similia passuros nisi se dedissent. Milites autē diuersis modis suffigebant: ira & odio & ludibrii causa & pp multitudinem quā corpissent. Iamq; spaciū crucibus deerat: & corporibus cruces. Seditionis uero tantū defuit ut ea clade mouerentur: qd etiam in contrarium eis cessit ad decurrēdam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad mugē tractis: & si qui erant popularium prouiores ad pacem: & quā paterent qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui comprahensi tenebant eos supplices non captiuos esse ducebant. Ea res multos perfugere cupientium donec uerum cognoscerec inhibuit. Fuerūt autem qui statim dilapsi sunt quasi ad uerū supplicium properantes. Illarum enim ab hostibus mortem cōparatione famis requiem esse ducebant: multis aut captiuorum Titus etiam manus abscidi pcepit: eosq; ad Ioannem & Simonem intromisit ut pp calamitatem nec uiderentur profugī: nec crederent: saltem nunc desinerent admonens: nec uere compellerent ad excidium ciuitatis lucrarentur in extremis mutata uoluntate: & proprias aīas & patriam tantam & templum cuius participem non habebant. Simul autē dictis aggeres circumeundo operantes urgebat ueluti facta uerbis non multo post secutura. Ad hāc in muris stantes & ipsi Cæsari: & patri eius maledicebant: mortēq; se contemnere clamabant: eamq; seruituti recte pferre: multa uero mala in Romanos facturos se dum spirare puerint nec priam curare nec tēplū ut ipse diceret pitur mūdū: ideo tēplū hoc melius esse Saluatūq; iri hūc ab esse qui icoleret: quē ipsi quoq; auxiliatorē hēntes oībus iterrinationibus illudores eo q; bus facta non adderentur finem. n. dei esse. Talia conuictis admiscentes uociferabantur.

Antiochus Epiphanes cū Macedonibus admirat Romanos q; muros non adeant: ipse cum suis muros adiit multi ex his fugiunt & multi interficiunt: post a Tito aggeres fiunt: ad motis ad muros Ioannes fossa intus facta submisso igne aggeres diruit Simon inde cum multis aliis proficiscitur in machinas illas: easq; incendunt: cum Romanis congregiuntur: ita ut non diudicari possit amicus ab inimico: quidāq; ex Romanis corruptis machinis desperabat ciuitatē captū iri.

CAP. XXI.

Et inter hāc Antiochus quoque aderat Epiphanes: multos alios armatos ducens: & preterea caterna stipatus qui macedones appellant: omnes etate pares & paulo magis pceres adolescentuli more Macedonum instructi armis & eruditi unde etiā nomen habebant: plerūq; tamen famam gentis equare non poterant. Oīum. n. regum qui Romanis

parebant foeliciffimum Cōmagenum fieri contigit priusquam fortuna mutaretur. Ostēdit ille quoque in senecta ætate nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat: quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. Erat. n. bellator ipse naturaque promptissimus: tantusque uiribus ut multum peccaret audacia. Cum uero Titus ad hoc subuississet: laboremque cōem esse dixisset: sicut erat Antiochus cum Macedonibus in muque imperū fecit: & ipse quidem pro uiribus suis ac peritia cauebat tæla Iudæorum sagittis eos appetens adolescentuli autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerat: & ad extremū multi sautii recessere hoc reputantes quod etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis maii. aggeres inchoati uix nono & uigesimo: perfecti sunt: cum totos dies septem & decem laborassent ingentes. n. quatuor acti sunt: & unus quidem qui erat ad Antoniam & a quinta legione fuerat extructus contra medium stagnum quod Struthium uocatur: alter uero a. xii. uiginti cubitis distans. Decima uero legio quæ supra memoratis præstabat in septentrionali parte opus exererat: ubi stagnū est quod appellat Amygdalon. Adhuc autem quinta decima legio. xxx. descendente cubitis aggerē fecit ad pontificis monumentum. Iam uero ad motis aggeribus Ioannes suffossa intus terra usque ad aggeres antoniam uersus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illataque silua pice ac bitumine illita ignē immittit. Succēsis autē sulcimentis fossa repente subleuit: cumque magno sonitu in ea aggeres deciderent: ac primo quidem cū puluere fumus ex alto excitatus ē cū ignē ruina concluderet. Peræsa uero materia: quæ præmebat flāma iam clarior apparebat. Et Romanos repentinī quidē facti stupor occupat molitionem Iudæorum ægre ferentium: iamque se uicisse credētium: & spes eos cassa refrixit: & in postea subuenire aduersus ignē minus utile uidebatur ēt si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo uero post alios etiam aggeres Simon cū sociis aggreditur. Illa. n. parte romanis ad motis arietibus concutere muque cōpāt Tephæheus at quidā ex Garli ortus ciuitate Galilææ & Megassar ex regalibus familiis Mariānes: cūque his Adiabenus: quidā filius Nabatæi nomen habēs ex fortuna Egiras: cuius est inter præratio claudus: raptis facibus in machinas euolant: hisque uiris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuerē neque magis horrendi. Nam uelut in amicos: non ut in agmen hostium excurrerent nihil contacti sunt aut subistere: sed per medios inimicos facto impetu machinas incēdere. Acti autem missilibus & gladiis detrusi non prius a periculo dimoti sunt quam ignis instrumenta corripere. Sublata uero iam flāma Romani quidem concurrentes e castris auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eas prohibebant: manusque cum his conferebant qui flammās extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi etiam per flammās eos retinere certabant: & quamuis feruens nacti essent: ferum tamen arietes non amiserunt. Hinc autem auxiliantes flāma transit: & aggeres iam occupabat incendium. Itaque Romani flamma circumdati: quoniam seruare posse opera desperabant in castra descendunt. Iudæi uero magis instabant: cum semper eorum numerus cresceret ex ciuitate accedentibus ad iumentis minusque cantos haberent impetus freti uictoria. Progressi autem usque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus dimicabant. Est ergo quædam pro castris per uices stantiū: armatorum & acerbissima in eos sanctio Romanorum: aut qui loco de qualibet causa cessisset occidere tunhi pœnali loco de gloriosa morte prælata steterunt fortiteneorumque necessitate simul ac pudore plurimi fugientium redierunt: balistisque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinē prohibebant: nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem: nam quoscūque obuios habuissent cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruētes incante ipsis corporibus inimicos seriebant. Sed neque hi iactus magis quam fiducia superabant: & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antonia quo secesserat: locum aliis aggeribus perspiciebat: multumque increpatis militibus si cum hostibus muros optinebant in suis periclitarentur: & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis obsessorum paterentur ipsi fortunam: cum electis militibus hostes a latere circumueniri illi autem cum mora ferirentur contra eum conuersi durabāt: mixta uero acie puluis quidem lumina: clamor uero aures exuperabat. Neque autem amicum quisquam intemescere poterat aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia quantum salutis desperatione perseverantibus: etiā Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentis periclitantis Cæsaris red didit fortiores. Itaque putauere in eos ad extremum nimia ferocitate animorum uel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos nisi præuento pugnae momento in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur quod tam longum laborem una hora perdidere: & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

Consulit duces Titus quid faciendum: an aggredi muros debeant an aggeres struendi: aut permitendum quod ipsi famē coacti ciuitatem sint tradituri: an circumdanda sit ciuitas ne exitū habeant: sicque dicit Titus opus non paruū sed inextricabile Romanos eē facturos. CAP. XXII.

Quitus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat omni adnoto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse: uniuerſi uero militis impetum tolerare non posse ueram sagittis esse obruēdos.

Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant alii & sine aggeribus obsideri egressus eorum tantummodo obseruantes: ac ne uictus intro ferretur monebant: & ciuitatem fami relinquere neque cum hoste manu conflagrare: nec enim expugnari eorum confidentiam posse: quibus optatum est ferro percumbere: uel etiam sine hoc interficere: quæ scæuior est cupiditas: ipsi autem Tito Cæsari quidem prorsus ociari tanto cum exercitu honestum non uidebatur & pugnare cum his superuacuum qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uero ciuitatis obseruari operosius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem locorum: & difficultatem ab exercitu posse: & propterea ad excursus incautum: contra manifestam uero uiam obseruatam occultas uias excogitatos Iudæos tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam uerendumque ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici posse sed celeritatem ante gloriam duci debere tamen si celeritate uti uelit & cautione totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse percludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata ciuitatem tradituros aut fame uictos facillime capiendos: aliter enim se non posse quiescere: uerum & aggeres curaturum esse: cum infirmiores habeat qui prohibent: quod si cuique magnum opus & inextricabile uideatur enim considerare debere quod neque paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere ne deo quidem facile sit.

Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribuere: murumque circa ciuitatem cum castellis. ii. per suos construi fecit mira celeritate: nocteque quilibet suo ordine ac uigilia explorabat uigilesque somnos inter se sortiebantur.

CAP. XXIII.

Is duces exhortatus iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidem impetus militibus incidit: ambitumque partiri non solum rectores inter semetrum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho. Decadarchus autem Hecatontarcho ipsique Chiliarcho placere properabat. Chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque pertinebat. Ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circueiens opus sapissime inspiciebat. Coeptum enim a castris Assyriorum: ubi ipse tendebat ad inferiorē cenopolim murum duxit. Hic per Cedronem ad Oliuæ montem reuertens a meridie montem completitur usque ad saxum quod Peristereonos uocatur: eiisque proximum collem qui super uallem immisit. Siloā ac inde ad occidentem flexo ædificio ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum circumdato monte ubi Pompeius castra posuerat: ad septentrionalem redit regionem eam cum præcessisset ad uici partem cui nomen ē Erebinthon occ⁹. Post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit unde coeperat murus quidem uno minus. xl. stadiis erat. Adhuc autem foris castella. xiii. ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est ut id quidem dignum mensibus uideretur: celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate per castella custodibus collocatis: primam quidem uigiliam noctis ipse circueiens explorabat. Secundam uero Alexandro permiserat. Tertia uero obtigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur: totaque nocte per castellorum spatia circuebant.

Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur: unus alium mori intuebatur non erat facultas sepeliendi: latrones uero mortuis uestes risu expoliabant: multi ex muris in fossas proiecebantur: quæ uidens Titus ingemuit.

CAP. XXIII.

Uidens autem cum exeundi facultate: omnis etiam spes salutis a dempta est: atque iam fames totas domus ac familias depascebat. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi uelut umbra mortuorum per oppidum uolutabant & ubi quæ casus occupauerat decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore: & eos quibus aliqua uis supererat pigebat & propter multitudinem mortuorum: & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra priusquam sati dies ueniret & uini properabant: neque luctus in illis calamitatibus neque fletus erat: sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis & corruptis oribus qui tardius morerentur eos qui ante se requiescerent tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem plenam mortuis nox comprehendere. Et latrones his acerbiores domus enim tantum sepulcra erant: & cadauera spoliabant uelamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur. Hisque gladiatorum mucrones propinabant: nonnulli quoque iacentium adhuc spirantes ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari quo sanie euaderet: superbissime negligebatur. Animas uero efflatum quisque in morte templum obtutibus intuebatur cum uinos relinqueret seditiosos. Illi autem primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri cum dolorem ferre non possent. Deinde quod non sufficebant in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circueiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit: atque sanie tabefactis corporibus defluentes ingemuit & extentis manibus deum testabatur factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta.

Romani uidentes seditiosos fame cruciari letantur: copiam maximam frumenti Iudæis ostendēdo ad maiorem dolorem: Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miseratus eorum calamitatem: seditiosi uero non placabantur.

CAP. XXV.

Romani uero cum nemo iam seditiosorum auderet excurrere: nam etiam eos moror famēque tangebant: dies lētos agebant. Frumenti aliarumque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximisque prouinciis. Multi autem iuxta murum stantes magnāque alimentorum abundantiam demonstrantes satietate sui famē hostium incēdebant. Seditiosis autem nihilominus calamitate cedentibus Titus reliquias populi miseratus & properans saltem hoc liberare quod superest: iterum aggeres inchoabat quāq̃ difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas siluas opera prima consumpserant. Ex nonagesimo uero stadio milites alias congregabant & ad Antoniam solam ex quatuor partibus maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens atque opus urgens demonstrabatque in manibus eorum latrones haberet. Sed illis poenitudo plane perierat: & animis & corporibus separati utriusque uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta uel corpora dolor tangebant: qui etiam mortuam plebem quasi canes lacerabant: replebantque languentibus carcerem.

Simon Matthiam per quē ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis: corpora sepeliri prohibuit alios etiam nobiles occidi fecit.

CAP. XXVI.

Denique Simon & Matthiam quidem per quem obtinuerat ciuitatem in cruciatum peremit Boethi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is cum a Zelotis male populus tractaretur: quibus iam Ioannes accesserat ut adiutorem Simonem reciperet populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione: aut aliquid mali metuens. Ingressus autem ille postquam obtinuit ciuitatem: inimicum eum æque atque alios esse dicebat: qui pro se consilium dederat: uelut hoc simplicitate suasisset productum eum & accusatum quod cum Romanis sentiret morte damnauit: ne purgationis ei facultate concessa cum tribus filiis suis. Quartus enim ad Titum profugerat. Prius autem se occidi quam filios obsecrantem: atque hanc pro illo quod ciuitatem ei aperuissent gratiam postulantem: ut augeter eius dolorem nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bagadati filio preceperat: qui erat eius satellitum crudelissimus: cauillatus si quid eum iuuarent ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit: post hos Ananias quidā pontifex filius Masbali nobilis & scriba curiæ uir fortis ex Ammaus genus ducēs: & cum his xv. ex populo clariores necabantur. Iosepi uero patrem conclusum asseruabant: missosque præcone denunciant ne quis in ciuitate degentium uel colloqueretur cum eo: uel in unum ueniret prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo desierent ante questionem perimebant.

Quidam ex Iudæis qui custodiebat turrē a Simone sibi traditam: uidens tantam crudelitatem humano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turrē: illi non credentes: cognito hoc a Simone illum ex turri in fossas proiecit: uidens hæc Titus: & Iosepus saxo capite percutitur letantur Iudæi credentes eum mortuum esse: respuit Iosepus uulnere: quo cognito seditiosos stupor inuadit: multi ad Romanos profugiunt: multi ex profugis ab a Syriis uentibus apertis occiduntur: eo quod aurum ex uentre eorum per fimum uentris exire cognouissent: Titus uero hac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum: increpat milites Titus: sed occulte multi occidebantur ob insaniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugiebant.

CAP. XXVII.

Ista uidens quidam Iudas filius Iudæ unus ex numero præfectorum Simonis qui turrē ab eo sibi creditam custodiebat. Fortasse quidem non nihil eam misericordia crudeliter pereuntium: magis autem sui providentia conuocatis decem fidissimis contubernaliū quousque tandem inquit hæc mala sustinebimus? quam ne salutis spēs habemus seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat: Romani uero pene intus sunt. Simon autē bene quoque meritis infidelis est: metusque sibi etiam apud eum poenæ & apud Romanos certa foederis dextera. Ergo age tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur si cum de se sperauerit poenas citius pendet. His ubi decem assensu sunt mane ceteros quos subiectos habebat per diuersum dimittit: ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat: illorum autē alii superbiam corēnebant: alii non credent: alios et pigebat uelut mox capturos ciuitatē nullo periculo. Interea uero cū Titus ad murum cum armatis accederet: ante rem Simon cognouit: turrēque uolociter occupat. Romanis eos inspectantibus peremit: & per murū proiecit corpora mortuorum. Ibiq̃ circuiens Iosepus: nec enim rogare cessabat: caput uulnerat lapide: statim attonitus cadit. Excursus autē ad eius casum factus est Iudæorum abreptusque esset in ciuitatem nisi Cæsar misisset: qui eum protegerent. Illis autē pugnantibus Iosepus quidem tollitur nihil quod ageret intelligens. Seditiosi uero tanquā interfecto quē maxime cupiebāt cū læticia conclamauerūt. Dicit autē hic nuntius per ciuitatē ex quo residuā multitudinē moror tenuit uere pisse credentē: cuius fiducia profugere cogitabat. Audito autem Iosepi mater in carcere mor

tuum esse filium suum ad custodes quidem ex Iotapatibus hæc ait: certo se credere nec enim uiuere potiri. Secreto autem flens ad ancillas: hunc inquit foecunditatis recepisse fructum quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset a quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidem mendacium diutius cruciauit: neque latrones rescit. Cito enim curato uulnere Iosephus respuit: progressusque clamabat illos quidem non sibi multo post uulneris poenas daturus: populum autem rursus ad fidem rogabat. Unde populo quidem fiducia: seditionis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alii statim de muro necessitate profliebant: alii uelut ad pugnam cum lampadibus progressi simulantes mox ad Romanos profugiebant. Hos autem scæuiores ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur & fame quam domi reliquerant uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. Aderant autem inflati ex inedia & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replentes corpora dissumpebant: nisi quod periti desideria cohibuissent: paulatimque cibum desueto corpore obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur alia plaga suscepit. Quidam enim apud Syrios ex transfugis depræhenditur e fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autem: ut supra diximus: eo ueniebant quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate. Denique .xii. atticus comparabant quod antea .xxv. ualebat. Verum hac arte per unum detecta totis castris fama percrebuit quod auro transfugæ pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri scissis uentribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo scæuiorem contigisse Iudæis: una denique nocte duorum milium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita pene iussisset auctores circumfuso equitatu iaculis appeti: nisi magna fuisset multitudo noxiorum: multoque plures puniendi quam qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliatorum ducibus itemque militum Romanorum: nam etiam militum quosdam hæc tægebat inuidia utrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoque facta. Arabes autem & Syri primo quidem in alieno bello iure suo calamitatibus uterentur. Deinde qui crudelitatem in cædibus & in Iudæis odia Romanis ascriberent. Hac enim quosdam eorum milites infamia participare. Et his quidem mortem interminatus est: si quis in eadem postea reperiendus fuisset audacia. Ad legiones autem litteras dedit ut suspectos inuestigarent atque ad se referent. Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium: scæuusque hominibus lucrando amor innatus est nullaque omnino calamitas plus habendi cupidine comparatur: immo uero hæc alios & modum habentem metus subiungitur. Deus autem qui damnauerat populum omnemque uiam salutis ad interitum uerterat. Denique id quod cum poena interdixerat Cæsar occulte in profugos admittebatur. & si quis transfugisset circumspectantes autem ne quis Romanorum uideret: eos scindebatur: & ex uisceribus quæstum nefarium trahebant. Illi paucis autem reperiiebatur: & plerumque sola spes confusmebat. Hic quidem casus multos transfugarum seduxit.

Ioannes ad sacrilegium se conuertit. Mannetus ad Titum fugit: narrat maximum numerum mortuorum fame: ex quo castra posuit: coactosque stercore uti pro cibo. CAP. XXVIII.

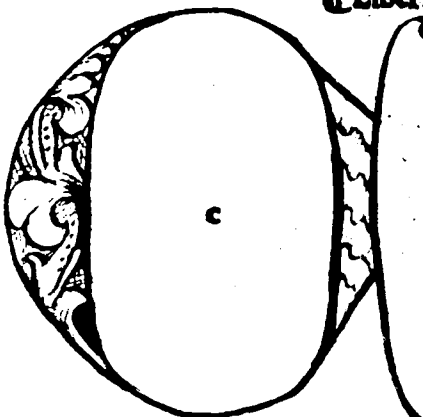
Ioannes autem ubi rapinæ ex templo defuere: ad sacrilegium sese conuertit: multa que donaria templi retinens: multaque uasa diuinæ rei ministerio necessaria crateras & lances & mensas: urceolis quidem abstinuit quos Augustus eiusque uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona detrahebat: ad socios autem dicebat sine metu diuinis abuti debere: qui pro deo: qui pro templo militarent. Ex ipso alii proptereaque sacrum uinum & oleum quod sacerdotes sacrificiis reseruabant: tutum erat effudisse. Namque in templo & multitudini distribuisse & illi sine horrore ungebantur & portabant. Non equidem recusabo dicere quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent: aut hiatu terræ denorandam esse ciuitatem: aut diluio perituram: aut fulgura: aut sodomitana incendia passuram. Multo enim magis impiam progeniem tollit: quam quæ illa pertulerat. Denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est sigillatim narrare cædes? Mannetus Lazari filius transfugus ad Titum per unam portam quæ sibi credita fuerat: centum & quindecim milia & .lxxx. dixit elata cadauera: ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt. Et die quartadecima mensis aprilis usque ad calendas iulias. Hæc autem immensa est multitudo: nec tamen uel ipse fuit appositus portæ: sed publicam mercedem diuidens mortuos ex necessitate numerabat. Cæteros enim propinqui sepeliebant. Sepultura autem fuit elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi omnia mortuorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant. Aliorum uero numerum minime posse comprehendere. Cum autem pauperes ferendo non sufficerent: congesta in maximis ædibus cadauera essent inclusa. Et frumenti quidem modium uenisse talento. Post ubi autem muro circumdata ciuitate ne herbas quidem legere iam liceret: ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulso ut cloacas rimarentur: bouumque ueterem finium alimentum haberent. Stercus inde collectum & quod nec usui quidem tolerabile fuerat cibus erat. Hoc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes quidem poenitebant: sed patiebantur usque ad ea progredi: fatum enim eos reddiderat cæcos: quod iam & ipsis erat & ciuitati.

De bello Iudaico. Liber. vii. incipit.

Aggeres struuntur a Romanis: quærent iudæi incendere: cum aut nequissent: admonent Romani aggeres certatur utrinque: murus labitur ea parte qua Ioannes suffoderat pro incendendis ageribus: moxq; alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo q; qui prius tentasset certissimū exitum tentasset.

CAP. I.

Liber hic in græcis codicibus non septimus est sed. vi.

Lades quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant: cū & seditioni magis accenderentur inclusi: postquā populum fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo congestoꝝ in ciuitate cadauerū & uisū horrenda erat: odorēq; pestiferum emittebat: cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem ruerent pluri: ma cæde excitata conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent neq; superabantur neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorū. Gentili autem cæde polluti dexteris ad extremum bellum præparabant: tanquam exprobrantes deo: ut mihi uidetur supplicii sui tarditatem. Non enim spe uictoriæ maior pars eorum: sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quauis plurimum in aggreganda materia laborarent: tamē

Intra. xxi. dies aggeres erexerunt attonsis omnibus ad nonagita usq; stadia circum oppidum lucis: erat autem miserabilis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat: ea tunc deserta præcis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui prius iudæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis: cū eius solitudinem tunc uideret continere lachrymas poterat: uel non gemere mutationē naturæ quantū pristinæ derogassent. Omnia nāq; insignia pulchritudinis bellū deleuerat: ne si quis subito adueniens qui locū prius scierat eum cognosceret: sed præsens quæreretur ciuitatem. Romanis autē ac iudæis finitum opus aggerum par faciebat timoris initium. Namq; hi nisi eos quoq; exurerent captum iri ciuitatem putabant. Romanis aut fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis: nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum crebris autem offensionibus cæssant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues ea habitantes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc accedebant etiam pugnantibus nihilo segnius utebatur. Sed eorum spes frangebatur cum aggeres insidiis machinæ siue soliditate muri: manus uero cōflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue q; cū seditione fameq; ac bello: totq; malis præstantiores iudæorum animos inuenirent. Viros quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur: inuictam uero animorū magnitudinem quæ calamitatibus aletur. Nam quis eos in rebus secundis sustineat qui malis ad uirtutem incitarentur. Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam simul & futura timebantur. Si disciceretur murus cauebat & antequam arietes admonebantur operibus instabat: nisi quia conatus irritus fuerit. Aggressi enim cum facibus aggerem spe decepti remeare. Nam primū ne concordare quidem eorū uidebatur consilium paulatim & per interualla & cunctanter non sine metu prosilientium neq; iudæorū more: ut breuiter dicā. De erant enim quæ propria gentis essent audacia cursus & omnium simul impetus: & ut sine offensione recederent. Languidiore progressi quam solebant etiam Romanos solito promptiores offendere: q; corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres sepe: ut nusquam igni aditum relinquerēt. Animum uero ita confirmauerunt ne quis loco antequam occumberent moueretur. Nam præter omnium rerū desperationem si etiam illud opus esset exustum acerbissimus pudor milites occupauerat: si aut calliditati uirtus cederet aut arma temeritati aut peritia multitudini aut iudæis romani. Simul autem missilia cū illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset posteriores impediabat ac periculum antecedentes meliores afficiebat. Qui uero intra tæli iactum uenire properassent: alii disciplina hostium & densitate perterriti: alii confligi hastis retrocedebant: & ad extremū alius alium timiditatis arguens re infecta reuertebantur. Calendis autem iulii tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis Romani machinas admouere: qui cum ab Antonia saxi atq; igni ferroq; peterentur: & quodcūq; hostibus tælum necessitas attulisset. Nam licet multum moenibus iudæi cōfiderent machinasq; contēnerent: tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi aut iudæis studiū esse ratione muroꝝ ne infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes cōtra certabant. Nec tamen q; seriebatur ictibus obediebat sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis cū nullis periculis desup ueniētibus lassarent arietum opus urgebant. Cū uero inferiores essent ac lapidibus frangerentur: alii scutis super corpore concameratis: fundamēta manibus & uestibus suffodiebant. Itaq; saxi quatuor obstinato labore concussis. Quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus aieti

bus labefactatus ex qua parte prioribus Iohannes aggeribus insidiando murū suffoderat subsidere cuniculo repente labitur parum p̄ter spem murique & animi affecti sunt. Nam iudæi q̄dem q̄bus memoria esse oportebat quod ruina p̄ter spem accesserat & aduersum eam p̄cauti nō fuerāt tanquā mā fura esset Antonia confidebant. Romanorū autem inopinatam læticiam sub celesti subuersione riam: cōspectus alius murus quem intrinsecus Iohānes ædificauerat cito restrinxit. Verū tamen prior facilior imperus uidebatur. Tunc enim & ascēsum per ruinas promptiorem & antoniā satis esse infirmo-riorem. Murus quoq; qui recens erat cito destrui posse arbitrabatur. Nemo tamen eū audebat alcēdere q̄ qui primus id tentauisset certissimum esset exitium.

Hortatur Titus cōmilites suos ad ascendendū murum: facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se optulit ascensurum: susceptaq; hasta cum .xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit.

CAP. II.

Quitus uero spe atq; ratione putans alacritatē pugnantū excitari: & adhortatione atq; p̄missis sæpe quidem periculorū nasci obliuia: interdū autē mortem solere contēni i unū congregatos fortissimos experiebat dicens. O cōmilites hortari quidē ad ea q̄ periculum non afferunt aperte & ipsis q̄ rogant & qui eos rogant ignauit̃ rephensionem parit. Exhortatiōe autē opus ē in solis rebus ambiguisq; illa p̄ se quēq; gerere dignū est. Itaq; difficilē uobis in murū esse ascēsum ipse profiteor: at uel maxie oporteat gloriæ cupidos pugnare difficilimis rebus pulchrumq; sit cū laude mori. Nec erit instructuosum: qui primi fortiter fecerant prosequar. Primū quidem uos illud hortetur: nōnullos fortasse deterreat iudæorū paties aīas: & in aduersis rebus dnta constantia. Romanos. n. eosq; milites quibus in pace bella discere: in bello autē uincere consuetū est: iudæis manu uel aīo superari turpissimū est: idq; in fine uictoriæ cū etiam dei uestrisq; uirtutibus crescunt. Etenim seditio fames obsidio murorūq; sine machinis casus quid sit aliud q̄ in illos ira dei nostrūq; adiumentū. Igitur non solū deterioribus infetiores uideri: sed et diuinū p̄sidium prodere uobis non cōuenit. Quo pacto autē non turpe uideat̃ iudæos quidem quibus non magni pudoris est uinci: qui seruire didicerint: quo minus in posterū patiātur mortem contēnere: atq; in nos medios frequenter excurrere non uictoriæ spe: sed ostentationis gratia. Vos autē totius pene terræ marisq; uictores: quibus et non uincere probro habet otiosos sedentes: ne semel quidem in hostes aliquid audacter expertos: famā ac fortunam cū his armis operiri: maxime cū paruo discrimine totū positis efficere. Deniq; iā in antoniā si ascenderimus habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos quod non arbitror: attamen capta hac respiratione hostium in cætero uictoriam nobis plenissimā repromittit. Et ego p̄termittam nunc meorū laude: qui in bello cecidere & immortalitate qui marito furore prostrati sunt ex morbo pacis tpe mortem aliter sentiētibus imprecabon quoq; anima cū corpore sepultura dānatur. Quis. n. uiroq; fortium nescit q̄ animas in acie ferro corporibusq; absolutas purissimū elemētum æther hospicio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propicios heroes uidēdos offerre posteris suis. Quas uero morbus corporis tabesq; consumpserit: & si maxime probis ac piaculis purgatæ sunt: subterraneæ tenebræ operiunt altaq; obliuio suscipit: & corporis simul ac uitæ ac memoriæ sine circumscriptione. Quod si necessario mors homini fato decreta est: ad hoc omni morbo leuius est ferri ministeriū: qui nō uideatur ignauum negare usui quod debito redditurus sit. Et hæc quidem ueluti seruari nequeant: uel qui conati fuerint prosecutus sum. Est autē salutis spes in maximis quoq; periculis: qui uirilē aīum gerunt: primū. n. quod didicit pater incessu. Deinde totū quod ædificatū est facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes: alius alii pro adhortatiōe fiet atq; subsidio: uestraq; obstinatio in breui animos hostiū frangat: ac fortasse nobis si eam tantū cœperimus incruenta res efficiet. Etenim ascendētes quidē nos phibere. s. conabunt. Si uero clam uel et per uim aliqd egerimus semel quāuis paucos non sustinebūt. Me autē profecto pudeat nisi qui primus hoc fecerit: in uictoriam remanerationibus fecero: & q̄ uixerit quidē similibus p̄sit: beatissima uero p̄mia sequantur occisos. Talia dicente Tito: cætera quidē multitudo periculum magnitudine timuit: eorū uero unus qui in cohortibus militarent Sabinus quidē genere Syrus uir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset: quantum ex habitu corporis ne specie quidē militem esse credidisset. Erat. n. colore nigro exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore atq; angustiore uiribus suis habitabat. Cū primus surrexisset: itaq; dedo me inquit tibi alacri animo Cæsar: & ante oēs: in murum ascendēdo: atq; opto q̄dem ut uires ac uoluntarē meā sequatur fortuna tua. Quod si cœptam casus inuiderit: scito me nō p̄ter spem q̄ res aliter cesserit: sed q̄ sic decreuerim pro te moriturū. His dictis & scutum læua manu capiti prætedēs: strictoq; dextera gladio circa horam diei sextam murū petebat. Sequebantur autē ex aliis qui soli eius uirtuti æmuli esse cupiebāt. xi. uiri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus: cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent: atq; ingentia saxa deuoluerent: qui nōnullos de .xi. deceperunt. Sabinus at mililibus occurrens: licet obstrueretur sagittis: non tamen ante imperū cohibuit quam sūmam muri p̄tenderet hostesq; in fugam uerteret. Viribus autē eius atq; animi p̄tinacia terrii pluresq; ascendisse

rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat superque præclaris facinoribus officiat non inculauerit? Siquidem hic uir neque ab incepto errauit & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est ut iudæi reuerſi ubi solum & iacentem uidere ex omni eum parte iaculis peterent. Ille genibus nixus & scuto protectus primo quidem ulcisceretur hostes multosque ad se appropinquantem sauciavit: uulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus uir dignus pro fortitudine quæ meliori fortuna uteretur. Pro mensura uero cepti facinoris cedit. Cæteri autem tres pene iam summa tenentes obruti lapidibus perierunt: & octo sauciati detracti & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis iulii gesta sunt.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedunt primos custodes occidunt: facto signo per buccinam cæteri fugerunt. Titus audito signo armat exercitum: pugnatur ex utraque parte ad septimam noctis horam: quod Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. CAP. III.

BIduo autem post. xx. de numero excubantium per aggeres militum congregati signiferum ordinis sui & duos quosdam ex ala equestris & tubicinem unum ad se uocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt: occisis autem primis custodibus somno oppressis murum obtinent: ac buccina signum dari precipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito ex suscitant & fugiunt priusquam multitudine quæ murum ascenderat cernerent. Nam & timor illis & tuba imaginem quandam ubi magnum hostium numerum ascendisse crederent ostendit. Cæsar autem signo audito propere armat exercitum: & cum ducibus primis lectoque caterua comitatus ascendit. Cum autem iudæi ad templum interius confugissent ipsi quoque per cuniculum irruerunt: quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amboque agminum seditiosi tam Ioannis quam Simonis arcebant eos summa uir acque alacritate repugnandi. Siquidem excidii finem putabant locum sanctum penetrasse Romanos quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipsum autem aditum ualidissima pugna committitur. His quod templum tuum occupare certantibus iudæis uero Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem atque hastæ utriusque inutiles erant. Strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat: ex qua parte quisque pugnaret permixtis uiris & per angustias permutatis: & cum uocis intellectum magnitudo confunderet: multaque mors esset utrinque arma simul & cadauera iacentium conculcata frangeret prestantes. Semper autem si bellum fluens grauasset alteram partem potius exhortatio & infensio conquestio nascebatur: neque aut fugæ aut persecutioni locus erat sed propinquæ mutationes commigredientium & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui uero inter primos steterant aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant quod refugere non dabatur. Nam & posteriores utriusque partes suos in frontem urgebant: nullum interdumicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum autem iudeorum animi Romanorum peritiam uincerent iamque omnino tota acies pelleretur: ex nona. n. hora noctis ad septimam usque diei pugnabant. Hi quidem simul omnes & excidii periculum pro nutrimento uirtutis habentes: Romani uero exercitus parte nondum. n. ascenderant agmina illisque spes pugnantium nitebatur satis esse uisum est in præsentia Antoniam obtinere.

Julianus quidam uidens Romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usque fugauit cumque non haberet auxilium multis interfectis diu resistens obiit. Iudæi Romanos in Antoniam recluserunt. CAP. IIII.

Iulianus uero quidam Hecatontarchus ex Bithynia non ignobilis quidem in illo bello & armorum peritia & uiribus corporis & cum spiritu omnium fortissimum ipse cognoui ubi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit: propter Titum autem qui apud Antoniam stabat: subito profilit iamque iudeos uidentes solus ad interiorum usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uniuersa multitudo: neque uim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens quo alios alio dissecerat per ipsos quem occupasset interficiebat: neque facie nihil Cæsari admirabilius aut aliis horribilius uisum est. Verum & ipsum profecto fata persequerentur quæ ab homine uitari non possunt. Calceos namque habens creberrimis atque acutis clauis: ut cæteri solent milites: fixos. Dum strato faxeis crustis solo occurreret labitur: magnoque cum armorum sono deiectus in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus salutem eius metuentium: iudæi uero multis simul gladiis & hastis undique seriebant. Ille autem multam quidem ferri uim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere percutientium multitudine reuolutus est. Et iacens tamen gladio multos perculit. Nec. n. cito peremptus est: quando galea & thorace omnia membra neci opportuna sepius erat. Namque diu uertice contraxerat: donec coccis aliis eius membris remisit uires: cum ei nemo auderet succurrere. Nimis autem dolor Cæsarem tenuit: ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem. Alios autem ne possent metus impediabat. Julianus quidem diu cum morte luctatus: cum non paucos interfectorum suorum lautos reliquisset ægre peremptus est: magna sui gloria non apud Romanos tantum & Cæsarem: uero apud hostes quoque relicta. Iudæi uero etiam mortui rapti corpore Romanos in fugam uersos in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere Alexas quidam & Gyptheus ex agmine Ioannis: ex parte uero Symonis Malachias & Mertois filius iudas & Sosa filius Iacobi dux Idumæorum. Zelotarum uero fratres duo iuuenes Arifimon & Iudas.

Titus mittit ad Ioannem si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per electos iudæos: consulit iosephum Titus: hebraico sermone scripsit mandata iosephus pro Cæsare ad ioannem: hortatur ut sedat: exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quærunt: multi ex iudæis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudæi dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugerunt.

CAP. V.

QTitus aut militibus suis imperat Antonie fundamenta diruere: facilemque ascensum cum toto exercitui preparare. Ipse uero iosepho ad se uocato: namque audierat eo die qui erat mensis iulii septimusdecimus diuinam obseruantiam quæ endelechismos uocatur uiro: penuria defuisse etque re populū nimis dolere: iterum dici ioanni præcepit quod ante madaue ratu quod et si quis eum pugnandi scæuus amor teneret: cum qua placeret ei multitudi- ne ad bellum progredi liceret. Dūmodo non una secū & ciuitas interiret simul & templum: sanctū tamen locū uiolare desineret: ne ue in deum nephas admitteret. Potestatem aut habere si uellet sacra intermissa celebrare per iudæos quos ipse delegisset. Itaque iosephus ne soli ioanni hæc intimarent: sed etiam pluribus: unde exaudiri posset constitit & mandata Cæsaris hebraico sermone disseminauit. Multum aut ab his quo patriæ parcerent precabatur: neque depellerent iam templo contiguum: deoque uota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tegebatur. Multis autē cōitiis tyrānus iosepho cum execrationibus lacerato: postremo addidit nunquā sibi excidium esse metuens: dum: quoniam dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione sane uero inquit iosephus eam puram deo cōseruasti: inuiolataque sancta māsere. Nec in eū cuius speras auxilium quicquā impium deliquisti: sed solēnia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquā quotidianum auferat cibum impium eum hostem putabis? Deum uero quæ perpetua religione priuaueris belli auxilio speras futurū? Et romanis peccata imputas: qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat ac defleat ciuitatem: cum alieni quidem hostesque impietatem tuam corrigant. Tu uero iudæus & inter leges educatus illis quoque in has scæuior inuenians: At qui ioannes etiam quidem poenitere malorū non est turpe: in rebus extremis honorū quæ tibi exemplo patriam seruare cupienti propositum est. iechonias rex iudæorum qui quondā babyloniis bellum sibi inferentibus: sponte ciuitatē priusquā caperetur excessit: & cū cognatione sua uoluntariam captiuitatē sustinuit. Ne hæc sancta hostibus proderet: deique domum uideret exuri. Ob hæc sacra iudæorū cōmemoratione laudatur eūque memoria transmissa per sæcula semper nouā immortalitatem posteris tradit. Bonū o ioannes exemplar: & si periculum præsto sit: ego autem ueniā quoque tibi a Romanis spondeo: dum memineris quod gentilis moneo: & iudæis ista permittam spectari quæ oporteat qui sit uictor & unde consilium. Absit. n. unquā ita captiuum uiuere: ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas mihi que maledicis. Etiam acerbiora mereor qui hæc aduersus fata sua deo: dei que sententia cōdemnatos seruare cōtendo. Quis ignorat scripta uetere prophetarū & responsum impendens miserrimæ ciuitati. Iam tunc. n. eius excidium prædixere cū his homicidium gentile cœpisset. Vestrorū aut cadauerum non ciuitas tantum sed etiam templum omne repletum. Deus plane deus ipse cū Romanis ignē sibi lustrationis infert totque scelerū plenam eximit ciuitatem. Hæc iosepho cū fletu & lachrymis prosequente uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem admirati sunt. Ioannes aut eiusque socii magis contra Romanos irritabantur: illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos cōmouit eius oratio & non nulli quidem seditiosorū custodias formidantes locis suis manebant: iam dudum certi de suo: pariter & ciuitatis exitio. Fuerūt autem qui capto discessionis tēpore ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices. Iosippus & Iesus. Filii uero pontificū tres quidē Hismæli: cui apud Cyrenem fuerat caput abscissum: & Matthiæ quartus: alterius uero Matthiæ unus: qui post interitū patris aufugerat: quæ Simon Gioræ cū tribus filiis: ut supra dictum est: interemit. Multi aut nobiles cū pōtificibus deferre eosque imperator cū per alia humane suscepit: tunc sciens alienigenis moribus illic uersari molestum esse: in Gophna dimisit ut ibi manerent: interim monitos etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello rediturū esse. Illi quidem indestinatum municipiū læti cum omni cautione discedūt. His aut in ciuitate non uisus rumor seditiosis iterū diffamatus est quod Romani transfugas occidissent ut hoc metu uidelicet a fuga reliquos detererent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum sicut antea ualuit: timor aut profugere cupientes inhibuit. Rursus aut postquam eos Titus reuocatos e Gophna cū iosepho murum circūire & populo conspici iussit multi ad Romanos fugiebant. In unū uero congregati & ante Romanos stantes cum lachrymis atque ululatu seditiosos rogabant. Primo quod paucos in ciuitate Romanos susciperent patriamque seruarent. Si hoc displiceret saltē de phano certi exirent templūque sibi liberarēt. Nec. n. ausuros sine maxima necessitate Romanos ignē sanctis imittere. His illi magis aduersabant: multique transfugas uociferari cōiugia supra sacras portas iacula & balistas & saxorū disposuere tormēta: ut oē quēdam circū phanū spaciū multitudie mortuorū sepulchro: replū uero ipsum castello simile uideret. In loca uero sancta & inaccessa cū armis adhuc & malis genili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc pcessere legis iniuriam ut quā iudæos indignatio

nem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: & tunc in iudeos ppria sacra temerantes uteretur Romani milites. Nemo tamen fuit eorum qui non cum honore templi aspiceret atque adoraret latronesque optaret antequam intolerandum malum contingeret poenitere.

Increpat eos Titus quod templum polluerint polliceturque non passurum Romanos templum esse pollutores.

CAP. VI.

Quitus autem dolens vicem eorum iterum Ioannem eiusque socios increpabat dicens. Nonne uos o sceleratissimi cancello sancta loca protexistis? Non litteris græcis ac nostris inscriptas tabulas constitulistis? quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur. Non eos qui transissent quamvis Romanus quis esset uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis o nocentissimi. Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluitis? Testor ego patrios deos: & si quis nunquam hunc locum ante aspexit nunc. n. nemi ne credonitque testor & exercitum meum & iudeos qui apud me sunt & uos ipsos quod non ego uos uolare hæc compellam: quin & si locum acies uestra mutauerit neque accedet ad sancta quispiam Romanorum neque quicquam in eius contumeliam faciet. Seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

Iosephus referebat dicta principis iudeis qui magis elenabantur in superbia: statuit iterum Titus bellum gerere contra iudeos sequi remanente in Antonia. exercitum misit in iudeos: Certaturque a nona noctis hora usque ad quintam diei Tito spectante ab Antonia: multi ex iudeis fortiter multi ex Romanis fortissime bellum gesserunt.

CAP. VII.

Nec iosepho internunciante principis dictas latrones ac tyranni existimantes non beniuolentia sed timiditate hos sermones fieri in superbiam tollebant. Titus autem qui neque se ipsos miserari eos neque templo parere respiciebatur bellum gerere decreuit inuitus. Sed uniuersum quidem his militum quod locus eum non caperet inferre non poterat. Tricenis. n. de singulis centuriis uiris fortissimis lectis et chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce preposito Cereali hora noctis nona iubet in custodias imperum fieri. Cum autem ipse quoque in armis esset unaque descendere statuisse: amici eum pro periculi magnitudine ducum dicta continuerant. Plus. n. operis in Antonia sedentemque militum certamine facturum esse dixerunt periculum subisset. Omnes. n. fore sub oculis imperatoris optimos bellatores: his puit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites: ut de eorum uirtute indicaret ne aut fortis quisque indonatus abiret aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipseque & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est dimisit. Progreffus autem ad speculam de Antonia quod fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant non ita ut sperabant somno oppressos inuenire custodes: sed excitatis cum clamore confestim manus conseruere excubitorum intus. Mane autem cæreni cæteruati excurrere. Itaque primorum quidem imperum excitebant Romani. Qui autem illos sequerentur in agmen proprium incidere: multisque suis uelut hostibus utebantur. Vocis namque agnitione confusus primum clamor oculorum singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcus: alios iracundia alios timor efficeret: circito obuium quemque sine discretione seriebant. Romanis quidem scrutorum coniunctione septis & per globos periliis ignotatio minus nocebat: si gnus. n. sui quisque meminerat. Iudei uero disiecti tam impetus quam recessus temere facientes: sæpe imaginem inter se hostium alius alii demonstrabant: cum reuertente suum quisque per tenebras Romanum quasi aggrediente exciperet. Denique plures a suis quam ab hostibus sauciati sunt: donec orto die uisa iam pugna discerneret: & in acie stantes ordine sagittis atque lapidibus agerent. Neutri uero cedebant neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillati & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant. Illi quoque die sibi quisque promotionis initium fore putabatur: si fortiter dimicasset. Iudeis autem & proprium cuiusque periculum: & quod templo metueret ministrabat audacia: quod tyrannus stans hos rogaret alios uerberaret: ad pugnam interminationibus incitaret. Comminus autem plerumque pugnantium. Sed cito & breui momenta plii mutabant. Neutra. n. pars plium fugæ spatium uel persecutionis habebat. Pro suis autem euentu & Antonia tumultus erat: & confideres supantibus: & stare si fugerent: acclamantium erat quoque uelut quoddam belli theatrum. Nec. n. uel Titum uel alios qui una erat quicquid eorum quæ in pugna gerebant latebat. Postremo nona hora noctis cepto prælio: quinta diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco unde pugnam iniere certa fuga cessissent. Verum media in anticipati prælio uictoria reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudeorum partis quidem Simonis iudas Marzoti filius: & Simon osaiæ. Idumæorum uero Iacobus & Simon alter Acarela filius: Iacobus autem Sosa. De iohannis autem sociis Gephtheus & Alexas. De zelotis autem Simon filius Iairi.

Septimo die reliquæ manus Romanorum submersis Antonia fundamentis: latam uiam ad templum admovent aggeres ad angulum templi: quidam congregari pro famem impetum fecerunt contra Romanos: cognito impetu eorum per Romanos dimicatum est undique fortiter in nallē quandam coacti sunt iudei: capis: quidam qui ductus ad Titum interficitur: curatque Titus ut aggeres mature construantur.

CAP. VIII.

Et Romanorum reliqua manus die septimo submersis Antonia fundamentis: latam uiam usque ad templum composuit. Admotaque muro agmina mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum: qui ad septentrionem orientemque spectabat: alterum contra exedram ad aquilonis parte inter duos muros edificatum. Aliorum duorum

unum contra portam occidentalem templi extendens alterum ab aqlone. Magno tamen opus cum labore ac miseris periculis cum materias sexcentesimo usque stadio deportarent. Interdum autem insidiis laedebant cum ipsi quidem vincendi facultate minime cauerent iudeis vero pro desperatione salutis audacioribus crederentur. Nonnulli. n. equitum quotiens ad ligna siue foenum colligendum exissent: interea dum id facerent equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos iudei per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque dum id crebro fieret Caesar existimans quod erat verum negligentia suorum magis quam iudeorum uirtute rapinas contingere: tristis ad aduersione ceteros ad equorum custodiam reuocare statuit: unumque militem qui equum perdiderat morte donato eo metu equos suos ceteris conseruauit. Nunquam. n. eos post haec in pascua dimittebant: sed tanquam natura his conexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant aggeresque erigebant. Altera uero die post eorum ascensum multi seditionis: quos rapinae delectant & fames urgebat: congregati in praedia Romanorum qui oliuarum more uersus collocata erat circa undecimam diei horam imperum faciunt. Sperabant. n. primo quidem inopinato: deinde curadi corporis eam quiescentes facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu Romani & de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis murum transcendere ac percurrere uolenter conatis. Conflato autem uehementi praelio multa quidem & alia ab utraque parte fortiter gesta sunt cum Romani propter fortitudinem etiam bellum diu peritiam iudei uero imoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat illis necessitas. Nam & amittere iudeos ueluti laqueis inuitos Romanis turpissimum uidebatur & illi uitam spe salutis si murum uel percurrere potuissent habebant. Ibi tum quidam ex ala equitum Pedanius nomine iudeis in fugam uersis atque in ualle coactis: equo in aduersum montem a latere incitato praeteruectus rapit unum ex hostibus fugam petentem iuuenem & grauem corpore & armis undique septum: italo comprahensum: tantum se inclinauit equo currente: eamque dexteram uim itemque ceteri corporis & equestris peritiam demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset captiuum ferens ad Caesarem uenit. Titus autem uires eius qui coeperat admiratus & captum quia ad murum uel aggredi temeraturat supplicio affici iussit. Ex ipse quidem templi oppugnationem curabat: utque aggeres maturae fierent perurgebat.

Porticus templi incendit. abruptum Romani ad uiginti fere cubitos ex muro mittuntque ignem sanctorum: isdem diebus quidam ex iudeis de Romanis inuitat quis uelit certare: diuque nemine uolente: quidam ex Romanis exosus illius audacia cum illo certat & occidit: Romanosque deridet: ex Romanis quidam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus.

CAP. IX.

Interque iudeos aduersis praeliis male tractatos tumescere paulatim bello & in serpente templi praecipue sicut in putrefacto corpore ad sola membra peste occupata praueinentes ne ulterius praecederet abscindebat. Porticus. n. parte quae ab aquilone in orientem praetendens Antoniae iungebat incensa. Deinde ad. xx. fere cubitos abruptum: immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post idus praedicti mensis uicesimo & quarto die Romani porticum inflammare: usque ad quadraginta cubitum igne praegressi iudei similiter culmen abiiciunt: neque omnino recedentes opibus & Antoniae continentia diruentes: cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne cursum eius ociose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam praeterea cessante ressed frequens paulatim contra se excurrentium bellum. Hisdem autem diebus quidam ex iudeis: uir & corpore breuis & uultu despicabilis tanquam genere quam rebus aliis uilissimus ionathes nomine progressus ad iohannis praeficiis monumentum: cum alia multa superbe ad romanos prolatus esset: tum quae fortissimum haberent ad singulare praedium prouocauit. At qui contra steterunt multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos ut affolet etiam qui timerent: quosdam uero non inconsulta moueret ratio cum mortis cupidine non debere consilire. Nam qui de salute desperassent eos neque cautos impetus neque deum habere placabilem: & cum his in discrimine uenire quos neque uincere magnum sit & uinci cum dehonestamento periculofum non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Cum autem diu nemo procederet multa quoque iudeis eorum timiditati illuderetur: erat arrogantissimus quidam superbus e romanis ex ala equitum putans nomini addere uerba: & insolentiam eius exosus. Fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus incosulte profectus: ceteris commissa cum eo pugna risum praebuit: sed a fortuna proditus est. Ipsum. n. ionathes interfecit: deinde pede supra mortuum positus: laeua scutum dextraque cruentum gladium coruscabat armisque cum fremitu concussis exercitui & iactanti insultantis spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem quidam Priscus centurio sagitta transfixit. Eoque facto & iudeorum & Romanorum clamor excitatus est. ille autem dolore in uerriginem tortus supra corpus hostis incubuit: bellique foelicitate ratione carentem quam uelox ultio sequeretur ostendit.

Iudei implent lignis aridis summatem templi: fingunt fugam ex Romanis multi ascendentes templum submisso igne per iudeos successi sunt: Titus eos miseretur: morientibus satis erat remedii quod Titus dolebat iudei uero quidam in porticu existentes obsessi omnes ceciderunt.

CAP. X.

Editiosi uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positos repugnabant. Vicesimo autem septimo die praedicti mensis huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spatium quod inter culmen & traves erat uacuum silicibus aridis itemque sulfure ac bitumine replenere. Deinde uelut oppressi cedebant. Qua

re multi quidem temerarii fugientibus instabant & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. Qui uero prudentiores erant nullam fugæ cām iudæis fuisse cogitantes locis suis manebant. Verū porticu repleta his qui ascenderant ignem immittunt iudæi. Excitata undiq; subito flamma: Roma nos & qui extra periculum steterant ingens stupor innasit: & desperatio quos incendiū coeperat occupauit. Flammis. n. cincti semetipsos in oppidum: alii uero in hostes precipitabant. Multi spe salutis desilientes in puteos ilico debilitabantur. Alios dum conant pueniebat incendiū: alii ferro flāmā antecedeabant. Statim uero & alios fugientes ignis cōprehendebat plurimū peruagatus. Cæsare uero licet p̄orientibus indignaret: q̄ iniussi porticū ascenderāt: misericordia tamē eorū tetigit. Cūq; nemo phibere posset incendiū: hoc erat tamē solatio petētibus: q̄a uidebāt eius dolorē p̄ quo ipsi animā pderēt. Vociferās. n. & ante alios p̄siliens: & comites suos quā possent auxiliū ferre obsecrans cernebatur. Einsq; uoces & affectiones quisq; uelut aliquā p̄clarissimam sepulturā secū afferēs moriebat. Nonnulli tamen recepti in prē porticus latiorē. flammæ quidē periculū euasere. Obsessi autē iudæi est diu sautii restitissent: postremo uniuersi cecidere.

Iuuenis Romanus quidam qui euaserat incendiū: oratur a iudæis ut ad eos descēdat: ne militiæ Romanæ tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quæ ad orientalem protendit. Moriebantur multi fame ita ut fœnum calciamenta corrigias coacti sint comedere iudæi.

CAP. XI.

Post omnes autem quidam iuuenis nomine longus toti huic ornamēto fuit calamitatis: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui perierunt: tamē fortissimus demonstratus est. Quē iudæi quidē & quia fortis erat: & quia interficere eū cupiebant ad se descēdere promissa fide hortabantur. Frater uero ei? Cornelius qui ex altera parte stabat: ne gloriam suam romanamq; militiam dehōestaret orabat: cui magis obtemperauit: sublatoq; altius gladio ut ab utrisq; partibus cerneretur semetipsum occidit. Eorū quos ignis obsederat Arrius quidam calliditate seruatus est. Appellato. n. clara uoce Lucio quodam commilitone & contubernali suo: heredem te inquit relinquo totius patrimonii mei: si me excepis. Cum at ille prompto aīo accurrisset: ipse quidem qui se in eum proiecerat uinxit. Lucius uero pondere oppressus: contra: eoq; lapidibus solo allisus continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiā cōparauit. In posterum tamē cautiores effecit: & aduersus iudæorū insidias inuit: qbus plerūq; loca morēs hominum nescientes lædebant. Exusta ē uero porticus ad turri usq; iohannis: quam ille belli tēpore quod cū Simone gerebat supra postes quæ in Xystum ducerēt edificauerat. Reliquum uero iudæi quoniam consumpti fuerant q̄ ascenderant absceiderūt. Postero autē die Romani quoq; porticū quæ in boreæ parte fuit ad orientale usq; totam incendiū: continentē angulos eius q̄ appellatur cedron sup uallem edificat: unde ēt p̄funda erat & horribilis eius altitudo.

Maxia multitudo erat eorū qui fame p̄ ciuitatē peribant: q̄ inter se erant amicissimi p̄ cibū: si quē inuenissent: ad manus ueniebāt: si quis moriebat alii scrutabant siquid cibi in sinu habebat: patiebant ea cōedere: q̄ ne sordidissimū aliqd̄ aialiu comedisset: multa q; hmōi describuntur. CAP. XII.

O circa templū quidē ita res se habebāt. Eorū uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In dies nanq; singulos si uel nunquā aliquid cibi apparuisset bellū illico gerebatur: & amicissimi iter se ad manus ueniebant miseris diripientes animæ uiaticum. Fides autē penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare scrutabantur latrones: ne quem fore cibum si na occultans quispiam moreret. Ipsos at spes egestate uictus hiātes ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in hostia tanq̄ ebrii ferebant: neasq; domos bis ac ter eodē momento dispatioe inquietabant: oīaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligētes quæ nullū quāuis sordidissimum mutox animalium non horreter comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamētis abstinere coriaq; scutis detracta mandebāt. Qui etiā fœni ueteris laceramēta uictui habebant: cuius nō nulli exiguum pondus quattuor atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitate ex rebus aīa carentibus demonstrare? Factum. n. relaturus sum neq; apud græcos neq; apud barbaros cognitum & dictū quidem horrēdum: auditu uero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatē intermitterē ne mentiri me posteri æstimarent nisi testes multos haberem & fortasse aliquam patriæ referrem gratiam parcius ea differens quorum facta perpeffa est.

Mulier quædam Maria nomine cū sublata fuissent sibi oīa p̄ seditiosos filiū suū fame comedit: cogit ostendere latronibus qd̄ pauerat p̄ cibo: cognito scelere tāto eos horror qdā iuasit uehementissimus: nuntiatur Tiro tanta calamitas: q̄ deū placare cœpit dicēs se uoluissē obliuisci iniurias eorū: sed illi noluerunt pollicet q̄ tantū scelus nō pmitteret impunitum.

CAP. XIII.

Mulier quædam ex plebe trans iordanem habitantiū incolæ: Maria noīe Eleazari filia de uico Bathechor quod significat domos Hyslopi genere ac diuitiis nobilis cum alia multitudine fugiēs i Hierosolyma recepta cū cæteris obsidebat. Huius alia quidē bona tyrāni diripuerunt: q̄ ex trasamnanis locis in oppidū cōportauerat. Reliquias uero cōditox & si alimenta repperissent irrumpentes domū eius satellites quotidie auferebāt. Grauiiter autē mulier

II IIII

indignabatur: proptereaq; sapissime raptoribus maledicens: & imprecans eos contra se uehementius irritabat cum neq; iratus neq; miserans eam quisq; uellet interficere. Sed uictum quidem patrado aliis parabat. Vndiq; autem adempta iam erat ei etiam reperiendi facultas fameq; uisceribus & modullis itreplerat. Plus uero q; fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsus rebus aduersus naturam excitatur: raptq; filio quem latentem habebat miserum te ait infans in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud romanos etiam si uixeris seruiturus es: fames autem praeuenit seruitutem. His uero seditiosi scauiores sunt. Estq; igitur mihi cibus & seditiosis furia & humanae uitae fabula quae sola deest calamitatibus iudeorum. Et hoc simul dicens occidit filium coctum. q; medium comedit. Ad opertum autem reliquum seruauit. Ecce aderant seditiosi & contaminatis fimi nidoris odore capti mortem ei statim nisi quod parasset ostenderet minabantur. Illa uero bona partem se reseruasse respondens aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror coepit atq; demetia uisq; ipso dirigerunt. At mulier & hic inquit est uere filius & facinus comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sis aut foemina molliores: aut matrem misericordiores: q; si uos pietatem colitis & mea sacrificia repudiatis: ego quidem comedi: reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremantes exierunt: ad hoc solum timidi uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam propones tanquam hoc ipse admisisset horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat properabatur ad mortem & beati appellabant q; priusq; id paterent interiscent. Cito autem Romanis nunciata est illa calamitas: eorumq; alii non credebant: alii miserabantur: multos autem uehementias eius gentis odium coepit. Caesar autem super hoc deum placabat siquidem iudeis pacem obtulisset eisq; liberam proposuisset omnium obliuione quae commiserat. Illos autem pro concordia seditionem: bellum pro pace: pro satietate atq; opulencia famem oporasse: & q; propriis manibus templum quod ipsa eis seruasset incendere coeperant: huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Verum tamen scelus huius nefandi uictus ruina sese patriae opertum: neq; relictum in orbe terrarum: ut sol inspiciat ciuitatem in qua matres sic uescerentur. Ante matres autem patribus hominum alimenta deberi: q; nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul haec dicens desperationem hostium reputabat: nec eos sanam mentem recepturos existimabat: qui cuncta iam pertulissent quibus anteq; ea paterentur mutare sententiam sperabantur.

Admouere iubet aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scalis tentant ascendere: unde multa caedes facta est ex Romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne consulit proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restringere ignem interim pugnatur: uidens Titus cum militibus electis iudeos profugatos in templum concludit omnes succendereq; templum parat.

CAP. XIII.

Octauo autem die mensis augusti: cum duae legiones aggeres perfecissent ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietis iussit. Cum diebus autem sex qui firmissimus erat aries parietem sine intermissione pulsando nihil omnino profecisset. Verum & huius & ceterorum magnitudines structurae lapidum superabat. Septentrionalis autem portae alii fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati exteriores tantum lapides euellere potuerunt. Ab interioribus autem portae sustinebantur: iamq; diu mansere donec instrumentorum & uictum conatibus desperatis Romani scalas porticibus applicauere. Iudei uero praeventi ne eos subire prohiberent cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes praecipitabant: accedentes alios subsidio trucidabant. Multos de scalis egredientes priusquam scditis obtegerent ferientes gladiis perueniebant. Non nullas autem scalas armatorum plenas in latius decidentes declinabant. Unde Romanorum quoq; non parua caedes sequebatur. Alii signis ablatis pro his decertabant: rapinam eorum grauissima fore turpitudini ducentes. Postremo tamen iudei & signis potiuntur: & eos qui una ascendere interficiunt. Ceteri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere percubuit. Seditiosorum autem qui prioribus praeliis etiam tunc fortiter pugnauerunt. Et praeterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alienis & templo cum damno & necesse militum parcere: ignem portis subiici iussit. Inter haec autem ad eum profugi ueniunt Ananus? Ananias? inter Simonis satellites crudelissimus: & Archelaus filius Magadati: circosperantes ueniam q; Iudeos uictos relinquerant. Titus autem cum hanc eorum in iudeos crudelitatem audiuit: utrumq; obtruncare decreuit. Dicebat. n. necessitate non uoluntate: uenisse ne salute dignos esse incensam ipsorum patriam deserentes. Verum tamen cohibuit iracundiam fides: eosq; dimisit: sed nisi eo loco habendos: quo & iam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant: liquifactumq; argento cito lignum flammam absumperant: cum subito auctae proximas inde porticus corripuerunt. Iudeis uero ignem circum se uidentibus: corpora simul aereq; ceciderunt: & stupore attoniti adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est. Stantes uero aspiciebant: nec tamen his quae absumerent dolentes: saltim ut quod reliquum esset saluum haberent animam colligebant. Illo quidem die & q; secuta eum nocte crescebat incendium. paulatim. n. nec simul undiq; inflammare porticus potuerunt. Postero autem die Titus praem militum iussit incendium restringere perque proxima portis loca uiam sternere: ut facilius agminibus esset ascensus: rectores ad se conuocari: sexque collectis qui erant proceres: Tiberio Alexandro totius militiae

præfectorum: & Sexto Cereali quintæ legionis præposito: & Largio Lepido decimæ: & Tito Phrygio quintæ decimæ: cum quibus erat etiam Fronto ac ternius magister duarum alexandrinarum legionum & M. antonius Iulianus procurator iudeæ. Congregatisq; chiliarchis & procuratoribus cōsiliū de templo proposuit. Aliis quidem uidebat lege belli utendum esse: nunq̃ n. iudeos a nouis rebus posse desinere templo manentes: quo omnes ubicunq; essent colligerentur. Nonnulli monebant: ut si templum reliquissent iudei neq; armis pro eo quisq; certaret: conseruandum esse suadebant. Si uero id pugna obtinuissent ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse non templū & piaculum: non ipse id uerum illi qui fieri coegere cōmitterent. Tito autem nec si stantes dimicaret iudei pro hominibus animo carentibus: ulciscendum esse dicente: neq; se unq̃ tantum opus incensurum: n. Romanorum fore hoc damnum: sic ornamentum quoq; foret impetii si maneret: iam certi quid uellet: ad eius accedunt sniam Fronto Alexander & Cerealis tunc quidem cōsiliū dimisit. Iussisq; militibus requiescere itemq; ducibus ut his in procinctu ualidioribus uteretur: uia stertere per ruinas lectis ex cohortibus impat ignemq; restinguere. Illo quidem die iudeos labor iteq; timor ab impetu continuit. Postremo autem collectis uiribus & recepta fiducia per orientalem portam contra templi exterioris custodes secunda hora diei percurrit. Illi autem primam quidem contionem fortiter exceperunt: septiq; scutis a fronte musæ condensa acie inclinantur. Certum tamen erat eos non diu duraturos q̃ & multitudine infestantiū & animis uincerent. Cæsar autem priusq̃ uerterent acies: nam pugnam ex Antonia præstabat: cum equitibus lectis uenit auxilio. Impetum uero ei nō sustinuerunt iudei: sed primis interfectis pleriq; fugam petunt. Et cedentibus quidem Romanis reuertentes instabant. Cum autem illi retorlissent iteq; refugiebant: donec circa horam quintam iudei uicincti templo introire cōclusi sunt. Titus autem discessit in antoniam decreto postridie mane cum oī exercitu aggredi templūq; obsidere. Sed id plane dei snia iam dudum igne damnauerat: uolutisq; temporibus aderat fatalis dies qui erat decimus mensis augusti: quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematū. Ex ædibus aut cām principiumq; sumpsit incēdiū. Nam cū paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent Romanos rursus aggrediunt custodumq; tēpli cum ignem interioris phant restinguentibus pugna committit. Hicq; iudeis in fugam uertis usq; ad templum transferunt.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant non audire eius præcepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum.

CAP. XV.

Hic itaq; tunc militum unus non expectato cuiusquā edicto neq; tantū facinus ueritus: sed diuino quodam motu impetu a contubernali suo sustollit: & ex ardente materia raprū ignem in fenestram inserit auream inde membra circū templū ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata iudeos quidem calamitati dignus clamor exoritur: & ad ulciscendum properabant: neq; iam uitæ parcēdum rati neq; uiribus temperandum: amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur. Mature aut hoc Tito quidam nunciat. Et ille nanque casu i tabernaculo quiescebat sicut a prælio redierat: exiit templumq; curriculo petit prohibiturus incendium: omnesq; post eum duces & hos agmina perterrita sequebant. Clamor aut ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pignantibus signo dato ignem iubebat extingui. Sed neq; uox eius audiebat q̃ aures eorum maior clamor obstrueret: nutumq; dextera non atredebant cum alios bellum alios ita distraheret. Introcurrentiū uero agminum impetum non præcepta neq; interminatio continebant: sed quo furor ea duceret sequebantur. Ad ipsos autem introitus obstrusi multi quidem sese inuicem conculcabant multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticū incedentes ruinis liuore quidem utebantur. Cum uero ad templū accessissent edicta quidē Cæsaris non audire simulantes: pcedentem quisq; ut ignē immitteret hortabatur. Seditiosis aut iam subeūdi quidem spes nulla erat: sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis ubicunq; occupati fuerant interficiebantur: & circumarani quidam ingens mortuorū numerus cōgerebat. Per gradus uero templi & sanguis multus profuebat: & eorū corpora qui supra ceciderant delabebant. Cæsar autē ubi neq; impetū insipientium militum continere poterat: & flamma dominabat intro cum rectoribus ingressus & secundum templi & quicquid illic erat aspexit: ea quidem quæ apud alienigenas erāt fama maiora. Pompa uero & opinione domestica non minora. Cum aut flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum erant templū depasceret: quod erat uerq; existimans adhuc illud opus posse seruari: & ipse prosiluit militesq; rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem hecatontarchum destipatoribus suis fuisse multatos: qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior iudeorumq; odia & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metū superabant. Plerosq; autem prædæ spes incitabat suspicantes intus oīa pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant: cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset ignem iam cardinibus portæ subiecerat. Tumq; subito postquā flamma intus apparuit: & duces cum cæsare discedebant: & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis: in ipsa incensio-
ne etiam multae cedes fiebat deprehensorum: nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque
aetatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendunt Romani diuersas portu-
cus & loca ubi Iudaei res suas ac pecunias deposuerant: quidam Pseudo propheta persuaserat popu-
lo ut expectaret dei auxilium. CAP. XVI.

Sed hoc multum quis desendum putet? ut opus oïum quae audiuius aut uidimus ma-
xime admirabile tam extructiōis genere quā magnitudinis itēq; munificentiae in singu-
lis rebus & gloriae quae de sanctis habebant: maximum tamen ex facto capiet solatium:
quod ut aialibus ita opibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur aut in eo etiam circū
acti tps fidem. Nam & mensem ut dictum est eumq; diem seruauit: quo primum a Babylonis tem-
plum erat incēsum. Et a prima structione templi quā Solomon rex ichoauerat usq; ad hoc excidiū
quod euenit secundo anno principis uestasiani: mille. cxxx. colligunt anni: & septē menses ac dies
xv. A posteriore uero quā secundo anno Cyris regis aggeus fecerat: usq; ad excidium quod Vespasi-
ano impante sustinuit ciuitas anni. dccc. xix. & diēs. xlv. Dum templū autē incenderetur ēt quicqd
in manus forte uenisset rapiebatur: & cedes erat infinita deprehēsoꝝ. Nec acta fuit aetatis misratio
aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri ac prophani similiter īterficiebant: atq; omne ge-
nus hoïum belli calamitas psequēbat unaq; supplices cū repugnantibus necabant: flāmaq; ulterius
progrediens cum gemitu occumbentiū concrepabat. Et pro altitudine quidem collis ardētisq; opis
magnitudine totam quis ardere crederet ciuitatē. Illo autē clamore nihil maius aut horribilius exco-
gitari pōt. Nam & Romanorū agminum fremitus erat & seditioꝝ: ferro igniq; clausorū clamor in
gens tollebat: & populi sursum dephēsi ad hostes fuga cum stupore ac calamitate cōquestio. Incol-
le autē constitutis ēt multitudo oppidi consonabat. Iam tēro multi fame maridi in mortē pene lu-
minibus clausis postq; ignem templi uidere in q̄stus interim clamoremq; uiresq; receperūt. Resona-
bat autē & trans fluuiū regio: & montes circūpositi grauiorem impetum faciebant: & tamē erant cla-
des acerbiores tumultuum. Nā collē quidem in quo templū erat euelli radicitus quis putaret: ita un-
diq; belli plenus uidebat & sanguis igne largior esse pluresq; intersectoribus interfecti omnisq; ter-
ra cadaueribus tegebatur: & supra corpora mortuorū gradientes milites cursum fugiētiā sequeban-
tur. Larrocinālis quidē multitudo tandē pulsīs Romanis in exterius tēplum: deinde ciuitatē euadit.
Populi autē quod fuit reliquū in exteriorem porticū confugerūt. Sacerdotum autē Iudaeorumq; nō-
nulli primū quidem uerub⁹ itēq; sedibus suis quae ex plūbo factae erant: a uulsis in Romanos p missi-
libus utebant. Deinde cum nihil proficerent ignisq; in eos euomeret: in parietem descendētes octo
cubitū latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus cum ad Romanos transeūdo seruari possent
aut cōem cum cāteris durare fortunam: semetipsos in ignem iniecere: & cum templo concremati
sunt Meirus filius Velgæ: & iossippus Daleæ. Romani autē q; frustra se circum templum aedificiis par-
cere iudicabant: cum ipsum templum arderet oīa simul incēdunt: & quicquid ex porticibus reliquū
erat & portis: pter unam ex parte oriētalē: alteram ex meridiana quīs eas quoq; postea funditus euer-
terint: quin etiam arculas quae gazophylacia uocant incendunt in quibus magna uis erat pecuniae
ac plurimum uestium: aliaq; substantia. Et ut breuiter dicam oēs iudaeorū congestae diuitiae q; opu-
lentissimus quisq; illuc totas domos exhauserāt. Venerūt autē etiam sup eam quae restabat unam por-
ticum extra templum quo cōfugerant ex populo mulierculae itemq; pueri & promiscuae multitudi-
nis prope ad sex hoïum milla. Sed priusq; de his Caesar quicq; decerneret uel ducibus imparet: ira fla-
grantes milites incendunt porticū. Hincq; contigit ut alii cum se ex flāma prācipitarent morerentur:
alios ipsa corrumperet. Ex tanto autē numero nemo seruatus. His cā interitus quidam Pseudo
propheta fuerat: quī eo die prādicauerat in ciuitate: q; eos in tēplum deus ascendere signa salutis ac-
cepturos iuberet. Multi enim a Tyrannis tunc subornati Prophetā populo denunciabāt ut expecta-
rent dei auxilium: quo propterea minus profugerent: & eos qui supra timorem & custodiam fierent
spes retineret: cito autem in aduersis persuaderetur. Quod si etiam malorum instantium liberatiōem
pollicetur qui fallit: necessārio qui ea patitur spei totus efficitur.

Quaedam prodigia quae superuenerant iudaeis describuntur: quae in eorum fortunam & auxiliū
interpretantur: quidam uero sapientes haec esse ruinae prodigia iudicabant. CAP. XVII.

DEniq; miserabilis populus illis quidem fallacibus deūq; calūniantibus credulus erat. Cer-
tis uero prodigiis & futuram solitudinem pñciantibus neq; attendebant aīo neq; cre-
debāt: sed uelut attoniti nec aut oculis habentes aut aīas edicta dei dissimulauerunt: mō cū
supra ciuitatē sidus stetit simile gladio & p ānū pseuerauerit cometes: mō cū ān defectio-
nem primiq; belli motus ad diē festum azymorū populo conueniente. Octauus autē dies erat aprilis
mensis: nona hora nocturna circū aram itēq; templū tantū lumen effulsit ut clarissimus dies putare-
tur. Et hoc usq; ad mediam permāsīt horam quod īperitis quidē bonū augurium esse uidebatur: sa-
croꝝ uero peritis priusquā ueniret statī diiudicatū ē. Eodēq; festo die ēt bos cū ad hostiā duceretur
agnum in medio phani pepit. Oriētalē autē porta interioris templi cū esset aenea atq; grauissima: &
post meridiem uix a. xx. uiris clauderetur: sensq; ferro innctis obseruaretur: pessulosque altos habes

set in faxeum limen dimissos uno perpetuo lapide fabricatum nisa est noctis hora sexta patere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis ascendit: ille uixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namq; bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamē sponte sua dissolutum iri cogitabant & hostium domū esse. Portas aperiri solitudinē uero illo ostento signari inter se prūciabant. Post dies atq; festos in diebus paucis uicesimo primo die mensis maii. Larualis quædam imago uisa est fidem superans. Monstrum autē fortasse quod dicturus sum etiam his est cognitum qui uiderunt & quæ secutæ sunt clades dignæ psagiis extitere. Nāq; ante solis occasum uisi sunt p inane ferri currus totis regionibus & armatæ acies tranantes nubila & ciuitatibus circumfusæ. Festo autē die quam pentecostē uocant nocte sacerdotes intimum templū more suo ad diuinas res celebrandas ingressi primū quidē motum quendam strepitūq; senserunt. Postea uero subitam uocem audire quæ diceret migremus hinc. Quid autē his horribilius fuit? Iesus quidā filius Ananiæ plebeius & rusticus quadriennū priusq; bellum gereretur in summa ciuitatis pace atq; opulentia cū ad festum diem uenisset quo Atregias i honore dei componi in tēplo ab hoibus mos est repente exclamare cœpit. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox a quatuor uentis. Vox in Hierosolymam & tēplum. Vox in maritos nouos nouasq; nuptas. Vox in omnem hunc populum: atq; hæc interdū noctūq; oēs ciuitatis uicos clamitans circuibant. Nonnulli autem uiroꝝ insignium aduersum omen indignæ ferentes corripunt hostem multis uerberibus afficiūt. Ille autē neq; pro se nec ad eos qui se multabant secreto quicq; locutus eadem quæ prius uociferans pseuerabat. Magistratus autem rati quod erat uerū: magis diuinum esse hoīs motum: ducūt eum ad Romanorum præfectum ubi plagis usq; ad ossa laceratus: neq; supplex quicq; fuit neq; lachrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad singulos ictus respondēbat. Veh ueh Hierosolymis. Albino autē interroganti: nāq; iudex erat: quis esset uel unde ortus: aut cur ista diceret: nihil rettulit. Non prius autem cessauit luctus miseræ ciuitatis donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usq; tps neq; adhibat quēq; ciuiū nec quēq; uidit: sed quotidie uelut orationem quādam meditatus ueh ueh Hierosolymis q̄rebatur. Sed nec impetratus est cum in dies singulos multaretur: nec uictum offerentibus benedicebat. Sola uero eius respōsio ad omnes erat in triste psagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septē & quinq; menses continuos faciens neq; uoce raucior fuit: neq; laborauit donec obsidionis tempore perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circuiens iterum: ueh ueh ciuitati ac phano ac populo uoce maxima clauirabat. Cum autem ad extremum addidisset: ueh etiam: mihi: lapis tormēto missus eum statim peremit animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit.

In sacris libris erat q̄ cū templū quadratū redigeret q̄ ciuitas erat destruēda. hi uero incitabātur ad plū dicētes pp dictū quoddā ambiguū innētū. s. q̄ eo tpe qdā eēt ex eoꝝ finibus orbis terræ habiturus imperiū: ex hoc dicto decepti sūt q̄si ppriū eoꝝ iudicātes dictū conuenire. CAP. XVIII.

In Aec si quis reputet profecto inueniet. Deum quidē hominibus consulere: modisq; omnibus præmonstrare quæ sunt eoꝝ generi salutaria: ipsos autem ad dementiam suā malis uoluntariis interire: quādo quidem & iudæi post Antoniam captam quadratū phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent capiendam ciuitatem ac templū: si phanum quatuor āgulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat responsū erat ambiguū: itidem in sacris libris inuentum q̄ eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperiū. Id enim illi quidem quasi propriū acceperunt: multiq; sapientes interpretatione decepti sūt. Hoc autem plane responso Vespasiani designabatur imperiū qui apud iudæam creatus est imperator. Sed etiam homines fatum uitare non possunt etiam si præuiderint. At uero his signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt: alia contempserunt: donec patriæ excidio suaq; perniciē eorum iniquitas confutata est.

Romani Titū impatorē declarant in tēplo: iudæi puocant Titū ad colloquiū: ipse naturali humanitate eos recipit: alloquiturq; eos increpādō: tandē in diligēdo eos si uelint in pace uiuere noluerūt: ipse cognita eoꝝ neqtia eos militibus fieri p̄dam tradidit: interim ignis p̄grediebat: quidam supplicānt ut eis fidē Cæsar dat: suscipit ipse in custodiaq; eos reclusos tenet. CAP. XIX.

Romani quidem postquam seditiosi ad ciuitatem confugere templo itemq; omnibus circum locis ardentibus signa in phano reposuere contra portam orientalem: hisq; ibi sacrificio celebrato maximis cum clamoribus declarant Titū impatorē. Vsq; adeo uero præda satiati sunt milites uniuersi ut in Syria dimidio quāpridē fuerat p̄cio pondus auri uenisset. Et his autē sacerdotibus qui in tēpli pariete perdurauerant: puer sitiens Romanis custodibus pacem petebat: sitiūq; fitebatur. Sed ubi illi tam ætatis quam necessitatis misera ti dedere ei dexteram: & ipse bibit. & quā secū attulerat lagenā repletā sursum resurgēs abiit ad suos. nec eū quisq; custodum insequi ualuit: sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autē nihil se præter placita fecisse dicebat. Dextera enim sibi data non ut apud ipsos remaneret: sed ut tantū descenderet atq; ut aquā acciperet: quæ cū fecerit in fide mansisse. Astutiā quidē præter ætatē maxime pueri qui decepti fuerant mirabantur. Quinta uero die sacerdotes op̄si fame descendunt: & a custodibus ad Titum

perducti ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem uenire quidem tempus illis præterisse fatuus perisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset. Decere autem sacerdotes intrare cum templo duci homines ad supplicium inbet. Sed tyranni cum sociis quoniam bello undiq; tenebantur: et cœdatis autem nusquam erat fugere copia: Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruire cupiens & amicis præterea suadentibus. Latrones enim iam moderate factos esse arbitrabantur in parte occidua templi exterioris consistit. Hac. n. super xystum erant portæ ac pons qui ciuitatem templo iungebat: isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multitudo aut utrinq; densi astabant: iudei quidem circum Simonem ac iohannem suspensi uenire spe. Romani uero ad Cæsare speculandi studio qualiter eos reciperet. Edicto aut dato militibus Titus ut & iracundiam & sagittas continerent: adhibitoq; interpretis quo argumento superior ostendebat prior alloqui coepit. Etiam ne saturati estis patriæ malis? O uiri quibus neq; uirtutis nostræ neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore peditis populo & ciuitate simul ac templo ipsi quoq; iuste pituri. Qui primū quidem postq; uos Pompeius fortiter debellauerat: non uas res affectare nō debuistis. Deinde etiam bellum apertum contra Romanū populum extulistis? Vtrum ne multitudine freti? an q; parua manus uobis Romani exercitus satis restitit auxiliator? si de? Et quæ gens imperio nostro libera iudeos præ romanis optaret? sed uiribus corporis? At q; scitis nobis seruire Germanos. Firmitate muro? at maior Oceano murus atq; obstaculum quo septi Britannii adorant arma Romanorū. Animorum obstinatione uel astutia duci? an quin etiam Carthaginenses captos esse noueratis? itaq; uos contra Romanos ipsos extitauit humanitas qui primū uobis & terram dedimus possidendā: & gētiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias: & uere uos non solū discretos: sed cū aliis ēt uestra uoluntate concessimus: quodq; maximū est: tributū capere dei noīe ac donaria colligere permisimus: itaq; offerētes neq; nouimus neq; phibuius: ut hostes nobis efficeremini ditiores: nostraq; pecunia uos contra nos instruereus. Ergo tātis bonis affecti satietatē in eos qui hæc uobis pstitierant extulistis & imitū exemplū serpentū uirus blandientibus infudistis. Esto Neronis negligētiā contēpistis & ueluti ruptū aliquod mēbro: siue contractum alias male quieti in maiore uitio detecti estis: & ad spes improbas etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestram non ut pœnas a uobis ob ea quæ in Cestriū cōmiseratis exigeret: sed monitis emendaret: deniq; cum deberet si depopulandæ nationis cā uenisset stirpem uestram petere atq; hanc delere ciuitatē Galilææ & circa eam loca uastare maluit ut pœnitēdi nobis pberet indutias. Sed hæc eius humanitatis infirmitas uidebatur: nostraq; lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo fecistis quod nequissimi solenti: & ex intestinis uestris dissensionibus fiducia psumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad ægyptum ad struendum bello tps illud utile putastis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos: quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit imperium & omnibus in eo quiescentibus per legatos autem gratulantibus exteris nationibus iterum hostes iudeis & legationes quidem a uobis trans Euphratem usq; nouarū rerum gratia missæ: muroq; aut ambitus reparabant. Seditio uero tyrannorūq; contentio & bellum intestinum quæ sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus eo ab initio patre cū mādatis tristibus ad ciuitatem uenire lætabat: cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogabam uos desistere: pugnantibus aliquandiu parcebam: sponte aduenientibus dexteram dedi: fidem seruauai confugiētibus: multos captiuos miseratus uerberibus urgentes bellum coercui: maris uestris machinas inuitus admoui: semp cædis uestræ cupidus milites continui. Quotiens uici totiens uos ad pacem tanq; uictus prouocaui. Cum prope ad tēplum accessissem: consulto iteq; legis belli oblitus parcere uos propriis sanctis orabam: tēplum seruare data uobis exeundi copia & fide salutis: uel etiam pugnare alio tpe si uelletis in alio loco facultates præbui. ista oīa spreuistis & tēplū manibus uestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis: ut quid tale conserueris quale periit? Qua uosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quin etiam nūc armati statis & nec in extremis supplices assimilatis. O miseri quæ fiducia? Nonne populus uester exanimatus? Templū uero periit: mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortē arbitramini? Non contendam cum pertinacia uestra. Proiectis autem armis traditisq; corporibus uitam uobis indulgeo: & sicut in priuata domo dominus mitis ultus grauiora cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt: fidem quidem se ab eo minime posse accipere. Nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi uero per munitiones qua murum sepiarat cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsiq; oppidum relicturos. Hoc Titus uehementer iratus q; in sorte captorum constituti uictorum conditiones sibi ponerent. Declarari quidem his iussit uoce præconis ne ulterius ad se profugerent: ne ue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent quantum possent saluti suæ consulere. Iam enim se omnia iure belli gesturum: militibus autem diripere ciuitatem atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerūt. Postremo autem die Archium & Acram & curiam & qui uocatur Ephlam succendere: & progressiebatur ignis usq; ad Helenæ regiam: quæ i media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ eo-

dem die Ieza regis filii & fratres cum his multi nobiles ex populo congregati ut fidem sibi daret Cæsari supplicarunt. Ille autē quanq̃ cæteris oībus iratus erat: mores tamē nō mutauit: sed eos suscepit. Et tūc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romā perduxit fidem obsidum præstaturus.

Seditiosi in domum regiā cōfugiūt: Romanos pellūt: multi occidunt ex popularibus: Titus uero militē quēdā q̃a uiuus captus ē ad ipm̃ rediēs ex acie pepulit: qđ grauius fuit illi morte. CAP. XX.

Seditiosi autē ad domum regiā profecti ubi q̃a tuta erat multi facultates suas deposuerant & Romanos hinc pellunt: & oībus popularibus q̃ eo conuenerant ppe ad octo milia & cccc. occisis pecuniam etiā diripere. Viuos autem duos milites romanos cœpere unū equitem alterū peditum: & peditem quidē interfectum per omnē traxere ciuitatē uelut uno corpore oēs Romanos ulciscerentur. Eques uero quidam his quod saluti foret suadere pollicitus deducitur ad Simonem. Cūq̃ quod diceret nihil saperet: Ardāle cuidam ex numero ducum tradit̃ puniendus. is autē reuinctis post terga manibus: ceruice atq̃ oculis in conspectu Romanorū: uelut capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladium Iudæus educeret ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset lapsus non est passus quidem occidere: indignum uero esse Romanorū militem iudicauit. quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eū agmine pepulit. Quæ res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur.

Romani conuersis latronibus in fugam: oīa igni tradidere: illi uero in superiorem ciuitatem recedebant: latantes q̃ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undiq̃ per ciuitatē capiebantur: mortuiq̃ canibus proiciebantur: spes quibusdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat: & qui descendebant necabantur. CAP. XXI.

Postero autem die Romani uersis in fugā ex interiori ciuitate latronibus oīa Siloā usq̃ igni tradidere: & oppidum quidē gaudebant absumi rapinis uero carebant: quoniam latrones ex inanitis prius oībus īsuperiorē ciuitatē recedebāt. Erat nāq̃ illis malorū: quidem nulla poenitudo: arrogātia autē tanq̃ in rebus secūdis. Deniq̃ ardere ciuitatē lætis uultibus aspicientes alacri uoto mortē expectare dicebant q̃ perempto populo incēso templo: & flagrante oppido essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus ī extremis eorū rebus p̃ reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidē in eorū crudelitātē atq̃ impietātē locutus multa uero pro salute adhortatus nihil amplius q̃ elusus est: q̃a neq̃ se tradere p̃ iusiurandū patiebatur: neq̃ pugnare cum Romanis ex æquo iā poterant uelut custodia circūuallati: cædisq̃ insup̃ consuetudo dexterās cōmouebat. Dispersi autē per ciuitatem per ruinas latitabant profugere parati insidiantes. Multi autē capiebantur oēsq̃ interficiebant. Nam p̃ inediam fugere non ualebant: mortuos autē canibus proiciebant. Omne autē per eundī genus fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq̃ sine licentia desperata misericordia tamē suggerent atq̃ in seditiosos a cæde non cessantes spōte incederent: nullusq̃ in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant: quos fames aut latrones confecerant: & cadaueribus eorum plena erant oīa: qui alimentorum penuria uel seditione perierant. Tyrannos autē fonebat factionemq̃ latronum spes ultima sita in cloacis. Quo si fugissent minime inueniri posse arbitrabant. Sed peractō excidio post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id enim plane illis erat somnium. Nec enim uel deum uel Romanos fuerant latitaturi. Tūc quidem subterraneis freti plura quam Romani concremabant. & qui ex incēdiis fugiētes in cuniculos descendissent eos improbe necabant itemq̃ spoliabant. Quin etiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine deuorabant. Erat autē iter se illis iam rapinæ causa bellū: eosq̃ putauerūt nisi excidio puenti essent nimia crudelitate mortuorū quoq̃ corpora degustaturos fuisse.

Cæsar prospiciēs ciuitatē superiorem non posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentalem partem: legiones munit isdem diebus Idumæi mittunt ad Titum q̃ ad eum uolunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Simon hoc intellecto quosdam occidit: quosdam recludit: multitudo tamen maxima fugit. CAP. XXII.

Cæsar autē fieri non posse sp̃iciens ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem ī prærupto undiq̃ loco sitam. distribuit opibus militē uicesimo die mensis augusti. Erat autē transuectio īpendiorum difficilis oībus. ut dictū est. circū ciuitatem usq̃ ad centesimū stadium īpriorū aggerum extructionē detonsis. Quattuor qđ legionū opus ī occidē tali parte ciuitatis contra aulam regiā erigitur. auxiliatorum uero manus & cætera multitudo xystrū uerius ac pontem & Simonis turrim quā iohannes bellū gerens pro castello sibi ædificauerat. His at diebus idumæorum duces clam cōgregati cōsiliū de sui traditione cœpere missis ad Titū qnq̃ uiris ut dextram sibi darent p̃cabant. ille tyrannos sperās eē cessuros idumæis abstractis quoniā belli pars uidebantur: sero quidē uerum tamē uitā his pollicitus legatos remisit. Discessum at paratibus Simō præsensit. & eos quidem qui ad Titum perrexerāt qnq̃ uiros statim occidit. duces uero quorū nobilissimus erat Sosæ filius iacobus correptos in custodiam coniecit. nec multitudinē idumæorū abductis rectoribus qđ ageret nesciētē sine custodia hēbat: sed diligentioribus eā custodiis amplectebat & tamen custodes pfugientibus obstare non poterāt. Quāuis multi necarent: plures tamen erāt qui

fugerent. Omnes aut suscipiebantur a romanis: Titus nimia lenitate priora precepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri & satietate caedibus tpabant. sola. n. relicta plebe aliud uulgus cum co. iugibus ac liberis paruo queq; prio uenudabant. Cu multi aut distraherent & emptores pauci ee: qd uoce pconis edixerat ne qs solus transfugeret: ut eo mo familias suas educeret: tamen hos quoq; recipiebat: appositisq; q ab his secerneret si qs digno supplicio uideret. Et infinita quide multitudo uenit. Ex populo uero seruati sunt plusq; milia. xl. quos impator quo cuiq; gratum erat dimisit.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multaq; uaria pulcherrima donaria dedit. CAP. XXIII.

Eodem autem diebus etiam sacerdotum quidam filius Thebuti noie Iesus accepta fide salutis a Cesare ut de sacris donariis quedam traderet: egredit ac tradit ex phani pariete cadelabra duo. His que in templo erant posita similia mensasq; & crateras oia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit et uela & pontificu indumenta cu gemmis & uasa multa sacrificio coparata. Quin et custos sacre pecunie coprehensus Phineas noie uestes & cingula sacerdotu ostendit: multaq; purpura & coccum que ad usum reposita catapetasmatis seruant. Cu quibus aliquantum cinami erat casia pigmentorūq; alioq; multitudo quibus comixta deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt aut ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia licet ui capto transfugae tamen data est uenia.

Perfectis aggeribus machinas Romani admovent: multi desperantes in cloacasse demittunt: qda in acra confugiunt quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt: Tyranni priuari spe: spore descenderunt de turribus: Iudaei ad Siloam confugiunt: custodia recludunt: Romani in muris signa ponunt: ingreditur Titus admiratur q tantas munitiones tyranni deseruissent: admirata altitudine & compagine lapidum praeficit Frontonem custodiam illorum: multos in Aegyptum mittit: multos uendit: multos etiam bestiis deuorandos tradidit. CAP. XXIII.

Am uero perfectis aggeribus septembris mensis die septimo: qui erat coepto opere octauus & decimus dies: Romani quidem machinas admouebant. Seditioforum quidem alii qui ciuitatem desperauerat muris relictis in acram recedebant: alii autem se in cloacas demittebant. Multi autem dispositi ulcisciebantur eos qui arietes applicarent: & hos autem superabant multitudine ac uirtute romani. quodq; maximum est. laeti moestos atq; iam debiles. Cum autem pars esset aliq; muri subruta nonnullaq; turres arietibus pulsatae cecidissent: statim quide propugnatores earum diffugiunt timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & priusq; transgredere hostes torpore tenebant: & ad fugiendu suspensi erant. Videret aut paulo ante superbos & factis impiis arrogantes ita nuc humiles esse hac tremere ut miseranda eest quaq; in nequissimis tanta mutatio. Conati sunt quide ambitu & muro quo moenia cingebant inuiso atq; perrupto custodes pellere atq; egredi. Cum uero antea fideles habuerant nusq; uideret fugiebant quo queq; necessitas impulisset. Adeuntes aut alii totu ab occidente mure subuersum esse nuntiarunt: alii subiisse Romanos aciem propinquare qrentes: alii etiam uidere hostes in turribus affirmarent metu fallente conspectu in ora prostrati pro sua demetia qtebantur: ac ueluti succisi neruos qua fugerent haesitabant. Vnde & maxime qs & uirtute dei pspexerit contra iniustos & fortunam Romanorum. Tyranni quide semetipsos tutione priuauerunt: ac sponte de turribus descendere: unde ui nuqua sola uero fame capi poterant. Romani uero q tantum in muris infirmioribus laborauerant: eos quos instrumetis non potuissent nuc fortuna coepere. Oibus. n. machinis tres turres ualidiores erat de quibus supra memorauimus. Relictis itaq; his uel. quod est uerius. dei nutu in his deprahensi confestim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum aut ibi a metu paululu respirauerunt: munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte partire. Vsi aut infirmiori audacia quam necessitate. iam enim uires eorum labor metus: & calamitas fregerat. a custodibus retrudunt: & per diuersa disiecti in cloacis delitecunt. Romani uero muris potiri signa in turribus posuere: & plausu atq; laetitia uictoriam cantu celebrant: q principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine mure nacti nouissimum non esse credebant. cuq; nullum reluctantem uiderent: pro in certo mirabantur. In angustias aut uia stricis gladiis fusi & quos coepissent interficere: nullo discrimine: domosq; toras cum oibus qui eo confugerant igni tradebant. Multas uero uastantes quas praedae ca penetrasent: integras mortuorum familias & plena mortuis testa quos fames consecerat offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodem modo peremptos miserantes. Non ide aut circa uiuos patiebantur: sed unum queq; obuium transfigendu & angusta uiarum cadaueribus obstruxere: totaq; ciuitate sanguine diluere ut plerosq; incisosq; caedes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant. nocte uero crescebat incendium. Ardentibus aut Hierosolymis illuxit dies septembris mensis octauus: ciuitati tot clades cu obsideretur experta: quot bonis si usa esset ex quo condita inuidenda mansisset. nulla tamen alia re tantis insoelicitatibus digna: nisi quonia talem progeniem qua subuersa est edidit. Intro autem Titus ingressus & alia & ciuitatis munitiones ac turriu causas miratus est: quas tyranni per dementia deseruerant. Conspecta quide earum solida altitudine iteq; magnitudine subtiliq; lapidu compagine singulorum quantumq; paterent uel

quantū erigerent unde o inquit plane adiuvante pugnavimus: & deus erat qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. nam quæ hominum manus aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc quidē multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos uero a tyrannis uinctos in castellis repperit relaxavit. Cum autem alia ciuitatis deleret murosque subterteret eas turres fortunæ suæ monumentū reliquit: quia eo militante his potitus fuisset quæ capi non potuissent. Quod ergo milites interficiendo laborabant magna adhuc extabat superstitum multitudo: solos quidem armatos Cæsar & qui manū opponerent iubet interfici. reliquæ uero multitudinem saluam esse. Illi autē cū his quos occidi mādā tū fuerat: etiam senes ac debiles trucidabant. uergetos autē atque utiliores coactos in templū in destinationē mulieribus ambitum concluderūt. Custodes autem his Cæsar apposuit: unū ex libertis & amicis suis Frontonē: qui fortunam quæ meritis esset quisque decerneret. Ille autē latrones quidem omnes atque seditiosos cum alius ab alio iudicaretur occidit. Iuuenes autē lectos qui p̄cero atque formoso essent corpore triumpho seruabat. Ex residua multitudine septē & decē milia maiores annis uinctos mittit ad Aegyptū operibus deputandos. Plurimos autē p̄ prouincias Titus distribuit in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui uero infra .x. & .vi. annū ætatis agerēt uendidere. His dē autē diebus quibus secernebant a Frontone mortui sunt fame. xii. milia quibus partim odio custodū non p̄bebat cibis. p̄tim quā ipsi uictus fastidio tenebant. Erat autē p̄ multitudine horum frumenti penuria.

Captiuorum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: Ioannes sempiternis uinculis seruatur. Simon uero seruatur triumpho. CAP. XXV.

Et captiuorum quidē oīum qui toto bello cōprehensi sunt. xc. & .vii. milium cōprehensus ē numerus. Hostiū uero p̄ omne ipsius obsidionis decies cētena milia. Horum plerique gentiles fuerunt sed non indigenæ. A totis. n. regionibus ad azymonem diem festū congregati bello subito circūfusi sunt ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur. deinde citius famesque aut caperet tantam horum multitudinem ciuitas certū erat ex his qui sub Cestio fuerant. enumeratis. n. tunc uiris ciuitatis ac Florus Neroni significare cupiens continentem nationem a pontificibus petiit ut si quō possent multitudinē numerarēt. Illi autē cū dies festus adesset qui pascha uocatur quādo a nona quēdam hora usque ad undecimā hostias cādūt p̄ singula quēdam contubernia non pauciores quā decē horum sunt. solū. n. epulari non licet: multi etiam uicini conueniūt. Hostiarum quē ducēta & quinquaginta milia & quingētas numerauerunt. Fiunt autē ut denos epulatores p̄ singulas ip̄temus uicies centena ac septingētena milia sancti oēs & puri. nec enim leprosis siue uilitiginosis & semine fluētibus: quos gonorrhoeos uocant: neque mulieribus mēstruo cruore pollutis neque aliis in quinaris participare sacrificia permittebant: sed nec alienigenis quēdē nisi qui religionis cā uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabat. Tunc tamē tota gēs fato conclusa est & farta hoibus ciuitas bello obsidebat. Itaque superat oēm humanā & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum. quos partim palā occidere partim capere Romani. Rimātes. n. cloacas & sepulchra ruētes quos offendissent ingulabant. Inuēti sunt autē ibi quoque plusque duo milia quoque alii manu sua plures aut mutuis se uulneribus interfecerāt: cū alios fames corripisset. Scæuus autē corporis odor in troeuntibus excurrerat adeo ut statim multi recederēt: alii pluris habendi cupidine congesta cadauera calcantes se imergēt. Multæ namque opes in cuniculis inueniebantur: nephasque oēm uiam lucris faciebat. Subducebantur autem multi quos tyranni uixerant: nec enim in extremis a crudelitate celsauerant. Ultus est autē deus utrūque merito. Et Ioannes quēdē oppressus fame cum fratribus in cloacisque saepe despexit a Romanis dextram sibi dari p̄catus est. Simon uero multa uicem necessitate luctatus sicut designabimus: semet tradidit. Seruatus est autē alter triūpho. Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas oppidi partes incendunt: murosque subuertunt.

Capitur Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octauo mēsis septembris: prius quinquies capta fuerat: Conditor primus eius fuit Chananazorū rex qui iustus fuit appellatus: Cæsar iussit ut turres & pars quædā ciuitatis pro custodibus remanerēt: reliquum explanarūt: laudat Cæsar exercitum suum eisque gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona largitur & coronas & p̄mia multa singulis. CAP. XXVI.

Ita quidē Hierosolyma capta est secūdo anno principatus Vespasiani septembris mēsis octauo die. Quinquies autē prius capta tūc iteque uastata est. Aegyptioque quidē rex asochæus & post eū Antiochus: deinde Pompeius & post hos cū Herodes & Sossius captū oppidū seruauerunt. Antea uero rex Babylonioque eo potitus excidit. Post ānos ex quo ædificatū est mille. ccclx. & mēses octo & dies sex. Primus autē conditor eius fuerat Chananazor: potētissimusque patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis ideoque sacerdotū deo primus exhibuit & phano primū ædificato Hierosolymā ciuitatē uocauit cū ante Solyma uocaret Chananazor: quidē populo rex Iudæorum David pulso colēdam suo tradidit: & .cccclxiii. āno post ac mēsibus tribus a Babylonis euerſa est. A rege autē David qui primus Iudæus in ea regnauit usque ad id quod Titus fecit exciditū āni. mille. clxxix. Ex quo primū autē cōdita ē usque ad exciditū āni. II. M. clxxvii. sed. n. neque antiquitas neque ingentes diuitiæ neque p̄ totū orbē terræ diffusa nono nec magna religionis gloria quæ inquit quo minus petiret. Talis quidē finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Hoc est in grecis codicibus. vii. libro principium.

Postquam uero quos occideret quidne raperet non habebat exercitus q̄s iratis animis omnia deerant: nec enim parcendo si esset quod agerent abstinuissent: iubet Cæsar totam funditus iam erueri ciuitatem ac templum relictis quidem turribus quæ præter alias eminebant Phasello & Hippico & Marianne muriq̄ tanto quanto ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem ut esset castrum illis custodiæ causa relinquendis: turres autem ut posteris indicarent: qualem ciuitatem quauē munitissimam Romanorū uirtus obtinisset. Alium uero totū ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes ut qui ad eam accessissent habitata aliquando uix esse crederet. Hic quidē finis eorū dementiæq̄ nouas res mouere tentauerunt Hierosolymis fuit clarissimæ ciuitati & apud omnes hoies prædicatissimæ. Cæsar autem p̄sidio quidē illic statuit relinquere decimam legionē: nonnullasq̄ alas equitū ac peditum cuneos. Omnibus autē belli partibus administratis & laudare uniuersum cupiebat exercitū p̄ rebus fortiter gestis & debita uiris fortibus p̄mia p̄soluere. Composito at in medio ante hæc castris magno tribunali stans in eo cūpceq̄ eminētissimis unde ab oī milite posset audiri magnā illis ait habere se gratiā q̄ beniuolentia erga se utēdo p̄seuerassent. Laudabat autē q̄ per oīa bella morigeri fuissent quāq̄ præliando fortitudinē in multis magnisq̄ piculis monstrent patriæ p̄ se amplificātes imperiū oībusq̄ planū faciētes hoībusq̄ neq̄ hostiū multitudo neq̄ munitiones regionū neq̄ magnitudines ciuitatū uel audacia incōsulta & imanitates efferre aduersantiū possint unq̄ Romanorū uires uel manus effugere: quis in multis rebus aliqui fortunā opitulante habuerint. Bonū qdē esset ait illos et bello finē pone rei qd̄ & multo tpe gestū sit. Nec. n. optasse his quicq̄ melius cū id ingrederent. Hoc autē pulchrius atq̄ p̄clarius q̄ duces Romani & p̄curatores imperii ab his declaratos ac p̄missos imperiū cuncti libenter suscipiūt. Et his quæ ipsi decreuere manendum putant agētes his gratias q̄ legisent: mirari autē se eos ac diligere oēs quia nemo uiribus alacritatē habuit tardiorē. Et illis tamen q̄ pro maiore uiclaris decerassent uitāq̄ suā condecorassent fortibus factis etiā re bene gesta militiam suā nobilitiorē fecissent. Dixit se & honores & p̄mia redditurū nec illū eorū qui plus alio laborare uoluissent iusta uicissitudine cariturū: magnamq̄ sibi huius rei fore diligentiā q̄ magis uellet honorare uirtutes eorū qui militiæ socii fuissent q̄ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt indicare: quos nam sciret fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellatos præsentēs collaudabat: quasi qui domesticis recte gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat & torques longasq̄ hastas. & signa ex argēto facta donabat: & uniuscuiusq̄ ordinem mutabat in melius. Quin & ex manibus aurum & argentum itemq̄ uestes aliamq̄ prædam largiter distribuebat.

Cæsar donatis omnibus secundum eorū merita: ad sacrificia se conuertit deinde ad Cæsaream maritimam descendit reponitq̄ in ea multitudinē manubiarū captiuosq̄ seruati quia hyemis tempus p̄hibebat in Italiam nauigare.

CAP. XXVII

Omibus autē ita donatis ut q̄sq̄ se meritum p̄buerat: uotisq̄ cum uniuerso exercitu factis magno fauore descendit uertitq̄ se ad sacra pro uictoria celebranda. magna q̄ astāte boū multitudinē circū aras immolatos oēs exercitui dedit ad epulas. Ipse cū honoratis p̄ triumphum lætatis militem q̄dem alios quo quēq̄ conueniret: dimittit. Hierosolymorū autē custodiā decimæ legionis credit. Naq̄ ad Euphratē q̄ pridē ibi fuerat misit duodecimæ legionis memonq̄ Cestio duce Iudæis cōcesserat: totam quidem illā de Syria populit. Erāt at olim apud Rhaphaneos ad Melitē aut quæ sic uocatur misit. Hæc ad Euphratē in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. Duas uero sibi obseq̄ satis esse dixit: donec ad Aegyptū pueniret q̄nta & decima legiones. Deinde cū ad maritimā Cæsaream cū exercitu descēdisset in eā manubiarū multitudinem reposuit: captiuosq̄ ibi asseruari p̄cepitq̄ ad Italiā nauigare tempus hyemis prohibebat.

Eo tpe quo Titus Cæsar hierosolymis cōmorat obsidiōis cā Vespasian⁹ Rhodū trāsmear Titus ex Cæsarea maritima reuersus: uenit i Cæsareā Philippi celebrat ibi oīa spectaculorū ḡna. CAP. XXVIII.

Per idē uero tps quo Titus Cæsar obsidiōis cā apud Hierosolymā cōmorabatur ascensa nati onoraria Vespasianus Alexādria Rhodū trāsmittit. Hinc autē uestus triremibus postquā oēs quas p̄remauigauit ciuitates inuisit. & ab his cum uoris exceptus in Græciam ex Ionia transiit. egressus deinde Cocyra in iapigiā delatus est unde iam terra iter agebat. Titus autē ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsareā quæ Philippi uocat aduenit diuq̄ ibi cōmorabatur: celebrās oīa genera spectaculorum: multiq̄ in ea captiui cōsumpti sunt. Alii bestiis obiecti. Alii autē cateruatim more hostium inter se depugnare coacti.

Inuenit Cæsar Simonem gorgiæ filium: & quō captus sit declaratur seruatur pro triumpho: quod romæ est facturus Cæsar.

CAP. XXIX.

Ic Simonem etiam minorē Gioræ filium comperit hoc modo comp̄hensum. iste Simō cū Hierosolyma obsideret i superiore ciuitate cōstitutus postquam muros ingressus fuit exercitus totā uastare ciuitatē cœpat: ut cū fidelissimis amicorū ascitis & lapidariis cū seramētis eorū necessitati cōgruis & alimētis q̄ multis diebus sufficere possent. una cū illis oībus in quādam occultiorē cloacā sese demittit: & quoad fossa patebat illa progre

debatur ubi uero soliditas obstisset: eam suffodiebant spantes posse ulterius progressos tuto emergere atque ita seruari. Sed hanc expectationē ueram nō esse rei periculum repellebat. Vix. n. paululū fossiores pcefferant: iāq; alimenta quauis ex parte his uterent eos deficiebant. Et nunc igitur uelut stupore possit Romanos fallere: albis tunicis innexaque fibula ac chlamyde purpurea indutus illum ipsum ex terra aditus ubi templum fuerat appuit. Ac primo qdē obstupere qui eū uiderunt locisq; suis manebant. Deinde proprius cum accessissent q̄ essent pcontanti sunt. & id qdem Simon non dicebat iubeat aut ad se ducem uocari. statimq; accensus ab his qui ad eū cucurrerāt uenit Terentius Rufus. nanq; his rector militiæ relictus erat. omni at ab eo ueritate cōperta ipsum quidem uinctum custodiebat. Cæsari uero quemadmodū esset cōprehensus indicauit. Simonē quidē in ultionē crudelitatis quam in ciues suos amare ac tyrānice exercuerat ī potestate hostiū quibus maxie iūisus erat ita deus posuit. non ut subditum eorum manibus sed sua sponte ad suppliciū aductum propterea q̄ plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos defectionis. sed Romanos nec. n. potest iram dei effugere nequitia nec inualida est res iustitia: sed quandoq; sui temeratores ulciscitur: & grauiorem poenam ingerit criminosis cū iam se liberatos esse crediderint: eo q̄ nō statim luere commissa. Id etiam. Simō didicit postq̄ in iras Romanorū incidit. illius aut ascensus e terra magnam etiam aliorū seditiosorū multitudinem hisdem diebus fecit in cloacis depræhendi. Cæsari aut maritimam Cæsareā reuerso uinctus Simon oblatus est & illum qdem triūpho quē Romæ acturus erat seruari iussit. Ibi autē moratus fratris sui natalem diem clarissime celebrabat multā pte damnatorū eius honori a tribuēs. Numerus. n. eorū qui cum bestiis depugnarunt quiq; ignibus cremati sunt & inter se digladiatores perire. Duo milia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc licet mille modis illi consumerētur minus esse supplicii. Postea Cæsar Berytū uenit hæc autē est ciuitas Phœnicis prouinciæ: Colonia Romanorū: & in hac quoq; diutius demoratus est maiore usus claritudine circa natalem patris diem tā magnificentia spectaculorū q̄ sumptibus aliis excogitatis cū etiā captiuorū multitudo eodem quo antea modo periret.

Cæsar inuenit multos Iudæos apud Antiōchiam inuidus. Antiōchus irruit multique cremantur ex his.

CAP. XXX.

Nuenit autem per diem tempus Iudæos qui apud Antiōchiā reliqui erant acerba & exliciosa picula ppeffi cōcitata ī eos Antiōchiensiu ciuitate tam ppter criminationes illatas eis in præsentia q̄ ppter ea q̄ fuerāt non multo ante commissa. De quibus necessariū mihi uidetur pauca prædicere: ut etiā quæ postea gesta sunt consequēti narratione referamus.

Iudæorū namq; gens multum quidē totius orbis indigenita seminata est. Plurimū autē Syris in ciuitate permixta p̄cipue apud Antiōchiam uersabatur ppter magnitudinē ciuitatis. Maxime uero hīs liberam domicilii facultatem reges qui post Antiōchum fuerant præbuerūt. Nāq; Antiōchus quidē qui Epiphanes dictus est uastatis Hierosolymis templū spoliavit. Qui uero post eum regnū affecti sunt: quicquid æneum in donariis fuit hoc Iudæis apud antiōchiā degentibus reddidere in eorū synagoga dedicatū est. Concesseruntq; ut pari cū græcis iure ciuitatis uterentur. A secutis quoque eodem postea regibus modo tractata & multitudine profecere & extruētionē itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorū multitudinem etiam illos quodāmodo sui partem fecerunt. Quo tempore bellū autem fuerat conclamatum & recens: in Syriam Vespasianus delatus est nauigio: Iudæorū uero odium apud oēs pullulabat tunc unus eorū Antiōchus quidam plurimum patris causa honorabilis: erat enim princeps apud Antiōchiam Iudæorum cum Antiōchiensium populus concionaretur in theatro progressus in medium patrem suum & cæteros deserebat: insimulans eos: q̄ una nocte totam ciuitatem incendere statuisset: & ueluti gestorū participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autē auditis populus irā cōhibere non poterat: sed in eos quidē qui traditi fuerant ignem iussit afferri: statimq; oēs in theatro concremati sunt. In multitudine uero Iudæorum properabat irruere si eos celeriter ulti essent patriam suam seruātū iri existimantes. Antiōchus aut iracundiam magis accendere mutato quidē uolūtatis argumento quodq; Iudæorum mores exhibere se credens si paganorum ritu sacrificaret. iteq; iussit & cæteros compelli facere: tenuendo. n. manifestos insidiatores fore. huius item rei periculo ab Antiōchensibus facti pauci quidem consenserunt alii uero qui noluerunt perempti sunt. Antiōchus aut acceptis a romanorū duce militibus scænus instabat suis ciuibus nequaquam eos die septio ab opere cessare permittens: sed oīa cogens facere quæ diebus aliis agerent. Tanq; ualidam necessitatem imposuit: ut non modo apud antiōchiam ut septimi diei feriæ soluerentur: sed ad hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret.

Declarat noua calamitas q̄ accidit Iudæis: accusant Iudæi ab antiōcho q̄ cremassent q̄dratum forum cū multis aliis: cognoscunt non fuisse in culpa per legatū Vespasiani.

CAP. XXXI.

Vdæis autem apud Antiōchiā qui tunc erant eiusmodi mala perpeffissis: altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati hæc quoq; prosecuti fuimus. Nanq; q̄ quadratum forū exuri cōtigat & archiua monumentorumq; receptacula publicorū: iteq; basilicas uix q̄ ignis inhibitus est: super oēm ciuitatem magnanimus uiuens. Huius facti Antiōchus

KK

Iudæos accusat: & Antiochenſes quo. ſ. his inſeſſi antea non fuiſſent recenti ex incendio tumultuſ. cile calumnia perpuliſſet: multo magis ex anteaſtis fidem habere diſtis ſuis perſuaſit: pene ſe uidiſ. ſe ignem ab iudæis iniici arbitrantur: & tanquam furore correpti magno cum ardore cuncti ad. uerſus eos q̄ accuſabantur impetum facerent. Vix autē motus eorum potuit reprimere Collega ad. huc iuuenis legatus poſtulanſ ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Reſtorem nanq̄ Syriæ Ceſen. nium Priſcum iam quidem Veſpaſianus eū miſeratione aucti ille peruenerat. Habita uero dilige. ri quaſtione collega reperit ueritatem. & eorum iudæorum quidem quos Antiochus accuſauerat nemo conſcius fuit. Omne autē facinus amiſſere hoies qdam nocētiſſimi neceſſitate debitoꝝ: rati quod ſi forum & ſcripta publica concremaſſent: exactione liberarentur: iudæi quidem pro ſuſpectis conſultatione criminationibus futura expectātes magna fluctuant.

Accipit Cæſar litteras a patre q̄ deſiderabilis ipſe perueniret Romam & quo honore ſit ſuſceptus deſcribitur.

CAP. XXXII.

Quitus autem cæſar a patre ſibi allato nuntio q̄ uniuerſis quidam Italiz ciuitatibus deſide. rabilis perueniſſet: maxime uero q̄ urbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudine ſuſcepſet: in maximam lætitiā uoluntatēq̄ translatus eſt: ſic de eo ſibi erat ſuauiſſi. mum liberari. Veſpaſianum. n. etiam longe abſentē omnes hoies Italiz uoluptatibus ut. pſentem colebant expectatione ſua q̄ nimis eum uenire cupiebant p̄ eius aduentu ducētes: & omni habentes neceſſitate liberam erga illum beniuolētiā: Nā & ſenatus memor calamitatum quæ ma. tatione principum contigiſſent: optatum erat imperatōrē ſuſcipere ſenectutis honore bellicorūq̄ geſtoꝝ maturitate decoratum: cuius præſentiam ſciebāt ſoli ſaluti ſubiectorum cōmodaturā: quod & populus malis in teſtibus ſollicitus magis eum uenire cupiebat. tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe conſidens: antiquā uero libertatem cum opulentiā recepturā: præcipue pars militaris ad eum reſpiciebat. Hi. n. maxie belloꝝ per illum patatoꝝ nouerant magnitudinem: im. peritiā uero alioꝝ ducum experti atq̄ ignauā magna quidē ſe optabant turpitudine liberati. Eū uero qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet recipere precabantur. Cum uero hac beniuolentiā di. ligeretur ab oib⁹ honore quidem p̄cipuis uiris ulterius expectare intollerabile uidebatur. ſed eum longiſſime ab urbe Roma conuenire ante properabat: hec tamen quiſq̄ moras eius conueniendi ſe. rebat ſed ita ſimul omnes effundebant & uniuerſis facilius & promptius ire q̄ manere uidebatur ut etiam ciuitas ipſa tunc primum inter ſe iocūdā ſentiret hoīum raritatem. Erant autē pauciores abe. untib⁹ remanentes. Vbi uero eum appropinquare nuntiatum eſt: quāq̄ manſuete ſingulos ſuſcepſi. ſet qui præceſſerant nuntiatum eſt. oīa iam reliqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præ. ſtolabantur. & quo tranſiens adueniſſet: uidendi eius uolūtatem uultuſq̄ lenitatem oīum genēꝝ uo. cibus proſequēbātur bene meritum & ſalutis datorem ſolūq̄ dignum Romanorū principē appellā. tes. tota uero ciuitas ueluti templum erat ſentis atq̄ odoribus plena cum autē uix p̄ circumſtantē mul. titudinem in palatium uenire potuiſſet ipſe quidem penatibus diis aduentus ſui gratulatioꝝ læta celebrauit uertunt autē ſe ad epulas turpe perq̄ tribus & genera & uicinas conuiuia exercentes deo delibabant & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimū t̄pis in Romano imperio perſe. uerare & filium eius & qui ex his naſcerentur ſeruati inexpugnabilē principatū. urbs quidē romana Veſpaſiano ita ſuſcepto ſtatim maxima ſcēlitate creſcebat.

Deſcribitur defeſſio Germanorum facta tēpore quo Veſpaſianus erat i Alexandria: qui credebāt ſe poſſe liberari a ditione Romanorum: his auditis a domitiano exercitus tendebat: tunc Germani ſe ſponte ſubdiderunt.

CAP. XXXIII.

Ante hæc uero tempora qbus Veſpaſianus qdem apud Alexandriā erat. Titus uero Hiero. ſolymā obſidebat. magna ps Cermanorū ad defeſſionē mota ē: qbus ēt Galatæ p̄xiimi conſpirantes magnā ſpē cōtulerant q̄ ēt Romanorū dominio liberarent. Germanos at. deficere uelle bellūq̄ inferre ſuſtulit primo nā bonis cōſiliis uacua puaq̄ ſpes apperēs pi. coloꝝ deinde odiū principū: quoniā ſoli ſciūt p̄ cæteris gentē ſuā ui cōactā ſeruare Romanis. necnō egdem maximā t̄ps eius fiduciā dedit. nā cū uiderent Romanū iperū crebris iperatoꝝ immutatio. nibus in teſtina ſeditione turbari: oēm q̄ his ſubditā orbis terræ præ pendere ac nutā cognoscerent. hoc ſibi optimū tēpus ex illoꝝ rēbus aduerſis atq̄ diſcordiis oblatum eſſe putauerunt. Id autem con. ſilium dabant: & hæc eos ſpe decipiebāt. Clauſus qdē & Vitellus ex eoꝝ potētiſſimis: q̄ olī quidem res nouas cupiebant: t̄pe autē abducti ſuā ſententiā p̄didere. iamq̄ alacriter affectā multitudinis pl. culum facturi erant. Veꝝ maxia pte Germanorū defeſſione polliciti: & cæteris fortasſe non diſcen. tientibus: ueluti diuina puidencia Veſpaſianus ad Ventidium cerealē q̄ pndē Germaniā rexerat litte. ras mittit: qbus eum conſulē declarauit: iuſſitq̄ ad Britannias adminiſtrādas p̄ficiſci. igit ille quod iuſſus erat abiiciens audita rebellionē Germanorū in eos iam cōgregatos inuadit ordinata acie ma. gnum in conſictu nūmeꝝ peremit: depoſitaq̄ amentia ad ſobrietatē coegit. Sed quanto cito illi ad loca non perueniſſent: tūc aut multo poſt erant ſupplicia luituri. Nā ut primū defeſſionis eoꝝ nun. cius allatus eſt Romā. Domitianus Cæſar hoc audito nō ſicut alter i illa ætate feciſſet. Nā oīno ado. leſcens erat tantā rei magnitudinem ſuſcipe nō detractauit: ſed a patre habēs ingentiā fortitudinē

& supra ætatem exercitatus illico tendebat in barbaros. illi aut expeditionis fama percussi ei se p miferunt: lucrum hoc existimare maximum nati: ut sine ulla clade pristino iugo subiceretur. Omnibus ergo circa galatiam ut oportuit ordinatis: ne facile rursus unquam turbarent. Domitianus claus atq insignis ætate superantibus factis & patrium decus afferentibus romam ingreditur.

Scythæ conueniunt cū Germāis in defectione: transgressi flumē Istrū multos ex Romanis inter quos Fronteius Agrippā occiderūt Vespasianus hoc audito Rubrū Gallū mittit q multos occidit: alii domū confugere: muniuntur loca ne barbaris amplius detur locus talia faciendi. CAP. XXXIII.

O Vm supradicta uero Germanorū defectione hisdē diebus etiam scytharum cōuenit audacia. Namq; appellatur scythæ: armata maxima multitudo clam transgressi flumen Istrum uolenti atq; scauissimi propter inopinatum impetum multos quidem Romano rum quos in præsiidiis offendere interficiunt. Et consularem uirum seniore Fronteius Agrippam qui fortiter his obuius pugnaverāt occidunt: proximasq; regiones totas feriendo atq; ducendo omnia quæ incendissent peruagabantur. Vespasianus at hoc facto & uastitate Mesæ cognita Rubrū Gallum dirigit pœnas his impositurus: a quo multi quidem in præliis trucidati sunt. Qui uero salui esse potuerunt cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum diffinito etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsiidiis loca circumdedit: ut omnino barbaris etiam impossibilis transitus. In Mesia quidem bellum ea celeritate discretum est.

Titus reuersus ex Beryto spectacula per ciuitates Syriæ celebrabat: antiochenles expectant cū summo desiderio: petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerunt: Titus inde Hierosolymam profisciscitur: miseratur q; calamitatē ciuitatis curatq; captiuos in italiam asportat: cupiens eos triumpho præerducere. CAP. XXXV.

P Rinceps uero Titus aliquādiu quidem Beryti cōmorabatur ita ut diximus. Inde autem reuersus & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula iudæorū captiuis ad ostentationē cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere flumini cognitione dignissimū. is fuit medius inter Arceas & raphanæas agrippæ regni ciuitates. Habet quoddā peculiare miraculū. Nam cū sit quando fuit plurimus neq; meatu segnissimus: tamen interpositis sex diebus a fontibus deficiens siccū exhibet locū uidere. Dein de quasi nulla mutatione facta septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertū est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est: a sacro iudæorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus quoniam Titū aduentare cognouit: manere q; dem intra moenia præ gaudio nō patiebatur. Omnes aut obuiam ei pergere pperabant usq; ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi non modo uiri sed etiam foeminae cū pueris expectabant. Et cū appropinquantē uidissent ex utroq; uia latere stantes dextras cū salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes cum ipso reueriebant. Crebro autē intrer oēs alias laudes pcebantur ut iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil p cibis istis indulgit: sed otiose quæ dicebant audiebat. incertū autem quid sentiret quidue facturus esset iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec. n. cōmoratus est Antiochiæ Titus: sed continuo ad zeugma Euphratē uersus iter contendit. Quo missi etiā ab Rege Parthorum uenere auream ei ferentes coronā q; iudæos uicisset. Ea; suscepta etiam conuiuium exhibuit regis atq; ita Antiochiam remeauit. Curia uero & populo Antiocheni multum petentibus ut in theatrum ueniret ubi omnis eum multitudo præstolabatur humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus & crebro postulantibus expelli ciuitate iudæos ingeniose respondit patriam eorum dicens quo expellendi fuerat interisse: nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenes q; priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum pcebantur eximere quibus incisa essent priuilegia iudæorum. Sed ne id quidem Titus adnuit. uerū in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud antiochiam iudæi ad Aegyptum inde discessit. Iter autē agendo cum ad Hierosolymam uenisset tristēque solitudinem quam uidebat antiquæ ciuitatis claritudini cōpararet. Dissectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus miserabatur excidium ciuitatis non sicut alius fecisset exultans q; talem & tam funditus excidisset. Verum multa imprecans seditionis auctoribus: & qui hanc pœnam ei inferri cogere: ita certus erat q; nunquā uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani. Plura uero captiuis indicantibus auferebant aurum atque argentū aliaq; instrumenta preciosissima: quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem ppositum iter ad Aegyptum tendens emensa uelociter solitudine peruenit. Alexandriam decretoq; ad Italiam nauigare cum se duæ legiones comitarentur utranque unde uenerat remisit. quintam q; dem in Mysiam: quintam uero decimam in Panoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioānem & alios numero septingentos uiros electos tā magnitudine corporum q; pulchritudine pstantes illico ad Italiam portare præcepit: cupiens eos triumpho præerducere.

Venienti Tito Romam: pater cum tota ciuitate obuiam prodiit: ordinatur Triumphus cōmunis & pompa triumphi declaratur: & modus exeundi in triumphum: quo ordine quæcūq; sint distribu-
ta & offensa parant conuiuia ab oībus per totam ciuitatem: diesq; gratulationis celebratur cum spe-
finis malox: ciuiliū: & foelicitatis principum.

CAP. XXXVI.

P Eracta uero nauigatione pro uoto similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affe-
ctas: & excursus exhibuit ei quos patri. Claritudinē uiro Tito pater attulit qui uēit obuiā
eamq; suscepit. Multitudini autē ciuium diuinam quandā lētitiam suggererebat q̄ uide-
bat in unū tres conuenisse. Nō multis at diebus post unū cōem triūphum ob res gestas
agere statuere. quāuis utriusq; senatus pprium decreuisset. p̄dicto autē die quo futura erat

pōpa uictoria: nemo ex tā infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Oēs autē cum existent loca
ubi tantū stare possent p̄uenerant: quātus spectandus ip̄eratoribus modus sufficeret cōcesso necessa-
rio transitu. Cuncta uero parte militari ante lucē per turmas atq; ordines p̄gressa cum rectoribus su-
is & circa hostia constituta nō palatii superioris: sed prope Isidis templū ibi. n. principes nocte illa qe-
scebat. prima iam aurora incipiente p̄cedūt Vespasianus & Titus lauro qdem coronati. amicti uer-
ro patria ueste purpurea: & ad octauianas ambulationes transeunt. Ibi. n. senatus & ducū procures &
honorati equites eox p̄stolabantur aduentū. tribunal at ante porticus factū erat: sellæq; eburneæ
in eo p̄paratæ. Quo cū ascendissent confederūt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit: mul-
tis uirtutū testimoniis p̄dicans. Illi autē inermes erant in ueste serica laureis coronati. Perceptis autē
laudibus eox Vespasianus cū dicere adhuc uellent silentii signū dedit. Magnaq; oīum quiete facta
surrexit: & amictu magnā partem capitis ad opertus solēnia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perse-
ctis aut uotis Vespasianus in cōmune oēs breuiter allocutus est. Milites quidem ad prandiū quod
his ex more ab imperatore parari solet dimittit. Ipse uero ad portā recedit quæ ab eo q̄ per illā sem-
per triumphox pōpa ducitur nomen accepit. ibi & cibum prius capiebant & triūphalibus uestibus
amicti diis ad portā collocatis: cæsa hostia inter spectacula transeuntes triūphum ducebant ut multi-
tudini facilior p̄beret aspectus. Pro merito autē narrari multitudo illox spectaculox & magnificētia
non potest in oībus quæ quisq; cogitauerit uel artium factis uel diuitiay opibus uel riaturæ nonita-
te. Nam pene quæ cum oībus qui usq; sunt fortunatis paulatim quæsitæ sunt aliis alia mirabilia atq;
magnifica. Hæc uniuersa illa die romani imperii magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq;
necnon eboris in omni genere speciey siue opey multitudinem: nō ut in pompa ferre cerneret: sed
si quis dixerit oīa fluere: & alias qdem uestes ex rarissimis generibus purpura portari: alias diligentis-
sima pictura uariatas arte babylonia gēmae aut clarissimæ & tam multæ aliæ coronis aureis aliæ opi-
bus aliis inclusæ traductæ sunt: ut apparet frustra nos eox usq; tarum esse aliquid suspicari. Ferebā-
tur simulachrox sigilla: quæ illi deos habebant & magnitudine mirabili & arte non desuntorie fa-
cta. Horumq; nihil non ex p̄ciosa materia. Quin & animalū diuersa genera producebantur pro-
priis ornamentis induta. Erant aut quæ etiam singula portarent magna hoīum multitudo purpure-
is uestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerāt alia turba discreti: p̄cipua & mi-
rabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his ne captiuox quidem uulgus inornatū
uideres: sed uarietas & pulchritudo uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis
subtrahebat. Maxime autem stupor erat machinay quæ portabant siue p̄gmatum fabricatio p̄ cu-
ius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. Multa. n. in tertiam nidum
quartūq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multiq; aurata ueste cir-
cundatis cum aurum p̄terea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitatiōibus
bellum aliter in alia diuisum certam sui faciem demonstrabat. Erat. n. cernere uastari fortunatissimā
terram: totas uero interfici acies hostium & alios fugere: alios captiuos duci murosq; excellētes ma-
gnitudine machinis dirui: & castellorum excindi munimina & populosarum ciuitatum mœnia di-
sturbari: exercitumq; intra muros infundis: cædisq; omnia loca plena: & eorum qui manu resistere nō
poterant precesignemq; templis immissum ædiumq; super dominos: & post multam uastationem
euerisionis atq; omnis tristitiæ defluentis: non arua culta neq; ad hominum uel pecorum potum: sed
terram ex omni parte flagrantem. Hæc. n. iudæi bello passuros esse ipsi experti sunt. Ars aut & conse-
ctorum opey magnitudo nescientibus adhuc fieri tanq̄ p̄sentibus ostendebant. Erat aut per sin-
gula p̄gmata capræ ciuitatis dux ita ut captus fuerat: ordinatus. multæ aut naues sequebant spolia
uero alia: alia qdem passim ferebant. Eminebant aut duces eox quæ apud hierosolymā in tēplo re-
pta sunt: mensa aurea ponderis talēti magni & candelabrū qdem similiter auro factum: sed opere cō-
mutato abusus nostra consuetudine. Nā media qdē colūna basi hærebat: tenues aut ab eo cānula p̄-
ducebant: formatæ ad similitudinem fuscinae & summum cuiusq; in lychni speciem fabricatæ. Erāt
autem numero septem septimi die: qui apud iudæos est iudicantes honorem. Post hæc autem por-
tabatur lex iudæorum nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulachra portan-
tes: omnia ex auro & ex ebore facta. Post quæ Vespasianus prior ibat: & titus deinde sequebatur. Do-
mitianus autem adequitabatur: ipse quoq; ornatus pulchritudine dignūq; spectari exhibens equum:

Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. Quo postq̃ uentum est consistere. Erat autem uetus mos patrius operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circumdatus per publicum trahebatur: q̃ eum si mul caderent qui ducebant. Lex aut Romanis est ibi necare criminum reos morte dānatos. Postq̃ igit eū finem uitæ habere nunciatū est oīumq̃ fauor secutus est tūc hostias inchoare. Hisq̃ oīno per actis secundo p̃ nota solēnia in palatiū recessere. Et alios q̃dem epulis ipsi exceperaliis aut oībus domi cōiuiog̃ instructi erant apparatus. Hunc. n. diē urbs Romana celebrabat uictoriæ q̃dem in hostes gratulatorium: finem uero malog̃ ciuiliū & spei bonæ p̃ foelicitate principum.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templum paci: donatq̃ templū muneribus pigmentog̃ operibus omnia quæ fuerant Iudæog̃ in eodem templo reposuit. CAP. XXXVII.

Post triumphos uero & Romani imperii firmissimū statum. Vespasianus paci templum ædificari decreuit. Itaq̃ mira celeritate & quæ hoīum cogitationem superaret effectum est. Magna. n. diuitiæ largitate usus insup̃ sectis id picturæ ac pigmentog̃ operibus decorauit. Omnia namq̃ in illud phanum collecta sunt: quog̃ uisendog̃ studio p̃ totū orbem qui ante nos fuerunt uagabant quō aliud apud alios sitū esset uidere cupiētes. Hic aut reposuit etiam quæ Iudæog̃ fuerant instrumenta hisq̃ se magnifice ferens. Legem uero eorum: & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Lutius Bassus in Iudæam legatus mittit: statuit bellum inferre Machæruntiis: describitur Herodii fortitudo: & situs inaccessibilis. Ab Herode hoc castellum munitum est: nascitur in eius ualle herba quedam mirabilis uirtutis: sunt balnea amænissima: castellum Lutius accipit: multos occidit: qui castellum tradiderunt dimisit. CAP. XXXVIII.

In Iudæam uero legatus missus Lutius Bassus suscepto a Cereali Vitelliano militū magistro castellum quidem Herodiō ab incolētibus sibi sociant. Post aut omni manu militari collecta. multi aut in partes diuisi erant. & legione decima bellum inferre Machæruntiis statuit. Valde. n. necessarium uidebat id excindi castellū ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis sp̃e habitatoribus certā & aggredientibus hæsitatiōem atq̃ formidinem natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est saxosus est collis in p̃ceram altitudinem surgens: & ob hoc etiam capi difficilis uideret: sed ne uel accedi posse eo natura excogitaret: quæ uallibus eū ex oī parte uallauerat: quæ altitudo oculis cōprehendi non posset: nec transire erat facile: nec aggestu ulla rōne cōpleri possibile. nam ea quæ ab occidente sita erat uallis. lx. stadiis distendit: unde Asphaltidis lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. a septentrione aut & meridie ualles magnitudine quidem supradicta uincunt. similiter uero sunt inextricabiles. Ad conatum uero eius uallis q̃ ab oriente est altitudo non minor centum cubitis inuenit. Monte uero ex aduerso Macherunti posito terminat. Ea loci natura p̃specta rex Alexāder primitus in eo castellum cōmunivit: quod postea Gabinus bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi aut regnanti oībus locis dignior cura uisa est & constructione tutissima propter Arabum præcipue uicinitatem. Nāq̃ opportune situs est eog̃ fines p̃spectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus ciuitatem illic fecit incolis unde in arcem ipsam ferebant ascēsum. Quin & ipm̃ uerticē rursus ædificauerat: turreq̃ in angulis. clx. cubitis exxerat. In medio aut ambitu regiam struxerat magnitudine simul habitationū & pulchritudine locūpletem. Multas uero cisternas recipiendis aquis abundaq̃ suppeditantibus locis maxime idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret: ut qd̃ illa situ loci inexpugnabile fecerat: ipse manu instructis munitionibus superaret. Insup̃. n. & sagittarū multitudinem machinarūq̃ reposuit: & omnem apparatus excogitauit qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat at in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryce uel celsitudine uel magnitudine uincitur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus p̃seuerasse: mansissetq̃ ulterius profecto: sed ab Iudæis q̃ locum cōperant excisa est. Vallis autem qua ciuitas a parte septentrionali cingit quidam locus Baaras appellabat: ubi radix eodem nomine gignit quæ flāmæ quidem affinis est colore. circa uesperam uero uelati lubare fulgurans accedentibus eam quæ euellere cupientibus facilis non est: sed rādiu refugit nec prius manet quā si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem sup̃ eam fuderit. Quin et tunc siq̃ eam tetigerit mors certa est: nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pendentē. Capitur aut alio quoq̃ modo sine periculo qui talis est. Totam eam circumfodiunt ita ut minimum ex radice terra sit conditū. Deinde ab ea religant canem illoq̃ sequi eum a quo religatus est cupiente radix quidem facile euellitur: canis uero continuo morit̃: tand̃ eius uice a quo herba tollenda erat traditus. Nullus. n. postea accipientibus metus ē. tantis autem periculis propter unam uim capi eam opere præciū est. Nam quæ uocant̃ dæmonia pessimog̃ hominum spiritus uiuis imersa eosq̃ necantia quibus subuentū non fuerit. Hæc cito etiā si tantūmodo offerat̃ agrotantibus abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum multum inter se sapore diuersi. Alii namq̃ amari sunt: alii nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in hūmilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quedam

spelunca cernitur non quidem alte caua: saxo autem imminente protecta. Super hoc ueluti duæ mæ inter se paululum distantes. Et altera quidem frigidissimum fontem altera calidissimum fundit. Qui mixti lauacrum suauissimum præbent multisq; morbis ac uitiiis salutare: maxime uero nemoq; curationi conueniens habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis: Bassus autem contemplatus undiq; regionem ualle orientali repletam expugnatione aggredi statuit opusq; inchoauit pperans aggerem q̄ plurimum extollere facilemq; per eum obsidionem facere. Qui uero itus fuerant deprehensi ab externis segregati Iudæi illos quidem coegere inane uulgar esse existimantes inferiore obseruare ciuitatem ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatum tenebant & ppter munitionis firmitatem: & ut saluti suæ consulere. Impetraturos. n. se ueniam opinabatur si locum tradidissent Romanis. Prius autem spem uolebant experiendo obsidionis declinandæ cōtinere. Iudæiq; alacri animo in dies singulos excursus habebant & cum his quos fors obtulisset confertis manibus multi quidem moriebantur multosq; Romanos interficiebāt: semper autē utriusq; plus ex tempore uictoria captabatur: Iudæis quidem si incautiores aggredere tur in aggere autem positi si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuerat. Inter obsessos iuuenis ex audacia ferox erat & manu strenuus Eleazarus nomine. is aut fuerat & incursibus nobilis multos aggredi aggressumq; prohibere obseruans: et in præliis semper grauiorq; Romanos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens impetum quidem facilem his periculo aut uacuum discessum afficiebat nouissimus recedendo atq; discreto quodam die pugna progressa ex utraq; parte ipse tanq; despiciens omnes existimans neminem tunc hostium: prælium exceptus extra portam remansit: & in muro stantes alloquebat tutamen illoq; attendens. Hanc autē oportunitatem uidit q̄dam ex castris Romanorū Aegyptius nomine Rufus: & quod nemo sperasset impetu facto cum ipsis eum armis repente correptū cum hoc uiso stantes in muro stupor teneret in castra Romanorū traduxit. Postq; uero dux nudū præcepit extendi & in apto constitutū ut ex ciuitate conspiceret cædi uerbis uehementer Iudæos confudit casus adolescentis uniuersaq; ciuitas in fletu erat: & q̄stibus unius uiri clade pculsa. Id ubi Bassus animaduertit consilioq; aduersus hostes hoc principū sumpsit eorūq; miserationem augere cupiens quatenus coacti p eius salute castelli traditionem facerent: q̄ sperauit adeptus est. Nam ipse quidem uelut mox Eleazarū suspensurus crucem defigi iussit. Ea uero conspecta maior castellanos dolor inuasit: & ululando quærebant intolerabilem esse calamitatem uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat: ne uel se despicerent: mortem miserrimam se subitum sibi q; ipsis salutem præberent: postq; iam subacti oēs Romanorū uiribus ac fortunæ concederēt illi autē & eius sermone fracti & q̄ multi intus pro eo præcabant: ex magna. n. & populosa propinqtate genus ducebat: & contra ingenium suū misericordia uicti sunt. Et quibusdam celeriter missis colloquebant castelli traditionē facere petētes ac reddito sibi Eleazaro sine metu dimitti. Cum autē his accēsus esset dux Romanorū multitudo ciuitatis inferioris inita separatim. cū Iudæis cognita pactio ne ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uero portas aperuissent ab his q̄ deditionē pmiserant ad Bassum nūcius uenit: siue inuidia salutis eorū siue formidine ne eorū fugæ cas ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientiū q̄ præcesserant euasere. Reliquorū at uiri q̄dem mille septingenti. perempti sunt: mulierculæ uero & pueri in seruitium ducti. spōsiones autē cū his q̄ castellum dedidere habitas: Bassus conseruandas esset ratus & ipsos dimisit & Eleazarum reddidit.

Ad saltum qui appellat Iardes ducit exercitum. Lutatius militibus cingit: bellum cōmittitur: nullus ex Iudæis euasit. Sed omnes cum Iuda duce eorum cæsi sunt. CAP. XXXIX.

Ils at administratis in saltū q̄ appellat Iardes ducere pperabat exercitū: multi. n. illuc cōgregati esse nunciabāt: q̄ pridem tpe obsidionis ex Hierosolymis & Machæronte pflugerant. Ergo cū ad locū uenisset neq; falsum fuisse nunciū reperisset. primo q̄dem oēm locū cum eq̄tib; cingit: ut si quis Iudæorū conatus fuisset euadere: fugiendi p equites copiā non haberet. Pedites autē siluam iussit cedere ne inde cōfugerent. Hoc mō ad necessitatem adducti sunt fortiter aliqd̄ faciendi uelut ex audaci certamine sortasse fugam et reperirēt. Itaq; simul uniuersi & cū clamore impetu facto in eos a q̄bus cincti fuerant irruūt. Illi aut fortiter excipiebant. multaq; his audacia illis contentione usis: diu q̄dem plium factum ē. Non autē similis euenit finis pugne certantibus. Nam Romanorū quidem. xii. tantū contigit occūbere neq; multos sanari. Iudæorū uero ex illo plio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus milibus pstrati sūt oēs: eorūq; dux Iudas Ari filius: de quo supra meminimus q̄ ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur: quibus demersus fuerat cloacis latenter effugit.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut Iudæam uendat iussitq; singulis annis q̄ Iudæi omnes binas dragmas in capitolium ferrent. CAP. XL:

Eodem uero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit. erat autē pcurator ut omnem terram uenderet Iudæorū. Nec enim ciuitatem in ea condidit propria seruās & patriam suam. Solis uero octingentis militibus illic relictis locum dedit quē incolerent: qui uocat Ammans. distat autē ab Hierosolymis. xxx. stadiis. Stipēdiū uero ubicūq; dege

rent iudæis induxit binas dragmas singulis annis deferre in capitolum iussit: ita ut ante hæc Hierosolymorum templo penderant: & res quidē iudæorum illo tempore hunc statū habebant.

Accusatur Antiochus apud Cæsare a Cessennio peto: quod deficeret a Romanis: mittit Vespasianus ut quid uideatur Peto efficiat: Capitur Antiochus post longam pugnam cum filiis suis: ducitur Romam vincus: Audiens Cæsar ligatum Antiochum iubet uincula auferri. filii cogitant conciliaturos patrem Cæsari: ueniunt Romam: cum patre aduecto ex Lacedæmone ibi manserunt. CAP. XLI.

Antiochum quarto anno Vespasiano administrante imperium contigit Cōmagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere ex causa huiusmodi. Cessennius Petus qui tunc Syriam administrabat siue reuera seu propter inimicitias Antiochi certā non ualde patefactum est litteras ad Cæsarem misit. Antiochum dicens deficere ad Romanis: cum Epiphane filio decreuisse: pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaque debere illos antecapere: ne si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. nam uicinitas regum maiore negotium quidē dignum esse faciebat. Samosata. n. Commagene maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est ut esset Parthis: eo namque id cogitare facillimum transitus: tutum autē receptaculum. fide igitur habita & præte sibi promissa ut ageret quod expedire uideret: negligendum non putauit. Subito tamen Antiocho eiusque sociis nihil opinantibus in Cōmagenam ingressus est ex legionibus quidē sextā ducens: & insuper quosdam cuneos alasque equitum. Habebat autē auxilio reges terrarum quidē quæ Calcidicha uocat Aristobolus. Emesæ autem Soæmum. Introitus autē illis sine certamineque nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus. n. insperato perculsus nuncio bellum quidē contra Romanos ne cogitatione concepit. Decreuit autē toto regno in eo quo erat tractu relicto cum coniuge ac liberis egredi. Hoc se romanis purum ab ea suspitione quæ sibi ingeretur probaturum esse ratus. Progressusque de ciuitate cxxx. prope modum stadiis in campo tabernaculum ponit. Petus autē in Samosata qui eam capefferent mittit: & per eos ciuitatem tenebat. Ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamē rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid belli congerere. Sed fortunam quæstus quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autē bellique peritis uique corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tollerabile uidebatur: sed subducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit: atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere: & ad Romanos se transfugere omniumque erat desperatio. Ergo priusque penitus destituerentur auxiliis Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. Fiuntque omnes equites decem qui cum his una transgressi sunt flumen Euphratem: hinc iam sine metu profecti cum ad Bologessum parthorum regem uenissent: non quasi fugitui de specti sunt: sed adhuc fortunam pristinam retinentes omni honore dignati sunt. Antiochum uero ubi Tarsum Ciliciæ uenit misso hecatontharco Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autē ita regem ad se deduci non passus est: dignus esse ratus ueteris amicitie habere rationem: quam belli occasionem inexorabilem iracundiam obseruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula intermissaque interim professione Romam apud Lacedæmoniam degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbere: non modo copiose sed etiam regie uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis qui patri ante metuebant magna cura & inextricabili animos relaxarunt: & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare conceperunt. Cum autem etiam Bologessus de his scripsisset ad Cæsarem nec. n. quāuis foeliciter ageretur: extra Romanum uiuere patiebantur imperium: & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset: Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex lacedæmone statim aduecto cum omni honore haberetur ibi mansere.

Scytharum his temporibus cogitant Medicam terram inuadere: colloquuntur cum Hyrcanorum rege: adhibito aditu fines omnes populantur: ad Armeniam usque peruenere. CAP. XLII.

Antiochum autem natio quidem Scytharum sunt iuxta flumen Tanaim & Meotides paludes sedes habentes iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio ut terram Medicam & ulterius prædandi cum peruaderent cum rege Hyrcanorum colloquuntur.

Namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat ut portis ferreis clauderetur. Aditu autē sibi præbito universi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos omnigenumque pecore plenos diripiebant: cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terrarum obtinebat Pacorus metu percussus in difficiliora loca refugiens cæteris quidem bonis omnibus cessaratus: uix autem ab illis coniugem ac concubinas captas datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi & usque ad Armeniam uastantes omnia percellere. Eius autē tyrdates rex erat qui cum his obuius bello conflisisset: non multum absuit quo uictus in illa acie caperetur. Procul. n. quodam misso laqueo circumdatum tracturus fuerat nisi celeriter gladio rupisset laqueum atque ita fugisset: illi autē pugna multo magis efferrati terram quidem depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinem aliamque ducentes prædam ex utroque regno ad sua domicilia redire.

Mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit: Castellum quoddam adhuc rebelle superesse uidens mouit militem aduersus illud: princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur & sociorum eius.

CAP. XLIII.

A pud Iudæam uero mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam uidens unum autem adhuc rebelle superesse castellum oī quæ in illis locis habebatur manu collecta aduersus id militē mouit. Nomen est autem castello Masada. Princeps uero Sicariorum a quibus fuerat occupatum erat uir præpotēs Eleazarus ex origine Iudæ: qui non paucis Iudæis persuaserat. ut ante diximus ne professionem facerent quando censor Cyrinus in Iudæam directus est. Tunc. n. se sicarios uocauere: qui Romanis dicto audientes esse nollent omnique modo his quasi hostibus utebantur. diripiendo quidem & circumagendo eorū bona: ignem uero domibus iniiciendo. Nihil. n. illos ab alienigenis differre dicebant: qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia perdidissent: magisq; se optare si Romanis seruitium spondissent. Erat aut id plane causatio & crudelitatis atq; auaritiæ ducebatur: obtentum manifeste autem rebus effectū est. Nam idem itli & defectionis socii fuerunt & bellum cū Romanis cōmuniter susceperunt. Causa uero peior illorū in eos facta est: & cum mēta prior eorū reselleret occasio peius tractabant eos q nequitia suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit. n. quodāmodo illud tēpus apud Iudæos oīum generū malitiæ fœcūdisimū: ut nullum opus intermitteret insectūne si quis excogitando fingere uoluisset haberet quo magis nouū aliquid inueniret: ita & priuatim & cōiter omnes unum erant: & exuperare alium alius tum impietate q iniquitate in proximos certabant. Potentes quidem multitudinē male tractando: multitudo uero ad interitū potētium properando illis. n. erat dominandi cupiditas: his aut uim faciendi bonaq; locupletīū diripiēdi. Primo quidem Sicarii fuisse iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores nullis neque uerbo indicto ad iniuriam: neq; facto intentato ad exitium eorū qbus insidiarent penitus p̄termisso. Verum & hos Ioannes moderatores esse demonstrauit. Non solum. n. omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderēt tanq inimicissimos eiusq; modi maxime ciues tractans: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit. Qualia facturus fuerat q deum quoq; iā esset ausus impietate contemnere. Nā & mēsa nefaria uescebatur: & legitimam patriā: quæ exterminauerat castimonia ut iā sit minie mirū si mā suetudinis cōionē minime seruauit hoībus: q dei pietatem furore contempserat. Rursus igit Simō Gioræ quid mali non cōmisit: q ne liberosq; corporeq; iniuria tēperauitq; eū creauere tyrannū. Quæ uero eos amicitia: quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit. Namq; alienos quīdem male tractare inertis nequitia opus esse arbitrabatur. Clarissimā uero gloriam parere crudelitātē in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiam idumæi fuerunt illi. n. sceleratissimi perēptis pontificibus ne qua pars conseruaretur pietatis in deum totum quod ex ciuitatis facie supererat abscidere summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominū genus qui Zelotæ appellati sunt uiguit: qui nomen factis neq; probauerunt. Omne. n. malitiæ facinus per æmulati sunt. nullo in æmulato: quod ante commissum memoriæ tradidit prætermisso quāuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent propter efferam sui naturam cauillādo falsebant qui malorum quæ maxia essent bona ducebant. Itaq; debitum finem innuere merita illis pœna dei uoluntate decreta. Cuncta. n. quæ natura hominis posset ferre supplicia i eos usq; ad extremū uitæ terminum congesta sunt quæ uariis perempti cruciatibus pertulere. Verum fortasse dixerit aliquis minora eos quam commiserat perpeffos: uerum his qui iuste ea paterentur hærebāt. De illis aut qui in eorū crudelitatem inciderūt non huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeam unde digressus sum.

Flavius Siluius aduersus Eleazarum uenit: castellum cingit licet difficillimus adeunti accessus fuerat: per duo loca poterant accedere homines: declarat difficultas accessus: ad mouet machinas per unam uiam: fabricat arietem cum quo murū percutit: ignem ad muros ponit: iteq; Romani custodiunt ne quis eorū ex castro fugeret.

CAP. XLIII.

U Enit autem dux Romanorum contra Eleazarum: & qui cum eo Masadam tenebant Sicarios exercitum ducens: & fines quidem statim omnes obrinuit: præsidiiis ubique locis opportunissimis collocatis. Castellum autem muro circumdedit: ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet: utque custodes perseverarent: ipse uero castris locum occupat ad obsidionem quidem idoneum: quem delegerat: qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur. Cæterum difficilem ad copias utensilium: non solum enim commeatus ex longinquo & cum labore Iudæorum maxime portabantur: quibus hæc fuerat cura mandata: uerum etiam portus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis Siluius obsidionem aggressus est: maximæ molis ac laboris egentem propter castelli munitiōnem cuius natura huiusmodi est Saxum gyro non exiguum: & excelsū longitudine undique abruptis atq; altis uallibus cingitur ex inuisibili super fundo habens scopulos: ipseq; omnium sūt animatum gressibus iacessat: nisi q duobus modis idem saxum indifficilem explicatur ascensum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltide ad solis ortum: & alterum ab occidente facilius ambulari. Vo-

catur autem unum coluber ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes frangitur: ac sæpe in se reuertens paulatim rursus producitur: uixq; illo itinere gradens promouet pedem. Nāq; mutanti uestigium necesse est pede altero niti. Est autem certa perniciēs. Altitudo enim rupium utrinq; dehiscit ut quæ horrore quēuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi nam cum. xxx. stadiis ascendens quod restat uerticis est non in cautum finem coacti: sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidē Ionathes pontifex castellū ædificauit & appellauit Masadam. Post autē Herodi magno studio loci illius structio. Nā & murum per oēm eius gyrum erexit stadiorū spatio. lx. & cādido lapide factum: & per. xii. altum latūq; octo cubitis: & uiginti septem turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus membra per omnem murum intus ædificata. Rex. n. uerticem quo fecundus omniq; planicie mollior esset culturæ destinauerat: ut si quando externorū alimentorum penuria contigisset: hanc quidem laborarent qui salutem suam castello tradidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat ab occidentalis partis ascensu itra omnia quidē arcis oppositam uergentem autem ad septentrionem. Regiæ uero murus erat magnus ac firmissimus celsitudine quattuor sexagenum cubitorū in angulis turres habebat. Membrorum autem intus & porticum: itemq; balnearum uaria erat & sumptuosa constructio: columnis quidem & singularibus faxis undiq; substitutis. Parietib; autē membrisq; solida compage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula & sursum: & circa regiam & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat: custodes aquarū tantam molitus abundantia quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossæ uero iter ex regia in arcem summā ducebant: quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidē uix facili sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa: ut supra memorauimus. Occidentalem uero magna in angustia posita turri conclusit: quæ non minore mille cubitorū spacio ab arce distaret quā neq; transiri posse neq; capi facile uidebatur. Inextricabilis autem quis licenter ambulantibus fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum: intus autē repositi apparatus magis & diuturnitatem & opulentiam iuuarenam & frumentum multum erat conditum: & quod in longum tempus sufficere posset: uinumq; multum & oleum: super autem cuiusq; leguminis fructus: & palmæ coaceruata. Cunctaq; repperit Eleazarus castello per dolum cum sicariis occupato matura: nihilque recens depositis deteriora quāq; fere ex quo apparata sunt ad excidium a Romanis illatum. c. annorum tempus agebat. Quin etiam Romani fructuum reliquias icorruptas offendere. Si quis autē causam diuturnitatis auzam esse existimet: non errauerit qd arcis altitudine ab omni terrena ac scetulenta materia sit remotam: inuenta est autem omnigenum quoq; armorū multitudo ab rege condita: quæ decem milibus uirorum sufficeret: ferrumq; infectum necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt. n. Heroden id ipsum castellum sibi ad refugium paruissē duplex periculum in suspicantem: unū quidem ab iudæorū populo ne se deposito illos qui antea reges fuerant ad principatum reduceret. Alterum uero maius atq; atrocius ab regina ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiā non celabat: sed cum Antonio sæpe uerba faciebat postulans Herodē interficere sibi autem obsecrans regnum iudæorū donari. Et magis quis miraretur nondum eius imperio Antonium paruissē male eius amore emancipatum: quā non dominaturam sperasset pp eiusmodi metus Herodes. condita Masada in extremum belli cōtra iudæos Romanis opus dimisit. Nam qd foris iam locū omnem muro cinxerat dux romanorū: sicut supra diximus: ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit obsidionem uno tantum loco reperto qui aggerē iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab occidente quod ad regiam summūq; montē duceret precludebatur: quædam continentia saxi uastior latitudine multūq; porrecta: celsitudine autē Masadæ trecentis cubitis inferior: quam Leucem appellabant: hanc igitur Siluius ut ascendit ac tenuit: aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri aīo & magna manu operantibus solidus ad ducētos cubitos erectus est tumulus. Verum neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hæc mensura uidebatur: sed super eam tribunal constrictis saxis ingentibus factum est altū itemq; latum cubitis quinquaginta. Erat autem aliarum machinarū fabrica illis assimilis. Quas primo quidem Vespasianus ad obsidiones postea uero Titus excogitauerat turrisq; quinquaginta cubitis effecta est: tota ferro conscripta. Vnde multis balistarū tormentorumq; iaculis Romani cito eos reppulere qui de muro pugnantib; & caput exerere prohibuere. Simul autē ingente ēt ariete fabricato Siluius crebro murum pulsari iubet: ac uix quidē tamen aliquā eius deiicit partē interruptam. Cito autē puenere sicarii muro itus al

comprehendit: & usq; ad imum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio spirans aquilo Romanis erat horribilis auertens desuper flammam in eos abigebat & pene machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. Deinde flatu mutato ueluti diuina providentia excitatus auster: multa que ui contra obuios eas referens muro appulsi: iamque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum dei uterentur auxilio ad castra læti digrediebantur decreto hostes luce aggredi: & nocte uigilias accuratiores facere ne quis eorum clam subrefigeret.

Eleazarus uidens non posse euadere manus Romanorum hortatur ut omnes combusta urbe se ipsos interficiant magis q̄ seruituti subiciantur: quibusdam placuit: quidam uero molliores lachrymabantur: reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem auiniæ: pulchrius esse pulchre mori q̄ turpiter uiuere.

CAP. XLV.

Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat: neq; alii cuiq; pmissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum: alium uero nullum salutis modum neq; uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent ante oculos positus de omnium morte cōsiliū cœpit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus ualidioris animi sociis uesperis congregatis talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretum sit uiri fortes neq; Romanis neq; cuiquam alii seruire nisi deo: is enim solus est uerus & iustus deus hominum: ecce nunc tempus adest q̄ factis uestros probare animos iubeat. Nec igitur ipsi nos dehonestemus ante quidem seruitutem nec sine periculo passi. Nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas amplexi uiuemus sub Romanis futuri. Primi enim omnium ab his defecimus: & nouissimi cum his bellū gerimus. Puto aut & hanc nobis a deo gratiam datam: ut bene ac libere possimus mori quod aliis nō euenit: præter spem paupertatis: nobis autem certum est orto die futurum excidium. Libera est aut strenua mortis cōditio cum affectibus: nec. n. prohibere id hostes possunt: qui profecto nos optant uiuos abducere: neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit quando libertatem defendere cupientibus oīa & a nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant. De dei uoluntate conlicere & scire q̄ amica ei quōdam natio damnata esset interitus: manens. n. propitius uel salte nobis leuiter insensu nunq̄ tantorum quidam hoīum perniciem neglexisset: sacratissimā uero urbem suā igni hostium excidioq; prodidisset. Nos autē soli. s. ex omni genere Iudæorū sperauimus seruata libertate superare tanq̄ nil in deum deliquissemus: nulliusq; culpæ participes fuissemus: qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quemadmodum nos uana spectasse redarguit fortiore nobis insperatis rebus maloq; necessitate illata. Nec enim quicq; nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam. Sed armorū multitudinem aliumq; habentes abundantissimū apparatū ipso manifestissime deo sp̄ salutis auferente pdidimus. Ignis. n. qui ferebat in hostes in ædificatū a nobis murū non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminū: quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas: sed p nos ipsos deo præstemus iste autē illis moderatioris sunt: morient. n. cōiuges iniuria uacuū: liberi seruitutis expertes. Post illos aut ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus libertate seruata optima sepultura. Primus tamen & pecunias & castellum igni comburamus. Merebunt. n. Romani certe scio si neq; corpora nostra tenuerint: cōpendio caruerint. Alimenta sola relinquemus: hæc. n. nobis erunt testimonio mortuis: q̄ non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus mortem seruituti ptulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum p̄sentium sn̄æ congruebant. Sed alii quidem ei obedire pperabāt: q̄si uolūtate replebant pulchram esse mortem existimantes. Qui uero molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia: uel et ppius quēq; aptissimus deterrebat interitus alius abum intuens contrarium uoluntatis suæ motum lachrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare ac magnitudinem consilii animis frangi pertimuit: ne etiā qui fortiter dicta perceperunt: effeminarēt flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior multoq; repletus spiritu clariorem de immortalitate animæ orationem incipit magna q; usus exclamatione lachrymantibus attentius spectans plurimum inquit opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes mori bene malle quā uiuere. Vos autem nec cui libet quidem homini quicquam neq; audacia neq; uirtute p̄statis qui etiam magna mala effugituri mortē timetis: cum oporteret uos super hoc neq; cunctari neq; expectare monitorē. Olim enim & a primo sensu nos eruditos patriæ orationis & sacræ maiorumq; nostrorum factis & aīs confirmando pseuerabant: quod uiuere hominis est: non mori calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstat ad propriū purumq; locū eas dimittit ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore iunctæ sunt. unaq; malis eius implentur: quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuina enim cum mortali societas turpis est: multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum latenter id mouens & ultra mortalem naturam gestis producens. Verum tamē cum pondere quō in terram detrahitur: quodq; ab ea pendet absoluta propriū locum receperit: tunc beatam & undiq; liberam participat fortitudinem: & humanis oculis: ut ipse deus inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore conspicitur: nam & accedit occulte: neque rursus cum recedit uidetur unam quidam ipsa habēs in-

corruptam naturam: corpori aut causam præbens mutationis: nam quod anima attigerit hoc uiuit atq; uiuet. unde uero digressa fuerit hoc marcidum moritur tantum immortalitatis ei superabit. Huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo collectæ animæ nunq̃ eas detrahente corpore locundissimam quietem agunt. Cum deo uero pro cognitione degētes ubiq; adsunt: ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortē timere conueniat: qui somni diligimus quietem? Quemadmodum aut non sit dementissimū breuitatem uitæ sequentes sibimet inuidere perpetuam. Oportebat quidē nos domestica institutione meditados aliis esse exemplū promptæ uolūtatis ad mortem. Nam si ab alienigenis etiam rei fides petenda sit: Indorum uideamus sapientes: qui sapientiam profitentur illi enim cum sint boni uiri uitæ quidem tempus quasi quoddā necessarium naturæ munus inuiti sustinent: properant aut homines corporibus soluere: nullosq; urgente neq; exagitante malo propter immortalis conuersationis desiderium aliis quidem p̃dicunt se esse abituros. Nec est qui prohibeat quod sed omnes fortunatissimos appellantes eos ad familiares suos litteras mittunt. Ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinē credidere. Alii aut cum mandata perceperint: igni traditis corporibus ut immaculata puraq; aīa secernatur paulatim moriunt. Facilius enim ad mortem illos amicissimi psequuntur quam exterorū hoīum quisq; suos ciues in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos descent: illos aut beatos dicunt q̃ immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit si deterius Indis sapiamus: p̃priaq; ignauia leges patrias quæ oībus hoībus æmulandæ uiderentur inhoneste despiciamus: quāq; & si contraria nos a principio instituisse eruditio: quod sūmum bonum est hoībus uiuere: mors autem calamitas attamen t̃ps nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare dei uoluntate: & necessario morituros. Olim quantū enim apparet contra omne iudæorum genus hoc decretum posuit deus ut uita careremus qui ea non eramus quæ admodū oportebat usuri. Nec ausim enim uobismetipsis ascribere: ne ue Romanis gratificari q̃ nos omnes eorum bellū assumpserit. Non. n. uiribus illoꝝ hæc accideres: sed causa fortior interueniens illis p̃stitit ut uincere uiderentur. Quibus. n. armis Romanorū perēpti sunt qui Cæsaream incollebant iudæi? Ac ne defecturos quidem ab illis dum diē septimum celebrarent aggressa Cæsariēsiū multitudo: neq; manus referentes cum cōiugibus ac liberis mactauerunt: ne uel ipsos erubere Romanos. qui nos tantūmodo hostes q̃ defeceramus putabant. Sed dicet aliquis Cæsariēsisibus semp cum suæ ciuitatis iudæis fuisse discordiam: tempusq; nactus uetus odium exuperasse. Quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum. n. illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt: an non cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igit̃ his fides illoꝝ ac beniuolentia p̃fuit: ac non ab ipsis cū totis familiis acerbissime trucidati sunt: ac pro auxiliis gratias eis reddere? Nam quæ illos a nobis pati prohibuere hæc passi sunt: uelut ea ipsi committere nolissent. Longum sit si uelim nūc separatim de singulis dicere. Nostris enim q̃ Synæ ciuitatum nulla est quæ non iudæos apud se habitantes occiderit nobis quam Romanos plus inimicæ. Vbi etiam Damasceni quom ne causam quidem probabilem confingere potuissent ciuitatem suam cæde nefaria repleuere. xviii. milibus iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorū. lx. milium numerum audiebamus excedere: illi quidem fortasse in aliena terra cum nullum inuenissent hostis aduersarium ita sunt mortui. Omnibus autem qui domi cum Romanis bellum susciperēt. nihil deerat eorum quæ spem totam possent præbere uictoriæ. Arma enim & muri & castelloꝝ inexpugnabiles fabricæ: atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent: seq; sustulissent maiorum malorum exitere principium. Omnia enim capta sunt: omniaq; hostibus succubuerunt: uelut illorum nobiliores causa uictoriæ: non ad eorum salutem a quibus instructa fuerant apparatus. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita perire. Eorum uero multitudinis quia a Romanis subiugati sunt quis non misereatur? quis ue non antequam illa patiarur mori properet? Quoꝝ alii torti tanq; igne quam uerberibus excruciat periere: alii fetocissime bestiis ad secundū eorum cibum seruati uiui sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt: qui ad hæc uiuunt qui sæpe mortem optantes non accipiant. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis iudææ metropolis fuit. Tantis quidem murorum septis munitissima: tot uero ante muros castellis turriumque disiectis mœnibus tuta bellicque apparatus uix capiens: tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem continens. Quid nobis facta est: quæ deum habere incolam credebatur: radicatus ex fundamentis erepta est: solaque eius monumēta restant eorum a qui-

bis licet a nobis ipsis misericordiam capere: ad mortem namque ipsi nati sumus: & quos ex nobis genuimus: eamque fugere: ne fortissimi quidem possunt: iniuria uero & seruitus & uidere coniuges ad turpitudinem duci cum liberis non est malum hominibus ex naturae necessitate profectum: sed haec sua timide tate perferunt qui ante mori cum licuit noluerunt. Nos autem multum freti fortitudine a Romanis descimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus non paruimus. Cui igitur non est eorum incunctia manifesta? sinos uiuos subiugare potuerint: miserandi quidem adolescentes erunt quorum uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores quorum aetas clades ferre non poterit: uidebit alius coniugem ab docius manibus retinctus uocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent pulchrum ministerium nobis praebent expertes semitis hostium: moriantur liberi cum filiis & coniugibus uita decedamus nobis leges praecipimus haec nos coniuges & filii deprecantur: horum necessitatem deus misit his contraria Romani uolunt: & ne quis nostrum ante excidium pereat timent. Festinemus igitur eis properata potius nostri uoluptate stuporem mortis admirationemque relinquere audacia.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decemuntque sibi mortem dare: omnes mortui sunt: tunc ultimus incensa regia: gladio se transfigens occubuit: clam cum quinque pueris mulier latuit: Romani de mane per scalas muros ascendunt: neminem uidentes admirantur mulier illa ex cloacis exiens romani rem gestam aperuit.

CAP. XLVI.

Adhuc: cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis: rectique consilii existimantes ne quis extremus remanere uideretur tantus eos & coniugum & filiorum & propriae cedis amor inuasit. Sed nec id quod aliquis putauerit cum facinus accederet obruti sunt: uerum etiam seruare sententiam quam cum dicta perciperent habuerunt: proprium quidem earumque effectum retinentibus cunctis: rationi uero cedentibus quia iam optime filius consuluerant. Simul. n. ualere uxoribus cum amplexu dicebant: ac liberos gremiis captos extremum lachrymantes osculabant. Et simul quidem manibus alienis iussa peragentibus ualentes eas configebant: malorumque subditi hostibus passuri fuerant cogitationem habentes per solatio necessitatis ad caedem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos transfixere miseri quibus id necesse fuit quibusque filios atque uxores occidere: malorum omnium uidebat esse lenissimum. Igitur neque hoc iam factorum dolorem tolerant: & interfectos laesum existimantes si illis breuissimum tempus ei superuideret: cito quidem uniuersis bonis in unum congestis ignem iniiciunt. Sorte uero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus uniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi: eosque complexi manibus cum communicauissent parato animo se mactandos praebant infelicitissimum illud exhibentibus ministerium: misit autem intrepide cunctis occisis eandem sortis legem in sua quoque morte statuerunt: ut cui obligisset nonem peremptis semet super eos occideret. Ita omnes sibi confidebant: quod neque in audiendo neque in sustinendo facinore praestaret alius alii. Ex ad extremum ceteri quidem se neci supposuere. Unus uero atque nouissimus circumspecta multitudinem mortuorum: ne quis forte in multa caede superesset qui suae manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos: ignem quidem imittit regiae: uehementi uero manu toto per se transacto gladio iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse: latuit autem una mulier senior: & alia quaedam Eleazari cognata plurimum doctrina sapientiaque mulieribus praestans. Et quinque pueri per cuniculos: qui aquam sub terra pomii ducebant abditi: cum alii caedibus occupatas mentes haberent: qui erant noningenti numero: & sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane desistunt & aggeribus scararum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent: sed undique uersum acerbam solitudinem ignemque intus silentium quid factum esset conicere non poterant: ad extremum uelut impellentes ictum arietis ululatam liqui forte prouocarent dederant. Clamorem autem sensere mulieres & ex cloacis emersae: factum romanis ut erat indicauerunt altera earum quemadmodum dicta uel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur aut magnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur perque hanc uiam se stantes cito in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum non ut in hostibus gaudii sunt: sed consilii fortitudinem & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Peracto excidio Flavius siluius cum exercitu in Caesaream proficiscitur: quidam ex iudaeis in Alexandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sunt: mortemque potius pati maluerunt: etiam pueri: quam Caesarem dominum appellare.

CAP. XLVII.

Huiusmodi autem peracto excidio in castello quidem praesidium dux reliquit: ipse uero cum exercitu Caesaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium: sed iam rota iudaea belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensim perturbationis periculum exhibuerat. Nam & ciui-

cum Alexandriam ægypti ciuitatem postea contigit multos iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur ut libertatem defenderent: & Romanos quidem nihil se meliores putaret: deum uero solum dominum dicerent. Cum autem quidam is iudæorum non ignobiles aduersarentur illis quidem mastrauere: alii quidem instabant ad defectionem eos rogantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem iudæis sicariorum temeritatem publicabant illis omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant eos quod nec sic fugissent certam spem salutis habituri uiderentur. Romanis enim cognitos statim esse perituros proprias calamitates explere. Ipsi autem qui nullius fuissent eorum delicti participes cauendum esse ab eorum exitio: & multitudinem precabantur ut illorum causa Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis prospecta periculi magnitudine pauuere: multoque impetu sicarios aggressi corripuere: quorum sexcenti quidem statim capti sunt. Qui uero in ægyptum ac Thebas qui in illo tractu erant elapsi sunt non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata ob hoc solummodo ut Cæsarem dominum faterentur: nemo cessit neque dicere uelle uisus est: sed omnes ille necessitates ualidiorem sententiam conseruare tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus, ignemque susciperent: maxime uero puerorum ætas miraculo spectantium fuit. Nec enim uel eorum quisquam commotus ut dominum Cæsarem nominaret: usque adeo corporum infirmitatem uis audacie superabat.

Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat.

CAP. XLVIII.

I Vpus tunc Alexandriam rector administrabat: & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac uertus ne rursus in unum congregarentur: & quosdam sibi adiungant præcepit Lupo in templum iudæorum quod esset apud Thannis quæ sic appellatur ciuitatem destrueret: hæc autem in Aegypto. Quæ ob hanc causam & coli cœpit: & non

men sumpsit.

Onias unus ex pontificibus quodam ex Hierosolymis fugatus Alexandriam uenit: optinetque ut templum possit fabricare iuxta morem patrum: hoc autem fuit prædictum per Esaiam quod in ægypto futura esset constructio templi.

CAP. XLIX.

O Nias Simonis filius unus ex pontificibus ex Hierosolymis fugatus Antiocho rege Syriæ cum iudæis bellum gerente Alexandriam uenit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem iudæorum eius auxilio sociaturum si dictis suis obtemperassent. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset rogauit ut in aliqua parte ægypti templum sibi ædificare permitteret: & more patrio deum colere. Ita enim & antiochum magis odiosum iudæis qui templum apud Hierosolymam uastauisset: ipsique beniuolentiores fore eosque multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus ei que locum dedit centum & octuaginta stadiis a Mæphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur ubi castello fabricato Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in Hierosolymis: turrim autem similem instruxit ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Areæ autem fabricam secundum patriam imitatus est: & donariis similiter exornauit præter candelabri confectionem candelabra enim non fecit sed informatum aureum lignum tanquam iubare in luce radiante de aurea catena suspendit. Totum uero circa templum spacium structo latere circundedit saxeas portas habente: concessit autem rex etiam multum agri modum ac pecuniæ redditus: & sacerdotibus effecit copia ad multa quæ dei cultus desideraret: non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat sed erat ei contentio cum iudæis apud Hierosolymam degentibus propter fugæ memorem iracundiam. Et hoc templo ædificato arbitrabatur ad id omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasque prædixerat huius templi futuram in ægypto constructionem a quodam uiro iudæo: templum quidem ita fuerat ædificatum.

Lupus rector ad templum accedens ablatis denariis templum claudit Paulinus eius successor. nihil reli-

CAP. L.

Jonathas quidam ex iudeis persuasit multis ut eum sequerentur: nūciatur Catullo rectori libiae comprehensus ipse cum multis aliis tribus milibus: qui pecunia diuites erant: non conscii tamē sceleris occiduntur. Curatq; Catullus ut Jonathas omnes iudeos criminaretur: etiam illos qui Romae habitabant inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeret: Catullus ob iniustitiam morbo grauissimo laborauit: ita ut ipse moreretur.

CAP. LI.

Audacia uero sicariorum ueluti morbus quidam etiam ea quae circum Cyrenem oppida erant contigerat. Elapsus enim ad eos Jonathas homo nequissimus: & arte textor non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitque in solitudines cum signa umbrarum imagines se polliceretur ascendere: & alios quidem haec agendo atque fallendo latebat. Dignitate uero praestantes Cyrenem suum iudeorum apparatus eius & profectionem pentapolitanae Libyae rectori Catullo pronunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis inermes facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit. Nonnulli autem uiui capti ad Catullum perducti sunt. Auctor autem consilii Jonathas tunc quidem potuit effugere: multum uero ac diligenter per omnes quaesitas regiones incidit: adductus est ad Catulum sibi quidem moram poenae moliebatur Catullus autem iniquitatis praebuit occasionem: nam ipse quidem locupletissimos iudeorum falso insimulans auctores sibi huius consilii fuisse dicebat. Catullus autem criminationes a lacti animo suscipiebat: remque delatam multimode incumulabat. Tragicis etiam uerbis exaggerans: ut & ipse quoddam bellum iudeorum patrasse uideretur: quodque hoc atrocius est praeter credendi facultatem etiam doctor erat calumniandi Sicarios. Denique cum uidisset iudeorum aliquem Alexandrum nomine: cui iamdudum insensus odium publicauerat etiam uxore eius. Beronice criminationibus implicata. hos quidem priores occidit. Deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios tria simul milia trucidauit. Et haec secure facere arbitrabatur: quod eorum patrimonium redditibus Caesaris sotiabat. Ne uero uel alibi degentium quisquam iudeorum eius iniustitiam confutaret: etiam longius mendacium propagauit ac Jonathae nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis iudeorum apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt: unus erat Iosippus qui haec scripsit. Non tamen Catullo factio: ita ut sperauerat: cessit. Nam Romam quidem Ionathen ceterosque uinctos duces finemque arbitrabatur esse quaestioni apud se: ac per illam conflatam calumniam. Vespasianus autem rem suspicatus ueritatem requirebat cognitione non iure hominibus accusationem illatam: illos quidem Titi studio criminibus soluit: merito uero poenam in Ionathen statuit. Prius. n. uerberatus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius reprehensibile experiretur. Non multo autem post multiplici morbo & insanabili correptus acerbissime liberatus est: non corporis tantum cruciatum sustinens: sed erat ei maior animus morbus & grauior. Terroribus. n. expansebat & crebro uidebat sibi instantes umbras eorum quos peremerat & clamitabat. Cumque se tenere non posset exiliebat stratis tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo extisque defluentibus ac intestinis exhaustis: ita est mortuus: nulla re alia minus diuinæ providentiae factus iudicio quam quod nequissimis ulciscatur. FINIS.

Hic nobis est finis historiae: quam promissimus nos cum omni ueritate tradituros cognoscere cupientibus quod admodum hoc bellum Romanis ita gestum est cum iudeis: & qualiter sit quidem expositum lecturis: ut dicant relinquatur. De ueritate autem confidenter dicere non pigebit quod eam solem per omnia quae scripsi habuerim coniecturam.

Has Iosephi Historias diligentius multo ceteris emendatas. Venetiis
excussit formis Bernardinus Vercellensis Sumptibus
Viri optime de literis meriti Andreæ asulani
XII. KAL. NOUEMB. M. DII.

REGISTRVM

A IOSEPHI ditum quod quinq; & flumen	H Quomodo post inquit syba opera manuum sacerdotem	P tissima. Tunc testimonio dominum populo uel	Y tenuere ptatem Chaldaeos & dos: & quidem quia	FF Antonius atq; perpetuum obuiam pdeunt Fabricatis
B mine iacob rum: & non permisit ex mulieribus	I Cūq; fateretur diuitiis ricaretur leges uxor: &	Q mam peruenit illic iudæis aula turbauit De terremom	Z super nos conuenit uerb. Atheniēses	GG & uolentia ciuitate ad bant: quorum bus a similes
C præparatos iecerant dei credere bilia: quā	R necessitatem in his malis duo. Post cum deus	R mirandam tam: non eius fuisset in honorem	AA IOSEPHI RVFFINI Hierosolymis multitudo	HH perlequebantur numerosæ maxime ingenii quidem cætera
D inspexerant concilium Quemadmodū quæ ab eo	L edos & imperium: & Princeps barbaros	S Qualiter taminum ctionem suæ hominibus	BB sum in idumæā ta peruenit stitit: qui/ tamen arabas	II Aggeres rati nō steterunt nem oportere re multi quidem
E unusquisq; mis constituti rosolymitarum enim fuit	M q; quidam psis subiectas membrorum Nā duodecimi	T gnati fueres ex deliciis Quantæ sint Artabanus	CC de rebus fratris erga spatium p̄bui cū propinquis	RR diebantur: ubi & supra ætatem Pompæ autem rent iudæis.
F uenit ad eum ut non usq; in dei semetipsos	N amicis regis usq; ad terram De monte & bethsuram	V præsentem perditione Hos præceperat re constrictum	DD quidem tres abstinentium magis ad esse plenam	FINIS.
G dominæ quidē bum non getem appellant quanta &	O hierosolymorū sent: & aliquos phonis frui rent. Et	X studuit erudiri pulus occurrebat rus sim stola Post mortem	EE sus antecedebat Quidam qui bat: quosq; daris sed	